17

120

Contenta.

¶ Primum volumen Contemplationum Remundi duos libros continens.

¶ Libellus Blaquerne de amico et amato.

¶ Beati Rhenani Alsatici
ad lectores epigramma.

En pius egreditur latum remundus in orbem:
Commoda qui multis grandia sepe feret.
Non tibi perpetuis iaceat damnata tenebris:
Nugaci fuco pagina tota carens.
Sensa sub incultis latitant prestantia verbis:
Que possint mentes erigere apta pias.
Iam bene tricenos Remundus vixerat annos
Pomposus/vecors/desidiosus/iners:
Turbida fallacis linquens cum gaudia mundi
Durus in abrupta corpora rupe domat.
Noxia preterite redimens ubi crimina vite:
Suscepit celsi munera larga patris.
Parrhisios/latie tandem primordia lingue
Post octo sitiens lustra peracta/petit.
Grammaticen libans primum: infusa arte reliquit
Innumeros nuda simplicitate libros.
Evolvis dignos igitur quicunque labores:
Fac prece (quotquot opus restituere) iuves.

¶ Venales habes in leone argẽteo vici sancti Jacobi.

de cella Prioris

+ [illegible] Iste liber est [illegible] magnifici [illegible] dns Joan[illegible] mychaelis [illegible] (Barchinone) [illegible] Septembre 1509 [illegible]

¶ Jacobus Stapulensis Gabrieli neophito Cartusio. S. in domino omniũ saluatore

Fluxerunt anni supra quatuordecim (narratione paulo lõgiore vtar) erat michi tũc aureus obolus
pene inutilis / venit ad me q̃dã gallie narbonensis / michi apprime not⁹ ⁊ amicus / librũ tenẽs / quẽ p
rimus erat vẽditioni expositurus. laborarat enĩ aduersa valitudine / ⁊ inopia premebat. viso titulo de
contẽplatione scilicet q̃ fit i deo: rapior ilico libri legẽdi desiderio. obolũ aureũ (q̃ michi tũc aderat) illi pretẽdo /
vt si vellet acciperet: etiã a me nõ accepto libro / lectionẽ tñ requirẽti. Ille vero (q̃ sua erat modestia) voluit vt li=
brum caperẽ / et sublachrimabat pariter. sic enĩ librũ charo prosequebat affectu. ego vo illa intẽtione cepi: vt nõ
minus imo etiã magis illi / q̃ michi liber eẽt vsui. vñ ⁊ ipse plurimũ gaudere cepit: q̃ necessitate cõpulsus tãdẽ
in alterius man⁹ illũ nõ ꝯsignasset. incessit illi cupido (mẽbris nõdũ satis ex morbo solidatis) patrios inuisere
lares / ⁊ q̃ fortuna circa eũ postmodũ acciderit: me latet. Liber itaq̃ apud me mãsit ⁊ plurimã michi attulit con
solationẽ. ⁊ ꝑ[illegible] hoc ꝯtraxit: vt dimisso mũdo / deũ i solitudine q̃rerẽ. ⁊ forsitã felix: si tractũ secut⁹ / executio
ni demãdassem. libri legẽdũ multis ꝯmunicaui. ĩprimis Guillelmo Wassario cui cũ opulẽtia rex nõ deesset / vt
q̃ esset ex diuite domo / filiorũ prim⁹: statĩ relictis mũdanis fortunis / ad rigidã claustri obseruãtiã cõfugit. lege
runt Nicolaus morau⁹ / Nicolaus itẽ grãbusius / Remũdus Buccerius / ⁊ alij nõ pauci / nõ aliter i seculo q̃ in
arcta vite custodia degẽtes. Nichil igit michi mirum visũ est: si eadem lectio me ita affecisset / cum eos ita ꝑce=
pissem affectos. verũ ꝓpositũ q̃d cõceperã (vt accidere solet) interturbauerũt q̃plurima. dissuadebãt nõnulli /
parti retinebãt cure ⁊ quedam nõdum absoluta studia. dũ igitur differo / dũ mũdi fugam ꝓtelo desiderio tñ s
estuãs / ꝓpositũ fouebã / visitãdo sanctos opinione hoĩm viros. colebã insup mirifice eos: q̃ zelo dei mũdũ cal
cantes / ⁊ verbis ⁊ operib⁹ accedẽtiũ mẽtes ad deũ eleuabãt / Momburnũ (inquã) sancte memorie liueriacẽsem
abbatẽ. Burganiũ / Rolinũ: innumerorũ pene ad sanctiorẽ vitã scenobiorũ restitutores / Ioannem standucium /
austeritate vite (dum viueret) admodũ austera ⁊ ꝑtinacẽ: et in omni sanctimonia vite alios q̃plurimos. dũ res
(huius exequẽdi ꝓpositi gratia) ad exitũ premo / dũ opus omne vehemẽti⁹ vrgeo: incautũ laborẽ morb⁹ sequit.
hũc: grauis dormiẽdi necessitas (in qua tollẽda Anselmus Bertolus / ⁊ Coppius medici periti egregij atq̃ insi
gnes plusq̃ paternũ michi exhibuerũt affectũ) hanc deniq̃ insomnolẽtiã: fastidiosa q̃dã secuta est debilitas / p
annos aliquot durãs. sicq̃ effectũ est vt quẽ maxime fugere volebã: me hac necessitate (q̃ nulli religioni conue=
niebat) quasi q̃busdã pedicis implicitũ / mũdus retinuerit. Quapropter ad priores artes reuolut⁹ ad emerẽdas
sanctorũ virorũ preces / cũ id in solitudine nõ possim: libenter emissioni librorũ (q̃ ad pietatẽ [illegible] aios) operã
do / ⁊ hac quoq̃ de causa his dieb⁹ emisi primũ volumẽ cõtemplationũ Remundi / q̃ merito inter pios dei cul
tores vn⁹ annumerãdus est / qui liber me hũc in modum ⁊ alios cõplures affecerat. vt sic ex vno multiplicat⁹:
ad plurimos trãseat ⁊ ad te ĩprimis: q̃ nouella es et adhuc tenera religionis plãtatio. ad siluosam Giberti ere
mite amici nostri solitudinẽ. ⁊ in Eluetia ad confratres tuos Barnabã abbatẽ in mõte angelorũ. ⁊ ad iudocũ
religiosum p̃mo adhuc tyrocinio in scenobio sancti galli militantẽ. ad Nicolaum morauũ in pãnonia: ⁊ i po=
lonia ad Joannẽ solidũ Cracouiẽsem religiosi ꝓpositi adolescẽtẽ ⁊ nobis q̃dẽ q̃charissimum. Charitas eni
neq̃ inter Eluetios neq̃ ĩter scithas (etiã si tipheos algores addas) refrigescit. Et q̃ ad te poti⁹ scripseri: causa
hec est. q̃a apud sancte conuersationis vestre parisiacã domũ / secũdũ cõtẽplationis volumẽ habet tres reliq̃s
libros cõtinẽs / ex dono eiusdẽ pij viri / dũ adhuc ageret ĩ humanis. colebat enĩ apprime celibes illi⁹ tẽpestatis
viros sacrosq̃ recessus / ⁊ frequẽtissime cartusiorũ solitudines. primũ autẽ volumẽ vobis deerat. sic apud vos (q̃
bus cõtẽplatiua vita ꝓpria est) inuenietĩ q̃ desiderabũt ĩtegrum ꝯtẽplationũ opus. Clausi quasi sigillo quodã
amatorio cõtẽplationũ volumẽ libello blaquerne de amore diuino: quẽ in peregrinatione iubilei anno quĩgẽte
simo supra millesimũ dei humanati salutisq̃ hominũ / exscripsi patauii. cõmunicauerat enĩ michi vn⁹ ex illa san
cta ⁊ admirabili ꝑ vniuersam italiã / monastice obseruationis ꝯgregatione iustine ṽginis / a Prosdocimo apo
stolorũ discipulo deo dicate: rẽ ꝑfecto dignã versari ĩter man⁹ piorũ religiosorũ. cõtemplatio enĩ nõ ab re a ti=
more inchoari dicit ⁊ cõsũmari in amore. nã timor a malis separat: ⁊ amor bono couniit. timor auersus et amor
conuersus. timor friget: ⁊ amor calet / trahitq̃ ad sublimia mẽtes / ⁊ vnũ cũ deo efficit. preterea tu ⁊ sancte ꝯuer
sationis vr̃e cõfratres: ad deũ cõmẽdatos habetote Clichtoneũ / Volgatiũ / Lagrenũ / Rhenanũ tõsorẽ / ⁊ re=
gnoldũ anglũ: q̃ in ꝑte librũ recognouerũt. q̃d vero supest: hec sancti cõfessoris Colũbani p̃cepta / nõ recole mo
do sed semꝑ seq̃re / vt iã ꝓbe cepisti: q̃ ita scribit ad amicum.

Despice que pereunt: fugitiue gaudia vite.
Sint tibi diuitie / diuine dogmata legis:
Sanctorumq̃ patrum caste moderamina vite.
Has cape diuitias: tuq̃ omnia sperne caduca:
Quisquis amat Christum / sequitur vestigia Christi:
Atq̃ domum luctus / epulis preponit opimis.

¶ Vale ⁊ exulta in eo qui venit ⁊ qui veniet salus ⁊ restauratio omnium. Parisiis. Ex claustro diue
MARIE. Calendis Nouembris. M. CCCCC. v.

¶ Deus pater et dñe cuius essentia in trinitate consistit: ⁊ trinitas in vnitate essentie. ego confisus ex infusione tue bñdictionis ⁊ gratie tui auxilii: incipio istũ librũ qui vocat̃ liber contẽplationis que fit in deo. Incipit ꝓlogus.

Umme de

us qui es verus deus et verus homo: sicut tu es in duplici natura deus et homo: sic ego incipio istum librum sub tua tamẽ ꝯfidentia duabus intẽtiõibus. ¶ Quarũ prima est: vt omnis laus ⁊ omnis reuerẽtia tibi attribuatur. Secũda est vt omne bonũ quod humano generi ꝓuenit / cognoscat̃ ex tua ꝓuidẽtia ꝓuenisse. Unde dñe humiliter oro tuam clementiã: ꝙ tu infundas michi tuã grãm ⁊ iuuamẽ: vt ego in toto isto opere nequeã tractare nisi tm̃ ex istis duabꝰ intẽtionibus pricipaliter. ¶ Dñe iesu christe sicut tuũ corpus humanũ fuit quĩqz vulneribus perforatum: sic ego diuido istud opus specialiter in qnqz libros. ¶ Et sicut tu dñe iesu ieiunasti in deserto .xl. diebus: sic ego diuido istos qnqz libros in .xl. distictiones. ¶ Et sicut dñe deus in anno sunt trecenti ⁊ sexaginta quinqz dies: sic ego diuido ꝑdictas quadragĩta distĩuctiões in .CCC.lxv. capita ¶ Et sicut predicti .CCC.lx. ⁊ quinqz dies faciũt annũ cõpletũ additis sex horis q̃ in capite quarti anni efficiũt vnũ diem cõpletũ: sic ego sup predicta .CCC.lxv. capita volo addere vnũ caput. quod diuidit̃ in quatuor ptes. ¶ Et sicut tu dñe deus tribuisti decẽ mãdata moysi in monte sinay: sic ego volo diuidere q̃dlibet caput in decem partes. ¶ Et sicut tu domine deus es vnus in trinitate ꝑsonarũ: sic ego diuido vnitatẽ cuiuslibet capitis i tres ptes. ¶ Et sicut tu domine iesu xp̃e fuisti vẽditus ⁊ traditus iudeis triginta denariis: sic ego diuido quodlibet caput in triginta ptes. ¶ Et sicut tu dñe deus creasti nouẽ ordines angelorũ: sic ego attribuo ꝑmo libro nouẽ distinctiones. ¶ Et sicut tu dñe deus cũ duodecĩ apostolis facis numerũ tertiũdecimũ: sic ego attribuo scdo libro tredecĩ distĩuctiões. ¶ Et sicut tu dñe deus appropriasti homini decẽ sensus: scz quĩqz corporales ⁊ quinqz spũales. sic ego attribuo tertio libro decẽ distinctiões. ¶ Et sicut tu dñe deus posuisti hominẽ inter sex terminos qui sunt ante et retro sursum: ⁊ infra: dextrorsum: ⁊ sinistrorsum. sic ego attribuo quarto libro sex distĩctiões. ¶ Et sicut tu domine deus dedisti homini duas intẽtiones scz primã ⁊ secundã: sic ego attribuo quinto libro duas distinctiones. ¶ Et sicut tu dñe deus in tribus personis es tm̃ vnus deus: sic ego facio istos qnqz libros sub vno tm̃ nomine cõtineri. q̃d sicut superius est ꝑmissum: scz liber contẽplatiõis que fit in deo. ¶ Et sicut mens mea morata est hactenus in valle huius seculi tenebrosa: sic ego volo nũc eam de tenebris ⁊ huius mundi miseria eleuare. et cupio illã totaliter ad te deus meus erigere. vt imbutus tue gratie largitate valeam in te semꝑ decetero contẽplari. ¶ Et sicut tu dñe deus es causa ⁊ ꝑfectio totius boni: sic ego confido de benignitate tue gratie: ꝙ tu huius operis sis ꝑfectio ⁊ finis. ¶ Et sicut seruus qui est dño suo culpabilis et vult ab eo cõsequi veniam: ei supplex ⁊ humilis ꝓcumbit. sic ego te humiliter precor ⁊ deuote / quatinus tu michi sis in hoc opere ⁊ ĩ omnibus aliis factis meis auxiliũ et refugiũ singulare. ¶ Quia sicut tu dñe deus per tuam sanctã crucem totum mundũ recreasti: sic ego spero in te / ꝙ tu taliter michi subuenias tuã michi grãm infundẽdo ꝙ ego valeam ad felicem exitũ deducere istud opus. ex quo oneratus opprimor vltra modũ. ¶ Et sicut totum initiũ hominis feruidissimi in amore: voluitur in gaudium leticiã ⁊ amorẽ ⁊ tũc incipit esse audax: sic ego incipio istud opus cũ maximo gaudio et cũ animi audacia: motus amore intrinseco quẽ habeo erga te dñm iesum christũ. Quare te dñe humiliter precor ⁊ inteute / vt tu totũ istud opus impleas gaudio ⁊ amore. Quia sicut nauta qui est ductus ĩ medium pelagi vi ventorũ ⁊ distat ex qualibet parte a portu salutari / habet suam totã spem ꝙ exeat a pelago ventorũ secundorũ flatibus: sic ego spero in te dñe iesu christe ꝙ tu me extrahas ⁊ me exoneres ex onere huius operis. quod nequeo vllatenꝰ nisi mediante tua gratia ducere ad effectũ. et hoc credo fiducialit̃ obtinere rõne amoris ⁊ gaudii maximi q̃d habeo in te deus ¶ Et sicut maius desideriũ q̃d est in hoĩe valde onerato est ꝙ possit exonerari ex onere quo onerat̃: sic ego magis desidero q̃ȝ aliq̃d aliud quo ad ꝑsens: ꝙ sarcinã huius operis cõplere (q̃d valde me onerat) possim. ei tamẽ tua grã taliter attributa ꝙ effectũ felicissimũ ꝯsequat̃. ¶ Et sicut hõ qui se exponit fortune vt id quod multũ desiderat cõsequatur: sic ego expono me fortune / confidẽs in tua gratia in tractatu huius opis ⁊ ingressu. ¶ Et sicut homo qui eleuat sarcinã valde põderosam ponit totas vires suas ad sarcinã eleuandã: sic ego conor ⁊ pono totas vires meas in dictamine huius libri ¶ Et sicut integri quatuor pedes sunt necessarii lepori canem velocẽ pedibus / fugiẽti: sic michi sunt necessarie penitus vires mee in huius opis cõplemento. ¶ Sed sicut ego nõ potui venire in esse cau

sa mei ipsius nec viriũ mearum: sic ego non possum
istud opus ducere ad effectũ cã mei ipsius sed ꝓpter
tuam grãm michi datam. ¶ Unde cum oĩs alie vi
res pret tuas dñe iesu xpe sunt fragiles et inanes ad
sarcinã huius opis deferendam: hũiliter te oro/ ꝙ tu
me fortifices tuis viribus quibus mediãtibus tam
graue onus sustinere valeã et deferre. Postq̃ȝ com=
pleui prologum huius libri oꝫ ncc̃io me tractare per
ordinẽ de qualibet distinctiõe ꝑ se: prout ꝑ sua capi
ta est distincta. ¶ Sicut tu dñe deus es uñ̃a lux ⁊ re=
fulsio singularis in nostri opis principio/ in medio ⁊
in fine: sic ego spero ⁊ cõfido i te ꝙ eiusdẽ sis ꝑfectio
et cõplemẽtum. ¶ Unde dñe quia ego sum tã vilis
status nature/ ⁊ tam fragilis intellectus: idcirco me
indignũ censeo nomẽ actoris hui⁹ opis michi ascri
bi. sed si qua forte i ipo sunt min⁹ bñ facta illa attri=
buo michi ipsi/ sed quicquid boni est in eo totum at
tribuo tibi deus.

¶ Incipit pria distictio leticie/ q̃liť vnusq̃sq̃ȝ
debet gaudere/ ⁊ recipere in se maximũ gau=
diũ ꝓpter hoc quia deus est.

DEus pater oĩps si quis recipit i se
maximũ gaudiũ/ et letatur quando
inuenit aliquẽ lapidẽ ꝓciosum ⁊ vi
det illum pulcherrimũ et nitẽtem et
maxime quãdo scit illũ hr̃e ꝓprieta
tes aliquas virtuosas: sine cõparatiõe aliqua mul=
to meli⁹ cẽt consonũ ratiõi ꝙ totũ hũanum genus
incessabiliter letaretr̃ in excellẽtissimo esse tuo/ qđ sci
tur adeo/ et cõstat pro firmo esse/ ꝙ etiã nũq̃ȝ potest
venire in ꝗstionẽ eẽndi. quia nõ est mirabile si ille
letatur ex inuẽtione rei infinite q̃ est letus ⁊ hilaris
pro inuẽtione rei finite. ¶ Si quis dñe de⁹ ꝓ inuẽ=
tione alicui⁹ thesauri transitorij recipit in se maxi=
mũ gaudiũ ⁊ applausum/ licet sibi cõstet ꝙ ille the=
saurus nõ potest sibi vitam dare/ nec sibi vnũ mo=
mentũ vite ꝓlongare/ nec defendere corpus suum
ab infirmitatibus: q̃ȝto magis ille qui cogitat intra
se/ ⁊ discernit in corde suo ꝙ tu es ab eterno/ ⁊ es so
lus ille qui das vitam ⁊ esse cunctis creatis/ et qui
potes vno momento cũcta delere/ ⁊ potes custodi
re corpus humanũ ⁊ quodlibet aliud ab oĩ infirmi=
tate/ et ab omi nocumento tenetur gaudere/ ⁊ totis
suis viribus exultare/ ex inuentiõe tui esse excellen=
tissimi plusq̃ȝ ex inuentiõe thesauri. ¶ Unde dñe q̃a
omibus nobis cõstat firmiter ꝙ tu es. idcirco valde
debemus letari in tuo esse/ q̃a sine existimatione ali
qua maximũ bonũ sequitur ꝙ tu es. ¶ Dñe deus/ si
pater q̃ recipit natum suum in alienis finibus a terra
sua valde remotis vel frater frẽm quẽ diu non vidit
est valde hilaris et iocundus propter illã inuentio
nem/ et recipit secũ magnam consolationem: nos q̃
ꝗuenim⁹ de nõ esse i esse/ ⁊ recipim⁹ esse te dñe/ sine cõ
gatione aliqua debem⁹ magis gaudere/ ⁊ tibi tota
mente exultare propter inuẽtionẽ tui esse excellentis
simi. quia tu es dñs et creator oĩum habentiũ esse
tam rationabiliũ q̃ȝ aĩalium/ q̃ȝ etiã vegetabilium.
¶ Quia lȝ pater qui inuenit filiũ suũ in aliena tra
vel fratr̃ fratrẽ/ sciat illũ nõ hr̃e ptãtem dimitten di si
bi sua crimĩa nec posse eũ a morte eruere/ nec sibi vi
tam ꝓlongare/ nec eũ a gehẽne cruciamẽtis libera=
re: tñ ipe valde gaudet et est hilaris ex sua inuentio
ne. ergo quãto magis debemus nos ⁊ tenemur ma
gis gaudere in te dñe deus: qui potes nobis dimit
tere delicta nr̃a: ⁊ nos ab omibus nocumentis de=
fendere/ et dare nobis gl̃iam sempiternã. ¶ Unde
dñe postq̃ȝ in nobis est tam vehemẽs cã ⁊ ratio gau
dendi in tuo esse: ego quidẽ gaudebo ⁊ exultabo in
te/ prout mea possibilitas se extendet. Dñe de⁹ si cõ
plures homĩes gaudent ꝓpter festa/ et propter eo=
rum solẽnitates/ et adornant sua hospitia/ ⁊ seip=
sos pulcherrimis indumẽtis/ ⁊ faciunt maxima ꝯui
uia suis amicioꝝ ucc̃io si recte volum⁹ ꝑ veritatis
semitas ambulare/ ꝙ nos gaudeam⁹ omẽs in te/ q̃
eo nr̃m festũ/ et nr̃a requies singularis/ ⁊ ꝙ ornem⁹
nr̃a corda et corpa opibus virtuosis/ mũdãtes ꝑus
nr̃a corpa oĩbus sordibus vicioꝝ/ et recipiẽtes in
nr̃is hospiciis pauperes nr̃os ꝓximos eis pias he
lemosinas erogando. ¶ Item sicut pr̃familias pre=
cipit vniuerse familie sue ꝙ nõ exerceant nec faciãt
aliqđ opus manuale in diebus festiuis imo cessent
a quolibet ope et colant ⁊ honorificent dies festos/
qui sunt eis dies quietis: sic nos ⁊ multo meli⁹ ob
honorẽ festi ad inuẽtionis esse tui dei debemus pre=
cipere oĩbus nr̃is mẽbris/ ꝙ ipa festiuẽt ⁊ sint in q̃e=
te/ ita ꝙ nõ sint occupata circa aliqđ aliud opus nĩ
si in cõtemplando te dñm deum nostrũ. ¶ Festum
istud qđ nos debemus facere ex inuẽtione esse diui=
ni nõ debet esse tale sicut alia festa: quia omnes alij
dies festiui colũtur in vno tpe: ⁊ nõ in alio. sed istud
tale festum semꝑ debet esse cõtinuũ ⁊ durabile. nec
aliqđ temp⁹ ꝓfixum seu assignatũ debet ipm cõpre
hẽdere. ¶ Dñe deus creator omniũ: sicut oĩs crea
ture ostendunt in seipis signũ tue maxime bonita=
tis ⁊ tue excellẽtis nobilitatis: sic q̃libȝ nr̃m deberet
in se ostẽdere apparẽtia signa ingentis leticie quã
hẽret erga benignitatem tui esse. ¶ Sed sicut crea=
ture non hñt sufficientiã in seipis ad demonstran=
dã in se totã tuã excellentem nobilitatẽ: nec totam
tuam ingentẽ bonitatẽ: imo in seipis patiũtur ma
ximũ defectũ demõstrandi ⁊ manifestandi copiam
tuarũ virtutũ: et hoc est q̃ cã tuũ esse est: tã admira
bile ⁊ nobile: ꝙ ipe nullateu⁹ sufficeret ad mãifestã
dũ soliũ introitum tuaꝝ virtutũ. sic nos nõ suffici=
mus: imo patimur in nobis maximũ defectum ha

bendi illud gaudiũ et illam iocũditatẽ quã debere mus habere in te/in hoc ꝙ tota mẽs nr̃a et tota nostra sollicitudo deberet exardescere in feruore tui amoris. ¶Tamẽ dñe deꝰ creature manifestãt ⁊ ostẽdunt nobis melius tuã maximã bonitatẽ/⁊ tuã excellentem nobilitatẽ/ꝙ nos sciamꝰ ꝑ earũ manifestationẽ gaudere in te. et hoc accidit nobis occasione magne fragilitatis/et ignorãtie: que est ĩ nobis quia nos nõ cognoscimꝰ id quod esset possibile humane fragilitati cognoscere. Quia oẽs homies naturalr̃ deberẽt tm̃ gaudere in te dñe deus vt nullꝰ scrupulꝰ ire aut tristicie posset cadere ĩ ipis. ¶Unde dñe humiliter oro tuam clemẽtiã quatinꝰ tu digneris michi prestare tantã grãm gaudẽdi in te vt omnia foramia et oẽs pori mei corporis sint clausi per quos ira vel tristicia posset ĩ me subire. ¶Item dñe tibi supplico vt deuotꝰ vt tu taliter adaptas foramĩa et ianuas mei cordis ꝙ adimpleatur gaudio et leticia/ que debet in nobis oĩbus esse/propter id quia tu es. ¶Dñe deus virtutũ: si forte sunt aliqui qui velint gaudere in te/⁊ esse pleni gaudio ꝑfecto: recurrant ad iustum seruiciũ tuũ/q̃a ipi inueniẽt se ita repletos oĩ gaudio sicut fons viuꝰ aq̃ manãti. ¶Si forte dñe aliqui venerint ad me a quibus ego interroger vbi est summũ gaudiũ/in quo oĩs ꝑfectio gaudij recipitur: ego respõdebo protinꝰ ipis ꝙ ipi inueniẽt illud si bñ voluerit ꝑmeditari in cordibus suis vel hr̃e rectã intelligẽtiã/ꝙ tm̃ illd est in te et hoc est propter id/quia tu es. ¶Et si forte aliqui venerit ad te et receperint in se illud summũ gaudiũ ipi erunt adeo pleni predicto gaudio/ꝙ vix vllum malũ poterit in eis recipi nec cadere in eorũ subiectis. ¶Dñe deus quia nullũ cor humanũ põt comprehẽdere bonitatẽ tui esse(q̃a infinita est)ideo impossibile est ꝙ aliquis possit cõprehẽdere illud gaudiũ qđ debet hr̃e in se/eo ꝙ tuũ esse est. ¶Item dñe deus in me est tanta noticia infusa a tua largiflua bonitate/ꝙ ꝑcipio ⁊ cognosco ꝙ nõ sunt mẽtis oculi nec etiã corꝑales/qui sufficiant ad cernendũ siue ad cogitãdum tuã bonitatẽ: nec sunt lingue alicuiꝰ idiomatis q̃ possint proferre tuas ꝟtutes/nec sunt aures capitum q̃ possint audire laudes pertinẽtes ad tuã maximã bonitatẽ. ¶Et si forte dñe deꝰ ego nõ recipio in me illud gaudiũ qđ ego debeo hr̃e cã tui esse: ego mãifestabo aĩe mee/dicẽs ei. cõstat tibi pro certo postq̃ tu nõ gaudes nec exultas in bonitate et nobilitate tui creatoris: ꝙ pene perpetue gehẽnales sunt parate ad torquẽdũ te imperpetuum. ¶Domine deus tanta est tua excellens nobilitas/et tua bonitas: ꝙ nullo modo totus mũdus posset vnam tuarũ virtutũ ꝯprehẽdere. quare dñe oportet ꝙ illud gaudiũ qđ nos habemus propter id quia scimus ꝙ tu es: sit adeo magnum ꝙ vix possit recipi in nostro corde. ¶Ergo domine deꝰ merito debet tibi attribui oĩs glĩa et oĩs laus ꝑpter id q̃a tu augmẽtasti in tm̃ istud gaudiũ ꝙ non potest cõprehendi in corde nec in corpore alicuius hoĩs/nec etiã in toto mundo. quia istud gaudiũ est maius q̃ totus mundus. ¶Unde dñe sanctificetur nomen tuũ imꝑpetuũ: quia tu infudis iustis tãtam gratiã vt ipi possint dicere cordi suo. o quãta btitudo felicitatis tibi euenit in hoc ꝙ tu letaris in inuẽtiõe esse tui creatoris: propr̃ qđ maximũ bonũ tibi accidit in eo ipso ꝙ ipm est. ¶Item dñe deus omnia honor ⁊ reuerentia tibi exhibeatr̃: quia tu dedisti seruis tuis tantam gratiã/ꝙ tota mens eorũ ⁊ animus exultãt et letantur pre gaudio tui esse quãdo ipi cogitãt in corde suo bonũ qđ eis euenit cã tui esse/qđ nũq̃ cadit nec peruenit in ꝑuatione. ¶Item dñe benedictũ sit nomen tuũ: q̃a ob gratiã quã iustis fecisti in cognoscẽdo tuo esse vbicũq̃ ipi sint existũt leti et hilares quecũq̃ actũ ipi exercent. ¶Et istđ tale gaudium qđ taliter est in iustis existit in eis ꝑpter id: q: ipi sunt toti in te per gratiã/⁊ tu es illud gaudium ¶Dñe deꝰ si quis cogitat recte magnũ bonũ ⁊ magnam grãm que ei euenit causa tui esse: ipe debet cognoscere ꝙ ei nõ sufficiunt tp̃a recipiendi in se illud gaudiũ: qđ ipe debet habere quia cognoscit te esse. ¶Si forte dñe deus mee vite spaciũ est breue: hoc ẽ summa passio et maius malũ qđ ego aliq̃ mõ possim perferre. ob id solũ ꝙ in tp̃e ꝑterito ego nõ sensi in me exultationẽ gaudij qđ ego debebam in me habuisse cã tui esse. ¶Gloria et bñdictio tibi dñe impetuũ tribuantur: ⁊ digname ꝑ tuam piissimã miam aꝑire labia mea/vt valeam effundere actionem gratiarum et laudũ/tibi deo meo qui solus vere es.

¶Qualiter q̃libet homo debet gaudere propter hoc quia ipse est in esse.

Deus pater oĩps cui oẽs debent subici creature. benedicatur nomẽ tuũ in eternũ. Quia tu dedisti esse hominibus. ꝑpter qđ ipi debent multum gaudere. nam ipi venerunt de nõ esse in esse. ergo postq̃ hũana spẽs certificata est ꝙ venit de nõ esse in esse vehemẽter debet gaudere cã sui esse. q̃a etiã quiq̃ sensus corporales ostẽdunt sibi esse suũ in quo est. in hoc ꝙ nos videmꝰ oculis et audimꝰ mediãtibus auribꝰ. ⁊ odoramꝰ naribꝰ/⁊ gustamꝰ ore/⁊ sentimꝰ tactu ⁊ in oĩbꝰ mẽbris nr̃is. ¶Unde dñe deus quia nobis sine aliqua cõparatiõe est multo melius esse in esse: q̃ non esse. ꝑpr̃ hoc necessario oportet ꝙ nos gaudeamꝰ q̃plurimũ quia nos deuenimus de non esse in esse ¶Ergo dñe sicut michi constat ꝑ certo ꝙ ego sum in esse. ⁊ video ⁊ cognosco ꝙ esse meũ est sine priuatione. sic ego debeo intantum gaudere/ꝙ nulla tristicia vel ira possit in me cadere aliq̃ mõ. ¶Dñe deꝰ

si homies recipiũt in se maximũ gaudiũ et maximã
hilaritatẽ quãdo ipi vident arbores floridas ⁊ ple=
nas foliis ⁊ fructibꝰ/et quãdo vident prata virẽtia
et alia loca amena. multo melius sine cõparatione de
bent esse hilares ⁊ iocũdi de ꝓpria eẽntia eorũdem
in hoc ꝙ ipi vidẽt ⁊ cognoscũt ꝙ sunt in tã excellẽti
et nobili esse sicut est ꝑuenire de nõ esse in esse. nam
multo melius debet quis gaudere de bono qđ ẽ in=
tra se. ⁊ qđ inest sibi cã sui ipiꝰ: ꝗ̃ de illo qđ est extra
se et inest ei cã alterius ⁊ nõ sui. ¶ Unde dñe deus
ꝗa tanta occasio gaudẽdi ẽ nobis attributa nos de
cet gaudere intiũ vsqꝫ quo videaꝛ nobis ꝓpꝛ ingẽs
gaudiũ qđ sit in nobis rõne esse nr̃i. ꝙ somniemꝰ/
vel ꝙ simꝰ in aliquo alio actu preter illũ in quo su=
mus. ⁊ hoc accidet nobis/quãdo intelligemꝰ verissi
me maximũ bonum qđ inest nobis ⁊ hoc ꝓpter hoc
quia sumꝰ in esse. ¶ Et ꝓpter hoc dñe vnusquisqꝫ
teneꝛ tibi grãꝫ reddere actiones/ꝗa tu ꝑ tuã miam
posuisti tãtam noticiã ĩ corde cuiuslibet hoĩs: ꝙ ip=
se ꝑcipit secũ ꝙ debet valde gaudere rõne esse sui ꝙ
est in esse. et ꝗa tu ꝓcul fecisti ab eo non esse. ¶ Dñe
deus sicut homo ꝗ somniat se esse mortuũ ⁊ quan=
do excitaꝛ a somno reꝑit se sanũ ⁊ incolumẽ/ẽ val=
de letus ⁊ hilaris: sic dñe nos debemꝰ esse valde hila
res ⁊ iocundi/quãdo p̃meditati sumꝰ tuũ esse. et po
stea nos itelligimꝰ ⁊ vidimꝰ ꝙ sumꝰ in esse. ¶ Et si=
cut homo qui est valde ebrius a vino inflãmatur in
mẽte sua propter fortitudinẽ vini: sic nos debemus
inflãmari maximo gaudio rõne maximi boni quod
nobis accidit ex nr̃o esse. ¶ Unde dñe tm̃ debet esse
gaudiũ qđ est ĩ me ex eo ꝗa ego sum in esse ꝙ quis
locus in quo ego sim debet michi esse locus gaudii
et leticie/⁊ oẽs vestes mee debẽt michi esse habitus
gaudij ⁊ hilaritatis. ¶ Dñe deꝰ opẽs quãdo ego co
gito penes me vero mõ eẽntias oĩum rerum/et vi=
deo ⁊ cognosco ꝙ nr̃m esse qđ est humanũ ẽ celsius
et nobilius omibus aliis ꝗ tu creasti: tunc ego sum
ita hilaris ⁊ iocundus/ꝙ vix põt in me recipi illud
gaudiũ qđ mihi accidit cã mei eẽ: ex eo ꝗa sũ in esse.
¶ Pater immẽse deꝰ ꝗ cũcta ex nichilo creasti nos
apte videmꝰ ꝙ bruta aĩalia gaudẽt inter se ⁊ letanꝛ.
nam nos videmus illa currere ⁊ saltare ⁊ inter se lu
dere ⁊ videmus ꝙ aues letãtur inter se in suis cãti=
bus et in volãdo ꝑ aerem: ⁊ videmꝰ etiã pisces inꝛ
se ꝯgaudẽtes/natãtes ꝑ equor ⁊ ludẽtes inter se. vñ
si iste tales creature irrõnabiles recipiũt in se gau=
diũ ⁊ letãtur/que ignorãt te/et bonitatẽ tuã totaliꝛ
ꝗ̃to magis debemꝰ nos gaudere quibus inest tam
nobile esse rõnale ꝓpter qđ nos habemꝰ noticiã tui
bñdicti esse. ¶ Unde oĩs laus ⁊ glĩa tribuaꝛ tibi do
mine rector orbis qui ꝓpter exẽplũ ceterarũ creatu
rarum dedisti nobis exẽplũ ⁊ occasionẽ gaudẽdi: et
hoc rõne nr̃i esse/qđ est valde mirabile/ꝗa oẽs alie
creature letanꝛ ⁊ gaudẽt cã sui esse. licet nõ habeant
aliquo modo tantã cãm nec tantã occasionẽ gaudẽ
di sicut nos. ¶ Dñe deus non est mirabile si in illo
non est gaudiũ nec leticia/in quo nullus amor exi=
stit. quia virtus amoris est ita nobilis ⁊ habet tantã
dignitatẽ in se: ꝙ sine illa nemo põt esse hilaris neqꝫ
letus. ¶ Unde ꝓpter hoc tibi dñe innotescit: ꝙ tũc
quando ego non gaudebã cã tui esse: ꝙ nõ erat mi=
rabile si ego nõ erã letus cã mei esse. nã postꝗ̃ ego
non gaudebam cã tui esse: nõ erat dignũ ꝙ ego gau
derem cã mei esse. ¶ Sed si forte ego non essem mõ
letus ⁊ hilaris ex eo quia tu succendisti me in amo=
rem tui esse/et mei. ⁊ ex eo ꝗꝛ tu dedisti michi occasio
nẽ gaudẽdi: mõ esset valde mirãdũ de me qua de cã
ego non gauderẽ. ⁊ etiam similiter mirãdũ est de me
et querendũ quod posset esse illud qđ ꝓhibeat mihi
gaudiũ. ¶ Dñe deus valde miror de me ipo quãdo
recolo de tẽpore p̃terito in quo ego nõ cõsueui gau
dere. quod erat illđ quod ꝓhibebat michi gaudere.
nã multũ erat inconueniẽs ꝙ ego cessarem gaude
re: postꝗ̃ tu dederas mihi tãtã cãm/⁊ tã efficacem
occasionem gaudendi/que cã ⁊ que efficax occasio
erat: quia tu dederas michi tam nobile esse. ¶ Qua
re mõ tibi dñe deus supplico deuota mente: ꝙ tu in
fundas michi tantã gratiã/ꝙ dum mea vita fuerit
michi comes: semper viuam letus et hilaris/taliꝛ ꝙ
quẽcunqꝫ actum ego exerceã: semꝑ circunder omnĩ
gaudio. ¶ Item dñe deus oro te ꝙ sit tua benepla=
cita voluntas/ꝙ sicut totum meum esse est in esse: ꝙ
sic sit totum inclusum in gaudio/⁊ ꝙ multiplex gau
dium sit in meo esse. ¶ Uere deus fons oĩm virtu=
tum ego deprecor te suppliciter et deuote/ꝙ semper
qñ inimici mei vituperabũt me vel vilipendent vel
deridebunt: ꝙ tu des michi gratiã ⁊ paciẽtiã ꝙ ego
imaginer ꝙ est mihi meliꝰ et vtiliꝰ/ꝙ ego vituperer
vilipẽder et deridear/et ꝙ sim ĩ esse: ꝗ̃ ꝙ nõ vitupera
rer ab aliꝗ nec vilipẽderer nec deriderer/et ꝙ caretẽ
meo esse. quia si ego imaginor ⁊ cerno istud: verissi=
me ego inueniã ꝙ multo melius sine aliqua cõpa=
ratione est michi ⁊ vtilius vituperari ⁊ vilipendi ab
inimicis meis/et ꝙ sim in esse: ꝗ̃ ecõuerso et ꝙ non
eẽm in esse. ¶ Item oro te domine deꝰ illuminator
cordis et intellectus/ꝙ qñ contingeret forte accidenta=
ter ꝙ ego patiar magnã famẽ vel magnam sitim vel
paupertatẽ vel dolorem vel quãuis penam corpora
lem: ꝙ tu des michi gratiam et veram illuminatio
nẽ mẽtis. ita ꝙ ego valeã recte cogitare ꝙ est michi
melius et vtilius: vel ꝙ ego patiar in corpore meo
quãlibet passionem in hoc mundo/et ꝙ sim in esse:
ꝗ̃ ꝙ non paterer et ꝙ nõ essem in esse. nam si tu do
mine deus prestes michi veram illuminationẽ mẽ=
tis et intellectus: ratio et discretio ostendent michi
ꝙ sine aliqua cõparatiõe est melius michi sustinere
quãlibet penã vel quãuis afflictionẽ et ꝙ sim in esse
ꝗ̃ non sustinere ⁊ ꝙ non essem in esse. ¶ Unde dñe

deus si tu des michi talē gratiā q̄ semꝑ quādo ego sum vituperatus vel derisus vel afflictus diuersis passionibus/ego cogitem in mēte mea q̄ multo melius est michi sustinere q̄duis dedecus et quāuis passionem ⁊ q̄ sim i esse:q̄ȝ esset aliter si nō essem in eē.ego habebo tūc occasionem ⁊ causam q̄ semꝑ sim letus: licet patiar oīa mala q̄ humanū corpus potest pati. ¶Domine deus sicut ego sentio in corde meo gaudium et leticiam:sic si voluntas mea posset deuenire in actū/ego vellem saporem illius gaudij et illius leticie sentire ꝑ vniuersa membra mea:postq̄ȝ illa sunt ita in esse quēadmodū et cor. ¶Domine de⁹ postq̄ȝ placuit tue benignitati q̄ tātū gaudiū ⁊ tātā leticiā infuderis cordi meo:dignare ꝑ tuā pietatem extēdere illud gaudiū ꝑ vniuersa membra mei corporis. taliter q̄ oīa sint participātia illo simul cū corde. Nam postq̄ȝ mea membra sunt in esse ita bene sicut cor/et cor est plenū gaudio:cōueniens esset q̄ oīa alia mea mēbra q̄ sūt in esse/essent etiā plena gaudio. ¶Rex regū de⁹ pater oīpotēs tūc quādo iustus recolit vitā ꝑpetuā q̄ est gloria sine fine/et cōtemplat̄ ⁊ intelligit illam:tunc ipse est plenus et perfusus omni gaudio interius et exterius/et est dn̄e tunc ita plenus omni gaudio q̄ equor nō est ita plenū aqua. ¶Quia sicut bonus eques et audax q̄ est bene munitus et equitat in optimo equo/habet despectui inimicos suos si sibi velint nocere adeo sentit se bene paratū:sic iust⁹ sentit se ita letum/q̄ nō timet q̄ vlla ira nec vlla tristicia possit ad eū accedere/nec nocere ei in aliquo. ¶Unde dn̄e tm̄ est gaudiū qd̄ tu īfudisti iusto/q̄ quis alia fortitudo nō est similis sue ꝑm existimationē suam.⁊ hec talis fortitudo est et causa maximi gaudij qd̄ est in eo:qd̄ fortificat vires suas vt etiā solidiora metalla q̄ sunt non sint fortiora eo. ¶Nemo debet admirari si iustus ꝓfert istā iactantiā de seipso/cū dicit q̄ ipse est fortior q̄ȝ fortiora metalla q̄ sint:postq̄ȝ tu domine deus facis eū esse letū et hilarē causa tui esse et sui:quia citius possent ↄuerti fortiora metalla q̄ sint in puluerem: q̄ȝ homo qui gauderet in te/in priuationem non essendi. ¶Quia possibile est tibi domine deus conuertere quodlibet elementorum vel etiam fortissimam rupem in puluerē: sed īpossibile est tibi quo ad actum q̄ iniuriareris gaudenti in te. ¶Unde domine deus/iustus certificatus ex illuminatione tue gratie non attribuit istam iactationem gaudij et fortitudinis sibi ipsi:imo penitus attribuit illam tue benignitati/et refert tibi gratias q̄a ipse cognoscit penitus q̄ totum istud bonum prouenit ei solum ex te/qui es suus creator et suus deus.

¶Qualiter q̄sq̄ȝ debet gaudere ꝓpter esse sui proximi.

Deus creator omniū visibiliū ⁊ inuisibiliū/i quo est tota spes nostre saluationis/in hoc q̄ nos videmus nostrū ꝓximū esse in esse i hoc sc̄lo: oportet q̄ q̄libet nostrū gaudeat de eē sui ꝓximi/ita q̄ gaudeamus adinuicē.nam nos videmus q̄ oēs habemus simile esse ⁊ eiusdem speciei:quare ita debet quisq̄ȝ gaudere in esse sui ꝓximi/sicut in eē suiipius. ¶Quia sicut esse ꝓpriū cuiuslibet est sibi causa et occasio gaudendi: sic esse sui ꝓximi est sibi siliter causa ⁊ occasio gaudendi. ¶Et sicut est ꝓpriū probo homini ⁊ v̄tuoso q̄ semꝑ gaudeat ex bono qd̄ videt in seip̄o: sic debet ei eē ꝓpriū q̄ gaudeat ex bono ꝓximi sui. ¶O gloriose de⁹ imēse potestatis/si ego sentirē in meip̄o q̄ tm̄ gauderem ex bono ꝓximi mei sicut gaudeo ex bono mei ip̄ius: tūc ego cognoscerē q̄ sum de numero illoꝝ q̄ receperūt i se specialē gratiā a te ⁊ benedictionē. ¶Et si forte dn̄e de⁹/ꝓxim⁹ me⁹ glorificat nomen tuū melius me ⁊ sepius/⁊ seruit tibi:iudicium ratiōis est in me q̄ tūc ego debeo plus gaudere ex suo eē q̄ȝ ex meo:eo ip̄so q̄ maius bonū seq̄t̄ ex suo eē q̄ȝ ex meo. ¶Quare dn̄e si forte accidat q̄ ego non gaudeā plus ex esse melioris homis q̄ȝ ego sim/q̄ȝ ex meo esse: ego oro te q̄ des michi gratiā/q̄ saltem ego nō habeā i me minus gaudiū ex eē suo q̄ȝ ex meo. ¶Unicuiq̄ȝ dn̄e de⁹ patet/q̄ maximū gaudiū et maximā leticiā recipit i se q̄libet:cū potest habere in ↄsortio eē ꝓximi sui.et est valde horribile homini et occasio tristicie/qn̄ ipse nō potest eē particeps societatis ⁊ solacij sui ꝓximi sibi silis. ¶Unde cū nos videamus mltos homies eē in eē:oportet necessario q̄ gaudeam⁹ in eis.nā eē illoꝝ est nobis valde vtile ⁊ maximū bonū sequit̄ nobis q̄a ip̄i sūt in eē. ¶Quare dn̄e de⁹ tuā clemētiam humilit̄ dep̄camur/q̄ tu infūdas nobis gratiā ⁊ benedictōnē:vt nos recipiam⁹ i nobis gaudiū ⁊ leticiā ⁊ hoc ꝓpt̄ eē nr̄i ꝓximi. ¶Quia si alij homies alios adiuuāt i acq̄rēdo bōa tp̄alia/se exponētes diuersis p̄iculis ⁊ laborib⁹:multū esset incōueniēs si alij non gauderēt ꝓpt̄ bona alioꝝ. ¶Et si forte ego nō gaudeo ꝓpt̄ bonū ꝓximi mei qd̄ est i eo:saltē ego debeo gaudere ꝓpt̄ bonū qd̄ michi īde accidit. ¶Attamē istud tale gaudiū nō est verax nec equū nec est verus amor/q̄ ego gaudeā ex bono ꝓximi mei/causa ⁊ vtilitate meip̄ius tm̄:q̄a ego deberē gaudere causa ip̄sius. ¶O rex regū dn̄e ⁊ magister vie v̄itatis/q̄ȝ beatus est ille q̄ potest eē i amore ⁊ cōsortio illoꝝ q̄ sunt amatores ⁊ seruitores tui. ¶Unde cū ego sim ille q̄ hacten⁹ nō dilexerim illos q̄ sunt serui tui glorificantes nomē tuū/nec habuerim cum eis aliquā familiaritatē:modo recognosco ꝑ verā illuminationem tue benignitatis/q̄ ego hactenus fui in societate et i familiaritate hominum viciosorū/et tua gloria indignoꝝ. ¶Dn̄e deus benedicatur nomē tuū in eternū:

quia tu dedisti michi tantā gratiā noticie ꝙ ego cognosco me esse obligatū non tm̄ ꝙ ego gaudeā propter esse iustorum: sed etiam ꝙ ego teneor gaudere ꝓpter esse peccatoꝝ. nā peccatores sūt causa ⁊ occasio cognoscendi tuā iusticiā/ ⁊ recta iudicia de eisdē. ¶ O gloriose dn̄e cū q̄libet debeat esse hilaris atqȝ letus ex eē hominis iusti: ergo quare aliq̄s est turbat⁹ ⁊ iratus ꝓpter ei⁹ obitū: ⁊ quare amici ei⁹ se induūt vestes lugubres: michi ꝓculdubio videtur ꝙ id nichil aliud sit nisi q̄dā inepta et praua ꝯsuetudo: q̄ est deducta ī vsum ab hominib⁹ valde secularibus/ q̄ sūt tm̄ intēti circa sclaria. ¶ Et ista talis praua ⁊ absurda ꝯsuetudo accidit quasi oībus hominibus sclarib⁹: eo ꝙ ignorāt dn̄e de⁹ tuā sapiētiā qua tu creasti hominē iusti causa alterius scli ⁊ nō huius. ⁊ ipsi opinant ꝙ ipse non sit in esse/ nec sit creatus nisi propter istud seculū. vnde illd q̊d eis videt est falsissimū ⁊ cōtrariū ratiōi. Et adhuc ꝓpt hoc nemo deberet eē iratus ꝓpter mortē iusti homis: q̄a status vite sue posset mutari de facili in oppositū ⁊ sic posset cōtingere ꝙ sicut tūc quādo morit ipse morit in bono statu: sic posset mori in malo. ¶ Itē adhuc regnat in nobis aliud insanie viciū: cū tristicia remouet ⁊ repellit nos a gaudio q̊d habuimus ex esse amici nostri/ quando ipse est defunctus. quia nichil debet resistere in mēte nostra tue volūtati/ q̄ ꝓuidet recte oīa ⁊ oīa mala q̄ sequūt ex vita hoīs. ¶ Sācte imortalis de⁹ q̄ oīa ꝓuides/ postq̄ȝ ita est ꝙ homo contristat ex morte amici sui/ multum esset rationabile et dignū ꝙ homo sine aliqua ꝯpatiōe cōtristaret magis in se quādo cognoscit ꝙ ipse amic⁹ decessit in pctō sine ꝯfessiōe/ ⁊ sine memoria tue maxime misericordie. ¶ Quia tūc posset cogitare ⁊ ꝑpēdere vnusq̄sqȝ vtēs rōne/ ꝙ multo fuisset sibi melius sine ꝯpatiōe ꝙ ipse nō deuenisset in eē q̄ȝ ꝙ deuenit: postq̄ȝ ipe decessit in pctō sine cōfessione/ ꝓpter q̊d ipse flagellabit imꝑpetuū ī penis gehēnalibus. ¶ Itē dn̄e de⁹ multū obligor tue misericordie agere gratias incessanter: q̄a tu infudisti in me tātā gratiā cognitiuā/ qua cognosco ꝙ qn̄ q̄s decedit in pctō mortali sine ꝯfessione: ꝙ vnusq̄sqȝ debet plus gaudere de suo obitu q̄ȝ cōtristari sine ꝯparatione: quia maximū bonū sequit de morte sua: in hoc ꝙ tu cōples in illo regulā vere iusticie/ reddēs ei cūcta s̄m opa sua. ¶ Dn̄e de⁹ cognitor secretoꝝ / cui oīa sunt apta: multum miror quomodo aliq̄s potest gaudere de malo ⁊ īfortunio alicui⁹. q̄a tāta est causa ⁊ occasio quare q̄libet debet gaudere de bono sui ꝓximi: ꝙ nō deberet recipi in hoīe illud gaudiū nec inuenire in eo locū q̊d est gaudere de malo ⁊ īfortunio alterius. ¶ Unde ego q̄ro qualiter potest fieri ꝙ ita cito volūtas istoꝝ taliū gaudētiū de prauo ⁊ malo sui ꝓximi: deducat ad habēdū gaudiū de infortunio sui ꝓximi. ⁊ quomodo tā cito abest eis causa et occasio quā deberēt habere in habendo gaudiū de bono ꝓximi sui. certe ego existimo ꝙ opet istud humana fragilitas: q̄ est ꝓnior ad malū q̄ȝ ad bonum. ¶ Unde ꝓpt hoc dn̄e de⁹ pie ⁊ misericors/ tibi deuote supplicam⁹: ꝙ tu auferas a nobis ⁊ remoueas omnē occasionē gaudēdi de malo ꝓximi nr̄i: ⁊ quālibet aliā īordinationē. ⁊ ꝙ ꝑpares nobis occasionē ⁊ viā habēdi gaudiū ordinatū ⁊ debitū. ¶ Dn̄e de⁹ q̄ das gratiā pctōribus recognoscēdi delicta sua / et ꝯseruas iustos ī recta ꝑseuerātia: te ꝑcor humiliter ꝙ quādo ego video meū ꝓximū gaudere ī te: ꝙ placeat tibi vt id gaudiū q̊d ipe habet in te/ ꝑueniat in me: ⁊ vt illud q̊d ego habebo in te/ siliter ꝑueniat ad ipm. ¶ Itē dn̄e pie te ꝑcor ꝙ qn̄ ego videbo pctōres cecidisse in ignorātiā/ ita ꝙ nō cognoscēt neqȝ ꝑcipient q̊d ratio deberet eis ostēdere/ scȝ ꝙ ipi forte ceciderint ī tristiciā ⁊ in irā/ ⁊ deberēt eē hilares atqȝ leti ex gr̄a eis facta: ꝙ tua pietas dignet me eripere a tristicia ⁊ ira/ ⁊ ab ignorātia eorūdē/ ⁊ ꝙ ꝯseruet me in meo gaudio. ¶ Quia tāta est fragilitas mee humanitatis ⁊ alioꝝ: ꝙ ego timeo valde ꝙ ꝓpt suggestus diabolicos ipa requirat semꝑ eē illud q̊d est sibi ꝓhibitū. quare oro te piissime ꝙ tu des michi gratiā vt ego nō valeā recipe in me ꝯriū hui⁹ q̊d est cōueniēs saluti: scilȝ tristiciā/ vel irā loco gaudij. ¶ Dn̄e deus ꝑcuisor boni ⁊ mali/ bene video ⁊ cognosco ꝙ non tm̄ dedisti michi causam ⁊ occasionē vt ego sim obligatus habēdi gaudij in meipo causa mei eē/ ⁊ causa esse mei ꝓximi: sed sine aliqua ꝯpatōe ego sum magis obligat⁹ vt letus sim ⁊ hilaris causa tui eē. ⁊ q̄si tota alia obligatio est vana ⁊ friuola: habito respectu ad obligationē qua obligor ⁊ teneor ampli⁹ (ceu dixi) vt habeā gaudiū causa tui esse. Quia gaudiū q̊d q̄libet habet ī se causa tui/ extēdit ita ⁊ radicat in corpore humano ⁊ in anima: sicut vera fides ifundit ⁊ radicat in corpore ⁊ in aīa iusti. ¶ Saluator mūdi benedictū sit nomē tuū gloriosū: q̄ dedisti michi gratiā icipiēdi ⁊ ꝯtinuādi ⁊ finiēdi istā distinctōnē gaudij siue leticie/ q̄ tota opto cedat ad tuū honorē ⁊ ad laudē tui nominis sancte deus.

¶ Incipit scd̄a distinctio in qua tractat de infinitate diuina/ q̄lit de⁹ est īfinit⁹ ī sua eēntia.

DEus pater imēse potestatis/ cui tā excellētis virtutis ⁊ tā mirabilis dignitatis inest virt⁹/ ꝙ si eēt aliq̄d in rerū natura q̊d posset ita eē velox ⁊ currere sicut fulgur de medio loco mūdi vsqȝ ad extremū firmamēti. ⁊ ꝙ etiā possȝ discurrere ꝑ oēs sex terios scȝ ante ⁊ retro/ sursū ⁊ deorsū/ dextrorsū ⁊ sinistrorsū: nullo modo illud tm̄ potuisset currere nec ita velocit ꝙ aliq̄s partes tue īfinitatis posset attigere nec ita īfinite ꝙ posset inuenire finē aut terminū tibi ex parte tui benedicti eē. ¶ Et ꝓpt hoc dn̄e de⁹ est valde mirabile tuū esse: q̄a ī intellectu humano nō potest cadere mod⁹ intelligēdi

nec percipiẽdi ꝙ finitas sit in te. ¶ O admirabilis es
sentia diuina/ego nõ miror si apparet intellectui hu
mano te carere finitate:quãdo ipe cogitat tuũ intel-
lectũ/tuã potestatẽ/⁊ tuũ eẽ q̃ finitate nõ ꝯprehẽdit
quãdo cogitat ꝙ et omnia alia creata q̃ possunt ca-
dere in itellectu hũano:habeãt finitatẽ.q̃a quãto in-
tellectus humanus cogitat plus tuũ esse:tanto plus
ipse hebetat ⁊ minus ꝑcipit ipsum in virtute sua itel
lectiua. ¶ Quia tũc domine deꝰ infinite/ quãdo ego
cogito vel discerno tuam infinitatẽ: intellectus meꝰ
adeo diminuit/ꝙ vix est in eo aliqua pars discretio-
nis intellectiue.et hoc cõtingit ei ob id ꝙ ipse est val
de fragilis et debilis nature: quo ad intelligendum
tuum excellentissimũ eẽ qđ est infinitum. ¶ Quãdo
ego dñe deꝰ cogito vero modo tuũ mirabile esse:ego
nõ miror parum nec multum si nõ possum attingere
ad intelligẽdum ipsum.quia ego non possum attin-
gere ad comprehendẽdum in intellectu meo paruu-
tatem atomi:que est adeo modice quantitatis ꝙ nul
lo modo potest diminui.nam si intellectus meus nõ
est sufficiens ad comprehendendum in se istud tale:
qualiter potest esse sufficiens ꝙ intelligat magnitu-
dinem tue essentie:et maxime cum pars atomi sit fi
nita/et tua essentia sit infinita. ¶ Domine deus mi-
rabilis essentie/postq̃ intellectus meus est ita fragi-
lis ꝙ deficit in intelligendo et in cogitando magni
tudinem tue essentie:presta michi gratiã per tuã pie
tatem ꝙ ego habeam tantũ ardorem dilectionis in
corde meo erga te/ꝙ intellectus meus deficiat ad in
telligendum magnitudinem illius amoris. ¶ Ergo
domine deus postq̃ tu es tam excellentis magnitu-
dinis et tam mirabilis infinitatis:decens est/ ꝙ nos
cum omni deuotione mentis et cordis simus sub-
missi et obedientes tuis mandatis. ¶ Et si nos (vt
tenemur) honoramus et glorificamus tuũ esse glo-
riosissimũ infinitum/et seruamus tua ꝓcepta: tua re
cta statera iusticie(que reddit vnicuiq̃ secũdũ opera
sua)faciet nos imppetuũ viuere in alio seculo/in glo
ria que est sine fine. ¶ Sed ꝓpter hoc domine quia
ego tradidi te obliuioni et seruitia tibi debita/et non
glorificaui nomẽ tuum prout tenebar/et dilexi quasi
semꝑ res inutiles et nulliꝰ momẽti:idcirco numera-
tus sum in numero peccatoꝝ.qui sunt adeo vilio cõ-
ditiõis/ꝙ nõ sunt digni vocari creature dei sed dya-
boli:si sit fas dicere.quia ipsi omnino sunt serui sui:
et resistunt mãdatis tuis/et faciunt quicquid fere fa
ciũt cõtra illa. ¶ Dñe deus a quo nullus locus occu
pat/ita ꝙ aliud esse nequeat ibi esse:adeo es nobilis
et excellẽtis virtutis/ꝙ licet sicut aliqua sint in eẽ oc
cupãtia locũ:ꝓpter hoc nõ remanet quin tu sis i illo
loco sine occupatione illiꝰ.⁊ ꝙ nõ sis infinitus: quia
tu es vbiq̃ sine occupatiõe loci.⁊ sicut tu eras infini
tus ãteq̃ aliqua creatura esset in esse:sic simili modo
tu es nũc infinitꝰ cũ creature sũt in esse.nã tu nõ reci
pis plus nec minꝰ causa esse creaturarũ. ¶ Dñe deꝰ
cui nichil est incognitũ/ego cognosco ⁊ video ꝙ ma
xima fragilitas et pessima cõditio dominat mee de-
bili humanitati.et tu scis hoc ipsum melius q̃ ego si
ne aliqua cõparatione esse in meipso: nã tibi constat
omnis fragilitas/et omnis miseria rerum q̃ impedi
unt me hactenus ad seruiendum tibi: et ad glorificã
dum nomen tuũ. ¶ Quare domine omnis laus ⁊ re
uerentia et omnis gloria tibi attribuatur/et tibi soli
exhibeat.nã õnis virtus ⁊ omne bonũ debet tibi tm̃
attribui:⁊ nostro fragili esse humano debet attribui
et ascribi omnis vilis cõditio/⁊ omnis ignorãtia/et
omnis miseria:quasi vacuo virtutibꝰ/ ⁊ inopi boni-
tatis/⁊ pleno vicijs. ¶ Sancta diuina essentia i qua
sunt tres ꝑsone q̃ tm̃ sunt vnꝰ deꝰ/postq̃ tu es adeo
excellẽtis virtutis ꝙ circũdas omnia extrema firma
mẽti:benedicaris tu et glorificeris q̃a ꝑmisisti ꝙ ego
viuam in libero arbitrio suꝑ terrã/⁊ q̃a ꝑmisisti simi
liter ꝙ ego obediuerim creaturis q̃ sunt valde vilis
cõditionis/q̃ habẽt etiã finitatẽ. quia bene credo ꝙ
tu ordinaueris istud:vt mea opera recipiãt ꝓmia si-
bi debita. ¶ Quare si posthac postq̃ i me est noticia
boni et mali/ego nõ reuertar ad seruiendum corde ⁊
aĩo tibi deꝰ:ego ipse iudico me idignũ omni bono
⁊ cognosco recte et merito ꝙ iustũ est ⁊ equũ ꝙ tu i-
peres terre ꝙ nõ me debeat vltra sustinere imo absor
beat me viuum sicut absorbuit datan ⁊ abiron.q̃a iu
stũ est ꝙ tã nobile elemẽtũ quale est terra:nõ sustine-
at creaturam rebellẽ ⁊ inobediẽtem tibi suo creatori.
¶ Quia maximũ dedecꝰ ⁊ opprobriũ sempiternũ est
terre:ꝙ aliqua creatura stet suꝑ eã suo iobediẽs crea
tori. ¶ O etne deꝰ sine ꝓncipio ⁊ sine fine/cũ tu solꝰ
sis creator õnium rerũ creataꝝ/⁊ tu sis causa ꝓpt quã
oĩa sũt in eẽ:valde eẽt ratiõabile ⁊ iustũ ꝙ omnes es
sentie humane haberẽt totã suã mẽtẽ ⁊ totã suã itel
ligentiã in te/ita ꝙ oẽs homines glorificarẽt ⁊ exal-
tarẽt tuũ excellẽtissimũ nomẽ taliter hoc seruãtes ꝙ
istđ esset quolibet tẽꝑe matutino ꝓma imaginatio ⁊
ꝓma cogitatio i mẽtibꝰ eorũdẽ. ¶ Sed causa fragili
tatis hũani eẽ(qđ amplectit et exigit hoc qđ sibi est
ꝓhibitũ ⁊ nociuũ)ego q̃ sũ humanꝰ cogito citius et
imaginor i ꝓncipio diei hoc qđ est corruptibile:q̃ te
cui q̃uis corruptio abest.⁊ cuiꝰ hoc qđ est vilissimũ
⁊ finitũ:q̃ te q̃ es nobiliꝰ eẽ qđ sit/⁊ es sine aliqua fi
nitate. ¶ Item dñe deꝰ maximũ viciũ causat i me in
hoc ꝙ q̃libet tẽꝑe vesꝑtĩo quãdo ego ingredior lectũ
tu nõ es vltĩa cogitatio ⁊ vltima imaginatio mẽtis
mee.quare dñe dũ cogito apud me hũc defectũ: oro
tuam clementiam ꝙ tu remoueas a mente mea om-
nes cogitationes que consueuerunt in ea esse anteq̃
memoria tue essentie benedicte illi occurreret: et ꝙ
reponas in illa perpetuam memoriam reminiscẽdi

continue et cogitandi tuam gloriā que est sine fine. ¶ Dñe deus tanta est virtus ⁊ excellētia tue bñdicte essentie: q̄ sicut illa est infinita: sic est infinita tua potestas et tua sapientia et omnes alie virtutes que sunt in te. tamen nō intēdo hic loqui de virtutibus cardinalibus vel theologicis. sed cū ipsas nomino virtutes (cum alio nomine eas ita ꝓprie nequeam nominare) illas virtutes appello ꝓprietates ꝑsonales: vel ꝑsone: vel appropriata. ¶ Nec est ita dñe deus de te scḋm aliquā similitudinē sicut est de regibus terrenis. quia ipsi sunt finiti in suis qualitatib⁹ ⁊ suis q̄titatibus: et in eorū dñio. at tu es infinitus in omnibus tuis virtutibus: ⁊ quātitas nō cadit in te nisi virtutis. ¶ Dñe deus in quo est infinitas virtutū: postq̄ȝ tua benedicta essentia est infinita: te humiliter deprecor q̄ tu infundas michi tuam gratiā: q̄ ego ad alia nō cogitem nec habeā mentē meam: nisi tm̄ in recolendo tuam excellentissimā essentiam que est sine fine. ¶ Deus mirabilis infinitate postq̄ȝ tu es infinitus ita q̄ es vbiq̄ȝ totus: multū sunt infelices ⁊ infortunati omnes illi qui ꝓpter suam culpā te amittunt. quia postq̄ȝ tu es vbiq̄ȝ totus: vbiq̄ȝ potes inueniri: dū tamē habeas q̄sitores qui te querāt ſm q̄ debes queri. quia vbiq̄ȝ est tibi locus inuētionis: si queraris via recta. Unde ego dñe deus sum vnus de illis infelicibus: qui dimisi te hactenus ob meam culpā. ⁊ cōstat michi q̄ tunc ꝑdidi te: quādo clausi oculos mee mentis ⁊ cordis ad obliuiscēdum sine recordatiōe tuam benedictā essentiam infinitā. ¶ Quare ꝓpter hoc ego ipse confiteor q̄ sum michi ipsi causa et occasio patiendi multiplex genus passionis. ⁊ video ⁊ cognosco q̄ dignus sum puniri ad talionem: vt libra iuste ꝓ factis meis cōpleatur in me ¶ Dñe deus vera ꝯsolatio fideliū: postq̄ȝ tu es vbiq̄ȝ p̄sens: sic q̄ nō est aliquis locus qui careat tua p̄sentia: placeat tue benignitati q̄ des tantam gratiā vniuerse speciei humane: q̄ glorificet et exaltet tuū benedictū nomen in sempiternū vbicūq̄ȝ est habitatio gentiū. Quia ratio dictat vniuersis hominibus q̄ glorificēt ⁊ laudent te vbiq̄ȝ: postq̄ȝ tua p̄sentia est vbiq̄ȝ ¶ O pater ingenite iustū esset et consonū rationi q̄ sicut aqua complet omnia loca ⁊ oīa extrema alicuius vasis ipsa pleni: sic tota terra sit plena laude ⁊ cōmemoratione et gloria tue essentie infinite. q̄a multo melius sine cōparatione deberet adimplere omnia loca terre cōmemoratio tue essentie infinite que deberet esse in quolibet homine: q̄ȝ aqua omnia loca vasis: eo q̄ aqua est finita in vase. ¶ Unde domine deus res ista ita sese habet ⁊ nō aliter ꝓpter excellentiā tue essentie infinite: quia aliq̄s humanus intellectus nullo modo pōt attingere ad intelligendum quasi aliquā q̄titatē tue benignitatis: nec ceterarū tuarum virtutū. ꝓpterea quāq̄ȝ in te est infinitū: tamē ego non assero q̄ q̄titas molis sit in te. sed dico q̄ cadit in nostra imaginatione: causa humane fragilitatis. Unde ꝓpter hoc oēs quinq̄ȝ sensus corporales sunt deficiētes ad apprehendendū tuam benignitatem laudem ⁊ gloriā que deberēt tibi attribui: quia vt predictū est quicq̄d cadit in nobis est finitū. et q̄cquid est in te est infinitū. ¶ Ergo dñe deus in quo est omnio ꝑfectio virtutū: dignare per tuam clementiā supplere nostros defectus eo modo q̄ valeamus surgere de cecitate humane fragilitatis: et q̄ q̄libet nostrū illuminet̄ ex abundantia tue gratie. ita q̄ queuis creatura humana recognoscat vero modo te suū creatorem ⁊ suum deum.

¶ Qualiter probatur q̄ quilibet homo est finitus.

Deus infinite magnitudinis: laus et gloria et honor in seculorū secula sit tibi. quia tua magnitudo ē ita magnificata ⁊ mirabilis: q̄ circuit ⁊ comprehēdit oīa extrema mundi: et est vbiq̄ȝ ¶ Unde cū vniuersa sp̄es humana finiatur ⁊ terminet̄ intra mundū: ob id oēs homines sunt finiti in suo esse ⁊ in suis oꝑibus infra magnitudinē tue bñdicte essentie. Ergo dñe deus vera lux fideliū ⁊ eorum refugiū singulare: postq̄ȝ nos sum⁹ finiti in nobis: tuam clementiā humiliter deprecamur vt des nobis gratiā q̄ tota intētio nostra ⁊ vniuersa opera nr̄a sint tantū in feruore impendendi tibi omnē gloriam ⁊ honorē: et q̄ fugiamus omnē vanitatē huius seculi. ¶ Dñe deus qui ꝑ gratiam tue benignitatis alleuias pctōres a delictis suis: postq̄ȝ nos sumus finiti et terminati intra certum terminū cui includimur: tanta virtus noticie est in me q̄ cognosco q̄ rōnabile est ⁊ decens q̄ noster intellectus nō debet transire post terminū vbi tu finis illū ⁊ terminas nisi eleuet̄ per fidem. Unde qñ intellect⁹ noster vult egredi vltra terminū sibi a te p̄efinitū: tunc ipse diminuit̄ ⁊ debilitatur in virtute sua: ex eo quia nō est de natura sua q̄ transeat terminū sibi p̄fixū Sed qñ intellectus noster ⁊ ratio q̄ est in nobis vult videre ⁊ ꝑquirere vero modo intra terminū sibi limitatum ea que debet: tunc noster intellectus ⁊ rō crescit ⁊ multiplicatur in suis virtutibus. ¶ Dñe deus cui nichil intimū est occultū: tibi cōstat q̄ nostrū eē ⁊ nostre qualitates recipiūt in se augmentū virtutū ꝓut benignitas tue volūtatis vult ꝓlongare ⁊ dilatare terminū intellectus cui includit̄. Quare domine te supplices deprecamur q̄ digneris attribuere tale spaciū termini nostro intellectui: q̄ feruor ⁊ volūtas desiderij amoris valeāt adeo in cordibus nostris augmētari: q̄ ardeam⁹ amore tue bonitatis: ⁊ recogno

ſcamus ꝙ tibi ſoli debetur omnis gloria ⁊ oīs laus.
¶ Ergo dn̄e deus qui catholicos illuminas vera fi-
de/poſtq̄ꝫ eſt valde tibi facile ꝓlōgare ⁊ dilatare ter-
minū noſtri intellectus: concede nobis ꝑ tuā miſeri-
cordiam ꝙ taliter illā amplies/ ꝙ noſter intellectus
non includat intra breuē terminū. ¶ Dn̄e deus virtu
tū. ego nō miror ſi quinqꝫ ſenſus corporales terminā
tur ⁊ includūtur intra breuē terminū: ex eo ꝙ corpus
in quo ipſi ſituant et locant eſt finitū,/ ⁊ cōprehēſum
intra certū ⁊ modicū terminū. ¶ Unde ſicut quinqꝫ
ſenſus corporales ꝯphendūtur intra modicū termi-
nū/ ⁊ hoc cauſa humani corporis terminati ſimiliter
intra breuē terminū/ in quo collocant dicti quinqꝫ ſen
ſus: ſic domīe ego valde timeo ꝙ ſenſus ſpirituales
mee anime terminētur intra breue ſpaciū termini/ et
hoc cauſa maloꝝ operū que ſemꝑ eſt amplexa. ¶ Et
ſi ſenſus ſpirituales mee anime terminātur intra bre
uē terminū/ ⁊ opa q̄ ego feci ſunt modice quātitatis:
qđ erit meū iudiciū ſi tempus vite mee fuerit breuis
ſpacij/ ⁊ ego moriar ſine bonis operibus? ¶ O glorio-
ſe dn̄e nō eſt magnus labor alicui querere te lōge: qa
tu es valde prope nos: cū ſis intimior nobis q̄ꝫ nos
nobis. ¶ Unde poſtq̄ꝫ tu dn̄e es infinitus/ ⁊ nos ſu
mus finiti in te: multū eſt facile oībus illis qui volūt
te querere recto itinere/ ꝙ inueniāt te ſemꝑ quādo te
voluerint inuenire: quia tu es vbiqꝫ totus/ ⁊ nos ſu-
mus terminati ⁊ limitati itra tuā infinitatē. ¶ Ergo
dn̄e deꝰ nō oportet iuſtos q̄ tibi ſeruiūt volucre facie
ſuā ex vna parte ad aliā ꝓ te querendo quādo te vo
luerint inuenire: quia poſtq̄ꝫ tu es vbiqꝫ/ ipſi poterūt
te inuenire in ſuis cordibus. Quia maxime propin-
quus locus vbi tu inueniris/ eſt cor hominis iuſti: et
remotiſſimus locus vbi tu nō inueniris/ eſt cor pec-
catoris. ¶ Unde dn̄e deus ſi ego ſim de numero pec
catoꝝ/ ⁊ tu diſtas ⁊ es remotus a me ꝓpter peccatū:
quando erit illa dies proſpera qua ego inueniam te?
certe ego non poſſum te inuenire/ nec tu potes eē in
me/ donec ego prius mundificer a peccato: licet ego
ſim ſicut artificiatum in arte in te/ ⁊ tu ſis infinitus:
et ambias omnia extrema mundi. ¶ Et ſicut eſt val
de neceſſariū homi nimis onerato quē oportet lōge
ꝓficiſci alleuiare pōdus ſuū/ ſi velit cito cōplere ſuā
viam/ vl' ꝑuenire ad illū locū quo oportet ipſum ire:
ſic dn̄e deꝰ eſſet michi valde neceſſariū ꝙ tu alleuia-
res me et exonerares de peccatis meis qbꝰ ego ſum
valde oneratꝰ/ ⁊ ꝙ infunderes michi tuā gratiā qua
ego per mea opa ꝑuenirē ad virtutes quibꝰ tu inue-
niris ⁊ exiſtis in quolibet. ¶ Dn̄e deꝰ qui admones
peccatores ad agendū penitentiā: poſtq̄ꝫ ego ſum fi-
nitus ⁊ terminatus ī me/ ꝯcede michi ꝑ tuā miſericor
diā ꝙ tu ſuccendas me feruore dilectionis vſqꝫ adeo
ꝙ ego diligam te feruenter/ et glorificem te in eternū
¶ Et ſi forte ego nō receſſero a peccato ꝓpter tuam
admonitionem nec ꝓpter feruorē ſtimulationis tui
amoris: dignare ꝑ tuam clementiam taliter figere in
corde meo memoriā tue paſſionis/ ꝙ nūqꝫ poſſit ex
eo exire. ¶ Dn̄e deus infinite bonitatis/ cū nos ſimꝰ
finiti in nobis/ ⁊ tu infinitus in te: cura quam tu ha-
bes in diligendo nos eſt infinita: et facit noſtras cu-
ras eſſe ꝓpinquas tue dilectioni. ¶ Domine deꝰ/ ve
ra certificatio dubioꝝ ego poſſum dicere veriſſime
ꝙ ſum quoddā mirabile ſpectaculū: quia ego ſum il
le qui ſemꝑ dilexi et amplexus fui res finitas/ et tra-
didi obliuioni te diligere qui es infinitus. ¶ Quare
domine ego confiteor et concedo me eſſe adeo ple-
nū criminibus: ꝙ niſi tua miſericordia eſſet ita ma-
gna/ exiſtimarem meipſum prorſus indignū ꝙ ali-
quo tempore poſſem conſequi a te veniam: eo ꝙ ha
ctenus habitauerunt ſepius in corde meo male cogi
tationes rerum finitarum: q̄ꝫ cogitationes tui qui es
infinitus. ¶ Et miror valde intra me quonam mo-
do poteſt id eſſe ꝙ in tam modico corpore ſicut meū
eſt/ ⁊ in tam modico corde poteſt recipi tātū malum
ſicut recipitur. attamen poſtea quādo ego cogito ve
ro modo qualiter poteſt iſtud accidere: ego īuenio ꝙ
nō eſt mirabile ſi illud tantū eſt malū in me/ vel etiā
maius adhuc. quia ego ignoraui ſemꝑ te creatorem
meū infinitū: cui ego debuiſſem ſeruiſſe toto tpe vi-
te mee. ¶ Dn̄e deꝰ q̄ cōſeruas iuſtos in vera pace et
in vera cōcordia/ licet ea q̄ tu creaſti ſint finita: ꝓpter
hoc non ſequitur ꝙ in illis non ſit maximū bonum/
ꝓpter qđ homo ꝑuenit ad eternā vitā q̄ eſt ſine fine.
¶ Item dn̄e deus/ firmiter cognoſco ꝙ propter ma-
gnas malicias et defectus qui ſunt in rebus finitis:
homo amittit eternam beatitudinē alterius ſeculi/ ⁊
meretur pati ꝑpetuas penas. ¶ Unde ꝓpter hoc do
mine ego ꝑfuſus lachrimis oro tuā clemētiā: ꝙ ipſa
infundat michi gratiam ſequendi ⁊ amplectendi il-
la ꝓpter q̄ homo ꝑuenit ad ꝑpetuā requiē/ ⁊ fugiēdi
illa ꝓpter q̄ homo ꝑuenit ad ꝑpetuas penas. ¶ Do
mine deꝰ q̄ circūdas oīa tā remota q̄ꝫ ꝓpinqua/ pre
ſta michi gratiā ꝙ ſemꝑ quādo ego audiero ſermo-
nē fieri de rebus finitis: ꝙ ego recolā meā vilē ꝯditio
nē/ ⁊ meā humanā fragilitatē. ⁊ ſemꝑ quādo ego au
diero v̄ba fieri de re īfinita: ꝙ ego reminiſcar tui q̄ es
infinitus/ ſic ꝙ ego ſeruiā tibi corde ⁊ mēte q̄ꝫdiu pla
cuerit tibi ꝙ vita ſit michi comes. ¶ Item dn̄e hu-
militer oro te ꝙ tua miſericordia extēdatur adeo in
me: vt cuſtodias me et conſerues in virtutibus dum
reſpirauero in hoc mūdo/ ſic ꝙ res finite nullā pote-
ſtatē habeāt ſuꝑ me: nec remoueāt me a tuo ſeruitio:
nec a laudibꝰ tui nominis qđ eſt dignū honore quo
libet ſine fine. Quia licet ego ſim finitꝰ intra tuam ī-
finitatem: tamen bene cognoſco ꝙ tua miſericordia
tantum operata eſt in me/ ꝙ dedit michi intellectum
et rationem: quibus ego cognoſco ꝙ tu qui es ſi-
ne aliqua finitate/ es verus creator meus/ et verus
deus.

¶ Incipit tertia distinctio / in qua tractatur de eternitate diuina

¶ Qualiter deus est sine principio.

DEus alpha ⁊ o / cuius eternitatē nullum tempus precedit: cum tu domine sis ille qui es sine principio. quando aliquis contemplatur tuam eternitatem / ⁊ cogitat ⁊ ꝑpendit ꝙ tu es tātū qui es sine principio: ipse relinquitur totus stupefactus cum tue eternitatis recordat̄ que est sine principio. ¶ Unde nō est mirandum si quādo quis tuam eternitatem contemplatur: si eius intellectus hebetatur: eo ꝙ nullus hūanus intellectus potest attingere ad eam contemplandā aut intelligēdam que in te caret principio. Quare propter hoc domine quādo nos cōtemplamur ⁊ cernimus tuā eternitatē: necessariū est ꝙ contemplemur ⁊ cernamus illam secundū maximā ⁊ mirabilē excellentiā nobilitatis quā intelligimus in te eē. ¶ Et si nos dn̄e deꝰ cōtēplamur verissime tuā eternitatē: oportet nos cōtēplari ꝟtutes que debētur rei eterne carēti ꝓncipio, ⁊ si nos illas recte inspexerimus: nos ꝑcipiemus ꝙ omnis laus ⁊ oīs gloria debet tue etnitati attribui.

¶ Attamē dn̄e deus vsq₃ adeo est excellentis ꝟtutis tua sancta eternitas: ꝙ noster intellectus nequit cōprehendere neq₃ attingere ad ꝑcipiendas virtutes q̄ debentur tue eternitati. ⁊ id accidit nostro itellectui eo ꝙ ipse habet principiū / ⁊ tua eternitas caret illo. quare dn̄e fimbrie nostre potestatis non dilatantur intantū vt possimus contemplari tuā eternitatē secūdū suam maximā nobilitatē: imo oportet vt nos cōtemplemur et cernamus illā secūdū modicā ꝑceptionē nostri intellectus. ¶ Unde dn̄e tuā elemētiā oro suppliciter ⁊ deuote / ꝙ illa dignetur ita me adiuuare: vt bona tēporalia non impediant intellectū meū ad cōtemplandā illā modicā ꝑceptionem quā percipit de tua eternitate: imo quotidie adiuuet illum ⁊ illuminet de bono in melius. ¶ Dn̄e deus si quis subtiliter velit considerare qualiter quicq̄d habet principiū qđ est etiā nūc i eē / possit esse in ꝓuatiōe: quia ex nūc quādo est in esse / non potest ꝑ se sustineri in suo esse: ipse inueniet ꝙ improportionaliter est maxima differētia inter tuā eternitatē (q̄ est sine ꝓncipio) et eē suū / ⁊ inter eē omniū rerū q̄ sunt create habētes principiū. quia res que habēt ꝓncipiū potuissent non eē: sed eternitas tua non habens principium nō potuisset non esse. ¶ Unde dn̄e facile potest constare vnicuiq₃ ꝙ esse habens principiū non est in esse per se: sed per aliud / ⁊ ꝙ nequit esse infinitum nec eternum: ⁊ ꝙ potuisset esse ꝙ non deuenisset in esse. sed cū tua eternitas non habeat principiū; clare liquet ꝙ aliq̄s istorum defectuū non potest esse in ipsa: imo est in ipsa omnis virtus et omnis excellentia laudabilis.

¶ Item cū omnia habētia pricipiū que sunt in esse: deuenerūt in esse per aliud ⁊ non per se: constat ꝙ aliud est ex necessitate in esse qđ dedit illis principiū et esse / qđ etiam oportet necessario eē eternū / postq₃ dedit ceteris rebus principiū: sed illud non est nisi sola eternitas tua deus. ¶ Domine deus ob cuius gratiam cuncta sunt in esse / cū tua eternitas sit sine principio: dignare vt pius ⁊ misericors / ꝙ quādo nos illuminati ꝑ tuam gratiā incipiemus te diligere ⁊ glorificare: ꝙ noster intellectus ⁊ nostra mens non possint aliq̄d aliud ꝯtēplari nec cogitare ad diligēdū nisi solū te. Quia postq₃ tua essentia caret omni principio / facile est tibi dn̄e ꝓstare michi tantā gratiā: ꝙ figas tātū amorē in corde meo ad diligendū te / ꝙ nichil aliud possim diligere nec glorificare aliquo tēpore nisi te solū: cui tantū oīs gloria debet̄. ¶ Nā talis amor est necessarius seruo tuo: cū aliqua creatura non habeat quid pro suis meritis suo respōdeat creatori. ¶ Dn̄e deꝰ ꝑ cuiꝰ misericordiā rei a suis noxis liberant̄: tuā clemētiā hūiliter deprecor ꝙ tu prestes gratiā vnicuiq₃ volēti sub tuo seruitio militare / quādo ipse forte incipiet in via tui seruitij deficere / ꝙ ipse cogitet tuā eternitatem redditurā oibus merita imꝑpetuū secundū sua opera. ¶ Item dn̄e tibi deuote supplico ꝙ taliter disponas linguas omniū hominū ad laudandā tuā benedictā etnitatē: vt nichil aliud possint ꝓferre nisi laudē ⁊ gloriā ipsius. quia si oēs lingue omniū creaturarū q̄ sunt / conarent̄ manifestare bonū tue etnitatis: nō possent sufficere ad exꝓmēdū (vt ita loquar) minimā partem eius. ¶ Item dn̄e deus / si oēs oculi tam corporales q₃ mētales q̄ sunt / qui fuerūt / ⁊ q̄ erūt / vellent videre gloriā et laudem ꝑtinentem ad tuā eternitatē: nō sufficerēt ad videndū nec ad imaginandū solū minimā partē ipsiꝰ (vt ita loquar) Quia mens mea sentit penitꝰ dn̄e deꝰ ꝙ ferme ita videat̄ iniuriosum esse vt aliq̄d habēs ꝓncipium audeat ꝯtēplari ⁊ cogitare rē carentē ꝓncipio: sicut videt̄ iiuriosum ⁊ incōueniēs ꝙ vilissimꝰ homo indutus vestibus sordidis ⁊ incultis audeat sedere iuxta regē ornatū suis regalibus vestimētis. ¶ Dn̄e deus sepe accidit ꝙ multi homines viles et pauperes intrant in ꝯspectū regū: licet iiuriati sint eis: ⁊ reges flexi misericordia miserent̄ eoꝝ / ⁊ auscultāt ꝟba eoꝝ ⁊ postea exaudiūt ꝓces suas. ergo tu dn̄e q̄ es rex regū ⁊ dn̄s dominātiū flecte tuā iusticiā misericordie tue / ⁊ da gratiā seruis tuis pauꝑibꝰ ⁊ miseris vt exaudias eos quādo adorāt te ⁊ ꝯtemplātur tuā eternitatē. Quia licet serui tui sint miseri ⁊ vilis conditionis: ita ꝙ nō sunt digni cōtēplari te: id tamē non efficit ꝙ eoꝝ ꝯtēplatio obsit tibi. q̄a vilis eoꝝ cōditio nō potest diminuere tuā dignitatē: quare te precor ꝙ tu eis nō ꝓhibeas cōtēplari tuam eternitatem. ¶ Dn̄e deus cuius eternitas demonstratur ꝑ principiū omniū creaturarū: tunc quando iustus meditat̄ secū et

creaturarum: tunc quãdo iustus meditatur secum ꝛ contemplatur tuam benedictã eternitatem et alias tuas virtutes: non timet inimicos suos odiẽtes eũ/ imo redarguit eos de peccatis eorũ. ¶ Ego dñe deus non cesso q̃si dicere quotidie cordi meo (qđ est pessimus hostis meus quẽ habeo) vnde ꝓuenit ĩ te tanta ignorãtia et tanta fragilitas cecitatis: ꝙ cogitasti plus in rebus finitis habẽtibus principium: q̃ȝ in eternitate diuina que est sine principio. ¶ Et si forte cor meũ responderit michi/ ꝙ oĩa predicta mala prouenniunt ex eo quia ipsũ est radix ex qua ꝓueniunt oẽs pessime cogitationes: tunc ego respondebo ei et dicã ꝙ ipsũ exoret tuam clementiã/ ꝙ tu digneris remouere ex eo illam radicem pessimam / et imponere in eo radicem productiuam bonarũ cogitationũ: sic ꝙ ĩ eo nequeat esse aliqua cogitatio preter cogitationem feruoris tui amoris ¶ Quia tu domine deus (qui facis seruos tuos esse participes tue eterne glorie) es primũ bonũ mei esse/ ꝛ ꝓmũ quod diligit esse meum es tu: quia tu creasti illud. et ꝓmũ contra quod ego erraui/ fuisti tu: et primũ etiã quod ego tradidi obliuioni. ¶ Quare dñe deꝰ rationi est consentaneum ꝙ omnis virtꝰ ꝛ oĩe bonũ recognoscatur tibi soli debere attribui: ꝛ omne viciũ ꝛ omnis fragilitas vanitatis michi hũano. quia oĩe bonũ procedit a te: et omne malũ est in me vilissima creatura. ¶ Unde te deprecor dñe deus deuota mente/ ꝙ licet mee conuersationis principiũ fuerit malũ/ et peruersum/ ꝛ contrariũ rationi: ꝙ finis meus bonis operibus terminetur. ¶ Domine deus cuiꝰ virtutes humanus intellectus nõ potest comprehẽdere/ sicut equus vinctꝰ ad presepe non potest se plus extendere nisi quãtũ vinculũ quo vincitur est lõgũ: sic meꝰ intellectꝰ nequit se plus extẽdere nisi quãtũ a te ꝑmittit. q̃re nõ est cõueniẽs ꝙ meus intellectꝰ percipiat eternitatẽ que est sine principio: quia istud tale ꝑcipere est vltra terminum sibi a te assignatum. ¶ Quia nõ est naturale nec rationabilẽ ꝙ finita habentia p̃cipiũ intelligãt vel ꝑcipiant rẽ infinitã nõ habentẽ p̃cipiũ. vnde dñe si nequeo cõtẽplari te q̃ es sine principio prout deceret excellẽtiã tue nobilitatis: te deprecor suppliciter ꝙ tua sapiẽtia ꝛ tua sciẽtia excusent meã ignorãtiã ꝛ meã fragilitatẽ. ¶ Unde dñe deꝰ/ iustus dicit quotidie cordi suo: si tu non potes contẽplari essentiã diuinã secundũ suam excellentissimã nobilitatem: saltem cõtẽplare eã secundũ tuã fragilẽ possibilitatẽ/ q̃a tibi nõ est attributa tanta potestas ꝙ possis illã ꝑfecte cõtẽplari. ¶ Benedictũ sit dñe deus tuũ nomẽ gloriosũ quia tu infudisti michi tantã gratiã intellectiuã/ ꝙ ego potui ꝑuenire de sensualibus ad ĩtellectualia: in hoc ꝙ percepi in intellectu meo tuam eternitatẽ esse sine principio. ¶ Laus et glĩa ꝛ benedictio sit tibi dñe deus/ quia placuit tibi remouere a seruo tuo amorem rerum finitarum habentium principiũ: et accẽdisti eũ amore tue eternitatis que est sine principio. ¶ Dñe deus placeat tibi ꝙ sicut ego fui principiũ meorum malorũ hactenus: ꝙ tu sis posthac principiũ ꝛ finis meorũ bonorũ/ et ꝙ totũ meũ propositũ ꝛ tota mẽs mea sit deinceps seruire tibi in perpetuũ sancte deꝰ.

¶ Qualiter deus est sine fine.

Deus a quo multa bona procedũt cũ tua benedicta essentia sit sine fine: patet omnibus nobis ꝙ ipsa est eterna. et si eterna est ꝛ carens fine: nullo modo potest esse corruptibilis. ¶ Quia per oppositũ q̃cquid habet finem: est corruptibile secundum naturam. ¶ Unde cũ tu domine deus sis sine fine ꝛ incorruptibilis: nos qui caremus illo munere quãtũ ad corpus secũdũ naturã et sumus corruptibiles: debemus rationabiliter te glorificare et tibi deseruire tanq̃ȝ viles creature suo nobili creatori. ¶ Domine deꝰ cũ constet oĩbus te esse sine principio: quã rationem quis posset pretendere ꝙ tu haberes finẽ: certe nullã. quia postq̃ȝ tua essentia est in esse sine principio per suam dignitatẽ et per suã excellentiã: sic similiter et sine fine. ¶ Nec aliquid est ĩ esse qđ posset tibi dare finẽ: eo ꝙ tua eternitas est incorruptibilis. ¶ Sed nichil posset tibi ꝓhibere ꝙ tu non posses dare finẽ oĩbus postq̃ȝ omnia preter te habẽt principiũ/ et oĩa habuerunt p̃ncipiũ et fuerunt in esse causa tui. quia postq̃ȝ tu potuisti dare oĩbus principiũ: tu posses si esset rationabile dare similiter omnibus finem. ¶ Dñe deus incõprehẽsibilis virtutis/ cũ nos consideramus tuã eternitatem esse sine fine: tunc oritur in nostro intellectu q̃dam mirabilis stupor/ ob hoc ꝙ miramur ꝙ aliquid posset esse in esse qđ careat fine. ¶ Sed iste admirabilis stupor suboritur in nostro intellectu causa defectus nostre intelligentie ꝛ nõ tui. quia noster intellectus est adeo debilis et fragilis: ꝙ necessarium est ipsũ admirari q̃n cogitat vel contẽplatur tuã excellentissimã nobilitatem esse tante dignitatis/ ꝙ non debet habere p̃cipiũ neq̃ȝ finẽ: imo oportet ipsã ab eterno esse. ¶ Sed si nos dñe recte vellemꝰ considerare: nõ deberemus ob hoc aliquo pacto admirari. imo deberemꝰ plus admirari si tu haberes finẽ: quia impossibile est ꝙ aliq̃d qđ nõ habet p̃cipiũ possit habere finẽ. ¶ Dñe deꝰ q̃ cũcta rationabiliter ordinasti/ bñdicta sit tua sãcta eternitas q̃ creauit nos ꝑpetuos sine fine: vt nobis patefieret ꝙ tua eẽntia est eterna scilicet sine p̃ncipio ꝛ sine fine ¶ Uñ ꝓpt hoc nos tenemur ex debito ꝛ ex recta obligatiõe tibi laudes ꝛ glĩaȝ ĩpẽdere: postq̃ȝ dedisti nobis eẽ qđ est sine fine/ vt cognosceremꝰ tuã ꝑtãtẽ q̃ est sine fine. Quare postq̃ȝ nos omnes habemꝰ eẽ qđ est sine fine q̃ȝ beati erũt illi q̃ tua grã mediãte/ suis meritis obtine=

bunt gl'iam sempiternā. ⁊ q̃ maledicti et īfelices illi qui ipꝑetuū ī inferno diuersis cruciatib⁹ torq̃bunt: vnde concede michi dñe ꝑ tuā miām/ q̄ ego sim de numero electorū. ¶ Dñe deus q̇ sustines oīa in suo esse: nos possum⁹ bene esse diuturne durationis ad cognoscēdū te sine fine/ postq̃ tu sustines nos ī esse ad cognoscendū te imꝑpetuū. sed quis est ille qui ꝑ tātū tēpus durauerit q̄ ab eterno cognouerit q̄ tu nō habueris ꝑncipiū: nullus. quia tua eternitas dedit ꝑncipiū oībus: vnde tu solus es ab eterno ¶ Et hoc est dñe quia postq̃ oīa preter te habēt ꝑncipiū: nichil est qđ tātū durauerit ab eterno qđ possit vidisse q̄ tu habueris principiū. ¶ Unde laus gloria et benedictio sit tibi dñe deus/ quia nullus est q̇ possit ab eterno vidisse te fuisse sine principio: et tu dedisti nobis esse propter quod nos videbim⁹ te sine fine. ¶ Dñe clemētissime cui oīa sunt possibilia/ tuā clemētiā suppliciter rogito: q̄ figas et cōfirmes in me contēplationē quā posuisti in corde meo. quia nisi tua gratia teneret illam defixam ī visceribus cordis mei: de facili remoueretur/ ⁊ postea semꝑ cōtēplarer et imaginarer vilia/ ⁊ friuola ⁊ finita: ⁊ sic coinquinarer in illis. ¶ Itē dñe deus humiliter te oro q̄ tunc quādo friuola inania ⁊ finita tentabunt aīam meā: q̄ tu des michi grām ā recolēdi tuā eternitatē. quia tunc oīa fragilia et inania eiicio a mēte mea: quādo illius sū memor/ et oīs alia cogitatio nisi in te videt michi vilis/ ⁊ fallax/ et cōtraria saluti. ¶ Unde dñe deus si tu feceris michi tantā gratiā q̄ semꝑ qñ aīa mea voluerit imaginari ista trāsitoria ⁊ finita/ q̄ tu des gratiā illi q̄ recolat tuā infinitatē et tuā eternitatem: ego potero palā loqui q̄ tu nō tradidisti me obliuioni/ imo sum de numero illorū q̇ fruentur tua gloria sine fine. ¶ Dñe deus vera spes credentium postq̃ tu creasti me duraturū sine fine: placeat tibi ꝑ tuā misericordiā q̄ nō sim ita negligens nec segnis erga te sicut fui hactenus. q2 ego fui hacten⁹ tanq̃ homo positus extra mentem ⁊ alienatus a sensu in hoc q̄ nō cognoui te creatorē meū fecisse me: vt tue eterne beatitudinis ꝑticeps essem. ¶ Dñe si quis debet mirari de aliquo/ non mireť de tua eternitate: sed mireť potius de hoībus segnib⁹ et negligētib⁹/ qui postponūt te laudare et tibi impendere seruitiū quia nō est mirādum de tua eternitate: cū sit tibi ꝓpriū carere ꝑncipio et fine. ¶ Item nō debet quis admirari si tu careas fine. sed poti⁹ debet mirari de patre suo quē scit habere ꝑncipiū et nescit finē ei⁹. quia multo facilius est scire et ꝑpendere finē rei hñtis ꝑncipiū: q̃ scire seu perpendere finē rei nō hñtis principiū. ¶ Dñe deus rex glīe ꝓpť hoc quia modicum spaciū tēporis est inter ꝑncipiū ⁊ finē rei habētis principiū ⁊ finē: nō est impossibile scire finem rei hñtis ꝑncipiū. ¶ Sed si esset tot corda hoīm quot sunt pulueres arene in littore maris/ vel quot sunt gutte aque in mari: adhuc nō possent ītelligere nec perpendere finē rei nō habentis principium. ⁊ hoc contingeret eo q̄ oīa cōprehenderent inter ꝑncipiū et finem. vnde cum tu dñe nō habeas principiū: nullo modo potes habere finem. ¶ Quare dñe quia tātam discretionē rationis dignatus es michi dare in agnoscēdo tuam eternitatem / ⁊ posuisti totā meā spem in te: reuera necessariū est q̄ ratio compellat me ad glorificandum et ad laudandum virtutē tue eternitatis. ¶ Quia postq̃ tibi soli debet attribui omnis laus et oīs feruor dilectionis/ et omnis honor/ et omnis gloria: delebo de corde meo quēlibet alium feruorem dilectionis et amoris ob id dñe q̇a quicquid est preter te/ habet principium et terminū: et quicquid non procedit a te/ habet principium ⁊ finem. ¶ Et nisi ego delerem de corde meo res habētes principium et finem/ scilicet non diligendo eas propter seipsas: ipse delerēt me eo q̄ ipse habēt finē. vnde dñe te humiliter deprecor q̄ tu adiuues me q̄ ego possim illas delere citi⁹ de corde meo: q̃ ipse me de tuo amore. ¶ Item dñe suppliciter tuam clementiā oro q̄ ipsa det michi hāc gratiam/ q̄ postq̃ meū principium fuit in peccato: q̄ finis meus termineť ī virtute/ ad laudem ⁊ ad seruitium tui nois gloriosi ¶ O deus qui omnia ab eterno preuidisti: quātam beatitudinem possidebunt illi quos tua gratia faciet esse participes tue glorie. nam eo ꝗ̄ q̄ scient q̄ tu es permansurus sine fine: erit in eis tota pulchritudo glorie. quia ob id etiam scient q̄ erunt duraturi similiter in tua gloria sine fine. attamē dñe hec est animi mei sententia q̄ si cōtigerit forte me esse participem tue glorie: q̄ plus debeam gaudere ⁊ gloriari de tua gratia q̃ de mea/ cum tua sit cōpletius omnium aliarum que sunt: et sola illa sit causa propter quam omnes alie gloriantur. ¶ Et quaniam tristiciam et merorem habebunt illi/ quos vorago gehenne tenebit in compedibus immortales: ex hoc q̄ scient q̄ sicut tu cares fine/ q̄ ita eorum pena et condemnatio erit sine fine. attamē domine adhuc me⁹ sentit animus si contingat (quod absit) me imperpetuum condemnari/ q̄ si ego tunc in inferno patiens possem te diligere: q̄ maior esset gloria quā ego haberem de tua eternitate et ceteris tuis virtutibus/ q̃ essent pene quas ego paterer. ¶ Deus alpha et o/ sine pꝛincipio et sine fine postq̃ tu es nostra duratio sine fine: merito omnis gloria/ omnis laus/ et omīs benedictio debet tibi attribui sine fine et non alicui creature: quia honor et gloria debetur tibi soli deo.

¶ Incipit quarta distinctio in qua tractatur de vnitate diuina/ qualiter vnus solus deus est.

DEus cui ꝓpriũ est semp hoibus misereri q̄ tua mãdata custodiũt/tuum benedictũ esse est tãte dignitatis: ꝙ quecũqȝ sũt in esse cõprehendũtur i eo/et hoc ꝓpter singularitatẽ eius q̄ caret principio et fine. ¶ Et non est aliq̄d in esse preter te q̄d sit deꝰ: q̄a soli tibi deo cõuenit carere pricipio ⁊ fine. vnde tu es solus ille et nichil aliud q̄d hec duo habet ĩ se. ¶ Dñe deꝰ adeo est nobilis excellẽtie tua essentia diuina: ꝙ nichil aliud preter te habet potestatẽ virtutẽ vel gr̃am ꝙ sit deꝰ/ nec est etiã aliq̄d preter te q̄d habeat sapiẽtiam ordinandi res q̄ pertinent ad ordinationẽ diuinã. ⁊ ꝓpt hoc dñe es tu solus vnus deus q̄ comples oĩa: et cetera recipiũt in se a te q̄cq̄d boni est in eis. ¶ Unde cum tu dñe sis perfecte completus in omnibus virtutibus sic ꝙ nichil tibi desit/q̄a apud te omĩa sunt possibilia: nõ est necessariũ ꝙ alius deus sit in esse simul tecũ. q̄a posito ꝙ multi dij essent: nõ possent habere maiorẽ potestatẽ inter oĩs q̄ȝ tu modo solꝰ habes/nec possẽt melius ordinasse q̄cq̄d est q̄ȝ tu ordinasti. ¶ Ergo cõstat dñe deꝰ pater ꝙ nõ sũt plures dij sed tñ tu vnꝰ solus. nec est necessariũ ꝙ sint: q̄a tua vnitas/⁊ tua singularis essentia cõplet oĩa/ ⁊ nichil sibi deest. ¶ Quare valde errant illi ⁊ sũt obcecati intellectꝰ: q̄ credũt ꝙ multi dij sint. quia postq̄ȝ tu dñe es ꝑfectissime potestatis ⁊ ꝑfectissime bonitatis ita ꝙ oĩa solus cõples: merito sũt condẽnãdi illi qui credunt plures deos esse preter te vnũ solũ. ¶ Dñe deus illuminator cordiũ humanorũ/tibi sit oĩs gloria et laus: q̄a tu ꝑ infusionẽ tue gratie tribuisti nobis verã scientiã et verũ itellectũ. ita ꝙ verissime scimus et ꝑcipimus ꝙ tu tãtũ es solus vnus deus: cui inest oĩs ꝑfectio virtutũ. ⁊ ꝑcipimus ꝙ omne illud q̄d nos cogitamus et imaginamur in cordibꝰ nr̃is preter te: habet defectũ in se potestatis ⁊ bonitatis/ et sic de ceteris virtutibꝰ. ¶ Itẽ dñe deus cũ alius mũdus nõ sit i esse nisi iste solus/cui tu dñaris quãtũ noster intellectus ꝑcipit/nõ potest esse alius deꝰ preter te q̄ dominet alteri mũdo: cũ vnꝰ mundus sit tãtũ in esse. ¶ Unde q̄a nos scimꝰ nos nõ ee subiectos nisi tantũ tibi vni soli deo/⁊ hoc q̄a tu solꝰ creasti nos: necessario oportet ꝙ tibi tãtũ seruiamus et reddamus gratiarũ actiones. ¶ Sed ego dñe sũ tibi valde culpabilis ex eo ꝙ tradidi seruiciũ tibi debitum obliuioni: et posui mẽtẽ meã et intellectũ circa curã tẽporaliũ. ¶ Unde opa mea hactenus fuerunt inanis ⁊ vilia: eo ꝙ tibi soli deo debuissem exhibuisse omnẽ gloriã ⁊ honorẽ. et ego tanq̄ȝ obcecatꝰ mẽte et ĩtellectu dilexi et exhibui reuerẽtiã rebus transitorijs: quibꝰ nulla est laus nec gloria ipẽdẽda. ¶ Quare dñe deus cũ in me fuerit hactenus tanta cecitas ignorantie: posthac est necessario michi expediens ꝙ tibi tantum reddam omnẽ gloriã et honorẽ/et tibi tantum deseruiam dum michi fuerit vita comes.

¶ O dñe deus qui conseruas tuos famulos ĩ opere caritatis eo ꝙ tua essentia est tantũ vna in diuinitate/et alia deitas non est nisi tua: et tu es totꝰ virtuosus et perfectꝰ in omni bonitate/ita ꝙ nichil boni tibi deficit. Unde postq̄ȝ tu perfectus es in omni bonitate et nichil boni tibi deficit: placeat tibi ꝑ tuam piissimam misericordiam ꝙ radices nos ⁊ cõformes in tua bonitate/ita ꝙ nequeamus adherere nisi tuis seruitijs faciendis. ¶ Quia postq̄ȝ nõ est alius deus nisi tantum tu domine vere deus: est cõueniens ꝙ habeamus vnum solũ dominum scilicet te tantum/ et tibi tanq̄ȝ singulari domino (cui debet omne seruitium) omnem laudem et gloriam impendamus. ¶ Unde cum tu solus sis vnus deus et vnꝰ dominus cuiuslibet rei/et nichil sit tibi equale vel simile: oportet necessario ꝙ omne bonum tibi tãtum attribuatur. quia proprium est bono ꝙ non sit in eẽ nisi per diuinam potentiam. vnde cum non sit nisi vnus deus tantum/et bonum non possit procedere nisi a deo: oportet necessario ꝙ omne bonum deo tãtum attribuatur. ¶ O sancta diuinitas q̄ȝ mirandũ est de me qui semper hactenꝰ dilexi et honoraui plures deos: licet non sit nisi tu tantũ vnus deus. quia ego dilexi et honoraui plures deos in hoc ꝙ dilexi plura illo amore et honoraui illis reuerentia: que nõ pertinet nisi ad te solum deum. ¶ Quia ego dilexi sepius personas ita vehementer amore intrinseco: ꝙ et nocte et die non erat quasi aliquid aliud in corde meo nisi dilectio earum. vnde tunc ego diligebã equaliter illas personas sicut nunc teneor te deum diligere et diligo. quare ille persone erant michi sicut tu domine deus es nunc: eo ꝙ diligebam eas eo amore quo te teneor diligere ¶ Unde ista est vna de maioribus infamijs que possint esse: ꝙ ego dilexerim plura eo amore quo debeo te deum diligere/cũ tu deus non sis nisi vnus tantum. quare eo ipso ꝙ ego dilexi plura eo amore quo te debeo diligere: in hoc feci michi plures deos. de quo sum valde criminandus ¶ Unde domine deus si esset (quod nõ est) ita ꝙ esset alius deus preter te: propter stulticiã meam de facili remouisse amorẽ meũ a te/⁊ posuissẽ illũ in illo alio deo. vnde ꝓpt hoc bñdicaris in eternũ quia tu dedisti michi noticiã: q̄ ego cognosco ꝙ cecidissẽ ĩ ꝑdictũ viciũ. ꝓpt hoc q̄a cor meũ discedit sepe a te/⁊ diligit vilia ⁊ vana: licet sibi ɔstet ꝙ tibi uni debetur oĩs vera dilectio. ¶ Quare dñe deꝰ valde miror de meipso: quonã mõ id eueniat ꝙ cor meũ imaginet ⁊ cogitet tot amores/et tot memorias/ et tot desideria. cũ nõ sit nisi tu tãtũ vnus deus. vñ postq̄ȝ nõ est aliꝰ deꝰ nisi tu solꝰ: bene eẽt ratiõabile ꝙ ĩ corde meo nõ eẽt nisi vnꝰ amor/⁊ vna cogitatio ⁊ vnũ desideriũ tui solius ¶ Quapropter dñe deꝰ tuã clementiam humiliter depcor: ꝙ tu infũdas michi tuam

gratiā sic ꝙ ego nō possim nisi te tātū diligere/⁊ ī te semp gaudere. cū ī vnitate tue benedicte essentie debeat qlibet suū tm̄ amorē ponere. ¶ Laus ⁊ gloria sit tibi dn̄e deꝰ in eternū/q̄ creasti tot āgelos ad laudandū ⁊ ad glorificādū te solū vnū deū ⁊ vnū dn̄m/creatorē oīm visibiliū ⁊ inuisibiliū: q̄ cōtinue vocei=cessabili te glorificāt in excelsis. ¶ Itē dn̄e deꝰ bn̄dicatur nomē tuū in eternū/q̄ creasti tot gētes ad glorificandū te sine fine: ⁊ creasti eos cū libera volūtate diligēdi te ⁊ seruiēdi tibi/vel diligēdi aliq̄d aliud preter te ⁊ seruiēdi illi vt acq̄rāt sibiipsis meritū boni vel mali. ¶ Et videtur michi dn̄e ꝙ ab omibꝰ hominibꝰ glorificeris et lauderis: quia tu lauderis ab illis q̄ tibi attribuūt oīe bonū/⁊ laudaris etiā ab illis q̄ tibi nō attribuūt oīe bonū: quia isti tales vltimi ad minus excusāt te ab omni malo. ⁊ ita vniuersaliter oīs hoīes te cōmendant. ¶ O pater misericordie quāta confusio erit illis q̄ crediderint plures deos esse/⁊ in illis habuerint credulitatē suā: quando torq̄buntur in iferno penis inestimabilibꝰ. q̄a tūc ipsi sciēt ꝙ nō est nisi vnus deꝰ creator oīm: ꝓpt̄ quā credulitatē habitā ipsi sine fine flagellabunt. ¶ Vnde benedicaris tu dn̄e in eternū: q̄a valde decēs est ꝙ illi q̄ sic crediderint plures deos esse/a te solo deo diuersis penis sine fine torq̄antur. ¶ Quare dn̄e deus suppliciter te oro quatenus digneris me eripere ab eorū cōsorcio et ab iferni voragine: q̄ ipsi subibūt propter maculam false credulitatis/q̄ est credere in aliū q̄ in te solū deū q̄ oīa ab eterno ꝓuidisti. ¶ Ergo dn̄e deus postq̄ nō est alius deꝰ preter te: te tantū affecto diligere/laudare/⁊ glorificare sine fine. ⁊ supplico tibi ꝙ augmētes feruorem mee dilectionis erga te: q̄a ꝑ te solum habeo cōseq̄ veniā de delictis meis/⁊ ī te solo debeo habere requiē ⁊ gloriā sempiternā. ¶ Attamē dn̄e deꝰ dignare idulgere mee fragili humanitati: q̄ ita stolide sepiꝰ anhelaui ꝙ si aliquo modo potuisset te deiecisse de tua nobili dignitate/⁊ ꝙ se ponere loco eiꝰ valuisset: sine dubio istud ad actū volūtatis deduxisset. q̄a ego sum ille q̄ semp dilexi plus esse meū q̄ tuū. ¶ Vnde q̄a talis voluntas potuit in aīo meo inuenire locū talia ꝓsumēdi: merito me iudico q̄uis tortorum cruciamina subire debere. nā q̄uis pena dignū se ostēdit: qui plus diligit esse suum q̄ esse sui dei.

¶ Qualiter essentia diuina est tantum vna substantia.

Deus sub cuiꝰ presidio iustorū aīe a mortis naufragio liberant: in te non sūt due substātie/neq̄ tres/nec plures q̄ tres/imo dn̄e tu es tm̄ vna et eadē substantia simplicissima: in qua nō est vlla partiū cōpositio. ¶ Item similiter tua vita est vna tm̄ ⁊ eadē: ⁊ tota tua vnitas est vna sapientissima cognitiua omnium ⁊ gloriosa

¶ Itē simile est de tuo amore: q̄ est vnus ⁊ idē. nam amor tuus q̄ est tu/est ita vnꝰ ⁊ nō plures: sicut tu nō excedis numerū vnitatis. ¶ Itē omp̄s deus cui soli debet laus ⁊ gloria: tua maxima potestas est vna ⁊ eadē ⁊ nō plures/q̄ sola pōt oīa. ¶ Itē dn̄e deꝰ ī tua benedicta substātia nō est nisi vna et eadē sapiētia: cui cōstāt oīa. quia tota tua presciētia ꝑficit tuā totā deitatē. ¶ Itē dn̄e deꝰ ī tua substātia nō est nisi vna et eadē voluntas: quia q̄cq̄d tu es vis esse. ⁊ q̄cq̄d tu creasti: placuit creasse tue volūtati. ¶ Itē deꝰ pater ingenite/in tua substantia nō est nisi vna sola eternitas: quia in ipsa nō est aliq̄d anterius nec posterius ¶ Itē dn̄e deus in tua excellētissima essētia siue substantia oīa sunt equalis dignitatis: ita ꝙ vna ꝑsona nō est magis ī ea virtuosa q̄ alia. quia q̄cq̄d est ī ea: est infinitū. ¶ Tota tua substātia dn̄e deꝰ est virtuosa/et in ea nō cadit aliq̄s defectus boni: q̄a tu es tota ꝑfecta virtus. ¶ Cū tua essentia dn̄e deꝰ sit tantū vna ꝑ se in natura vt ita loquar: maxima laus ⁊ gloria deberet ei attribui a quocūq̄. q̄a tua substātia diuina cū alia natura nō cōponitur/nec etiā distīguitur cū aliq̄: imo semp est vna sola in sui natura. ¶ Quia tu dn̄e deꝰ es adeo excellētissime ⁊ nobilis nature ꝙ nulla alia substantia habet naturā tue similē nec parē: q̄a tota tua substātia est natura diuina/nec aliud habet naturam diuinā nisi tm̄ tua substantia. Tue sancte vnitati pater celestis sit oīs honor ⁊ reuerentia: q̄a ipa est vera vnitas sine aliq̄ cōmixtiōe alicuiꝰ alteriꝰ rei. ⁊ multo meliꝰ sine aliqua cōparatiōe est tua eētia tm̄ vna vnitas q̄ aliqua alia essentia ¶ Tua substātia dn̄e deꝰ est verissime vna in simplicitate: q̄a illa ꝓcedit tēpus ⁊ locū/q̄a ab eterno fuit. ⁊ q̄a priꝰ fuit q̄ tēpus ⁊ locꝰ: īpossibile est ꝙ ipa sit substantia cōposita. q̄a si tēpus nō eēt ī esse neq̄ locꝰ: nō esset ī esse aliq̄d ꝯpositū. ¶ Vnde dn̄e deꝰ tua substātia est valde simplex/⁊ est ipa simplicitas: ⁊ aliqua substantia creata nō est similis tue. q̄a tu a nō ītrat ꝯpositionē/nec cadit in ea corruptio: q̄ duo sūt ī q̄uis elemētato. ¶ Ita est dn̄e deꝰ vnitas tue substātie simplicissima: ꝙ nequit eā cōprehēdere ad ꝑcipiēdū īellectꝰ humanꝰ. ¶ Quare dn̄e deꝰ postq̄ tāte ꝟtutis ⁊ simplicitatis est tua vnitas ⁊ tua singularitas: necessario oportet nos illā glorificare ⁊ exaltare ī eternum. ¶ Itē dn̄e necessario oportet nos confiteri te esse solū vnū deū in vnitate: ⁊ in te solū credere. ¶ Et ita dn̄e deꝰ ego seruus tuꝰ cōfiteor verissime te esse vnū solū deū/⁊ solā vnā substātiā: ⁊ nego eē duos deos vel plīes/et duas substātias diuinas vel plīes. Et sicut tu dn̄e deꝰ es solus vnꝰ dn̄s/⁊ ita sola substātia diuina: sic nos oēs debemꝰ h̄re vnū amorē ⁊ vnam spem in tua sola essentia diuina. ¶ Vnde postq̄ tu dn̄e deus es solus vnus in essentia: quis est q̄ debeat timere aliū q̄ te solū: vel prebere honorē ⁊ reuerentiam nisi tibi soli. ¶ Dn̄e deꝰ sicut est ꝓpriū tue sub=

stantie ꝙ sit vna sine pari: sic est tibi ꝓpriū misereri illorū qui cōfidunt in te. quia postq̃ tu es verissime vnus solus deus: nemo est qui resistat tibi ad miserendū eorū qui tuā misericordiā iplorāt. ¶ Pater celestis deꝰ / pauꝑ ⁊ misera est vnio nr̄e substātie corporalis: quia illa diuidit in athomos. sed tua substātia dn̄e est cōstās ⁊ mirabilis in hoc ꝙ illa ita cōstāter est vna: ꝙ nūq̃ potest ī ea esse aliq̄d aliud ꝓpter qḋ ipa nō sit in se vna ⁊ eadē. ¶ Unde benedicatis tu dn̄e deus q̄ dedisti michi grām cognitiuā ꝑ quā ego cognosco ꝙ mea substantia cōposita est misera / fragilis / ⁊ multis modis defectiua. ⁊ tua est ita ꝯplēta oibus bonis virtutibus: ꝙ nichil sibi deest. ¶ Ergo dn̄e postq̃ tua vnitas est ita ꝯstās / nobilis / ⁊ mirabilis in bonitate / ⁊ mea est ita vilis cōditionis: tibi ascribat ⁊ tribuat oīs gloria / laus / ⁊ benedictio: et michi omnis fragilitas ⁊ miseria / tāq̃ vasi vacuo virtutibꝰ ⁊ pleno viciis. ¶ Dn̄e deꝰ cui nichil est abscōditū / necesse est nobis q̄ sumꝰ duplicis volūtatis et pleni falsitatibus ⁊ deceptionibus: ꝙ subdamꝰ nos ōmodo tuis iussis. quia tu es sic singularis in vnitate ꝙ tua volūtas nō mutat nec tua sentētia alterat. ¶ Sed ve nobis miseris q̄ sumus leuis animi ⁊ alteramur vt aura / cadētes de virtutibus in vicia: q̄a dū ita sumꝰ mobiles volūtate / nūq̃ ꝑuenit ad nos status felicitatis. ¶ Et ve potiꝰ infidelibꝰ credētibus cōtra veritatē: q̄a dū sūt ita imbuti erronea credulitate: nunq̃ poterūt ad te deū habere accessū. Licet tu dn̄e deus sis tātū vna substātia; ꝓpter hoc nō seq̄tur ꝙ nos nō debeamus tibi attribuere plures virtutes. q̄a omnes virtutes q̄ sūt ⁊ oīa bona / a te solo habēt originē. ¶ Unde pater omīps postq̃ q̄cq̄d boni et equi est / ꝓcedit a te solo / ⁊ tibi soli debet oīs glīa: merito cōuenit michi flectere genua tue regie maiestati / ipam humiliter deꝑcādo ꝙ aperiat labia oris mei: ⁊ tūc dicā. Gloria laus ⁊ honor tibi tātū deꝰ attribuat: q̄ es vna sola substantia diuina.

¶ Qualiter omnia sunt creata ab vno solo creatore.

DEus creator oīm tā visibiliū q̃ inuisibiliū / tibi soli sit laus ⁊ gloria: q̄a tu solus es creator oīm habētiū esse / et anteq̃ mūdꝰ esset in esse: nichil erat preter te. q̄ ab eterno fuisti. ¶ Tu etiā es solus vnꝰ mūdi ordinator et plasmator: et nichil aliud preter te (cui nichil deficit) potest ordinare mundū vel de nichilo facere aliq̄d. Itē tu dn̄e celi ⁊ terre es solus vnus creator noster: ⁊ nichil aliud preter te potest nec est dignū aliq̄d de nouo creare. ¶ Clerissime dn̄e deus caritatis ꝑfectio ⁊ amoris / benedicat nomē tuū in eternū: q̄a tu solꝰ viuificas oīa aīata / ⁊ tu solus roras et pluis tā suꝑ iustos q̃ suꝑ petōres / ⁊ ꝑducis oīa virētia tā herbas q̃ arbores ad florē ⁊ ad maturationē. ¶ Itē dn̄e deꝰ ꝑ cuiꝰ misericordiā oēs cōfidētes in te veniā cōsequūtur: tu solus es potēs parcere ⁊ delere pctā nr̄a: ⁊ imbuere corda nr̄a virtutibus. ¶ Itē dn̄e deus a quo ꝓcedit ⁊ oritur omne bonū: a te solo ꝓcedit et deriuatur omnis grā / ⁊ nichil aliud preter te est dignum vel potest largiri grām: cū a te solo habeat originem. ¶ Deꝰ pater omīps cui omē genu celestiū ⁊ terrestriū flectit / tu solus potes omia viuificare vel mortificare: ⁊ nichil aliud preter te potest cōgregare atomos sparsos / nec ossa hoīm mortuorū q̄ in cinerē sunt cōuersa / nec potest aīas separatas a corporibus ad ea cōuertere. ¶ Itē dn̄e deus q̄ iudicas secūdū eq̄tatē tu solus es verus iudex iustorū ⁊ pctōrū / ⁊ tu solus repēdis meritis eorūdē scḋm sua opa / ⁊ tibi soli patent corda hoīm: ⁊ nichil est qḋ tue sciētie sit absconsum. ¶ Itē dn̄e deus oibus gētibus cōstat vtētibus ratiōe: ꝙ tu solus es saluator noster ī quo tota spes nostre saluationis habet / q̄a nichil preter te est dignū vel potest ꝓbere tantū munus sicut est glīa tua. ¶ Tu etiā solus deꝰ es totꝰ plus ⁊ misericors: q̄ nō vis mortē pctōris / sed vt cōuertat ⁊ viuat. vnde omne bonū qḋ tu hūano generi tribuisti: nō pōt ab aliquo alio ꝓcessisse nisi a tua maxima mīa ⁊ a tua maxima pietate. ¶ Dn̄e deus si bene volumꝰ circūspicere: maximā causā dedisti nobis ꝙ te solū debeamus glorificare ⁊ laudare. quia nullus preter te solum potest glorificare iustos ī gloria: q̄a nulla gloria potest esse in nobis nec ꝑuenire ad nos nisi a te solo / cū ī te solo sit gloria. ¶ Dn̄e deꝰ cuiꝰ dn̄ium oīa mundi extrema cōprehēdit: tu solus es dn̄s noster / ⁊ nullus preter te dn̄at nobis nec ceteris creaturis. cū nichil aliud ꝑter te sit dignū vel possit dn̄ari toti mūdo: eo ꝙ oīa alia preter te habēt pricipiū ⁊ deuenerūt ī esse ꝑ te solū. ¶ Unde aīam meā et corpus meū offero tibi soli deo. ⁊ si plus esset ī me: totū similiter tibi offerrē / cū q̄cq̄d sit in esse a creatiōe tua ꝓcesserit / ⁊ nichil est ī mūdo qḋ nō sit tuū. vñ de suo nullꝰ pōt tibi dare aliq̄d: ꝓpt hoc debemꝰ conari die ac nocte ad reddēdū tibi grās sine fine. ¶ Quare sūma infamia est diligere vl' honorare aliq̄d aliud ꝑter te solū deū q̄a tu solꝰ es ille q̄ vere diligis nos ⁊ q̄ liberas nos ab oībꝰ malis. ergo q̄d agēdū est de hoībꝰ q̄ tot alia sibi nociua dilexerūt? ¶ Dn̄e deꝰ de vno īter alia tibi grates refero: q̄a tu ifudisti michi grām ꝙ ego ītimeo plus tuū iudiciū q̃ gētiū detidētiū me ꝑ plateas ⁊ ꝑ vicos / ⁊ tm̄ iudiciū gētiū ego priꝰ timebā plus q̃ tuū. ¶ Pater mīe q̄ oc'lis compassionis respicis seruos tuos: tu solus potes pctōribꝰ dimittere delicta sua / ⁊ a te solo hn̄t cōseq̄ veniā / q̄a nullꝰ pōt cōmittere pctm̄ nisi contra te solū: lz hō postulet veniā ab hoībꝰ / q̄bꝰ nō ē datū dare veniā nisi respectiue ꝑ te. Un̄ ī l'ra est optiē ī tua diuina pagina ordiatū et etiā institutū vt nos q̃tū in nobis est debeamꝰ ꝑcere nobis iniuriātibus / vt tutiꝰ possimus tuam o deꝰ

miam implorare ¶ Dñe deus a quo ꝓcedit oĩe bonũ: postq̃ q̄cquid boni inest nobis/ ꝓcedit a tua benefica virtute: merito vnusquisq̃ debet te semꝑ glorificare/et exaltare/ ꝛ tibi soli debet attribui oĩs laus ꝛ omnis benedictio/tanq̃ singulari bñfactori nostro a quo recipimꝰ quicquid boni est ĩ nobis. ¶ Gloriosissime deus vera mũdi ordinatio et spes vnica fidelium/sicut tu es solus vnus deꝰ: sic etiã tu es vnica sola spes et vnica sola cõfidẽtia salutis ipsis saluãdis. ꝛ qñ nos dñe deus ĩordinamur vl' cõrrũpimur: tu solus es ille qui postea ꝑ tuam bonitatẽ dirigis actus nr̃os et ordinas/ et deducis nos de vicijs ad ṽtutes. ¶ Ratio et itellectꝰ debẽt mouere quẽlibet ad fuiendũ tibi imꝑpetuũ propt̃ excellentiã tue nobilitatis: cũ oĩa subsint tuo imperio. ¶ Vñ dñe deꝰ dignare michi infundere tuam grãm/ q̄ ego penitus sim subditus seruicio tuo: et conatum adhibeã vt tibi soli deseruiã/et te solũ cognoscam me debere imperpetuũ glorificare/et tibi soli reddere grãrum actiones. ¶ Deus vere pater luminũ qui corda fidelium illuminas/si quis obcecatꝰ est in valle huiꝰ mundi tenebrosa/ ꝛ cupit clare videre ea q̃ sunt sibi necessaria: ad te solũ patrẽ luminũ oportet eum habere recursũ/cũ tu solus a nõvidentibus eijcias cecitatẽ. ¶ O dñe iesu christe q̃ bene esset michi si ego conarer die ac nocte te solũ contemplari: ꝛ in me tue bonitatis excellẽtiã premeditari. quia tũc adeo purificarer et mundarer ab omni michi nociuo: q̄ res mũdane nõ obcẽcarent mentẽ meam/ imo apte intuerer quibus deberem adherere. ¶ Ergo in te solo deo confido et in te solo cõsolor. quia sine aliqua cõparatione multo melius est michi te solum habere amicũ et familiarẽ: q̃ infinita milia hoim. cũ in te solo sit tota mea salus/et cũ ad seruiendũ tibi soli: feceris me ꝑuenisse in esse creationis. ¶ Quapropt̃ placeat tibi dñe deus q̄ tota mens mea et animꝰ quiescant in tua sola cõtẽplatione: q̄a postea nichil mortale posset michi obesse. ¶ O pater incõprehensibilis bonitatis/si tale munus gratie cõferres michi q̄ ego non possem gaudere nec cõsolari nisi in te solo: si ego solus postea habitarẽ in siluis ꝛ in nemoribꝰ cũ feris aĩalibꝰ viderer michi ĩ plateis ciuitatũ habitare inter notos et amicos meos. ¶ Te rogo pater pietatis q̄ de hac speciali grã quã fecisti michi agã tibi gratias imperpetuũ: quia ego recognosco q̄ illud gaudiũ seculare qđ cõsueui habere in seculo indifferenter cũ hominibus/erat inane ꝛ cõtrariũ saluti aĩe mee. sed gaudiũ quod nũc habeo in te deo: illud est michi salubre/in presenti vita me letificans et in futura prebẽs michi gloriã sine fine. ¶ Vnitati tue sancte essentie dñe deus me offero ꝛ submitto et oro te humiliter flexis genibus: q̄ digneris michi infundere specialẽ grãm q̄ in vnitate ipsius tãtũ tenẽã totã mentẽ meam/sibi soli dũ vixero seruiendo

¶ Rursum te dñe deus suppliciter deprecor. q̄ tu q̄ curas oẽs morbos ꝛ languores tua virtuosa medela: digneris vnguẽto tue mĩe sanare omnia vulnera mea/cũ tu solus valeas me sanũ reddere ꝛ ego non habeã preter te aliũ vulnerũ meorũ sanatorẽ. ¶ Domine deus si forte sensero in me q̄ ego non cõuerto mẽtẽ meã nec aĩm ad aliq̃d aliud preter te: tunc ego percipiã q̄ tu curasti plenarie me a meis mortiferis vulneribus/et a meis doloribus ꝑturiẽtibus gemitus ꝛ merores. sed dũ in his tẽporalibꝰ meũ habeã cogitatum: semꝑ presumã q̄ aliq̃d michi deest ꝓpt̃ qđ ego non possum plenã curã recipere a te deo.

¶ Incipit quinta distinctio in qua tractatur de trinitate/qualiter substãtia diuina est vna tãtũ ꝛ trinitas ꝑsonarum

Deus qui es vnus in essentia ꝛ trinus in personis: glorificeris ab vniuersis gentibus in eternũ/q2 propter hoc q̄ nos intelligimꝰ ĩ tua benedicta diuinitate gñationẽ ꝛ processionẽ: oportet necessario q̄ nos ĩtelligamꝰ ĩ tua diuinitate esse tres ꝑsonas. ¶ O sancta trinitas que vere es in vna vnitate/in hoc q̄ nos intelligimus ĩ te generationẽ ꝛ processionẽ: ex necessitate oportet (sicut ꝑmissum est) q̄ nos ĩtelligamꝰ in vnitate tue essentie trinitatẽ: quia ꝑsona generãs nõ est ꝑsona generata: nec ꝑsona ꝓcedẽs nec ecõuerso. ¶ Ergo benedicta trinitas postq̃ tu es sola vna essentia in tribus ꝑsonis ꝛ vna ꝑsona non est reliqua: ratio exigit q̄ quelibet ꝑsonarũ habeat suum nomẽ sibi designatũ ꝛ appropriatũ/vt sciamus noĩare ꝓprietatẽ cuiuslibet ꝑsone. ¶ Dñe deus ratio postulat q̄ persona generans personam generatam/ debeat nominari persona patris in vera generatione. Et proprietas que generatur debeat vocari persona filij: ex eo quia recipit generationem a patre qui debet vocari persona patris. ¶ Et ea proprietas que procedit a persona patris et a persona filij simul / debeat merito vocari persona spiritussancti: eo q̄ equaliter et simul procedit ab vtroq̃. ¶ O gloriose deus gloria ꝛ laus sit tibi in eternũ: quia generatio quã pater facit in filium/non est talis sicut generatio que fit in creaturis: nec processio spiritussãcti que procedit simul a patre ꝛ filio similiter. quia generatio quã filius recipit a patre/ et processio spiritussancti que procedit a patre ꝛ filio sũt sine ꝑincipio ꝛ sine fine. qđ nõ est de aliqua generatione naturali nec de aliqua processione. ¶ Ergo persona filij non recipit generationem a persona patris eo modo quo creature recipiunt alie ab alijs: nec persona spiritussancti procedit a pr̃e et a filio eo modo similiter quo alie creature procedunt ab alijs: quia gnratio patris ab

eterno est in filio/et sic est de processione spiritussancti ꝓcedente a patre et a filio. ¶ Unde generatio patris q̄ fit in filio/est sine principio et sine fine: ⁊ ꝓcessio similiter spiritussancti ꝓcedēs a patre et a filio. que est cōtra ceteras generatiōes q̄ fiūt in creaturis ⁊ cōtra ceteras ꝓcessiōes: quia oēs habēt ꝑncipiū ⁊ finē. ¶ Uirt⁹ et honor sit dn̄e deus tue sctē trinitati/q̄ est ita cōiūcta vnitati tue benedicte eēntie: ꝙ vna ꝑsonarū nō posset eē sine reliqua. q̄a q̄libet est talis ꝓprietatis ꝙ nequit ab alijs sepati nec eē per se/ sed simul sunt vna sola eēntia. ¶ Et ꝙ hoc sit verū: exemplum possum⁹ sumere in homie. quia sicut in hoīe sūt tria corpus/anima / et spiritus/⁊ nullū istoꝝ triū posset eē in hoīe vnū scꝫ sine reliquo: sic nulla triū ꝑsonarū posset eē in eē scꝫ vna sine reliquis in substātia diuina. ¶ Dn̄e de⁹ benedictum sit nomē tuū/ quia sicut est ꝓpriū cuilibet triū ꝑsonarū ꝙ sit cum reliquis tm̄ vna substātia diuina; sic est ꝓpriū ꝑsone pr̄is generare ꝑsonā filij/et ꝑsone filij ꝙ sit genita a ꝑsona pr̄is/ et ꝑsone spiritussancti ꝓcedere a ꝑsona pr̄is ⁊ ꝑsona filij simul. ¶ Pater imense ꝑtātis adeo sunt tres ꝑsone diuine cōiūcte inter se eidē substantie diuine: ꝙ nulla earū potest eē in actu. scilꝫ vna sine reliquis. Et hoc est domine deus quia ꝑsona pr̄is nō posset generare ꝑsonā filij: nisi fili⁹ reciperet ab eo generationē. nec ꝑsona pr̄is nec filij posset dare ꝓcessionē ꝑsone spūsscti: nisi spiritussanctus reciperet processionē ab eis. ¶ Item ꝑsona pr̄is non posset dare ꝓcessionem ꝑsone spiritussancti: nisi ꝑsona filij reciperet generationē a ꝑsona pr̄is/⁊ nisi ꝑsona filij daret ꝓcessionē ꝑsone spiritussancti. nec ꝑsona filij posset recipere generationem a ꝑsona patris: nisi ꝑsona pr̄is eēt generans et ꝑsona filij genita/⁊ nisi ꝑsona spūsscti ꝓcederet a ꝑsona pr̄is ⁊ filij simul. ¶ Itē ꝑsona spūsscti nō posset recipere ꝓcessionē a ꝑsona pr̄is nec a ꝑsona filij: nisi pater eēt generās et filius genitus/et ꝙ tā pater q̄ꝫ fili⁹ simul darēt ꝓcessionē sctō spiritui. ¶ Benedicta sit ergo sancta trinitas ⁊ vnitas diuine substantie: quia talis ꝓprietas inest trib⁹ ꝑsonis/ꝙ vna non posset eē sine reliqua ꝓpter annexā cōiūctiōem q̄ est iter eas. ¶ Quia nisi ꝑsona filij ⁊ ꝑsōa spūsscti eēnt: ꝑsona patris non posset eē. et hoc est quia persona patris nichil aliud est nisi illa ꝓprietas q̄ est generans ꝑsonā filij: ⁊ dans processionem persone spiritussancti. et idem est de persona filij: quia nisi esset persona patris et ꝑsona spiritussancti/nō posset esse ꝑsona filij. q̄a ꝑsona filij est illa q̄ recipit generationē a ꝑsona patris ⁊ dat ꝓcessionē ꝑsone spiritussancti. et similiter idem est iudiciū de ꝑsona spiritussctī: quia nisi ꝑsona patris esset/⁊ ꝑsona filij. ꝑsona spūs sancti nō eēt. quia ꝑsona spiritussancti ꝓcedit simul a ꝑsona patris ⁊ a ꝑsona filij. Et sicut vna ꝑsona nō posset eē in esse sine reliquis: sic significat̃ ꝙ vna ꝑsona nō est citius in eē q̄ꝫ reliqua. licet vna sit generās et alia genita/⁊ alia ꝓcedens: quia ab eterno simul fuerūt in eē. ¶ O sancta trinitas q̄ vere es vna ⁊ eadem substantia/tibi laus ⁊ gloria: quia sicut gn̄atio vel ꝓcessio nō posset eē in te ꝓpter vnā solam ꝑsonā vel ꝓpter duas/nisi oēs tres ꝑsone essent simul: sic vna ꝑsonarū non posset eē in actu sine reliq̄s duabus. ¶ In hoc dn̄e deus ꝙ tua ꝓprietas est talis ꝙ vna ꝑsona non posset eē sine reliquis nec eē in actu similiter vna sine reliquis; per hoc significat̃ nobis ꝙ vna persona nō est maioris ꝟtutis q̄ꝫ reliqua/ nec maioris dignitatis similiter/cū ī tua eēntia sit generatio ⁊ ꝓcessio. ¶ Ergo dn̄e deus postq̄ꝫ tua benedicta eēntia est vna sola substātia in trinitate/ et trinitas est vna sola substantia diuina: ratio cōpellit nos ad laudandū et ad glorificandū tuā benedictā essentiam in vnitate ⁊ trinitate. ¶ O gloriose dn̄e infunde ꝑ tuā misericordiā gratiā veri intellectus mētib⁹ hominū: q̄ mirant̃ qualiter tu potes eē trinitas ī vnitate. quia si bene inspicerēt: ita bene admirari deberent de seipsis/in q̄bus est reperire tria: que tria sunt tm̄ vnū ⁊ idē eē. quia q̄libet homo est corpus/anima et spūs: et ista tria sunt tm̄ vna substantia humana.

¶ Unde si mirandū eēt de te (qđ non est) potius eēt mirandū de homine qui est res genita: qualiter tria predicta pn̄t eē in eo/qui nō est nisi vna sola substantia humana. quare si ista tria sunt in homie/⁊ hoc ꝓpter dignitatem sui eē/⁊ ista tria nō sunt (vt p̄dixi) nisi tm̄ vna substantia: nō est mirū si ꝓpter excellentiā tui benedicti eē: trinitas ꝑsonarū est in vnitate tue essentie. ¶ Et sicut est melius homini ꝙ sit corpus et aīa et spiritus simul: et ꝙ ista tria sint in eo sola vna substātia humana/q̄ꝫ eēt si non eēt in eo nisi tm̄ vnū predictoꝝ vł duo: sic est tibi optimū ꝙ sis trinitas in vnitate. ¶ Dn̄e de⁹ cui oīa patescūt/tu scis ꝙ ob id ꝙ noster intellectus vult intelligere et percipere aliquid vltra terminū intra quem includit̃: eam ob rem incipit admirari. et ꝙ nō est mirandū si homo admiratur quādo nō potest intelligere ad cōprehendēdū hoc qđ nō est de natura sui vt possit intelligere: imo eēt magis mirandum si homo intelligeret hoc quod natura sua sibi prohibet ad intelligēdum. Quia qñ nos consideramus generationē ꝑsone pr̄is que est ī filio/et ꝓcessionem spūssancti ꝓcedentis ab vtroq̄ꝫ: tūc admiramur ex eo quia in tali generatiōe et ꝓcessione non est principium nec finis/ sed ab eterno est. et id ꝓpter qđ ꝓuenit hoīb⁹ admiratio: est quia generatio et ꝓcessio diuina est vltra terminū intra quē intellectus humanus includitur: vltra quem terminū nec intellectus humanus potest ꝑcipere naturaliter. ¶ Unde multo melius debemus admirari de nostra maxima stoliditate et ignorantia: quare intellectus nō vult transire vltra terminū sibi limitatū/ inquirendo de generatione et processiōe que est in tua eēntia dn̄e deus. vnde nos sumus ita rudes ꝙ arbi-

gramur ꝙ sicut generatio et ꝓcessio q̄ sūt in reb⁹ creatis habēt principiū et finem: ꝙ sic debeāt a simili habere ꝑncipiū et finem generatio et ꝓcessio q̄ sunt in tua ēentia diuina/ q̄ ab eterno sunt in ea. ¶ Tibi dn̄e deus sit honor et laus/ qui illuminasti me seruū tuū ꝑ librū q̄ nūcupat liber rationū triū legū: ꝑ quē ego cognoui ꝙ tua subst ātia diuina est trina in ꝑsonis ⁊ vna in eēntia/ et cognoui etiā ꝑ ipsm certitudinē quattuordecim articloꝝ/ ⁊ ꝙ sola lex catholica (extra quā nemo saluat) cōtinet in se veritatē. Unde benedicat dn̄e tua maiestas regia in eternū, quia postq̄ꝫ tu dedisti michi gratiā legendi in predicto libro: ego ab illa hora fui certificat⁹ in vera fide/ ⁊ remoui a me omnem ambiguitatem nostre fidei. quia in illo sunt efficacissime ratiōes que ꝓbant totaliter legem nostrā eē verā: et alias illi ꝯtrarias (si leges pn̄t dici) eē falsissimas ⁊ ꝯtrarias rationi. ¶ Et ꝓpter hoc dn̄e deus ego seruus tuus tibi humiliter refero grates ꝓpt beneficiū mei intellectus michi collatū: et cōfiteor corde/ aio/ ⁊ v̄bo ꝙ ꝑsona patris est ꝑsona diuina / ⁊ ꝑsona filij/ similiter ⁊ ꝑsona spūsancti. tamē nō dico nec cōfiteor ꝙ tres sint dij/ sed vna sola substātia diuina trina i ꝑsōis/ ⁊ tres ꝑsone ī vna sola substātia diuina.

¶ Qualiter tres ꝑsone sunt vna sola substantia diuina.

DEus humane salutis amator sicut tua substātia est trina i ꝑsonis/ ⁊ vna tm̄ in eēntia/ sic tres ꝑsone sunt vna substantia ⁊ vna sola substātia. ¶ Quare dn̄e deus tibi sit honor et reuerētia qui illuminasti ꝑ lucē tue gratie corda et mentes catholicoꝝ: adeo ꝙ plenaria certitudo et recta noticia est ī eis fidei ortodoxe/ in hoc ꝙ vere cōcedūt ꝙ tres ꝑsone diuine sunt tm̄ vna substātia diuina. ¶ Unde sicut nos possumus intelligere in angelis eē tria scilicet vitā/ subiectū / ⁊ ꝓprietatē ꝓgredientem a vita et a subiecto: in hoc ꝙ vita est in subiecto/ ⁊ subiectū est res viua ꝓpter vitam q̄ est in eo: et sicut ista tria sunt vna sola substantia angelica: sic nos intelligimus ꝙ tres ꝑsone diuine sint sola vna substātia/ ⁊ ꝙ vna substantia diuina sit in tribus ꝑsonis. ¶ Dn̄e deus retributor bonoꝝ operū/ sicut ī substātia angelica est reperire tria ꝓdicta sine aliqua cōpositione materie siue forme: sic tua substātia diuina non est composita/ licet sit trina in ꝑsonis. ¶ Pater celestis deus licet tres ꝑsone diuine sint infinite: ꝓpter hoc non est rōnabile ꝙ dicat ꝙ tria infinita diuina sint/ imo ita est dicendū ꝙ vna sola substantia diuina est illa q̄ est infinita. ¶ Item licet tres ꝑsone diuine sint eterne sine pricipio ⁊ sine fine: ꝓpter hoc nō debet dici/ tres ꝑsone diuine eterne/ ita loquendo: imo est dicendū/ vna substātia diuina est eterna sine principio et sine fine. ¶ Similiter licet q̄libet triū ꝑsonarū diuinarū sit potens sup oīa: ꝓpter hoc nō debet ꝓferri/ tria diuina sunt q̄ sunt potētia sup oīa: imo ita est proferendū/ vna substantia diuina est q̄ est potēs sup oīa: et oīa subsunt ei. ¶ Dn̄e deus pater oīb⁹ hominibus habētibus verū intellectū: ꝙ si q̄libet triū diuinarū ꝑsonarū eēt vna substātia ꝑ se q̄ eēt infinita/ eterna/ ⁊ omnipotēs: sequeret istud incōueniēs ꝙ tres dij eēnt/ qđ est impossibile. ¶ Unde ita inest sūma excellētia nobilitatis ⁊ honoris cuius diuine ꝑsone ꝙ ex quo ipsi inest infinitas eternitas/ ⁊ oīs potestas: nō potest habere parem nec equalē sibi. quare nō potest eē nisi solū vna substātia diuina/ infinita/ eterna/ ⁊ oīpotēs. ¶ Dn̄e iesu christe q̄ recreasti ⁊ reparasti totū mūdū ꝑ tuā sanctā incarnatiōem ⁊ passionē: te laudat oīs spiritus. quia sicut est cōueniens ꝙ vna sola substantia diuina sit tres ꝑsone: sic est cōueniens ꝙ tres ꝑsone diuine sint sola vna substātia diuina. Et hoc est ꝓpter maximā cōuenientiam que est inter tuā trinitatem ⁊ tuā vnitatē. quia nisi tres ꝑsone eēnt: substantia diuina nō eēt ⁊ ecōuerso. Ergo dn̄e deus quid ꝓdest aut q̄d valet alicui si laudet et glorificet vnā substantiā diuinā: si ignoret trinitatē que est in ea. postq̄ꝫ nulla virtus posset esse in substātia: nisi eēnt in ea tres ꝑsone. ¶ Eterne deus maior vnitas et maior cōuenientia est inter tuā vnitatē essentie ⁊ tuā trinitatem ꝑsonarū: q̄ꝫ sit inter aliq̄ q̄ sint in esse. q̄a multo melius cōuenit tue eēntie ꝙ sit vna in trinitate/ ⁊ ꝙ trinitas sit in vnitate tue eēntie/ q̄ꝫ sit inuenire aliquā ꝯueniētiā inter aliqua. quia hoc qđ est in te trinitas ⁊ vnitas/ est ipsa deitas. ¶ Quare domine deus valde eliminandi sunt illi q̄ tm̄ adorāt te et laudāt in vnitate eēntie ⁊ nō in trinitate ꝑsonarū: postq̄ꝫ tua eēntia est vna in trinitate. ¶ Item abhorrendi ⁊ abominandi sunt q̄dā alij qui timent et dubitant adorare te in trinitate: eo ꝙ credūt ꝙ si te eē crederent in trinitate: ꝙ ꝓpter hoc crederent tres deos esse. ¶ Dn̄e deus singulare ꝑsidiū humani generis: tibi seruiat deuote ⁊ debite oīs populus christianus quia sicut est impossibile ꝙ sint tres dij: sic est possibile tres ꝑsonas esse vnū solū deū. ¶ Ergo dn̄e de⁹ illi q̄ꝫ maxime insaniūt q̄ timent et dubitant credere tres ꝑsonas esse vnū solū deū: nā eque deberēt timere et dubitare ad credendū in vnū deū: quia sicut est impossibile tres deos eē: sic est impossibile ꝙ tres ꝑsone non sint. ¶ Sed q̄ bene scit cognoscere ⁊ intelligere res q̄ cōsistunt in intellectu ⁊ res sensibiles: optime potest itelligere ⁊ cognoscere si voluerit/ ꝙ sicut esset dissonū ratiōi ꝙ tres dij essent: sic esset dissonū ꝙ tres ꝑsone diuine nō essent. ¶ Ergo dn̄e de⁹ illumina ꝑ tuā pietatē mentes humani generis: vt oēs homines generaliter vere cognoscāt ⁊ ꝑcipiāt/ ꝙ nichil est habēs tantā cōueniētiā vnū cū reliquo: sicut vnitas diuine eēntie cū trinitate ⁊ ecōuerso. ¶ Dn̄e

deus licet in vnitate hominis sit tria reperire iā superius tacta/et illa tria sint sola vna essentia hominis ꝓpter hoc non sunt ꝑdicta tria ita bene in homine vna vnitas/nec sua vnitas est ita bene illa tria sicut sunt in te tres ꝑsone vna sola substātia/et ecōuerso. et hoc est quia cōuenientia q̄ est in vnitate hominis ⁊ in tribus que sunt in eo/habet ꝑncipiū et finē. sed tua est sine ꝑncipio ⁊ sine fine/scilicet ab eterno anteq̄ꝫ tēpus esset i esse. ¶ O domine iesu christe q̄ꝫ ꝑpetue pene ⁊ dolores inestimabiles sunt pati illis qui nolunt credere in tuam sanctam trinitatem: quia meliꝰ esset illis ꝙ nō essent in esse: q̄ꝫ modo quādo sunt in esse. ¶ O q̄ꝫ mirandum est domine deus de infidelibus qui nō credūt in tuā trinitatē. quia si tua eēntia eēt defectiua alicuius boni/vel in aliquo viciosa ratione tue trinitatis: non eēt mirandū si ipsi dubitarēt ad credēdū in trinitatē/quia illud idem ego facerē. sed postq̄ꝫ tua eēntia non recipit in se aliquē defectū ratione trinitatis: bene sunt insani qui dubitant ad credēdū in tuā trinitatē. ¶ O scā trinitas illi q̄ nolunt credere in te/sed solū in essentiā diuinā sine te: sunt similes hominibus q̄ ex vna parte laudāt dñm suū et ex alia vituperāt eū. Unde illi q̄ nolunt credere in trinitatem laudant te dñe deus in hoc ꝙ dicūt te esse vnū solū deum sine pari ⁊ socio: ⁊ ex alia parte ipsi vituperāt te in hoc: ꝙ nolunt credere in tuā trinitatē/q̄ est excellētia nobilitatis tue vnitatis. ¶ Dñe deus defende nos a morsibus infidelīū latrantiū aduersus nos: nam ipsi credunt ꝙ simus ita viles/ita ignorantes et insensati vt credamus tres deos esse. Quare dñe deus illuminator vere fidei: si tu ꝑ tuam piissimā misericordiā ordinares ꝙ infideles deuenirent ad veram cognitionē fidei: scilicet qualiter nos catholici credimus i vnū solū deū et i tres ꝑsonas q̄ nō sūt nisi solū vna eēntia diuina: maximā misericordiā faceres erga eos ⁊ erga nos: q: ipsi deuenirēt ad verā credulitatē fidei. ⁊ nos defenderemur a latratibꝰ eorūdē. ¶ O rex regū ⁊ dñe dominātiū benedictū sit nomen tuū: quia tu ꝑ tuam gratiā illuminasti me seruū tuū in vera fide. q̄a ego credo ꝙ in vnitate tue essentie sit trinitas ꝑsonarū que solū sunt vnus deus ¶ Pater misericors/q̄s posset existimare maximā felicitatē illoꝝ qui verissime credunt in vnitatē tue essentie et in trinitatem tuarū triū diuinarū ꝑsonarū. ¶ Ergo dñe postq̄ꝫ tm̄ bonū et tantū munus gratie est credere in deū in vnitate eēntie et in trinitate ꝑsonarū: ego psallam corā vniuersis gētibus voce incessabili. venite oēs qui queritis gloriā sempiternā ⁊ requiē sine fine: ⁊ adoretis vnā substātiā diuinā i trinitate et trinitatē i vna substātia diuina. ¶ Itē ꝓferā aīe mee/o felix aīa q̄ tāto munere grē es dotata: renūcia oi vane glie ⁊ oibꝰ voluptatibꝰ huiꝰ mūdi/et da gloriā ⁊ laudes creatori tuo. q̄ est vnus in essentia et trinus in ꝑsonis/que solum sunt vnus deus.

¶ Qualiter trinitas diuina est vnū et idē in essentia/licet plura attribuātur deo.

Deus infinite potestatis tibi laus et gloria. licet in te sit oīs potestas/⁊ tu sis illa potestas: ꝓpterea tua substātia non est in quaternitate: q: quelibet trium ꝑsonarum est omnipotēs. ¶ Unde licet homo sit potens: propter id/humanū eē non constat ex quattuor ita ꝙ sit corpus/aīa/spūs/et potestas. imo tm̄modo constat ex tribus licet sit potēs. In hoc ꝙ vnio ꝑdictoꝝ triū scilicet corporis/aīe/⁊ spiritus/sunt tm̄ vnū eē humanū qđ est potens. ¶ Ergo dñe deus cum nos honoramus ⁊ glorificamus tuā diuinā potentiā: nos tūc intelligimus honorare et glorificare tres ꝑsonas diuinas in vna sola eēntia potētissima. ¶ Uere deꝰ et vere homo licet similiter in te sit oīs sciētia ⁊ omnia sint tibi presentia ꝑ tuam scientiam: ꝓpter hoc tua essentia diuina nō est i quattuor. q̄a tres ꝑsone diuine sunt tm̄ vna essentia sciens oīa. ¶ Istud idē sequitur de homine: quia licet ipse sit sciens: ꝓpter hoc substātia eius nō est in quaternitate/sed in trinitate in hoc ꝙ corpus suū et aīa et spiritus sunt vna substātia humana sciens. ¶ Unde cum nos laudamus tuā sciētiam: semꝑ nos intendimus honorare trinitatē ⁊ vnitatem eēntie diuine. ¶ Sanctissime dñe deꝰ tibi honor sit et reuerentia in hoc/ꝙ q̄cūq̄ꝫ vis ꝑficis/et volūtas tua manet. vnde licet dñe in te sit volūtas que semꝑ ad actū deducitur. ꝓpter id tua substantia diuina non est in quaternitate/sed tres ꝑsone tm̄ diuine sunt vna substātia diuina in qua est voluntas. Quare dñe nos ponimus totam spem nostram et fiduciā in tua ordinatissima volūtate et credimus et confitemur ꝙ tua substātia diuina sit vna substātia i qua est voluntas/in qua substantia sunt solum tres personne. ¶ Unde deus tanta est excellentia tue nobilitatis: ꝙ oportet sicut tu es vna sola substantia/in qua sunt plures virtutes/ꝙ sic multiplex honor et multiplex reuerentia tribuatur vnitati tue essentie/que est trina in ꝑsonis. ¶ Deus sola salutio humani generis: tu es ꝑfectio veritatis/et ipsa veritas. vnde licet tu sis veritas propter id non sequitur ꝙ tua substantia sit quaterna. quia q̄libet triū ꝑsonarū que sunt solum vna substantia diuina/est in veritate diuina. ¶ Unde cū tres ꝑsone diuine sint vna veritas diuina: semꝑ quādo nos laudamus et glorificamus tuā veritatē/laudamus et honoramus tuā substātiā diuinā in trinitate ꝑsonarū. ¶ Misericors deus q̄ oīa potes: sicut est decēs ꝙ tua benedicta vnitas ab omnibus exaltetur/sic est decens ꝙ vnio humani corporis vilipendat ꝓpter enormitates scelerū in que labitur quaq̄ꝫ die. ¶ Item clementissime dñe deus: licet amor sit in te ꝓpter hoc tua diuina substantia nō est

in quaternitate. quia in tribus psonis diuinis q̄ sunt
vna substātia est amor diuinus q̄ est in te. ¶ Unde
semꝑ qñ nos recolimus tuū amorem: semꝑ recorda
mur et cogitamus in mente nostra tuā diuinā sub-
stantiam et trinitatē psonarū diuinarū. ¶ Bened-
ctū sit nomē tuū deus in eternū: quia sicut tu es vn⁹
in essentia/et plures virtutes predicant de te/sic ego
seruus tuus sum vn⁹ in eēntia/et possunt de me pdi
cari multi defectus et multa peccata. ¶ Benignissi-
me dñe nostra salus et redemptio: licet in te sit iusti-
cia/et tu sis ipa iusticia/ꝑpter hoc tua substantia di
uina nō est quaterna. q̄a in qualibet triū psonarū di
uinarū est iusticia in hoc ꝙ sunt vna substantia diui
na iusta ꝛ recta. ¶ Unde semꝑ quando nos timem⁹
et reueremur tuā maximā iusticiā/timemus ꝛ reue-
remur tuā substantiā diuinā/et tres psonas diuinas
q̄ sunt in te. ¶ Cū tu dñe deus sis vn⁹ in essentia/et
sint ī te plures v̄tutes nobilitatis et sanctitatis/ qua
liter ego seruus tuus ꝑ tantū tēporis tradidi obliuio
ni tuas virtutes ꝛ opinatus sum ꝙ illa essent virtu-
tes in me q̄ erant in me vicia ꝛ peccata. ¶ Dñe deus
in quo oēs virtutes ꝑficiūtur: tu dñe es totus glorio
sus. vnde licet in te sit oīs gloria: nichilominus non
est in te quaternitas. quia q̄libet triū diuinarū psona
rū que sūt tua essentia diuina est ipa gloria. ¶ Qua
re domine de⁹/q̄uis nos expectemus nostris meri-
tis (tua tamē gratia mediante) tuam gloriā/ et illam
feruenter desideremus: ꝑpter hoc nos non desidera
mus nisi vnā essentiā diuinam q̄ est trina in psonis.
¶ Et oīa ista que nos attribuimus tibi dñe de⁹: sunt
virtutes in te essentialiter/ita nobiles/ꝛ ꝑfecte/ꝙ per
ipsas intelligit̄ ꝙ in te nulla inopia est bonoꝝ. ¶ Sa
pientissime dñe de⁹ licet in te sit misericordia ꝑpter
hoc nō sequit̄ ꝙ tua eēntia diuina sit quaterna: quia
in qualibet triū diuinaꝝ psonarū que sunt tua eēntia
est misericordia. ¶ Unde confidentia tue misericor-
die est nobis/cōfidere in tua eēntia diuina in qua sūt
tres psone. ¶ Dñe rex virtutum omne bonū cogno-
scat̄ ꝑcedere a te: quia tu īfudisti michi seruo tuo tan
tam gratiā/ꝙ ego vere agnosco ꝙ ꝑpter multitudi-
nē virtutū que sunt in te nō multiplicat̄ tua diuina es
sentia in psonis nec tres psone diuine que sūt vna es-
sentia multiplicāt̄ in essentia. ¶ Dñe deus singulare
salutis refugiū: quotiensciq̄ nos adoramus vel glo
rificamus tres psonas diuinas/semꝑ adoramus et
glorificam⁹ vnitatē essentie tui de⁹. ¶ Et quādo si-
militer nos laudamus vnitatē tue eēntie: semꝑ lau-
damus et adoramus trinitatē q̄ est in ea. ¶ Hoc idē
sequit̄ similiter qñ nos glorificam⁹ vel laudam⁹ ali-
quā tuaꝝ virtutū. ¶ Gloriosissime dñe q̄ es omni tē
pore verax: virtutes q̄ in te sunt inquātū tu es vna so
la substātia/sunt oēs vnū nō plura: sed inquātū tue
virtutes dicūtur plures in te/ob hoc dicūtur esse plu
res/q̄a tua ingens potentia ordinat plura in nobis.

¶ Unde sicut ꝑciū margaritarū augmētatur valor et
etiā ꝛ virtute quando margarite sunt plures insimul
sic a simili est de tuis virtutib⁹ siue opibus. quia quā
to virtutes tue plura operātur in nobis: tanto nobis
ostēdunt̄ meliores. ¶ Et sicut tue virtutes indicant
quo ad nos/ꝛ ostēdunt nobis esse meliores/q̄to plu
res vidētur esse in te: sic cū mea opa plura sunt plus
indicant me vilem/pessimū/ꝛ criminosum. Attamē
dñe ego ɔfisus de tuo munere bonitatis: spero ad fe
licem exitum deducere distinctiones que restant ad
huc/ad ostensionem tue glorie. sicut deduxi istā quā
pre manibus habeo/quā cōpleui ad laudē ꝛ honorē
magnitudinis tue deus.

¶ Incipit sexta distinctio in qua tractatur
de potestate diuina/qualiter de⁹ est omni-
potens in sua essentia diuina.

DEus q̄ ꝑ tuā misericordiā humanū
genus ī peccatis submersum erigis
ad penitentiā fructuosam: tua maxi-
ma potestas inest tibi ab eterno ī hoc
ꝙ oīs potestas est in te sine ꝑincipio
et sine fine. ¶ Dñe deus tua ingens
potentia est causa mirabilis excellētie et nobilitatis.
quia sicut inest sibi ꝑprie et essentialiter ꝙ sit sine ꝑn
cipio. sic similiter ꝛ sine fine. ¶ Sanctissime deus co
gnitor secretorum: adeo est mirabilis tua potestas/
ꝙ vix intellectus humanus potest ipam intelligere
et hoc quia nō potest in ea intelligere ꝑncipiū neq̄ fi
nem. ¶ Rex regū dñe deus nō est mirandū si tua po
testas est maxima: quia de proprietate sui est eam eē
infinitā sine aliquo termino/et ꝙ oēs alie potestates
subsint illi et terminētur sub ipa. ¶ O q̄ felix est ho-
mo ille q̄ glorificat/laudat/ac metuit talem tuā ma-
ximā potestatem: que oīa potest. ¶ Et q̄ infelix ille
qui laudat vel metuit terrenas potestates hominū:
q̄ sunt modici valoris ꝛ transitorie. ¶ Tue excellētis
sime potestati sit gloriose deus honor et gloria. quia
tante virtutis est ꝛ tāte nobilitatis/ꝙ nullatenus po
test īueniri in ea ꝑncipiū/mediū/neq̄ finis: sicut in-
uenit̄ in nostra misera humana potestate/in qua hec
tria generaliter insunt. ¶ Item tua nobilis potestas
differt a nr̄a multis modis/ꝛ in hoc inter alios: quia
tua nō est maior in vno tēpore q̄ in alio imo est sine
augmētatiōe ꝛ diminutiōe: qđ deficit in nr̄a. ¶ Cle-
mentissime dñe deus cur est mirandū si tua maxima
potestas nō recipit augmentū vel detrimentū/ quia
anteq̄ tēpus eēt in eē/erat iam tua potestas ꝑfectis-
sima et infinita/ꝛ erit post esse tpis ideo ꝙ ab eterno
iest tibi. ¶ Nichil est pater misericordie qđ possit exi
stimare nec intelligere tuā potestatē: et nec mirū. q̄a
tua potestas pseuerat adeo firma ꝛ rata in te infinite
ꝙ nō cadit de potētia ī actū nec ecōuerso. sicut acci-

dit de natura humana q̃ sepe cadit et deuenit de po=
tentia in actũ et ecõuerso. ¶Et ista talis fragilitas
inest nobis scilicet ꝙ quandoq̃ est potestas nostra i
actu et quandoq̃ i potentia: ꝓpter hoc q̃a nos sumꝰ
habẽtes ꝑncipiũ/ ⁊ sumus in tẽpore: sed hoc totum
abest tibi. ¶Et q̃cũq̃ cõfidit in aliqua alia potesta=
te preter tuã/ merito stultissimus ⁊ infelicissimus est
cẽsendus: quia q̃cũq̃ alia potestas ꝑter tuam: est va
na et friuola ⁊ deficiens in tẽpore. ¶Dñe deꝰ tua so
la potestas est verax/ ⁊ illa q̃ tm̃ debet honorari ⁊ me
tui: quia tua potestas a te solo et in te solo est ab eter
no. ¶Nichil est domine a quo tua potestas habeat
originem/ nisi a te solo: cum a te solo sit. quia tu so=
lus dedisti eẽ omi rei habenti potestatẽ. et ita oẽs po
testates deuenerunt in esse ꝑ tuã potestatẽ diuinã in
finitã q̃ oẽs alias limitat et terminat. ¶Dñe deꝰ so
li tue potestati est exhibẽdus honor et reuerẽtia: q̃a
tua gloriosa potestas nõ est similis in aliquo potesta
tibus ꝑncipũ neq̃ regũ. q̃a potestatẽ quã ipi habẽt
non habẽt a seipis sed aliunde/ scilicet a suis popu=
lis. et ita potestas eoꝝ ab alijs ꝓcedit q̃ꝫ ab eis: q̃m
extra eos est. vnde minorẽ ptãtem quã habẽt / habẽt
a seipis: sed tua ptãs in te solo ꝯsistit/ et a te solo ꝓce
dit ab eterno. ¶O benefactor humani generis sin=
gularis: ꝓpter hoc tua potestas potentissima potest
oĩa/ et est in oĩbus ꝑfectissima/ quia tu es vna sola es
sentia diuina/ in qua nulla est cõtrarietas neq̃ discõ
uenietia/ licet tres ꝑsone sint in ea q̃ sunt vna essen=
tia. ¶Et cur tua potestas non eẽt in oĩbus ꝑfectissi=
ma: quia nulla virtus abest sibi/ imo quicq̃d bonum
est ⁊ virtuosum est in ipa. ¶Ergo dñe deꝰ nulla alia
ptãs preter tuã/ est ptãs merito nũcupanda: q̃a tua
sola potestas dat oĩbꝰ alijs potestatibꝰ potestatẽ/ et
oẽs alie sunt in eẽ causa ipius. ¶Potẽtissime deus
quis potest dubitare ꝙ tu nõ possis oĩa: quia tua po
testas est tante virtutis ꝙ nõ potest habere finẽ / nec
potest minui aliquid sue potestatis/ quia ab eterno
est/ fuit/ et erit in te potens omia. ¶Tibi soli deo sit
oĩs laus et gloria/ ⁊ vnusq̃sq̃ ꝯfiteat ꝙ nichil est q̃d
ꝑ se possit aliquid preter te: quia tua ptãs transcen=
dit quãcũq̃ aliã potestatẽ/ ⁊ nullũ posse potest resiste
re tue maxime potestati. ¶Quãto plus loquor dñe
deus de tua incõprehensibili potestate/ et quãto plꝰ
ipam ꝑmeditor mente mea: tanto plus ꝑcipio de sui
dignitate ⁊ de sui nobilitate/ licet itellectus meꝰ nõ
sit sufficiens ad ꝑcipiendũ quasi aliquid tue potesta
tis/ que est in te infinita. ¶Sanctissime deꝰ tua in=
gẽs ptãs nullatenus potest alterari nec ꝑmutari: q̃a
nõ est alia eternitas ꝑter tuã/ nec alia infinitas nisi i
te solo/ neq̃ alia deitas. vnde statꝰ tue potestatis nul
lam alterationẽ vel ꝑmutationẽ recipit in se. ¶Non
solũ tua mirabilis potestas est ab omnibus laudan=
da/ venerãda/ ⁊ glorificãda: sed etiã metuẽda vbiq̃.
quia vbiq̃ oĩa maleficia vlcisceris ⁊ vbiq̃ oĩa potes/
et oĩa tẽpora includis et circũdas intra tuã benedi=
ctã potestatem. ¶Saluator deꝰ meritorũ hominũ
retributor: tua sola ptãs est sine paritate ⁊ sine equa
litate alicuius alterius potestatis: quia nulle creatu=
re ꝑuenis ũt ad virtutẽ et dignitatẽ q̃ est in tua excellẽ
tissima potestate: ⁊ hoc q2 ipa est in te ab eterno ⁊ est
in te infinita. ¶Juste iudex dñe iesu christe indulge
michi ꝑ tuã misericordiã ꝙ ego tanq̃ insipiens se=
pe cõparaui tuã potestatem maximã creaturis mo=
dice ptãtis/ habẽtibus in se maximã vtilitatẽ/ confi=
dens ꝙ ipe possent meis necessitatibꝰ succurrere: q̃d
tu solus potes. ¶Predicta desipiẽtia fuit hucusq̃
in me: ꝓpter hoc ꝙ ego nõ cognoui tuã maximã po
testatẽ/ q̃ sola alijs potestatem prebet. ex qua omnis:
sine qua nulla aliquid potest. ¶O sancta diuina vni
tas / ⁊ o sancta diuina trinitas: potestas que est in te
est in te ita eẽntialiter/ ꝙ vbicũq̃ est tua potestas/ ibi
est tua eẽntia et ecõuerso. ¶Dñe deus in hoc ꝙ tota
nostra potestas capit originẽ et descẽdit a tua oĩpo=
tente potestate: cõueniẽs est ꝙ nos toto nr̃o posse te
nemur laudare et exaltare tuam mirabilẽ potestatẽ/
ita ꝙ ad hoc solum sit nr̃a potestas totaliter deputa
ta. ¶In hoc dñe deus cognoscit ⁊ ostendit tua pote
stas eẽ maxima: q̃a si nos sentimus in nobis potesta
tẽ circa aliquid ꝑpetrandũ/ q̃ꝫ magna debet eẽ pote=
stas que est in te. quia si in nobis qui sumus viles et
fragiles est aliqua potestas: quãta debet eẽ potestas
que inest essentialiter tue nobilissime ⁊ potentissime
essentie diuine.

¶Qualiter potestas diuina operatur con=
tra cursum naturalem.

DEus veritatis iudicium: omnis virtus
cognoscat a te solo ꝓcedere. q̃a nul
lũ esse de natura sui ꝑ se deuenit in il
lud esse in quo est: sed de natura tue
creatõnis. ex eo ꝙ vnũquodq̃ eẽ preter
tuũ venit de ꝑuatione nõ essendi in
esse. ⁊ de natura vniuscuiusq̃ esse est naturaliter re=
dire ad non eẽ. nisi tu illo sustineres in esse. ¶Unde
bonitas fortitudo ⁊ ptãs est in te: in hoc ꝙ tu es ille
qui vi quodãmodo tenes in eẽ naturã rerũ creatarũ/
q̃ deuenerũt in eẽ. quia sicut naturaliter omne ponde
rosum desiderat cẽtrũ/ et tñ ꝑ impulsionẽ iactua/ cor
pus ponderosum eleuatur in altum (vt patet de lapi
de ꝓiecto ab homine in altũ) sic est de natura rerum
creatarũ deuenire iterũ ad nõ eẽ. q2 sicut lapis de sui
natura semꝑ cadit ad cẽtrum: sic nisi tu deus sustine=
res in esse/ eẽ rerũ creatarũ/ omẽs creature redirẽt ad
ꝑmũ statũ suũ/ scilicet ad priuationem non essendi.
¶Glorificamus ergo et memoramur pariter/ tuam
maximã potestatẽ/ q̃ sustinet nos in esse/ et nõ ꝑmit=
tit nos redire ad non eẽ: a quo nos defendimur ꝑ tuã

solā sustentationem que hoc prohibet. ¶ Pie dn̄e et misericors bn̄dicatur tua excellentissima potestas q̄ cogit et compellit corpora supracelestia/operans etiam cōtra ea.qz sepe accidit q᷑ si vnus planeta ꝑ suā naturam (vt dicūt qui se ꝑitiā astroꝝ habere asserūt) debet tribuere calorem:tua ingens potestas impedit opationē eius ꝑ influentiam alterius planete cōtrariam actionem habētis/vel aliquo alio modo cogit naturā ipsius/ꝑmutari faciēs eius cursum naturalem.in hoc q᷑ compellit ipm̄ planetam prebere frigiditatem.et hoc ꝓcedit a tua liberalitate vt satisfacias hominibus secū dū merita eorū idē. ¶ Quare mirabiliter dn̄e deus:tua mirabilis ptās ordinauit oīa ordinate.et licet oīa opa hominū nō sint ſm cursum naturalem:hoc est quia in vnoquoqz homine est libera volūtas ad faciendū hoc vel illud/et ꝓpter hoc q̄a in opibus hominū/nō attenditur cursus naturalis: tu tamē remuneras vnūquēqz ſm sua merita remuneratione q̄ est extra cursum naturalem. ¶ Nō recedat ergo a nr̄a memoria virtus tue maxime ptātis: postq̄ ea cogit et opatur cōtra cursus (ceu fatentur) naturales planetarū et alioꝝ corpoꝝ supracelestium et equaliter et recte satisfacit nr̄is meritis siue ꝑ cursum naturalem siue cōtra cursum. ¶ Quis ducit tanta temeritate/qui cesset laudare et glorificare atqz simul metuere tantam ptātem sicut tua est:q̄ tante virtutis est/q᷑ facit elementa simplicia cōponi/ qn̄ videlicet sue voluntati placitū est.et in quo corpe mauult/ vel vnū a reliquo disiūgi. ¶ Tāta est virtus dn̄e tue potestatis:q᷑ tunc qn̄ elementa quātū de ipis est/ſm cursum nature sunt parata esse in cōpositione alicuius corporis/tua ptās cōpellit ipa ne cōponāt quādo id vult tua libera volūtas et ecōtra. ¶ Unde postq̄ tua ingens potestas est tātē excellentie et nobilitatis:iustum est et consonū rōni q᷑ nos glorificem⁹ illā et exaltemus vsqz ad nubes.q̄a tua ptās facit de ipa natura quicq̄d vult/melius etiā sine aliqua comparatione q̄ faber lignari⁹ de leuigato poste/aut cerarius de cera quā vult potest facillie formā imprimere ¶ Eterne deus necessario oportet nos impendere honorē tue maxime potestati:q̄a nichil est i toto orbe tam potens generare quin tua ptās si velit faciat corrūpere/et ecōuerso. ¶ Multis modis dn̄e deus ostendit nobis tua potestas esse valde magna. quia multos homies facit viuere vltra et cōtra cursum nature/in hoc ſm q᷑ comedunt vel bibunt vel laborant vel abstinent a multis a quibus non deberent viuere ſm naturam/et tu sustines eos in hac presenti vita/cōseruās illos incolumes et robustos. ¶ Dn̄e de⁹ q̄ cogis tua increata natura/ ipam naturā creatam: oēs creature debent merito cōfiteri tue potestati sub esse oīa.nam illa facit de vita hominis quicq̄d vult/ in hoc q᷑ multi homines ſm bona naturalia in q̄b⁹ nati sunt naturaliter deberent viuere cētū annos vel amplius/et tua ptās compellit illa corpora citra suū cursum naturalem/faciens illos mori in etate viginti annoꝝ/vel vigintiquinqz vel minus etiā si velit et ecōuerso vt supradictum est. ¶ In quo preter te de⁹ omnipotens est posse vel dominiū.quia tu es solus ille/qui cogis naturam ad dandā pluuiā qn̄ natura non habet eā in promptu/et prohibes illā non dare pluuiā/qn̄ de se est parata pluere sup terrā. ¶ Gloriosissime deus valde est veneranda ab vnoquoqz homine tua potestas.quia ipa sola ꝓhibet et cessare facit fulgura et tonitrua et grandinem: qn̄ naturaliter deberet fulminari/tonare et grando erūpi et ecōuerso. ¶ Dn̄e deus si quis subtiliter velit intueri: valde simplices et humiles deberemus eē sub tua omnipotente potestate.quia tunc quando aer naturaliter est corruptus et infectus naturaliter deberet eē maxima lues et mortalitas tam hominū q̄ alioꝝ aīaliū:tu qn̄ vis ꝓpter tuam maximā ptātem/tollis illā luem ac mortalitatem et ꝯfers sanitatē et ecōuerso. ¶ Unde illi sunt merito infelicissimi et nephandi censendi: q̄ dicunt q᷑ quicq̄d accidit hominibus siue sit bonū siue malū in hac vita/id totum accidere eis ſm cursū naturalem:scilicet ſm signa et planetas et puncta et horas:q̄ oīa ꝓueniunt ſm fatum vel fortunā opinione eorum.et ista talis deliratio et amentia inest eis.q̄a ipi ignorant tuū posse/qd̄ potest transmutare q̄cq̄d debet accidere ſm naturā. ¶ Si forte ita eēt dn̄e de⁹ q᷑ tu nichil operareris vel faceres cōtra cursum nature:nec tua increata natura cogeret in aliquo naturā creatam:tunc posset homo confidere in cursu naturali.q̄a postq̄ natura non posset cogi ꝑ tuā maximā potestatē:tūc esset veritas q᷑ natura haberet ptātem in homine ſm signa et planetas et puncta et horas sub quibus nasceret̄/et ſm ista predicta ipe deberet eē audax vel timidus/pauper vel diues/multum viuere aut parum: et ita de ceteris. ¶ Quid ergo prodest astronomo etiam si ꝑitus esset/cōfidere in cursu naturali:quia tua potestas vincit et cogit naturam:et sicut molendinarius potest ꝑturbare molendinū molens adeo vt possit auferre sibi actū molendi quādo vult:sic tu dn̄e potes auferre nature cursum suū. nā tu cogis eā quādo vis.et ꝑmittis eam opari ſm cursum suū/similiter quando vis. Unde quando tu ꝑmutas nature cursum suū:illi qui cōfidūt in cursu ei⁹ inueniūt se deceptos. ¶ Tue sapientie et tue ordinationis est dn̄e deus q᷑ tu qn̄qz ꝑmittas nature cōplere cursum suū/et qn̄qz ꝑmutes illi.et sicut rota molēdini circūducitur vt molendinū circūducatur et possit molere:sic tua sententia duciꝰ circa opa q̄ nos facim⁹/vt cogat naturam nō cōplere cursū suū/ vel ꝑmittat illi ꝯplere. Et q᷑ hoc sit verū patet:q̄a sic opz fieri ſm tuā sapiētissimā ordinatōnē.q̄a nos qn̄qz sumus in nr̄is actibus ſm cursum naturalem/et qn̄qz ſm nostram liberam voluntatem. ¶ Et propter hoc

quando nos operamur secundum cursū nature ad-
iunctū gratie tu remuneras nos. et qñ nos opamur
contra cursū nature: tūc tua potestas cogit naturā/
et remuneras nos scdm coactionē curs⁹ naturalis.
¶ Misericors et miserator dñe/ maxima cecitas est
et error astronomorū: q̄ attribuūt nature oīne posse/
et quasi tibi nullū reseruāt. quia ipsi nō credūt ꝙ tu
cogas naturā/ aut permittas cursū suū qñ de tua ꝓ
cedit libera voluntate. ¶ Et dū ipsi expectant ꝙ na
tura operet̄ scdm cursū naturalē quē ostēdit ī se: ipsi
expectāt ꝙ natura det cōplementum et perfectionē
suis desiderijs de hoc qđ naturaliter expectant. ꝛ sic
ipsi taliter expectantes horas puncta et momenta:
ignorāt ꝙ tua potestas cogat naturā qñqꝫ. et quan
doqꝫ ꝑmittat eā operari secundū cursum suū. ¶ Et
quādo accidit ꝙ natura nō cōplet cursum suū secun
dum ꝙ naturaliter debet cōplere illū/ et scdm ꝙ na-
tura in se ostēdebat prius: ipsi dicūt se esse deceptos
defectu scientie artis astronomie/ q̄ plene non est in
eis. ꝛ ita dicūt ꝙ natura nō errauit: sed ipsi errauerūt
in arte per eius ignorantiā. nō cauētes sibi a tua po
testate: q̄ qñqꝫ ꝑmittit naturā operari secundū suos
cursus naturales/ et qñqꝫ restringit illos. ¶ Omīps
eterne de⁹ maxima est vis tue excellētissime ꝑtātis.
in hoc ꝙ omnis subsunt ei/ ꝛ coguntur/ ꝛ restringū-
tur per ipsam. ¶ Maximū bonum quod est ineffa-
bile: prouenit nobis dñe deus de tua potestate ex eo
quia omnipotens est/ ꝛ nichil sibi deficit. nam demō
ita potens est in operando malum/ ꝙ nisi esset tua
potestas que compescit eius maliciam atqꝫ domat:
ipse destrueret totum mundum in vna hora vel ī mi
nori spacio. ¶ Unde omnis laus et honor ꝛ bene-
dictio tue attribuatur potestati: q̄ non dat posse dia
bolo nocere nobis/ nisi solum tantū quantū subijci
mus nos sue potestati/ ꝛ tātū similit̄ quādoqꝫ quā-
tum merita nostra meruerunt. ¶ Domine deus si-
cut tua potestas cogit ꝛ constringit maliciam ꝛ ini-
quitatem demonis: sic vincit ꝛ cogit maliciam ꝛ ini-
quitatem peccatorū q̄buis facinorib⁹ deditorum.
¶ Malicia peccatorum est similis igni: qui dat ma
iorem calorem quando plura ligna sibi apponitur.
quia peccator quanto plus peccat: tāto plus tua po
testas punit in eo suam maliciam ꝛ iniquitatē. ¶ Ā
modo sciat vnusquisqꝫ ꝙ tua potestas domine deus
est tanta: ꝙ operatur (quādo de sua voluntate proce
dit) contra cursus naturales/ et ꝙ permittit naturā
operari secūdū cursus eius quando vult similiter.
vnde nullus sit de cetero: qui ignoret tuam diuinā
potestatē oīclemētissime et oīpotentissime deus.

¶ Qualiter deus habet potestatem re-
suscitādi corpora hominum mortuorū.

Deus lux ī tenebris ꝛ illuminatio vie
vite: tibi soli est attribuēda potestas.
cui ab oībus debet honor ꝛ reuerēn-
tia exhiberi. nam ipsa est tāta ꝙ com
pleto numero saluandorū qui eterne
glorie participes per tuā gratiam de
bēt esse: stati tu ꝓpter tuā maximā potestatē resusci
tabis corpora hoīm mortuorū in puluerē iā conuer
sa. ¶ Dñe deus cui subsunt omīa: nemo est q̄ debeat
admirari de tua maxima potestate. quia si natura di
uidit ꝛ spargit corpus humanū in atomos ꝛ in pul-
uerē ꝑ aerē qñ ipm corrūpitur: bene videtur verisimi
le ꝙ creator oīm q̄ creauit naturā possit congregare
illas atomos ꝛ illū puluerem ꝛ ex illis recreare cor-
pus humanū in die iudicij ¶ Tamen ego nō miror
de tua potestate ꝙ ipsa potest in die iudicij ꝯgrega
re atomos ꝛ recreare corpora mortuorū: qñ ego pre-
meditor ꝙ ego qui sum tā misere ꝛ tam vilis condi-
tionis respectu tui/ possum cōgregare vnū lapidem
cū alio lapide/ ꝛ ita ex diuersis facere vnū globū. vn
de bene videt̄ verissimū/ ꝙ tu possis cōgregare vnū
communitissimum puluerem cū alio / et ex illis re-
ficere vnū corpus humanū. ¶ Ergo oīs pariter be
nedicamus voce incessabili tuā benedictā potestatē
que est tante excellencie ꝛ virtutis. ꝙ possit in die iu
dicij renouare corpora nostra licet in cinerē sint con
uersa sic vt nichil deficiat alicui mēbrorū nostrorum
¶ Ualde est honoranda ꝛ pariter meruēda tua vali
dissima potestas: quia in die iudicij natura amittet
totaliter suū posse ꝛ cessabit eius opatio. nā tūc na-
tura nō poterit generare/ neqꝫ corrūpere nec exerce
re in aliquo actus suos: sed solū oīa fient ꝑ tuā diui
nam potentiā. ¶ Tāta est tua potestas dñe de⁹ / et
tam valida ꝙ liberabit iustos ab oībus angustijs et
ab oībus doloribus in die iudicij/ ꝛ condēnabit pec
catores ad patiendum penas perpetuas in inferno
¶ Quis potest existimare dñe deus excellentiā no-
bilitatis tue potestatis: quia ipsa cōiunget in die iu
dicij corpus humanū cū anima/ ꝛ non est mirandū
si tua potestas poterit tunc vnire corpora humana
cum aīabus. quia quotidie videmus ꝙ tu vnis cor
pus cum anima in vtero mulierum pregnantium ī
creatione masculi vel mulieris. ¶ Omnes confitea-
mur in vnum/ tuā potestatem omnia posse: quia ipa
dabit in die iudicij hominibus iustis verum intelle
ctum/ et noticiam. quia omnes adinuicem se cogno
scent/ cognoscentes ꝛ recolentes alij opera aliorum
¶ Nemo credat ꝙ noticia quā homines habebunt
in die iudicij vel memoria opum que fecerūt: penit⁹
proueniat vel insit eis propter potentiam naturalē
aut propter eius cursum: imo proueniet eis a tua sā
ctissima potestate. quia sicut potentia naturalis est
deficiens in hoc mundo/ ita ꝙ per ipsam non possu
mus habere veram noticiam neqꝫ certitudinem de

C

omnibus q̄ sunt nobis ꝑsentia:sic nō est mirandum
si nūc deficeret ita ꝗ totalē causam illius ⁊ non ha-
beremus. ¶ Pater imēse potestatis valde est hono
randa ⁊ metuēda pariter tua ingens ptās:que scdm
merita ⁊ opera reddet remuneratione vnicuiq; i die
iudicij. ¶ Unde metuere debēt nō immerito pecca
tores tuā maximā potestatē:qa vt cognoscat tua iu
sticia esse iusta/⁊ reddēs oibus secundū opa que pa
trarunt/tu torquebis ipꝑetuū penis gehennalibus
in die iudicij tam eorum corpora q̄ aīas. ¶ Quare
vnusquisq; debet conari ad faciēda bona opa adhe
rens virtutibus ⁊ fugiens vicia huius mūdi:cum se
cundum nostra opa digna facienda nobis sit remu
neratio in die iudicij. ¶ Dn̄e deus saluator fideliū:
magnitudo ⁊ infinitas cognoscatur debere attribui
tue maxime ptāti. quia si tua potestas dereliqueret
nos/ꝑmittens nos abire secūdū cursū naturalē/ et i
nullo cogerer naturā:bene constat michi ꝗ natura
nostra est ita fragilis/⁊ ita vilis cōditionis/ꝗ deue-
niret ad nichilū quo ad corpus. quia necessario defi
ceret:nō solum ipm sed etiā aīa. ¶ Ergo dn̄e deus
digneris tuā pijssimā misericordiā nobis prestare
gratiā/ꝗ tu non dereliquas nos/nec ꝑmittas nos
duci secundū cursū nature: qa aliter nisi tu iuueris
naturā ⁊ restrinxeris cursum eius nos deueniremus
ad metā ruine mortis. ¶ Te solū deū adoro/ et tibi
soli seruio/cōfitens et innuens ꝗ tua ptās est tante
virtutis/ꝗ potest michi auferre penitꝰ omne malū,
quod michi potest euenire propter fragilitatē et mi-
seriam mee nature fragilis. vnde placeat tibi ꝗ tu au
feras et remoueas a me illud. ¶ Juste iudex domi-
ne deus/remunerator bonorū operū/ ⁊ maloꝝ pu-
nitor:si quis confidenter tue se subiecerit ptāti / et il
lam vere dilexerit ⁊ metuerit/modicū appreciabit ꝓ
speritates ⁊ voluptates huius mūdi. quia certo po-
test scire ꝗ tua ptās potest i alio seculo sibi dare glo
riā sempiternā/in qua erit totiꝰ boni copia/ ⁊ absen
tia totius mali. ¶ Ha quotiens dn̄e deus feci hec et
illa:vt mea vita ꝓlongaretur in hoc seculo/cuiꝰ nūc
valde michi piget et redarguo meā temeritatem pre
teritam. nam ego optabam viuere in seculo non vt
tibi seruirē:sed solū vt vita michi posset esse comes.
sed nunc rogo te pijssime ꝗ tu per tuam maximā po
testatē cogas ⁊ restringas meā naturā/vt ipsa nollt
viuere in seculo. ob nullam aliam causam nisi vt ser
uitium impendere tibi possit et tibi soli deseruire.
¶ Et si tu pater clementissime dignaris michi ꝑ tu-
am clementiam prestare tantam gratiam/ꝗ ego dū
vixero in hoc seculo tibi seruiam toto meo posse/ et
ꝗ finaliter moriar propter tui amorem : bene cōstat
michi ꝗ in die iudicii quando resurgam a mortuis/
letus veniam recepturus/et auditurus illud verbū
bonum qđ dicet. venite benedicti patris mei ¶ Ti-
bi soli deo sit omnis laus ⁊ gloria/oīs ignorantia ⁊
fragilitas cognoscatur prouenire a quocūq; de tua
potestate maxima dubitante. quia nemo debet dubi
tare de tua potestate diuina postq; ipsa recreabit et
reparabit corpora hoīm conuersa in cinerē in die iu
dicij. ¶ Nemo debet admirari si tu potes resuscita-
re corpora hoīm iam putrefacta ⁊ ad nichilum reda
cta:quia tu qui de nichilo creas aīam et īfundis eā
in corpore humano/⁊ ex illis duobus facis vnū sub
iectū ratiōale:bene potes putrefacta corpora recrea
re. ¶ Ergo nulli est necessarium ꝗ debeat admirari
de tua ingenti ptāte:sed totaliter est oibus nobis ne
cessariū magnificare ⁊ laudare tuā excellētissimam
potestatem/et ceteras virtutes tuas. ¶ Dn̄e deus
bonorum temporalium et celestium tributor:postq;
tua ptās est vbiq; ⁊ potest oīa/nō oportet me seruū
tuū timere ꝗ in die iudicij amittā minimū mēbroꝝ
meorū. quia tu integre recreabis corpora mortuorū
licet ꝑ diuersa loca sint diffusa. ¶ Quis ergo est ita
mēte captus:ꝗ cōfidat in aliquo alio posse/nisi so-
lum in tuo qđ oīa potest ⁊ est vbiq;. ¶ Nam manife
ste possumus videre sine aliquo enigmate: ꝗ omēs
alie potentie preter tuā sunt fragiles ⁊ inanes/ ⁊ de
facili deficiētes. quia nos videmꝰ ꝗ ꝓpter minimā
scintillā vulneris totū subiectū hūanū qñq; deperit
et propter multa alia accidētia ꝑdit suū esse. ¶ Dn̄e
deus patiens ⁊ multū misericors: suppliciter tuam
clemētiā deprecor/ꝗ tu postq; potes/digneris mu-
tare me a toto meo statu/faciēs me derelinquere va-
na opera cōtraria sempiterne saluti/⁊ ꝗ dirigas mē
tem meā/⁊ ꝓpositū semꝑ circa tua seruitia facienda
¶ Postq; tua potestas dn̄e deꝰ poterit corpus meū
resuscitare in die iudicij:bene potest nūc (dūmodo
de tua ꝓcedat volūtate)viuificare meā aīam/ et eā
imbuere taliter virtutibus vt tm̄ sit sollicita in glori
ficādo ⁊ in laudādo tuū gloriosissimū nomē ¶ Sed
licet sanctissime dn̄e sit tibi in die iudicij leue ⁊ faci-
le corpora hoīm recreare:non est modicū quid/ꝗ tu
mundifices hoīem viciosū/⁊ ꝗ eū adimpleas virtu
tibus. ¶ Erubescāt philosophi q̄ dū vixerunt/oīno
affirmauerūt ꝗ nature est attributa oīs potestas in
hoc mundo. quia in die iudicij cū ipsi plenarie vide
bunt tuā maximā potestatē:tūc ipsi videbūt se dece
ptos ⁊ confusos/⁊ redarguēt semetipsos. quia dū vi
uerent ignorauerūt tuā diuinā potestatē/⁊ solū na-
ture/potētiā attribuerūt. ¶ Timete demones terri
bilem diē iudicij. quia tunc cessabit vestra potentia
malefaciēdi . quia tunc videbitis diuinā potentiā
vincere ⁊ cogere quicqđ fuerit creatum ab initio mū-
di et vlciscentē dupliciter omnia malefacta. vnde ve
vobis: quoniā semꝑ fuistis pronti ad malū postq; de
celo per superbiam cecidistis. ¶ Ue etiam tunc pec
catoribus/qui sub tua omnipotente potestate vide
bunt se victos et captos/et nichil per se posse quoꝝ
in faciendo malo. malicia tunc cessabit: et quorum

pene in sempiternum geminabitur in lamẽtoso inferno. vbi tunc nulla redemptio erit neq; secundum iustam iusticiam poteris eorum misereri / tu qui es piissimus et misericors deus.

¶ Qualiter deus est potẽs saluare quos vult / et condemnare quos vult.

DEus qui nullum defectũ pateris / sed in omnibus es potẽs: vniuerse lingue hominũ laudent ꝛ glorificent tuam laudabilem potestatẽ. quia tu potes saluare quem vis / vel condemnare. nam tua libera voluntas ꝛ tua potestas: nulla coactiõe ab aliquo cogunt. ¶ Ualde est mirabilis dñe deus tua ingens potestas. quia sicut tu per tuam liberam voluntatem / voluntarie creasti omnes creaturas / ita ꝙ non fuisti coactus nec compulsus ab aliquo: sic est conueniens ꝛ cõsonũ rationi / ꝙ tu quibus volueris prebeas munus gratie saluationis / ꝛ quos volueris cõdẽnes ad patiẽdas penas perpetuas in gehenna. ¶ Patet misericors deus: tanta est conuenientia inter tuam voluntatem ꝛ inter tuam potestatẽ / ꝙ sunt idem ꝙ essentia diuina et voluntas vult ꝙ potestas possit ea: que eius condecent maiestatem. ¶ Dñe deus quis posset (vt decet) cõmẽdare tuam maximam potestatẽ: nullus. q̃a potestas tua / potestas infinita est. ꝛ sicut tu es infinitus ꝛ tua potestas est tuipse: sic necessario oportet ꝙ tua potestas sit infinita / ꝛ in omni infirmitate nos vt ceci ambulamus. ¶ Ergo postq̃ tua potestas est infinita: ipsa potest oĩa. et postq̃ potest omnia: saluare potest qđ vult ꝛ qđ vult cõdemnare. quia aliter sequeretur ꝙ esset potestas finita. qđ absit. q̃a non posset saluare quẽ vellet / nec quem vellet etiam condemnare ¶ Unde licet dñe deus ego ceciderim in peccatũ / propter qđ merear condẽnari: dũmodo non diffidam de tua piissima misericordia / semp quãdocũq; tu velis / es potẽs me saluare ꝛ me extrahere de peccato. ¶ Summe pater deus si tua potestas nõ posset oĩa / ita ꝙ non posset saluare quos vellet / sed quos saluaret / saluaret propter eorũ opera: sequeretur ꝙ tua potestas subesset eorum operibꝰ. et hoc est impossibile / ꝙ aliquid presit tue potestati. ¶ Et illi qui perueniunt ad id ad qđ tu scis eos peruenturos peruẽtione eorum / non obstant tue potestati. quia tu vides ꝙ peruentio eorũ / quã tu preuidisti ab initio mundi: est peruentio que congruit secundũ rectam ordinationem / ꝛ scđm statũ quem sequitur ad saluationem vel ad condemnationem.

¶ Unde oĩs laus et omne dominium tue omnipotenti attribuatur potestati / ꝛ tue ordinatissime voluntati. quia tu solꝰ es ille qui omnia potes facere peruenire ad illum statum ad quem vis ipsa peruenire et omnia vis vt perueniant ad id quod preuidisti / ꝛ ad quod debẽt peruenire: qđ neq̃q̃ ita est de nostra potestate / neq; de nostra volũtate. quia nos volumꝰ peruenire ad hoc ad qđ q̃nq; peruenimꝰ / nec possumus peruenire ad hoc qđ volumꝰ / et optamus / nec scimus ad quid ꝓuenturi sumus. ¶ Salus iustorũ deus: saluatio quã nos generaliter affectamꝰ habere et tua gloria sempiterna ad quã vnusquisq; nr̃m cupit peruenire / nichil aliud est / nisi videre te / ꝛ frui te per contemplationem in qua est omne gaudium perfectissimum. ¶ Ergo dñe deus postq̃ frui te per visum est nostra saluatio: nõne tu potes saluare q̃s vis / et econuerso. quia postq̃ videre te est nobis saluatio et gloria: semper quãdocũq; volueris te aliq̃bus patefacere erit eis saluatio et gloria. ¶ Deꝰ largiflue bonitatis: postq̃ tua potestas non deficit dare saluationem ꝛ gloriam quibus vult / dignare per tuam piissimam misericordiam infundere michi seruo tuo munꝰ tue potestatis propter qđ ego merear in hoc seculo / frui te in altero per visum / quod sit michi gloria sempiterna. ¶ Omnipotens eterne deus postq̃ tua ingens potestas potest saluare quod vult: quilibet fidelis debet inquãtũ potest conari pro tempore benedicere ꝛ glorificare ipsam totis suis viribꝰ / vt tu qui omnia potes des nobis tuam gloriam sempiternã. ¶ Unde ego flexis genibus / ꝛ genis meis lacrimis madefactis / te oro suppliciter ꝛ deuote: ꝙ tu corrigas ꝛ emendes quecũq; ego mea temeritate feci contra tuam inhibitionem. quia plus potes tu in vno momẽto ꝛ melius emendare ꝛ meliorare: q̃ ego toto tẽpore vite mee illicita perpetrare. ¶ Domine deus postq̃ fiducialiter me cõmitto tue ingenti potestati: palam dicam oĩbus nationibus ꝙ omnes pariter vna voce laudemus ꝛ glorificemus tuã excellentissimam potestatẽ derelictis omibus aliis terrenis potentiis trãsitoriis atq; vanis. ¶ Gloriosissime deus non est mirabile si tua omnipotẽs potestas potest quos vult affligere penis perpetuis. q̃a si reges terreni ꝛ alij habentes dominiũ habent potestatem in hoc seculo torquendi ꝛ affligendi homines suarum regionũ: bene videtur verisimile / ꝙ tu qui omnia potes / ꝛ oĩa creasti possis torquere quos velis / cum omnes sumus tue iurisditionis / ꝛ subsimus tue potestati. ¶ Iuste iudex deus faciens misericordiam ꝛ iudicium: si principes huius mundi habent potestatem torquendi homines contra regulã iusticie et contra etiam rationem / quandocunq; eis placet: quis est ita mente captus / vel ita temerarius qui proferre audeat / ꝙ tu nõ possis cõdemnare quẽ volueris / et torquere cum penis grauibus / postq̃ in eo comples iuris ordinem ꝛ normam vere iusticie. quia sine aliqua comparatione: multo melius congruit / ꝙ tu affligas quẽ volueris seruans in eo complementum iusticie / q̃ principes terreni sepe iniuriam hominibus facientes. ¶ Exaltetur dñe deꝰ nomen tuũ ꝑ vniuersum mũdũ / ꝛ cognoscãt oẽs gẽtes

magnitudinẽ tue oĩpotẽtis potestatis: ꝛ sciãt ꝙ tua potestas/tua voluntas/ et tua iusticia he tres virtutes sunt tãtũ in te vna essentia diuina ꝛ ecõuerso. ¶ Dñe deus iudicãs equitatem: nullus est q̃ possit resistere tue sentẽtie. imo necessario oportet eã trãsire in rem iudicatam. ꝛ maxime cũ nunq̃ꝫ sit lata contra iuris ordinem/sed semper secũdum rectitudinẽ vere iusticie. quare quãdo quis condemnatus est a te affligi penis perpetuis in inferno: constare debet omibus/ꝙ sua opera tale iudiciũ meruerit. ¶ Pateat ergo oĩbus ꝙ non est angelus nec diabolꝰ nec homo qui possit tue sententie resistere/nec tue rationabili voluntati: tante excellẽtie virtutis est tua omnipotens potestas. ¶ Omnipotẽs deus nichil creatum potest tue resistere voluntati ita ꝙ tu nõ possis saluare quos velis ꝛ ecõuerso. quia scire debet vnusquisq̃ꝫ ꝙ maior pena quam peccatores patientur in inferno/erit tue absentia gratie/in hoc ꝙ non poterunt frui te per aspectum. ergo si istud est eis maior pena quã habent: bene videtur verisimile ꝙ tu possis teipsum abscondere ab aspectu eorum qui merito imperpetuum penas perpetuas pati meruerunt ¶ Dñe deus tante nobilitatis et tanti honoris est tua ingens potestas: ꝙ proprie tibi est sibi secũdũ sui dignitatem posse affligere quos velit/ꝛ quibus penis ꝛ per quãtum temporis similiter velit. ¶ Cũ ergo dñe deꝰ/ tue congruat potestati quos velis posse affligere et eos imperpetuum condẽnare: ve michi peccatori qui secũdũ opera que feci in hoc seculo mereor ad penas perpetuas cõdemnari. quia hactenus semper fui inobediẽs tuis iussis. quare suppliciter te oro: ꝙ tu dirigas actus meos circa bona opera facienda. ¶ Valde debent timere peccatores tuam maximã potestatem. quia tu vbiq̃ꝫ ꝛ quandocunq̃ꝫ de tua procedat voluntate es promptus ꝛ potens eos condemnare ꝛ simul affligere. ¶ Unde cũ ego dñe deus sim de prauo numero peccatorum/et sim valde plenus viciis ꝛ peccatis: non mirum est si valde formidare debeo tuam ingentem potestatem cum tu possis me subito condemnare/ꝛ ad inferos deducere sicut quotidie de pluribus p(ro)ut michi q̃s morte subitanea videmus interire. ¶ Metuende dñe semper est magis timendum/et magis etiã cauendum ab illo a quo malus malum potest homini prouenire. vnde cũ tua maxima potestas possit nobis plus obesse et maius dãnum inferre q̃ꝫ aliq̃ alia oportet nos magis eam timere q̃ꝫ aliquam aliam. licet plures insensati plus timeant terrenas potestates q̃ꝫ tuam diuinã iustissime ꝛ potentissime deus. ¶ Pater celestis deꝰ gloria virtus ꝛ benedictio tue attribuatur omipotenti potestati. quia (ipsa mediante) tu es potens dare gloriã vtens tua maxima misericordia ꝛ ipsa mediãte similiter potes condẽnare vtens tua iusticia. ¶ Benedicta sit ergo tua laudabilis potestas que ad vtranq̃ꝫ viam virtutis/ scilicet misericordie ꝛ iusticie se habet vt sibi conuenit ordinate. ¶ Recognoscat amodo vnusquisq̃ꝫ tuam magnificã potestatẽ. que tante virtutis est: ꝙ quecunq̃ꝫ vult potest. nam suum velle est suum posse.

¶ Qualiter deus est potens oĩa facere postq̃ꝫ sint secũdũ rationem facienda

Deus qui es supra omĩa non elatus: tua omp̃s potestas potest creare ꝛ facere quicq̃d vult/postq̃ꝫ rationabiliter sit creandũ vel faciendũ/ ad gloriam tamẽ ꝛ ad laudẽ tue essentie gloriose ¶ Tua maxima potestas dñe deus ostendit oĩbus esse omp̃s: in hoc ꝙ potest oĩa facere/postq̃ꝫ rationabiliter et de iure sint facienda. et licet tua potestas nichil posset facere nisi ratiõabile: propter hoc nõ diminuitur tibi potestas. imo si tu sine ratione posses aliq̃d facere vel creare: sequeretur hoc inconueniẽs/ꝙ defectus potestatis esset in te/ quia esses potens peccare vel errare. ¶ Unde cũ ratio dictet nobis ꝙ tua potestas nõ possit aliquid facere vel creare cõtra rationẽ: in hoc ꝑcipimus ipsam esse magis potentẽ ꝛ magis ꝑfectam. quia nos non possumus intelligere secundũ rationẽ/in tua potestate defectũ sapientie/bonitatis/aut alicuiꝰ virtutis. quare propter hoc percipimus ꝙ tua volũtas nichil vult nisi rationabile ꝛ iustum: nec tua potestas operatur aliq̃d cõtra rationẽ. quia q̃cq̃d vis: potes. ¶ Deus mirabilis intellectu: nemo potest considerare magnitudinẽ tue potestatis. quia sicut tu fecisti de materia corporali mõtes terre ꝛ lapidum/in q̃bus facis crescere arbores ꝛ herbas/ꝛ facis i eis bruta aĩalia habitare. sic dñe deus/si de tua ꝓcessisset libera voluntate potuisses fecisse montes igneos/vel mõtes aquosos/in q̃bus potuisses creasse arbores/ et herbas et ꝙ in eis bruta aĩalia habitarent. ¶ Itẽ dñe deus si fuisset rationabile: tu potuisses fecisse et posses adhuc facere de materia formam et de forma materiam: ita ꝙ illud qđ prius fuit materia esset forma/ꝛ ecõuerso. ꝛ si voluisses potuisses nobis ostẽdere formam sine materia: ꝛ ꝙ esset materia sine forma ¶ Quia sicut tua diuina potestas fecit habere esse post nõ esse materiã et formã que erant in non esse: sic si tu velles/posses facere de materia ꝛ forma quicquid velles. ¶ Tante virtutis est tua potestas gloriosissime deus: ꝙ de substantia spirituali potest facere quicq̃d vis: q̃a sicut tu creasti eam de nichilo/ꝛ dedisti ei talẽ ꝓprietatẽ ꝙ nõ occupet locũ: sic si de tua processisset volũtate/potuisses illã fecisse substãtiã corporeã locũ occupantem ¶ Sed in hoc ꝙ tu dñe deus secũdũ rationẽ nõ potuisti facere de substãtia spirituali materiã corporeã/propter hoc noluisti de ipsa facere materiam: sed si fuisset rationabile sic potuisses fecisse/sicut tu potuisti creare eã substantiam

incorpoream. ¶ Omnipotens deus valde est cõpleta et pfectissima in oĩb⁹ tua maxima potestas / ꝛ nostra potentia humana est valde fragilis ꝛ misera. quia licet nos simus potẽtes facere plurima cõtra rationem: propter hoc nostra potentia non est maior nec magis potens imo est minor ꝛ vilior ꝛ deterioris cõditionis. quia in hoc ꝙ nos sum⁹ potẽtes errare ꝛ peccare sumus minus potẽtes in virtutibus ꝛ labimur in vicitũ. quia posse peccare nõ cadit in hoĩe ꝑ perfectionẽ potestatis sed per defectum. ¶ Dñe deus qui ab eterno oĩa preuidisti sicut tu potuisti creare hoc seculũ: sic si tu voluisses potuisses creasse multa alia secula infinita id est infinitos mundos. ¶ Sed q̃a non fuit rationabile ꝙ tu creares plura secula infinita: sicut fuit rationabile ꝙ creares vnũ seculũ tantum: propter hoc tu nõ creasti nisi vnũ solum. ¶ Et causa finalis propter quã tu creasti mũdũ fuit hec: vt tua gloria a creaturis rationabilibus cognosceretur. ꝛ ꝙ glorificareris ꝛ laudareris ab eis imppetuum. ¶ Deus qui mirabiliter oĩa ordinate condidisti benedicta sit tua sanctissima potestas: q̃a tu es dñe ita potens ꝙ de duabus diuersis naturis fecisti hominẽ / scilicet de natura elemẽtali ꝛ de natura spirituali / ꝛ voluisti ꝙ iste due nature essent vnũ indiuiduum hũanũ. ¶ Unde sicut tu potuisti creare subiectum humanũ de duabus diuersis naturis: sic si voluisses potuisses ipm creasse de tribus / vt puta ꝙ aliquis spiritus acciperet humanã naturã in vnitate ꝑsone sicut christus fecit. ¶ Gloriosissime deus tanta est tua excellentissima potestas: ꝙ sicut tu potuisti creare ꝛ ordinare ꝙ aĩa rationalis ꝛ corpus sint vnũ esse humanũ tñ: sic si tu voluisses potuisses fecisse vnũ indiuiduum tantũ qđ haberet caput hoĩs / haberet caudam piscis / alas auis / pedes bruti. ¶ Dñe deus qui cuncta rationabiliter creasti tibi omne genu humanũ flectatur: quia sicut tu potes resuscitare in die iudicij corpora hominũ mortuorũ: licet in cinerem sint conuersa. ita bene posses viuificare eadem die aues ꝛ bruta aĩalia ꝛ etiam arbores ꝛ omia vegetatiua. ¶ Sed in hoc ꝙ non est rationabile nec etiam necessarium ꝙ tu resuscites illa die aĩalia irrationabilia nec vegetabilia. propter hoc tua maxima potestas nollet illa resuscitare ĩ die iudicij. quia postq̃ deficit tibi ratio ꝙ p̃dicta nõ resuscites nõ potest esse in te voluntas predicta resuscitãdi. ¶ Omnis honor ergo et oĩs reuerentia attribuatur tue oĩpotenti potestati: quia ipa est potens facere quicq̃d vult. ¶ Dñe de⁹ cui nichil est impossibile: duo sunt que videntur impossibilia hominib⁹. pmũ est: quicquid fit contra naturã. quia nõ videtur hominib⁹ ꝙ quicq̃ possis facere ꝯtra cursũ nature. qđ est falsum. secundum est: ꝙ videt̃ hoĩbus / ꝙ nichil possis facere contra rationẽ. pmũ ĩpossibile qđ videt̃ nobis: inest nobis defectu scientie. secundũ impossibile qđ videtur nobis: inest nobis causa boni noticie quã tu tribuisti nobis. ĩ hoc ꝙ nos cognoscim⁹ te eẽ ita ꝑfectũ in bonitate ꝛ in ceteris virtutib⁹: ꝙ nullo modo possum⁹ existimare nec credere ꝙ tu possis in aliquo errare aut facere aliq̃d cõtra rationẽ. et ita istud vltimũ impossibile est verũ quo ad te: ꝛ nobis vtile ad credendum. sed pmũ nõ. ¶ Ergo decetero nullus dubitet ꝙ tu nõ possis facere contra cursum nature. quia multo magis est tibi possibile operari ꝛ facere cõtra cursũ nature / q̃ sit tibi ĩpossibile facere ꝯtra cursum nature. quia sine aliqua cõparatione plus potest facere tua ptãs q̃ natura possit sibi resistere. ¶ Quando nos eterne deus loq̃mur de tua ꝑfectissima potestate / ꝛ dicimus ꝙ solũ in ea est ista ĩpossibilitas / ꝙ nõ potest aliq̃d facere cõtra rationẽ. ista talis ĩpossibilitas nõ reputat̃ sibi in viciũ. quia secũdũ rei veritatẽ nõ inest ei ꝑ aliquẽ defectũ virtutis / imo inest ei per ꝑfectionẽ potestatis ꝛ sapiẽtie ꝛ ceterarũ virtutũ. ¶ Misericors deus illuminatio fideliũ: vehement̃ debet puniri error infideliũ / qui nõ credũt ꝙ tu possis aliq̃d facere cõtra naturã. nã ipsi nullaten⁹ possunt adhibere fidẽ / nec credere ꝙ aliqua ꝟgo existẽs in virginitate sua possit parere filiũ / ꝛ ꝙ remaneat virgo post partum. quare tales infideles decipiũtur quia credũt ꝙ tua potestas nõ possit tale aliq̃d operari contra cursum nature. que credulitas est falsa et reprobanda. ¶ Dñe deus si illi tales infideles repugnarẽt ꝛ obiicerent / ꝙ aliqua virgo non posset parere existẽs in sua virginitate / ꝛ ꝙ ad obiiciendũ istud haberent penes se hãc opinionẽ / ꝙ si tu posses istud facere / ꝛ faceres esset valde dissonum rationi ꝛ ordinationi tue sapientie / et ceterarum tuarũ virtutum: tunc nõ esset mirabile si ita obiicerent contra tuam potestatem. sed ipsi solum repugnãt propter hoc q̃a videtur eis illud esse impossibile secũdum cursum naturalem: ꝛ nõ querũt si ad illud faciendũ cõtra naturam / est tibi ratio ob quam tu debueris ĩ hoc cursum nature cõsuetũ mutare. ¶ Unde dñe de⁹ si ipsi essent sapientes ꝛ discreti: semꝑ qñ ipsi audirẽt nos fideles affirmare ꝛ dicere / ꝙ tu feceris aliqua cõtra cursum nature / ipsi statim deberent querere causam quare tu talia cõtra naturã feceris. ꝛ qñ esset eis expressum ꝙ ratiõabiliter illa acta sunt a te / licet acta sint cõtra naturã: ipsi deberent totaliter viã erroneã derelinquere / ꝛ adherere vie veritatis. ꝛ postea semꝑ credere: ꝙ tu in iis que rationabilia sunt cogis cursum nature. ¶ Dñe iesu christe qui es verus de⁹ ꝛ verus homo: valde puniendi sunt penis ꝑpetuis infideles / q̃ nullo modo possunt adhibere fidẽ / nec credere ꝙ tu possis esse simul deus et verus homo. vnde anteqũ in eis esset radicata huiusmodi incredulitas: ipsi deberent inq̃rere diligenter / si est ratiõabile ꝙ tu debeas esse / ꝛ possis esse ver⁹ de⁹ ꝛ verus homo simul. et postq̃ videret̃ eis ratiõabile ꝙ secũdũ

rationem tu deberes esse ⁊ posses simul verus deus
et verus homo:ipsi deberent flecti ad credēdum in
te sicut fideles. ¶ Sed anteq̄ infideles perueniant
ad credendū q̄ tu potes facere ⁊ operari contra cur
sum naturalem solitū:remanēt in prima cōmuni cre
dulitate eorū/q̄ nichil p te possit agi contra naturā.
et ita ipsi decipiūtur propter cursum nature:quē cre
dūt nullo modo p tuā potestatem posse trāsmutari
quē sine aliquo dubio tu potes transmutare. ¶ Un
de valde est mirādum de infidelibus qui nolunt cre
dere/q̄ tu possis aliquid facere contra naturā: sicut
nolunt credere q̄ tu possis esse simul verus deus et
verus homo. sed si ipsi subtiliter ⁊ rationabiliter cō-
siderarent qualiter mundus potest esse in esse:meli⁹
sine aliqua cōparatione deberent de hoc admirari/
q̄ de te q̄ possis esse simul verus deus et verus ho-
mo. nam maior ipossibilitas videtur esse q̄ mūdus
sit in esse:q̄ de te q̄ possis eē verus deus ⁊ verus ho
mo simul. quia mūdus deuenit in esse de nō esse per
tuam voluntatem/⁊ nō per cursum nature. sed q̄ tu
sis simul verus deus ⁊ verus homo:istud non deue
nit in esse de non esse. quia anteq̄ tu assumeres car-
nem humanā in vtero beatissime v̄ginis:iā ab eter-
no eras tu. ⁊ erat tam natura humana in beatissima
maria virgine gloriosissima. ergo cur ipsi nō preme
ditant q̄ si mūdus de quo minus videtur/est in esse
et peruenit in illud esse/de non esse: multo. melius
posse esse(sicut est)verū/quia magis videt̄ esse q̄ tu
possis esse simul verus deus et verus homo. ¶ Me
tuamus ergo oēs pariter ⁊ laudemus tuam maxi-
mam potestatem. que tante virtutis est/q̄ quicquid
vult facit. ⁊ non est creatura angelica/humana / aut
diabolica aut etiam ipsa natura/nec aliq̄d aliud qd̄
possit resistere tue potestati. ¶ Misericors deus cū
tua potestas sit tante dignitatis q̄ potest omnia fa
cere:quid agam ergo miserrimus q̄ totiēs tibi dedi
causam ⁊ occasionē vt deberes me imp̄petuū condē
nare. nichil aliud restat michi:nisi perā preterita plā
gere/⁊ iterū ea nō cōmittere/et q̄ confidam semp̄ de
tua piissima misericordia. ¶ Et tāta est dñe de⁹ tua
misericordia:q̄ illa inclinat tuā voluntatem ⁊ tuam
potestatē ad clementiā et ad pietatē/tunc qñ pecca-
tor confidēter se cōmittit ei. quare cōfidēter tuā mi-
sericordiā deprecor:vt ipsa inclinet tuā volūtatē ad
miserēdū mei/quia totiēs peccaui cōtra te/cui sp̄ de
buissem obedisse tanq̄ vero creatori et vero deo.

¶ Incipit septima distinctio i qua tracta
tur de sciētia diuina qualiter de⁹ est sciēs
in sua diuina essentia.

Deus cui omnia patefiūt et nichil tue
scientie est absconsum:tua benedicta
scientia est tante virtutis/q̄ est infini
ta i tua gloriosissima essentia. ¶ Do-
mine de⁹ licet maiori parti hominū
simul videret̄ eē mirabile/tantā eē tuā scientiā q̄ oīa
nouit:ego nō miror:quia eo q̄ nostra sciētia est fini-
ta:videtur nobis eē valde mirabile sciētiā infinitam
esse. ¶ Pater eterne:nō est in eē aliqua sciētia/q̄ tue
valeat cōparari:quia q̄cunq̄ alia scientia preter tuā
est finita. quare impossibile est q̄ aliqua alia sciētia
finita:possit attingere ad id ad qd̄ tua sciētia infini-
ta attingit. ¶ Ois honor ⁊ reuerentia attribuat̄ tue
benedicte scientie. quia ipsa est eterna:eo q̄ ab eter-
no tua eēntia diuina oīa sciuit:ei eternitas et sciē-
tia tua simul ab eterno fuerunt:q̄a ista duo sunt vnū
et idē intelligenter differant in modo intelligēdi. ¶ Iīē
dñe deus tua excellens scientia est tante virtutis q̄
non habet principiū neq̄ finem. sed infinite cuncta
scit et cognoscit. et non habet vllum terminū vltra
quē non transgrediatur:quod minime est in ceteris
scientiis. quia omnes intra terminos terminantur
et habent principium. ¶ Dñe deus nichil est creatū
in quo sit tanta scientia vt possit atingere ad perci-
piendam tuā scientiā infinitā/vel tuā bonitatē/aut
tuam sapientiā/⁊ sic de ceteris tuis virtutibus:cum
scientia cuiuslibet rei preter tuā sit finita/et omnes
nostre humane v̄tutes similiter sint finite. quare fini
tas nō potest attigere ad sciendā infinitatē. ¶ Rex
regum deus. ⁊ dñe dñantium:si reges terreni letan-
tur et exultant in cordibus suis/cum sciunt se eē po
tentes super gentes suas:quis potest existimare ma
ximam leticiam et maximū gaudiū quod est in te ra
tione tue scientie que ab eterno sciuit te toti mundo
dñari/⁊ habere potestatem super omnia creata quā
do essent? ¶ Quia in hoc q̄ tu scis te esse deum icor
ruptibilem ⁊ sine principio ⁊ sine fine/et cuncta pos
se/⁊ scis etiam te solum esse vnū deum ⁊ vnum crea
torem omniū:quis posset cogitare quāta est dulce-
do in te tanti boni? ¶ Dñe deus cū tua sanctissima
scientia sit tante nobilitatis ⁊ tante virtutis vt predi
ximus:que est illa mēs q̄ posset premeditari tuā bo
nitatem/aut quales oculi possent illā videre aut q̄
aures possent audire laudes q̄ pertinēt ei attribui:
¶ Gloriosissime deus qui sup̄ cuncta habes actum
et potestatē secūdū q̄ tibi placet. qñ quis scit seip̄m
esse iustum sobriū p̄seuerantē in bono:valde est in-
tra se hilaris ⁊ iocundus. sic vt illi videatur q̄ nulla
tristicia possit in eo cadere. ¶ Ergo si talis sciētia le
tificat iustos:quanto magis sine aliq̄ cōparatiōe tu
es magis gloriosus in gaudio ⁊ leticia q̄ ipsi: q̄ scis
te esse ita iustū ⁊ ita sapiētē ⁊ ita de reliq̄s p̄fectiōib⁹
oibus. ¶ Dñe de⁹ sicut tua scientia est tibi honor et
gloria:sic scientia mea est michi dedecus ⁊ vituperi-
um. quia ego scio me esse inobedientem tuis man-
datis ⁊ trāsgressorē tue diuine legis. vnde quia ego
scio me talē:sciētia mea icitat me ad flet⁹/⁊ ad lacri
mas:q̄a ego scio me sic inutiliter meū tēp⁹ expēdisse.
¶ Veracissime dñe:tua scientia est tibi maxima glo

ria. quia tu scis te esse ita gloriosum sicut es. nam sicut est maxima gloria quā tu propter hoc habes: sic est maxima scientia qua mediante tu scis te esse gloriosum. ¶ Item dñe deus tua scientia est maxima in nobilitate ꝛ in gloria. quia eo ꝙ scis ꝙ omnis gloria que est in te ꝓcedit a teipso solo et nō ab alio: in hoc est excellentissima tua sciētia / in virtute et sanctitate. ¶ Pater celestis deus: cū tu scias teipsum solum eē totā gloriā nostrā / et scias ꝙ in paradiso nos nō gloriemur nisi in te solo: talis scientia est tibi valde nobilis et gloriosa / et precipue cū scias ꝙ omis gloria habeat a te solo ꝓcedere ꝛ in te solo eē. ¶ Fortis domine et patiens: licet scientia nostra sit ita modica ꝛ fragilis / ꝙ non possit attingere ad sciendū tuā diuinā eēntiam ratōne tue infinitatis / ad minus placuit tibi ꝙ ostenderes nobis te eē. et placuit tibi etiā: vt non veniamus ad te ꝑ aliam viam / nisi ꝑ tuam rectissimā. ¶ Causa quare nos nescim⁹ tuā diuinā essentiam quid sit: est ista. quia nostra fragilis scientia nō potest attingere ad sciendum tuas excellentissimas virtutes que sunt in te. ¶ Quia sicut oleū semꝑ naturaliter natat et emergit suꝑ aquā: sic tua scientia infinita stat suꝑ nostram finitam / et est ea excellentior sine aliqua cōparatiōe. ꝛ ꝓpter hoc nostra sciētia non potest attingere ad sciēdū illa que tua scit. ꝛ eo min⁹ cū nostra sciētia sit ebetata ꝑ ignorantiā ꝓpter peccatū ꝓthoplasti. Laus honor et reuerentia sit tue venerabili scīe / que dat nobis sciētiam intelligendi in te virtutes: q̄bus mediantibus nos ꝑuenimus ad certitudinem intelligendi et sciendi te eē in trinitate / que trinitas est ī te vna sola vnitas eēntie. ¶ Tamē dñe licet nos sciamus ꝙ tua eēntia diuina sit trina in ꝑsonis / ob hoc non habemus noticiā plenarie de tua diuina essentia q̄d sit in se. quia illud scire est ita arduū et ꝓfundū / ꝙ noster intellect⁹ non potest ad hoc sufficere. ¶ Nec ego miror si intellectus noster est ī hoc deficiens: quia in multis alijs q̄ sunt faciliora ad intelligendū et ad sciendum q̄ꝫ hoc sit est insufficiens / et nō potens attingere: quia licet ego sciam meā humanitatē resultare ex cōiunctione corporis et anime nō ideo scio quid sit anima in seipa. ¶ Sanctissime dñe deus: tua nobilissima sciēa scit te eē totum bonū ꝛ totum ꝑfectū in oībus virtutibus / et scit ꝙ nichil creatū est sufficiēs / ad sciendum seu percipiēdū tuam maximā scientiam. ¶ Sine omni estimatione tua diuina scientia differt multum a nostra humana quia nos scimus quicq̄d scimus cū medio: tu vero q̄cūqꝫ scis / scis sine medio. ¶ Dñe de⁹ cū nos sciam⁹ te esse ꝑfectissimū in bonitate / et ista sciētia siue noticia insit nobis ꝑ ostensionē ip̄arū creaturarū q̄ id nobis insinuant: q̄ꝫto plus sine cōparatione tu scis teipsum esse perfectū in bonitate / cum a nullo tu percipias tuam bonitatē esse maximam in te / nisi a te solo qui hoc scis. ¶ Potentissime dñe deus: quis posset existimare tuā maximā sciētiā. q̄a nostra sciētia solū augmentat ꝛ crescit eo ꝙ cupit te cognoscere / et scire tuū esse. vnde quicq̄d boni inest nostre sciēe: totum inest ei causa tui. quare valde debet eē tua sciētia magna ꝛ nobilis / q̄ scit suā ꝓpriā bonitatē eo ꝙ scit ꝑfecte totam bonitatem tue diuine essentie. ¶ Domine deus postq̄ꝫ nostra scientia crescit et multiplicatur q̄ꝫto plus accedit ad intelligendū tuas virtutes: dicam omnibus amicis meis et familiaribus / ꝙ omnes insimul prebeant michi auxilium ad contemplandum in te secūdum verba que in hoc libro continentur. et causa quare eis id dicam: erit ista. vt eorum sciētia atqꝫ mea multiplicet̄ ꝛ augmentet̄ in te. ¶ Et si nos domine deus possumus contemplari in toto posse nostro / et toto animo secundum ordinationē huius libri: sic augmentabitur et multiplicabitur scientia nostra circa te / ꝙ nō poterimus remoueri a feruore tue dilectiōis ꝓpt̄ famem vł sitim / neqꝫ etiā ꝓpter aliq̄d aliud torquēs nostra corpa. ¶ Honoremus ergo pariter ꝛ laudem⁹ tuā gloriosam scientiā infinitā / q̄ est vltra terminū itra quē nostra sciētia finita termiat̄ ꝛ claudit̄. Et recognoscat penes se vnusquisqꝫ ꝙ sua sciētia est ita friuola et misere cōditionis ꝙ modicū nouit de ijs que sunt in eē. cū scientia cuiuslibet sit finita. ¶ Dñe deus: cū nostra ergo scientia sit omni ignorātie ꝛ oī cecitati dedita te oro humilit̄ abortis lachrymis / ꝙ tu ad minus nō ꝑmittas me obliuiōi tradere laudē ꝛ gloriā q̄ tibi debent a quolibet attribui tāqꝫ suo dño et suo deo.

¶ Qualiter deus scit omnia / et omnium qualitates.

DEus q̄ ab eterno oīa ꝛ qualitates omniū ꝑsciuisti: oīs laus et oīs gloria sit tue sctissime sciētie q̄ scit q̄d substātia angelica sit in seipa. nec mirū cū ipsa tibi pateat tanqꝫ suo creatori: q̄ eā de nichilo creasti. ¶ Domie de⁹ cum tu scias verissime / ꝙ substantia angelica est in seipsa et qualis sit: nos ignoramus illud. et licet nos sciamus ꝙ angelica creatura sit substantia spiritualis: ꝓpter hoc non constat nobis neqꝫ scimus / quid illa substantia sit in seipsa / nec qualis sit. et iste defectus scientie inest nobis propter hoc: quia esse substantie angelice est absconsum nostris quinqꝫ sensibus corporalibus. ¶ Quare licet substātia angelica sit ignota nostre sciētie ꝓpter hoc q̄a ip̄a non potest rep̄sentari nostris quinqꝫ sensibus spiritualib⁹ ꝑ sensus corporales: ꝓpter hoc non est ignota tue sciētie. quia non oportet ꝙ ꝑ aliū de aliquo fiat tibi rep̄sentatio / cū tu oīa scias. ¶ Cōditor omniū deus / et omniū ab eterno prescitor: tibi soli reuerentia et gloria tribuatur. nam tu scis esse anime rationalis / et sciuisti illā etiā

anteq̃ eēt in esse/et omnia ex quibus anima constat et ex quibus pficitur. ¶ Et licet dn̄e deus in te sit plena scientia et certa de nostris aīabus rōnabilib⁹: illud abest nobis/q̃uis nos sciamus q̄ homo est indiuiduū cōpositū ex corpore et aīa/tamen perfecte nō cognoscimus essentiam anime quid est. causa quare nos istud nō possumus scire est ista: quia de ipsa nō est representatio nostris quibus sensibus corporalib⁹ nec quinq̄ spiritualibus. ¶ Hoc est quasi mirabile q̄ habeamus aīam/et nesciamus quid anima sit in seipsa. tamen si quis subtiliter considerauerit nō deberet admirari/cū nostra scientia patiat defectum in sciēdo ea que sunt spiritualia. ¶ Tibi soli deo sit honor et gloria/qui es vera spes fideliū: quia tu solus es ille qui habes certam noticiā et scientiā de materia et forma firmamenti et elementoꝝ/et de eoꝝ cōpositionibus. quia illud qđ est eoꝝ materia et forma prescitur a tua sanctissima prescientia/cum oīa constent tibi tanq̄ omniū vero creatori. ¶ Domine de⁹ non est ita de nostra finita scientia sicut de tua infinita. quia licet nos habeamus corpus compositum ex quattuor elementis. ꝓpter hoc quando nos intelligimus in nostro intellectu materiā eoꝝ et priuam⁹ illam forma: tunc deficit nobis nostra scientia. q̄a nō possumus scire neq̄ intelligere quid sit illa materia in seipsa. ¶ Unde istud est valde mirabile / q̄ nos scimus id quod nescimus/nec intelligimus quid sit in seipso. vnde quia sciētia et intellectus deest nobis ad sciendum illud quod nos sumus: q̄nto plus sine aliq̄ comparatione debet nobis deficere scientia et intellectus ad sciēdum et ꝑcipiendū q̄d tua diuina substātia sit in seipsa ¶ Omnis rationalis creatura studeat tibi dn̄e deus laudes impendere: quia tu solus nosti proprietates/et qualitates tēporis. quia tu terminasti et inclusisti illud inter ceteros terminos scilicet inter principiū et finē. vnde nō est mirū: si tibi inest certa sciētia de tēpore postq̄ tu creasti illud. ¶ Et merito nostre fragili scientie debet attribui omnis vilitas et miseria. et hoc quia nostra scientia non est sufficiens ad cognoscendū instans tēporis / scilicet nūc qđ est in principio q̄n nos incipimus esse: nec instans tēporis similiter qđ est in fine quando nos desinimus esse in hoc mūdo/nec scimus etiā illud instans temporis in quo sumus modo in presenti. Unde cū nostra scientia desit circa talia ad sciendum: q̄ sciētia est vilior et miserior q̄ nostra: vel que scientia est tue cōparabilis: nulla: cum ei omnia constent. ¶ Iste defectus nesciendi predicta cadit in nostra scientia causa breuis et momentanee morule que est in illo instāti tēporis/in quo tēpus consistit. quia illud instans tēporis scilicet nunc est ita festinū et preceps/atq̄ repente transiens: q̄ noster intellectus nequit percipere suam impartibilē morulam. ¶ Tu solus deus nosti causam et effectum omniū rerū. nam tu scis causam nostre sanitatis et causam nostre egritudinis. q̄a tu solus es ille qui sanas et occidis/et facis de creaturis quicq̄d tibi ratiōabiliter visum est facere. ¶ Sed non est ita dn̄e deus de nostra scientia: q̄a licet nos sentiamus nosmetipsos sanos vel infirmos: ꝓpt̄ hoc nescimus causam veracem quare sumus vel sani vel egri. imo iudicamus tanq̄ ceci de coloribus. et probatur in hoc. quia frequenter nos volumus meliorare conditiones nostri status et nostre sanitatis: et ꝑ ignorantiam eligimus deteriorem partem. ¶ Quare valde est mirandū quia nostra scientia est ita modica q̄ nescim⁹ malū qđ est in nobis a nobis eijcere/ nec scimus illud euitare. qđ patet ꝑ mortē quā scim⁹ multotiens nobis adesse/et scimus q̄ illa generaliter aufert vnicuiq̄ esse suum quo ad mūdū: et tamē nullū scimus adhibere remediū/q̄ illam aliquo modo valeamus euadere. ¶ Dn̄e deus licet homo inter ceteras creaturas visibiles dignior et nobilior sit: ꝓpter hoc non remanet quin ipse patiatur defectum in sciendo esse rerum. quod esse a te solo scitur: tanq̄ ab illo qui nullū defectum patitur in scientia. ¶ Misericors deus q̄ magnus defectus scientie inest humane creature: quia sepe et sepius accidit nobis q̄ ex certa scientia credimus scire multa que totaliter ignoramus. et non mirū si q̄ plurima ignoramus in eē eoꝝ. quia etiam nos patimur defectum in sciendo nostrū esse ꝓpriū. ¶ Gloriosissime deus si homines superbi et pomposi huius mūdi scirent vel cogitarent paucitatem et fragilitatē sue sciētie. ego credo firmiter q̄ ipsi desisterent a sua suꝑbia et a suis pomposis gestibus et humiliarent seipsos tibi suo creatori/et suo ꝓximo. ¶ Pater de celis deus licet nos cōfiteamur/et ita sit verū q̄ nostra scientia modica sit et fragilis: ꝓpter hoc nos nō sumus excusati ex nostris malis opibus que agimus multotiens contra iuris ordinem et scienter. et hoc est q̄a non peccamus in nostris actibus ꝑ defectū scientie. ¶ Quia licet dn̄e deus ego nesciam tuā essentiā: nec sciam etiam quid sit esse meū nec esse creaturarū: sufficit michi scire te eē/et scire me esse subditū tibi: laudesq̄ semꝑ impendere /. et corde et animo tibi nocte et die seruire. ¶ Unde benedictū et gloriosum sit nomē tuū de⁹ ineternū: q̄a placuit tibi ita illuminare intellectū nostrū ꝑ gratiā tui luminis: q̄ nos scimus et tenemur necessario te amare et glorificare et obedire oībus tuis mādatis. ¶ Alpha et o/deus sine ꝑncipio et sine fine: eternitas cognoscatur eē in te/et in me cognoscatur eē ꝑncipiū et finis. finis tamen quo ad mundū. quia ego sum ita misere scientie et fragilis intellectus q̄ sepenumero ego iactaui me sicut rudis / scire id quod ignorabam. et redarguebam sepe homines / cum ignorabant illa que erant impossibilia vt ab eis scirentur. ¶ Domine deus benedicta sint tua opera ineternum. quia tu per gratiam tue bonitatis: fecisti me cognoscere

et ꝑcipere defectum mee scientie: quare te suppliciter rogito ꝙ tu ꝯserues in me istã scientiã quã infudisti michi q̃ est: ꝙ tu facis me cognoscere defectũ ⁊ fragilitatẽ mee modice scientie. ¶ Potentissime deus si forte contingat ꝙ ego velim me iactare et gloriari de scientia mea te humiliter oro/ ꝙ tu representes ante me mee ignorantiam ⁊ defectum sciẽne que est in me naturaliter/ et in omnibus alijs. ⁊ credo ꝙ tunc facta sibi ista representatione: desinet gloriari de sua modica scientia. ¶ Deus remunerator bonoꝝ/ tu solus es ille qui scis aptare et emendare hoc in quo nos peccamus et erramus ꝑ defectum nostre scientie. quia nõ possumus nobis de facili cauere ne labamur in ijs q̃ ignoramus. ¶ Sed tua benedicta scientia que omĩa nouit/ in nullo peccat. quia ab eterno ordinate sciuit omnia: et ita ipsa ordinat plurima que nos inordinaueramus ꝑ defectum nostre scientie. ¶ Ergo dñe deus illumina corda nostra et supple defectum nostre scientie taliter ꝙ nos sciamus (vt tenemur) cõtẽplari in te. et ꝙ totaliter simus dediti tuo seruitio et laudibus tui nominis gloriosi. ¶ Mitis dñe et benigne/ adeo humanũ genus cognoscit et percipit te eẽ bonũ/ ꝓpter tuam scientiã/ et propter plures alias virtutes que sunt in te: ꝙ q̃ plures causas et occasiones habemus te feruenter diligendi: et nomẽ tuũ exaltãdi. ideo debemus conari vt ꝯsequamur q̇cq̇d studiosum poterimus. et maior causa quã habemus vt sequamur omne bonũ et simus studiosi est hec/ q̇a in nostra scientia stat noticia et ꝑceptio tue maxime bonitatis. ¶ Valde debemus dñe deus erubescere et timere/ qui scimus ꝙ a tua scientia scitur quicq̇d facinorosum cõmisimus/ tã q̃ ab illa cui nichil est occultum. ¶ Ergo domine deus postq̃ nos scimus ꝙ omnes actus nostri tam boni q̃ mali presciuntur a tua benedicta scientia: placeat tibi ꝙ nos cognoscamus te et sciamus tibi soli debere seruire. et tibi soli laudes die ac nocte impendere/ tanq̃ vero creatori nostro et vero deo.

¶ Qualiter deus scit quicq̇d faciũt creature.

DEus per cuius ordinatiõem omnia ordinate consistunt/ tibi soli laus et gloria et reuerentia. quia tu solus es ille qui scis quicquid faciunt angeli/ et in quo ipsi gloriant: quia in te solo: et hoc scis tu/ quia creasti ⁊ ordinasti eos ad faciendũ quicquid faciunt. ¶ Similiter dñe deus/ tu scis quicquid faciunt demones. nam tibi cõstant omnes falsitates eorũ: et omnes pessime eorũ suggestiones. et hoc scis tu domine deus/ quia ipsi subsunt tue potestati tanq̃ suo creatori. ¶ Item tu scis circũuolutionem firmamenti et influentias corporum supcelestium. et tu qui es natura naturans/ scis ꝙ natura naturata nichil potest operari sine tuo dominio. ¶ Defensor noster deus tu scis simplicitatẽ ⁊ cõpositionem elementorum/ ⁊ eorũ dissolutiones. et scis qualiter et quando cõponuntur in corporibus et qualiter dissoluũtur. ¶ Domine deus tãta est tua scientia/ ꝙ tu scis naturam et esse omniũ animaliũ tam rationaliũ q̃ sensitiuoꝝ/ et naturã omniũ vegetabiliũ et omniũ metalloꝝ et omniũ etiam elementoꝝ. ¶ Item tibi constat qualiter quelibet species animalis/ applaudit sue simili speciei: et hoc similiter in vegetabilibus: et scis etiam quãdo debeat corrũpi vel perearí. ¶ Glorificet vnusquisq̃ tuam sanctã scientiã que tante virtutis est/ ꝙ ipsa nouit et scit q̇cquid homines ꝑmeditantur in suis cordibus ac mẽtibus/ siue sint bone cogitationes siue male. ¶ Nec mirũ si tu scis quicquid homines faciunt et cogitãt quia tu solus es ille qui sustines eos in esse/ et facis eos loqui/ ire/ et moueri de loco ad aliũ: et (vt breuius loquar) tu es causa effectiua omniũ suorũ actuũ/ tanq̃ ille tamẽ sine cuius adiutorio et ꝑmissione ipsi nichil possunt. ¶ In hoc probatur domine deus ꝙ nullo modo tua diuina scientia potest ꝑcipi a nostra humana/ nec debet ei in aliquo comparari. nam tua scientia scit omnes actus nostros/ et quicquid nos cogitamus: nequaq̃ nostra scientia potest scire. Vnde cum nos ipsi nequeamus scire illa que facimus/ ⁊ tua scientia penitus sciat ita vt nichil remaneat ei incognitũ: probatur ꝙ tua est omnia sciens et nostra est fragilis et inanis. ¶ Perfectissime deus in cunctis virtutibus/ ita es perfectissimus in sciẽtia/ ꝙ tu scis omnes voluntates nostras. et hec est summa gloria tue scientie: vt scias tot voluntates et tot intima cordium quot possunt cogitari/ et etiam plures voluntates q̃ possent esse in actu. ¶ Sed non est ita domine deus de nostra fragili scientia/ sicut de tua gloriosissima. nullus enim homo potest scire voluntates alterius: nisi quasdam/ quas quidẽ ꝑ similitudines percipimus. sed ad sciendũ alienas hominũ voluntates veraciter/ nõ sufficiũt nobis (quo ad veram scientiam) verba/ signa/ neq̃ nutus. ¶ Item maior defectus est adhuc in nostra scientia humana. quia nullo modo possumus scire ꝑ quãtum tẽporis volũtas quã habemus durabit in nobis. aut quando remouebitur a nobis. ¶ Deus fortis et patiens ꝑ cuius influentiam omnia sustinentur in esse/ tua scientia scit qua intentione nos facimus quicquid facimus. et vtrum illud qđ facimus sit nobis meritoriũ vel damnosum. ¶ Gloria ⁊ honor tibi ergo domine deus imperpetuũ tribuatur: quia tu es ille qui solus scis omnia opera nostra tam studiosa q̃ reproba et scis modum et causam cur nostra opera de vicijs in virtutes mutantur aut cõtra. ¶ Eterne deus cum tibi cõstent quecũq̃ procedũt a nostris mẽtibus ⁊ a nostris actibus/ q̃ benedicti sunt illi quorum inten-

tio et opera versantur circa exhibitionē tui servitij et honoris. ve autē illis qui conantur in hoc mūdo habere novā gloriam seculi / et tantū intendunt circa seipsos exaltandos ac circa eorū pomposa gestus. ¶ Pater imense potestatis q̄s est ille qui posset existimare magnitudinem tue sciētie / q̄ tante virtutis est / q̄ ipsa novit omnes cogitationes hominū ī vno instanti tēporis. q̄uis alie alijs multipliciter cōtrarientur. ¶ Omnis pfectio et omnis integritas cognoscatur / et attribuatur tue divine scientie. et nostre humane scientie cognoscatur fragilitas et defectus. q̄a nos non possumus in eodē tempore intelligere nec ꝑcipere diversa / imo oportet q̄ prius ītelligamus et ꝑcipiamus vnū / et postea reliquū. et ita vnū post aliud. sed tu domine deus in vno instāti tēporis oīa intelligis et scis / licet sint diversa inter se / ꝛ plurima ob hoc non impediūt tuā divinā sciētiam. ¶ Itē domine deus in hoc potest ꝓbari tua sciētia esse maxima / ꝛ nostra valde modica. nam si duo homines aut plures loquant̄ inter se cōtraria / ille qui audiet huiusmodi cōtrarietates verboꝝ: nullatenus poterit ꝑcipere intellectū verborū in eodē tēpore. nō enī poterit intelligere simul verba loquētiū illas cōtrarietates. nā oportet q̄ amittat intellectum quorūdam verboꝝ ꝓpter alia. sed tua sciētia nō impedit̄ ꝓpter multitudinem diversoꝝ verboꝝ. imo simul omnia intelligit et percipit in vno instanti tēporis. ¶ Immortalis deus cui omnia vivūt / quia nisi mentis inops ignorat tuā maximā scientiā / q̄a tāta est q̄ omnia preterita et futura sunt sibi presentia. et ita bene sunt preterita / ꝛ futura ab ea cognita vt presentia. q̄d valde deest in nostra humana scientia. quia nos multo fortius ignoramus pretenta et futura q̄ presentia. ¶ Dñe deus tāta est fragilitas nostre misere sciētie et nostre labilis memorie: q̄ quasi vix aliquid eo modo quo fuit recolimus in ꝑterito tēpore / et maxime si longū tempus transactum est. et quasi nichil de futuro ꝑcipimus: nisi per quedā signa apparentia: sed quasi solū tēpus presens patet nobis. ¶ Unde et maxime nos recolimus de ijs q̄ fiunt in presenti q̄ de ꝑteritis. ideo nos magis verecūdamur de peccatis que facimus in ꝑsenti q̄ de ijs q̄ fecimus in preterito vel de his que facturi sumus. licet preterita peccata sint ita gravia vel etiā graviora q̄ presentia. vnde nisi esset ꝑ defectū sciētie ita bene deberemus plangere pctā ꝑterita sicut presentia / et ita bene erubescere de illis sicut de alijs.

¶ Dñe deus tot gratias / et tot laudes debemus tibi impendere ꝓ beneficijs nobis collatis / ꝛ etiam ꝓ ꝯferēdis / sicut ꝓ beneficijs que in presenti cōfers nobis. Unde cū nos istud mīme faciamus: id ꝓvenit nobis ꝑ defectum scientie q̄ deficit nobis ad recolendum preterita et ad cognoscendū futura. ¶ Quare dñe deus suppliciter te oro q̄ tu infundas michi gratiam / q̄ ego laudem te ita bene pro beneficijs michi collatis et pro conferendis / sicut pro illis q̄ in presenti confers michi. Nam valde est reprehensibile vnūquēq̄ recipere a suo dño et a suo creatore infinita beneficia et dona: et nō ei gratias agere / neq̄ laudes.

¶ Magnificentia et gloria attribuatur tibi soli deo: quia quicquid nos dicimus / facimus / aut cogitamus prescitur a tua sancta sciētia: ꝛ nichil illi potest abscōdi. quare ego clamabo in medio platearū: timete et honorate deū meū / qui novit oēs cogitationes vestras et cuncta vestra oꝑa. ¶ Et ego similiter ꝓferā anime mee q̄ caueat sibi ab omni mala cogitatione et ab omni malo opere: et quādo voluerit circa aliq̄ meditari / q̄ videat vt ad cogitandū habeat bonā intentionē ꝛ sanam. quia sola intentio iudicat nostros actus et nostras cogitationes indifferenter. vnde intentioni fiet hominū condigna responsio meritorū. ¶ Sed ego sum vsq̄ adeo pauper / inopsq̄ virtutū et intellectus q̄ nisi tuū auxiliū et tua gratia me fulcirent / nō possem meipsum admonere nec alios homines ad operandū aliquid studiosum / nec ad defendum vicia que sunt in me et in eis. ¶ Domine deus postq̄ ego cognosco et scio (et in hoc cōmendatur inter cetera mea scientia) q̄ tu scis quodcūq̄ malum et quodcunq̄ facinus ego feci vel cogitavi / ego erubescens ex hoc maxima verecundia / rogo etiam q̄ non cessem āmodo die noctuq̄ orare tuam clemētiam vt ipsa misereatur meorū peccatorum prestans michi gratiam: ne ad alia aut similia vlterius ꝑtrahar. Nam valde debeo erubescere de maleficijs que cōmisi / quando ego premeditor q̄ nichil potest abscondi a tua sanctissima scientia. et valde debeo etiā metuere tuum terribile iudiciū. quia scio q̄ nullum malum remanebit impunitum. vnde ve michi misero peccatori: et alijs qui in tot prohibita quottidie labimur. ¶ Placeat ergo tibi domine deus ꝑ tuam misericordiam vt (postq̄ tibi constant omnia delicta mea) ostendas erga me servū tuū / tuam maximā patientiam et misericordiā / vt ego servus tuus nō cadam in desperationem misericordie tue deus.

¶ Qualiter deus scit quantitatem et numerum omniū rerum.

Deus qui in vnitate eēntie / es trinus in ꝑsonis. ī te est plenaria ꝛ ꝑfecta integritas scientie: quia tu scis indubitāter numerū omniū angeloꝝ. ꝛ omnium malignoꝝ spirituū: licet q̄ plurimi sint. et tibi sunt omnes finiti.

¶ Item tu scis firmiter quot anni sunt elapsi / et quot mēses / et quot septimane / quot dies ꝛ quot hore / quotq̄ puncta / et quot momenta a creatione eorū vsq̄ modo. ¶ Item tu scis quantam gloriam angeli habent in paradiso / ꝛ quantā penam demones

in inferno. quia tu solus es ille in quo angeli glori=
antur. et a te solo recipiunt totam eorum gloriam.
et es similiter solus ille qui facis malignos spiritus
torqueri in inferno penis perpetuis. ¶ Nemo est
domine de⁹ qui posset existimare nec referre magni=
tudinem tue scientie. q̃a tu scis magnitudinē firma=
menti in profunditate/ in latitudine/ ⁊ in longitudiē
et scis ꝙ certas mensuras continent in se. ¶ Tue be
nedicte scientie sit oīs laus et honor que tanta est ꝙ
scit patenter numerū omniū stellarū ⁊ numerū mo=
tus firmamenti et corporū supcelestiū. et scis eorum
velocitatem. ¶ Quanto quis plus considerat tuam
sanctissimā scientiam/ tanto inuenit eam magis sup
excellētem et admirabilem: quia tu scis numerū om
niū montiū/ ⁊ omniū planicieꝝ/ fontiūq3 ⁊ fluminū
omniū ac puteoꝝ: et scis etiā quot sunt in vniuerso
loca mundi. et scis quot grana arene sunt in vniuer=
so/ et quot atomi. ¶ Glorificetur ab oīb⁹ tua ingēs
scientia pie deus: quia tu scis quot sunt aīalia in vni
uerso/ et quot vegetantia/ ⁊ quot q̃cūq3 mouent/ ⁊ q̃t
inaīata/ ⁊ scis etiam istoꝝ omniū quātitatē. ¶ Itē
tu scis quot sunt genera aīaliū in vniuerso/ et q̃t ve=
getabiliū et quot eoꝝ spēs/ et quot eorū indiuidua: ⁊
scis etiā quot sūt pili omniū reꝝ in vniuerso: et quot
sunt folia tam arboꝝ q̃3 herbarū. ¶ Item tu scis cer
tum numerum omniū ciuitatum in vniuerso/ et oīm
villarū/ castroꝝ et suburbioꝝ. et scis quot gutte plu=
uie ceciderūt de celis a creatione mūdi hucusq3. ⁊ q̃t
gutte aque sunt in mari/ et quot similiter in aq̃s ter=
rarū. ¶ Benedictus sis de⁹ in mirabilibus tuis: q̃a
tu scis dñe numerū saluandoꝝ necnō et cōdēnando
rū. scis preterea merita eorūdē/ siue bona fuerint si=
ue mala. ¶ Item tu scis quot modis q̃s meretur eē
gloriosus/ et quot similiter pati penas infinitas.
¶ Item tu scis ꝙ plura bona iusti potuissent fecisse
q̃3 fecerint/ et ꝙ plura mala potuissent vitasse q̃3 vi=
tauerint. ¶ Talis scientia vt tua est/ est ab oībus nō
immerito reuerenda: quia ipa scit p̄ncipiū ⁊ finē ipsi
us tpis: et scit ipius annos/ mēses/ ⁊ septimanas/ di
es/ horas/ pūcta/ atq3 momenta. ¶ Item tu scis quo
ties mouetur firmamentum et stelle/ et oīa corpo
ra supercelestia/ et quicq̃d in orbe mouet a creatione
eoꝝ ad p̄sens vsq3. ¶ Mirabiliter dñe de⁹ est maxia
tua sciētia et pfectissima: nostra vero mirabilit ⁊ val
de modica/ fragilis/ ac in multis defectum patiens.
quia sicut tu scis per veram perfectionem scientie in
vno momento/ quicquid factum est/ et fit nunc ⁊ fi=
et in futuro: sic nos ignoramus per defectum scientie
certitudinem de tribus predictis tēporibus/ et maxi
me de futuro cum nesciamus si habebimus tempus
per vnū momentum ad claudendum et ad aperien=
dum solum oculū. ¶ Domine deus sicut tu scis om
ne scibile/ et omniū diuersitates/ sic est consonum ra
tioni ꝙ nos totis nostris viribus conemur ad laudā

dum et ad glorificandum te sine fine. ¶ Misericors
deus sicut tu debes exaltari/ magnificari/ et laudari
a cunctis gentibus diuersis modis propter tuas vir
tutes/ sic nos peccatores debemus increpari/ et vitu
perari a cunctis hominibus nos cognoscentibus: di
uersis opprobrijs/ propter vicia nostra. ¶ Quia mo
menta/ hore/ et dies in quibus ego peccaui tibi non
possent numerari nec estimari: in quibus omnibus
ego debuissem tibi humiliter deseruisse: cū vnū solū
momentum non debeam sine tua laude preterire.
¶ Mitis domine et benigne/ quādo ego cogito in
multitudine delictorū meorum/ et video ꝙ innume
rabilia sunt quo ad me. et hoc p defectum mee scien=
tie que non potest attingere ad percipiēdum eorū nu
merum/ et attingit bene ad sciendū paucitatem bo=
norū que feci: ego ipse censeo me quasi reum mortis.
quia scio ꝙ ego nescio hec propter magnam scientiā
que sit in me/ sed propter minimā quātitatē bonorū
que feci. ¶ Qualiter possem ego scire numerū pecca
torū meorū? nullo modo. quia tot sunt/ vt eorū me
moriam non possim habere/ nam totum meū cor=
pus deditum fuit peccato. ¶ Quid ergo agam ego
miserrimus/ qui scio ꝙ tu scis multitudinem et nu=
merū omniū delictorū meoꝝ. et scis ꝙ reddes vnicui
q3 secundum eius merita? ¶ Gloriosissime deus cu=
ius manus nemo potest aufugere/ adeo sentio ⁊ scio
me esse facinorosum et culpabilem tibi/ ꝙ nullū ali=
ud refugiū habeo nisi orare te suppliciter effusis la=
chrymis vt deleas peccata mea: dās michi gratiam
contrito corde tibi confitendi/ et ad peccata preteri=
ta nullo pacto redeūdi neq3 ad similia. ¶ Ergo nul
lum aliud consiliū restat michi ad consequendā ve=
niam a te deus/ et ad habendam īmunitatem de vni
uersis delictis meis: verū vt semper in tota vita mea
die ac nocte tibi seruiam/ et laudem nomē tuū in eter
num. ¶ Item oculi mei continue lugeant cōmissa
mea ꝓijciētes a se riuos amaritudinis lachrymarū/
et cor meum foras emittat dolorosa suspiria peniten
tie/ os meum non cesset mouere sua labia circa lau=
des tuas proferēdas: vt finaliter totum corpus meū
sit diuisum per sua membra/ et eorum quodq3 per se
plangat peccata preterita/ in que ruit. ¶ Deus largi
tor venie quoties ego peccaui contra te: toties imo
pluries teneor ex debito tibi confiteri/ et te gloriosū
benedicere et magnificare. ¶ Quocirca misericors
deus te humiliter precor vt des michi spaciū longi
temporis/ ad faciendā veram satisfactionem de om
nibus peccatis meis. ¶ Dñe deus nō imputes mi=
chi si ego sum tibi importunus. et inquieto te diuer
sitate mearū precū ꝓpter hoc ꝙ scio te eē piū ⁊ mise=
ricordem/ ⁊ ꝙ nō fastidis audire clamantes ad te. ob
hoc ego presumo tibi ita frequenter preces fundere.
¶ Domine deus vnica spes fideliū. tu scis ꝙ amato
res tui multa diligunt propter te. et multa omittunt

diligere ꝓpter te/q̄ alias diligerent nisi tu ea odio haberes:et scis similiter ꝙ illi qui te non diligūt multa postponūt ad diligendū:q̄ deberent diligere ꝓpter te. ¶Quare quot sint illa q̄ ego debui dilexisse ꝓpter te eo ꝙ diligo te/tibi constat vt vero cognitori: ꝛ que et quot sunt illa q̄ ego omisi diligere eo ꝙ nō diligebam te/similiter. vnde tuam clementiam humiliter deprecor vt prestes michi gratiam ꝙ de cetero oīa q̄ ꝓpter te debeam diligere/diligā. et abominer q̄cūqꝫ ꝓpter te abominari debeo. ¶Gloria/ laus/ ꝛ honor sit tue sanctissime scientie que omnia nouit in numero/et q̄ntitate. et reddo tibi gratias quotquot possū. quia tuo auxilio mediante compleui istam distinctionem ad laudē et gloriā tue scientie diuine.

Incipit octaua distinctio in qua tractatur de veritate diuina/qualiter deꝰ est verus.

DEus q̄ per sanctā passionem filij tui humanū genus a potestate diabolica redemisti. tu qui es cōpleta veritas/dignare ꝑstare gratiā michi seruo tuo: vt solū aperiā os meū in veritate dicenda. ¶Et tūc letus/voce iocunda aperiā labia mea corā cūctis gentibꝰ. ꝛ psallendo ꝓferam canticū veritatis/ita dicens. Gloria laus ꝛ honor tibi sit dn̄e deus qui es vnus in vnitate eē̄ntie et trinus in ꝑsonis. qui assumpsisti carnē humanā i vtero beate virginis gloriose/et fuisti crucifixus et mortuus/et tertia die a mortuis resurrexisti/ ꝛ ascendisti in celos verus deus et verus homo/et in die iudicij venturus es iudicare tā reprobos q̄ꝫ electos. ¶Tributor omniū bonorū deus. tu solus es ille/a quo noscit/ꝓcedit/ꝛ pullulat veritas nobis oībus. quia tu es fons emanans veritatis. nec mirum/nam ipsa veritas es:et ideo nulla falsitas potest in te cadere nec a te ꝓcedere. ¶Dn̄e deus sicut oīs virtus debet tibi merito attribui eo ꝙ tu es sola veritas/sic debet michi attribui oīs vilitas et oīs defectus bonitatis. ꝓpter hoc ꝙ ego sum totus fultus vndiqꝫ falsitate. nā ego sum ille qui semper fugi veritatem ꝛ adhesi corde et animo falsitati. quod hinc michi euenit: quia vbi debebam querere ipsam veritatem non querebam. potius autē vbi inueniri nō poterat: confidēs in ijs que semꝑ pariūt mendacia et vanitates. ¶Cōfiteamur oēs tibi dn̄o deo nr̄o q̄ es sola spes nr̄e salutis:adeo enim vere es ipa veritas ꝙ nullo modo a vero deueniat vel recedit:nec alterat̄ in nō verum. nam tu es ille qui ab eterno fuisti verus et eris ꝑ infinita secula. ¶Propriū est domine deus tue veritati habere firmitatē sine aliqua alteratione et hoc est quia inter tuam veritatem et inter illud qđ est cōtrariū veritati/nulla est cōuenientia qua adinuicē possint coniugi quare tua sctissima eē̄ntia nō potest esse vno simul tp̄e in veritate ꝛ in alio:vt mendatio sed semꝑ cōtinue in ipa veritate. ¶Unde sicut tue veritati debet attribui et comparari excellētia totius veritatis et totius boni/ꝓpter quidē sui firmitatem et cōstantiā:sic ego miser et vilis cōditionis debeo attribuere ꝛ cōparare veritati que est in me/omnē incōstantiā et alterationē. quia dū existo in veritate contemplans quādoqꝫ in tua bonitate. accidit michi ꝙ scintilla modice falsitatis me a vitate prepedit. ꝛ tūc ego cogito circa plura cōtraria veritati:quia paulatim ingredior ad ꝑmeditandū falsitates. ¶Mirabilis deus in donis tuis ob id tua veritas excellētior ꝛ cūctis alijs maior est. ꝙ tua veritas ab eterno est in actu et nō in potentia/nostra vero interdū est in actu et qn̄qꝫ in potētia. vnde q̄a tua veritas semꝑ est actu in te:ideo nūq̄ꝫ potest te ꝑuari/nec tibi abesse. ¶Ual de excellentis/imo excellētissime dignitatis et nobilitatis dn̄e deꝰ est tua veritas. quia ab eterno fuit/et nūq̄ꝫ precessit eā priuatio aut nō eē:qđ minime est ita i alijs/cū oēs venerint in eē/de nō eē. ¶Eterne deus quia veritas q̄ est in nobis/venit de priuatiōe nō essendi in esse. ob hoc veritas que est i nobis ꝛ falsitas cōiūgunt̄ simul in nostro eē. et ita sumus quandoqꝫ veraces/aliquādo autē falsi atqꝫ mendaces:et ista alteratio inest nobis quia ab eterno nos nō fuimꝰ veraces solū aut mendaces. ¶Juste iudex dn̄e deꝰ q̄ꝫuis tuū eē sit nobis in hoc mūdo inuisibile et hoc ratione quinqꝫ sensuū corporaliū quibus nō potest patere. quia non possunt attingere ad ꝑceptōnē intelligendi ipm ꝓpter hoc nō sequit̄ ꝙ tuū eē sit in aliqua falsitate:quia licet quinqꝫ sensus corporales nō possint attingere ad ꝑcipiendum veritatem tui eē attamen supplent eorū defectus quinqꝫ sensus spūales q̄bus veritatem ꝑcipimus. ¶Nam nos ꝑcipimus et intelligimus ꝑ quinqꝫ sensus spūales/ꝙ nos sumus terminati et sunt intra tuā eternitatem et intra tuam infinitatem. ¶Quare licet nostri quinqꝫ sensus corporales non sufficiant ad intelligendum aut ꝑcipiēdum tuū dominiū esse:nō obstat ꝓpter hoc quin tuū eē sit melius in veritate in eē (vt sic loquar) q̄ꝫ nostrū. quia id ꝑcipimus (vt ꝑdiximus) ꝑ q̄uqꝫ sensus spirituales. ¶Creator deus omniū tam visibiliū q̄ꝫ inuisibiliū: valde sunt digni reprehensione incredulitatis illi qui dubitant de tua veritate. q̄a licet ipi dubitent de tua essentia diuina in multis/et nō mirū. q̄a nichil possūt ꝑcipe neqꝫ itelligere de ipa ꝑ eoꝝ q̄nqꝫ sensus corporales: ꝓpter hoc nō debēt habere tantā ignorantiā vt ipi non debeant intra se existimare/ꝙ eorum quinqꝫ sensus corporales non possunt ꝑcipere nisi corporalia. quare nichil de spūalibus possunt ꝑcipere. Et dico ꝙ illa q̄ sciũtur vel ꝑcipiūtur ꝑ q̄nqꝫ sensus corporales:non sunt difficilia ad ꝑcipiendum/quia non sunt magne subtilitatis scientie. nam illa que sciuntur cum predictoꝝ quīqꝫ sensuū adiu=

torio semꝑ sunt res corporales finite/terminate ꝛ cō
posite. ¶Sed tu dñe deus q̇ ordinasti ꝙ intelligere
mus ꝛ ꝑciperemꝰ tuā diuinā essentiā ꝑ quinq̃ sensus
spirituales aīe:fecisti nobis maiorē gratiā / ī hoc q̃
si intelligeremꝰ ipsam ꝑ quinq̃ sensus corporales.q̇a
sensus spūtuales ostēdūt nobis tuā veritatē et tuā
bonitatē esse ꝑfectā in te/ꝛ ceteras tuas virtutes. et
aliquomodo nō potuissemꝰ ꝑ corporales quinq̃ de
tua veritate et de ceteris tuis virtutibus intellexisse
aut percepisse. ¶Creator mūdi deus/benedicta sit
tua veritas.quia vere dñium qđ tu habes suꝑ nos/
est verius dñium qđ possit esse. quia tu vere es dñs
omniū dñantiū.quapropter tu es verius dñs q̃ q̇-
cunq̃ habens sub se dñium ¶Valde est ergo lauda
bilis et gloriosa tua veritas/q̇ nunq̃ habet cōtrariū.
sed veritas que est in regibus ꝛ magnatibꝰ/ꝛ in ha-
bentibus vanā gloriā ꝛ superbiā:mutatur de facili
in mendaciū.et hoc ꝓpter eorū miseriā ꝛ vilitatem:
et quia sunt inopes virtutū ꝛ pleni viciis. ¶Mise
ricors deus tanta fuit mea fatuitas hucusq̃: ꝙ mul
to amplius sine cōparatione cogitaui ꝛ cōfusus fui
in veritate regū et ceterorū hominū mūdanorum/ꝛ
pluries exaltaui eorū veritatem q̃ tuā.quare ꝓpter
hoc fui hactenus ita contrarius omni veritati ꝛ ple
nus omni falsitate. ¶Dñe deus q̇ es ipsius verita-
tis via/principiū/ꝛ origo /tante virtutis est tua be-
nedicta veritas ꝙ nunq̃ mētita fuit confidentibus
vel sperantibus in eadem. ¶Sed veh michi misero
qui totiēs sub spe ꝛ fiducia veritatis quā fingebā in
me esse decepi q̃plures tam amicos q̃ inimicos q̇
bus dabam intelligere multa que erant dissona mē
ti mee/ꝛ nō premeditabar virtutē vel nobilitatē que
consistit in ipsa veritate. ¶Tue veritati dñe deꝰ co
gnoscatur verissime omnis benedictio/oīs gloria/
et omnis bonitas ꝛ michi peccatori oīs fragilitas/
falsitas/ꝛ mendaciū.quia tu cū omni veritate iudi-
cas equitatē:ꝛ ego a tempore natiuitatis mee hacte
nus sum deditus omni falsitati ꝛ mēdacio. ¶Iuste
iudex iesu christe tu q̇ vere oīa ī die iudicii iudicabis
quid faciet peccator qui auditurus est tuā verā sen
tentiam/quē plenū inuenies omni falsitate ꝛ mēda
cio ꝛ omni vacuū veritate? ¶Quare dñe deꝰ te hu-
militer deprecor vt per tuā pietatē adimpleas me ex-
terius ꝛ interius veritate:mundās me prius falsita
tibus/et mendaciis q̇ nūc in me sunt / prebēs michi
speciale munꝰ gratie ita ꝙ nunq̃ ꝑmittas me redire
ad priorē statū meū / sicut canis q̇ redit ad vomitū.
¶Et tūc ego voce incessabili clamabo coram vni-
uersis gentibus/necessario oportet me sequi exteriꝰ
et interius veritatē et fugere falsitates/ ꝛ mendacia
si cupio ad veram requiē(que est sine fine)veri iudi-
cis peruenire:cuius nullus mēdax particeps potest
esse. ¶Dñe deus per cuius passionē hūanū genus
est a potestate diaboli liberatū/tanto tēpore steti/et
perseueraui in falsitatibus et mendaciis ꝙ oīa ossa
mea sunt pro nimia diuturnitate falsitatum īfirma
et omnia mēbra mea debilitata et oēs quinq̃ sensus
aīe mee perturbati. ¶Vnde cū ego dñe deꝰ sum de
tentus tā graui īfirmitate ꝛ tā grauibus doloribus
te suppliciter oro per tuam clementiam vt digneris
omnes infirmitates meas/lāguores/ꝛ oīa mea vul
nera curare vero medicamine/et sanare. ¶Et pla-
ceat tibi per tuā misericordiā/ꝙ post tuā verā mede
lam aīe et corporis:semꝑ siue vigilē siue dormiā sit
in me veritas ita ꝙ non possim ad eiꝰ cōtrarium de
clinare.ꝛ sic semꝑ ero in te cū ipsa veritas sis tu deꝰ.

¶Qualiter opus diuinū cōsistit in veritate

Deus qui iustos ꝛ iniustos secūdū ve
ritatē suoꝝ iudicas meritorū. benedi
cta sit tu sancta veritas/ꝛ illā metuāt
oēs fines terre/q̇a eo ꝙ creasti q̇cūq̃
sunt vera intētiōe/ ꝓpterea oportet
vt quecūq̃ creata sunt/sint creata et
facta secūdū veritatē.ꝛ ꝙ sint ad honorē ꝛ laudē tue
sanctissime veritatis. ¶Dñe deꝰ quia tu creasti crea
turas ad laudē ꝛ honorē tui/ ꝓpter hoc ꝓbatꝰ mani
feste ꝙ scđm veritatē creasti q̇cq̇d est in esse/ꝛ quicq̇d
facis consistit in veritate/ꝛ facis vera intētione: nā
valde rationabile est ꝙ q̇cq̇d creaueris ad hoc vt tu
cognoscaris esse bonus ꝛ ꝑfectꝰ in oībus virtutibꝰ
et nullus defectꝰ virtutis sit in te. ¶Verissime deꝰ
omnia opera tua sunt vera sed nō est ita de nostris.
nam q̇a facimꝰ sepe ea q̇ facimus/nō vera intētione
ob hoc falsificantꝰ ꝛ corrūpuntꝰ opera nostra ꝛ segre-
gantur a veritate. ¶Perfectissime deꝰ in cunctis
virtutibus q̇cq̇d facis secūdū cursum veritatis qui
nequit cogi ab aliquo aut trahi extra suam virtutē/
quia tāta est in te veritas ꝛ in oībus operibꝰ tuis ꝙ
nichil potest tua opera deuiare a veritate.vnde bene
dicta sit natura siue ꝓprietas tue veritatis. quia nō
est similis cursui nature nostre quā tu cogis ꝛ cōstri
gis q̇n cunq̃ ꝓcedit de tua libera voluntate. ¶Dñe
deus adeo vera est tua veritas in omnibus operibus
tuis/ꝙ nō est aliq̇s lapis preciosus quātūcunq̃ purꝰ
sit in sua natura/q̇ ita pure possit esse purus sicut est
vera tua veritas in se/ꝛ in omnibus operibus suis.
¶Honor ꝛ reuerentia sit tue benedicte veritati que
ita excellentis nobilitatis est/ꝙ nunq̃ separatꝰ a ve
ro nec alteratur aut ꝑmutatur in suū contrariū/ꝛ re
cognoscamus nostrā veritatē esse valde fragilem /al
terabilē/et ꝑmutabilē.nā de facili alteratur ꝛ permu
tatur ad falsitatē ꝛ mendacium. ¶Deus qui a prin
cipio mundi omnia futura preuidisti/tibi gloria/et
virtus:quia adeo sunt oīa opera tua vera in cūctis
tuis actibus vt nichil sit in esse qđ ea possit deuiare
a via veritatis.imo dñe tua v̄itas est causa qua ques

cunctaq̄ q̄ sunt in veritate sint vera. ¶ Dn̄e deꝰ postq̄
propter solā veritatē oēs saluādi habēt saluari/ pla
ceat tibi per tuā clemētiā dirigere me seruū tuū in so
la veritate facienda ⁊ dicēda. ¶ Saluator mūdi deꝰ
postq̄ tu das michi gratiā ꝓferendi vera verba in
hoc opere ad laudē et honorē tue diuine essentie. te
humiliter oro q̄ placeat tibi vt cōpleā factis ⁊ ope-
ribus scōm meā possibilitatē qđ in isto capitulo ⁊ in
aliis cōtinetur. nā valde verecūdū est homini ⁊ tur-
pe/ docere qualiter oportet vnūquēq̄ sequi veritatē
(si cupit esse seruus dei) si postea opera sua sint cōtra
ria veritati ⁊ suis ꝓpriis dictis. ¶ Pie ⁊ misericors
deꝰ tua opa nō possent esse veriora q̄ modo sint/ et
hoc est dn̄e quia nō est in te aliquis defectus verita
tis. quia si bene volumꝰ ꝯsiderare multitudo tue ve
re bonitatis fecit te assumere carnē humanā ex vte-
ro beate virginis gloriose/ et redimere nos tuo pre-
cioso sanguine/ et subire mortem pro salute nostra:
vt cōuerteres nos ad viā veritatis. a qua penitꝰ de-
uiaueramus ⁊ eramꝰ extranei. ¶ Ergo dn̄e deus cū
vis/ ⁊ exigētia vere bonitatis humiliauerit te ad su
mendū verā carnē humanā/ ⁊ ad moriēdū ꝓ nobis:
nulla falsitas posset te deuiare a veritate/ aut te in vi-
la mendacia inclinare. ¶ Tua vera bonitas dn̄e de
us dedit nobis tuā sanctā crucē/ in signū q̄ tu es so
la veritas/ ⁊ tota veritas est in te. ⁊ q̄cq̄d tu agis est
integra veritas. q̄a qui vere respicit tuā sanctā crucē
et vere eā cogitat/ ⁊ cōtēplat veraciter: potest ꝑ ipsam
percipere q̄ nulla falsitas est in tuis operibꝰ. ¶ Deꝰ
qui es vera charitas/ ⁊ dilectio i nullo tuoꝝ operum
cadit fraus vel deceptio. q̄a tu ita in veritate ꝑseueras
vt nullo modo aliq̄ fraus/ vel aliqua falsitas possit
latere vel subesse in tuis operibus aut in tuis sermo
nibus. ¶ Dn̄e deꝰ nō est ita de veritate q̄ ꝯsistit i ope
ribus ꝑuersoꝝ regū ⁊ alioꝝ hoīm mundanoꝝ/ sicut
est de veritate q̄ est in tuis operibus. q̄a ex quacūq̄
parte ꝓcedāt deceptiones vel depredationes i ipsis
congregant ⁊ in ipsis habēt habitaculū suū/ et refu
gium/ q̄ predicta ꝓueniūt eis a falsitate que regnat
in visceribus eorū. sic vt vix cognoscat vel ꝑcipiatur
veritas in factis vel dictis q̄ ꝓcedūt ab eis. ¶ Bene
dicta sit dn̄e iesu christe tua sancta veritas/ quia ipsa
est tante virtutis q̄ viuificat nos pre gaudio mūdā
do nos a falsitate/ et sustinet in esse illam modicā ve
ritatē que est in nobis. ¶ Rex regum deus ⁊ dn̄e do
minātium/ sicut tua opera ⁊ tua facta sunt maioris
veritatis sine cōparatione: q̄ aliqua alia que ab ali-
quibus fiant. sic opera que faciunt nequam reges/
et alij magnates: sunt maioris falsitatis q̄ aliqua
alia q̄ ceteri hoīes faciunt. ¶ Et hoc dn̄e ꝓpter hoc
quia sicut tu agis q̄cūq̄ agis/ vt lauderis ⁊ magnifi
ceris a gentibus: sic reges faciūt quasi q̄cq̄d faciunt
ad hoc vt exhibeantur eis honores/ ⁊ laudes et re-
uerentie a suis subditis/ ⁊ ab aliis: et vt oēs obediāt
suis voluntatibus ⁊ mādatis. ¶ Et sicut dn̄e deus
nullus posset attigere ad ꝑcipiēdū / vel intelligēdū
tue magnitudinē veritatis / sic quasi nullus posset
existimare falsitatē q̄ est in operibꝰ ⁊ factis nequā re
gum/ ⁊ alioꝝ magnatū: quia ita sunt pleni falsitati-
bus ⁊ circūfulti vana gloria / vt nō videat eis alios
debere aliud facere aut dicere/ nisi laudare ⁊ exhibe-
re honorē eis/ ⁊ eoꝝ factis. vnde maxima dementia
est ista vt reges ⁊ principes putēt/ q̄ oēs hoīes debe
ant eos laudare/ ⁊ eorum opera. et continue vaca-
re ad loquendum de suis factis/ q̄ hoīes sunt creati
ad hoc in mūdo. vt tibi soli deseruiāt/ ⁊ vt tua māda
ta custodiant ⁊ obseruēt. ¶ Sapientissime dn̄e bene
dictū sit nomē tuū: ⁊ vniuersa opera tua/ q̄a q̄cq̄d tu
vis facis/ ⁊ totū deducitur ad illū finē quē vis. quia
necessario quicq̄d facis: habet deuenire ad finē bea
tissimū quē tu ab eterno preuidisti. ergo q̄ opa pos-
sunt esse in tanta veritate sicut tua! ¶ Sed nō est ita
dn̄e de veritate que consistit in opere nostro/ sicut est
de tua. quia plura ⁊ plura nos volumus ⁊ cupimus
deducere ad aliū finē/ et ad aliā ꝑfectionē: q̄ postea
possumus deducere. ⁊ hoc cōtingit nobis causa ma
ximi defectus q̄ est in nobis/ ⁊ in nostro fragili posse
¶ Intantū sunt opa nostra vana ⁊ cū modica veri-
tate/ vt maior pars hoīm q̄ credūt ꝑuenire ad id qđ
proponūt/ nō ꝑueniant ad illud. ⁊ hoc est/ aut q̄a de
ficit eis vita/ aut posse/ aut q̄a ꝑ suā sciētiā nesciunt
deducere ad effectum id qđ ꝓponūt. ergo que vani
tas est maior q̄ nostra: quia nos sepe ⁊ sepius repu
tamus aliq̄d ꝑficere ⁊ postea desunt nobis omīa illa
que sūt necessaria nobis ad ꝑfectionē illius. ¶ Sin
gularis dn̄e sine aliquo pari. quāto tua opa sunt ma
iora in creaturis: tāto sunt magis potētia maiora ⁊
meliora in ipsis/ et quāto sunt maiora ⁊ meliora tā-
to sunt veraciora. ¶ Sed non est ita dn̄e deꝰ de no-
stris operibus: quia quāto opa nostra maiora sunt
⁊ plura/ tāto minꝰ habēt pro maiori parte in se de ve
ritate ⁊ hoc ꝓpter falsam intētionē q̄ in ipsis reperi
tur. quia vix facimus aliq̄d bona intētione sed semꝑ
secūdū vanā gloriā huiꝰ mūdi. ¶ Patiens deꝰ ⁊ mi
sericors. quāuis opa mea fuerint hactenus in falsi-
tate ⁊ errore: de cetero recogitata culpa mea, ꝓpono
(te tn̄ id michi concedēte) q̄ oīa opera mea sint ve
ra et fiant bona intētione. ¶ Ois laus/ et oīs honor
attribuatur tue benedicte veritati. q̄a ipsa nichil fa-
cit frustra: imo q̄cq̄d ipsa facit est vtile ⁊ fit secundū
veritatē ⁊ rationē/ qđ valde est cōtrariū ⁊ dissonum
factis nostris. q̄a nos quasi quecūq̄ agimꝰ/ agimus
non necessario secūdum veritatē aut secūdū ratio-
nem. ¶ Si quis velit videre aut probare si opera
nostra sint vana ⁊ cōtraria tā veritati q̄ rationi: scru
tetur et inq̄rat diligēter apud se oēs actus nostros/
qua intētiōe fiāt ⁊ ꝓponant. ¶ Quia dico q̄ si sub
tiliter quis velit hoc intueri ipse inueniet q̄ fere oēs

sumus vani in nostris operibus/sermonibꝰ/⁊ intē-
tionibus scd̄m quas deus habet hoīes iudicare: et
vix fiunt aliqua a nobis scd̄m rectam veritatem vel
scd̄m rōnem. sed quis poterit hoc ꝑcipere cū omnes
fere simus vani ⁊ extra limites veritatis? ¶ Deus co
gnitor omniū secretorū nullo modo veritas pot est
esse in me/nisi te diligā plusꝗ̄ meipsum/ et plꝰ etiā
ꝗ̄ aliquam creaturam. quia illud qđ deuiat me a ve-
ritate est: quia ego diligo plus meipm vl' creaturas
ꝗ̄ te deum creatorem. ¶ Dn̄e deus donec ꝑ vicos ⁊
plateas extollā et magnificem tuam veritatē coram
gentibꝰ q̄ ipam nesciūt percipere/et donec accusem
coram omnibꝰ et confitear falsitates meas: non vide
bitur michi ꝙ maneā in veritate. ¶ Sed si possim
ꝑuenire ad hoc ꝙ sim verus preco tue veritatis et
verus cognitor mundanarū falsitatum: tunc repu-
tabo me veracem in omnibꝰ factis meis et maxime
si tu prestes michi tantam grām ꝙ veritas me mori
faciat ꝓpter tuum amorem et exaltationem nomi-
nis tui deus.

¶ Qualiter deus vult ꝙ veritas sit via saluationis.

DEus cui omīa viuunt/et nichil perit:
tu es vera veritas in omnibꝰ operibꝰ
tuis/⁊ i tota essentia tua nichil aliud
est nisi veritas/ et quia tu es totus
veritas/vis ꝙ veritas sit via saluati-
onis ꝑ quam omnes veniant ad te. ⁊
non eēt rationabile ꝙ tu esses veritas si via per quā
quis haberet ꝑuenire ad tuam gloriā sempiternam
esset extra veritatē. ¶ Unde cum sit rationabile ⁊ cō
sonū veritati te esse vnitatē in trinitate et trinitatem
in vnitate ⁊ esse solū vnū deū creatorē oīm tam visi-
biliū ꝗ̄ inuisibiliū/et iustū in oībus: oportet ꝙ via ꝑ
quam q̄s venit ad te sit vera credulitas ⁊ vera fides
¶ Sicut dn̄e deus tu es veritas/et vie per quas q̄s
peruenit ad te sunt vere/sic oportet ꝙ hoīes ꝑuenīē-
tes ad te ꝑ verā viā sint veraces in oībus operibus
suis ⁊ in oībus verbis suis. ¶ Dn̄e iesu christe verū
est te assumpsisse carnē de vtero beate virginis glo-
riose et te natū ab ea fuisse/passum ꝓ redēptiōe hu-
mani generis: ⁊ mortuū/⁊ resurrexisse a mortuis ter
tia die: ⁊ multis circunspicientibus ad celos ascen-
disse. ¶ Unde cū omīa ista vera sint: oportet ꝙ talia
credere sit vna veritas per quā homo ꝑueniat ad te
¶ Tibi dn̄e deus cognoscat oīs bonitas ⁊ oīs virtꝰ
quia tu ordinasti ꝙ via per quam q̄s ꝑuenit ad te sit
magis honorabilis via ⁊ melior ꝗ̄ cetere vie: et vo
luisti ꝙ sicut via saluationis est optima via q̄ sit: sic
optimū opus qđ esse possit sit reducere hoīes erran
tes per deuia ad viam veritatis. ¶ Dn̄e deus q̄ ocu
lis misericordie respicis seruos tuos sanctificet no-
men tuū et imperpetuū exaltetur. quia propter no-
bilitatem que est in veritate tue incarnationis ⁊ tue
passionis: voluisti ꝙ illa veritas esset denūciata oli
gentibus ab angelis et archāgelis ⁊ a patriarchis ⁊
prophetis. ¶ Tūc dn̄e deꝰ qn̄ tu tribuisti legē moy-
si in monte synai posuisti hoīem in via ⁊ statu salua
tionis. ⁊ tunc qn̄ dedisti nobis fidelibus legē nouā
perfecisti qualiter solū per viā veritatis q̄ est in lege
noua saluandi peruenirent ad te. ¶ Ergo postꝗ̄ tu
saluator mūdi ordinasti et voluisti ꝙ veritas sit via
saluationis. presta michi gratiā ꝑ tuā misericordiā
ꝙ ego credā vera fide in te saluatorē meū: ⁊ ꝙ facias
me esse seruum veritatis cunctis diebus vite mee.
¶ Gloriosissime deꝰ iuste in oībus operibꝰ tuis tā-
tū es tu amator veritatis/⁊ tātū in veritate delecta
ris ꝙ vis vt nos confiteamur alterutrū veritatē no
strorū delictorū. ¶ Et causa quare tantū placet tibi
ꝙ nos confiteamur veritatē nostrorū delictorū sacer
dotibus q̄ presunt nobis in spiritualibus: est ista vt
dicendo ⁊ cōfitendo veritatē cōfiteamur ⁊ recogno
scamus nostras miserias ⁊ nostras fragilitates ⁊ vt
percipiamus ⁊ cognoscamus multitudinē virtutū
que sunt in tua deitate. ¶ Itē alia ratione placet ti-
bi ꝙ hoīes cōfiteant̄ peccata sua. scilicet alij aliis/vt
veritas purget ⁊ mūdificet eos ab omni falsitate/et
faciat eos esse veraces in omibus. ¶ Perfectissime
deus in oībus ordinationibus tuis: oēs pariter de-
bemus te colere ⁊ tibi laudes impēdere sine fine: q̄a
tu ordinasti viā saluationis ꝓmittēdo oībus sequē
tibꝰ viā vere legis/gloriā sempiternā: q̄ lex precipit
ꝙ oīa peccata nostra confiteamur et ꝙ faciamꝰ verā
satisfactionē de oībus nostris iniuriis. ¶ Tātū pla
cet tibi dn̄e deus vt nos oēs mereamur per tuā gra-
tiam nostris operibus gloriā paradisi: ꝙ vis vt nos
omnes perfecte ⁊ ardenter diligamus te. ⁊ seruiamꝰ
tibi imppetuū: exaltātes ⁊ glorificantes nomen tuū
per vniuersū mūdū: ⁊ vt moriamur ꝓ veritate dicen
da anteꝗ̄ abiiciamus fidē quā tibi ꝓmisimꝰ in ba-
ptismo. ¶ Unde benedictū sit deus nomē tuū iter
omnes generationes: q̄a te diligere/te laudare/ ⁊ ti
bi corde ⁊ aīo seruire/⁊ tuū iudiciū metuere i die iu-
dicij est res valde verax fructuosa/⁊ vtilis. quare be-
nedicaris tu deꝰ: q̄a vis ꝙ oīa bona ꝑdicta sint no-
bis via saluationis. ¶ Sācte deꝰ imortalis sine ꝓn
cipio et sine fine. tu vis ꝙ nos apiamꝰ corda nostra
et labia/solū ad veritatē dicēdā/⁊ ꝙ totꝰ noster itel-
lectus sit plenꝰ veritate/vt totis nostris viribꝰ dili-
gamꝰ te q̄ es sola veritas: ⁊ seruiamꝰ tibi vsꝗ̄ ad mor
tem. ¶ Licet dn̄e deꝰ nō sit nobis tm̄ posse/neqꝫ tā
ta vis ꝙ possimꝰ te diligere vel tibi seruire vt es di-
ligendus vel honorandꝰ a nobis si vellemꝰ tibi pro
tuis meritis respōdere: ꝓpter hoc nō obstat ꝙ tu ꝓ
tanto/nostrū seruitiū nō habeas. sicut si nos seruire
mus tibi secūdū ꝙ deceret tātū dn̄ium sicut tuū est.
quia sufficit nobis ꝙ secūdū posse nostrū glorifice-
mus et laudemꝰ te dū vita sit nobis comes. ¶ Mo

nifeste potest probari secundū ordinationē qua totū mundū mirabiliter fecisti: ꝙ ordinasti ordinate viā saluationis ¶ Misericors deꝰ q̄ saluādos sustines in via veritatis specialioꝝ gratia quā ꝗs a te possit recipere est ista: ꝙ semꝑ sit in ore ꝛ corde eius veritas: quia ꝑ ipsam oportet vnūquēqꝫ venire ad tuā gloriā sempiternā. ¶ Intātū exaltasti verā viā saluatiōis quia vt illā cōgruēter saluares voluisti assumere veram carnē humanā ꝛ in ipa multa opprobria pati/ꝛ finaliter mortē subire. ¶ Quis posset extimare magnitudinē vel nobilitatē vere vie saluationis: cū solū per ipsam oporteat necessario vnūquēqꝫ ꝑuenire ad eternā beatitudinē infinitā. ¶ Deꝰ q̄ propter merita acq̄renda ꝑmittis hoīes suas ꝓprias voluntates sequi: tā mirabili ordinationi cūcta ordinasti: ꝙ tantū facis differre bonos a malis: ꝛ tāta contrarietas est inter eos vt maior non posset esse. q̄a boni sequentes veram viam saluationis sunt in optimo statu quo possint esse. et mali sequentes viam erroneā sunt in pessimo statu in quo possint esse. ¶ Letemur ergo omnes pariter ꝛ consolemur in tua diuina veritate: et semper continue habeamus eam in memoria. q̄a si sic ageremus quandovellemꝰ cogitare in vanitatibꝰ huiꝰ mūdi plenis falsitatibꝰ et cōtrariis veritati: tua diuina veritas subtraheret nos et mentes nostras a talibꝰ vanis cogitatiōibꝰ ꝛ faceret solū nos premeditari in iis q̄ vera cōsistunt. ¶ Pie et deuote precor te deū meum ꝛ dn̄m meū vt digneris parentibꝰ meis dare requiē sempiternā propter hoc ꝙ genuerūt me credentes in viā veritatis/ et ꝙ des tuā gratiā patrinis ꝛ susceptoribꝰ meis q̄ obtulerūt me tibi ꝑ lauacrū sancti baptismatis cōfitētes pro me veritatē. ¶ Dn̄e deꝰ q̄ cognoscis causā ꝛ effectū oīm rerū. si mūdus iste tēporalis in quo viuimꝰ est vilis ꝛ praue ꝯditionis/ ꝛ totus plenus sordibus et immūdiciis: ego nō miror ꝙ dū sumus in eo pluribus modis labimur ꝛ venimus ad falsitates erroneas q̄ʒ ad veritatē lucis. ¶ Et licet falsitates huiꝰ mundi ꝛ modi fallendi sint plures sine aliqua cōparatione q̄ʒ vie veritatis: ꝓpter hoc nō sequit̄ ꝙ ratione quātitatis falsitas preualeat veritati. q̄a virtꝰ vel bonitas nō iudicatur secūdū multitudinē numerosam sed secūdū magnitudinē virtuosam. ¶ Dn̄e deꝰ quāuis ego hactenꝰ amplexus sim plus falsitatem q̄ʒ veritatē. ꝛ plus malū q̄ʒ bonū. ꝓpter hoc ego nō desisto te humiliter deprecari: ꝙ tu remoueas me a falsitatibus huius mūdi ꝛ a falsis intentionibus et opinionibꝰ falsorū hominū. ꝛ vt dirigas me in verā viam que ducit ad gloriā sempiternā. ¶ Dn̄e deꝰ singulare presidiū tuoꝝ subditorū valde miror de hominibus qui sunt in vero statu/ et in vera via saluationis. qualiter possit fieri vt postq̄ʒ ipsi receperūt a te spirituale donū et spiritualē gratiā: ita ꝙ sunt in statu saluandorū/ nō conātur deducere ad veram viā saluationis illos qui deuiant a veritate et herēt falsis opinionibus. ¶ Quia quotidie videmꝰ hoīes sequentes verā viam saluationis/ mori. qui dū vixerunt non monuerunt infideles ad derelinquendam legē eoꝝ falsissimā (si tamen hoc debet dici) aut fidē erroneā eorūdē vt verā assumerēt legē christianorū qua quis ducitur ad viā saluationis. ¶ Dn̄e deus si ego seruus tuꝰ nō dimitterē ꝓpter metū mortis clamare alta voce per ciuitates ꝛ villas ꝛ oppida infidelium/ ꝙ nullus est de numero saluādoꝝ nisi solū illi qui receperūt baptismū in noīe patris/ ꝛ filij/ ꝛ spiritus sancti. ꝛ solū tales sūt in vera via saluationis: ceteri vero in via damnationis. tūc ego ꝑciperē et cognoscerē ꝙ vere essem de illis qui gaudebūt in gloria tui deus.

¶ Qualiter viuere in gloria sempiterna est vera vita.

DEus cuiꝰ opera sunt ꝑfecta/ benedicta sit tua sancta veritas. quia tu ordinasti ꝙ vita futuri seculi sit vera vita/ in hoc ꝙ videre te est viuere ī gloria. sed vita qua fruimur in hoc mūdo nō est vera vita. quia comedere ꝛ bibere nichil aliud operant̄ in hoīe/ nisi vt corpus et anima vniātsimul ꝛ faciant vnū subiectū rationabile. ¶ Domine deꝰ cū ista vita tēporalis sit diligēda que accidentalis est: q̄ʒto plus sine cōparatione vita celestis glorie debet diligi. nā quāto magis diligēda est tanto est verior vita celestis q̄ʒ temporalis. ¶ Tibi soli deo sit benedictio et gloria quia tu es verus fons vite/ a quo ꝓcedit et manat omis veritas et oia aīata sumunt a te vitā que est in eis. ¶ Pater misericors deus a te solo ꝓcedit et in te solo est vera vita. vera enī vita nichil aliud est nisi videre te ꝛ gloriari ī tua gloria sempiterna. ¶ Gloriose deus vita mundana valde est dissimilis vite tue sempiterne glorie/ q̄a vita tue glorie est sine fine/ ꝛ nulla corruptio vel passio est in ea. sed vita huiꝰ miseri seculi q̄n̄qꝫ est in fletibꝰ et doloribꝰ/ ꝛ q̄n̄qꝫ in infirmitatibꝰ: īterdū̄ vo in corruptione/ distractione/ ꝛ alteratione. ¶ Ergo cū solum tua gloria sit vera vita: et vita huius mundi sit vana ꝛ fallax. benedicti sunt illi q̄ sunt in tua gloria. sed nemo quātūcūqꝫ iustus dū viuat in hoc seculo/ potest dicere ꝙ sit in vera vita. ¶ Beatissime deꝰ tā vera est vita sempiterne glorie/ vt nulla dubitatio adhereat ei siue falsitas. sed vita huiꝰ seculi est tā vana fallax/ ꝛ fragilis: ꝙ tota abundat in dubitationibus et falsis opinionibus. quare veritas vere viuendi est solū in tua gloria. ¶ Causa cur vita tue sempiterne glorie est verior vita q̄ sit/ imo sola vera vita: est ista. ꝙ tu es illa vera vita q̄ es verior res que sit i esse et causa cur vita huius seculi est vana ꝛ fallax est: ꝙ manet in creaturis falsis/ vanis ꝛ corruptibilibꝰ/ sequētibus voluptates carnis corruptibilis. ¶ Quia

illi qui viuūt in gloria/cōtinue viuunt ⁊ infinite/eo ꝙ incessanter ꝑ intuitū te fruūtur ⁊ ille intuitꝰ caret fine. q̄ autē viuūt in hoc mūdo/finite viuūt in eo. et vita eoꝝ est tāꝗ mors q̄dā ꝓpter passiōes quas ibi patiunt̄. ❡Sublimis deus laus ⁊ exaltatio iustoꝝ/ tu scis ꝙ solū illi sunt continue ⁊ infinite leti ⁊ incessanter laudant te (vt decet tuā deitatē et humanitatem) qui viuunt in vera vita tue glorie sempiterne. ❡Sed hoīes q̄ viuūt in hoc mūdo nō sunt cōtinue leti/nec te laudant cōtinue vt decet tuā deitatem ac humanitatē ideo nō est mirū si vita eorū nō est vera ❡Unde dn̄e deus quia solū vita celestis est vera vita: rationabile est ꝙ nos corde ⁊ aīo ardenter affectemus ꝑuenire ad eā contēnentes vitā lubricā huius mundi. ❡Saluator mūdi deus oportet illos q̄ voluerint capere in te verā vitā: imbui ac refici veris cogitationibus/veris dilectionibus ⁊ veris operibus necesse cui est vnūquēq; ꝑuenire ad verā vitā per semitas veritatis vbi nulla sit obliq̄tas deuiationis. ❡Unde hoīes volētes sequi in hoc seculo vestigia falsitatis/postponētes iudiciū rationis/eo ꝙ nō curant nisi ea q̄ de hoc mundo sunt: nō habebūt ī hoc seculo nisi quasdā voluptates carnis que doloribus commixte sunt ⁊ post eoꝝ obitū imꝑpetuū diuersis penarū generibus flagellabunt̄. et hoc idcirco quia fallacia et transitoria dilexerunt. ❡Sācte deus immortalis/tanta est abusio mundane cōcupiscētie vt videatur hominibꝰ viuentibus in vanis ⁊ falsis desideriis huiꝰ mūdi: quāto plus cōgregāt de bonis temporalibꝰ/tanto viuāt veracius in hoc mūdo. et ꝙ magis ꝓlongetur vita eorū/qđ est falsum. q̄a omnino cōtrariū ipsis euenit. quāto enī plus habēt de diuitiis ⁊ voluptatibus huiꝰ mūdi: tanto maior eis datur occasio finiendi dies suos in morte perpetua. ❡Eterne rex glorie sepe ego peccator dilexi tā feruenter istā vitā mūdanā/ vt videretur michi ꝙ esset vera vita. sed modo quādo cogito ⁊ vere video sine enigmate totū cōtrariū. nā cerno ꝙ diuitibꝰ mētiuntur facultates eoꝝ/⁊ ꝙ illi q̄ nūc sunt leti ī breui ꝑtristantur lamētabiliter/et sani efficiūtur egri/ ⁊ sic de aliis: verissime cognosco ⁊ ꝑcipio ꝙ vita huius mūdi non est vera sed penitus fallax ⁊ vana. Quia video quotidie ꝙ illi q̄ magis delicate vixerūt in hoc seculo/et magis associati: pluribus eos sequentibꝰ per vicos ⁊ plateas incesserunt: post eorum obitum q̄si imediate eorum cadauera tradunt̄ vermiū sepulture et soli remanent in sepulchris. et video nō solū carnē eorū consumi ⁊ deleri: sed etiā ossa et ipsis īuitis habent derelinquere possessiones quibꝰ viui dominabant̄/et video etiā ꝙ post eorū obitum non ad hoc seculū reuertunt̄ ⁊ ꝙ eorū perit memoria simul cum corporibus: sic de consimilibus. vnde cū in tali statu sit ista vita mundana: merito censendus est ille temerarius/qui talem vitam cupit et cōplectitur/

❡Mirabiliter videtur michi ꝙ hec vita mundana sit vana et fallax ⁊ nichil veritatis habeat in se. quia vnusquisq; palā videt ꝙ in eodē momēto homo vitur ista vita ⁊ in eadē desinit esse. quare plura loquerer de hac vita? quia nichil vtilitatis video in ea nisi hoc solum ꝙ ꝑ ipsam ꝑueniꝰ ad verā vitā dummodo in ipsa existētes operemur talia de q̄bus eternam consequi veniā mereamur ⁊ gratiā de delictis. ❡Misericors deus qui seruos tuos vis saluos fieri/quia tu es nobis inuisibilis in hoc mūdo propter hoc ista vita mūdana est magis ꝓpinqua morti q̄ vite. et ob hoc etiam patimur plures labores in hoc mundo q̄ quietē habeamus. et abūdamus plus in fletibus ⁊ doloribꝰ q̄ in gaudiis vel leticiis. quare non miror si vita tēporalis est omnino vana ⁊ mentitur suis sequentibꝰ. ❡Unde q̄a ista talis vita sine comparatione abūdat plus in malis q̄ in bonis/et plus in viciis q̄ virtutibꝰ: ꝓbat̄ ꝙ illi q̄ plus in hoc mundo viuūt/ꝓniores sunt ⁊ magis dediti morti q̄ vite: ⁊ citiꝰ pereūt q̄ in lucē veniāt ⁊ desideriū bona merita acq̄rēdi. vnde patet ꝙ q̄ minorē morā faciūt in hoc mūdo: tanto minus habēt de viciis ⁊ citius viuunt deo q̄ moriant̄. ❡Si q̄s recte vellet secū cōsiderare: modicū debet appreciare hāc vitam mūdanam. q̄a ego video ꝙ vix debet cōputari ꝓ tēpore/ tempus in quo aīa ⁊ corpꝰ vniūtur simul in hoc mūdo/habēdo respectū ad tēpus ꝑ qđ aīa separat̄ a corpore post egressum ipsius. vnde postq̄ tēpus ita modicū est in quo corpus ⁊ aīa sunt simul in hac vita: non deberet multū in hoc seculo ab aliquo exoptari. ❡Juste iudex dn̄e deus semꝑ iudicans eq̄tatē. tu voluisti ꝓpter maximas falsitates mūdanas q̄ fiūt in hac presenti vita verus homo effici: ⁊ finalit̄ mortem pro nobis subire vt redimeres humanā speciē a potestate diaboli quā habebat in ipsa/ ratione peccati in qđ cōmuniter erat lapsa. ❡Mitis deus ⁊ benigne longū est tēpus et diuturnū ī quo ego peccator vixi in falsitatibꝰ ⁊ in morte. quia quāto tēpore ego vixi in pctō: tāto tēpore vixi ⁊ steti in falsitatibꝰ ⁊ in morte. ❡Dn̄e deus: tūc viuebam in falsitatibꝰ et in morte: q̄n cor meū sciebat veritatē/⁊ os meum negabat illā/⁊ loq̄bat̄ cōtrariū. ergo dn̄e tūc nō erā viuꝰ sed mortuus/ex eo tūc: quia me os meū ꝓpriū occidebat. quia os qđ mētit̄ occidit aīam. ❡Dn̄ator mūdi deus: quis posset cōsiderare falsitates ⁊ deceptiones q̄ sunt in hac tēporali vita. q̄a si nō esset in mundo nisi solū ista falsitas: scilicet ꝙ maior pars hoīm quasi te diligit ⁊ tibi seruit ficta intentione: ista sola sufficeret toti mūdo/⁊ esset adhuc nimis magna.

❡Ista autē est eoꝝ falsa intentio: q̄a videt̄ eis ꝙ causa quare ipsi deuenerūt in esse/sit vt comedant ⁊ bibant in hoc seculo/⁊ vt sequant̄ alia mundana q̄ homines generaliter sequi ꝯsueuerūt. ❡Ergo dn̄e deꝰ que vita est in maiori falsitate ⁊ deceptione q̄ nostra

humana:quia tu creasti 7 recreasti humanā speciem ad hoc vt ipsa cognosceret 7 pciperet te esse summe bonū/7 q omne bonū manat a fonte tue bonitatis et nos imbuti viciis 7 cecitate opinamur q fruamur vita:ad hoc vt sequamur mūdana vestigia/vtentes communiter voluptatib⁹ q̄ in mūdo sunt/sicut antiqui patres nostri hactenus sunt secuti ¶ Dñe deus vicisti ens omnē inobedientiā:tāta est falsitas et deceptio hui⁹ mūdi/q inundāt toti orbi/ita q implēt omnia extrema mundi / 7 natant sup oia cacumina mōtiū sicut diluuiū tēpore noe. ¶ Quare āplius de falsitatibus et deceptionib⁹ huius vite mūdane faciam mēsionē. q̄a adeo abūdāter regnant ī nostris visceribus/7 ita modica veritas reperitur in nostris verbis q quasi penitus ,pp ter frequētē consuetudinem falsitatū perit in nobis q̄uis veritas. quia magnitudo falsitatis suffocat minimā scintillā veritatis q̄ pullulat in cordibus nostris. sed benedict⁹ sis dñe iesu christe:quia totū cōtrariū erit ī alio seculo. nam tūc veritas suffocabit falsitatem 7 extinguet/et erit sine cōparatione veritas in maiori q̄titate q̄ʒ falsitas. ¶ Cōpleta ista distinctione ad laudē 7 honorem dñe de⁹ tui nois gloriosi:refero tibi gratias. te humiliter orans q digneris inichi tuā gratiā infundere:vt sequētes valeam ducere ad cōplementū ad laudem et gloriam tuam deus omnipotens.

¶ Nona distinctio ī qua tractatur de bonitate/q̄liter essentia diuina est summa bonitas.

DEus qui corda fidelīū p lucē tue claritatis illuminas adeo est sublimis 7 excellens tua maxima bonitas:q nō sufficit nobis intellectus ratio ad pcipledū nobilitatē vel altitudinē tue ingentio bonitatis. ¶ Summe bonitatis de⁹/benedictū sit nomē tuū ineternū.eo q cōtulisti nobis potentiā imaginatiuā qua mediāte pcipimus 7 cognoscim⁹ sensibilia q̄ sūt nobis ī absentia.nā nisi eēt imaginatiua potētia:nos nō possem⁹ percipere vel cognoscere res sensibiles postq̄ʒ abessent nobis.et si de sensibilib⁹ nō possem⁹ habere cognitionē:tāto min⁹ de spiritualib⁹. ¶ Unde cū potentia imaginatiua deficiat nobis ad imaginādum excellētē nobilitatē tue essentie:oportet q recurram⁹ ad potētiā rationalē/qua verissime pcipit 7 intelligitur te esse meliorē/excellētiorē/7 nobiliorē q̄ʒ homo possit imaginari vel itelligere. ¶ Gloriosissime de⁹ cum nos itelligam⁹ tuā bonitatē esse summe bonā/infinitā/eternā/7 oipotentē:,pp ter hoc pcipim⁹ sine aliquo enigmate q nulla alia bonitas est in esse/que debeat cōparari vel assimilari tue maxime bonitati. Quia palā apparet cunctis vtētibus ratione q cum tu solus es finitus/eternus/7 oipotēs:īpossibile est q aliud preter te sit infinitū/eternū/vel oipotens. vnde q̄a nichil p̄ter te (vt p̄dictū est) potest habere predictas virtutes:,pp ter hoc ,pbat̄ q nichil creatū vel creandū potest tibi comparari ī bonitate ¶ Laus honor 7 gloria attribuat̄ dñe de⁹ tue diuine bonitati/q̄a ipsa est tāta in excellētia 7 nobilitate q infundit gratiā 7 benedictionē humano generi/licet ipsum hoc nō suis meritis mereatur. q̄a quotidie videm⁹ q ,pp ter modicū seruitiū tibi ab hoibus impēsum:largiris eis manu benefica et liberali dona innumerabilia 7 bona q̄ non possunt vllo modo estimari. ¶ De⁹ q̄ erigis ad v̄tutes/lapsos ad vicia et pctā/adeo est tua bonitas nobilis 7 sublimis:q nedū tu parē nō habeas ī bonitate / sed etiā parem non habes in bonitatis cōtrario:ita q aliq̄s sit tātū mal⁹ quātū tu es bon⁹. q̄a adeo es dign⁹ q sis summa bonitas/q nichil potest esse in tanta quantitate malicie sicut tu es in virtute bonitatis. ¶ Quia nichil est ita malū cui⁹ malicia sit eterna/infinita/ vel omnipotēs in operādo malū:sicut tua ingēs bonitas est infinita/eterna 7 oipotens. ¶ Benignissime deus postq̄ʒ nichil est tibi par vel equū in virtutib⁹:et tua bonitas est maior q̄ʒ mea malicia / licet mea malicia inestimabilis sit:te humiliter deprecor et deuote q digneī tua bonitas radicitus a me euellere germen totius nostre malicie/que hactenus radices suas non modicū dilatauit. ¶ Deus a quo omne bonum incessabili emanatione procedit:tante dignitatis est tua summa bonitas:q ad eam spectat q nullum bonū sit in esse nisi tātū per tuam permissionē 7 concessionē/vt omne bonū cognoscat̄ tātū p cedere a tua sola maxima bonitate. ¶ Unde omēs vnanimiter glorificem⁹ tuā laudabilē bonitatē:q̄a merito vnusq̄sq̄ʒ tenet̄ incessanter eā magnificare. cum ipsa talē virtutē habeat 7 talē ,pp rietatē:q omnia bona ,pueniāt a gratia sue exuberantie 7 largitatis. ¶ Dñe deus postq̄ʒ tua bonitas est viuus fons/plenus oim bonorū/cū mea malicia est fonsa q̄ procedunt oia mala que sunt in me:te suppliciter deprecor q tua bonitas desiccet fontē viciorū et malorū q̄ sunt in me. ¶ Bonorū remunerator de⁹/nichil est tibi cōparabile in valore:quia quecūq̄ʒ bonitates sunt finite/ excepta tua excellētissima. 7 oia bona q̄ sunt ī hoc mūdo:a suis possessorib⁹ p grauē laborē possidentur. sed bonitas q̄ est ī te / īnest tibi absq̄ʒ aliquo labore et absq̄ʒ aliqua passione. ¶ Dñe deus q̄ omia ab eterno preuidisti postq̄ʒ tu es sūmū bonū in vita/et oia bona oriuntur a te:palā ,pferā cunctis audiētibus q omnes debeant cogitare quando subdere voluerint se delictis:q existiment penes se tuā maximam bonitatem et illicita que perpetrare voluerint. quia tunc si vere existimauerit quod bonum sequitur ex vtraq̄ʒ premeditatione:ipsi inuenient q

cōsiderando tuam ingētem bonitatē vnusqꝫ tenet opari bonū et euitare malū. ꝛ cōsiderando delicta ipsi inueniēt ꝙ sequētes facinora huius mūdi merito merentur affligi diuersis generibus tormentorum. ¶ Item si bene premeditati fuerimus tuā laudabilem bonitatem: nos inueniemus eā pfectissimam in virtutibus. et si circūspexerimus nostrā humanā miseriam nos videbimus eam inopem virtutū et supabundantē in vicijs. ¶ Tantū abundas tu pater celestis glorie in bonitate/ ꝙ nichil est ita clarū vl' mūdū in sua pura natura sicut est tua diuina essentia in bonitate/ simplex/ et pura. nec aliquid potest eē tam coinquinatū sordibus quēadmodū ꝑ ꝯtrariū est tua bonitas pura et mūda ab omni malicia et ab omni iniquitate. nam impossibile est tue bonitati ꝙ possit in ea eē minima pars alicuius vicij. ¶ Intantū priuatur a tua diuina essentia omis malicia ꝛ omis iniquitas peccati. ꝙ anteqꝫ tempus esset in eē: et modo cum tempus est in eē/ et quando tempus desinet eē/ fuit propriū tibi ab eterno est/ et erit: ꝙ eēt in te pura bonitas/ et abesset abs te omis malicia. ¶ Ergo domine deus postqꝫ tu es ipsa sola perfectio bonitatis oportet ꝙ attribuamus tue maxime bonitati omnē virtutem/ omnē nobilitatē/ et omnē dignitatē: et vt cognoscamus ꝙ omnis fragilitas et omnis facilis inclīatio peccati/ est in nostra hūana miseria: ꝛ oportet vt vere sciamus ꝙ tua ingens bonitas sempꝑ perseuerat in eodem statu sine quacūqꝫ alteratione. nostra vero humana bonitas/ mutabilis est instar lune. quia non est fulta virtutibus: ideo sepe accidit nobis vt mane surgamꝰ e lecto bona intentiōe/ ꝛ vespe ri habeamus malam intentionem operandi male.

¶ Deus infinite cōsiderationis: excellētia nobilitatis tue ac maxime bonitatis nō pōt cadere in ꝯsideratione cordis alicuius homīs. qa si vniuersa facies terre esset cōpleta homibꝰ vsqꝫ ad altitudinē celi/ qui considerarent tuam bonitatē et ꝙ oēs pariter loquerent de te vniuersas laudes quas de te dicere possent/ ꝛ ꝙ totidē laudes ab alijs de te audirēt: inter omnes nō possent cogitare tot bona de te neqꝫ loqui vel audire quot sunt in tua excellētissima bonitate. ¶ Largitor omniū bonorum deus: tue maxime bonitati sit laus et gloria: quia bona huius temporalis vite sunt in eē ratione tue bonitatis: et ipsa est causa cur multiplicāt et augmētant/ et oīa mala deuenerūt accidētaliter in eē: ad hoc vt tua bonitas cognoscat. ¶ Domine deus sicut tua bonitas est sūme bona: sic oportet ꝙ attribuamus ei quicqd est boni/ et vt credamꝰ ipsam eē pfectissimā in virtutibꝰ ꝛ imunē ab oī vicio. ¶ Quis posset exprimere tuā maximā bonitatē? nullus. quia si omnia indiuidua que sunt in hoc mundo congregarētur simul in eodē loco et posset sciri eoꝝ integre bonitas et malicia: ego dico ꝙ ita est verum ꝙ qꝫtitas bonitatis eoꝝ et malicie nō eēt in gradu tāte multitudinis: sicut est tua sola diuina bonitas.

¶ Item confiteor: ꝙ ꝓpter multitudinē bonitatis q eēt in oibus indiuiduis que sunt/ non adderetur tue bonitati minimū punctū boni. et tot mala non eēnt in eis vt possent minuere a te minimū punctū boni. ¶ Dñe deꝰ cū tua bonitas tanta sit ita ꝙ nequeat a creatura aliqua cōprehendi: quante bonoꝝ dulcedinis erunt participes illi/ qui erunt possessores hereditatis tue gloriosissime bonitatis? et opposito modo quot penis subijciētur ij qui hereditate tuoꝝ bonoꝝ suis malefactis ꝓuabūtur? ¶ Innumerabilis virtutis deus: te humiliter oro ꝙ ego amodo nō cessem letari et exultare in tua innumerabili bonitate. qa adeo es tu pfecte bonus in cūctis virtutibus/ ꝙ qcūqꝫ adherent virtutibus et fugiunt vicia: faciunt hoc ista intentiōe. quia cognoscunt te eē summe bonū. et quicūqꝫ labitur et cadunt de bono in malū et de virtutibus in vicia/ sunt in pessimo statu. eo ꝙ obliuiscuntur et ignorant tuā cōmendabilem bonitatē. ¶ Plurimū miror dñe deus de regibus et principibus terrenis/ et de alijs hominibus sequētibus vanā gloriam huius mūdi: quonā modo fieri possit/ vt fere totam intentionem suā ponāt die ac nocte circa pomposas laudes hominū mūdanoꝝ: et qualiter possint obliuisci excellētiā tue bonitatis ꝛ ita habere in memoria/ illa ꝑ q ipi credunt bene agere: cū nichil boni possint facere sine tue effluētia bonitatis. ¶ Causa cur ego maiori ducor admiratiōe de oibus hominibꝰ generaliter est ista. qa fere oēs generaliter volūt ꝛ cupiūt vt illd modicū bonū qd est in eis laudet a gētibꝰ die noctuqꝫ/ ꝛ i mēoria habeat. ꝛ tua bonitas (q tāta est) nō recolit ab hoibꝰ quēadmodū expediret. nā valde est ꝯsonū rōni vt quāto aliqd melius ꝛ dignius eēt/ tāto plus frequētiusqꝫ mēorie mādaret. ¶ O altitudo diuitiarū deꝰ: sicut tu vbiqꝫ es ꝛ oīa loca imples sine tamē occupatiōe alicuius loci/ ita tua diuina bonitas iplet oīa loca mūdi sic ꝙ nichil potest inueniri in quo tua bonitas nō supabūdet. ¶ Cū ergo tua bonitas tāta sit vt impleat oīa loca tam celi qꝫ terre: grādi admiratiōe ducor quonā pacto possit eē ꝙ in corde meo sit dextra malicia/ ꝛ in eo locū māsionis inuenit. ¶ Et credo firmiter ꝙ ista sit cā inter alias specialis: qa postposui habere in mēoria excellētiā tue gloriosissime bonitatis/ ꝛ solebā sepenumero opari ꝛ premeditari die ac nocte malicias et pctā ꝑ qbus eram inobediens tibi deo.

¶ Qualiter deꝰ est bonꝰ/ in cūctis suis opibꝰ.

Deus q sctōs tuos miraculis inumeris decorasti: tua mirabilia opa ostendūt te manifeste eē sūme bonū eo ꝙ tu creasti celū ꝛ terrā/ angelos/ elemēta/ homies/ ꝛ cetera aialia: q oia ꝓpter tui creationē indicant te eē manifeste bonū. ¶ In hoc ꝙ āgeli/ demōes/ vl' hoies nō pos-

sent ꝑ se creare minimā creaturā q̄ sit/ostēdūt ⁊ ꝓbā
tur tua opa mirabilia eē nobilia in sui creatione. q̄a si
oēs āgeli demones hoīes ⁊ cetē creature eēnt simul
et vellēt creare minimū pedē formice vel aliq̄d aliud
qđ minimū est in creatiōe/nullatenꝰ possent: q̄a ad te so
lū spectat creatio. ¶ Dn̄e deꝰ: cū tua opa sint ī excel
lentia tāte nobilitatis/ꝓbat ⁊ manifeste apparet ip=
sa eē optīa ⁊ scā. vn̄ ob eā eām nos q̄ sumꝰ tue crea
ture rōnabiles/debemꝰ tibi creatori corde et animo
seruire/te laudare/⁊ exaltare tua opa: te indicātia eē
bonū. ¶ Oīpotēs deꝰ q̄ tua creatiōe ostēderis eē bo
nus: oēs creature p̄bēt q̄ttidie manifesta signa et visi
bilia tue maxīe bonitatis/q̄ ⁊ ī eis cognoscit/benedi
cit/⁊ laudat. ¶ Unde dn̄e deꝰ: q̄a quicq̄d creatū est/
a te ꝓcessit in eē/vt cognoscaris ⁊ ꝑcipiaris eē sūme
bonꝰ/quapropt manifeste apparet te velle oēs illos
eē bonos: q̄ conant diligere et honorare tuā laudabi
lem bonitatē. ¶ Ergo misericors deꝰ: postq̄ tu cre=
as (q̄cūq̄ creas) ad hoc vt tua bonitas in tuis opibꝰ
cognoscat/ego seruus tuus suppliciṫ te oro vt p̄stes
michi tuā gratiā q̄ ego agnoscā et tuā ꝑcipiā boni=
tatē in creatiōe omniū tuoꝝ operū. ¶ Pat īmorta=
lis deus/si tua sunt opa sūme bona: nullatenꝰ est mi
randū quin a tanta bonitate effluāt ⁊ ꝓcedāt: vt ipa
oporteat necessario eē bona. ¶ Sicut ꝓpt tua opa
oīs laus/honor ⁊ glīa debet attribui tibi deꝰ: sic oīs
fragilitas ⁊ oīs miseria est nobis merito ascribenda
⁊ hoc ꝓpt nr̄a fragilia ⁊ friuola opa q̄ circa bonū ali
qđ vix anhelāt. ¶ Pater īcreate deꝰ: si tua scā opa
manifestāt te bonū/nullꝰ debet in aliq̄ admirari. q̄a
ipa ꝑfecta sunt bona. nec debet siliṫer aliq̄s admirari
si ostēdāt nos nr̄a opa eē viles: cū nos simus fragi=
les ⁊ ꝓpītiores ad mala opa q̄ȝ ad bona. ¶ Salus
infirmoꝝ deꝰ/⁊ medela verissima saucioꝝ: mala ⁊ in
ordinata scā/q̄ sunt in mūdo: nō sunt in eo ex defe=
ctu tuoꝝ operū vel tue bonitatis/imo sunt in eo acci
dētaliṫ/ad hoc vt ꝑ ipa sicut ꝯtraria/tua bonitas co=
gnoscat. ¶ Sicut res aliā mouēs ꝓpt motionē non
augmētat vel diminuit licet det ei motū/sic q̄uis tu
dn̄e deꝰ largiaris oīa bona et oīa a te solo ꝓcedant:
ꝓpt hoc tua ingens bonitas nō augmētat in se nec
recipit incremētū. ¶ Quādo mouēs mouet motum
mouet ipm vt cognoscat ab eodē q̄ vere est suū mo=
uēs: nō vt mouēs augmēteṫ vl̄ diminuat (ob illā mo
tionē) ī sui eēntia: vnde a simili tu q̄n aliq̄d creas nō
creas illud vt ꝓpter illā creationē sis melior: sed ob
hoc solū vt illa creatio et cetē manifestēt te sūme bo=
nū ⁊ ꝑfectū in virtutibꝰ. ¶ Pater deꝰ generās/plu=
res sunt cause ⁊ modi/q̄bus nos possumꝰ cognosce
re te eē ꝑfectissimū in bonitate. quia quanto plus q̄s
cogitat tua opa/⁊ plus illa intelligit: tāto magis ipa
ostēdūt te optimū ⁊ ꝑfectissimū in oībus factis tuis
licet tu i te nō recipias plus neq̄ minus. ¶ Dn̄e deꝰ
quāto plura opa ⁊ maiora nos cōtēdimus deducere
ad effectū: tāto plus ebetatur nostrū ingeniū/⁊ tāto
minus scimus illa ꝑficere. ⁊ hoc ꝓuenit nobis ex de=
fectu bonitatis et ex abūdātia malicie/ nr̄am sciētiā
excecātis. sed totū ꝯtrariū est in te: q̄a tāta est tua sci
entia ⁊ ptās q̄ simul ⁊ semel q̄cūq̄ creata sunt ⁊ cre=
anda/⁊ etiā plura scires in eodē momēto creare / et
ad effectū felicissimū ordinare. Unde bn̄dictus ⁊ ex
altatus sis dn̄e deus in oībus tuis opibꝰ in scl̄a secu
loꝝ. nā quāto ipa plura sunt/tāto maiorē occasionē
prebent nobis ad laudandū et glorificandū te nobi=
lē conditorē. ¶ Fideliū deus nr̄m refugiū singulare
si solū creature q̄ nūc sunt p̄sentes/ostēdūt et manife
stant in te tante excellētiā bonitatis/quāto plus ma
iorē bonitatē possemꝰ a te ꝑcipere nos p̄sentes/si il=
la q̄ p̄terita sunt et futura essent nūc p̄sentia. ¶ Dn̄e
deus/sicut nō sufficit michi scientia vel intellectꝰ ad
ꝑcipiendā totā maximā bonitatē quā habes in tua
eēntia. sic nō sufficit michi sciētia vel intellectus ad
ꝑcipiendū totā bonitatē q̄ est in tuis opibus. ¶ Et
q̄d mirū: si ego nequeo ꝑcipere totā bonitatē q̄ est in
tua eēntia/nec totā bonitatē q̄ est in tuis opibꝰ. quia
ego nullo modo possum ꝑcipere totā bonitatē que
est in vno cōfessore vel in vno martire. ergo si noticia
mea patiṫ defectū ad cognoscēdū bonitatem que est
in homine terreno licet sancto: nō est mirū si intelle=
ctus meus patitur defectum ad ꝑcipiendū totā bo=
nitatem que est in tuis operibus. ¶ Excellētis bo=
nitatis deus: benedicta sint omnia opa tua: quia tan
ta est bonitas que cognoscit ⁊ est in tuis opibus: q̄
tota non potest recipi in rebus p̄teritis vel nūc p̄sen=
tibus. imo oportet q̄ adhuc deueniāt res in esse in q̄
bus recipiat bonitas que nō potuit recipi in preteri=
tis vel p̄sentibꝰ hucusq̄. ⁊ ideo necessariū est vt crees
adhuc vsq̄ ad diem iudicij in ulta bona q̄ sint vt vasa
noua ac receptacula tue bonitatis vt plꝰ tua bonitas
cognoscat. ¶ Sicut arbor noviṫ plātata secus decur
sus aq̄rū crescit q̄ttidie in altitudine et latitudie: ⁊ fa
cit quolibet anno nouos ramos /nouos fructus/no=
us folia/et nouos flores: sic dn̄e tanta est bonitas in
te que quottidie a te procedit. q̄ oportet tuum opus
multiplicari et augmentari quottidie vsq̄ ad finem
seculi in humanis indiuiduis infundēdo eis tuam
gratiā et virtutes. vnde ꝓpter hoc decet te creare ad
huc multa subiecta que nondū creasti que sint parti
cipia tue future bonitatis. ¶ Dn̄e deꝰ: tua maxima
bonitas plus respicit ad futurū q̄ȝ ad istud. quia tu
dabis post esse mundi animabus iustis et corporibꝰ
gloriā sempiternam. et quia tua dona nequeunt ces=
sare: eo q̄ tua bonitas nūq̄ cessabit tuam gratiā elar
giri: ꝓpter hoc oportet q̄ gloria quā dabis tuis fa=
mulis sit suis possessoribus sine fine/sicut tua boni=
tas caret fine. ¶ Domine deus qui mortificas / per
gratiam viuificas: omnis laus/ honor/ et gloria sit
tue maxime bonitati: quia quicq̄d tu creasti in hoc

mūdo ⁊ fecisti/totū creasti et fecisti ad respectū futu-
ri scli ⁊ ꝓpterea quicq̄d creasti in hoc mundo est bonū
⁊ vtile:cū respectiue se habeat ad gloriā quā boni sūt
in celesti patria recepturi. ¶ Fortitudo debiliū deus
causa quare ꝑ maiori parte nr̄a opa i hoc mūdo sūt
infelicia ⁊ ꝑuersa est ista.q̄a ꝓmā intētiōem nostram
ponim⁹ in vanis voluptatib⁹ hu⁹ mūdi/⁊ deide se-
cūdā in rebus futuri scli.et ꝓpter hoc nequissima sunt
nr̄a opa et ꝑuersa.quapropter quia istū abusum sequi
mur:ideo valde sum⁹ culpabiles tibi deo. ¶ Sed ꝙ̄
beatus est illoꝝ paucoꝝ numerus q̄ omnino ꝯtrariū
operant/si q̄ ponūt ꝓmā intentionē coꝝ in reb⁹ ꝑpe
tuis nō deficiētibus corruptela/⁊ q̄ sunt sine aliqua
passiōe ⁊ resistunt ꝙ̄tū possunt delicijs huius mūdi.
¶ De⁹ q̄ recte oīa ordinas ⁊ disponis:oīa opa tua re
cta intentiōe sunt.q̄a oīa sunt in actu ad hoc vt ꝓpter
ipa/humana species ⁊ cetere creature cognoscāt ⁊ ꝑ
cipiāt te eē sūme bonū/et ꝙ oīs bonitas a te solo ha
bet originē.sed reges ⁊ ꝓncipes ⁊ ambiciosi homīes
huius mūdi faciūt fere quicq̄d faciūt/ vt ipi cogno-
scant inter alios eē nobiles et potentes/ ⁊ vt possint
acquirere nomē beatissimū bonitatis.sed coꝝ opera
minime cōcordāt bonitati:quia ipi credūt ꝙ debeāt
eē boni/⁊ ita vulgarit vocari dūmodo facta sua ꝯtinē
dent apud homīes quo ad mūdū:q̄d minime ꝓdest
eis:imo obest ꝙ̄ plurimū ad saluationē ꝑpetuā cōse-
quēdā. ¶ Unde valde excecat eos fama mortaliū ⁊
voluptates transitorie huius mūdi.sed nō videt eis
ita in hoc sclo:donec in futuro inueniāt se deceptos.
vbi nō possunt facta sua in statū salubrē aie trāsmu-
tare. ¶ Quare vehemēter miror de hominibus q̄ am
plectūtur hu⁹ seculi vanas pōpas:quo pacto possūt
tm̄ diligere et sequi res finitas et transitorias/ ⁊ ma-
xime postꝙ̄ cognoscūt ꝙ opa q̄ in hoc mūdo faciunt
sunt eis causa et occasio penas patiēdi ꝑpetuū ge-
hēnales. ¶ Eterne de⁹ q̄ lapsos in pctō expectas ad
penitētiā fructuosam. cum tua substantia diuina sit
tota ꝑfecta in bonitate/⁊ quicq̄d tu creasti fecisti vel
ꝓcepisti sit bonū:ergo quicq̄d es tu/es bonū ⁊ cōdu-
cens/⁊ quicq̄d ꝓcedit a te est silr̄ bonū et cōduci-
bile. ¶ Dn̄e deus postꝙ̄ tu es ita sūme bonus: pie et
suppliciter tuā bonitatem oro vt ipa dignetur habe-
re plures famulos iubilatores ⁊ exaltatores ꝑ totū
orbē tui nominis gloriosi.qui ita ardēter diligant te:
ꝙ nō vereant mortē subire ꝓ fide catholica amplia̅-
da. ¶ Et ego seruus tuus quē hucusꝙ̄ fallax mūdus
suis inanibus apparētijs saluti cōtrarijs excecauit:
nō reputabo me(adeo indignus sum tanta gr̄a) esse
de tuorū numero famuloꝝ/donec dederis michi gra
tiā/ꝙ quocūqꝫ mortis genere pro te moriar i hoc mū
do.nā tu i cruce pēdēs mortē subisti ꝓ hūano gn̄e a
ꝑtāte diaboli redimēdo/q̄d iobediēs fuerat tibi deo.

¶ Qualiter oē bonū q̄d est in humano genere:
ꝓuenit a diuina bonitate.

DEus q̄ ꝓpter tuoꝝ bonoꝝ largifluētiā
verus fons eē cognosceris bonitatis:
sicut calor(q̄ est causa reb⁹ calefactis
vt ꝑ ipm̄ sint calide)est i maiori ꝙ̄ti-
tate caloris:ꝙ̄ illa q̄ causa e⁹ sūt cali
da.sic tua bonitas/que est causa no-
bis quare sum⁹ boni:est magis veracit bona sine cō
paratiōe aliqua/ꝙ̄ nos. ¶ Usqꝫ adeo est dn̄e de⁹ tua
maxia bonitas excellētissime ꝟtutis: ꝙ valde decēs
est vt oīa bona q̄ sūt in homib⁹ ꝓcedāt solū a tua lar
giflua bonitate.ita ꝙ nullū bonū ꝓcedat ab aliq̄ alio
q̄d sit in eē. ¶ Pater celestis de⁹:sicut tua benedicta
eēntia ꝯprehēdit oīa itra se/sic oportet ꝙ oīa bona ꝓ
terita/ꝓsentia/et futura ꝓcedāt ⁊ ꝓueniāt a tua ma
xima bonitate:⁊ oīa cōphēdant ab ea. ¶ Dulcis dn̄e
⁊ benigne:sicut ꝑtinet ad tuā maximā bonitatē vt bo
na q̄ i nobis sunt/nō ꝓueniāt nisi a te solo:sic ꝑtinet
ad bōa q̄ i nobis sūt vt nō ꝓcedāt vl' ꝓueniāt ab aliq̄
re ꝟtutib⁹ destituta vl' habēte vicia/vl' a re q̄ ꝑt corru
ptiōi subiici.Sed nos mundanis saporib⁹ excecati:
nō cogitam⁹ nec attēdim⁹ hoc ꝓmissum:q̄a videt no
bis fere ꝙ bona tpalia/sint in eē ꝓpter nostrā bonitatē
quapropter nos ꝯtinue diligim⁹ illos a q̄b⁹ credim⁹
in hoc mūdo bn̄ficia recepisse.Unde iste est maxim⁹
abusus ⁊ maximū viciū nobis:ꝙ credamus illa esse
bona/q̄ sūt nobis causa ⁊ occasio peccati ignorātie.
¶ De⁹ cognitor secretoꝝ.cū oīs bonitas q̄ in nobis
est:a te solo ꝓcedat ⁊ ꝓueniat/oportet ꝙ nos a te so
lo expectem⁹ oīa bona nr̄a:cū a te solo habeāt ꝓue-
nire.quare īpossibile est nos iuenire penes aliq̄d nr̄a
necessaria nisi tm̄ i te saluatore nr̄o. ¶ Ergo dn̄e de⁹
postꝙ̄ oīa bona nr̄a a te solo ꝓuenerūt:valde cōgruit
rōni vt te tm̄ diligam⁹/metuam⁹/laudem⁹/⁊ glorifi
cem⁹.nā si alios dilexerim⁹ vel honorauerim⁹:frustra
illos diligem⁹ ⁊ honorabim⁹/cū ab eo nullā vtilitatē
ꝯseq̄ valeam⁹. ¶ Quare postꝙ̄ tu solus es sola spes
singularit nr̄oꝝ bonoꝝ ꝓtitoꝝ/ꝓsentiū/⁊ futuroꝝ:iu
stū est ⁊ cōsonū rōni ꝙ renūciem⁹ cuiqꝫ alij dominio
ꝓter tuū.⁊ ꝙ a nullo alio expectemus adiuuari/nec a
nr̄is laborib⁹ releuari/ nisi a te solo creatore nostro.
¶ Ab eterno cūcta de⁹ ꝓuidēs/q̄ totū mūdū tuo ser-
uitio ordinasti:postꝙ̄ oīa bona nr̄a hn̄t originē a tua
sola maxia bonitate/⁊ tua bonitas est ꝑpetua ⁊ inal
terabilis:dignare ꝑ tuā misericordiā nobis bn̄dicere
talit vt ꝑpetuū laudem⁹ ⁊ glorificemus te dn̄m deū
nr̄m. ¶ Dn̄e de⁹ tota btitudo bonoꝝ nr̄oꝝ/ q̄bus tu
nos beatificasti:ꝓuenit a fonte tue inumerabilis bo
nitatis/q̄ facit te eē illoꝝ amatorē.q̄a amor quē tu ha
bes erga nos:est cā ⁊ occasio nobis vt sim⁹ boni cau
sa bonoꝝ inumerabiliū/q̄ tu nobis ob tuā bonitatē
solūmodo ⁊ nō ob nr̄a merita tribuisti. ¶ Inestima-
bilis bonitatis de⁹.postꝙ̄ tāta est tua bonitas ⁊ ita
mirabilis:quis posset premeditari maxima bona q̄
ab ea oriantur/vel quis posset cogitare affectuosam

volūtatē/quā tu habes/vt nos essemꝰ boni/cū q̄cq̄d
tu creaueris/sit nobis oportunitas ꝓficiēdi in vita.
¶Deꝰ q̄ nr̄arū tribulationū es verissimus ꝯsolator
si hoīes totā mētē suā et animū ponūt illic/ vbi ha-
bēt maiorē ptē sui thesauri: iustū est q̄ nos ponamꝰ
totā mētē nr̄am z animū ī te/q̄ solꝰ es thesaurꝰ p̄cio
sissimꝰ nr̄e saluatiōis/z aliūde nō habemꝰ vbi thesau
rizare possimꝰ nisi ī te dūtaxat deꝰ noster. ¶Mul-
tū est ergo rephēsiōe dignꝰ/z valde temerariꝰ cēsen
dus: q̄ in aliq̄ alio cogitat/nisi solū ī tua inestimabili
bonitate: a qua sumꝰ pcepturi q̄cūq; bōa gustabimꝰ
in glīa padisi. ¶Miserere mei pat̄ pietatis z miseri
cordie. q̄a ego hactenus pluries cogitaui ī vanis de
licijs z trāsitorijs huiꝰ mūdi et ī ijs q̄ michi mortē p
petuā ministrabāt: q̄ in tua bonitate a qua sola/ ve-
rā possū habere vitā. ¶Deꝰ cui huiꝰ mūdi sapiētia
habet̄ ꝓ stultitia: tāta est temeritas et fatuitas q̄ nos
detinet tāq̄ cecos/q̄ nos reputamus sepius multa
nobis eē bona z vtilia: q̄ sunt nobis causa z occasio
penas ppetuas tolerandi. Nā nos q̄rimus bona no
stra ī lutosis voluptatibꝰ/z ī vanis ꝯmēdatiōibꝰ hu
ius mūdi/et credimus illa inuenire in illis locis: vbi
nostrū detrimētū semp z ꝯtinue pullulauit. Et ꝓpt̄
hoc q̄a nos q̄rimus bona nostra in locis vbi ꝯtrariū
īuenimus: idcirco q̄rēdo ibi vitā/ īuenimꝰ mortē p-
petuā. a qua nullo alio modo possumus liberari/ni-
si fugiamus ista loca vbi mortē et mala cetera repe-
rire nos ꝯtingit: z pueniamus ad locū vbi vita z sa-
lus sine alteratiōe aliqua īuenit̄: z iste talis locus tm̄
est in te dn̄o deo nr̄o. ¶Benedicta sit dn̄e deꝰ tua ī-
gēs bonitas: q̄a oīa bona nr̄a sunt in ea/z nichil ho-
rū q̄ sunt ꝯtraria nr̄is bonis/est ī tua incōprehēsibili
bonitate. ¶Vn̄ ꝓpt̄ hoc/q̄a omne bonū nostrū stat
et est cōtinue ī tua bonitate/z nichil in ea ꝯtrarij iue
nit̄: q̄a ibi nullatenꝰ eē potest/oportet vt vnusquisq;
nostrū attribuat totis suis viribꝰ omnē gloriā z oēm
virtutē tue maxime bonitati. ¶Sed nos q̄ q̄si semp
in veritū labimur/damꝰ nobisipis quācunq; gloriā z
quascūq; laudes possumus: q̄a nos etiā cōducimus
mimos et histriones q̄ cōsumāt nos/ et oīa facta no
stra: nō recolentes q̄ oīs laus/honor/z gloria debet
tm̄ attribui tibi deo: z nobis oīs miseria et oīs fragi-
litas/tanq̄ fere vacuis omni bono. ¶Sola spes no
stre saluatiōis/deꝰ postq̄ a te solo habituri sumꝰ om
ne nostrū bonū: q̄cūq; sine te est: amittit omne bonū
suū. cū in te solo sit/q̄dcūq; bonū expectamus habe-
re: ergo per cōsequēs te amisso/amittūt̄ q̄ tua sunt.
¶Si possibile eēt dn̄e deus/q̄ illi qui ꝓpter sui cul-
pam amittūt te/haberēt p se aliq̄d bonū/ quo mediā
te possent sine tuo auxilio gloriari/et mediante quo
nichilominus possent a penis ppetuis se tueri: non
eēt valde mirandū/si tūc homo postponeret te dili-
gere/et tibi laudes impēdere. sed postq̄ sine te nemo
potest vllū bonū cōsequi aut habere/ merito in nūe-
ro infelicium reputat̄: q̄cūq; te/sui culpa amittit. q̄a in
tui amissiōe amittit oīa bona. ¶Vn̄ cū ego sim de il
lis qui longo tp̄e/te mea culpa amiserim: ego nunc
insinuo aīe mee dicēs ei/vt p oībꝰ caueat sibi ne amit
tat te in eo tp̄e post q̄d nō ꝓ potes inueniri nec potest
te recuperare aliq̄s vltra tēpus illud. ¶Tibi ꝯfiteor
pater celi et terre oris ꝯfessione/cordis cōtritione/et
opis satisfactōne: me tibi eterno iudici accusando/q̄
hactenus fui subiectū vniuersoꝝ maloꝝ et nō vllius
boni: sed deceto faciēs penitētiā de ꝯmissis: spero (te
tn̄ michi ꝓstante grām) q̄ sicut hucusq; fui subiectū
mali/sic deīceps ero subiectū z opator boni. ¶Dn̄e
deus si tu p tuā misericordiā misereris mei et vis in
me ponere aliq̄d bonū: ego humiliter te īploro/ q̄ tu
nō tradas michi illud ad custodiā neq; ad meū libi-
tum ꝓsequēdū. imo rogo te vt tu ꝯserues illud in me
et custodias. quia si tu illud michi traderes ad omnē
meā volūtatē faciēdā: cōtinēti ꝓpt̄ custodie inopiā
euanesceret a me/z deleret̄ de libro vite. ¶Quia tot
sunt vicia z pctā q̄ in me sunt/et q̄bus ego immisceor ī
valle miserie huius mūdi: q̄ nullū bonū posset rema
nere in me/nisi grā tue custodie illud in meis visceri
bus cōseruaret. ¶Cōseruator bonorū deꝰ tua inesti
mabilis bonitas laudet̄/exaltet̄/z glorificet̄ in ppe-
tuū ab vniuersis hoībꝰ. quia ita firmiter et cōstanter
stat bonū nostrū in tua maxima bonitate: q̄ nullate
nus posset ab ea subtrahi neq; euelli. ¶Cū bona tē
poralia sint transitoria/lubrica/atq; vana: nemo sa-
ne mētis debet ea multū suo animo cupe/diligere vl̄
optare. imo vnusq̄sq; sapiēs debet ea fugere: z cū sint
causa z occasio nostri mali. ¶Regratior tibi domie
deꝰ: q̄a infudisti michi īdigno seruulo tuo donū tue
grē/ita q̄ ipa supplente meā ignorātiā/pfeci integre
p̄mū libri: z ꝯfidēs de largitate tue benignitatis: spe
ro alios libros residuos ad felicē effectū deducere ad
laudē et gloriam tui deus.

¶Primi libri finis. Scd̄us incipit/et quar-
ta distinctio in qua tractat̄ de creatiōe Qua-
liter deus cuncta creauit de nichilo.

DEus creator omniū sicut forma non
est subiectū materie: sic p̄uatio nō est
subiectū rei existētis. q̄a si p̄uatio eēt
subiectū rei existētis: oporteret q̄ illd̄
subiectū eēt ī eē/z si eēt in eē/iā nō eēt
in p̄uatiōe nō eēndi. ¶Laus et glīa
sit tibi deꝰ: q̄ nō vis q̄ priuatio sit p̄ncipiū eēndi/nec
vis similiter q̄ p̄uatio sit mat̄ia rei habētis eē. ¶Dn̄e
deꝰ bn̄dicta sit tua scā trinitas. q̄a tu nō creas crea-
turas de tua eēntia: imo creas eas de nichilo. et cau-
sa q̄re nos cognoscimꝰ q̄ tu nō creas creaturas de
tua eēntia ē hec: q̄a ipe sūt corruptibiles vl̄ variabiles
¶Mirabilis creationis deꝰ manifeste ꝓbat̄ p ipas
creaturas/q̄ ipe a te tāq̄ a vero dn̄o creāt̄. nā nos vi
demꝰ eas subijci tuo seruitio. vn̄ postq̄ ipe submisse

sunt naturaliter ꝓpꝫ sui creationē tuo seruitio: oportet ipsas habere ꝑncipiū. nā si creature nō haberēt ꝑncipiū / ⁊ eēnt eterne: seqreꝫ ꝙ eēnt libere / ⁊ immunes a tuo seruitio / ⁊ ꝙ nulli dñō subderenꝫ. ¶ Dñe deus in hoc qđ ꝓpriū est tibi soli ꝙ sis eternꝰ: ꝓbaꝫ ꝙ creature creāꝫ de nichilo: q̄a postq̄ꝫ nichil est eternū ꝑter te: ex eo ꝓbaꝫ ꝙ ipe deuenerit in eē de nichilo. ¶ Eterne deꝰ: si creature eēnt ab etno / nō possent eē in eē ordinate. quia postq̄ꝫ ipe eēnt etne: nō posset eas ꝑcedere ordiator aliq̄s tpe. Unde cū nos videamꝰ oēs creaturas eē aptissime ordinatas / patet ꝙ ipe habēt ordinatorē etnū / q̄ precedit eas eternitate. ⁊ q̄a nichil est eternū ꝑter te solū: ꝓbaꝫ ꝙ tu solꝰ es eoꝝ eternꝰ ordinator. ¶ Misericors deꝰ q̄ saluos facis rectos corde: tu creasti oēs creaturas de nichilo. q̄a anteq̄ꝫ ipse eēnt in reꝝ natura: nō erāt i eē: imo erant ipm nichil: ⁊ de nichilo tu creasti eas et fecisti eas esse in esse / et esse aliq̄d. ¶ Domine deus quando placuit tibi creare creatura / stunc, voluisti creare simul quattuor: scilicet tēpus / locum / intelligētias / ⁊ ꝑmā materiam. ⁊ ista tm̄modo creasti simul: sic ꝙ vnū nō fuit i eē citiꝰ q̄ꝫ reliquū. ¶ Ista q̄ttuor sunt ita creata a te simul: ꝙ de natura eoꝝ est / vt vnū nō sit sine reliquo: q̄a ad aliq̄d eē in eē oportet ipm habere locū in q̄ sit ⁊ tēpus. silr̄ ⁊ locus nō posset creari sine tpe / nec tēpus sine loco: ⁊ iterū locus et tēpus nō possēt creari sine re existēte i loco ⁊ tpe. Uñ qū tu creasti angelos: tu creasti eis mūdū ꝓ loco / licet ipi nō occupēt locū. sed qū tu creasti creaturas corporeas: tu creasti eis locū qui ab eis occupaꝫ. ¶ Fōs luminū deꝰ q̄ radijs luci tue cūcta illuminas: q̄cūq̄ꝫ tu creasti / creasti volūtarie. quia statī qū tu voluisti ꝙ creature eēnt in eē / q̄ nō dū a te create erāt: ꝯtinuo fuerūt i eē. ¶ Talis volūtas sicut tua est / ⁊ talis ptās est merito laudāda ⁊ exaltanda: sed talis volūtas sicut est humana / ⁊ tale posse debet iudicari eē fragile ⁊ iane. q̄a q̄cq̄d nos opamur vł facimus: totū facimus cū labore ⁊ passione. sed qū placuit tibi creare ea q̄ creata sunt: nō oportuit te aliđ facere / sed solū velle. q̄r tuū velle / est tuū posse. ¶ Ōis reuerentia ⁊ honor sit tibi omp̄s deꝰ. q̄a postq̄ꝫ tu sola tua voluntate cūcta creas: ꝓpꝫ hoc ꝓbaꝫ ꝙ q̄cq̄d tu vis / potes. q̄a velle ⁊ posse apđ te idē sunt. ¶ Rex regū deꝰ et dñe dominātiū: res q̄ nūc sunt in eē / potuisses (si de tua ꝓcessissent volūtate) fecisse citiꝰ esse in eē vel tardius / ⁊ res q̄ nō dū sunt in eē: posses nūc (si velles) facere eē i eē. ¶ In hoc ꝙ oēs creature erāt in nō eē anteq̄ꝫ tu creares illas: patet ꝙ ipe ꝑ se non poterant dare sibiipis aliqđ auxiliū ad sui creationē nec poterāt tibi resistere / ita ꝙ tu non creares eas qū de tua ꝓcederet volūtate. q̄a postq̄ꝫ nichil erāt ante suā creationē: nō poterant adiuuare tuā volūtatem / nec ei resistere. ꝓpter hoc dñe deus tu creasti ⁊ creas quicq̄d vis sine auxilio alicuꝰ rei / et sine obstaculo. ¶ Deꝰ īmēse ptātis / sicut nichil creandū potest resistere tue volūtati: sic nullū creatū silr̄. vnde bñdicta sit ptās ita excellēs ⁊ nobilis: q̄ oīa potest. ¶ Deꝰ q̄ sine matia aliqua cūcta creas: qū ego cogito ꝙ tu creas cūcta de nichilo: aīa mea nullo modo potest sufficere ad intelligēdū / qualr̄ illđ possit fieri. et ista ībecillitas iest michi causa fragilis ptātis q̄ est i me. q̄a videꝫ michi ꝙ tāta virtus sit de nichilo aliq̄d facere: vt tua ptās ad hoc mīme sufficiat: sed postea qū ego vere cogito tuā oīpotentē ptātē: cognosco ⁊ video te istđ et maiora posse facere postq̄ꝫ velis. ¶ Uñ cū fragilitas intellectꝰ nostri nequeat attingere nisi difficulter ad ꝑcipiendū q̄modo creatio fit de nichilo: nō miror. quia istud itelligere est tāte subtilitatis ꝙ vix modus cadit in perceptione humane mortis. ¶ Sed benedictꝰ sis tu dñe deꝰ / q̄ dedisti michi ita cōstantē intellectū: mediante q̄ ego affirmo ꝙ tu potes de nichilo creare quicq̄d vis. licet intellectꝰ meꝰ nō sufficiat ad hoc intelligēdū aut ꝑcipiendū modū sicut intelligit modū q̄ est in rebꝰ q̄ fiūt manualiter. vnde cū q̄ꝫplures homies nō credāt res quas nesciunt intelligere: tu facis michi maximā gratiā: q̄a facis me affirmare et credere hoc qđ nescio intelligere. ¶ Dñe deꝰ q̄ vicia comprimis ⁊ peccata: dignū est ⁊ valde cōsonū rōni / ꝙ postq̄ꝫ tu solus oīa creasti: vt tibi soli impēdaꝫ oīs laus ⁊ gloria. ita ꝙ deinceps erubescat q̄libet laudes impendere cuiuis mortali creature. ¶ Pater īmortalis deus / nemo debet credere rationalium: ꝙ aliq̄d sit īpossibile apud te. q̄a postq̄ꝫ tanta potestas inest tibi / ꝙ tu de nichilo oīa creas: bene videtur rationabile ꝙ oīa possis. ¶ Ergo postq̄ꝫ tu es potens cuncta facere: vnusquisq̄ꝫ debet conari totis suis viribus / magnificare ⁊ colere tuā maximā ptātē. et maxime cū tu sis potens remunerare quelibet in seruitijs tibi factis: cū nullū bonū penes te remaneat iremuneratū. ¶ Sūme deꝰ bonoꝝ omniū retributor / tu creasti angelos de nichilo / in libero arbitrio ⁊ libera volūtate. vnde benedictꝰ sis dñe deus meꝰ. q̄a placuit tibi ita eos creare de nichilo / et in libera volūtate: vt q̄cūq̄ꝫ bona faciūt / faciant voluntarie sine aliqua coactōe. ¶ Dñe deꝰ / statim qū tu creasti angelos q̄ nūc sunt demones / q̄si icōtinēti voluerūt effici siles tibi deo: in hoc ꝙ voluerūt q̄dāmodo eq̄pare gloriā ipoꝝ / ptātē ⁊ honorē / reliq̄sq̄ꝫ ipoꝝ vtutes: tue culmini dignitatis. ⁊ ꝓpterea q̄si repēte ipi maledicti a te altissimo fuerūt effecti demōes ab illa hora hucusq̄ꝫ ad oīa mala ꝓni. Silr̄ op̄s deꝰ / creatꝰ a te ꝓthoplastꝰ / post modicū tēpus incepit eē inobediēs / ⁊ resistere tuis iussis. vnde fm̄ hoc / demon q̄si i istāti / ⁊ homo paulopost / qū fuerūt creati: iclinauerūt se ad nō eē. ꝓpꝫ hoc q̄a opus qđ ipi fecerūt / erat icōueniēs vt deducereꝫ ad actū. Uñ ꝓpꝫ hoc q̄a ipsi fecerūt opus qđ habet respectū ad nō eē: pꝫ ꝙ ipi erāt creati de re non existente in eē. quare statim quādo ipi operati fuerunt opus / quod erat incōueniens

ad actum deduci: fuissent ipsi redacti ad nō esse / sed tu dñe deꝰ / vt punires eos a suis peccatis et a sua inobedientia: sustines eos in eē: ita q̄ nō pmittis eos de vita et esse deleri. ¶ Deus vera charitas et dilectio / homines mūdani sequētes carnalia desideria conantur facere cōtingere in eē / hoc quod nō est in esse. et hoc est quia ipi volūt laudari / exaltari / et glorificari: ac si ipi eēnt digni. vnde quia ipi volunt facere hoc quod non est decens vt sit in esse: ipi volūt assimilari ꝛ equiparari tibi in hoc q̄ volunt dare esse ei qđ nō est in esse. ¶ Quando homines mūdani credūt habere maiorē honorem et maiores laudes q̄ ad eos ꝑtineat: q̄nto ad hoc plus conātur tanto viliores ꝛ deteriores efficiūtur. q̄a q̄nto gradus altior tāto casus grauior. ¶ Mitis dñe et benigne tanta est tua clemētia et tua pietas / q̄ licet homo creatura tua / tuis sit mādatis inobediēs et resistens: nō ꝓpter hoc obstat quin tu miserearis peccatoꝝ eius. et vt ei sua necessaria nō ministres. imo etiā qđ plus est / eū facis participē tue glorie paradisi. ¶ Dñe deus / qui ꝓ redemptione humani generis carnē humanā sumere voluisti. cū tu creaueris me de nichilo / et feceris me vnā de dignioribus creaturis q̄ sint: ego vero ꝓpter culpam meā causa peccati fecerim me viliorē ferme creaturā que sit. te precor quātū possum ac valeo vt redigas me ad talem statū: in quo sim ita bonoꝝ factorū et nobiliū sicut sum nobilis creatione. ¶ Pater misericors deus / in tantā vilitatē cecidi ꝓpter delicta mea / q̄ ego cognosco michi debere attribui omnem fragilitatē et miseriā. quia ego sum ille qui propter voluptates carnis / te creatorē meū (a quo omīa bona pcepturus sum) penitꝰ dereliqui. ꝛ te omnino obliuioni tradidi / cuius bonorū gratie debeo continue reminisci. ¶ Vnde cū ego sum ita grauiter tibi creatori culpabilis: nullū aliud remediū habeo / nisi q̄ agam verā penitentiā de cōmissis / et vt de cetero tua mandata salubria ꝓsequar vsq̄ ad meū obitum corporalem / recognoscēs q̄ dū viuā in hoc seculo / tibi semꝑ teneor seruire tanq̄ meo creatori ꝛ deo meo.

¶ Qualiter deꝰ creauit ꝑmordialē materiā.

D Eus pie et misericors qui nō vis peccatores perire / sed ad te cōuerti. benedicta sit tua sancta essentia. q̄a tu creasti primordialē materiā de nichilo ex qua fiunt omnia corporalia. ¶ Dñe deus tu dedisti ꝓprietatē prime materie / q̄ ex ipa fierent diuersa aialia / diuersa vegetabilia / diuersorum generū / diuersaꝝ specierū / diuersarū formarū / ꝛ diuersoꝝ indiuiduoꝝ. ¶ Conditor omniū deꝰ / primordialis materia in seipsa nullū augmētum recipit vel diminutionē. quia de tua voluntate ꝓcedit q̄ conserues et teneas illā in ea quātitate in qua eam creasti. Vnde solū materia crescit vel diminuit in suis indiuiduis. ¶ Omnipotēs deꝰ / tu creasti primā materiā in tali statu / q̄ ipa est subiectū duobus cōtrarijs: q̄ sunt forma et priuatio forme. q̄a materia indiuiduoꝝ recipit formā / et mutationē de vna forma in aliā: que procedit de priuatiōe. ¶ Sicut prima materia est subiectū ad recipiēdum duo contraria / scilicet formā ꝛ priuatōnē ipsius: sic dñe deꝰ ego sum subiectū ad recipiēdū duo cōtraria / scilicet obedientiā tuoꝝ mandatoꝝ / vel inobedientiā. vn̄ deq̄n ego sum obediens tuis p̄ceptis obedio eis ꝑ speciale donū gratie qđ michi infundis: et quādo facio cōtrariū / hoc ꝓuenit michi ex mea natura fragili ꝛ misera: q̄ est prōpta ad recipiendū qđcūq̄ malū. ¶ Pater celestis deus: postq̄ ego sum subiectū ad vtrāq̄ viā paratū scilicet ad bonū et ad malū / ego clementissime te oro vt tu prestes michi gratiam quatinus vt ego sim vas ꝛ subiectū cōseruatiuū tuorū p̄ceptorū vsq̄ ad meū obitū corporalem. ¶ Gloriosissime deus: nos intelligimus primā materiā (quā tu creasti de nichilo) duobus modis scilicet ꝓm res sensuales / et ꝓm res intellectuales. primo intelligimꝰ materiā cōiunctā forme / secūdo modo sine forma. Tūc quādo nos intelligimus materiā cōiunctā forme / intelligimus eam sensitiue. quia postq̄ cōiuncta est forme / oportet intelligere eam eē partē corporis / ꝛ pars corporis est: postq̄ nostri quinq̄ sensus corporales / possunt circa eam exercere actus suos. ¶ Sed quādo nos cōsideramus primā materiā sine aliqua forma: tūc nostri quinq̄ sensus corporales / nō sufficiūt ad ꝑcipiēdum illā: ex eo quia ipa caret forma. vnde causa quare nos ꝑcipimꝰ ꝑmordialē materiā / quādo ipam intelligimus sine forma / est ratione quinq̄ spiritualiū sensuū: q̄bus mediantibꝰ ꝑcipimus eam esse in esse. ¶ Laus et benedictio sit tibi soli deo. q̄a tu creasti primā materiā / ad hoc vt indiuidua cōponerētur ex ea / et dissoluerent̄ i ea. vnde tu posuisti ipsam tanq̄ ꝓ subiecto ordinationis mūdane. ¶ Si tibi dñe deus debet impēdi oīs laus et benedictio ob hoc / quia fecisti primā materiā / tanq̄ subiectū mundane ordinationis: michi merito debet attribui omne vituperiū / ꝛ omne dedecus / ꝓpter hoc: q̄ feci corpus meū eē subiectū totius inordinationis seculi / et totius deuiatiōis. ¶ Dñe deus / sicut tu fecisti primā materiā esse subiectū totiꝰ bone ordinatiōis mūdane / ꝓpter qđ tu cognosceris esse rectus ordinator / sic ego feci me subiectū iordinatū / prōptū ad omne malū. ¶ Eterne preuisor deꝰ / cuius sapientia est innumerabilis: q̄cq̄d tu creas ꝛ facis est valde ordiate creatū et factū: quia tu dedisti tantā habilitatē prime materie / recipiēdi diuersas formas: q̄ ratiōe tante oportunitatis totꝰ mūdus est aptissime ordinatꝰ. ¶ Mirabiliter dñe deus fuisti optimus ordinator: quādo placuit tibi ordinare ꝛ velle / q̄ ꝑma materia eēt eadē

in omnibus indiuiduis. ꝛ vt eoꝝ forme essent diuer
se. ¶ Mirabilis creationis deus: sicut tu creasti pri
mordialē materiam de nichilo/ sic placuit tibi creare
de nichilo formā humanā. ¶ Fons luminū de⁹/ il-
luminās cordib⁹ excecatos: sicut tu voluisti ꝙ pma
materia esset subiectū forme/ sic voluisti vt tua bene
dicta carnis humane assumptio/ ꝛ tua passio/ et tua
mors: essent causa meritoria nostre recreationis et
nostre vite ꝑpetue. ¶ Quia sicut forma sensitiua/ nō
posset esse sine materia: sic nos nō potuissemus ha-
buisse adeo cōgrue redēptionē/ nec potuisset esse in
nobis nr̄a saluatio: sine tue humane carnis assum-
ptiōe/ ꝛ sine tui corporis passione ꝛ morte ¶ Nā tue
carnis hūane assūptio/ ꝛ tui corporis passio/ ꝛ mors
fuerūt causa meritoria: propt̄ quā congrue oportuit
primū peccatū deleri. Oīs virt⁹ ꝛ benedictio cogno
scatur tibi soli deo debere attribui. q̄a sicut ꝓpt̄ con
iunctionē materie ꝛ forme/ fit īdiuiduū: sic ꝓpter cō
iunctionē tue deitatis cū humanitate (quam assum
psisti) fuit facta nostra redemptio ꝛ nostra saluatio.
¶ Saluator mūdi deus: sicut materia ꝛ forma sunt
res inuisibiles q̄n nō sunt simul/ et sicut nō possunt
adinuicē videri donec in vnū cōcurrant: sic vnio tue
deitatis cū humanitate/ nō est vtilis illis: qui ī te nō
credūt. nec ipsi possunt videre/ neq̄ percipere ad in-
telligendū predictā vnionē: nisi sit in eis vera credu
litas ꝛ vera fides. ¶ Et sicut materia est apta ad re-
cipiendā quālibet formā: sic nos ꝑ veram fidē habe
mus quodcūq̄ bonū inest nobis. ꝛ ipsa est causa no
stre saluationis. ꝛ sicut forma nō posset esse sine ma
teria naturaliter: sic nostrū bonū/ nō posset esse sine
vera fide. ¶ Jesu fili dei viui: nunq̄ a potestate di-
uina discedēs. sicut ꝑ cōiunctionē materie ꝛ forme/
contingit corpus in esse: sic per accessum ꝑuerse sug
gestionis diabolice quā demon habuit ꝑverba cum
prothoplasto cōtingit pctm̄ in esse. ¶ Et sicut mate
ria alterat̄ in indiuiduis causa generationis vel cor
ruptionis: sic est natura humana alterata/ causa pec
cati originalis. ꝛ mutata est/ factaq̄ prōptior ad pec
candū/ q̄ȝ ad faciendū bonū. ¶ Quia p̄mū peccatū
scilicet originale/ fuit causa ꝛ occasio oīm pctōꝝ no-
stroꝝ: ī hoc ꝙ ratiōe ipsi⁹ fuit corrupta humana na
tura in nobis. ¶ Dn̄e de⁹: sicut indiuiduū cōpositū
ex materia ꝛ forma corrūpit̄/ quādo materia ꝛ forma
separant̄ abinuicē: sic euanescit ꝛ delet̄ peccatū/ quā
do peccator accedit ad tuā misericordiā/ per verā pe
nitentiā suoꝝ peccatorū. ¶ Unde placeat tibi pa-
ter misericors/ ꝙ ego possim agere penitētiā de pec
catis meis per verā oris cōfessionē/ cordis cōtritio-
nem/ ꝛ operis satisfactionē. ¶ Remunerator bono-
rum operū deus: nunq̄ ego cognoscā aut percipiā
ꝙ deleatur atq̄ euellat̄ radicitus a me radix pecca-
torum meoꝝ: donec ego videā penitus mutata oīa
opera mea/ ꝛ alterata/ ꝛ precipue intentionē meam.
quia propter ista duo: scio ꝙ sunt multiplicata pctā
mea: que oportet diminui ꝓpter noua opera p̄mis
contraria/ ꝛ propter nouam contrariam intētionem
¶ Dn̄ium ꝛ altitudo potestatis oīpotentis/ cogno-
scatur debere attribui pater īgenite tue diuine essen
tie: quia tu es prima causa mouens meū eē: ꝛ vltima
(sicut aqua est causa mouēs molēdinū) in hoc ꝙ tu
creasti primā materiā q̄ est causa materialis elemen
torum/ ex q̄bus corpus meū est compositū. ¶ Licet
dn̄e deus tu sis primus motor ꝛ dator mei esse ꝛ im-
mortalis motor: te suppliciter oro q̄n migrauero ex
hoc mūdo/ sis michi ꝓxim⁹ ꝛ primus motor et ad-
iutor ad michi dādū tuā gloriā sempiternā. ¶ Quā
uis ego sim ꝓxim⁹ motor meiipsius in peccatū: tue
complaceat bonitati/ ꝙ ipsa nō me derelinquat/ sed
me faciat ꝑuenire ad eternā beatitudinē tuam de⁹.

¶ Qualiter deus creauit firmamentum.

DEus sub cui⁹ dominio oēs fines ter
rarum cōstituti sunt: quādo tu creasti
primā materiā de nichilo/ ex illa feci
sti quatuor elemēta scilicet ignē/ aerē
terrā/ et aquā/ et qđ est ex illis cōposi
tum. ¶ Quintā insuꝑ partē placuit ti-
bi facere subtiliorē potentiā/ lucidiorē/ et pulchriorē
q̄ȝ ceteras partes quatuor. ꝛ propter hoc q̄a fuit no
bilior pars q̄ȝ cetere: voluisti ꝙ ipsa circundaret cete
ras partes. ¶ Dn̄e de⁹ tu creasti materiā/ de qua fe-
cisti firmamētū in tanta subtilitate/ in tanta purifi-
catione/ et in tāta simplicitate: ꝙ firmamētum ab ea
factū est incorruptibile/ impassibile/ et sine omni al-
teratione. ¶ Juste iudex dn̄e de⁹: tu creasti quintā
partē in maiori simplicitate q̄ȝ q̄tuor elemēta. vnde
licet firmamentū cōpositū sit ex materia: ꝓpter hoc
nichil obstat quin ipm̄ sit simplicior essentia/ q̄ȝ aliq̄
alia eēntia corporalis. ¶ Optime ordinator de⁹ tu
ex p̄ma materia fecisti corpora habētia leuitatē. scili
cet ignē/ ꝛ aerē: ꝛ pōderositatē/ scilicet terrā/ ꝛ aquā.
nec leuitatē neq̄ pōderositatē: scilicer firmamentū.
¶ Sapiētia tue ꝓuisionis ordinauit eťne prouisor:
ꝙ alia corpora firmamēti/ sint velociora ꝛ digniora
aliis. nā sic ordinasti ea ꝓpter influētiam quam ha
bent a corporib⁹ elemētaris. ¶ Spes vnica fidelisi
deus: benedicta sit tua nobilis creatio. nā tu creasti
firmamentū in maxima quātitate magnitudinis.
quia tali magnitudini cōgruit habere supra se celū
empireum: vbi angeli ꝛ iusti hoīes gloriātur de tua
presentia. ¶ Et est valde conueniens rationi: ꝙ illi q̄
merentur suis operibus habere gloriā sempiternā:
sint in nobiliori loco ꝛ digniori q̄ȝ ceteri quorū meri
ta hec non requirūt. ¶ Rex regum dn̄e de⁹: cū ego
sim letus vbi regnant vicia ꝛ peccata. ꝛ sim vilis sor
didus/ et fetidus: propter ipsa verissime cognosco/

q ego nō sum dign⁹ habere firmamētū ꝑ habitaculo vel ꝑ loco. qa nō est decēs q macule polluant qđ immaculatū debet cōseruari. ¶ Redemptor mundi deus / tibi soli sit laus ⁊ gloria. quia tu creasti in firmamēto corpora lucida / atq nitētia / vt luceāt ⁊ niteant super orbem: quoꝝ luce ⁊ claritate dies separatur a nocte / ⁊ nox a die. ¶ Pater celestis deus: sicut tu decorasti ⁊ ornasti firmamentum planetis et stellis / sic decorasti ⁊ ornasti terram et habitantes in ea prophetis ⁊ aliis iustis hominibus: qui illum inauerunt habitatores eius veris operib⁹ / dirigentes gressus suos ad viā eternam. ¶ Dñe deus / sicut tu creator oīm es excellētissim⁹ i bonitate / ⁊ plen⁹ omni sapientia: sic tua opera sunt bona ⁊ optime ordinata / ⁊ valde decora. ¶ Mirabilis ordinatiōis de⁹ tante subtilitatis / operis / et ordinationis est firmamentū. q in ipo sunt signa et planete: qbus regūtur et ordināturcorpora inferiora elementata. ¶ Causa quare corpora inferiora regunt a corporib⁹ supcelestibus est ista: quia firmamentū in quo sunt corpora supercelestia / est nobilioris nature q̄ elemēta ex q̄bus corpora elementata cōponūtur. ¶ Dñe deus / sicut tu voluisti q corpora supercelestia / dominētur corporibus elemētatis: sic voluisti q fiat inter homines. nā tu ordinasti / q habētes dignitates ⁊ prelaturas: presint suis subditis / et sint eis exemplum ⁊ lucerna recte viuēdi. sed peccatis nostris exigentibus: illi qui ad maiorē dignitatem vocati sunt / ꝑ maiori parte sunt deterioris conditionis q̄ alii. ¶ Singularis dñe / in omni veritate ⁊ rectitudine perseuerās in tantū representat firmamētum nostris oculis pulchrum / nitens / lucidū / ⁊ ita apte ordinatū nostre rationalitati: q nobis significat ꝑpter eius pulchritudinem / ⁊ ordinationē / tua maxima potestas. tua bonitas: et tua nobilis ordinatio. quia suis operibus vnusquisq cognoscitur operator. ¶ Quāuis (imortalis deus) corpora supcelestia significent ⁊ representent nobis tuā nobilē creationē: ⁊ tuā laudabilē bonitatem: nichilo secius tātū sum⁹ solliciti ⁊ occupati / circa ista opera tēporalia: q ꝑpter ipsa ignoram⁹ et obliuiscimur tuam nobilitatē et tuā bonitatē. que euidenter apparent suis operibus. ¶ Deus a q̄ nullum malū dimittitur impunitū. cū ego sim ille q̄ ꝑpter lutosas ⁊ fetidas voluptates carnis / oblit⁹ sim recognoscere tuam innumerabilē bonitatē: meipsū morte perpetua iudico esse dignū: nisi circa alia opa istis contraria / ⁊ obuiantia mutem totaliter statum meum. ¶ Exauditor iustorum precum deus: postq̄ tu creasti firmamentū adeo pulcrū et nitens / in quo possidebunt iusti eternam gloriā: cur aliquis dum viuit in hoc seculo cessat laudare et exaltare tuum nomen gloriosissimū: et cur postponit tuum seruitium / propter bona transitoria huius mundi: quia soli seruitores tui erunt participes eterne glorie in celo empyreo / aut vbi tu ordinaueris deus. ¶ Domine deus: quando quisq accepit ab aliquo aliquod mun⁹ immediate post receptionē muneris obligat⁹ est ei. et si munus admittens noticiā veram habuerit: statim cogitabit vt illi munus illud possit remunerare. et iterum ante remunerationē et post / semp conabit q possit illi facere qđcunq placitū fuerit atq gratū. et quāto maius munus fuerit: tāto magis se illi sentiet obligatum. ¶ Unde cum tu largitor omniū bonorum / tot et tanta dona nobis dederis: quomodo possumus esse in amentibus excecati / q nō recognoscimus a te tot beneficia accepisse. quia nichil aliud deberemus nostris cordibus cogitare: nisi vt possemus facere ea que ad tuum seruitium cederent ⁊ honorem. ¶ Plasmator noster deus: cui⁹ imperio omnia sunt submissa: postq̄ placuit tibi ornare et decorare firmamētum luce et nitoribus / placeat tibi per tuam misericordiā decorare et illuminare fines terre sanctis et iustis hominib⁹. qui dirigant et illuminent tenebrosos homines: qui a via deuiant veritatis. ¶ Dñe deus ita pauci sunt numero iusti iter iniustos: q quasi vix lucet lux inter tenebras per quam oportet quēlibet ad paradisi gaudia peruenire. cum vix sit aliquis / qui in mundo luceat inter tot homines tenebrosos. ¶ Unde dignare pie et misericors iesu christe tantam gratiā tuis fidelibus catholicis infundere: q ipsi per totū orbem terrarū tale lumen deferant et nitorem: et sic inter alios luceant: vt pulsis penitus cūctis tenebris a seipsis / recta via ad te qui es verus fons luminum / dirigant gressus suos ¶ Deus vne in essentia ⁊ trine in personis: sicut tu creasti solem in medio firmamenti: vt illuminet ⁊ calefaciat vniuersam faciē terre. sic voluisti ponere tuam sanctam crucē i terra: vt illuminet corda hominū excecata: et vt calefaciat catholicorum viscera in tuo seruitio et amore. ¶ Dñe deus: ego video q terra nō contrariatur neq resistit recipere lucem solis: imo ꝑmittit se ab eo illuminari ⁊ calefieri. sed homines cōtrariantur et resistunt signo tue sancte crucis: ita q non permittūt se ab eo illuminari vel calefieri i tuo amore. vnde ista contrarietas et istud obstaculum habent originē a nostris cecis mētibus: vbi regnāt vicia et peccata que excecant et infrigidāt corda nostra. ¶ Quare dñe deus: tu qui non vis mortem peccatorum sed vitam: te supplex et humilis rogo vt calefacias feruore vere dilectionis nostra viscera ⁊ restringas in nobis calorem voluptatū carnalium in tantū vt impendamus illum honorem et seruitium quod tibi soli tanq̄ vero dño debet reddi. ¶ Deus qui sanas saucios ⁊ infirmos / tu posuisti nos super faciē terre: que distat a celis maximo spacio. ¶ Unde cum ego sim hic inferius super terram / et peccata mea fecerint me valde ponderosum et grauem / ⁊ nequeam sine tuo auxilio ad celsitudinem tam alti lo-

ei ascendere:pie et suppliciter te oro/ꝙ tu prepares
michi per gratiam/scalam meritoriā: per quam ad
celos possim ascendere/ita ꝙ non resistat michi pō-
dus vel grauitas meorum peccatorū. ¶ Per istam
scalam/nullo modo possum ascendere: nisi prius ꝑ
veram penitentiam meorum peccatorū deposuerim
grauitatem. quia solum purificati ascendunt ꝑ hu-
iusmodi scalam/ad eternam beatitudinem tui de⁹.

¶ Qualiter deus creauit elementa.

DEus qui mortificata viuificas/ bene
dictum sit nomē tuum gloriosissimū
in eternum:q̄a tu fecisti quatuor ele-
menta ex prima materia/ꝛ voluisti ꝙ
illa crearentur de crassiori materia q̄3
firmamentum ¶ Dn̄e deus tu dispo
suisti ꝙ elemētorum alia essent de crassiori materia/
et ponderosiori q̄3 alia/et vt alia cōtrariarent̄ aliis/
et haberent diuersa corpora/ac diuersa loca: ita vt
quodlibet haberet suum locū sibi appropriatum et
determinatū. ¶ Nā tu disposuisti ꝙ ignis esset sup
aerem:quia ignis est de subtiliori materia/q̄3 aer. et
quia aer est de subtiliori materia q̄3 aqua:ideo ordi-
nasti ꝙ aer esset supra aquam. et quia aqua nō est de
tam crassa materia sicut terra:idcirco fuit rationabi
le eā terre supesse ¶ Honor ꝛ gloria sit tibi dn̄e de⁹:
qui creasti quatuor qualitates : que sunt in quatuor
elemētis. et appropriasti vnicuiq3 elemento suā pro
priam qualitatem. igni scilicet caliditatem/aeri hu-
miditatem/aque frigiditatem/et terre siccitatem.
¶ Item tu dedisti vnicuiq3 istorū quatuor qualita-
tum/suum subiectū:in quo q̄libet permaneat. ita vt
vnaqueq3 qualitas sit de necessitate in suo subiecto/
et sit sibi essentialis(id est necessaria vt sit)qualitas:
et subiectum sit essentiale sue qualitati. ¶ Clemen-
tissime dn̄e/sicut tu dedisti cuilibet qualitati suū pro
prium subiectum:sic humiliter te oro/ꝙ ego seruus
tuus possim facere de corde meo subiectum/in quo
sit et continue permaneat tua dilectio:ex quo quidē
procedant laudes et seruitia:que sint ad honorem ꝛ
gloriam tui deus. ¶ Deus qui cūctis animatis sua
necessaria subministras:tu disposuisti ꝙ due q̄tuor
qualitatum/sint actiue:et alie due passiue. nam cali
ditas ꝛ frigiditas sunt due qualitates actiue/ humi
dita s vero atq3 siccitas/sunt alie due qualitates pas
siue. ¶ Iste quatuor qualitates/ sunt annexe adin-
uicem ꝛ concordantes. quia ignis per se naturaliter
calidus est:et est siccus ratione terre. et aer est per se
naturaliter humidus:et calid⁹ ratione ignis. aqua
autem per se naturaliter frigida est/humida vero ra
tione aeris. et terra per se naturaliter sicca est : et ra-
tione aque frigida . et ita ille quatuor q̄litates sunt
annexe adinuicē/ratione conuenientie ꝛ concordā
tie:que est inter ipsas. ¶ Unde mirabiliter disposui
sti recte ordinator:quecūq3 creata sunt. neq3 mirum:
quia ante cōstructionē mūdi/ab eterno scilicet/pre-
uidisti quecūq3 futura erant. ¶ Gloriosissime deus:
vera caritas et dilectio fidelium:tu ordinasti vt que
libet qualitas sit actu in suo simplici elemēto. q̄a ca-
lor est in igne actualiter ꝛ nō potētialiter. ꝛ hoc ideo
est:q̄a ignis est simplex/in quātū calor inest ei actua
liter. ꝛ sicut ignis naturaliter/est calidus actualiter
sic similiter aqua est frigida actualiter. ꝛ aer humid⁹
actualiter. terra quoq3 sicca eodem modo actualiter
¶ Et quādo tu vis ꝙ elemēta simplicia intrent cō-
positionē:assumis aliquas partes elemētoꝝ simpli-
cium/ꝛ coniungis ea simul et cōponis/et hoc ratio
ne cōuenientie siue cōcordātie:que est inter eorum
qualitates. vnde cōueniētia siue cōcordātia que est
inter quatuor qualitates elementorū:est causa qua-
re corpora elemētata perueniunt in esse ¶ Dn̄e de⁹
facta cōpositione elemētorū in corporibus elemēta
tis. corpora illa elementata/tā rationabilia/q̄3 sensi-
tiua/q̄3 etiā vegetatiua:sunt in esse tanto tēpore in
illa cōpositione/sicut de tua ꝓcedit libera volunta-
te. quia quādo placet tibi ꝙ ipsa iter se dissoluātur/
disiungant̄/et corrūpant̄:tūc quodlibet elementum
reuertitur ad suū simplex. ¶ Eterne et immortalis
deus:tu ordinasti ꝙ duo q̄tuor elemētoꝝ sint leuia.
et alia duo pōderosa ꝛ grauia. ꝛ hoc ordinatum est
aptissime a te/ex eo vt ignis ꝛ aer naturaliter semꝑ
sursum ascendāt/ratione sue leuitatis. et vt terra et
aqua naturaliter semꝑ deorsum tendāt:ꝛ cētrū appe
tant /ratione sue ponderositatis. ¶ Pater celestis
deus:istā leuitatē et istā ponderositatē appropriasti
quatuor elemētis/ꝛ ex influentia corporū celestium
generātur pluuie/venti/niues/tonitrua/fulgura/et
nubes. Quia loca superiora cōtrariant̄ locis inferio
ribus ꝓpter hoc:q̄a quādo elemēta leuia intrāt cō-
positionē cū grauib⁹ ꝛ ponderosis:tunc leuia de na
tura sui exigūt reuerti ad superiora loca/ꝛ pondero
sa ad inferiora. ꝛ ita ꝓpter istā cōtrarietatē ꝛ repercus-
sionē que fit inter elemēta/oriunt̄ oīa supradicta vt
dictum est. ¶ Scrutator cordiū de⁹:tantā cōuenien
tiam ꝛ cōcordātiā/facis esse inter corpora cōposita
ex elementis:ꝙ qualitates eoꝝ facis simul cōuenire
et concordare in eodē subiecto. licet diuersas quali-
tates sit in eis reperire. ¶ Unde ꝓpter istā cōueniē
tiam ꝛ participationē que fit inter elemēta composi
ta et eorū qualitates:generant̄ indiuidua:ꝛ corrum
punt eorū discordantiam in seipsis. ¶ Quare omis
laus et gloria attribuat̄ tibi soli deo. nā mirabili or-
dinatione ꝛ valde virtuosa facis itrare cōpositionē
quicq̄d ex quatuor elemētis componit̄:vt patet vni
cuiq3 cōpositionē aliquā subtiliter cogitanti. ¶ Do-
mine deus virtutū/cum ego sim compositus ex qua
tuor elementis/ꝛ vnum illorū sit ignis:valde miror

quare ꝓꝓetas partis ignis:q̃ est ĩ me:nõ me calefa-
cit in tuo amore. ¶ Quare pie ⁊ misericors de⁹ flexis
genibus te oro:vt taliter facias me sentire ꝓprieta-
tem ardoris ignei/qui debet esse ĩ me ratione ignis:
ꝙ habeã ita feruentẽ amorẽ/ tibi ꝑmo ⁊ postea meo
proximo.ꝙ vnicuiqꝫ scdm gradũ suum possim inte-
gre ⁊ debite respõdere. ¶ Quia peccatis meis exigẽ-
tibus/ego sentio ĩ me ꝙ ita refrigeratũ est cor meũ
circa tui amorẽ/⁊ mei ꝓximi.q̃ vix est in eo minima
scintilla ardoris/que ꝑ momentum vnicũ in virtute
ardeat caritatis. ¶ De⁹ nostre saluationis spes vni-
ca/valde miror similiter de meipo qualiter potest eẽ:
ꝙ post ꝗ̃ ego sic compositus ex aere(qui habet ꝓꝓe-
tatem humiditatis)oculi mei nõ sunt humidi ꝓpt
lacrimas eis aduenientes de planctu meoꝝ preteri-
torum criminũ.et qualiter potest esse/ ꝙ cor meũ est
ita proteruũ et crudele ad capiendã vindictã. ¶ Do-
mine deus cũ ego sim compositus ex elemẽtis/quo-
rum quedã habẽt leuitatẽ. quomodo potest ẽẽ ĩ me
tanta pigricia mouẽdi volũtatẽ meã de vicijs ad vir-
tutes. ¶ Dñe iesu christe sicut statio naturalis non
mouetur per sui naturã aut per se:sed ꝑ aliud ipsam
mouens/qd̃ est extra se.sic ista segnicies siue pigri-
cia que est in me:reddit me pigrũ ad tuum seruitiũ
faciendum: et ad cetera bona.neqꝫ ꝓuenit ex natu-
ra quã michi dedisti:sed ex alio qd̃ non est ipsa natu-
ra.quod est peccatũ/ortum in me accidentaliter: qd̃
reddit me pigrum ⁊ somnolentũ circa omnia bona.
¶ Prima resurrectio a mortuis iesu christe/cum tu
creaueris me in parte aquosum.⁊ dederis michi cau-
sam et occasionẽ diligendi te:et exaltãdi nomẽ tuũ
per vniuersam terram.quomodo potest esse ꝙ oculi
mei non fluũt lacrimis:et non plorant tuam passio-
nem/et tuã mortẽ/quã subisti:vt humanũ genus re-
dimeres a diaboli potestate. ¶ Dñe deus: tot ⁊ tan-
tas causas ⁊ occasiones dedisti michi:ꝙ debeam ti-
bi imperpetuũ deseruire/et nomen tuũ exaltare ĩter
omnes generationes.ꝙ cõtinue die ac nocte teneor
te laudare/⁊ esse totaliter deditus tuo seruitio ⁊ ho-
nori. ¶ Dñe/qui ꝓpter patientiã plura toleras. nõ
est herba aliqua sine planta/quãtũcunqꝫ sit in arido
loco sita:que tanto tẽpore aqua careat pluuiali sicut
mei oculi lacrimis caruerunt. quia vix inuenitur ali-
qua herba vel plãtula que ad min⁹ nõ sit humefacta
pluuia ⁊ rigata semel in ãno. sed oculi mei caruerũt
lacrimis toto tempore vite mee.in hoc ꝙ nunqꝫ fue-
runt moti ad effundendũ lacrimas.nec cor ad suspi-
ria vel ad fletum:quibus mea aĩa a carnis contagijs
mundaretur. ¶ Verissime percipio nunc et cogno-
sco ꝙ tu magis creasti me de terra:q̃ꝫ de ceteris ele-
mentis.et hoc patet per opera que ego feci hacten⁹
quia hactenus cor meũ semper circa terrena opera
et transitoria anhelauit.et semper hucusqꝫ de terre-
nis cogitauit omittẽs meditari celestia. ¶ Vnde li-
cet dñe deus:ego sciam et sentiam in me plus esse de
terra:q̃ꝫ de ceteris elementis.⁊ ideo ponderosus pe-
tens centrum/te humiliter oro taliter cor meum leue
facias:vt possit ascendere ad te per celestes medita-
tiones. ¶ Quare ergo cum in me sit maior quãtitas
terre:q̃ꝫ aliorum elementorum/tanta est in me super-
bia atqꝫ iactantia/⁊ maxime cum terra sit vilius ele-
mentum/grossius/et magis põderosum: q̃ꝫ aliquod
aliorum.certe caligo criminum excecauit penit⁹ mẽ-
tem meam.⁊ propter hoc hucusqꝫ magis secutus sui
facta opera diabolica:q̃ꝫ te deum.

¶ Qualiter deus creauit metalla.

DEus qui lapsos in crimina/reparas
ad virtutes. benedicta sint omia opa
tua.tu enim creasti metalla de mate-
ria elementali:quã creasti de primor-
diali materia. ¶ Dñe deus : tu creasti
alia metalla fortiora alijs.⁊ alia pul-
chriora ⁊ meliora alijs.et voluisti vt quedam eorum
sint de natura fusibili siue dissolubili:⁊ alia de natura
conteribili:⁊ alia de natura extensibili:et quedã alia
que non possunt dissolui/conteri/vel extendi ¶ De⁹
qui largiflue bona que sunt magis necessaria tribuis
tu disposuisti ꝙ metalla que sunt magis nobis neces-
saria:inueniãtur in maiori quantitate q̃ꝫ alia.et ꝙ ha-
beatur de ipsis melius forum: q̃ꝫ de alijs. ¶ Salua-
tor mundi deus/benedicta sit tua sancta ordinatio.
quia tu ordinasti ꝙ omnia metalla essent de tali na-
tura/que esset apta et conueniens humanis seruitijs
nam nisi esset ferrũ/mediante quo homo posset scin-
dere/nichil fuisset cum quo fustes ⁊ alia grossa corpo-
ra scinderentur.et multa alia non fuissent in esse: nisi
ferrum esset:quorum existentia valde est necessaria.⁊
nisi fuisset aurum ⁊ argentum non fuissent cõgrega-
ti thesauri/neqꝫ essent plena ornamenta.⁊ nisi fuisset
sal/non essent cibaria condita sapore. ¶ Deus omia
preuidens : in hoc ꝙ tu creasti omnia metalla de ta-
li natura sicut sunt:significatur nobis ꝙ tu creasti ea
propter necessitatem hominum/⁊ non propter neces-
sitatem sui ipsorum. ¶ Dñe iesu christe/cum tu crea-
ueris metalla ad seruitium humani generis : homo
diues auro et argento qui sit auarus/valde debet ex
sua auaricia ĩcrepari propter hoc: quia ponit totum
animum suum et intentionẽ circa diuitias suas.non
cogitans qua intentione/tu eũ ipsis prepposueris.nã
si qs bene aĩaduertat:vnicuiqꝫ date sunt facultates
non vt ipse congreget thesaurorum cumulos/aut in
abusibus eas expendat . sed vt pascat tuos paupe-
res:qui sine eorum auxilio/in mundo nequeunt sustẽ-
tari. ¶ Domine de⁹/qualiter potest esse:ꝙ tãta aua-
ricia/et tanta cupiditas sit in mundo. nam tu creasti
aurum/argẽtum/et lapides preciosos:vt cõmuniter

omnes partẽ habeant: et omnibus deseruiãt. sed mũdana cupiditas ita trahit ad se corda hominũ: vt ꝗ̃libet vellet (si esset possibile) ad se omnes diuicias applicare. ¶ Quare clementissime dñe oculorum lacrimis madidis a corde manantibus te oro: ꝙ tu auferas a voluntate mea auariciam/ et concupiscentiam bonorũ temporalium: taliter vt penitus eorum concupiscẽtia procul pulsa/ per obseruationem tuorum mandatorum adhereã tibi deus. ¶ Tanta est auaricia ꝛ concupiscentia hominũ mundanorũ: ꝙ licet naturaliter vnicuiqꝫ sufficiat comedere vno ore/ et vnum par vestium habere/ ꝛ in vno equo equitare/ ꝛ cubare in vno lecto: propter hoc non remorantur qui sunt ita cupidi/ et ita omnia amplectentes ac si possent comedere multiplici ac vario ore in eodem tempore et decem paria vel plura vestium iduere. atqꝫ in pluribus equitaturis equitare: et in pluribus lectis cubare. ¶ Fortitudo fragilium deus. sicut aurum et argentum inuenitur semper in terra: sic cor et mens auari hominis/ versatur die ac nocte circa terrenas concupiscentias huius mundi. ¶ Sed thesaur⁹ spiritualis inuenitur in hominibus/ qui querũt gloriã sine fine durantem. ꝛ qui quasi continue/ die noctuqꝫ contemplãtur in tuis diuitiis incorruptibilibus: ꝗ̃s non possunt rodere tinee neqꝫ mures. ¶ Ergo dñe deus: cum summus thesaurus solum inueniatur in regno celoꝝ: ego humilis seruus tuus te suppliciter imploro: vt ego solummodo thesaurisem ꝛ cogitem in celestibus operibus/ in quibus est inuenire tuam gloriam paradysi. ¶ Consolator desolatorum dñe iesu christe: ꝗ̃plures homines circundant fere vniuersa littora maris: ꝛ vniuersum orbem terrarum: ꝑ thesauro huius mundi transitorio congregando. et ratione ipsius multos patiuntur labores: ꝛ timores noctis. ꝛ freqũter accidit/ ꝑpter diuitias hui⁹ seculi multos vituparі/ vulnerari/ ꝛ etiã occidi. ¶ Itẽ propter thesauros mundanos/ plures efficiuntur proditores/ fures/ et homicide. ꝛ que plura accidunt terre (vt breuius loquar) aurum ꝛ argentum/ est causa et occasio eterne condemnationis: fere maiori parti hominum huius mundi. ¶ Cum ergo iste mundanus thesaurus transitorius tãtam potestatem habeat super homines (licet illi sciant thesaurum in parte esse causam ꝛ occasionem perditionis eorum finaliter: ꝛ ꝙ non possit eos per se ad saluationem habendam/ aliquatenus adiuuare) quomodo potest esse/ ꝙ homines huius mundi/ sunt ita cordibus et mentibus excecari. vt propter te (qui solus habes esse sue salutionis refugium singulare) non tantum faciunt sicut propter thesauros huius seculi qui sunt eis occasio patiendi penas perpetuas in inferno. ¶ Deus/ qui tam iustis ꝗ̃ reprobis bona temporalia tribuis incessanter. tu creasti metalla ad hoc vt communiter seruiant hominibus huius mundi. sed tanta est auaricia et cupiditas huius vite transitorie/ peccatis nostris exigentibus: ꝙ quilibet conatur sibi appropriare hoc quod a te est omnib⁹ communiter elargitum. ¶ Domine deus si nos vteremur auro/ argento/ et aliis diuitiis ea intentione qua tu produxisti in esse/ et vis ꝙ sint in terra. certe tui pauperes ꝛ inopes sepius a diuitibus pascerentur/ ꝗ̃ pascantur: ꝛ sepius succurreretur eis in omnibus aliis suis necessitatibus: ꝗ̃ nunc fiat. ¶ Sed proh dolor: quia pauperes et inopes temporalium facultatum multotiẽs fame/ siti/ frigore/ ꝛ multis aliis necessitatibus moriuntur: quibus humanum corpus deprimitur in hac vita. quia humanum corpus multis subiacet nocumentis. ¶ Humane salutis amator piissime iesu christe: videtur michi: ꝛ ita compertum est: ꝙ thesaurus huius seculi non est communis omnibus neqꝫ diuisus equis partibus. sed tu qui es thesaurus nostre saluationis es communis omnibus/ et equalis. quia apud te nulla est acceptio personarum. Quia quilibet potest te bonis operib⁹ adipisci/ et potest esse princeps tue glorie sempiterne (aliter enim possessor tue beatitudinis nequit esse) vnde equaliter respicis ꝛ recipis opera quorũcunqꝫ. ¶ Unde ꝗ̃plurimum miror de fatuitate hominum/ que tanta est: ad quid ipsi cum tanto sudore laborãt acquirere thesauros transitorios huius mũdi: qui sunt dispersi et possessi a diuersis hominibus per diuersas partes orbis. et quare illi nõ ita laborant vel plus acq̃rere suis meritis thesaurum celestis glorie: qui tantum in te deo inuenitur: et non in aliquo alio. in celis ꝛ nõ alibi. ¶ De⁹ qui libentius tribuis: ꝗ̃ recipiãt admissores. cum tu dederis communiter humano generi/ tantũ de thesauris huius seculi: ꝙ oĩbus sufficeret/ si essent equis diuisi portionibus inter eos. valde dolendum est/ ꝗ̃ maior pars hominum est ita turbida: ꝛ anhelans ad aggregandos cumulos thesaurorum: ꝙ propter hoc thesauri non sufficiunt necessitatibus pauperum miserorum. licet thesauri sint creati in maxima quantitate. ¶ Ergo cum thesauri huius seculi non sufficiãt hominib⁹ vniuersis. et hoc propter rationes sepe dictas: oportet ꝙ tu (qui es verus thesaur⁹ celestis patrie paradysi) sis ita sufficiens et abundans/ ꝙ omnes illos eo adimpleas qui per tuam gratiam merebuntur suis meritis adimpleri. ¶ Domine de⁹/ cum nullus thesaurus habeat virtutem siue potestatem: ꝙ possit adimplere desideria hominum vero modo propter hoc: quia nichil creatum potest corda hominum saciare. ideo oportet ꝙ tu solus sis thesaur⁹ adimplens/ et satiens corda/ et hominum voluntates. cum tu solus sis ille qui nullum defectum potestatis aliquatenus patiaris. ¶ Principium deus sine principio: et sine principe princeps. plus confert sine ali-

qua comparatione homini famescenti ac sitienti inuenire panem ad comedendum et aquam ad bibendum: q̄ si inueniret vniuersos thesauros huius mundi. et maxime si de illis thesauris non inueniret ad vendendum aliquid qđ posset comedere vel bibere. ¶ Ergo, domine deus: quid prodest homini mortuo si in alio seculo inueniret globos infinitos auri et argenti: quos ipse in hoc seculo congregauit. si ipse valde famesceret et sitiret: quod proculdubio facit/ imo patitur maximos calores / et frigora. Certe ego credo ꝙ etiam pigeret eum illos in alio seculo inuenire. ¶ Iustam libram tenens / iudex incommutabilis: valde esset necessarium et conducibile/ auaris diuitibus huius mundi: ꝙ nunq̄ in toto tempore vite sue inuenissent thesauros auri/ seu argēti/ aut alia bona tēporalia/ nec ꝙ ipsi appropriassent suis priuatis vsibus: quod tu communiter omnibus prebuisti. quia talis appropriatio erit eis causa et occasio diuersa tormenta imperpetuum patiendi. ¶ Gloriosissime deus: vehementer honorandus/ benedicendus et laudandus es: propter thesauros huius mundane vite/ et propter cetera bona mundana: que nobis solum tua bonitate: et non nostris meritis tribuisti. sed valde plus sine comparatione debet tibi impendi laus et gloria: propter thesauros virtutum quos iustis hominibus effudisti. Quia vero modo loquendo: aurum/ et argentum per modicum temporis est durabile: et breuiter nullius est valoris/ si quis velit subtiliter hoc videre. sed thesaurus virtutum/ est inestimabilis bonitatis. quia solus ille est causa eterne beatitudinis acquirende. ¶ Istum thesaurum sic potest adipisci quilibet christianus: vt seruet sine interruptione mandata salubria tui deus.

¶ Qualiter deus creauit vegetabilia.

DEus qui tua prouidentia / cuncta regis: tibi sit laus et gloria in eternum. qui creasti vegetabilia ex elementis: que diuisisti in plures et diuersas species/ ꝙ vnūquodq̄ est ī sua ꝓpria specie secūdū gen⁹ suū. ¶ Mirabili dispositione ordinasti domine deus omnia vegetantia nam tu creasti ea in diuersis figuris/ in diuersis quātitatibus/ et in diuersis proprietatibus. nam alia vegetabilium sunt arbores. et alia herbe. alia sunt quasi leuia/ alia vero ponderosa. et aliqua insuper recta/ cetera autem curua et obliqua. ¶ Item tibi placuit ordinare ꝙ alia vegetabilium (vt sunt quedam arbores) retinerent per totum annum folia: ⁊ alia non: et vt aliqua florerent ac fructificarēt. alia vero minime ita ꝙ alia ferrent fructus boni odoris ⁊ boni saporis et quedam nec boni odoris/ neq̄ boni saporis ¶ Benigne ⁊ misericors deus: cum tu creasti vegetantia: tu appropriasti cuilibet suam propriam qualitatem secundū genus suum. et ob hoc alia vegetatiuorum/ sunt calida et sicca. alia calida et humida. alia frigida et humida. et alia frigida ⁊ sicca. ¶ Preterea placuit tibi: ꝙ alia vegetatiua essent dura et aspera: alia autem mollia et plana ¶ Domine deus: tu creasti vegetatiua ad hoc vt alia essent causa conseruationis sanitatis hominibus. alia reuera causa ⁊ occasio suarum infirmitatum: et voluisti ꝙ alia crescerent in planiciebus: ⁊ aliqua in montibus. quedam nichilominus inuenirentur in locis calidis/ alia in frigidis/ aliqua vero in locis equaliter temperatis. ¶ Deus qui cuncta viuificas: tu creasti q̄libet vegetabile in sua propria qualitate: ita ꝙ vnūquodq̄ habet suum tempus assignatum ⁊ determinatum ad maturationem sui fructus. Quia quodlibet vegetabile secundū speciem suam: habet suas proprietates diuersas ab aliis vegetabilibus: et hoc tam in tēpore: q̄ in ceteris suis proprietatibus. vt patet si quis velit considerare de lauro: que semper continue per totum annum cōseruat folia sua/ qualiter est contraria et diuersa ceteris arboribus q̄ omittūt folia in tēpore hiemali. ¶ Unde q̄plures diuersitates et contrarietates posuisti in vegetabilibus. et si nos bene volumus cogitare omnes diuersitates et proprietates vegetabilium: videbimus manifeste/ ꝙ omnes sunt necessarie humane vite. et ita decuit ꝙ a te ordinarentur. ¶ Domine deus: q̄ tua permissione omnia toleras: tu creasti aliqua vegetabilia ī tali ꝓprietate/ et ī tali natura: ꝙ oportet illa sustineri et conseruari in sua specie ab hominibus. Nam nisi esset humana species: ipsa non possent conseruari in esse. quia nisi homines seminarent et colligerent: multa sunt vegetabilia que non possent nasci / florere / siue fructificare. sed alia vegetabilia sunt que non oportet ab hominibus seminari: neq̄ vt fiat circa ipsa aliqua agricultura. quia per se nascuntur/ fructificant / et conseruantur in sua specie. ¶ Rector mundi deus/ tu disposuisti ꝙ aliqua vegetabilia sint magis necessaria hominibus: q̄ alia: et ꝙ quedam vegetabilium sint vtiliora hominibus: q̄ ceteris animalibus. ¶ Ita sapienter domine deus ordinasti cuncta in seculo: ꝙ tibi placuit: vt fruct⁹ quorūdā vegetabiliū sint sapidioris et dulcioris saporis aliis et melioris odoris. et vt semina illorū sint durabiliora seminib⁹ alioꝝ. ⁊ similit̄ de fructib⁹ ¶ Dñe iesu christe sicut arbor quolibet āno renouat̄ i trib⁹: scilicet i foliis floribus et fructib⁹. sic quādo tu subisti mortē pro redē

ptione humani generis renouasti lignū sancte crucis tribus: scilicet diuina essentia/et tua natura humana/et morte quam in ipsa passus fuisti. ¶ Unde per sanctam tuā humanitatem (qua fuisti nobis consimilis/et que passa fuit ꝑ nobis in ligno sancte crucis) renouasti totum mūdum. Quia propter peccatum prothoplasti: erat tuorū mandatorum transgressionibus inueteratus et obtusus. ¶ Benedicta sit domine iesu christe/tua sancta passio: que nos abluit a peccatis. quia sicut tu posuisti in arboribus fruct⁹ ad sustentationem humane vite. sic posuisti domine in ligno sancte crucis/tuū preciosissimū corpus. vt sit nobis saluatio et gloria sine fine. ¶ Pie domine et misericors: sicut philomena et ꝗplures alie aues letantur et mouent hilariter cantus suos in arboribus: sic esset consonū rationi/ꝙ omnes homines letarentur/et essent hilares die ac nocte/et cantarēt coram stipite sancte crucis. in quo tu (qui es solus nostra saluatio) pependisti. ¶ Sicut aues mouent cantus suos libentius in arboribus: que magis sunt floride et plene folijs: sic domine deus quando nos cōsideram⁹ passionē: quā pro nobis in ligno crucis sustinuisti. quāto plus consideramus lignū crucis: tinctum et madefactū tuo preciosissimo sanguine: tāto plus debemus moueri ad lachrymas et ad fletus.

¶ Domine iesu christe qui in ligno crucis vitam humano generi reparasti: nobilius/melius/et digni⁹ vegetabile quod vnqꝫ fuit creatū/fuit arbor: in qua tuū corpus preciosissimū fuit passum. quia illa non solum fuit tua humanitate nobilitata et sanctificata verū etiam tua diuinitate. ¶ Tanta dignitate et sanctitate fuit decorata arbor crucis/in qua destruxisti peccata nostra: ꝙ omnes alie arbores/ex quibus fiunt cruces ad representationem illius sanctificantur. sola eius similitudine. ¶ Ergo benedicte sunt omnes ille arbores ex quibus fiunt cruces in ecclesijs. quia representatione crucium presentium nos imaginamur et consideramus sanctam crucem: per quā percipimus ꝙ in ea fuit destructa mors totius humani generis: et eius saluatio reparata. ¶ Preuisor omniū futurorum deus: sicut alijs vegetabilibus est magis necessaria pluuia ꝗ alijs/et indigent maiori cultu et cura ꝗ alia: sic michi qui hactenus fui inobediens tuis mandatis/et penitus rebellis/est magis necessaria tua misericordia ꝗ alicui alteri homini qui nunc viuat. propter hoc quia mea culpa et ignorantia fuit maior in me: ꝗ ferme in ceteris mole carnis humane oppressis. ¶ Intantum fuit mea natura fragilis et prona ad venia. ꝙ stetit hucusqꝫ prompta recipere oēs modos criminū: ꝗ potest humana species cogitare. ¶ Unde pater pijssime: nisi tua clementia me specialiter conseruet virtute et circūfulgeat meam naturam fragilem. ego cognosco absqꝫ dubio ꝙ perijbo in viciose mee nature malicia. sicut nauis sepenumero periclitatur in mari propter ventorum rabiem/et validā tempestatem. ¶ Salus iustorum deus: sicut vegetabilia sunt talis nature ꝙ non possunt viuere sine aqua. sic ego seruus tuus nequeo sine tuo auxilio ad vitam eterne beatitudinis peruenire. ¶ Non est ita domine deus: de vegetabilibus sicut de hominibus. quia vegetabilia tam cito moriuntur ob aque nimiā abundantiam: ꝗ propter maximū defectum. sed quanto plus tu irrigas in obseruantia tuorū mandatorum/corda hominū. tanto sunt magis feruentia in ardore tui amoris. ¶ Et sicut feruor dilectiōis quem habemus erga te augmētatur in nobis/quanto plus tu illuminas corda nostra: sic augmentatur in nobis beatitudo eterne vite quāto maiora boni merita acquirimus in hoc mundo. ¶ Immense potestatis deus: benedicta sit tua sancta trinitas. quia ego video ꝙ fere omnes arbores ab eorū sūmitate/vsqꝫ ad inferiores radices suas sunt bone ⁊ vtiles: et quicquid in eis nascitur. sed ve michi peccatori: qui a planta pedum meorum vsqꝫ ad sūmitatem capitis fui hactenus inutilis et malignus. ¶ Causa domine quare vnaqueqꝫ arbor est fere tota bona in se: est ista. quia quelibet conseruat in se illam proprietatem et naturam: quā tu assignasti ei in sui creatione. sed ego mutaui accidentaliter et alteraui naturam meam (in qua tu creasti me) in alienam naturam pessimam/malorū omniū nutritiuam: et totaliter saluti contrariam/et peruersam. que quidem mutatio statim habuit suū principium: cum ego incepi peccare/⁊ esse inobediēs tuis iussis. ¶ Domine deus/benedicta sit creatio omniū vegetabilium. quia sic vegetabilia ornant et decorāt vniuersam faciem terre propter suū virorem/flores/et fructus: sicut sol/luna/et sydera/ipsum celum propter suū splendorem/propter que omnia nos percipimus virtuosam creationem potentem et mirabilem tui deus.

¶ Qualiter deus creauit animalia.

Deus qui es omniū fidelium vera salus: sanctificetur tuū nomen gloriosissimū. q̄a tu creasti animalia ex quatuor elementis. animas rationales ex nichilo. ¶ Et voluisti ꝙ corpus animalis sit substantia corporea: et anima eiusdem sit incorporea. benedicta sit tua sapientia vere deus: que disposuit ꝙ humanū corpus recipiat naturaliter animā rationalem/et ꝙ anima

rationalis habeat naturam et proprietatē esse in eo
dē/et q ex vnione corporis et anime deueniat in esse
speciei sue. ¶ Tanta est prouidētia tui deus: q tu or-
dinasti vt anima rationalis habeat suas virtutes na
turales in potentia: dum humanū corpus non est pa
ratū vt in eo possit actu eas exercere. sed quādo cor
pus est completū et ordinatum plenarie ad recipien
dum in se quicquid in eo debet recipi: tūc ipsum ha-
bet in se omnes virtutes suas in actu. ¶ Item tu or
dinasti dn̄e deus q anima rationalis separata a cor
pore humano/habeat ita bene et melius suas virtu
tes in actu vt habebat quando illi erat vnita. ¶ Et
ordinasti etiam rationabiliter q anime animaliū ir-
rationabiliū/ pereant et deleantur īmediate de esse:
quādo corpora moriūtur qb⁹ erāt vnite. qa aliter nō
eēt rationabile/si remanerēt in eē post mortē corpor.
¶ Mirabiliter creasti dn̄e de⁹ hominē in sūma bo-
nitatis creatione/respectu inferiorū: quia ipse certifi
catur de sensibilibus/suis quinqz sensibus corporali
bus et pcipit intellectualia quinqz sensibus spiritua
libus/qui consistunt in anima eiusdem. ¶ Et q tu
creaueris hominē in sūma bonitate /. et feceris eum
digniorem creaturam respectu inferiorū: patet. quia
ipse domiatur ceteris animalibus/z omnia subsunt
suo seruitio et scit ppter suam rationē amplecti am
plectenda/et fugere fugienda. ¶ Si quis subtiliter
velit premeditari naturam animaliū irrationabiliū:
ipse videbit q mirabiliter natura eorū ordinata est
a te deo. qa tu ordinasti q ipsa habeāt plurimos pi-
los/et corium quibus induantur/et a quibus ab om
ni nociuo eorum corporibus defendantur. et vt talia
natura ministret eis: quia aliter secūdum rationem
nescirent habere ea que eis essent necessaria. Unde
naturaliter immediate quando nata sunt natura mi
nistrat eis matrū vbera sugere / vel grana seminum
comedere. et sic de alijs que natura ministrat eis. sed
animal rationale propter suā rationem percipit z scit
quid facturū sit. ¶ Creator omniū deus: tu creasti
masculum et feminam in speciebus animalium: vt
generent alia animalia sibi in sua specie similia. z tu
facis differre vnam speciem animalis ab alia in pro
prietatibus / in formis / in coloribus / et in multis
alijs. ¶ Sed tamen dico q quedam species anima
lis sunt: que non generantur ex masculo et femina.
imo producuntur in esse sine masculi et femine ge-
neratione. vt est fenix/et quedam alia animalia: que
generantur ex corruptione. ¶ Non solum domine
deus: tu ministras naturaliter animalibus sua neces
saria/ex quibus in hac vita valeant sustentari. imo
etiam tu approprias eis loca diuersa vnicuiqz secū
dum suam speciem vbi stant. quia alia stant et habi-
tant in montibus. alia in planiciebus. alia in locis
altis. alia in heremis. alia in locis calidis. alia in fri
gidis. z nōnulla in locis equaliter tēperatis. ¶ Rex
īmortalis deus: tu appropriasti animali rationali vir
tutem rationis: qua scit percipere ad operandum ea
que sunt secundū virtutem vt propter virtutes vale-
at effici particeps celestis glorie paradysi. appropria
sti insuper homini rationē: vt per eam sciat cunctis
animalibus dominari. ¶ Tibi domine īmortalis
omnis virtus a bomnib⁹ prebeatur. quia tu cuilibet
speciei animaliū irrationabiliū/appropriasti suā na-
turam. quoniam bouinam speciem creasti: vt sit ap-
ta inter cetera animalia ad arandū. et equinam spe-
ciem ad equitandū. z asininam ad onera deferenda/
et ouinā vt eius vescamur carnibus/et vt eius velle
ribus nostra caro a frigore defendatur / et eo modo
de ceteris speciebus. ¶ Diuersis modis facis do-
mine deus: alia animaliū ab alijs differre. nam que-
dam sunt siluatica/alia domestica/et aliqua ferocia/
et quasi cuncta deuorantia / alia vero mitia et man-
sueta. et alia eorū sunt alijs magis necessaria homī
in hoc mundo. ¶ O verissime deus / qui errantes
ad viam dirigis veritatis: tua laus ab omnibus exal
tetur. quia tu creasti volucres in tam mirabili dispo
sitione: q volant per aerem hinc et inde/ superius et
inferius ad sui exigentiam apperitus. quare ego hu-
milis seruus tuus suppliciter te oro: vt per tuam be-
nignissimā pietatem conferas michi gratiā tot me-
rita in hoc seculo acquirēdi: vt de istis locis infimis
ad tuam beatitudinem valeā conuolare. ¶ Pater
omnipotens et eterne: licet vultur sit quasi inter ali-
as aues maior/nichilominus est inutilior et vilior in
ter ipsas. et sic ego ne vulturi sim similis/timeo vehe
menter. quia licet homo sine comparatione aliqua/
inter cetera animalia nobilius et melius esse habe-
at (ceu manifestum omnibus est) tamē pollutus per
peccata deterioris cōditionis ceteris animalib⁹ po-
test esse. ¶ Misericors domīe/qui vitam vis homis
et non mortem: cū tu michi nobilius et melius esse
dederis: q̄ alicui irratiōali animali. et ob hoc tibi im
perpetuū gratiarū tenear reddere actionem. clemen
tissime tuam misericordiā precor vt possum: q ipsa
non permittat me in deteriorem conditionem pro-
pter mea vicia labi/ceteris irrationalib⁹ creaturis.
¶ Deus in cuius spe / sperātes fiducialiter salui fi-
unt. cum quēqz operatiū/sua opera manifestant: quē
bona laudabilem reddunt / et mala culpabilē et de-
fectiuū: cumqz videamus q omnia animalia nobis
manifeste tuam insinuāt bonitatem. et eorum pro-
prietates te ostendant: non in aliquo defectiuū/ sed
virtuosum in omnibus potentem atqz perfectum. a
quo ergo vtenti ratione debet tua bonitas igno-
rari? ¶ Uerax domine in omnibus dictis tuis.
sicut aque de montibus emanantes/ per planicies
extenduntur: sic tua bonitas in omnibus animalib⁹

se extendit. et in omnibus potest percipi euidenter. ¶ Cum te domine debeant laudare humana labia vniuersa tam diei / q̄ noctis continue cunctis horis qualiter potest fieri q̄ homines ad hoc vix per vnam horam possunt induci. ¶ O amabilis domine / virtutū omniū fons inundās. quando aliquis est feruēter in amore sui domini calefactus / et aliquos nuncios suos videt: de eo℞ congratulatur q̄plurimū visione. ¶ Quare si ego ꝓpter peccata mea vilissima creatura te calefactione cordis / diligerem deū meū: quando video bruta animalia / que michi referāt tue celsitudinē bonitatis. glorificarem et laudarem tuū nomē gloriosissimū in excelsis. eo q̄ tua bonitas michi in ipsis animalibus demōstratur. Sed proch dolor quia hodie homines in amore inflāmantur, sine comparatōne citius mulierū (ꝓpter quarū amorem in inferni puteū submerguntur) q̄ in amorē tui dn̄e qui debes pre omnibus diligi a quocū℞. ꝓpter quē amorem acquiritur regnū tuū. ¶ Deus cuius nequit infinitatē / humanus comprehendere intellectus. si bruta animalia / bestie quodāmodo vulgariter sunt vocate / ex eo quia ratio deest eis: nō debet quis℞ admirari / quia bene congruit nomen rei. sed cum ego ex accidēti sim effectus quasi penitus bestialis / ex eo quia abutor ratione: de me est q̄plurimū admirādū cum naturā humanam habeam / et ꝑ lapsum inobedientie bestia sim factus. ¶ Quicū℞ igitur dat laudes / vel gloriam alicui rei corruptibili in hac vita / et tui sui dn̄i et creatoris laudes et gloriam derelinquit: merito debet bestia nūcupari. ¶ Unde ve michi misero: qui plus glorificaui et exaltaui in hoc seculo creaturas / q̄ te dominū creatorē. quare michi non immerito potest dici: bestia factus homo. quare cū in tam vilem conditōnem mutauerim statum meū: humiliter te oro / q̄ des michi tantam gratiam vt deinceps vtar (dum hic vixero) ratione / vt ad tuam gloriam merear peruenire. ¶ Fons misericordie / qui nunq̄ deficis seruis tuis. nisi tua ordinatio preuidisset ordinate omnia ab eterno: videretur consonū esse rationi: vt rationalia essent irrationalibus subiugata. eo q̄ ratione quā eis appropriasti indebite abutuntur. et brutalem eligunt sibi vitam. sed irrationalia animalia suam naturā minime derelinquūt / ne℞ labuntur in tui inobedientiam creatoris. ¶ Domine deus: homines qui tuorum mandatorū sunt in hoc seculo transgressores / semꝑ vetitis innitentes: sunt brutis animalibus viliores. quia licet te bruta animalia nō cognoscant / ne℞ tua bonitas pate fieri possit eis: ad nutus legi eis imposite non resistunt / ne℞ in inobedientiam incidunt tui deus. ¶ O superne speculum claritatis. postq̄ abusus rationis facit humanā speciem esse creaturis ceteris viliorē: oportet q̄ in hoc mūdo / omni irrationabilitate postposita: vtatur rationabilibus. que reddunt animam studiosam: si cupit acquirere celestis beatitudinis gloriam tui deus.

¶ Qualiter deus creauit angelos.

DEus eterne orbis conditor / fragiliū fortitudo / quando esse creaturis in principio tribuisti: substantias incorporeas et inuisibiles tibi creare placuit que essent ꝑpetuo immortales. ¶ Iste substantie incorporee spirituales / et īmortales sunt tui angeli: quos de nichilo abs℞ temporis duratione creasti. ita q̄ vnus citius q̄ alius fuit minime ꝓcreatus. ¶ Omnis honor et gloria domine deus asseratur tuo nomini glorioso. ex eo quia fuit voluntas tua beneplacita / creare angelos: qui sunt in omnibus virtuosi / ac vicio quouis carēt / et qui sunt etiam tante subtilitatis substantie / q̄ nullum occupant locū nec corporalia eis impedimentū aliquod facere possunt. ¶ Ueneranda maiestas diuina / tua sit mirabilis creatio benedicta. nā tu creasti angelos in forma essentiali et inseparabili / et formā ꝓpriā cuilibet contulisti: ita q̄ forma vnius non est forma alterius nec essentia. imo quilibet angelus est indiuiduū per se. quia sanctus Michael non est sanctus Raphael et econuerso. ¶ In hoc q̄ nos ꝑcipimus et intelligimus habentem formā inuisibilem quēlibet angelorum: intelligimus q̄ oportet in quidditate inuisibili cuiuslibet esse formā. quia nulla forma terminata sine quidditate nullatenus esse potest. quia alias in re habente formā huiusmodi cadere indiuiduitas non valeret. vnde cum angeli sint quedam indiuidua: oportet necessario q̄ forma cor℞ angelica quidditatem habeat in qua sit. ¶ Unde q̄a nos intelligimus q̄ oportet in quidditate angelicā formā esse / et percipimus intellectualiter / q̄ ad hoc vt aliquid sit angelica creatura: tria necessaria sunt eidē / forma scilicet et q̄dditas in q̄ ꝑmaneat illa forma / et cōuenientia siue coniunctio que fit inter formam et quidditatem in quo forma persistit que cōuenientia est quedam proprietas que est inter formā et suam quidditatem scilicet q̄ forma sit in quidditate et vt quidditas habeat formam. ¶ Immortalis deus vniuerse tibi obediant creature. qui creasti omnes angelos / et dedisti vnicui℞ tres proprietates. ita q̄ ille tres non sunt in quolibet nisi sola vna substantia simplex angelica / que est sine materiali compositione. ¶ Tu domine deus nosti illas tres proprietates que sunt sola vna substantia angelica. nā tu nosti q̄ in ipa est forma / quidditas / et cōueniētia / siue cōiunctio / que fit inter formā et quidditatē: q̄ tria ꝓpter sui subtilitatē / humana fragilitas neq̄t ꝑcipere.

¶ Gloriosissime deus / a cuius memoria nichil labitur: tu reuelas ⁊ indicas in celesti patria seruis tuis illa tria: que faciunt vnum esse angelicum. que non possunt ab hominibus perpendi in hac vita misera temporali. ¶ Excellentia creationis mirabilis tua deus: est valde virtuosa et potens: quia tu creasti angelos inter duos terminos. scilicet inter terminū gratie et inter terminū defectus gratie / qui quidem defectus est priuatio gratie: et ratione istoꝝ duoꝝ terminorū / placuit tibi ꝙ angeli haberent liberū arbitriū in sua creatione. vnde ꝓpter terminū gratie habebant ipsi occasionē boni: eo ꝙ terminus gratie erat in eis illud esse qđ tu dedisti eis a principio. et ꝓpter terminū defectus gratie habebant infirmitatē labendi ad malū: eo ꝙ ille terminus erat eis illa natura / que rediget et in non esse: nisi ꝑ tuam gratiā sustineretur in esse. ¶ Clementissime dn̄e tu beasti illos angelos tua gratia et gloria: qui elegerunt incedere per terminū gratie / ⁊ euitarūt totaliter terminū defectus gratie. et cōfirmasti eos vt semꝑ ambularēt per rectū terminū gratie. et ordinasti ꝙ illi essent peruersi angeli et maligni (scilicet demones) qui dimisso termino gratie deflexerunt lora sua versus terminū defectus gratie / qui habet respectū ad nō esse. ⁊ aliter ad eē: ꝑ quē boni ambulauerūt. ¶ Maximū donū gratie assecuti fuerūt illi angeli qui quasi īmediate post eorū creationē inceperunt te laudare / glorificare / et diligere / ⁊ statim cognouerūt te esse eorū dominū et creatorem. sed in malignis angelis et peruersis qui postea ꝑ peccatū fuerūt effecti demones / fuit maximus defectus gratie. quia quasi īmediate postq̄ tu creasti eos / fuerunt proni ad malū / ⁊ inceperūt plus seipsos diligere q̄ te deus. nam ipsi voluerunt in honore et reuerentia tue esse similes dignitati.

¶ Vere remunerator deus. quādo tu creasti angelos et tribuisti eis liberū arbitriū te laudandi et glorificandi / tanq̄ suū creatorem et dominū: illos q̄ tales fuerūt informasti gratia / ⁊ cōfirmasti gloria / que est adeptio totius bonitatis: et remotio totius praue cogitationis. ¶ Similiter quādo tu tribuisti liberam voluntatē peruersis spiritibus (scilicet demonibus) operādi bene vel inique: obstinati fuerūt in illo statu quē ipsi sibiipsis assumpserūt: qui sint eis via ꝑuerse conuersationis. vnde ꝓpter obstinatōnē dictā tu ab eis totaliter tuā gratificantē gratiā amouisti.

¶ Et in hoc patet celestis ꝙ tu confirmasti angelos bonos in statu gratie: sentiūt ipsi ꝓprietatē que cadit in eis ratione doni tue gratie. et hanc ꝓprietatē ipsi sentiūt in se ita efficaciter / ꝙ ea ꝓprietas destruit et mortificat ꝓprietatē quā angeli haberent in se si sequerentur naturam defectus qui ꝓcedit de non esse.

¶ Eterne et imortalis deus. ꝓpter rectā viam bonorum operū quā boni angeli secuti fuerunt: tu remunerasti eos / ita ꝙ appropriasti eis habitationis locū in paradiso vbi perciperēt tuā gloriā sine fine. ¶ Et cōtra de demonibus. nam ꝓpter elationē quam demones habuerunt in se / tu expulisti eos de paradiso: ipsos precipitans in infernū profundū / vbi penas ꝑpetuas perpetim sustinebūt. ¶ Euacuatis sedib⁹ presentia demonū: tu sanctissime pater ꝓmisisti eas ꝑ tuā gratiā fidelibus sanctis tuis ꝓpter sua merita et opera qui tuis semitis adhererent. quia sicut demones amiserunt bona celestis patrie ꝓpter excessum sui sceleris: sic oportet ꝙ homines acquirant illa ꝑ tuam gratiam / bonis operibus in hoc mundo.

¶ Juste iudex dn̄e deus. demones anteq̄ essent obstinati in suo esse diabolico / non peccauerūt nisi semel tm̄ / et ꝓpter illud fuerūt obstinati in illo statu in quo nūc sunt: sed cum ego vilissimus peccator totiēs ceciderim in tam varia et diuersa crimina / et ea cōmiserim contra te dominū deū meum: iustū est ⁊ valde consonū rationi ꝙ grauiter puniar. Jtē diabolus non peccauit nisi in vna substantia spirituali: sed ego peccaui in corporali substantia et spirituali. quia frequenter peccaui in corpore et anima. ¶ Omnia pudens vere de⁹. qualiter ego plenus criminibus ⁊ imbutus sordibus huius mūdi / potero collocari in illis sedibus / a quibus expulsi fuerūt demones ꝑ peccatū: et qualiter ego ascendere potero sursum in celestem patriam per maliciā: quia demones descenderunt inde per superbiam. ¶ Vere oportet me / ⁊ quēcūq̄ aliū cupientem ad illam ascendere prius penitus criminibus ⁊ omni labe mūdari. quia nichil malum vel sordidū poterit illic esse. ¶ Benedicamus tibi domine nūc et semꝑ. quia ꝓpter benignitatem quā tu appropriasti bonis angelis / et propter dona tue gratie quā eis quottidie elargiris: ipsi sunt administratores nostri in cūctis bonis nostris opib⁹. ⁊ adiuuant nos quādo tribulationes et angustie nos coartant. ¶ Maxima fuit ergo hec gratia quā fecisti nobis: quando angelos fecisti ministros nostros ⁊ coadiutores nostros. nam ipsi protegunt nos a diuersis tentationibus: quas nobis suggerunt demones falso modo. ¶ Tantam industriam et tātam sagacitatem habent demones / et ita sunt dediti et voluntarii ad suggerendum nobis prauas monitiōes vt nisi essent angeli nos iuuantes / absq̄ suis defensionibus / suis falsis suggestionibus resistere nō possemus. ¶ Benedicta sit omnipotens deus tua sancta essentia. quia non creasti me tunc / quando malignos spiritus procreasti. si enim tunc creasses me et fecisses me esse angelicum sicut eos: videtur michi ꝙ ego propter culpam meam fuissem vnus de peioribus / qui fuissent tunc temporis procreati. ¶ Quia hacten⁹ nō ꝑfecerūt michi auxilia angelica / vel scripture ꝓphetice / aut admonitiōes religiosoꝝ: vt ego facerē faciēda ⁊ fugerē fugiēda: imo licet āgeli semꝑ me adiuuerit hucusq̄ / ⁊ iusti hoies michi ꝑdicauerit

viam sanctam per quam debuissem sine deuiatione aliqua precessisse: non ꝓpter hoc destiti quin ego sim operatus pversius/q̄ȝ aliquis notus meus. ¶ Unde domine deus pie et misericors / quia tu creasti me in esse humano/et in hoc tēpore tibi gratias ago quas mea fragilis humanitas tibi potest agere creatori. nam quēadmodū predixi: si ego tunc creat⁹ fuissem vnus (vt michi videt) fuissem de peruersioribus tunc creatis. quare licet nunc sim valde peccator et vndiq̄ȝ plenus viciis: spero in tua misericordia / q ꝑ penitentiā ad felicitatē glorie valeā releuari. ¶ Pater ingenite deus: maximā causam ꝛ occasionē dedisti hominib⁹ tibi seruiēdi/ꝛ te imꝑpetuū laudandi ꝛ glorificādi. quia si bene velim⁹ cōsiderare: eque sunt creature dei demones/sicut et nos homines. vnde similiter etsi demones peccauerunt: ita similiter ꝛ homines: sed tu propter tuā benignitatem noluisti ita imputare peccatū hominib⁹: sicut et demonib⁹. imo placuit tibi recreare humanā naturā/ꝑ tue carnis assumptionē: quā assumpsisti ex vtero beate virginis gloriose. ¶ Nichil nisi rationabile dñe deus: est a te vnq̄ȝ actū. quia ob hoc q humana species est de fragili natura et misera/et de facili potest decipi/ et est valde ꝓna ad malū: idcirco pietas ꝛ misericordia dederunt tibi rationē ꝛ causam ipi⁹ misereri. et ob hoc tu assumpsisti carnē humanā de beata virgine vt restaurares humanā naturā que ꝓpter sui fragilitatē ceciderat in peccatum. ¶ Gratias tibi deo creatori: modo ago quātas possum. quia tu dignatus es michi infundere tuam gratiā vt dono tue gratie ꝑfecerim istam distinctionem: et spero fiducialiter in te/ q ceteras residuas ꝑficiam ad laudē et gloriā tui de⁹.

¶ Incipit vndecima distinctio in qua tractatur de ordinatione diuina ¶ Qualiter de⁹ ordinauit istud seculum.

Deus qui totum mundū dispositione laudabili ordinasti: benedicta sit tua sanctissima vnitas cōsistens in trinitate. quia tu ordinasti firmamentum mirabili ordinatione/ eo q ordinate mouetur et ordinatione aptissima ordinasti cursus supcelestes eo q habēt actū supra corpora elemētata. ¶ Tu etiā dñe ordinasti q̄ttuor elementa in sua simplicitate/et in sua compositione. et in ordinatissima ordinatione tꝑoꝝ/cognoscit et ꝑcipitur tua ingens potestas / et maxima sapientia. ¶ Item domine tu ordinasti/q tempus sit in esse: ꝛ diuisisti annū in quattuor tēpora: scilicet in ver/estatem/hyemē/et autūnum. vnde ista diuisio temporis fit propter hoc. q̄a elementa habēt maiorē vim ꝛ potestatē exercendi actus suos in vno tēpore q̄ȝ in alio. nam ꝓpter contrarietatem elementoꝝ et tēpoꝝ/ deuenit in eē ea que in diuersis tēporibus anni contingunt. ¶ Celestis pater deus/gloria et laus attribuatur tue benedicte ordinationi. quia tu ordinasti q super faciem terre sint vegetabilia: que ornasti foliis/ floribus/ramis/et fructibus. sunt enim ornamenta terre. et sunt pastus et victus animaliū: quibus ipsa sustentātur in esse. ¶ Valde succurristi dñe deus humane necessitati: cū placuit tibi creare metalla. nam propter coꝝ creationem / ordinasti qualiter humanū genus posset viuere in hoc mundo. quia sine metallis impossibile esset nobis in hoc seculo ducere vitam. ¶ Si quis velit considerare mirabilē ordinationē animaliū: maximas laudes debet tibi merito impendere. quia tu diuisisti animalia in diuersas species/in diuersas formas/ et in diuersas qualitates/ et ꝓprietates. nā tu ordinasti q alia animalia habitēt in aquis/et alia in terra/et alia pascant ab herbis/aliqua vero vescant et nutriātur carnibus alioꝝ: et sic de diuersis proprietatibus ceteroꝝ: que sunt in diuersis animalibus. ¶ Conetur vnusquisq̄ȝ toto suo posse/tibi creatori benignissimo dare laudes. quia tu creasti omnes creaturas in tāta ordinatione q omnes sunt ordinate ad seruiendū hūano generi. ¶ Plurimū enī domine veneratus es hominē in hoc q tu ordinasti eū ad laudandū et glorificandū nomē tuū imperpetuū. et q dedisti ei noticiā et perceptionem tue maxime bonitatis: quā ipse percipit causa tue mirabilis ordinationis. ¶ In hoc q tu ordinasti domine deus vt omnes creature ordīētur ad seruitiū humanū/et homo sit deditus et pronus tuo seruitio. sequitur q quecūq̄ȝ sunt creata/creata sint ordinate finaliter ad laudem et seruitiū tui nominis gloriosi.

¶ Eternitas et infinitas attribuat omnipotēs deus tue laudabili bonitati: quia tu ordinasti homines in diuersis et variis dignitatibus et officiis. nam tu ordinasti et preelegisti clericos inter ceteros homines: vt honeste viuant et precepta tua obseruēt tanq̄ȝ homines q̄ soli tibi deo viuere affectēt/et vt ceteris hominibus sint ꝓpter sua bona opera in exemplū / speculum/et lucernam. et ordinasti reges et presides terre: vt in terra ab eis iusticia obseruetur. et sic de aliis dignitatibus et officiis/ad homines pertinentibus. ¶ Et quia longum esset enarrare/si vellem exprimere diuersa officia ad humanū genus pertinētia/qualiter sunt a te mirabiliter ordinata: idcirco quisq̄ȝ intelligat de omnibus officiis/que sunt inuenta ad ordinationem et ad bonū/tam ex parte rationalis anime q̄ȝ corporis. ¶ Item domine deus mirabilē ordinationē fecisti in matrimonio eo q precepisti matrimoniū fieri inter virum et mulierem: vt inde proles nascatur/ que tibi laudes rependat copiosas/ et vt omnes dignitates et officia obseruentur et teneantur in suo robore durature. ¶ Domine deus qui nichil imperfectum vel frustra in hoc mundo

creasti: vita hominū ⁊ mors ostēdūt tuam laudabilem ordinatiōem. q̄a ꝑpt vitā hominū ⁊ mortē / ipi ordināt̃ vt q̄ꝓplures sint participes tue glorie sempiterne: q̄ ibi exaltent ⁊ glorificēt nomē tuū / tibi laudes cōtinue decātantes. ¶ Item dn̄e deus / tu ordinasti aptissime: q̄ diuersa ⁊ varia accidētia insint homini in hoc mūdo. sicut est infirmitas ⁊ sanitas. diuitie et penuria: gaudiū ⁊ tristicia: stulticia ⁊ sapiētia: ⁊ sic de alijs: qđ ordinate factū est / vt sciāt mortales q̄ tu es potens eis dare et auferre / qđ de tua ꝓcedit libera volūtate. ¶ Pater misericors deus: quicq̄d tu ordinasti in hominibus / est recta ordinatio. q̄a q̄cūqȝ ordinant̃ in homīb⁹: sunt in eis / vt ipi possint acq̄rere meritū glorie. vel si inordināt: iustarū iudiciū penarū. ¶ Ab eterno cūcta ꝓuidēs vere de⁹. q̄n ego verissime cogito / q̄cūqȝ sunt et fiūt in hoc mūdo. ego īuenio q̄ oīa que sunt in hoc mūdo ordinātur respectiue ad aliud sec̄lm. vnde nisi eēt aliud sec̄lm qđ est venturū: iam nō eēt ista ordinatio q̄ nūc est in hoc mūdo. ¶ Nam si bene q̄s velit cōspicere / videbit hoc verū esse: q̄ tu deus ordinasti de vniuersis hominibus / vt deueniāt in eē in hūc mūdū. et vt in eo habeāt liberam volūtatē faciendi bonū vel malū / ad hoc vt existentes in eodē acq̄rant bonoꝝ meritū vel demeritū penarū. ¶ Ergo ordinatio que est in hoc sec̄lo nō inest sibi causa suipi⁹ / sed causa alterius (vt venturi sec̄li) et ꝓpter hoc dn̄e de⁹ tu vis / vt sic sit nūc hoc sec̄lm ordinatū. Quare omnino est verū q̄ ꝓpt talē ordinationē ꝓdictā: sequit̃ q̄ quādo q̄s migrat ab hoc sec̄lo īuenit in alio meritū vel demeritū qđ opa sua ī hoc seculo meruerūt. et ideo quicūqȝ ordinate viuit ī hoc mūdo: ordinate discedit ab eodem. ¶ Dn̄e de⁹ / q̄ iustis animabus eternā requiē ꝓparasti: bn̄dicta sit tua sc̄tā ordinatio / q̄ ordinauit vniuersos homīes in sūma ordinatiōe rerū / et hoc ꝓpter tuā maximā sapiētiā et benignitatē. sed homīes inordinati sunt ꝑ se declinātes ad malū potius q̄ȝ ad bonū. ¶ Quia vbi sunt clerici q̄ faciant hoc ad qđ ipi ordinant̃: q̄ȝ preſint alijs bonis opib⁹ et exemplis? et vbi sunt reges principes / et magnates: q̄ reddāt iusticie iura sua? ⁊ vbi sunt milites q̄ defendāt patriā queadmodū decet? et vbi sunt mercatores vendentes et emētes sua mercimonia v̄bis veris? vel q̄ sunt illi in quouis officio positi: q̄ eodem modo recto ac debito sciant viui? Certe (vt nō mentiar) fere oēs homines in suis operibus sunt corrupti: ⁊ oēs deuiauerūt a via recte ordinationis ⁊ etiā veritatis. ⁊ hanc corruptelam inordinationis sortiti sunt: eo q̄ nō reddūt suo ꝓximo que sunt sua. ¶ Benedictus sis dn̄e deus in donis tuis. quia omnia bona et virtutes q̄ sunt in hominib⁹ / insunt eis causa tue laudabilis ordinationis quā dedisti eis. et inordinatio q̄ est in eis / contingit illis accidētaliter a secūdo motu: q̄ ꝓcedit ab inordinata intentiōe. ¶ Unde ꝓpter hoc quia homines (in quocūqȝ officio sint cōstituti) alij conant̃ alijs verbis et factis dare vtilitatē alios alijs ꝓponentes / et tm̄ circa sua cōmoda anhelātes: ob hoc deuenit (vt ꝓdiximus) humana inordinatio in hunc mūdū. Et ipi penitus ꝑuerterūt tuam ordinationē. q̄a tu posuisti homīes in diuersis officijs et artibus / vt alij alios adiuuent: sed ipi quasi totū cōtrariū opant̃: q̄a satagūt alij alios in suis officijs et artibus et scientijs defraudare. ¶ Tanta est ordinatio tui deus quā posuisti in creaturis / q̄ nō sunt oculi / q̄ eam possint plenarie intueri neqȝ aures que sint sufficiētes ad audiēdū illā / neqȝ ora ad eloquēdū / nec intellectus humanus ad ꝑcipiēdū illā sufficit vllo modo. deniqȝ cor hominis nō potest illā cogitare. ¶ Sicut homines nullaten⁹ possunt in se cōprehendere vel ꝑcipere ordinationē tui deus / que est in mūdo: sic ipi nō possunt videre / audire / loqui / aut meditari inordinationem q̄ est ī eis. q̄a ꝑm q̄ vere quilibet speculari valet in oibus dignitatibus / officijs / et scientijs ꝑseuerat q̄ꝓplurimū corruptela. nā bona tēporalia huius vite excecant contra ordiatiōnē / cor homīs vehemēter. ¶ Quare plura loquerer dn̄e deus de tua mirabili ordinatione. q̄a (vt breuiter loquar de ipa) q̄cūqȝ ordinata sunt in mundo / ꝓcesserūt a tua aptissima ordinatione: ⁊ q̄cunqȝ inordinata sunt / ꝓcesserunt et sortita sunt inordinationē causa nostre fragilitatis humane / q̄ ad malum ꝓnior est q̄ȝ ad bonū. Mirabilis de⁹ in eq̄tate. licet homines sint inordinati in se / in suis opibus / ⁊ istud insit eis accidētaliter: tamē ipi ꝓpter suam inordinationē nō possunt inordinare vel corrūpere aliq̄d tuorū operū. ¶ Nemo debet presumere q̄ aliq̄d a te frustra fuerit ordinatū: nec in te creatore omniū / neqȝ in creaturis etiam / quas creasti. quia q̄cq̄d a te ordinatū est respectiue (vt predixi) est ad aliud venturū seculū ordinatū. ¶ Nam propter aptissimā ordinationē que est in futuro seculo: beatificant̃ iusti eterna gloria. ob hoc quia dū vixerūt in hoc mūdo: vixerunt in oibus ordinate. ⁊ pctōres affliguntur penis ꝑpetuis in inferno: ob hoc quia sequētes inordinationē mūdanā: dimiserūt in hoc seculo ordinatōnē rectissimā tui deus.

¶ Qualiter deus ordinauit humanum corpus.

DEus qui per verā fidem vocas ad te iustos / tibi laus et gloria sine fine: q̄a tu ꝯposuisti humanū corpus ex quattuor elementis qđ aptissime a te est ī omnibus ordinatū. ¶ Omnipotens de⁹ / tu creasti in humano corpore (vt dicūt medici) quattuor humores scilicet colerā / melancoliā / flegma / et sanguinē: et istas quattuor complexiones designasti humano corpori / vt causa earū in hoc mūdo valeat viuere tēperate. ¶ Dn̄e deus tu ordinatōne mirabili ornasti corpus humanū q̄tuor

potētiis/ꝗ̃ sunt appetitiua/retētiua/digestiua/ et expulsiua. ⁊ causa istaꝝ q̃tuor potētiaꝝ viꝭ homo vitatiã nisi eēt potētia appetitiua: homo nollet coōdere. et nisi esset retētiua: nō retinerent alimēta vsq̄ ad digestionē: ⁊ nisi esset digestiua: nō extenderent alimēta ꝑ partes corporis. ⁊ nisi esset expulsiua: nō egrederetur a corpore humano nec ab aliquo alio excrementalis materia. ¶ Benedict⁹ sis dn̄e in donis tuis. q̃a tu posuisti in humano corpore: in capite scilicet oculos ad videndū ea q̄ elemētata sunt. q̃a mediātibus oculis videt homo q̄cunq̄ visibilia sunt: vt sunt sensuales forme. ¶ Et ꝓpter virtutē visiuā que est in homine videt homo ⁊ ꝑcipit oīa que sunt in esse/ꝗ̃ sunt possibilia videri/vt corporalia vt predixi: et ꝓpt hāc virtutē ipse scit deuia deuitare: et ire recte quocunq̄ vult ire. ¶ Pater misericordie de⁹: tu dedisti michi visum vt viderē creaturas/ad hoc vt in videndo eas benedicerē/laudarē/⁊ glorificarē te. sed ego dn̄e propter hoc: q̃a excecaui aīam meā a veritate: excecaui similiter oculos meos corporales. ita q̄ totalit̄ amoui oculos meos ab illa ordinatione: in qua tu posuisti eos. ¶ Saluator mūdi de⁹ tu posuisti in humano capite aures ad audiēdū sermones/⁊ vt homo sciat intelligere ⁊ scire differentiā idiomatū atq̄ vocū. vnde benedict⁹ sis tu dn̄e de⁹: q̃a ī hoc q̄ hoīes audiūt sciunt emere ⁊ vēdere alij alijs/⁊ sciūt petere/monereq̄ alios/⁊ audita referre ¶ Itē pie ⁊ dn̄e tu ordinasti q̄ aures sint ī corpore hūano q̄bus audiat/vt homines possint audire tuā maximā potestatē ⁊ tuam laudabilē scientiā: ⁊ sic de aliis tuis ꝟtutib⁹. q̃a ꝓpt talem auditū hoīes ꝑcipiūt te esse summā bonitatē et summā omniū ꝑfectionem ¶ Dn̄e deus tu dedisti aures michi ad hoc/vt ego audire valeā excellētiam tue mirabilis bonitatis: sed ego sicut nequā dimissa causa ⁊ postposita/quare aures fuerūt posite in meo capite/diuerti penitus hanc causam/⁊ hucusq̄ audiui libenter vanitates huius seculi viciosas. ¶ Altis dn̄e ⁊ benigne: sanctificatio tribuat̄ imꝑpetuū tuo nomini glorioso. quia tu dedisti humano corpori gustum vt sentiat saporē ⁊ amaritudinem in cibariis q̄ comedit. nā propter saporē quē hoīes inueniunt in cibario/appetūt comedere sapida: ⁊ euitāt comedere amara. ¶ Benedictus sis dn̄e in oibus operibus tuis. q̃a ordinasti vt hoīes habeant ora quib⁹ loquātur et venerentur te suum creatorē et dominū: et quibus mediantibus voluntatem exprimant sui cordis ¶ Sed ego ꝑditissimus peccator et abominabilis/ nō ordinaui os meū neq̄ labia ad īpendēdū laudes tibi dn̄o deo meo. imo laudaui q̄plurima: quib⁹ nulla laus debebat attribui. sed erāt merito icrepāda secundū q̄ hāc redargutionē ꝑferebat in eq̄tate mens mea. ¶ De⁹ iustoꝝ saluatio singularis: oēo parit̄ glorificēt nomē tuū ⁊ exaltēt. q̃a tu ordinasti q̄ hūanum corpus sit sensitiuū caloris: ⁊ frigoris/famis/sitis/sanitatis/⁊ īfirmitatis/laboris/⁊ q̄etis. ¶ Unde ꝓpt istam sensualitatē quā habent hoīes grauant̄ et habent vestes quibus a frigore defendunt̄ ⁊ multa alia propter q̄ a multis nociuis sua corpora ꝓtegūtur: et ꝑ sensualitatē sciūt sibi cauere etiā a vulnerib⁹/⁊ ictibus prout possunt ¶ Dn̄e de⁹ tu appropīasti michi rationē: vt ego regerē ordinate meipm: sed ego vt peruersus inordinaui totū corpus meum. ⁊ causa quare ego inordinaui corp⁹ meū est ista: q̃a totū tēpus meū posui circa vanas ⁊ fragiles sensualitates. ¶ Ineffabilis ꝟtutis deus: tu ornasti corpus humanum sensu odoratus: ⁊ sic ipm habet ordinatū īstrumētū ad sentiendū odores florū ⁊ fructuū/ꝗ̃ generant̄ ex vegetabilib⁹. ¶ Et ꝓpt odores suaues quos hoīes sentiūt causa sui odoratus: q̃si viuificat̄ humanū corpus: et propter odores etiā letant̄ hoīes in tēpore veris/ cū omnes arbores incipiāt florere/⁊ paulopost fructib⁹ se ornare. ¶ Tu eterne nobis cōditor: dedisti odoratum hūano generi: vt odoret fragrantes odores/sed ego fetidus peccator nō odoraui nisi fetores ⁊ īmūdicias seculi. q̃a ītātū fuerūt nares mee plene hactenus sordib⁹: q̄ sicut porc⁹ nō sentit fetorē fimi ī quo tenet nares suas. sic ego hucusq̄ non sensi fetorē peccati ꝓpter maximā diuturnitatē ⁊ ꝑseuerātiā quā habui in ignorātia tui dn̄i dei mei ¶ Mirabilis in operatione de⁹: tu dedisti homini man⁹ q̄ dicunt̄ organa organoꝝ: q̄bus mediantib⁹ possit opari opa necessaria sue vite. ⁊ vt ipsas man⁹ eleuet versus celū/postulans tibi veniā de his que est cōtra te/⁊ suū ꝓrimū operatus. ¶ Ergo dn̄e deus/in hoc q̄ dedisti homini manus: tu fecisti eum potentem ad exercendū quecunq̄ opera ipse velit. scilicet tam bona q̄ mala/⁊ tā sibi vtilia q̄ damnosa. ¶ Tibi dn̄e deus q̄ es nostrū vera medela: sit laus et gloria. quia tu de nō esse deduxisti in esse cuncta que sunt: pro quibus tu nūc laudaris ⁊ glorificaris. vnde oīa opera tua sunt mirabiliter ordinata. sed ego tanq̄ ꝑuersus ⁊ stolidus opa manuū mearū in illicita trāsportaui. ¶ Sancte ⁊ immortalis de⁹: benedicta sit tua sancta trinitas ī vnitate. quia tu collocasti in humano corpore cor: causa cuius tu haberis in memoria hoīm: desideraris ⁊ cuperis tanq̄ per principalius mēbrum quod sit in eis ¶ Unde omnipotēs deus cor est positū in humano corpore ad hoc vt homo feruEat in amore tui creatoris sui ⁊ in amore sui proximi: ⁊ causa cordis deuenerunt/⁊ facti sunt q̄plures hoīes iusti: in hoc q̄ te diligunt: ⁊ te cupiunt in suis cordibus: ⁊ es sola habitatio eorūdem. ¶ Ergo gloriose de⁹ cū tu dederis homini cor ad diligēdū te: ⁊ vt pīncipaliter sit in eo tuū habitaculum deputatum: et cum ego ī sedes cordis mei receperim hostes tuos: et te sepissime a me pro eis expulerim. quas penas perpetuo propter hoc ego miserrimus merito sum passurus? ¶ Domine deus q̄ cor cōtritum hominis non despicis/sed vis

illud: tibi sit glīa sine fine. tu fecisti humanū corpus pedibus ꝑditum: quibus vadant hoīes per semitas veritatis: et ꝑ vias rectas iusticie: tibi primo creatori suo applicādo / ⁊ ex consequēti suis ꝓximis quos sicut seipos debēt diligere ¶ Mediātib⁹ pedibus breuiter instrumētalib⁹ hñt ire hoīes ad oīa sua necessaria faciēda scilicet tā ad ea que ꝑtinēt ad aīam ꝗ̄ ad corpus. ad ea que ad aīam pertinēt vt est ire ad ecclesias et ad sepeliēdum corpa mortuoꝝ: et ad visitandum infirmos et sic de aliis. ad ea que ꝑtinēt ad corpus: vt est ire ad ministrādum omnia sua necessaria corpori. ¶ Sed ve michi infelicissimo peccatori: cui⁹ pedes nunꝗ̄ ꝑ vias rectas ad saluandam meā aīam perrexerūt. quia non (nisi taro) ad ecclesiā āбulaui et (vt breuiter loquar) vix recolo me ꝑ pedes meos aliquod opus misericordie īplorasse. ¶ Excellētissime ordinator de⁹: benedicta sit tua sancta ordinatio. q̄a tu sine aliquo defectu aptissime ordinasti / et ornasti corp⁹ humanū crinib⁹ ⁊ supciliis: datis eidē dētib⁹ / vnguib⁹ / ossibus / fibris / neruis / cerebro / iecore / pulmone / intestinis / ⁊ oīb⁹ aliis q̄ sunt necessaria humano corpori. ¶ Dñe de⁹ oīa hec supradicta sunt necessaria humano corpori: ⁊ si aliqđ istoꝝ abesset ei: non esset vt decet ordinatū. vnde copiosas gratias debet merito tibi totū humanū gen⁹ reddere: ꝙ ita decēter humanū corpus in oībus suis necessitatib⁹ ordinasti. ¶ Misericors ⁊ miserator dñe. cū tu ordinaueris corpus meū ꝑ creationē / ⁊ ego ipsum accidentaliter inordinauerim ꝑ pctā: suppliciter te oro ꝙ (mūdato prius meo corpore quouis crimine atꝗ̄ sorde) tu cōserues illud in ordinatione bonoꝝ operū vsꝗ̄ ad finem: taliter ꝙ post huius mūdi miseriam placere valeam tibi deo.

¶ Qualiter deus ordinauit in homine potentiam vegetatiuam.

De⁹ q̄ fragilitatē debiliū tua fortitudine corroboras ⁊ sustētas: nomini tuo sanctissimo oīs gratiaꝝ actio tribuatur. nā tu ordinasti ⁊ ornasti aīam hominis quinꝗ̄ potētiis / quas creasti in ea: quarū ꝓma est vegetatiua. scđa est sensitiua. tertia est imaginatiua. quarta rationalis. quita et vltima est motiua. ¶ Prima potētia quā tu dñe de⁹ assignasti corpori / est vegetatiua: ⁊ sub ea posuisti quattuor potētias naturales. quarū prima est appetitiua / secūda retētiua / tertia digestiua / quarta est expulsiua. ¶ Dñe de⁹ omīps q̄ ꝑ tuā clemētiā mūdum ꝑditū reparasti: bñdicta sit tua sancta essentia. quia tu posuisti hāc vegetatiuā formā vltimā in vegetabilib⁹ potentiā animātē. ⁊ ex eo ꝙ tu posuisti eā in vegetabilibus: possunt viuere aīalia ex vegetabilibus. ⁊ in hoc ꝙ tu posuisti potētiā vegetatiuā ī aīalibus: possunt aīalia sumere vitā a vegetabilibus / et ita alia aīalia ab aliis sumūt vitā ¶ De⁹ nostra saluatio singularis honor ⁊ laus semꝑ tuo nomini cognoscatur. q̄a tu ordinasti vt potētia vegetatiua sit causa quare corpus humanū sit crescens: ⁊ generās. quia ī hoc ꝙ potētia vegetatiua accipit partē a victualib⁹ que corpus hoīs recipit: viuit corp⁹ ex illa parte quā recipit potentia vegetatiua a victualib⁹. et si maior est illa pars quam corpus recipit ꝗ̄ ea q̄ extra corp⁹ eiicitur: tūc augmētaꝛ corpus humanū / ⁊ dilatatur. ¶ Et si forte potentia vegetabilis nō retineat maiorem partē vel ad minus tantā in corpore humano de victualibus sicut est illa q̄ extra corpus eiiciꝛ: tūc corpus incipit cōsumi / ⁊ ita deuenire ad metā sui finis. ¶ Unde benedicta sit dñe de⁹ tua sancta ordinatio: quia valde est mirabilis hec ordinatio quā tu posuisti in humano corpore q̄ fit ꝑ potētiā vegetabilē. q̄a quādo corpus īdiget augmēto: tūc recipit in se plus de nutrimēto ꝗ̄ extra ipsum eiiciat. ⁊ quādo corpori est necessariū decrescere ⁊ ad cōsūptionē deuenire: secundū ordinationē corporis quā oportet ipsum seq̄ / tunc potētia vegetatiua aufert plus corpori ꝗ̄ det illi. ¶ Dñe de⁹ q̄ cūcta nobis necessaria subministras: sanctificetꝛ nomē tuū. q̄a tu ordinasti ꝙ ī hac vita mūdana / potētia vegetabilis teneat totū subiectū hoīs ordinatum. Quia sicut peritia boni naute ponit ordinate funes in aliqbus locis nauis / in aliis locis clauos / in aliis picē / ⁊ in alio amplustra / et sic de aliis q̄ ibi sunt necessaria: sic potētia vegetatiua dat aliqbus locis corporis humani caliditatē / aliis frigiditatē / aliis humiditatē: ⁊ aliis siccitatē prout est necessariū corpori ¶ Itē tu dñe ordinasti ꝙ statura hominis sit magna vel parua ratione potētie vegetatiue. ⁊ ꝙ corpus eius sit pingue vel macilentū ratione etiā potētie vegetatiue: ⁊ hoc scđm ꝙ inuenit materiā victualium paratā q̄ humanum corpus recipit. ¶ Rex gloriose deus. tu ordinasti ꝙ aīa ꝑ potētiā vegetabilem conseruet vitā humano corpori / accipiēdo a cibariis nutrimētū: postꝗ̄ fuerint trāsmutata a suo priori statu. ¶ Quare oportet ꝙ cibaria q̄ hoīes recipiūt a vegetabilibus ⁊ ab aīalib⁹ sint a suo statu penitus dissoluta: ita ꝙ fructus ⁊ semina ⁊ carnes aīalium sint mortificate. q̄a potētia vegetabilis nō posset illa que admisit diffundere ꝑ mēbra corporis si in priori statu sui roboris ꝑmanerēt. ¶ Unde ꝓpter hanc ordinationē oportet ꝙ alia victualiū masticentꝛ / alia potentur / alia comedantur cruda / ⁊ alia cocta: vt potētia vegetatiua conuertat illa prius in sanguinem / et postea sanguinē in carnē / in ossa / ⁊ in neruos ⁊ sic de aliis. ¶ Domine deus qui tua bonitate expectas ad penitentiam peccatores. sicut omnia semina et omnia animalia a quibus humanum corpus recipit vitam oportet prius mortificari et transferri totaliter a statu suo / ꝗ̄ ꝑ potētiā vegetabilē possit ex eis dare vitam humano corpori: sic oportet ꝙ q̄libet mortificet in seipso suā sensualitatē: vt possit te plus diligere ꝗ̄

seipsum:⁊ ꝓximū suū sicut seipsum. ¶ Quare donec quis mortificauerit suā sensualitatē: nullo modo poterit plus te diligere ꝙ̄ seipm / nec tātū suū ꝓximum vt seipm. q̇a ratione potētie sensitiue efficit homo ꝑsumptuosus / cupid⁹ / iracundus / ⁊ iuriosus: ⁊ (vt breuiter loquar) plen⁹ / ⁊ fult⁹ q̄si oībus vicīs. ¶ Nā sicut nō est natura potētie vegetabilis ꝙ opet ī victualibus q̄ homo recipit donec sint mortificata: sic natura sensualitatis est ꝙ faciat hominē diligere plus semetipsum: ꝙ̄ te vel ꝓximū suū: nisi prius mortificata fuerit. ¶ De⁹ nostrarū necessitatū refugiū. tu deputasti homini potētiā vegetabilē: taliter ꝙ causa ei⁹ conseruatur in esse vsq̄ ad diē sui obit⁹. ¶ Ultionū de⁹. intantū sunt hoīes fragiles / miseri / ⁊ vilis cōditiōis / et intantū abest eis sapientia / ⁊ abstinentia: ꝙ potentia vegetabilis habet in eis min⁹ de virtute ⁊ potestate ꝓpter eorū defectū: q̇a ꝓpter ventris ingluuiē et nimiā potationē qua vtunt̄ hoīes: potentia vegetabilis nō potest in eorū corporib⁹ ita ꝑfecte operari: sicut operaret̄ nisi essent ita dediti crapulis / et potationibus sicut sunt. ¶ Unde nr̄a inordinatio nimie comestionis ⁊ noster abusus reddūt in nr̄is corporibus vegetabilē potētiā inordinatā quā tu de⁹ aptissime ordinasti. ¶ Mirabilis ordinator de⁹. cū tu ordinaueris in me ordinate vegetabilē potētiā / ⁊ ego illam inordinauerim ꝓpter vētris ingluuiē atq̄ potum: te humilit̄ ꝑcor: vt tu mee ingluuiei (que tāta est stomacho) parcas ꝑ tuā benignissimā pietatē. Quare q̄n ego / pater imēse / volo agere penitētiā de commissis ita ꝙ volo ieiunare / vel in orationib⁹ vigilare vel aliq̇d bonum facere: subiectū meū michi deficit propter hoc ꝙ potētia vegetabilis existēs in eo cōtrariatur ei ob inordinationē q̄ accidit ei ꝓpter nimiā et frequentē crapulā atq̄ potū. ¶ Unde cū ego indignus seruus tu⁹ inordinauerim in me illud q̇d tu ordinaueras: vehemēter me sentio cōtra te culpabilem peccatorē. et ideo ꝑcor te suppliciter vt deinceps me facias ab istis illicitis: ⁊ ab omnibus aliis abstinere. ¶ Eterne rerū cōditor: valde ordinatissima ꝓuidētia ordinasti in humano corpore potētiā vegetabilē. quia tu in q̄libet ī principio esse humani facis citius inesse potentiā vegetabilē ꝙ̄ reliquas: vnde tu facis illud tanq̄ rectissimus ordinator. quia necessarium est humano esse / vt prius sit in eo generatio ꝙ̄ aliqua aliarum proprietatum que ei accidūt causa aliarum potētiarū. ¶ Pie ⁊ deuote oro te dn̄e de⁹ me⁹ ꝙ sicut posuisti in me vegetabilē potētiam vt ipsa sit michi occasio ⁊ ordinatio mūdane vite: ita digneris velle: vt potētia rationalis q̄ in me est sit michi occasio ⁊ ordinatio spiritualis vite habende. Quare sicut tu ordinasti ꝙ hoīes vtantur vita in hoc seculo causa potentie vegetabilis. sic placuit tibi ordinare: vt homines viuant in alio seculo in gloria ꝓpter merita potētie rationalis. ¶ Dn̄e deus q̄ nō vis nos perdere: sed saluare: sicut tu ordinasti ꝙ humanū genus viuat in hoc mūdo ex victualibus que potētia vegetabilis recipit in corpore humano: et causa similiter coctorū victualium que extra corpus emittit: sic iusti viuent in gloria ꝓpter veram fidē quā in hoc seculo habuerunt: in hoc ꝙ ipsi firmiter crediderūt ꝙ debebāt salui fieri: ꝓpter hoc ꝙ tu venisti in mūdū assumens carnem ex vtero beate ꝟginis gloriose: ⁊ q̇a discessisti ab eo post tuū obitum secūdū humanitatē in quo existēs acquisiuisti nobis gloriā sine fine. ¶ Creator omniū deus. sicut humanū corpus cōsumit̄ ⁊ corrūpitur nimia supfluitate cibariorū: sic eterna vita perditur ab hominibus ꝓpter multitudinē viciorū q̄ in hoc mundo congregant̄: q̇a sicut vegetabilis potentia inordinatur ꝓpter nimiā vel modicam comestionem: sic possessio eterne glorie inordinat̄ siue amittitur ꝓpter multitudinē viciorū vel ꝓpter virtutū modicam q̄ntitatē. ¶ Deuotissime te precor dn̄e deus: ꝙ digneris michi facere tantā gratiā: vt claudas michi oīa loca / poros / ⁊ foramina per q̄ cōsueuerunt introire in corpus meū superfluitates cibariorū: ⁊ multitudo viciorū: ⁊ presta michi verā abstinentiā de omnibus illicitis polluentibus tā meū corpus ꝙ̄ aīam. ¶ Pater misericordie deus. dignare ꝑ tuā clemētiā minuere saporē atq̄ voluptatē sensibilitatis quā habent hoīes nimium comedendo / ⁊ bibēdo: q̇a intantum habemus ingentē saporē et ingluuiem circa cibaria ⁊ potatiōes / ꝙ ob hoc inordinat̄ ī humano corpore potētia vegetabilis. ¶ Intātū sapiūt michi bone ꝙ̄ plures ⁊ diuerse epule: ⁊ ita sunt michi dulces: ꝙ sum effectus seruus epularum / ⁊ ita accidit michi ꝙ vix possum abstinere vna hora a comestione propter abusum diuitiarum quē habeo sepissime in edendo. ¶ Cū tu dn̄e deus et de⁹ me⁹ / sis vnic⁹ creator me⁹ et ad fruendū te solo per intuitū in gloria me tuā feceris creaturā: suppliciter te oro / ꝙ nō permittas me seruum fieri mei ventris: nec alicui alii seruire nisi tibi tātū. cui obedire ⁊ seruire debeo tanq̄ oīm̄ vo deo.

¶ Qualiter deus ordinauit in homine potentiam sensitiuam.

DEus qui pauperes spiritu preelegis saluādos: tibi imppetuū vniuerse seruiant creature. quia tu ordinasti ī humano corpore potentiā sensitiuā: causa cuius sunt in quolibet hoīe quinq̄ sensus corporales: scilicet auditus / visus / gustus / odoratus / ⁊ tactus. ⁊ vnusquisq̄ istorū habet in homine ꝓprietates suas: quia per auditum audit homo voces ⁊ diuersitates idiomatum. ꝑ visum habet noticiam de diuersitatibus formarum et colorum. per gustum patefiunt sibi dulcia et amara. per odoratum sentit odorifera vel fetores. et per tactum cognoscit corporalia et similiter dura et mollia. ¶ Propter sensualitatem appetit humanum

corpus comedere et bibere: p istos quinqꝫ pcipit homo oīa illa q̄ sunt necessaria sue vite. ¶ Dñe deus q̄ es oīm aptissimus ordinator: occasione potentie sensitiue quā tu in humano corpore posuisti habēt homines industriā agros colendi et vineas et colligēdi fruct⁹ terre: et ratiōe ipsius etiā sentiūt hoīes calorem et frigus et volunt q̄escere a suis laboribus et cauēt sibi ab infirmitatib⁹ et ab omnibus nocumentis aliis quātū possunt. ¶ Gloria et benedictio sit tibi dñe deus: q̄ ordinasti ꝙ potentia sensitiua exterior sit subiecta potentie imaginatiue: ꝛ hoc ita ordinasti vt potentia sensitiua submittat̄ ad seruiendū imaginatiue tanqꝫ potentie digniori. ¶ Unde ꝓpter istud dominiū ꝛ dignitatē quā tu potētie imaginatiue tribuisti super potētiā sensitiuā exteriorē ipsa sensitiua potentia est representatiua specierū in quib⁹ imaginatur potentia imaginatiua: q̄a citius audit/videt/gustat/ꝛ odorat homo/q̄ꝫ imaginatur. ¶ Unde nos videmus manifeste ꝙ citius sentiūtur res ab hoīe q̄ꝫ imaginent̄ illas: q̄a post sensum potentie sensitiue homo imaginat̄ et figurat dormiēdo vel vigilādo res quas sibi obtulit potentia sensitiua. ¶ Honor ꝛ reuerentia tibi soli deo imppetuū prebeat̄: quia ordinasti in homine ꝙ ratione potentie sensitiue homo perueniat ad cognitionē rerū intellectualiū: quia in hoc ꝙ homines cognoscūt sensibilia: ipsi percipiūt veritatē a rebus inuisibilibus. Nā licet dñe deus tu sis in hoc mundo hoībus essentia inuisibilis: nō sequitur ꝙ propter hoc hoīes in hoc mundo existentes nō habeant cognitionē de tua benedicta essentia/ꝛ hāc cognitionem habent ex eo ꝙ sciūt tuā essentiam esse oīpotentem/misericordem/iustissimā/virtuosam ꝛ ꝑfectissimam sine aliq̄ defectu. ¶ Sine estimatiōe sunt multa bona ꝛ vtilia que proueniūt homini ratione potētie sensitiue. quia ita apte ordinata est ī humano corpore potentia sensitiua: ꝙ ipsa est causa materialis ꝛ occasio cognitionis ꝛ cogitationis rerū intellectualiū que cōueniūt aīe rationali que cognoscit ꝛ percipit ab homine esse in corpore humano: ad quā cognitionem homo peruenit causa rerū sensibiliū. ¶ Plurimum beasti dñe deus humanā speciē: in hoc ꝙ solum homo ꝛ nullū aliud aīal peruenit ad cognitionem rerū ītellectualiū mediantib⁹ rebus sensitiuis. vnde ratione huius talis cognitionis quā solum habent hoīes: gaudent ipsi valde/et hilarantur de his que imaginando discernūt/ꝛ alia aīalia nequaqꝫ. q̄a solum ipsa sentiūt. ¶ Deus qui es fideliū vera quies tu ordinasti ꝙ in embrione sit citius potentia vegetabilis q̄ꝫ aliqua aliarū: vt corpus futuri hominis nutriatur et augmētetur. ꝛ ordinasti etiā ꝙ ab humano corpore citius sentiantur res q̄ꝫ sint imaginate: et ꝙ potentia rationalis operetur in homine post imaginatiuam potentiā/vt possit discernere ea q̄ cadūt in sua imaginatione. ordinasti etiā ꝙ motiua potentia operetur post rationalē potentiā vt sit mobilis ad cōplendū hoc q̄d ei precipit potētia rationalis. ¶ Benedictus sis dñe de⁹ cui placuit ꝙ aīa rationalis sit vna substātia: et voluisti vt quātū ad actū alie potentiarum assint et vtant̄ humano corpore citius q̄ꝫ alie. ¶ Itē oīs gloria ꝛ benedictio tribuat̄ tibi soli deo. q̄ vis ꝙ hoīes iusti anteqꝫ vtantur motiua potentia in suis factis ꝛ operibus: velint vti potentia sensitiua. deinde imaginatiua/ꝛ post hāc rationali: postea etiā motiua et ꝓpter hoc iusti q̄cq̄d agūt iuste: faciunt ex eo ꝙ ordinate vtunt̄ potētiis ipsius aīe. sed iniusti totum cōtrarium operantur. q̄a anteqꝫ ipsi ꝑueniāt ad imaginatiuā potētiā: vtūtur sensitiua ꝛ motiua / vel imaginatiua ꝛ motiua. ꝛ ꝓpter hanc iordinationem qua vtunt̄: fiūt inordinati in oīb⁹ factis suis. ¶ Cōsolatio miserorū deus. tu ordinasti ꝙ homo sentiat naturaliter plus in se diligere suū ꝓpriū esse: q̄ꝫ aliq̄d aliud alienū. ¶ Propter hoc dñe deus/ꝙ q̄libet diligit naturaliter plus seipm̄ q̄ꝫ aliū: contingit ꝙ hoīes viuētes in hoc seculo ꝓcurant (quātū possunt) et conantur bona tēporalia cōgregare: vt sibi ipsis possint facere sua necessaria. ꝛ ideo q̄libet āplectit̄ mūdana plus ad opus suū q̄ꝫ ad opus alterius. ¶ Itē contingit naturalit̄ ꝙ q̄libet diligit plus illos q̄ sunt de sua progenie/ꝛ amicos suos speciales: q̄ꝫ aliquos alios. et iste amor inest cuilibet naturaliter: ꝓpter hoc ꝙ ratio exigit vnicuiqꝫ homini vt diligat plus illa q̄ sunt sibi magis ꝓpria ꝛ magis ꝓpinqua: q̄ꝫ ea q̄ nō sunt sibi ita ꝓpria vel ꝓpinqua. ¶ Pater orphanorū de⁹ et auxiliū pupillorū: tibi sit gloria ꝛ triumphus. q̄ ita mirabiliter ordinasti in humano corpore rationē/ꝙ nisi q̄s diligeret plus causa sui ipsius seipsum vel parētes suos q̄ꝫ alios: certe nemo fuisset ordinat⁹ adeo bene ad acq̄rendū meritū glorie vel penarū subtrahēdo sibi bonum tēporale vel nō subtrahēdo. ¶ Quare in hoc ꝙ homo iust⁹/mortificat suā sensualitatē diligendo plus te deū q̄ꝫ seipm̄ vel parētes suos: acq̄rit meritū glorie. ꝛ ꝑ cōtrariū q̄n peccator inclinat̄ ratione potētie sensitiue ad diligendum plus seipm̄ vel filios suos q̄ꝫ te de⁹: ipse meret̄ torqueri penis ꝑpetuis in gehēna/eo ꝙ postponit ꝑponēda ꝛ ꝑponit temerarie postponēda. ¶ Benedicta sint sancte de⁹: tua sanctissima opa. q̄a tu ordinasti vt homo habeat liberā volūtatē ad diligēdū te: q̄ s̄cđm rationē sine cōparatione debes plus ab hoīb⁹ diligi: q̄ꝫ aliq̄d q̄d valeat estimari. q̄ q̄dē voluntas inest homini inter duos terminos: quorū prim⁹ est tua īgēs bonitas ꝛ vilis conditio sui et suorū. secūdus termin⁹ est ꝓprietas quā habet homo ī diligēdo seipm̄ plusq̄ꝫ aliū/ratiōe sue potētie sensitiue. ¶ Excellētissime rex regū ꝛ dñe dñantiū: tu ordinasti ꝙ potētia sensitiua sit in hoīe aptissime ordinata. Quare quando quis contemplat̄ dñe deus/in tua maxima bonitate/vel in aliqua tuarum virtutum (si forte contingat potentiam sensitiuā eē

velle mouere ad peccādū: vel facere ab eo aliq̄d plus
diligi: q̄z te deū) tunc ipse imaginet cū discretione tuā
potestatē maximā ꝛ virtutē/ suāq̄z villitatē ꝛ miseriā.
quia immediate post talem imaginationē homo vin
cit ꝛ mortificat seipsum: ꝛ sua opa vilia ac fragilia: et
laudat atq̄z exaltat te super oīa sicut verū deū ꝛ oīm
creatorem. ¶ Unde propter talē ordinationē quam
tu deus posuisti in homine (que inest sibi causa poten
tie intellectualis) homo est parat⁹: ꝛ dedit⁹ ad faciē
dum bonū vel malū. ꝛ ita causa ipsius potentie/ ipse
acquirit boni meritū/ siue mali. ¶ De⁹ qui humiles
corde dirigis/ supbos autē deprimis ꝛ elatos: bene-
dicta sit tua sanctissima ordinatio. q̄a intātum es sa-
piens/ ꝛ discretus in oībus: q̄ totū hoīem ordinasti ꝛ
direxisti ad operandū bonū/ ꝛ ad euitandū malū. q̄a
vt homo haberet occasionē mortificandi suā poten
tiam sensitiuā: voluisti assumere carnē humanam ex
vtero beate virginis gloriose. ꝛ esse ꝓ humani gene
ris redēptione flagellatus/ sputo cōspersus/ mortu⁹/
et sepultus. ꝛ oīa ista que tu fuisti passus ꝓ redēptio-
ne humani generis: sunt homini causa ꝛ occasio mor
tificandi seipm/ i diligēdo te plus q̄z seipsum ꝛ quod
cunq̄z aliud. ¶ Propter istā maximā occasionē dili
gendi te ꝛ laudandi: quā tu dn̄e de⁹ hoibus prebuisti
sunt hodie q̄z plurimi hoīes religiosi/ honeste et san-
cte conuersationis/ q̄ recolentes tuā passionē ꝛ mor-
tem/ reliquerūt inanē gloriā huius mūdi mortifican
tes carnē suam ieiuniis/ vigiliis/ et multis aliis cor-
poris afflictionibus. ¶ Quare tanta est vis cōmemo
rationis gratiarū/ quas tu pater de celis fecisti nobis
ad habendā eternā vitā: vt quādo aliq̄s vere cogitat
eas (licet potentia sensitiua habeat in hoīe maximā
vim et maximā potestatē) propter hoc nō oportet q̄
commemoratio gratiarū (quas tu fecisti homini ad
salutem) nō vincat maliciā ꝛ iniquitatē/ que cadunt
in eo causa potentie sensitiue. ¶ Humilis dn̄e et be-
nigne. pctōres q̄ nō contēplantur/ nec recolunt tuam
carnis assumptionē/ tuā passionē/ vel mortē/ verū to
taliter ponūt intentionē suā ꝛ memoriā circa tempo
ralia: illi nō mortificāt potentiā sensitiuā/ cū tua san
ctissima passione. Imo tales discurrūt ꝑ itinera pec
catorū/ prouenientiū a potentia sensitiua materiali: si
cut aqua decurrit semꝑ inferius ꝓpter suā pōderosi-
tatem. nā potentia sensitiua est eis causa peccaminis
cum nō sit mortificata ꝑ memoriam tue mortis vel
per contemptū hui⁹ vite fragilis ꝛ fallacis. ¶ Ple-
naria laus attribuat̄ tibi dn̄o iesu christo. quia sicut a
passionib⁹ quas tu pertulisti in corpore tuo huma-
no deriuatur et descendit omne bonū quod a te da-
tur homini: sic omne malum deriuatur ꝛ descendit a
potentia sensitiua que est in hoīe tanq̄z ianua ꝑ quā
intrat peccatū ad hoīem accidētaliter: nisi prius fu-
it mortificata ꝑ ea que supra diximus⁹. ¶ Unde ve mi
chi pctōri/ q̄ penitus adhereo potētie sensitiue: et nō

compesco eā vel mortifico memoratione tue lauda-
bilis passionis. quia ego palā cōfiteor me esse fatuū
et rudem/ longiori enī tempore dilexi plus meipsum
q̄z te/ de quo trāsgressione sum q̄z plurimū puniēdus
¶ Sed ego modo recognosco per tuā gratiā culpā
meam volens facere penitentiā de transactis. quare
te deuote et suppliciṫ precor vt decetero digneris me
conseruare in tua gratia: taliter vt semꝑ habeā in me
moria q̄ plus te deū debeā diligere: q̄z meipsum. et
si ita fecero: mortificabo in meo corpore potentiam
sensitiuā. ¶ Et sit naturale in oībus hoībus plus ad-
herere potētie sensitiue exteriori: q̄z imaginatiue vel
rationali: hoc ꝓuenit eis vt predixi: quia eā nō mor-
tificant per memorationē tue passionis/ vel per com
temptum bonorū tēporaliū: q̄ de facili a sapiēte quo
libet contemnūtur si cogitet q̄ valde impediūt quē-
libet cupientē contemplari tuā gloriā sempiternam
quā ꝑ misericordiā tuā deus largiri digneris nobis.

¶ Qualiter deus ordinauit in homine
potentiam imaginatiuam.

Deus qui es renatorū fideliū vera sa-
lus/ virtus/ ꝛ potestas cognoscat̄ de-
bere attribui tibi soli: q̄ dedisti homi-
ni potentiā imaginatiuā: vt recipiat
sensibilia a potētia sensitiua. quia ho-
mo (mediante potētia imaginatiua)
imaginatur sensibilia: in hoc q̄ imaginatur per illā
formas/ colores/ q̄litates/ ꝛ etiā quantitates. ¶ Tu
enim dn̄e ordinasti taliter humanū corp⁹: q̄ quicq̄d
potentia imaginatiua recipit a potētia sensitiua/ to-
tum tribuit ꝛ representat potētie ratiōali: vt rationa-
lis eligat illud qđ sibi bonū fuerit ac vtile: ꝛ euitet il-
lud qđ sibi esset inutile atq̄z damnosum. ¶ Dn̄e de⁹
propter maximā ꝛ mirabilē ordinationē quam tu po
suisti in potētiis aīe: trāsferunt̄ hoīes de sensualibus
ad intelligendū intellectualia. q̄a ratione imagina-
tionis quā homo sumit a creaturis/ itelligit ꝛ ꝑcipit
ratio hoīs veritatē creaturarū: ꝛ affirmat res i suo eē
q̄ sic sunt/ vel nō. ꝛ scit etiā de rebus q̄les sunt/ ꝛ qua
re sunt ¶ Aptissime ordinator deus: tu ordinasti per
tuam maximā sapiētiam q̄ potētia imaginatiua sit
quoddā mediū inter potētiā sensitiuā ꝛ rationalem
vt ea recipiat a potētia sensitiua ꝛ tribuat potētie ra-
tionali. quare secūdū istā ordinationē/ sequit̄ q̄ potē
tia sensitiua sit subiecta potētie imaginatiue/ ꝛ ima-
ginatiua potētie rationali. ¶ Quare ob id q̄ cōmu-
nis sensus (q̄ descēdit a q̄nq̄z sensib⁹ corporalib⁹) est
occasio ꝛ causa imaginatiue potētie vt semꝑ det rati-
onali: accidit q̄ imaginatiua est media inter poten-
tiam rationalem et sensitiuam et est subiecta rationa
li. ¶ Un̄ bn̄dict⁹ sis tu dn̄e de⁹: q̄ ordinasti q̄ i hoīe
sit potētia imaginatiua: q̄a ꝓpter hoc q̄ homo viuit
ꝑ modicū tpīs: ꝛ est mobilis de vno loco ad aliū: fuit

necessariũ potentiã imaginatiuã esse in hoīe / alias non cognosceret nisi presentia. ¶ Singulare (deus) refugiũ miserorũ: benedicta sit tua sancta essentia. q̄a ob hoc ꝙ dedisti imaginationē hoībꝰ illi sunt potentes reminisci ⁊ cogitare p̄terita / ⁊ absentia. nã ratiōe imaginationis q̄ est ī hoībꝰ affirmãt ipsi de formis coloribus / q̄litatibus / ⁊ quãtitatibꝰ absentiũ ⁊ p̄teritoꝝ: q̄ oīa nō potuissent ab eis reminisci: nisi potētia imaginatiua fuisset in eis. ¶ Propter id ꝙ potentia imaginatiua recipit cognitionis speciē a sensualibꝰ. et presentat illã potētie rationali: idcirco ipsa potētia rationalis affirmat tuã diuinã essentiã esse ⁊ eã esse totaliter gratiosam / oīpotentē / misericordē / ⁊ iustam in omnibus atq; p̄fectã. ¶ Mirabiliter honorasti (pater oīpotens deꝰ) hoīes pre oībus aliis aīalibus. q̄a in hoc ꝙ oīa alia aīalia deficiũt in potētia rationali: non possunt imaginari tuã bonitatē vel tuã essentiã benedictã. ¶ Deus q̄ pre ceteris virtutibꝰ / primo exigis in hominibꝰ verã fidem: tu per tuam ordinatissimam sapientiã ordinasti: ꝙ potētia imaginatiua nō possit attingere vel sufficere ad intelligendũ aut percipiendũ vsq; ad terminũ / ad quē attīgit rationalis potentia. et p̄pter hanc virtutē (quã dedisti potentie rationali) maiorē in intelligendo ⁊ sciendo / q̄; imaginatiue: hanc ob causam preterita ⁊ futura q̄ sunt contra cursum nature: vident magis īpossibilia (vt imaginentur) ipsi potētie imaginatiue: q̄; potentie rationali. ¶ Et totũ hoc accidit: quia imaginatiua potentia nō potest sufficere ad intelligendũ vbi sufficit rationalis. nã rationalis intelligit post terminũ in quo imaginatiua terminat: imaginatiua eñi nequit imaginari / nisi res que sunt in esse secundũ cursum naturalem: sed rationalis multo plus intelligit eo ꝙ ipsa intelligit ⁊ percipit res que fiũt contra cursum nature. ¶ Quare in hoc ꝙ imaginatiua nichil capit / nisi a quinq; sensibus corporalibus: ipsa nichil nouit affirmare nisi de sensualibꝰ: sed in hoc ꝙ rationalis capit a sensualibus ⁊ intellectualibꝰ / ipsa potest intelligere ⁊ percipere res que fiunt cōtra naturalē cursum. ¶ Deus qui liberum arbitriũ vnicuiq; porrigis: tibi virtus ⁊ gloria sine fine. quia q̄; plures homines decipiuntur a potētia sensitiua. q̄s enim posset existimare numerũ illorũ / qui nullo modo valēt credere ꝙ panis cōsecratꝰ ī altari a sacerdote (prout decet) efficiatur (p̄pter efficaciã verborũ desuper prolatorũ) verũ corpus tui christi. ⁊ profecto si bene quis voluerit cogitare / ipse inueniet ꝙ nichil aliud decipit tales nisi potentia sensitiua que nichil percipit contra cursum nature. ¶ Quare ob hoc ꝙ hoīes non possunt videre vel imaginari in hostia (q̄ ponitur in altari) carnē vel sanguinē secundũ quinq; sensus corporales: ideo efficiuntur increduli / illũ panē posse cōmutari in verũ corpus tui christi p̄pter verborũ instrumētaliter efficaciã. sed ipsi ab incredulitate huiusmodi eriperent:

si recte intuerent̃ illud mirabile per viam potentie rationalis / que affirmat ꝙ oīs hostia q̄ ponitur in altari si recte a presbitero fuerit cōsecrata / verũ corpus efficitur tui christi: postq̄; dederis ipsis v̄bis (vt ad hoc mirabile instrumēta sint) tantã efficaciã et virtutem. ¶ Dñe deus adoretur / glorificet̃ / ⁊ exaltetur nomen tuum sine fine. q̄a tu per tuã misericordiã dignatꝰ es dare gratiã solis catholicis: ꝙ ipsi nō decipiant̃ (sed sciant sibi cauere a deceptione potētie imaginatiue) sicut decipiuntur heretici: ⁊ alij q̄; plurimi infideles. quia catholici credũt firmiter ꝙ tu qui es omīpotēs possis facere q̄cq̄d velis: licet quinq; sensus corporales nō possint istud intelligere vel p̄cipere secũdũ potentiã imaginatiuã in hostia panis qui ꝯsecratur in altari a presbitero per virtutē verborũ desuper p̄latorum. qđ minime credũt alij preter cultores fidei christiane. ¶ Tibi patri ingenito honor et reuerētia sit semper: qui ordinasti in humano corpore ꝙ potētia imaginatiua presentet ⁊ offerat sensibilia potentie rationali: aliq̄n cũ oībus sensualitatibꝰ quinq; sensuũ corporaliũ: et aliquãdo cũ vno tãtũ sensu vel cũ duobꝰ: quia secũdũ ꝙ erũt sensualia in potētia imaginatiua contingit ꝙ ipsa poterit ea representare simul aut sigillatim potentie rationali. ¶ Quãdo enĩ accidit ꝙ potētia imaginatiua offert / ac representat accepta a quinq; sensibꝰ potētie rationali simul: hoc accidit: q̄a homo presentialiter habet visum / auditũ / odoratum / gustũ / ⁊ tactũ / de aliqua re corporali. ¶ Et quãdo accidit ꝙ potētia imaginatiua nequit representare seu offerre simul oēs quinq; sensus corporales potētie rationali / sed vna vice vnũ: dein de aliũ: hoc accidit: q̄a sensualia sunt in absentia homini que habuit in sua presentia. vnde benedictus sis tu dñe deꝰ. q̄a propt̃ istam ordinationē q̄ fit inter presentiã ⁊ absentiã / cōtingit ꝙ homo imaginat̃ absentia ratione presentationis: quã ante habuit de rebꝰ presentibꝰ. ¶ Veraꝝ dñe orbis rector: licet tu prebueris maximã v̄tutē et potestatē potētie imaginatiue imaginãdo q̄si omnia: tamē nō est sufficiēs vllo modo imaginari totã tuã bonitatē / vel ceteras virtutes tuas / q̄ sunt in tua benedicta essentia. Jmo deficit ad imaginandum oīa bona: q̄ sunt in te dñe deꝰ meus. q̄a quãdo ipsa vult imaginari ⁊ cōprehendere totã tuã bonitatē que nequit cōprehendi vel percipi intra terminũ / vbi imaginatiua potentia terminat̃: tunc virtꝰ ⁊ vis imaginatiue debilitatur ⁊ minuitur in se ⁊ compellitur nō trāsire vltra terminum intra quē terminatur. ¶ Et quãdo potentia imaginatiua deficit ad imaginandum totam tuam bonitatem: tunc potentia rationalis assurgit vltra imaginatiue terminos limitatos: et procedit vltra q̄; potentia imaginatiua possit sibi offerre vel etiam presentare. attamen dñe deꝰ nō tantum vltra imaginationē p̄cedit potētia rationalis: vt eiꝰ virtus possit peruenire ad ītelligēdũ oīa bona q̄ sunt

in te. quia quãuis sine fine multiplicaretur eius virtus/ad intelligendum tuã bonitatem: nunq̃ posset peruenire ad finem. imo vix aliquid de ea perciperet. ¶ Domine deus qui secũdum intentionem sui animi iudicas vnũquẽq;: sicut potentia imaginatiua et rationalis/deficiunt ad imaginandũ et ꝑcipiendum omnia bona que sunt in te: sic domine ambe deficiũt ad imaginandũ/sciendũ/et cognoscendũ omia mala q̃ sunt in me fetidissimo peccatore. Quia tot sunt mea vicia ⁊ scelera ꝙ imaginatio nõ sufficit ad imaginandũ illa/nec intellectus ad intelligẽdũ. ¶ Gloriosissime deus/nulla imaginatio est q̃ tãtũ faciat sapientem abhorrere peccatũ: sicut imaginatio quam habet de tua maxima bonitate/et de multitudine viciorũ suorũ. vnde eum talis imaginatio excitet citius peccatores dormiẽtes ĩ peccatis/q̃ aliqua alia imaginatio: te suppliciter oro vt talem imaginationẽ facias semꝑ in me vsq; ad obitum habitare. ¶ Si digneris pater misericors michi prestare tantam gratiam specialẽ vt tota mea imaginatio sit in imaginãdo predicta duo/scilicet tuam maximã bonitatẽ/et mea ineffabilia crimina: tutus ero penitus a vanitatum laqueis huius mundi. ¶ Domine deus virtutũ homines qui nõ imaginant̃ tuam ingentẽ bonitatẽ neq; suã miseriã vel fragilitatẽ: ij sunt q̃ plus cupiũt et affectant illa q̃ sunt vilia et transitoria/q̃ ea q̃ sunt nobilitate decorata atq; eterna. et ꝓpterea efficiunt̃ peccatores/⁊ rudes vt bruta aĩalia/q̃a quilibet rationalis debet predicta duo imaginari toto tp̃e vite sue ¶ Et sepe contingit ꝙ peccatores cognoscũt sua crimina/et cupiũt ab illis esse exonerati: sed ignorant modum qualiter possint ab eis liberari. et hec ignorãtia inest eis ex eo ꝙ nolũt cõtemplari/discernendo tuã maximã bonitatẽ/neq; suã fragilitatẽ: sicut imaginati sunt longo tẽpore/fere oẽs modos peccandi. ¶ Et ꝙ istud sit verum/in me sepius probaui. quia frequenter accidit michi vt quãdo volo cõtemplari ĩ tua benedicta passione/vel in aliqua tuarũ virtutum et in meo lapsu criminũ: valde cito tedet me talis cogitationis. et hoc fit quia raro talẽ cogitationẽ habui in mente mea. ¶ Fortissime dñe/sustẽtaculũ pusillanimiũ. tu ordinasti vt quãdocũq; potẽtia sensitiua exerceat actum suũ in homine: semꝑ in eodẽ sit in actu similiter potentia imaginatiua. quia semꝑ quãdo sensitiua potẽtia exercet actũ suũ in homĩe: oportet de necessitate ꝙ similiter sit in actu homĩs/actus potentie imaginatiue. ¶ Et ꝓpter hoc seq̃tur ꝙ dũ homo vigilat/vix potest esse sine imaginatiõe alicuius rei: ⁊ quãdo nõ dormit firmiter/ similiter quãdo nec bene vigilat nec bene dormit. quia in hoc ꝙ homo nec ꝑfecte vigilat nec ꝑfecte dormit/vtit̃ potẽtia sensitiua: et quãdo illa vtit̃ ⁊ actu suo/oportet ꝙ sit in eo imaginatiua actualiter q̃ imaginet̃ aliq̃d. ¶ Unde ob id ꝙ sensitiua ⁊ imaginatiua sunt sic simul in homĩe in quocũq; statu sp̃e sit: videt̃ur quandoq; homini possibilia/impossibilia et econuerso. Unde ista inordinatio ꝓuenit homini a parte potentie sensitiue: q̃ sepe est inordinatũ subiectũ et imꝑfectũ imaginatiue potentie/ita ꝙ ipsa nequit ꝑfecte imaginari q̃ vult. quia a sensitiua nõ perfecte sentitur. vnde ꝙ talis imꝑfectio absit potẽtie sensitiue: placeat tibi deꝰ.

¶ Qualiter deus ordinauit in homine potentiam rationalem.

Deus qui humiles corde dirigis circa opera studiosa: te oẽs metuant fines terre. qui ordinasti ꝙ sicut potẽtia sensitiua habet quinq; sensus corporales: sic similiter rationalis potentia habeat alios quinq; sensus q̃ sint spirituales. ¶ Quare sicut placuit tibi ordinare ꝙ actus quẽ habet sensitiua/ordinet̃ ꝑ quinq; sensus corporales: sic ordinasti vt actus potentie ratiõnalis ordinetur ꝑ quinq; sensus spirituales. ¶ Unde secũdũ istam ordinationẽ sequitur ꝙ in potentia rationali sit cogitatio/ꝑceptio/cõscientia/subtilitas/et animositas: qui sunt q̃nq; sensus spirituales: sicut est in potentia sensitiua/auditus/visus/odoratus/gustus/et tactus: q̃ sunt quinq; sensus corporales. ¶ Deus incomprehensibilis bonitatis: tibi maiestas et virtus. q̃ nobilitasti potentiã rationalẽ pre ceteris potentijs: ita ꝙ facis eã alijs dominari. et causa quare rationalis ceteris dominat̃ est hec: q̃a ipsa dominat̃ et preest imaginatiue/q̃ ꝑdomiat̃ sensitiue/⁊ sensitiua vegetatiue/⁊ rationalis dñat̃ motiue/in hoc ꝙ mouet eã ad actũ quãdocũq; vult. ¶ Hoc dominiũ ⁊ hanc ꝑrogatiuã habet rationalis potẽtia suꝑ ceteras. q̃a tu rationabiliter ordinasti vt gradatim vna presit alteri/et hec sit illius subiectũ que ipsi preest ac dñatur/et ita gradatim cõputando rationalis preest omnibꝰ. ¶ Unde ꝓpter hoc dominiũ/qđ rationalis potẽtia habet suꝑ ceteras potẽtias anime: semꝑ quãdocũq; potentia rationalis discernit aliq̃d/ꝑcipit potentie motiue vt moueat se et deducat in actũ id qđ est in potentia: ⁊ tũc potẽtia motiua ꝓpter susceptũ mandatũ a rationali mouet se ⁊ deducit in actũ hoc qđ erat in potentia tm̃. ¶ Deus q̃ ꝑ vnitatem fidei ad te populũ vocas christianũ: tu ordinasti ꝙ potẽtia rationalis sit subiectũ in quo stet cõceptio / siue intelligentia q̃ fit de aliqua re concepta seu intellecta: tunc quando res illa est in cõceptiõe siue in potẽtia intellectuali. et ordinasti etiã ꝙ potentia rationalis sit ordinatũ subiectũ qua possit facere qđ est ĩ potẽtia. ¶ Quapropter benedictus sis tu pater misericors. q̃ ordinasti ꝙ potentia rationalis cõlectet ⁊ discernat si q̃ppiã est in esse aut nõ/ et si inueniat ꝙ sit in esse / scrutetur et discernat causam quare sic est in esse: et si forte res

non est in esse/querit et discernit cur non est in eē. sed
posito ꝙ inueniat rem in esse: tūc ipa diligēter et sub=
tiliter inquirit q̄ sit ꝛ qualis. ꝛ postq̄ oīa hec discus
serit: deducit ad actū illa/ q̄ tm̄ erant prius in potētia.
¶ Gloriosissime deus ob hāc ordinationē p̄fatam/
accidit ꝙ prius cōsistant res in potentia intellectua=
li quādo sunt in potētia: et postq̄ deuenerint ad actū
accidit ꝙ cōsistant in sensualibus/ q̄ sentiūtur quinq̄
sensibꝰ corporalibꝰ. ¶ O singularis dñe: laus/ virtꝰ/
honor/ ꝛ gloria tibi soli impptuū cognoscat. tu enī
decorasti et nobilitasti rōnalē potētiā p̄re ceteris. qꝛ
in hoc ꝙ rationalis habet posse ꝛ virtutē plura intel
ligendi/ pcipiendi/ et sciendi/ q̄ imaginatiua ipi rep
sentat seu offert: cōtingit rōnalem dn̄ari et preesse ce
teris potētijs. ¶ Unde ratione maioris potestatis ꝛ
virtutis (quā posuisti in rationali potētia) q̄ in cete
ris potentijs/ sunt hoīes in nobiliori et mirabilio=
ri statu / et dispositione/ q̄ aliqua alia species anima
lis/ cū cetera animalia p̄ter hominē careant ratione.
¶ Unde in hoc ꝙ homines habēt rōnem et intelle=
ctum: ipi intelligūt ea q̄ rationabilia sunt/ q̄ nullum
aliud animal potest intelligere nec pcipere/ eo ꝙ oīa
alia animalia carēt potētia rationali. quapropter ho
mo dignior est ceteris creaturis: quia solū ipe scit di=
scernere vtile ab inutili/ et bonū a malo. ¶ Deus qui
nullū bonū sinis irremuneratū: benedicta sint omia
tua opera. quia tu dotasti ꝛ nobilitasti hominē ratio
nabili potentia/ pre alijs potentijs q̄ sunt in eo: sed
ego peccator nequissimus illā in me penitus defeda
ui (sibi honorē minuēs) ꝛ dedecoraui. q̄a subdidi eā
alijs potētijs que plus diligūt ꝛ amplectūtur sensua
lia q̄ intellectualia. in hoc enī ꝙ potētia imaginati=
ua/ imaginatus sum illa q̄ sunt magis vicinia poten
tie sensitiue q̄ rationali (sicut est edere ꝛ bibere ꝛ ce=
tera) accidit ꝙ est facta inordinatio potentiaꝝ in me:
et propter inordinationē potētiarū est rationalis po
tētia inordinata ꝛ deposita ab honore suo/ in quo tu
eā cōstitueras. Nam potētia rationalis die ꝛ nocte
cogitat qualiter possit cōgregare diuitias / ꝛ habere
huiꝰ seculi voluptates: et ideo efficit serua potentie
sensitiue/ q̄ ista mūdana et transitoria semp cupit. vn
de sicut potētia rationalis deberet preesse sensitiue/ ꝛ
cogitare in eius virtutibꝰ/ et in celesti gloria parady
si: sic ipsa subest sensitiue/ et cogitat bona tēporalia
huiꝰ mūdi. ¶ O eterna et diuina essentia q̄ in vna ꝛ
eadem substātia es trina in personis: tibi laus ꝛ glo
ria sine fine. q̄ ordinasti ꝙ sicut fons est locus a quo
ꝓgreditur ꝛ pullulat aqua clara/ dulcis et nitida: sic
ordinasti ꝙ potētia rationalis sit causa hominibus vt
efficiant possessores bonoꝝ celestiū: fruātur q̄ tua pre
sentia gloriosa. ¶ Dñe deus sicut potētia rōnalis or
dinat ad omne bonū ꝛ vtilitatē hominū: sic potentia
sensitiua est parata dare hominibus causam ꝛ occasio
nē omniū maloꝝ. ꝛ (vt breuiter loquar) sicut rationa
lis est causa ꝛ occasio boni/ sic sensitiua mali. ¶ Cau
sa quare potētia sensitiua est mali occasio est hec: q̄a
est cōtraria potentie rationali in natura. nā rationa=
lis discernit equitatē ꝛ iusticiā: sed potētia sensitiua
facit omnino ꝯtrariū: quia ipa diligit plus seipam q̄
aliquid aliud. ¶ Pater misericors deus. tuū domi=
niū/ ꝛ excellentia tui noīs: vltra extrema seculi exten
dātur: quia tu ordinasti taliter hominē in potētia ra
tionali/ ꝙ mediāte ipa homo intelligit/ discernit / et
pcipit tuas maximas virtutes/ sicut tuā omnipoten
tē potestatē/ ꝛ tuā ineffabilem bonitatē: ꝛ mediante
rationali pcipit ꝛ intelligit difficilia q̄ sine ipa ab ho
mine nūq̄ possent intelligi aut pcipi. ¶ Itē dñe deꝰ
maximā gratiā ꝛ specialissimā fecisti hūane speciei:
quādo appropriasti eidē potētiā ratioalē: q̄a mediā
te ipa cognoscit ea q̄ sunt diligēda/ honorāda/ ꝛ am
plectenda/ ꝛ ea q̄ sunt cōtemnēda ꝛ tradēda obliuio
ni: ꝛ mediāte etiā ea homo pcipit ꝛ scit ꝓpter q̄ quis
debeat remunerari/ ꝛ ꝓpter que nichillominus est in
hoc seculo vel alio puniendus. ¶ Salutis humane
amator deꝰ. tam chara est tibi rationalis potētia: ꝙ
tu ostēdisti toti humano generi/ illā ab vnoquoq̄ eē
ꝓ suis viribus amplectendā: quia vt tu redimeres a
peccato primi parentis/ illā speciē humanā quā ra=
tionali potētia decorasti: voluisti ꝑ eadē specie car=
nem humanā assumere/ pati diuersa flagella/ ꝛ subi=
re finaliter dirā mortē. ¶ Creator omniū visibiliū et
inuisibiliū deus: tibi flectat celestiū et terrestriū om=
ne genu. quia sicut tu ordinasti vt firmamētū mouea
tur et voluat duobus axibus/ quoꝝ vnꝰ est a parte se
ptētrionali/ alter vero a parte meridionali: sic sunt or
dinati homines inter duas vias ad habēdū liberam
voluntatē/ quarū prima est via bonoꝝ operū / secūda
vero maloꝝ. ¶ Unde benedictus sis tu celestis pa=
ter. quia rōne istarū duarū viarū/ in q̄bus constitui=
sti hominē: fit ꝯtrarietas īter potētiā rationalē/ ꝛ po=
tentiā sensitiuā. ¶ Unde semp quādo potētia ratio
nalis prebet morū homī vt bonū operet: cōtrariatur
ei potentia sensitiua q̄ mouet ipsum ad operādū ma
lum: et similiter quādo potētia sensitiua vult homi=
nē totaliter trahere ad partem suam/ resistit et cōtra=
riatur illi scinderasis: id est scintilla potētie rationa=
lis. ¶ Rex magnifice omniū tuoꝝ hostiū triumpha
tor: tibi cognoscatur omnis sapiētia ꝛ sciētia / et mi=
chi vasi criminū oīs stultitia et ignorātia. quia sicut
nequā p̄nceps submittit se vilibus hominibus/ ꝛ ta
quis cōsilijs/ ꝛ postponit totā intentionem suam et
discretionem/ assumēs alienū velle ꝓ suo/ qđ est sibi
damniferū: sic fuit hactenus de me qui semp credidi
falsis et pūersis cōsilijs potētie sensitiue/ dimittēs sa
lubria cōsilia potentie rationalis. ¶ Unde cū tu dñe
deus venisti in hunc mūdum ad liberandum et redi=
mendū humanā speciem a peccato originali: te hu=
militer flebilibus oculis oro/ vt digneris protegere et

eripere meam rationalē potentiā a captiuitate sue seruitute/in qua fuit ꝑ longū tempus sub potētia sensitiua. et vt deinde (sicut decet) sit sensitiua potentia rationali potentie subdita/quēadmodū tu in corpore cuiuslibet (in creationis sue principio) ordinasti. ¶ Redemptor mūdi deus. quis est ille cui nō patet ꝙ maxima miseria que sit in hoc mūdo et de quo maxime est indignādū: est habere crudelē dominū ꝛ malignū/q̇ nō cognoscit seruitiū sibi factū. vnde cū potētia sensitiua sit crudelissimus et peruersissim⁹ dñs quem quis possit habere in hoc mundo: te deuota mente oro vt subtrahas me et eripias a suo dominio/ꝛ a sui seruitij potestate: ꝛ ꝙ subdas me seruitio potentie rationalis cui affecto posthac corde et animo famulari. ¶ Conseruator bonoꝝ deus: benedicta sit tua mirabilis ordinatio. q̇a tu ordinasti aptissime ꝙ omnis creatura tā visibilis q̄ȝ inuisibilis seruet naturā suā. vnde tu ordinasti ꝙ animalia irrationabilia nō postponant hoc qȝ naturaliter inest eis/ neqȝ nobilitētur ratione qua soli hoīes decorant. Unde cū homines vilipendāt rationalē potētiā/ ita ꝙ faciant eā seruā potētie sensitiue atqȝ submissam: ꝛ ego sim vnus illoꝝ/q̇ hucusqȝ hoc idē fecerim: merito debeo reprehendi/tanq̄ȝ ille q̇ ordinationē abijcit et inordinationē erigit et exaltat. ¶ Sed istud est valde mirabile: quia bruta animalia seruant cursum sue nature/ī quo tu illa creasti: ꝛ ego qui sum animal rationale postposui ordinationē nature mee/ in qua tu pater piissime me creasti/et amplexus sum inordinationē derelinquens ordinatōnē qua me decoraueras sancte deus.

¶ Qualiter deus ordinauit in homine potentiam motiuam.

DEus qui mentes hominū erigis ad virtutes: benedicta sit tua sancta essentia. quia tibi placuit ordinare ꝙ sicut potentia imaginatiua est in humano corpore mot⁹ remotior: sic potentia motiua sit in eo motus ꝓpinquior. ¶ Causa quare potētia imaginatiua est in homine remotior mot⁹ / est ista: quia sensibilia ꝑueniūt in eam anteq̄ȝ ꝑueniāt in potētiā rationalē: ꝛ quādo ꝑuenerūt in imaginatiuā/postea ipa offert ꝛ p̄sentat illa potentie rationali. ¶ Causa etiā quare potētia motiua est ꝓpinquior motus in homine est hec: q̇a statim vbi imaginatiua obtulit sensibilia potētie rationali/ratiōalis p̄cipit motiue ꝙ moueat se et deducat in actū hoc qȝ est in potentia. ¶ Sancte ꝛ immortalis de⁹: benedicta sit tua sctā essentia. q̇a tu ordinasti in homīe ꝙ ipse habeat quoddā mediū īter remotiorem motum (qui est in eo) ꝛ ꝓpinquiorem: qȝ mediū est potētia rationalis. vnde ꝓpter hoc medium est homo melioris dispositiōis q̄ȝ aliquod aliud animal. ¶ Quare ob hoc ꝙ bruta animalia nō habent mediū inter remotiorē motū/ꝛ ꝓpiorē sicut homines: nesciūt discernere inter bonū et malū: nec est mirū cū ipa careant rōnali potētia ꝑ quā solā q̇s percipit ea q̇ bona sunt/ ꝛ ea q̇ mala sunt. Nam qū contingit ꝙ remotior motus ꝑueniat ad ꝓpiorē motū / ita ꝙ nō est inter ipas aliqȝ mediū: nullo mō intellectualia possunt intelligi siue ꝑcipi a sensualib⁹. nam intellectualia nequeūt ꝑcipi nisi solū a potētia rationali. ¶ Deus firmū fideliū fundamētū: tu ordinasti ꝙ potētia motiua sit serua ꝛ famula potētie rōnalis. Quare ꝓpter hoc ꝙ potentia motiua est serua ꝛ subdita rationali: nequit oꝑari/nec deducere in actū quicq̇d est in potentia donec potentia rationalis ei p̄cipiat/ discernat/atqȝ preuideat: vtrū sit ratiōi cōsonū ꝙ deueniat ad actū/an nō. ¶ Unde vbi potētia rationalis discreuit ꝛ p̄uidit secū/vtrū talis res debeat venire ad actum aut nō: si sibi fuerit visum rationabile vt deueniat ad actū/tūc ipa p̄cipit motiue vt moueat se et deducat in actū hoc qȝ est in potētia/ ꝛ tunc venit in esse actus motiue potētie ꝓpter coactionē quam agit potentia rationalis in motiuā. ¶ Deus q̇ emittis lumen sancti spiritus iustis corde: valde est mirabilis ordinatio/quā tu posuisti ī homīe. quia homo iustus qui vult incedere ꝑ ordinationē quā tu posuisti generaliter in quolibet corpore humano: semꝑ p̄meditat et discernit secum vtrū illud sit rationabile/ qȝ ipe vult agere aut nō. ꝛ nullo modo remotior motus potest ꝑuenire ad ꝓpiorē: donec mediū qȝ est inter ambos p̄uiderit hoc qȝ ipsum discreuit vtrū sit ꝯsonū ratiōi ꝙ deueniat ad actū/ aut nō. Unde ꝓpter ordinationē p̄dictā quā homo iustus sequitur in oībus factis suis: cōtingit ꝙ sapiētes anteq̄ȝ aliq̇d faciāt id preuiderint/ vtrū scilicet illud qȝ voluerint facere sit ratōnabile vt fiat/an nō. ¶ Et si cōtingat a sapiente aliqȝ bonū esse preuisum: tūc potētia rationalis ꝑcipit ꝙ vtilitas sequitur ex illo bono/ ꝛ imediate vult ꝙ illud bonū deducat ad actū. at vero quādo accidit sapientē imaginari aliqȝ malū/ita ꝙ illȝ eēt damnosum si duceret ad actū: tūc potentia rationalis p̄cipit motiue vt nō ducat illud in actū. ¶ Infinite bonitatis de⁹ /benedicta sit tua sancta ordinatio: quia sicut sapiens incedit ordinate ꝑ ordinationem quā tu posuisti in quolibet corpore humano: sic stultus ꝛ indiscretus recedit deuiās ab illa ordinatōne. quia quādo aliq̇s stultus imaginatur aliq̇d facere/ anteq̄ȝ illud offerat potētie rationali/ꝛ priusq̄ȝ rationalis potētia illud discernat aut iudicet bonū ne sit aut nō: imaginatur ꝑuenire ad motiuā potētiā non oblato eo/nec representato rationali potētie. Et ꝓpter hoc ꝙ homo leuis in motu vtitur tali inordinatione scelerata in factis suis: fere quicq̇d ipse facit/facit brutaliter a casu ꝛ fortuna/nō habens respectum

ad bonū siue ad malū. ¶Item alio mō contingit ꝙ
homo peruersus ⁊ inordinatus/ vtitͬ inordinatione
in factis suis. nam sepe accidit ꝙ homo inordinatus
imaginetur q̄dam que sibi bona forēt et vtilia/ si ipse
illa ageret: ⁊ tunc ita accidit ꝙ potentia imaginatiua
offert imaginationē illarū rerū potētie rōnali/ ⁊ imē=
diate rationalis notat ⁊ ostēdit ei ꝙ bonū esset illi ac
vtile/ si illa faceret. tamē homo ruralis cui ista ratio=
nalis inest/ nō vult ei credere/ nec deducit in actū illa
que visa sibi fuerunt bona/ si ad actū deducerentur.
et hoc cōtingit homini: q̄a submittit potentiā ratio=
nalem sensitiue. et ideo ratione talis submissionis ⁊
seruitutis: rōnalis nō habet posse ꝙ p̄cipiat motiue/
vt deducat i actū illud qđ est ab ea imaginatū: ⁊ hoc
modo remanet bonū nō deductū ad actū: licet ima=
ginatū fuerit ⁊ etiā figuratum. ¶Fortitudo fragiliū
deus: oēs pariter deuotas laudes tuo nomī tribua=
mus. quia tu ꝓpter tuam bonitatē ordinasti/ ꝙ po=
tentia motiua quādoq̄ velit q̄dā ad actū deducere/ ⁊
interdū abomiētur totaliter illa ꝑficere ita vt ea nul=
lo modo compleat. ¶Unde benedictus sis tu cele=
stis pater/ q̄ ita apte ordinasti humanū corpus. nam
queadmodū tu ordīasti hominē ⁊ honorasti pre om=
nib⁹ creaturis: sic voluisti ꝙ potētia motiua q̄ est ī eo
haberet maiorē affectū deducēdo aliq̄ in actū/ vel ꝓ
hibendo ne vllo modo ꝑducātur/ q̄ꝫ aliqua alia potē
tia motiua q̄ est in alijs creaturis. ¶Et totū hoc ac=
cidit ꝓpter mediū qđ homo habet inter ꝓpiorē mo
torē et remotiorē. quia quando homo imaginatus
est aliquid/ et rationalis potentia discreuit illđ: tunc
si placeat homini vt fiat illud qđ imaginatus est/ ca=
dit in eo maior sollicitudo ⁊ cura vt illđ fiat/ q̄ꝫ cadat
in aīalibus irratiōabilib⁹/ quādo volūt deducere ad
actū hoc qđ imaginantͬ. quia in hoc ꝙ oīa informan=
tur et preuidentͬ/ sine cōparatione melius ab anima
hominis/ q̄ꝫ ab anima irrationalis aīalis: est magis
sollicitus ⁊ magis intētus homo/ in ducēdo ad actū
id qđ ipse vult ꝑducere: q̄ꝫ alie creature q̄ solū habēt
imaginatiuā potētiam. ¶Deus cuius sapiētie non
est numerus. tibi placuit ordinare ꝙ homo haberet
maiorē potestatē viuificādi vel mortificādi potētiā
sensitiuā q̄ꝫ aliquod aliorͬ animaliū. Quare in hoc ꝙ
remotior motor offert potētie rationali illud quod
imaginatur: ꝑficitͬ desideriū rei/ vel abominatio i po
tentia rationali: ⁊ ꝑ istam ꝑfectionē que fit in anima
hominis a potentia rationali: inest homini maior po=
testas viuificādi vel mortificandi hoc/ qđ ab ei⁹ sen=
sitiua sentitͬ/ q̄ꝫ animalibus brutis carētibus ratione:
illa q̄ sentiūt ratione sue potentie sensitiue. ¶Unde
ꝓpterea ꝙ homo habet maiorē potestatē viuificādi
vel mortificandi potētiā sensitiuā/ q̄ꝫ aliquod aliorū
animaliū: voluit homīes plus comedere ⁊ bibere/ vl'
minus/ q̄ꝫ natura corͬ exigat. et inde ꝙ animalia irra
tionalia nō possunt viuificare vl' mortificare potētiā

sensitiuā: sequitͬ ꝙ ipsa (vt potestis videre ꝑ experien
tiā de animalibus quadrupedibus/ de auib⁹ atq̄ de
piscibus) comedūt ⁊ bibūt ꝑ exigētia nature eorum.
¶Admirabile est q̄ꝫ plurimū dn̄e deus/ nomen tuū
in vniuersa t̄ra: ⁊ ideo sanctificetur et vsq̄ ad nubes
a quolibet exaltetur. quia tu q̄ nichil ignoras/ scis ꝙ
q̄ scienͬ peccat (licet peccet sepe ⁊ freq̄nter) est sibi val
de graue cū peccat: attamē ob id nō obstat quin ipse
peccet. vnde talis peccat ob eā causam ꝙ potētia ra
tionalis nō se mouet ad vincendā potentiam sensiti
uā. ¶Causa quare homo aggrauatur quando facit
peccatū est hec/ q̄a semꝑ synderesis q̄ est scintilla po=
tentie rationalis est ita excellētis virtutis/ ꝙ cōtēnit
q̄cq̄d viciosum est vel imūdū ⁊ semꝑ aggrauatͬ q̄n q̄d
illicitū fit ab homine. vnde ꝓpter hoc cadit displicē
tia peccati in homie/ quādo facit illđ. quapropter in
tali casu quādo rationalis precipit motiue/ ꝙ se mo
ueat ad faciendū peccatū semꝑ sibi p̄cipit istud con=
tra remurmuratōnē synderesis ex eo ꝙ nature sue cō
trariū est peccare. ¶Unde quādo potentia rationa=
lis iubet motiue ꝙ deducat peccatū i actū: iubet illđ
ꝓpterea ꝙ potētia sensitiua (que est radix a qua ꝓce
dit peccatū) predominatͬ potētie rationali/ q̄ ꝓpt fre
quentē ⁊ ꝯtinuā ordinationē subest illi vt famula et
ancilla. et hoc modo cōtingit ꝙ homies qui inuite
peccāt/ peccāt: licet peccare eis displiceat. ¶Uia ve
ritatis pater altissime q̄ꝫ plurimi pctōres sunt q̄ appe
tunt penitus posse sua peccata dimittere et adherere
virtutibus/ ⁊ quādoq̄ (imo frequenter) accidit ꝙ ipi
ꝓponūt crastina die se exuere a luto criminū/ ⁊ in cra
stino ipsi nō se exuūt/ sed ꝓponūt in sequēti die se to
taliter peccatis exuere/ ⁊ sic de crastino i crastinū dif=
ferunt facere penitētiā vsq̄ ad p̄occupationē mortis
et tūc ꝓtrahūt etiā ꝯfiteri. Et hec omīa cōtingūt eis
ꝓpter hoc ꝙ motiua potentia ꝯsueuit diu esse prom
ptior ad peccata q̄ꝫ ad virtutes. vnde ꝓpter diutur=
nitatem tēporis mouetͬ citius ad peccandū/ q̄ꝫ ad bo
na oꝑa faciendū. ¶Unde quia homo habet maiorē
et frequētiorē imaginationē ad operādū malū q̄ꝫ bo
nū: ideo captiuatͬ potētia rationalis potius ad mala
q̄ꝫ ad bona oꝑa exercēda: et quāto plus homo ꝑseue
rat sequi illicita/ tāto magis subditur ⁊ inclinatͬ mo
tiua potentia ad peccandū. ¶Potēs et misericors
dn̄e imortalis. tu ordinasti ꝑ tuā sanctissimā p̄uisio
nē: ꝙ gratia potentie motiue que est in homine: sit
homo potens esse mobilis atq̄ mutabilis de vno lo
co in aliū/ de vno oꝑe in aliud/ et de vicijs in v̄tutes:
vel etiā ecōuerso de virtutibus in vicia. Quare sine
ista motiua potentia nō posset mutari nec deduci in
actū hoc qđ est in potentia/ ⁊ si homo nō fuisset po
tens in istis: non potuisset esse ordinatus ad acq̄ren
dū meritū boni vel mali. ¶Gloriosissime deus cum
ego tāq̄ꝫ saluti cōtrarius transtulerim me de v̄tutib⁹
ad vicia/ ⁊ dimiserim miora mala ⁊ maiora subierim

atq; hec omnia michi contigerint ratione huius potetie motiue/qua sepius abusuo fui/et q̄ mouit me sine cōparatione ad ꝑpetrandū citius illicita q̄ꝫ licita: nullū aliud remediū habeo nisi humiliter postulare de cōmissis veniam a te deo.

¶Qualiter deus ordinauit in homine duas intentiones.

Deus q̄ per tuā misericordiā elapsos in peccā reparas ad v̄tutes: tibi laus ꝛ gloria sine fine. quia tu ordinasti mirabiliter in aptissima dispositione hominem/in hoc ꝙ dedisti ei duas intētiones/scilicet p̄mā et secundā: ꝛ ob hoc dedisti ei duas intentōnes/quia duo secula sunt in esse/scilicet istud presens et futurū. Unde benedictus sis tu pater ingenite: qui voluisti ꝙ prima hominis intentio sit in diligendo te/honorando/ꝛ tibi seruiendo: et in cognoscendo tuam maximā bonitatē. secūda vero intentio homīs est circa bona tēporalia huius vite/que ei in hoc seculo tribuitur ꝑpter merita prime intentionis. Et secūdū istam ꝑdictā ordinationē tu ordinasti ꝙ homines habeāt suam p̄mā intentionē dedicatā tuo seruitio ac honori. Et secūdā sollicitā ad habēdū sua necessaria ī hoc mūdo/ꝛ hāc secūdā dedisti vt sit eis causa vt fiant p̄me intētionis possessores. ¶Excellentissime domīe bonitatis fons. sicut tu creasti istū mūdū gratia alterius/ꝛ nequaq̄ꝫ alterū gratia istius: sic ordinasti ꝙ secūda intētio sit in hominib⁹ gratia p̄me ꝛ nō econuerso. ¶Unde ꝑpter hoc cōtingit ꝙ prima intentio est nobilior et dignior sine aliqua cōparatione q̄ꝫ secūda/et quia est dignior et nobilior/decet vt quicq̄d homo facit faciat gratia prime intentionis/ et vtinam ita esset: ¶Sed ve michi infelicissimo peccatori: qui hacten⁹ vixi ita inordinate/ꝙ totā p̄mā intētionē posui circa tēporalia saluti cōtraria/et circa miserias hui⁹ mūdi/meipsum ꝑspiciēs/et nō ad te. et erexi solū secundā intentionē ad te/ita ꝑuertēs totū iuris ordinem/postponensq; ꝑponenda: ac preponens postponēda. ¶Consolator deus corde tribulatorū. ratione ordinationis et inordinationis/que cadūt in homine ꝑpter duas sepe dictas intentiones: accidit ꝙ iusti viuūt ordinate/ et peccatores inordinate. nam iusti viuūt ob hoc ordinate/ꝙ totā suam p̄mā intentionem reddūt tibi/et secundā sibiipsis. peccatores autē omnino faciūt oppositū/in hoc ꝙ ipsi totā suam p̄mā intentionē ponūt circa sui dilectionē/et secūdā circa te. ¶Congrue ordinator deus. tu ordinasti mirabili ordinatione ꝙ paradysus sit locus eterne requiei/et glorie iustis ordinate viuentibus/q̄ ponūt totā p̄mā suā intentionē circa te et precepta tua: ꝛ ꝙ infernus sit locus ꝑpetue cōdēnationis peccatorib⁹/ qui ponūt p̄mā suā intentionē circa suā ꝑpriā dilectionē/et honorē q̄ attribuūt sibiipsis. ¶Dn̄e deus si q̄s velit cōsiderare istam ordinationē: ip̄e inueniet ꝙ mirabiliter ordinasti in humano corpore has duas intentiones. in hoc enim ꝙ tu voluisti et ordinasti vt secunda intētio sit in esse respectu p̄me/et nō econuerso: sequit̄ ꝙ infernus sit in eē/ad hoc vt sit paradysus/et nō paradysus vt sit infernus: cū paradisus sit prima intentione/infernus vero secūda. et ob hoc est ordinatū ꝙ illi qui te diligunt (sicut decet) p̄ma intentione sint possessores eterne beatitudinis paradysi/at si qui seipsos diligūt p̄ma intentione/ torqueant̄ penis ꝑpetuis in inferno. ꝛ istud ex eo sequit̄ ꝙ nos sumus in esse ꝑpter te et non econuerso. ¶O increata essentia diuina: tibi soli honor ꝛ reuerentia: quia tu ordinasti ꝙ sicut prima intentio est nobilior et dignior q̄ꝫ secūda: sic bonū sit nobilius et dignius q̄ꝫ malū. q̄a sicut secūda intētio est in esse respectu p̄me: sic malū est ad hoc vt bonū cognoscat̄/sed nō ecōuerso. q̄a bonū nō ꝑuenit in esse: ad hoc vt malū sit. ¶Unde benedictus sis tu dn̄e deus: quia ꝑpter hoc ꝙ bonum creatum est in nobilitate et dignitate/et malū in malicia ꝛ seruitute (est enī malū vt bonū sit in eē) sequit̄ ꝙ malū nō habet dignitatem in se nec aliquā bonitatē ꝑpter quā sit dignū vt sit creatū vel factū a te: sed solū venit in eē (te ꝑmittente) ratione culpe. Quare malū culpe nō potest oriri aut procedere seu deriuari nisi ab inordinatione: q̄ fit ꝑpter id ꝙ p̄ma intentio ponitur vbi deberet poni secunda/et secunda vbi prima. vnde ista inordinatio est radix a q̄ habuit originem ꝛ deriuationē peccatū: a qua oritur et ꝑcedit quottidie adhuc in illis: in quib⁹ est inordinatio prime et secūde intentionis. ¶Fons luminū de⁹: omia crimina et oīa mala q̄ facta sunt ab hominib⁹ in hoc mūdo: ꝑcesserunt et habuerūt originē ab hominib⁹ inordinatis in suis intentionibus scilicet in prima et secunda. ¶Nam si q̄s dn̄e deus diligit te et exaltat tuū nomē gloriosissimū ista intentiōe vt tu ei gloriā tribuas sempiternā: et vt ꝑtegas eū a gehēnalibus penis: tūc ip̄e diligit te secū da intentione/ ꝛ seipsum p̄ma. vnde quia ip̄e omnino cōtrariū opat̄/diligēs seipm̄ p̄ma intētione/et te verū deū secūda: postponit te quē debet ꝑponere/et ꝑponit seipm̄ quē debet postponere. ꝛ ꝑpter hoc est peccatū in actu/ꝛ reddunt̄ homies culpabiles ac merito puniēdi. ¶Item q̄ꝫplurimi homīes sunt inordinati ꝑpt has duas intentiones: rōne quarū homies inordinate diligūt tēporalia. quia cōplures diligūt magis alios vt possint ab eis aliq̄d habere de bonis eoꝝ/q̄ꝫ diligant eos ratione sui: aut quia ipsi merentur vt ab eis suis meritis diligant̄. quare talis amor falsus est ꝛ inordinatus: et hoc ratione duarū predictarū intentionū/ que sunt in ipsis inordinate. ¶Rex regū de⁹/et dn̄e dominātiū: sicut tu ordīasti ꝙ homo debeat te diligere

prima intentione et seipsum secũda: sic homines per se sunt effecti inordinati in hoc mũdo diligẽtes te secunda intẽtione: et seipsos prima: ac si regula iuris ordinatõis eẽt trãsmutata. ¶ Pater celestis expectãs peccatores ad penitẽtiam: sic deductũ est in cõsuetudinẽ a prauis hominibus vt diligãt te secũda intẽtione/ et seipsos prima: et ita statim pueri quãdo puenerũt ad etatem discretionis: imediate incipiũt seipsos plus diligere q̃ te deus: te itaq̃ diligunt secunda intentione/ et seipsos prima/ quod manifeste potest videri de quolibet qui congregat bona temporalia: vt valeat possidere voluptates huius seculi viciosas. ¶ Unde valde est mirandũ qualiter potest cadere in homine tanta inordinatio: vt vilissima et transitoria diligat prima intentione: et te qui es eternus rerum conditor/ et a cuius bonitatis fonte bona cuncta descendunt/ diligat secunda. quare proh dolor fere toti humano generi qd in tantã inordinationẽ brutalitẽ est elapsum. ¶ Dñe deus virtutum: q̃ plurimĩ sunt omnes modi inordinationis hominũ redarguendi: maxime autẽ hypocrite/ q̃ videnẽ ab alijs hominib⁹ prima faciete diligere p̃ma intentiõe/ cũ diligant te secunda. ¶ Alij autẽ sunt homines q̃ viuũt similiter inordinate: et hoꝝ inordinatio fere cõmunis est apd omnes. quia quasi omnes eodẽ morbo laborant/ et iam patent omnib⁹ facta eoꝝ. sed hypocrite credunt ab hominib⁹ esse boni: et meliores multo eis. at si bene fuerint renes eorũ scrutati/ deteriores in decuplo illis inuenietur in oĩbus factis suis. ¶ Et homines decipiuntur in eis generaliter ob hoc q̃ videnẽ eẽ ieiunantes/ vigilantes/ et pauperibus elemosynã erogantes: et etiã quãdoq̃ sunt in ipso actu faciẽdi bonũ pro vana gloria huius mũdi. vnde cũ deberẽt oĩa ista ꝑdicta facere respectu p̃me intẽtiõis: ipi faciũt respectu secũde (q̃ prima eoꝝ intentio est) vt possint in hoc mũdo ꝓboꝝ et sapientum a populo famã adipisci. ¶ Deus pacis et dilectiõis te humiliter oro: vt ꝑ tuã piissimã pietatem des michi gratiã vt icedã per viã prime intentionis: dũ vixero in miseria huius mũdi. Et vt valeã agere penitẽtiam de trãsgressiõe/ quam egi ꝑ tantũ tẽporis quo incessi ꝑ viam secũde intẽtionis/ tibi seruiẽs ꝑ eãdẽ et nõ ꝑ primã: que tuo tm̃ honori et seruitio deputaẽ. ¶ Item dñe humiliter te oro vt p̃stes michi gratiã vt nõ affectem eẽ possessor eterne glorie p̃ma intentiõe: sed secũda. quia sufficit michi indigno famulo tuo quoquo modo eẽ particeps eẽne beatitudinis paradysi. ¶ Ueritatis iudiciũ vere de⁹. maxima iiuria et maxima discõueniẽtia rationis/ q̃ sit in mũdo: est q̃ tu diligaris ab hominibus secũda intentione: et vt ipsi seipsos diligãt p̃ma. quia tu es creator noster qui de nichilo nos creasti/ et nos sumus a te creati: vt tibi imꝑpetuũ seruiam⁹/ a quo recepimus quicq̃d boni inest nobis. quapropter iustũ est et valde cõsonũ rationi/ vt tu diligaris ab hominibus prima intentione: et q̃ ipsi seipsos diligãt secunda/ ꝓut ratio exigit euidẽter. Nam omne ius/ omnis ratio/ et omnis eq̃tas exigit vt illud qd est omnipotens: habens in se omnẽ sapientiã/ et est eternũ: et infinitũ ac ꝑfectissimũ: debeat plus diligi et honorari sine aliquã comparatione: q̃ illud i quo hec oĩa deficiũt. ¶ Dñe deus sicut tu ꝓhibes marine trãscẽdat terminos quos tu sibi p̃fixisti: te suppliciter oro vt ꝓhibeas michi q̃ meipsum nõ diligam p̃ma intentione: sed te solũ deũ/ cui amor p̃me intentionis specialiter debet reddi. ¶ Innumerabilis sciẽtie deus. tu ordinasti q̃ homines possideant bona tẽporalia hac intentiõe/ vt ipis mediãtibus tibi valeãt seruire in hoc mũdo: et vt ipi vtentes illis bonis/ tibi reddãt primã intẽtionẽ: et sibiipis secũdã: vt ad eternam possint beatitudinẽ ꝑuenire. Unde illi qui eo modo procurãt bona tẽporalia et tali intentiõe: q̃cũq̃ ipi agũt circa acquisitionẽ ipoꝝ bonoꝝ; sunt eis ꝓficiẽtia ad salutem. ¶ Sed ve miseris peccatoribus. quia semper quãdo alia intẽtiõe (q̃ ista predicta) possidẽt ipa bona: semꝑ peccant mortaliter/ et edificãt ad gehennã. quare tuam misericordiã supplices oramus: vt tribuas nobis gratiam q̃ secũda intẽtiõe (vt decet) diligamus bona tẽporalia: et prima te imortalẽ et omnipotentem dominum.

¶ Qualiter deus ordinauit hominem inter duos motus.

DEus auctor pacis et cõcordie: exaltetẽ nomen tuũ gloriosissimũ in excelsis. tu enĩ ordinasti hominẽ iter duos motus/ scilicet inter p̃mũ et secũdũ/ quorũ primus deriuaẽ et oriẽ a re existente in eẽ: secũdus ꝓcedit a nõ esse. Unde quoniã primus motus deriuaẽ et procedit a re existente in esse: iccirco quãdocũq̃ homo moueẽ ad faciendũ aliq̃d secũdũ naturã primi motus/ semꝑ mouetur ad faciendũ bonũ. cũ vero secũdus motus deriueẽ et ꝓcedat a re nõ existente in esse: ob hoc quando homo mouetur ad faciendũ q̇cq̃ secũdũ naturã secundi motus: semꝑ mouetur ad faciendũ malum. ¶ Ista ordinatio cõtingit homĩ: quia venit de nõ eẽ in eẽ. vnde quãdo ipe oꝑatur bonũ: semꝑ moueẽ primo motu/ qui est ꝓpinquus eẽ humano: et distat valde a nõ eẽ ipsius. et cũ non esse sit malũ: semꝑ quãdo homo oꝑatur malũ: est actor ipsius/ ratione secundi motus qui est ꝓpinquus p̃uationi: et valde distat ab omni esse. ¶ Dñe deus q̇ ad humilitatẽ cordis respicis. tu ordinasti q̃ motus eẽt tanq̃ priuatio rei existentis eẽt. quia in hoc q̃ creasti hominẽ vt ipe bene ageret: et quia post creationẽ suã cecidit peccatũ i hominẽ accidẽtaliter. ꝓbatur q̃ citius fuit in homĩe bonũ q̃ malũ. q̃a citius fuit in eẽ/ qd quidẽ eẽ est bonũ

homini q̄ȝ in peccato qđ est sibi malū. ¶Quare secū
dum hoc ꝓbatur ꝙ citius fuit in hoīe bonū q̄ȝ malū.
et quia bonū in eo fuit peius q̄ȝ malū: cōsonum est ra
tioni vt bonū vocet̃ primꝰ motus: ⁊ malū secūdꝰ. q̄a
primus motꝰ qui fuit in hoīe / fuit bonū: ⁊ secūdꝰ fuit
malum. ¶Unde q̄a bonū fuit citius ī hoīe q̄ȝ malū:
ob hoc est primus motus in homine accidēs insepa
rabile / ⁊ secūdus scilicet malū est sibi accidēs separa-
bile. ⁊ ꝓpter hoc quādo homo mouet̃ ad faciendum
bonū: mouetur scđm naturā rei q̄ est esse possidēs. et
quādo mouet̃ ad faciendū malū: mouet̃ ad illud fa-
ciendū secūdū naturā rei carentis esse: ⁊ ideo sequit̃
ꝙ bonū deriuat̃ ⁊ oritur a re existēte ī esse. malū vero
a re carēti esse ꝑ oppositionē rectā. ¶Exauditor iu-
starum precū deus: sicut tu exaltasti / decorasti / ⁊ nobi
litasti veritatē: ⁊ nō falsitatē: sic ordinasti ꝙ primus
motus exaltetur ⁊ nobilitet̃ super secūdū. quia sicut
falsitas est ad hoc vt per ipm̄ veritas cognoscat̃: sic
secūdus motꝰ est ad hoc vt primi motus bonitas co
gnoscatur ⁊ sciatur. ¶Et ꝓpter hoc ꝙ falsitas est vt
veritas cognoscatur: ⁊ secundus motꝰ est vt primus
denotet̃: est ordinatū a te vt primus motus ⁊ veritas
sint eiusdē nature / ⁊ habeāt adinuicē eandē cōueniē
tiam ꝓprietatū. ⁊ eandē naturam ⁊ cōuenientiā pro
prietatū / habent inter se secundus motus ⁊ falsitas.
vnde quādo homo mouet̃ ab extrinseco ad agendū
tibi laudes ⁊ reuerētias debitas: tūc ipse mouet̃ mo-
tu primi motus q̄ incedit ꝑ viā veritatis. quia causa
quare tu creasti hominē hec est: vt tibi imꝑpetuū lau
des daret. vnde veritas exigit ꝙ homo debeat tibi sem
per laudes ipendere et seruire. ¶Sed quādo homo
mouetur ad diligendū seipm̄ vel aliū plus q̄ȝ te deū:
tunc ipse mouet̃ secūdo motu q̄ incedit ꝑ viā falsita-
tis. quia tu nō creasti hoīem ad hoc vt diligat se vel
alium plus q̄ȝ te. si igit̃ homo moueatur hoc secūdo
motu: motus suus cōsistit in duobꝰ: scilicet in priua-
tione ⁊ falsitate. in ꝓuatione cōsistit: eo ꝙ amor suus
procedit ⁊ deriuat̃ a nichilo cū homo nō sit creatus
vt plus seipm̄ diligat q̄ȝ te. in falsitate cōsistit: in hoc
ꝙ nō est veritas / nec cōsonum rationi ꝙ plus debeat
seipsum diligere q̄ȝ te deū. ¶Unica spes salutis hu-
mane deus. sicut tu es vnus in essentia ⁊ trinꝰ in ꝑso
nis: sic placuit tibi ordinare ꝙ quādo homo mouet̃
primo motu / moueat̃ circa dilectionē triū / scilicet cir
ca dilectionē tui prius. secūdario suiipsiꝰ. ⁊ tertio sui
proximi. ¶Unde cū homo mouet̃ ad diligēdum te
causa tue bonitatis: tūc est verax motus suus. ⁊ cum
mouetur similiter ad diligendū seipm̄ / vt tibi valeat
seruire: tūc similiter mouerur veraci motu. ¶Et q̄n
quis mouetur ad diligendū ꝓximū suū respectu ⁊ in
tuitu tui deus: tūc a simili mouetur q̄s ꝓmo motu q̄
incedit ꝑ viā similiter veritatis. ¶Misericors ⁊ sua
uis dn̄e: q̄n homo mouet̃ secūdo motu oportet eum
moueri tribus viis. quia prius ipse mouetur ad ino-
bedientiā tuorꝫ preceptorꝫ / aut ꝙ sibiipi iniuriet̃ / aut
suo proximo. vnde si mouetur cōtra obedientiā tuo-
tum preceptorꝫ: oportet eū esse oblitū ⁊ ignorantem
tuā maximā bonitatem / ⁊ ceteras virtutes tuas. ⁊ ta
lis motꝰ est vanus ⁊ irrationabilis / ⁊ habet respectū
ad non esse / ad falsitatē / malū / ⁊ culpam ¶Et si ho-
mo mouerit se ad diligendū seipsum ꝓma intētione
ita vt cupiat possidere vanas huius seculi volupta-
tes: tunc ipse mouet̃ secūdo motu / qui respicit ad nō
esse. q̄a homo nō est in esse ad hoc vt debeat ponere
primam intētionē ī diligēdo seipsum: sed te dominū
deum nostrū. ⁊ ille motus est ꝓpter sui naturā falsissi
mus / mēdax / vanus / ⁊ plenꝰ omni crimine atq̄ȝ cul
pa. ¶Item similiter si homo mouerit se ad habēdū
odio suū ꝓximū: tunc ipse mouetur secūdo motu: eo
ꝙ homo non est in esse vt habeat odio suū ꝓximum
vel iniurietur ei. quare talis motꝰ habet respectū ad
non esse ex eo ꝙ habet falsam intētionē / in hoc ꝙ ipe
non est in esse vt in se habeat talē intentionē cōtra ꝓ
ximum suū: imo est ī esse vt diligat illū sicut seipsum /
volēs ei ꝓdesse sicut sibiipsi. ¶Sūme claritatis spe-
culum vere deꝰ. sicut tu ordinasti quatuor elementa /
ita vt duo illorū sint superius ascendētia ꝓpter sui le
uitatē: ⁊ alia duo descendāt inferiꝰ ⁊ centrū appetāt
propter sui pōderositatē: sic ordinasti ꝙ homo ascen
dat ad te ꝑ primū motū / ⁊ descendat ꝑ tuā iusticiā in
abissum ꝑ secūdū. ¶Et sicut duo leuia elemēta ascē
dunt naturaliter superius ꝓpter sui leuitatē quā tu
eis appropriasti: sic hoīes ascēdētes ad te ꝑ ꝓmū mo
tum ascēdūt ad te ꝑ gratiā quā appropriasti ꝓmo mo
tui / q̄ gratia ꝓuenit ex ꝑte esse qđ nō est in ꝓuatione
¶Et sicut alia duo elemēta descendūt naturaliter in
ferius et appetūt centrū ratione sue ponderositatis:
sic hoīes descendētes ad iferos descendūt illuc ꝓpt̃
naturā secundi motus q̄ ꝓuatur tua gratia in hoc ꝙ
est de natura priuationis et nō esse. ¶Deꝰ retentius
anchora nostri portꝰ. tu ordinasti ꝑ tuā miām ꝙ quā
docunq̄ȝ q̄s mouet̃ ꝓmo motu: semꝑ moueat̃ secūdū
essentialē naturā ꝑticipantē gratiā et benedictionē.
et ordinasti ꝙ q̄n q̄s mouet̃ secūdo motu: moueatur
semꝑ motu accidentali ꝑticipanti defectum gratie ⁊
priuationē benedictionis cōiūcta simul cum natura
non essendi. ¶Causa quare ꝓmus motꝰ quo homo
mouet̃ / est motꝰ naturalis homini / est hec: q̄a homo
est creatus ⁊ factꝰ ad hoc vt faciat bona. vnde q̄n ho
mo operat̃ bonū ipse mouet̃ ad faciendū illud bonū
ratione motꝰ naturalis causa cuius ipse creatus est.
¶Et causa quare secūdus motꝰ quo mouet̃ homo
ad faciendū malū / est motus accidētalis / est hec: q̄a
homo facit illud ⁊ seq̄tur qđ nō est illius nature cuꝰ
est humanū esse / imo est cōtrariū ei. q̄a est de natura
non essendi. ¶Gloria ⁊ honor sit tibi dn̄e deus: qui
omnia aptissime ordinasti. q̄a si homo mouet̃ ꝓmo
motu ad peccandū nō mouet̃ ad illud ꝓpter aliquā

naturã vel ꝓprietatẽ quã tu in eo creaueris vel sibi appropriaueris. qꝛ quicqđ tu appropriasti homini est optimũ/ ⁊ nullo meliori indiget. cum omne qđ tu appropriasti homini sit bonũ. si eni homo operetur malũ: nõ facit illud ꝓpter aliquã causam vel occasionem quam tu ei approp̄aueris. Jmo oportet ꝙ illa promptitudo quã habet homo in faciẽdo malũ/ procedat ⁊ deriuetur ab alio qđ nõ sit aliqđ illorũ q̃ tu deputasti siue approp̄asti homini. quid est ergo illud a quo ꝓcedit malũ siue peccatũ: certe a nõ esse/ in hoc ꝙ qñ homo peccat: ipse facit tale qđ non est dignũ vt sit in esse ratiõe sue fragilitatis ⁊ sue miserie. ergo radix peccati est p̄uatio vel nõ esse/ qđ idẽ est. ¶ Unde cũ tu dñe deus ordinaueris hoĩem inter duos motus/ ⁊ in libera volũtate: qñ ipse mouetur secũdo motu/ mouetur motu q̃ ad nichilũ redigit. qꝛ secundus motus ⁊ nõ ens similantur inter se in natura intellectualiter intellecta. sed quãdo homo mouetur p̄mo motu mouetur ad ꝑpetuitatẽ ⁊ ad vitã. qꝛ primꝰ motus et esse similantur inter se in natura ¶ Deus q̃ ad intentionẽ cordis respicis: sit nomẽ tuum gloriosissimum exaltatum. quia tu ordinasti taliter hoĩem ꝙ licet in eo cadat peccatũ: propterea nõ seq̇tur ꝙ peccatum ꝓcedat a te seu deriuetur. Quia q̄uis secundus motus fiat p̄mus/ ⁊ ad inferna deducẽs hoĩem sicq̧ efficiatur homo subiectũ peccati: ob hoc peccatũ nõ cadit in hoĩe causa tui: sed natura p̄uationis q̃ est radix a qua deriuatur secundus motus/ ⁊ ꝑuenit in hominem accidẽtaliter. ¶ Et ꝙ hoc sit verũ/ manifeste potest probari ⁊ perpẽdi in aliquo pctõre se mouente ad sup̄biã/ ad inanẽ gloriã: et ad cetera vicia huius mundi. qꝛ illa causa siue occasio/ qua ipse mouetur ad huiusmodi vicia exercẽda non est illa ꝓpter quã tu dedisti esse homini: imo est causa siue occasio q̃ ꝓcedit et deriuatur a nõ esse in eo ꝙ nõ est rationabile vt sit in esse. ¶ Jmmense potestatis deꝰ tibi honor et reuerentia. qꝛ ita cõueniẽter ordinasti hoĩem īter primum motũ ⁊ secundũ/ ꝙ sicut pctõres q̃ mouẽtur in hoc mũdo secũdo motu mouentur sine causa ⁊ occasione ad peccandũ: sic ipsi condẽnantur ⁊ cruciantᷣ penis gehennalibus vera ratione ⁊ causa. nam peccatores vederũt tibi verã causam ⁊ occasionẽ cruciandi eos penis perpetuis in inferno ¶ Et hoĩes iusti qui mouẽtur in hoc mũdo p̄mo motu: mouentur rationabiliter in oĩbus factis suis. quare ipsi prebent tibi rationẽ dãdi eis eternã gloriã paradisi. ¶ Quecũq̧ tu ordinasti dñe deus: sunt aptissime ordinata. vnde mirabiliter ordinasti in hoĩe istos duos motus scilicet p̄mũ ⁊ secũdũ/ taliter hoĩem ordinãs ꝙ si moueatur circa inordinationem aliquorũ illicitorũ: ipse moueatur ad illa facienda secũdo motu. ⁊ si moueatᷣ ad faciendũ aliq̃ rationabilia ⁊ digna actu: tũc ipse mouetur p̄mo motu/ q̃ fit ad laudẽ ⁊ reuerẽtiã tui deus.

¶ Qualiter deus ordinauit hominem inter voluntatem ⁊ posse.

Deus cuius preuisio preuidit om̄ia ab eterno: gloria et laus tuo nomini tribuãtur. q̃ ordinasti hoĩem inter posse et volũtatẽ: sicut ordinasti naturã īter potentiã ⁊ actũ. ¶ Tu dñe deus dedisti volũtatẽ homini mediãte qua velit te diligere/ exaltare/ ⁊ glorificare. ⁊ dedisti ei similiter posse ad hoc vt possit ad actũ deducere hoc qđ vult. ¶ Mirabili ordinatione deus: decorasti ⁊ nobilitasti humanũ corpus/ in hoc ꝙ dedisti homini voluntatem ⁊ posse: ⁊ propter hoc nemo potest excusari ꝙ te nequeat diligere vel laudare vel seruitiũ tibi īpendere/ siue sit pauꝑ siue diues/ siue sanus vel eger/ siue liber vel seruus. qꝛ in q̊uis statu homo sit semꝑ est potẽs glorificare ⁊ laudare te: ⁊ tibi corde saltem et aĩo seruire. ¶ Saluator mũdi deus: ordinasti in tali dispositione hoĩem: ꝙ ipse ordinatᷣ vel inordinatur secũdũ opa ⁊ facta q̃ ipse facit in hoc seculo ad habẽdum velle ⁊ posse in faciẽdo bonũ vel malũ. ¶ Quare aliq̇ hoĩes sunt qui habẽt velle ⁊ posse ad faciẽdũ bonum: et alij sunt q̃ habẽt tãtũ velle ⁊ nõ posse. Et alij sunt qui habent posse faciẽdi bonũ sed non velle: et alij qui habent velle ⁊ posse: sed deest eis actꝰ operum in hoc ꝙ nõ faciũt bona opera sicut deberent facientes bonũ ⁊ euitantes malũ. ¶ Deus q̇ ꝑ virtutẽ tuam mortuos spiritu viuificas ad salutẽ. tu iudicas et assumis voluntatẽ hominũ ꝓ facto/ quãdo posse deest eis: ⁊ hoc tã in bono q̄ȝ in malo. ¶ Jtẽ dñe deꝰ tu iudicas taliter illos hoĩes qui habẽt posse faciendi bonum vel malũ: ⁊ nõ habẽt velle: ac si haberẽt velle ⁊ posse simul ⁊ nollẽt facere illud. ¶ Nam quasi ꝓ tanto debet reputari homini potenti bona facere ⁊ nolenti: ac si faceret mala. qꝛ statim est homo culpabilis/ quãdo est potẽs benefacere ⁊ non vult. Nã quilibet potest ad minus habere volũtatẽ faciẽdi bonũ: et vitandi malum: ⁊ ꝑ rectã oppositionẽ similiter potest intelligi de iustis/ q̃ possunt malũ facere sed nolunt ꝙ ipsi habent meritũ: ⁊ acq̇rũt illud a potestate quam habẽt in faciendo malũ. quia possent illud facere ⁊ nolunt. ¶ Deus q̇ de nichilo cuncta creasti: tibi vniuerse obediãt creature. qꝛ tu ordinasti volũtatem mei famuli tui: ꝙ sit occasio faciendi bonũ secũdum posse suũ: ⁊ ordinasti similiter posse meũ/ ꝙ sit occasio faciendi bonũ secundũ volũtatẽ meã. ¶ Unde cum tibi placet dare homini maximã volũtatem in faciendo bonũ: sua maxima voluntas aperit sibi viam qualiter habeat posse faciendi bonũ. et qꝛ das homini potestatem faciendi bonũ: maxima potestas quam habet in faciendo bonum/ aperit sibi viam q̃liter habeat voluntatem faciendi bonum ¶ Efficitur quandoq̧ homo tam criminosus ꝙ hec ordinatio (q̃ est in eo ratione potestatis ⁊ voluntatis) non videtur

ei in ipso esse. quia propter hoc ꝙ sentit se habere val
de modicam voluntatem faciendi bonum: videt̃ sibi
non habere potestatẽ faciendi bonũ. ⁊ cũ homo simi
liter non sentit in se magnã potestatẽ faciendi bonũ:
videtur ei ꝙ nõ debeat habere volũtatẽ/ ⁊ sic videtur
homini ꝙ sit excusatus rationabiliter nõ faciẽdo bo
na. attamen reuera nemo habet excusationẽ secũdũ
ordinationẽ quã tu posuisti in hoĩe. ¶ Venerabilis
et potẽtissime dñe sup cuncta. tu ordinasti in hoĩe ꝙ
voluntas eius sit occasio multiplicationis sue pote-
statis faciendo bonũ: ⁊ euitando malũ: ⁊ ꝙ potestas
sit similiter occasio in hoĩe multiplicationis sue vo-
luntatis/ q̃ sit semꝑ circa bonũ. ⁊ ista talis ordinatio
multiplicationis volũtatis ⁊ potestatis q̃ semꝑ sunt
circa bonũ inest homini vt habeat maximã volunta
tem ⁊ maximã potestatẽ prestandi tibi reuerentiã et
honorem. ¶ Sed q̃a homo est vilis ⁊ misere cõditio
nis ꝓpter peccatũ: maior pars hominũ conatur ad
habendum maiorẽ potestatẽ in diligendo seipsos q̃̃
te. et habet maiorem voluntatẽ sine cõparatione cir
ca sui honorem ⁊ reuerentiã q̃̃ tui/ qui es creator om
nium ⁊ plasmator. ¶ Unde propter hoc ꝙ nos poni
mus totam voluntatem nostram ⁊ posse/ circa dile-
ctionem nostrã: contingit ꝙ potestas quã tu posui-
sti in homine nõ multiplicat in eo volũtatẽ faciendi
bonum ⁊ vitandi malũ/ imo totum contrarium acci
dit: ob id eni ꝙ magis diligimus nosmetipsos q̃̃ te:
posse nostrũ multiplicat in nobis voluntatẽ faciẽdi
malum/ ⁊ euitandi bonũ. ¶ Unitas eterne essentie:
cognoscat̃ esse ĩ te dño deo nostro. quia valde est mi
randum de humana specie: qualit̃ potest esse ita sol-
licita circa bona temporalia hui⁹ vite/ maxime cum
sciat illa per se sibi nõ ꝓficere ad salutem ¶ Et bene
dictus sis tu dñe deus: q̃ ordinasti vt quãto maiorẽ
potestatẽ habẽt hoĩes in faciendo bonũ: tanto sortiã
tur maiorẽ penã/ quãdo illud nolunt opere adimple
re. ¶ Unde multo melius esset homini ꝙ careret po
testate fugiendi bonũ/ cum nõ velit habere volunta
tem illud faciendi: q̃̃ sit ei habere potestatẽ/ et nolle
habere voluntatem illud opere adimplẽdi. ¶ Deus
cuius misericordia nõ deficit vere eã exigentibus: tu
ordinasti inter velle ⁊ posse ꝙ paupꝑtas ⁊ diuitie ĩsint
hoĩbus. quia q̃̃ plurimi pauperes bonoꝝ tẽporaliũ
sunt ditiores ⁊ abundantiores veris diuitiis/ q̃̃ illi q̃
sunt diuites bonorũ temporaliũ. vnde ista varietas
est in hominibus. quia in quolibet est potestas ⁊ vo-
luntas. ¶ Quare diues auarus quãto maiorem po-
testatem habet acquirendi ⁊ cõgregandi bona tran-
sitoria huius mundi: tanto plus flectit voluntatẽ su-
am et facit illã seruam cumulandi huius seculi facul
tates. ⁊ quãto plus cõgregat: tanto magis serua ef-
ficitur diuitiarum. ⁊ postq̃̃ voluntas sua est sic serua
et submissa: homo habens talẽ voluntatem magis
est cẽsendus pauꝑ q̃̃ diues: sed non est ita de beatis
pauperibus. quia quanto minorẽ potestatem habẽt
in cumulãdis opibus huius seculi: tanto minus ap-
ponunt mentẽ suam ⁊ voluntatẽ in illis/ itaq̃ habẽt
liberiorem voluntatẽ secundũ quid circa tuam dile-
ctionem. tales vero sunt censendi magis diuites q̃̃
inopes. ¶ Item alio modo diuites bonorũ tempo-
ralium/ sunt miseriores: ⁊ in maiori captiuitate ⁊ ser
uitute q̃̃ pauperes. quia quãto q̃s ditior est: tãto ma
gis est obligat⁹ ⁊ submissus pauperibus: scilicet ad
erogandũ eis elemosynas. ¶ Uirtuose deus cui ni-
chil perfectionis deest: humanum gen⁹ est vsq̃ adeo
miserum ⁊ fragile/ ꝙ inordinat q̃cq̃d tu ordinasti in
eo: ⁊ hoc inest ei ex eo ꝙ aliqua pars hominum est di
ues: alia vero pauꝑ ⁊ inopo. quia diues credit esse ĩ
hoc seculo in maiori libertate ⁊ dignitate q̃̃ pauper.
et pauꝑ in maiori seruitute ⁊ subiectione q̃̃ opulen-
tus. ¶ Quare videtur diuiti ꝙ non teneat̃ vel oblige
tur ad faciẽdum bonum aut ad euitandum malum/
adeo confidit diuitiis suis. ob hoc enim videtur sibi
esse liber ⁊ nulli subditus ⁊ ita reputat se in hoc mun
do valde prosperum/ ac in oĩbus opulentũ. ¶ Sed
inops in hoc ꝙ videt se carentem illis q̃ sunt suo cor
pori necessaria vt victu/ ⁊ vestitu: ceterisq̃ corpori ne
cessariis: videtur ei ꝙ sit seruus ⁊ subditus/ ⁊ tunc in
tali miseria existens ignorat iam libertatem propriã
ideo non reputat se ita obligatũ ad faciẽdũ bonum:
et euitandũ malũ sicut diuitem. vnde secundum hoc
tam diuites q̃̃ pauperes quasi oẽs sunt extra ordina
tionem in qua tu creasti eos. ¶ Dñe deus qui nõ ve-
nisti vocare iustos sed peccatores ad penitẽtiam. tan
ta est tua sapientia et tam sublimis atq̃ subtilis vt ĩ
telligatur ꝙ nemo potest ꝑcipere ordinationẽ quam
tu posuisti in hoĩb⁹: ⁊ a simili nõ est aliquis q̃ posset
cogitare vel existimare maximã inordinationẽ ĩ quã
ceciderunt hoĩes ꝑ peccata. ¶ Quare tãta est ordina
tio q̃ cadit in hoĩbus ratione potestatis ⁊ volũtatis
que sunt in eis: ꝙ quedã paupertima mulier potest
esse melioris stat⁹ q̃̃ vn⁹ rex vel etiã imperator/ si il-
la habeat voluntatẽ faciendi bonũ ⁊ euitandi malũ.
Rex vero cũ habeat posse faciẽdi illud: minime au-
tem velle. ¶ Unde benedict⁹ sis tu dñe de⁹. q̃a ꝓpt̃
ordinationẽ tuã quã cõmunit̃ posuisti ĩ quolibet po
test paupertim⁹ homo in mũdo esse ditior ⁊ melior
(quo ad te) q̃̃ vnus ĩpator toti mũdo dñans ¶ Eter
ne dñe sine principio ⁊ sine fine. ita pulchre ordinasti
vt totũ posse nostrũ/ totã mentẽ/ ⁊ volũtatẽ poñam⁹
integre circa tuã dilectionis reuerẽtiã/ seruitiũ/ ⁊ ho
norem: ꝙ multe imo ĩnumerabiles sunt cause ⁊ occa
siones quas tu dedisti nobis q̃bus ad tuã eternã be-
atitudinem veniam⁹: ⁊ hoc per nr̃a opa ẜm mãdata
tua q̃ mereant̃ per tuã gratiã ad tantã felicitatẽ glo
rie peruenire. ¶ Dñe deus si q̃s contemplaretur vel
imaginaretur vt decet tuã maximã bonitatẽ vel ali-
quã aliarũ tuaꝝ virtutũ/ vel gratiarũ/ quas tu fecisti

nobis miseris per tuā misericordiā: nemo est cui di-
minueretur voluntas ad operandū bona/imo aug-
mentaretur ꝗ̄plurimū et postea per consequens sibi
posse. ¶ Quare dn̄e deuota mēte ꝛ corde cōtrito tuā
maximam oro clementiam: vt ipsa michi prester gra-
tiam: ꝗ dū vixero in hoc mundo semꝑ vsqꝫ ad meum
obitum contempler ꝛ cogitē pro posse meo/tuas vir-
tutes ꝛ gratias: quas nobis indignis peccatoribus
facere dignat⁹ es/ad hoc vt semꝑ crescat michi pos-
se ꝛ velle operandi bona: ꝛ vitandi mala: q̄bus duo-
bus placeat quiuis hominū tibi deo.

¶ Qualiter deus ordinauit ꝗ homo
possit eligere veritatem vel falsitatem

Deus cuius copia gratie/cōplet mise-
ricorditer totum mūdum: tibi honor
et reuerentia tribuatur. qui ordinasti
vt homo possit sibi eligere veritatem
vel falsitatem. ꝛ vt veritas descendat
et procedat a re habēti esse/ ꝛ falsitas
a re priuata eē. ¶ Et ordinasti similiter ꝗ veritas sit
in tua dilectione/reuerentia/seruitio/ ꝛ honore. ꝛ cū
sis verus deus et verus creator omniū tam visibiliū
ꝗ̄ inuisibilium: atqꝫ ꝑfectio totius boni: dignū est et
valde cōsonū rationi: ꝗ quādo quis laudat/benedi-
cit ꝛ glorificat nomen tuū: semper īcedat ꝑ viam re-
ctissimam veritatis. ¶ Quare cū tu sis tātus dn̄s et
tam nobilis ac sublimis: veritas est in illis qui se di-
rigunt ad exhibēdū tibi benedictionem / seruitium/
reuerentiam/ ꝛ honorē. quia tu ita ordinasti ꝗ semꝑ
vnusquisqꝫ incedat ꝑ veritatem dummodo faciat ea
que exigit ratio. ¶ Omnipotens sempiterne de⁹: tu
ordinasti ꝗ omnes hoīes qui negociantur in mūdo
vt possint in eo honorifice viuere/ ꝛ voluptatib⁹ car-
nis frui/incedant per viam peruersissimā falsitatis.
¶ Quare in hoc ꝗ omnes hoīes vniuersaliter sunt
in esse/vt tibi referre granarū valeāt actiones: nō est
conueniens rationi ꝗ aliquis circa suum honorem/
et reuerentiam sit sollicitus vel intētus. ꝛ si forte con-
tigerit ꝗ quis in hanc ꝓhibitionem incidat/ ipse to-
tum contrariū operaꝫ illius ad qđ specialiter est crea-
tus: ꝛ ratione illius cōtrarietatis quā sequitur/ipse ice-
dit per viam nephandissimā falsitatis. ¶ Quare si-
cut veritas pretendit ꝛ prebet verā regulā ꝛ occasio-
nem dādi tibi laudē ꝛ gloriam cū affectu: sic falsitas
inficit omnes illos qui cupiunt viuere secūdū carna-
les concupiscentias hui⁹ mūdi. ¶ Deus qui es vera
perfectio scientie ꝛ sapiētie. tu ordinasti ꝗ quādo ho-
mo cogitat in sua miseria ꝛ fragilitate: semꝑ incedat
per semitam veritatis cū seipsum agnoscat esse mise-
rum ꝛ fragilē/ac suum corpus multis esse subditum
nocumentis. ꝛ precipue cum agnoscat se ad hoc esse
creatum: vt te benedicat ꝛ glorificet sine fine. ¶ Et
ꝗ homo sit misere ꝛ fragilis cōditionis/in hoc ꝗ est
passibilis/mortalis/ignorans/ ꝛ sic de aliis: est verū
et potest probari ac videri quotidie ad oculū. vnde
cum homo agnoscit seipsum esse talis cōditionis si-
cut est: semꝑ incedit ꝑ viam veritatis ratione sue ve-
re noticie qua verissime cognoscit hoc qđ est. ¶ Ti-
bi laus ꝛ gloria dn̄e de⁹: qui tam mirabili dispositio-
ne ordinasti corpus humanum. quia cū verum sit ꝗ
tu sis perfectissimus in oībus virtutib⁹: semꝑ quan-
do tibi attribuitur laus/benedictio/vel gloria. talis
attributio sequitur veritatē. ꝛ cum sit verū ꝗ homo
est misere conditionis/modici valoris/ ꝛ fragilis po-
testatis: semꝑ quādo quis cognoscit istos defect⁹ in
se vtitur veritate. ¶ Deus qui contemplatiuā vitam
preeligis ad salutem. tu ordinasti vt qui tibi adheret
adhereat veritati: ꝛ qui te fugit/veritatē spernat atqꝫ
sequaꝫ mendaciū. vnde istud est a te ordinatore om-
nium aptissime ordinatū. q̄a tu es oīs veritas perfe-
cta: ꝛ nichil preter verū potest aliquo modo esse in te
¶ Unde cū q̄s adheret tibi bonis operibus/assistit
similiter veritati. quia verū est ꝗ soli illi qui benefa-
ciunt adherēt tibi: ꝛ qui amouentur a te/ suis malis
operib⁹ ſꝑ a te discedunt/ ꝛ mala opera semꝑ sunt cō-
traria veritati. ꝛ operatores mali eo pacto sequūtur
falsitatem. ¶ Benedictū sit dn̄e deus nomen tuum
ex hoc nunc ꝛ vsqꝫ in seculū. quia tu ordinasti hoīem
mirabili dispositione taliter ꝗ ipse potest incedere ꝑ
vtranqꝫ viam/veritatis videlicet aut falsitatis: ꝛ ita
ratione talis dispositionis ipse meretur bonū/ si per
viam veritatis incesserit. aut malū si per eam que est
falsitatis retrogrediatur. ¶ Nemo quātūcunqꝫ sit sa-
piens vel subtilis intellectu: posset cogitare tuā mi-
rabilem ordinationē. quia tu ordinasti ꝗ cor hoīs sit
camera vbi stet veritas/ꝗ lingua hoīs loquatur veri-
tatem/oculi respiciant eq̄tatē/ aures audiant verba
edificantia ad salutē corporis ꝛ aīe/manus operenꝫ
opera fructifera: ꝛ ꝗ pedes per rectas incedant semi-
tas. ¶ Sicut est iustū pater ingenite/ ꝛ cōsonū ratio-
ni/ꝗ tu lauderis/exalteris/ ꝛ glorificeris generaliter
a cunctis gētibus: eo ꝗ tu ordinasti ita aptissime cor-
pus humanū: sic est iustū ꝛ rationi consonū ꝗ hoīes
increpentur ꝛ redarguantur ꝗ̄plurimū: ꝓpter hoc ꝗ
ipsi derelinquētes ordinationē ꝛ viam salutiferā ve-
ritatis: amplexi sunt fere ꝑ maiori parte viā erroneā
falsitatis. quia ipsi abutuntur predictis organis: fa-
cientes corda sua camerā falsitatis. ora sua linguas
limen ꝛ ostium mendaciorū: et sic de aliis membris
corporis quibus ipsi nefandissime abutunꝫ. ¶ Per-
fectio virtutum (que tantum est in te) domine deus
excellentissime: exigit ꝗ veritas maneat signanter in
te/ ꝛ est ordinatū ꝗ omnis veritas procedat et ema-
net a te quam distribuis cordibus veracibus: et tua
ordinatio exigit (et ita est) ꝗ falsitas habitet et ꝑma-
neat in hoībus accidentaliter propter suas culpas et

facinora que de rigore iusticie hoc requirūt. ¶ Pie et misericors deus. tu ordinasti ꝙ in alio seculo sint duo loca valde contraria inter se: scilicet paradisus ⁊ infernꝰ. et ꝙ paradisus sit locus veritatis in quo permaneant ⁊ glorientur illi qui in hoc seculo bona opera fuerint operati: ⁊ infernus sit locus falsitatis cuiꝰ sint habitatores ⁊ ciues illi q̄ in hoc mūdo falso modo fuerint cōuersati. ¶ Quotq̄t hoīes viuunt in hoc mundo oēs oportet incedere ꝑ alterā istaꝝ duarum viarum. scꝫ ꝑ viam aut veritatis aut falsitatis. vnde illi qui sunt in via veritatis ordinate vadūt ad ꝑadisum: quia mediante veritate (q̄ est in eis) vadunt ad locum veritatis. et illi qui sunt in via falsitatis inordinate vadunt ad infernū: vbi est falsitas et cōgregatio inordinataꝝ ac ꝑuersarū gentiū. ¶ Illi qui ordinate vadunt ad locum veritatis. sunt qui in hoc mūdo amplectuntur veritatem ⁊ cognoscunt eandem. quia vere cognoscunt te esse creatorem omnium: et dominū singularem. ⁊ agnoscunt etiā ꝙ tibi soli debet attribui oīs laus/honor/⁊ gloria. vnde cū ista noticia cōsistat in veritate: ob hoc sunt in veritate omnes illi qui hoc modo cognoscunt te et seipsos. alij autem vadūt ad locum falsitatis scilicet ad infernū: qui est appropriata eorum habitatio/qui ignorāt veritatem ⁊ sequuntur vestigia falsitatis attribuentes sibiipsis honorem ⁊ reuerentiam/tibi hec duo idebite auferentes ¶ Deus fons supereminens veritatis. tibi placuit ordinare: vt q̇uis dicens veritatem secūdum suā conscientiam: ⁊ in ea perseuerare affectans: consistat ⁊ sit in eadem. ⁊ vt homo efficiatur propter vera opera/verus magister illorum: qui falso modo viuunt falsaqꝫ opera peragunt/et aliquādo dicūt veritatem: vt postea melius seminare inter veraces valeant falsitates. ¶ Homines veraces: sine additione aliqua aut diminutione referūt qđ ab aliis audierūt/ secundum eorū existimationē. sed mendaces totum contrarium faciunt/addentes verbis que audierunt illa que eis complacent: vel etiā diminuētes et ꝑ peccata innumerabiles sunt hoīes qui sequūtur falsitatē et habēt odio veritatem neqꝫ faciunt hoc qđ dicunt: sed faciunt plura de quibus nunq̄ꝫ faciunt mentionē querētes sepius illud quod minime ꝑdiderūt. pingētes ⁊ ornantes falsitatē verbis fallacibus ⁊ melleis. ¶ Item veraces homines respectu mendacium faciunt quicquid dicunt: ⁊ dicunt quicq̇d quasi faciūt: et illa que itelligunt esse vera inueniuntur (sicut intelligunt) esse vera. ⁊ illa que mentaliter inspiciunt eē falsa inueniuntur (sicut respiciunt) esse falsa/ dimittētes deuia ⁊ obliqua: adherentes corde ⁊ animo viis rectis. sed aliter est de mendacibus. quia quando illi credunt inuenire veritatem/reperiūt falsitatem ⁊ ediuerso. et ita ipsi semper discurrunt per loca deuia et obliqua: quousqꝫ finaliter deueniāt ad infernum vbi est locus et habitatio falsitatis. ¶ Deus qui viam erroris doces omnes homines euitare. tu ordinasti ꝙ sicut iste mundus est vanus ⁊ fallax ⁊ deceptorius falsitate: sic quinqꝫ sensus corporales quando sunt spiritualibus dominantes incedunt per viam falsitatis/vanas voluptates carnalis concupiscentie amplectentes. ⁊ sicut aliud seculum semper sequitur veritatem: sic quinqꝫ sensus spirituales semper sequuntur viam ordinatissimam veritatis. ⁊ semper cōsistūt in veritate / dummodo actꝰ alterius seculi sint exercentes. ¶ Causa quare quinqꝫ sensus corporales existunt in falsitate est ista. quia homines credunt inuenire perfectum saporem ⁊ perfectam voluptatem in istis mundanis: ⁊ in omnibus finaliter inuenitur defectus maximus / sicut patet omnibus euidenter. ¶ Causa quare quinqꝫ sensus spirituales existunt in veritate est hec. quia omne illud bonum/⁊ illam gloriam quā homo credit inuenire in paradiso inuenit. et maiorem etiā q̄ꝫ possit aliquis cogitare. ¶ Alpha et o/deus sine principio ⁊ sine fine. ego nefandissimꝰ peccator vilissimis conditionibus subditus: steti tāto tempore in falsitate/ꝙ ea ore tenus fui plenus. Et quid amplius de me sordidissimo loquendum est? quia ita natauī et extendi hucvsqꝫ in falsitate omnia mea mēbra: sicut rana in gurgite seu in lacu. ¶ Propter diuturnitatem temporis quo semꝑ submersus fui in omni genere falsitatis sicut oīa flumina exeūt mare: sic a corde meo exierunt ⁊ processerunt omnes falsitates que possunt cogitari ab aliquo vel perpendi. quia os meum clausum fuit hactenus ad veritatem exterius proferēdam. ¶ Ergo domine deus: cū ego totum tempus preteritum (ex quo natꝰ fui ī hoc mundo) sic expenderī malo meo/falsitates innumerabiles huius seculi amplectendo: te suppliciter oro vt deinceps des michi gratiam vt donec trāseam ex hoc mundo sequar ⁊ amplectar totis meis viribꝰ veritatem/quā oportet esse in quolibet cupiēte ad eterne lucis gaudia peruenire. ¶ Gloriosissime deus tu facis predominari veritatem nefandissime falsitati: sed homines sunt ita pleni falsitatibꝰ vt in hoc mūdo multiplicauerint plus (sine comparatione) falsitatem q̄ꝫ veritatem. et intantum excreuit et superabundauit falsitas ꝙ vix est aliquis locus huius seculi vacuus falsitate. ¶ Adeo est fere totum humanum genus falsitatibus et deceptionibus inuolutum: ꝙ vix ab eo cognoscitur veritas. quia ipse ferme neminem inuenit qui eam associet vel admittat. ¶ Cum veritas ⁊ falsitas contrarientur adinuicem propter suam oppositam contrarietatem: contingit ꝙ illi qui incedunt per viam veritatis agnoscant veritatem. et illi qui incedunt per viam falsitatis non amplectantur nisi eam. et ita quando obuiant veritati fugiūt eam: tanq̄ꝫ deteriorem partem. vnde benedictus sis tu deus celi ⁊ terre: qui propter predictam contrarietatē potes cuiuslibet meritis respondere; et propter hoc

cognoscitur melius rectum iudicium tuum deus.

¶ Qualiter deus ordinauit hominem vt possit eligere bonum vel malum.

Deus qui propter merita acquirenda ordinasti hominem vt possit sibi eligere bonū vel malum: tibi laus τ gloria. qui statuisti etiam ꝙ esse sit res habens possessionem boni: τ non eē sit radix a qua procedat τ deriuetur malum. ¶ Domine deus cum homo venerit de non esse in esse: oportet ipsum esse inter esse τ non esse. inter eē et non esse est homo: quia de non esse venit in esse. et nisi tu dedisses sibi esse: ipse non fuisset in esse. et nisi etiam tu eum sustineres ī esse: suum esse redigeretur in non esse. ¶ Unde benedictum sit nomē tuum domine/ totius seculi dn̄ator: quia propter hoc ꝙ tu statuisti et ordinasti vt homo sit propter operationem inter priuationem et esse: contingit eum effici accidētaliter subiectum boni τ mali. quia ratione possessionis esse in quo ipse est: cadit in eo bonum: τ ratione propinquitatis τ accessus quem esse suum habet ad non esse: cadit ī eo malum. ¶ Domine deus/ q̄ nūq̄ deficis sperantibus in te. tu ordinasti vt homo sit seruus tue bonitatis/ tui honoris/ τ tue reuerentie. nam obligasti hoīem ad benedicendum τ seruiendum tibi. ad exaltandum et glorificandum nomen tuum in eternum. ¶ Quare in hoc ꝙ tu pater omnipotēs per te solum es perfectus in omnibus virtutibus/ et abundans omnib⁹ bonis: ita ꝙ nichil deest tibi (qđ sit in aliqua creatura) nec tibi est aliquid necessarium cum tu sis omnium perfectio. vnde cum tibi placet/ et ita etiam vis vt nos diligam⁹ te/ τ laudemus/ exaltemus/ τ glorificemus nomē tuum semper: istud debitum non exigis a nobis ad hoc vt tibi sint necessarie nostre laudes: vel nostra seruitia. sed solum quia vis ꝙ sint creature rationales sicut nos: qui sciamus cognoscere τ percipere tuam virtuosissimam bonitatem ad minus quia nō possimus totam: saltem partem. ¶ Unde isti hoīes qui sunt inobedientes tuis mādatis: τ q̄ nō ipēdunt tibi laudes aut reuerentiā: nō obsunt nisi sibiipsis. q̄a hoc nichil refert quātū ad tuā bonitatē vel honorē. quia tu nunq̄ recipis in te plus aut minus. ¶ O principium sine pricipio. tu ordinasti hominem per liberam voluntatem inter bonum suum/ τ malum. quia maximū bonū in quo potest esse homo: est ꝙ tibi seruiat/ laudet / et glorificet tuam excellentissimam bonitatem. τ postea vt diligat proximum suum sicut seipsum: τ vt recognoscat fragilitatē atq̄ miseriam que sunt in eo. ¶ Et quando (peccatis suis impedientibus) aliquis non refert tibi pater immense illud qđ sibi ratio persuadet τ requirit/ nec diligit proximum suum vt deberet: tūc immediate efficitur subiectum sui mali et etiam sui dāni. ¶ Dn̄e deus: sicut peccator propter mala opa efficitur subiectum sui proprij mali: sic iustus efficitur propter sua bona opa subiectū sui proprij boni τ cōmodi/ τ etiam sui proximi. ¶ Perfectio totius bonitatis deus: valde ordinate ordinasti hominem: ī hoc ꝙ posuisti eum inter receptionē tue gratie: τ inter priuationem eiusdem. ¶ Pater de celis de⁹. homines quos tu ordinasti ad recipiendū tuam gratiam: sunt illi quos tu beatificas gratia tuarum virtutum. τ ratione talis gratie eis collate ipsi efficiuntur ordinati ad seruiendum tibi: τ ad impendendum tue maiestati laudes/ reuerentiam/ τ honorem. ¶ Et econuerso hoīes q̄ sunt priuati tua gratia: sunt illi q̄ tibi non seruiunt/ non reddentes tibi ea que tibi esse reddenda ratio exigit: et ob hoc ipsi efficiuntur inordinati. quare efficiuntur habitatores inferni: vbi nullus ordo est/ sed sempiternus horror τ stridor dentium atq̄ fletus. ¶ Deus apud quem non est acceptio personarum: tibi laus τ gloria. quia tu ordinasti hominem ī hoc ꝙ posuisti eum inter meritum boni/ τ demeritum mali. τ ꝙ illi qui suis meritis adepti sunt bonū / sint possessores eterne glorie paradisi. τ qui malum (per contrarium) in inferno ad patiendum penas perpetuas condēnentur. ¶ Illi qui merentur esse participes dn̄e deus tue glorie sempiterne: merentur ꝓpṫ hoc talis glorie esse participes τ ꝯsortes ꝙ totis suis viribus conati fuerint in hoc seculo tibi gratiarum reddere actiones. ¶ Et econuerso illi quorum demerita exigunt eos affligi penis perpetuis in gehenna sunt illis digni. quia quando vixerunt in hoc mūdo: semper pro maiori parte abusi fuerunt oībus operibus suis: atq̄ factis negligentes tibi gratiarum reddere actiones pro tuis quotidianis beneficijs que sumebant abs te. ¶ O eterna preuisio recte ordinationis. tu ordinasti τ statuisti hoīem inter malū pene/ et malū culpe τ criminis: vt possit in eo iusticia tua cognosci. ¶ Dn̄e deus q̄a ordinasti vt ratione mali culpe (q̄ cadit in hoīe) cadat in eo malum pene: voluisti ꝙ malū pene nō sit in hoīe ante malum culpe. vnde secūdū hoc/ in natura humana q̄ fuit in adā tota q̄n peccauit: fuit pri⁹ malū peccati q̄ malū pene. ¶ Et ista fuit summa ordinatio: q̄a placuit tibi ꝙ malū pene esset post malū culpe. Nā in hoc ꝙ malū pene est vt torqueanť culpabiles: prius oportuit esse culpam q̄ penā. ¶ Iterū ordinasti ꝙ sicut fames/ et sitis/ calor/ frigus/ τ mors ceciderūt in hoīe ꝓpter peccatū prothoplasti: sic voluisti vt peccatores post culpā suorum delictorū/ habeant malū pene in alio seculo que vindicet mala acta. ¶ De⁹ q̄ finē cuiuslibet rei respicis. tu ordinasti vt homo sit ī electione discernēdi et acceptādi mai⁹ bonū vel min⁹: τ voluisti ꝙ min⁹ bonum sit in bonis hui⁹ tēporalis vite: τ maius in celesti patria. ¶ Denique ordinasti vt homo perueniat citi⁹ ad min⁹ bonū q̄ ad mai⁹. q̄a ad bona hui⁹ mūdi pertingit citi⁹: q̄ alteri⁹ ¶ Optie dn̄e de⁹ ē a te ordinatū

vt min⁹ bonū sit cit⁹ ꝙ̃ mai⁹. q̄a i hoc ꝙ min⁹ bonū est in hoc mūdo ⁊ mai⁹ i alio: hñt finē bona tp̄alia / ⁊ bona spiritualia sunt ꝑpetua ¶ Bona temporalia q̄ nos habem⁹ in hoc mūdo sunt gaudia / epule / pot⁹ / habere vestes / esse in cōuiuijs et ludis / et in ceteris alijs: quibus cor hominis letatur et exultat. et quia ista bona siue delectationes possidentur a nobis: nō est rationabile vt sint sine fine. sed bona et sūme delectationes que sunt in alio seculo / scilicet in tua celesti gloria rationabiliter debent esse ꝑpetua tanꝙ̃ illa q̄ ꝓcedunt a te eterno / et sunt ad tuī reuerentiā ⁊ honorem. ¶ Deus qui ab eterno cuncta nosti. tu ordinasti hominē in libertate mali et boni: vt ipse suis meritis possit eē particeps eterne beatitudinis / vel vt penis perpetuis crucietur. ¶ Benedictus sis tu domine deus. quia tibi placuit ordinare ꝙ bonū preferat malo. vt illi q̄ se disponūt ad faciendū bonū / tua eterna gloria ꝑfruantur: et illi qui se inclināt ad lapsum vetitoꝝ / mali semitas persequentes penis gehēnalibus torqueantur. ¶ Pater īmense potestatis sicut tu ordinasti in hoc mundo hominē in libertate faciēdi bonū vel malū: sic ordinasti hominē in alio seculo in hoc ꝙ non dedisti illi liberam voluntatem faciendi bonū vel malum. quia aliter nullus certo esset ordinatus in alio seculo si eēt potens de bono statu labi in peccatum et econuerso. ¶ Gloria et virtus tibi excellentissimo dño tribuatur. q̄a tu ordinasti vt homo possit ꝑcipere tam bonū ꝙ̃ malū / in hoc ꝙ bonū est potens et validū suos actores faciens laudabiles et sanctos / et malū est viciosum sui sequaces ducēs ad cōtemptum: ꝓpter hoc cognoscitur quid sit bonum et quid malum. ¶ Sed quia nos sumus valde fragilis et misere conditionis ⁊ postponim⁹ fere totā tuā ordinationem: videtur nobis ꝙ illa que sunt bona ⁊ studiosa / sint viciosa et vilia atq̃ econuerso. ¶ Unde ista ignorātia cadit in homib⁹: quia sicut predictū est postponūt ordinationē / qua eos aptissime ornasti ⁊ decorasti / et ꝑ se effecti sunt accidētaliter inordinati. nā nullus ferme inordinatus (peccatis suis īpedientibus) nouit ea q̄ sunt bona vel mala. ¶ Singularis dñe refugiū nostre spei: tibi honor et reuerentia. quia tu ordinasti vt homines incedētes ꝑ viam ordinationis / sint cognoscētes ea q̄ bona sunt et q̄ mala: et sciant etiā discernere inter maius bonū et minus / et inter maius malū et minus. ¶ Unde illi q̄ sunt sic sapientes ⁊ ordinati (vt dictū est) assumūt sibi citius maius bonū / ꝙ̃ minus. et minus malū ꝙ̃ maius: si alterū necessario eligere debeant. sed inordinati econuerso assumunt citius minus bonū ꝙ̃ maius / ⁊ maius malum ꝙ̃ minus. Quare cum in hoc seculo sint minora bona ⁊ miora mala / et ī alio maiora bona maioraq̃ mala: sine aliqua ꝯparatiōe / ꝙ̃ felices erūt illi / q̄ vocabūt a te ad ꝑcipiendū maiora bona / postꝙ̃ hic ꝑceperīt minora bona / et p̄elegerit necessario miora mala Iuxta illḋ cōē dictū. Ferre miora volo ne grauiora ferā. Sed ꝙ̃ infelices illi: q̄b⁹ dicet / ite maledicti in ignē etnū. q̄a existes i hoc mūdo p̄elegistis min⁹ bonū ⁊ maius malū / q̄re effecti estis odibiles deo.

¶ Qualiter deus ordinauit hominem inter duo merita / scilicet inter meritū glorie et meritum pene.

Deus qui ad eternam beatitudinē solum iustos preeligis: tibi laus et gloria. quia tu ordinasti hominē mirabili dispositione / in hoc ꝙ posuisti eum inter meritū glorie / ⁊ meritū pene. nā si homo fecerit bonū meretur habere gloriam: ⁊ si fecerit malum meretur penis perpetuis cruciari. ¶ Unde benedictus sis dñe deus. quia nisi posuisses hominem inter meritū glorie et pene: gloria celestis patrie paradysi / et pene infernales (quantum ad hominē) fuissent frustra. ¶ Sed quia nichil qḋ tu creaueris vel feceris potest esse frustra: oportet vt meritū boni et mali sit in esse / et sit hominibus occasio et causa ꝑ quā quis acquirat tuam eternā beatitudinem vel tuā indignationem. ¶ Domine deus virtutum. quia homo venit de priuatione in esse: ꝓpter hoc non meretur nec est dignus vt sit in esse ꝑ se / sed solum ꝑ te. cuius dignitati cōgruit ꝙ eū deducas de non esse in esse. Quare cum sis ꝑfectissimus in omnibus virtutibus: tua ꝑfectio digna est vt laudetur / glorificetur / et exaltetur ab omnibus. nam sic pertinet ad tuā essentiā benedictam. ¶ Unde cum homo sit in esse ꝓpter hoc quia merito et iure dign⁹ es ab ipso metui et laudari / et homo non sit in eē vt ꝑ seipsum mereatur esse in esse: ob hoc est mirabiliter ordinatum a te / ꝙ homo sit in statu apto acquirendi meritum glorie vel demeritum penarū. ¶ Fons luminū deus. tu ordinasti vt homo sit subiectum meriti / boni vel mali: q̄a nemo potest esse sine aliquo istorū duoꝝ. Quia cum omne bonū quod est in homīe ꝓcedat a te: meretur homo beatitudinem tue glorie ratione boni quod tu ponis in ipso merito. Et quia malum inest peccatori / ratione sue fragilitatis ⁊ miserie / et nullū peccatorū suorū inest sibi ratione tui / sed sui ipsius solum: propter hoc meretur peccator ꝙ sit subditus ad patiendum penas ꝑpetuas in inferno. ¶ Deus qui intima cordis respicis visusculusq̃. postꝙ̃ homo est in esse / vt tuarū virtutum sit cognitor et perceptor / et non ratione sui: si contingat ipsum ad tuam eternam beatitudinem peruenire / id erit ratione tue bonitatis. et si contingat eū penis ꝑpetuis cruciari: perueniet ad patiendum huiusmodi cruciamenta / ratione sue fragilitatis et miserie / quibus dū vixit in hoc seculo se submisit. ¶ Unde ex hoc sequitur ꝙ in hominē cadit meritum glorie: ratione tue maxime bonitatis quando agit bonas operationes in hoc mundo. et quando facit contrarium

cadit in eo culpa ac demeritum pene ratione sue inordinationis: que procedit a priuatione / ex qua venit in esse. ¶ Et sic oportuit a te fuisse ordinatum ꝙ sicut perfecte bonus es: sic oportet vt meritum boni quod cadit in homine pro bonis operibus / procedat et deriuetur a te. et quia homo quantū ad respectum sui ipsius patitur omnē defectū boni: propter hoc oportet ꝙ demeritum pene quod cadit in eo ꝓ malis operibus / solū procedat ab ipso solo. ¶ Sūme nobilitatis speculū sancte deus. quia homo peruenit in esse / vt ab eo tua maxima bonitas atq͂ gloria cognoscatur / et non vt aliqua bonitas vel virtus agnoscatur in se vel sibi etiam tribuatur: ꝓpter hoc ordinasti ꝙ meritum cadens in homine / siue bonum fuerit siue malum / sit meritum quo gloriam vel penam perpetuo mereatur. ¶ Unde cum sit maxima tua virtus ita ꝙ inestimabilis sit et incomprehensibilis apud omnes certe digna est ab omibus metui diligi / et laudari / et ideo oportet ꝙ sit in homine maximū glorie meritum siue pene. quia per maiorē hominis gloriam siue penam cognoscitur melius secūdum verum iudiciū tua virtus. ¶ Et quia tua bonitas est virtutis infinite: oportet ꝙ ipsa agnoscatur ꝑ infinitatem tue glorie / in sūma beatitudine paradysi / et per multitudinem pene inestimabilis in inferno. ¶ Potentissime dn̄e dominās toti mundo. tibi placuit ordiare ꝙ sicut ꝓpe ꝑtīet ad tue nobilitatis ⁊ dignitatis excellētiā / vt tua virtuosissima eētia in virtutum perfectiōe perfectissima infinite cognoscatur: sic est rationabile ꝙ meritum cadens in homine / siue glorie fuerit siue pene / sit tante magnitudinis et excellentie / ꝙ ratione ipsius homo efficiatur particeps eterne glorie infinite / vel penas patiens infinitas. ¶ Unde tibi creatori omniū: laus et reuerentia cognoscatur. qui ita excellenter hominē ordinasti in hoc seculo penes boni meritum siue culpā mali: ꝙ in alio seculo est possessor celestis glorie paradysi: si existēs in hoc seculo ex tua gratia id meritus sit. et si in hoc seculo mali demeritum suis operibus acquisiuit in alio meretur (et ita est) penis perpetuis cruciari. ¶ Item alio modo hominē mirabiliter ordinasti: quia si homo in hoc mundo bona opera fecerit itidem et mala: bona opera quandoq͂ (quasi de congruo) impetrant veniā culparum que sunt in eo ratione malorum operum que peregit. et si mala opera fecerit aliquando minuūt et delent merita que acquirit ex bonis operibus que facit. ¶ Misericors domine et saluator tu es tam misericors et benignus ꝙ tibi placuit ordinare: ꝙ sine comparatione maior sit gloria paradysi / q͂ꝫ merita eiusdem beatitudinis possessorum. et hoc est quia decet vt tu prebeas maiorem gloriā hominibus / q͂ꝫ sint eorū merita: que homines possunt suis bonis operibus adipisci. Quia cum sis in virtutibus ꝑfectissimus / et homo per se est boni cuiuslibet defectiuus / graui et fragili conditioni subiacens vt vas vile: ideo quantūcūq͂ existat bonus aliquis in hoc mundo / non est potens tantū meritū glorie acquirere / quantā tu es potens gloriā dare. quapropter oportet maiorem esse gloriam quā tu prebes: q͂ꝫ sit meritum q̄d acquirunt homines in hoc mundo. ¶ Sed aliter ordinasti demeritis peccatorū. quia tanta est ꝑpetua eorū afflictio in inferno: quantū est mali meritū q̄d in hoc seculo sunt adepti. quia eo ꝙ ipsi hac vita misera perfruentes postponūt te diligere et vereri / mallentes perfrui voluptatibus huius mundi: adequatur eorū meritū sue pene. et hoc est quia sicut tu es infinitus in bonitate / et in ceteris virtutibus: sic omnia bona huiꝰ seculi / sunt finita ⁊ mensura certissima terminata. vnde quia peccatores propter bona temporalia postponūt te / qui es in virtutibus infinitus: cadit in eis demeritum ꝓpter quod debent habere ꝑpetuam penam in gehēna. quia quantū tu distas ab omni defectu: tanto merentur peccatores / et sunt digni ꝙ distet tua gloria ab eis. ¶ Singularis domine: qui non derelinquis in tua misericordia confidentes. tu ordinasti ꝙ meritum glorie siue pena cadat in homine / et sue voluntati respondeat atq͂ potestati / et istam ordinationē in rationali potentia posuisti. quia meritum maxime stat in rationali potentia siue culpa. vnde quia meritum cadit et stat in rationali potentia: ipsa est dignior et nobilior ceteris potentijs anime. ¶ Unde cū tu conditor et redemptor ordinaueris ꝙ meritū hominis sit secūdū eius volūtatem / ⁊ secūdum eiꝰ potestatem: sequitur ꝙ magis gratuito accipis quēdā pauperrimū dantem vnū assem intuitu tui deus / q͂ꝫ regem dantem tui intuitu atq͂ tuo nomine mille talenta. Quare laus et gloria tibi deꝰ. qui humana merita taliter ordinasti / ꝙ secūdū quātitatē voluntatis et potestatis (que sunt in homine) efficitur magnum vel modicū cadens meritum in eodē: q̄d acquirit ꝓpter bona opera siue mala. ¶ Domine deus cui nichil deficit virtuosum: ita cōgrue ordinasti hominē et decenter: ꝙ tibi cum placuit ordinare / vt meritum cadēs in eo crescat secundū augmentū suorū operū que adipiscitur in hoc mūdo. Quia cum aliquis sanctus homo per infusionē tue gratie sibi date bene incipit conuersari / et ordinat in illa sua sancta cōuersatione (sicut aliqui qui tibi gratiarū referunt actiōes) omne bonū descendens ab huiusmodi conuersione laudabili: multiplicat et augmentat gloriam illius / qui pmo incepit taliter cōuersari. ¶ Consimili modo est de aliquibus hominibus: qui fuerunt radix et ꝑncipiū īchoādi aliq̄d viciosum. q̄a quādo aliq̄s est initiū heresis / vel alicuiꝰ praue cōsuetudīs introducere / et sic decedīs: tātā culpā merebit atq͂ penā / q͂ꝫtū malū fuerit atq͂ damnū / q̄d ꝓcesserit exortūq͂ fuerit ab ipso / q̇ huiusmodi facinorosa ꝑmitꝰ inchoauit.

¶ Cum tu ergo domine imortalis ordinaueris vt secundū bonū vel malū/cuius homo fuerit inchoator/crescat suū meritum siue demeritū qđ expectant et nō incipiūt bona opera facere illi q̄ ea incipere sunt potentes: quare non incipiūt ediuerso illa mala que incepta sunt/totis suis viribus euitare/vel ea q̄ prōpta sunt iam ab aliquibus inchoari. ¶ Quod infortuniū impedit ita homines huius mundi / ꝙ citius et libentius sine comparatione/sunt inceptores ꝛ cōstructores bonorū temporaliū huius vite misere / et inanis: q̄ꝫ bonorū quibus acquiritur eterna beatitudo glorie paradysi. et caligo sic eos excecat: vt tardius ac remissius vitent mala a quibus oriuntur merita penarū inestimabiliū ꝑpetuo in inferno: q̄ꝫ mala huius seculi: ex quibus respectu priorū damna valde modica oriuntur. ¶ Reuera omnia hec predicta mala et errores / cadunt in hominibus. quia citius sine comparatione/diligentius/maiori q̄ꝫ feruore recolūt bona ꝛ mala huius seculi: q̄ꝫ bona vel mala alterius: que sunt ꝑpetua sine fine/ quēadmodum dispositum est a te deo.

¶ Qualiter deus ordinauit hominem in hoc ꝙ ipsi dedit liberam voluntatem.

Deus qui nunq̄ꝫ sine spe misericordie inueniris: tuo subdantur seruitio omnes populi. quia tu ordinasti ꝙ homo in faciendo bonū vel malum / liberā habeat voluntatem. quia vnusquisq̄ꝫ recipit ex hac libertate ordinationem in se: ad id quod specialiter est creatus. ꝛ ideo sentit quilibet in se posse bonū agere siue malū. ¶ Unde exaltetur nomen tuū deus. quia tu ordinasti ꝙ libera voluntas insit homini: et hoc propter duos motus/in quibus ipsum in hoc seculo posuisti. et ordinasti vt per primū motum habeat liberam voluntatem ad faciendum bonū: et ꝑ secundū similiter illud idē ad operandū peruersa opera et iniqua. ¶ O plurimū est apta ordinatio hec quam in homine posuisti. quia primus motus procedit a re habenti esse/ secūdus autem ꝓcedit ꝛ oritur a priuatione. Unde propter hoc ordinatur ꝙ libera voluntas quā homo sentit inesse sibi in bonis operibus faciendis: descēdat ꝛ procedat a re existenti in esse/ꝑ tuam gratiā ei datā. et libera volūtas quam homo sentit sibi eodēmodo inesse ad omne malū/et ad ꝑuersa opera facienda: ꝓcedat a priuatione que est res carēs gratia atq̄ꝫ esse. quare secūdum hoc designatur esse beatitudo in homine ꝓpter esse / et infelicitas propter priuationem que priuatur totaliter quouis esse. ¶ Deus qui pusillanimes corroboras et sustentas. tu ordinasti ꝙ libera voluntas que est in homine: insit ei in hoc seculo moderate/et hoc ratione duorū oppositorū/ad q̄ indifferenter se habet libera voluntas: que duo contraria sunt nō esse atq̄ꝫ esse. ¶ Et sicut tu ordinasti vt homo moueatur ad faciendū bonū/ ꝓpter naturam esse qđ ei tu misericors tribuisti: sic cōtingit accidentaliter ꝙ homo mouetur ad faciendū malū/ratione priuationis a qua homo ꝓcessum habuit atq̄ꝫ ortū. ad quā iterū rediret: nisi tu in esse in quo est ꝑ tuā misericordiā sustineres. Unde homo habet solum naturam volendi bonum /ratione esse qđ tu sibi creator omniū prebuisti: sed ipse ꝑ se habet semꝑ suā volūtatem pronā naturaliter ad faciēdū omnia mala opera et ꝑuersa/ꝛ hoc ratione priuationis a qua ꝑuenit in esse. ꝛ ꝓpter hoc est in homine libera voluntas: q̄ꝫ ista duo contraria habent in eo equaliter actum suū et ꝙ hoc sit verum/ ꝓbare ꝛ videre potest istud quilibet in seipso. ¶ Tibi deo omnis virtus ꝛ gloria largiatur. quia tu ordinasti vt liberū velle ꝑmaneat in rationali potentia et existat: atq̄ꝫ ab ea procedat ꝛ deriuetur/necnon in ea floreat ac fructificet. et hoc in rebus illis ꝓpter quas homo meret esse particeps tue glorie paradysi. vnde quia potentia rationalis/est radix et subiectum liberi velle: ob hoc ipsa est nobilior potētia q̄ꝫ aliqua aliarum. ¶ Q liberum velle permaneat in potentia rationali tantū/ꝛ non in aliqua aliarū potentiarū patet: quia non potest ꝑmanere in potentia vegetabili / et in seipso potest quilibet hoc probare. quia nemo sentit ipsam in predicta potentia. nec potest permanere in potentia sensitiua: nam non sentimus in ipsa liberum arbitrium /in faciendo de duobus cōtrarijs quod malimus. quia sensitiua potentia cōtrariatur nobis ad volendum illa que sua natura exigit et requirit. nec ꝑmanet in imaginatiua: quia nequit imaginari duo opposita simul i eodem tempore. neq̄ꝫ in motiua potest subsistere. quia motiua nullū habet aliud officiū /nisi vt sit obediens ad complendū facto et opere quicquid rationalis eligit aut discernit. ¶ Causa quare liberum velle ꝑmanet in potentia rationali/est hec: quia dum potentia sensitiua et imagitiua obtulerunt aliquid rationali: tunc ratiōalis discernit et speculatur quicquid est in eo boni/vel mali. et viso tam bono q̄ꝫ malo et ꝑcepto tunc sentitur in homīe libera voluntas/ ad faciendū bonū vel malum. quando autem libera volūtas sentitur in homine: tunc potentia rationalis eligit illud qđ mauult/siue bonū fuerit/siue malū. ac ꝑcipit motiue potentie / vt deferat ad effectum: quod ipsa pre ceteris elegit. ¶ Suauis domine q̄ꝫ plurimū misericors et benigne/tibi honor/et reuerētia insit semꝑ: q̄ hominem dispositione tam mirabili ordinasti. quia sicut ordinare posuisti meritum/quod cadit in homine/in rationali potentia: sic posuisti liberam voluntatem (que est in homine) in potentia rationali. Quis sicut interest nature meriti/ꝙ nusq̄ꝫ sit nisi in potentia rationali; sic interest libere velle nature

humane/vt nuſq̄ꝫ permaneat niſi in rationali poten
tia. Unde iſtud eſt aptiſſime ordinatum: quia poſtq̄ꝫ
cadit in homīe glorie meritū/ſiue pene (ratiōe libere
volūtatis/q̄ eſt in homīe) oportet vt meritū ⁊ libera
voluntas habeant idē ſubiectum: in quo ꝑmaneant
et a quo habeant originem ⁊ proceſſum. Quia tanta
eſt coniunctio et conuenientia/que eſt inter liberam
voluntatem et meritum glorie/ſiue pene: ꝙ vnū non
poteſt in hoc mūdo ſine reliquo ꝑmanere. nam vbi=
cūq̄ꝫ eſt vnū iſtorum oportet ibi eſſe et reliquū. ⁊ hoc
eſt/quia libera voluntas eleuata per gratiā eſt in eſſe
ad hoc vt in homine cadat meritū: ⁊ meritū cadit in
homine/quia voluntas libera eſt in eo adiuta ꝑ gra=
tiam. ¶ Domine cuſtos noſter. tu ordinaſti vt citius
ſit in eē meritū hominis q̄ꝫ opus ſenſuale: ꝓpter qđ
homo/intellectuale meritū eſt acquirens. Et hoc eſt
quia tu voluiſti vt rationalis potentia habeat prius
in ſe ſenſum libere volūtatis: et poſtq̄ꝫ elegit et diſcre
uit bonū facere ſiue malū/ſtatim acquirat ſibi meri=
tum aut demeritū: et hoc tam in bonis operibus q̄ꝫ
in malis. ⁊ poſt acquiſitionē meriti imediate poten=
tia rationalis precipit motiue/vt deducat ad effectū
hoc quod ipſa primū elegit. vnde ſecundū hoc oſten
ditur: ꝙ citius cadit meritum in homine/q̄ꝫ effectus
operis merito ferat lucrum. ¶ Mirabiliter ordina=
ſti domie deus: omnes actus et officia potentiarum
anime. quia per ordinē/alie poſt alias ſunt in actu: ꝑ
ut ordo exigit earū. ¶ Deus fons ſapientie emanan
tis tibi laus ⁊ gloria tribuatur. quia ꝓpter maximā
ordinationem in qua hominē poſuiſti: ſequitur pre=
deſtinationē non habere tantū poſſe in hominibus
quātum ipſi attribuūt q̄ꝫ plurimi infideles dicentes
ꝙ imponit neceſſitatē actibus humanis. Quia cū in
humana anima ſit citius actus libere voluntatis et
meritū quod cadit in homine/q̄ꝫ ſit actus motiue po
tentie exterioris: ꝓpter hoc ſequitur ꝙ predeſtinatio
non habeat illam coactionē in hominibus/quā plu
res credūt atq̄ꝫ opinātur. quia citius obligantur ho
mines ad faciēdū bonū/⁊ ad malū euitandū ꝓpter
liberam voluntatem (que in ipſis eſt) q̄ꝫ opus moti=
ue potentie ſit in actu. vnde ſicut potentia rationalis
eſt illa ad quā ꝑtinet voluntas libera/et a qua ſumit
meritū cuiuſcūq̄ꝫ: ſic motiua potētia eſt illa a qua in
ſtrumentaliter ꝓcedit quicquid eſt predeſtinatū ho=
minibꝰ in hoc mūdo. ¶ Unde cum vnuſquiſq̄ꝫ obli
getur citius ad faciendū bonū et ad euitandū malū
q̄ꝫ opus motiue potentie ſit in actu: ꝓpter hoc ſequi
tur ꝙ nemo excuſatur vt nō faciat bonū et vitet ma=
lum ꝓut melius illud ſciuerit vitare. licet quilibet ſe
qui habeat/et ducere ad actū quod ſibi ꝑdeſtinatum
fuerit in hoc mundo/ſiue bonū fuerit ſiue malum: et
hoc ſecundū ꝙ in tua preſcientia pater omnipotens
eſt preuiſum. ¶ Domine deus qui vis in omnibꝰ iu
ſticiam obſeruari glorificetur nomen tuū, quia eo ꝙ
poſuiſti in homine liberam voluntatem: ſequitur ꝙ
vnuſquiſq̄ꝫ meretur gloriā vel penam ꝑpetuā in in=
ferno. et niſi tu poſuiſſes in homine liberā volunta=
tem: ipſe dignus pena vel gloria non fuiſſet. Et cau=
ſa quare cadit meritum in homine eſt hec: quia citiꝰ
cadit in eo meritū boni vel mali/q̄ꝫ cadat in eo id ꝓ
pter quod homo peruenit ad quod eſt predeſtinatꝰ.
quia meritū deſcendit a libera voluntate. et predeſti
natio procedit et peruenit in eſſe operis/quod mo=
tiua potētia operatur: in hoc ꝙ peruenit ad id quod
eſt ei predeſtinatum ſecundū ꝙ placet tibi deus.
¶ Si illi qui per predeſtinatiōem decipiuntur qui di=
mittunt et poſtponūt facere bona et vitare mala/ꝓ
pter predeſtinationem cui attribuūt hoc quod non
intereſt ſua: cognoſcerent iſtam ordinationē quā tu
in quolibet homine poſuiſti/eo ꝙ prepoſuiſti meritū
operi potentie motiue: ipſi nullatenus attribuerent
predeſtinationi illā vim/vel illū vigorem quē ipſi at
tribuūt. imo eam vilipenderent/et nullo modo con
ſiderarent in eadē. ¶ Deus qui nature create domi=
naris/tua potētiſſima natura creatrice. quicūq̄ꝫ ſunt
in errore propter predeſtinationem decipiūtur. quia
attribuūt quod non eſt in ipſa libere voluntati: igno
rantes virtutem ⁊ nobilitatē quam tu poſuiſti in ea=
dem. Unde quia ipſi ignorant ea que pertinent ad
liberam voluntatem: ob hoc contingit vt illi qui ſunt
in errore predeſtinationis/non credāt ꝙ aliquis obli
getur ad faciendum bonū/vel ad vitandū malum.
aut habeat retributionem de operibus que peragit
in hoc mundo. ¶ Illud quod confidentes predeſti
nationem obcecat attribuentes libere voluntati qđ
in ipſa non eſt: eſt quia ipſi dicūt ꝙ ſi libera voluntas
eſſet in eſſe/homo eſſet potens facere contrariū hu=
ius qđ ab eterno in tua ſcientia eſt preuiſum. Unde
quia ipſi aſſerunt et confirmāt ꝙ impoſſibile eſt ali=
quē poſſe facere cōtrariū huius/quod tu ſcis homi=
nem eſſe facturū: ob hoc ipſi attribuūt non eſſe libere
voluntati/aſſerentes non exiſtere liberū arbitrium
ſeu etiam voluntatem. Aliud quod eſt in libera vo=
luntate/quod ipſi aſſerunt non eſſe etiam/eſt aucto
ritas quā habet potentia rationalis in diſcernendo
equitatem vel eius contrariū/antequā motiua poten
tia exterior ꝑueniat ad operationē huius qđ eſt ho=
mini predeſtinatum. ¶ Unde aliud eſt illud quod
eſt libera voluntas: et aliud eſt illud quod ipſi credūt
eſſe liberam volūtatem. quia libera volūtas ſecun=
dum veritatem non eſt res que poſſit de duobus cō
trarijs facere quod malit: imo eſt res quam quis
ſentit in ſe habere libertatem faciendi de duobus cō
trarijs quod malit. et iſte ſenſus ſentitur ex toto li=
ber in potētia rationali/a principio quo potentia ra
tiōalis incipit diſcernere hoc quod eſt bonū/et quod
eſt ſiniſtrū vſq̄ꝫ ad finem: quando precipit motiue po
tentie vt ipſa hoc peragat quod diſcreuit ac ꝑelegit.

❡Gloriosissime deus: qui nunqꝫ derelinquis in tua clemētia cōfidētes ꝓpt liberū sensum quē homo sentit in sua libera volūtate. quia sentit eē in eo liberam volūtatē/ in faciēdo bonū aut malū: ob hoc cadit in homie meritū glorie/ vel obligatio pene. quia postqꝫ sequit illud qđ fit in potētia motiua exteriori: ꝯtigit necessario illud qđ de necessitate oportet contingere qđ est preuisum in tua pſciētia ab eterno: tamen ipsa tua pulsio nō infert coactionē homi/ sed liberā volūtatem. Unde cū homo sit in tali ordinatiōe cōstitutus: sequit ꝙ vnusquisqꝫ est creatus a te/ in aptissima dispositione diligendi te/ et glorificandi/ ⁊ exaltandi ppetuo nomen tuū: ⁊ illud patefit. quia omnes tenētur generaliter ad peragendū bonū/ ⁊ ad vitandum malum: licet predestinatum sit vnicuiqꝫ quicquid ab eo est toto vite sue tempore peragendū. ❡Tibi dñe laus et gloria. quia sicut tu illuminasti mundū p claritatem solis/ lune/ et syderum: sic illuminasti et ordinasti hominē per liberā volūtatem. quia causa ipsiꝰ est vnusquisqꝫ paratus acquirere meritum glorie vel pene. ❡Deus omniū gentiū dominator: tu ordinasti vt natura non compellat/ siue cogat rationale animal: sicut compellit cetera animalia carentia ratiōe: que coacte et cōpulse oportet secūdum cursum incedere naturalē/ quia carent libera voluntate. Nā quia dedisti homini liberam voluntatem / ob hoc accidit ipsum habere liberum arbitriū/ incedendi secundū sensum et proprietatem quā natura ei tribuit: vel incedēdi per suū contrariū scilicet contra cursum naturalem. nam si natura sibi exigat vt comedat propter famem/ ⁊ bibat propter sitim: si ipse voluerit comedet atqꝫ bibet: vel si voluerit famescet ⁊ sitiet/ a cibo abstinens atqꝫ potu. sed non est sic de alijs animalibus irrationalibus. quia cū voluntas libera non sit in eis: ob hoc ipsa faciunt secūdū sensum qui naturaliter in est eis. ❡Unde ꝓpter liberā voluntatē que est in homine: ipse peculiarē habet naturā/ qua natura carent cetera animalia. nam de animalibus irrationabilibus sequitur secundū cursum naturalem: vt genitū assimiletur mari/ vel femine: ipsum in suis accidentibus generanti. ita ꝙ si masculus vel femina a quibus habuit originem sit bonus: similiter pro maiori parte genitū erit bonū/ ⁊ ecōuerso. sed non est ita de hominibus: quia quādoqꝫ nequā parentes optimū filii generant. iuxta illud. Sepe creat pulcras aspera spina rosas/ ⁊ ecōuerso. quare benedictū sit dñe nomen tuū. quia hoc inest hominibus ratione libere volūtatis. quā dedisti eis: vt acquirant sibi meritum glorie: vel dānationis ꝑpetue gehenne: ratione cuiꝰ demeriti cognoscitur et ostenditur rectum iudicium tui deus.

❡Qualiter deus ordinauit ꝙ omnia bona procedant ab ipso.

Deus sub cuiꝰ custodia ꝓtegimur ab insidijs inimici: tibi omnis virtus/ et gloria tribuatur. qui ordinasti hac dispositione totū mūdum/ vt omnia bona que sunt vel possunt esse procedāt et descendant tm̄ a tua virtuosissima perfectissimaqꝫ bonitate. ❡Domine deus. esse qđ dedisti homi/ est optimū respectu priuationis: que nullū bonū habet. vnde eē humanū ꝓcessit a muneris largitate: quia prebuisti eē elementis ex quibus homo componitur. et tu dñe creasti virū et mulierem/ a specie quorū ordinasti vt ceteri haberent originem in hoc mundo/ qui perfruerētur bonis a tua procedētibus bonitate. ❡Tu pater ingenite: creasti metalla vegetabilia/ ⁊ animalia bruta: que sunt bona tēporalia hominibꝰ in hac vita. ⁊ dedisti illis ea ꝓ libito sue volūtatis: et oīa ista bona (vt patet omnibus) a te solo fonte luminū ꝓcesserūt. ❡O sumū omniū culmē rerum / maiora bona ⁊ meliora ꝙ possunt eē in hominibꝰ scimus ⁊ ꝑcipimꝰ ista eē: vt tu bñdicaris ab eisdē/ venereris/ metuaris/ glorificeris: ⁊ sic de silibꝰ. ⁊ nulla alia bona pñt istis aliqͣtenꝰ ꝯpari. Unde cū tibi laudes impēdere a quocūqꝫ/ sit maius bonū qđ in hominibꝰ possit eē: oportet vt istđ tātū bonū oriat a te: et nō ab aliquo alio. q̄a a te decet ipm̄ ꝓcedere/ ⁊ ad te redire. ⁊ in te facere ꝑpetuā mānsionē. ❡Manifeste ꝓbat ꝙ quicqͩ honoris et boni inest hominibus/ inest eis q̄a tu nobilitasti eos pre ceteris creaturis/ ⁊ finalit eos ita tenere dilexisti/ ꝙ voluisti effici verꝰ homo/ ⁊ postea subijsti pro eis mortem vt eos ab inimici redimeres potestate: que vniuersa procedunt a tue influentia bonitatis/ quia tantū bonū nō posset oriri vl' deriuari ab aliqua creatura. ❡Gloriosissime deꝰ q̄ cuncta cōspicis ab eťno: tibi honor et reuerētia isit semꝑ quia oīa bona/ q̄bus alij alios in suis necessitatibus iuuant: et sibiiuicem ministrant: procedunt a tua largiflua bonitate. sine te enim factum est nullū bonū. Nam voluntas quā habent possidentes bona tēporalia ad erogandū pauperibus tuis deus/ ⁊ cōpassio quā habent alij de miserijs alioꝝ/ ⁊ charitas q̄ viget siliter iter eos: oīa ista bona a te solo creatore omniū oriūtur. q̄a tu ministras diuitibꝰ bona tēporalia huiꝰ mūdi vt pias elemosynas erogēt pauperibus ⁊ egenis: ministras eis etiā pauperes/ quibus p̄dicta bona valeant erogare. ❡Nullo modo q̄s debet p̄sumere ꝙ aliqđ bonum ꝓcedat ab aliquo/ nisi tm̄ a te deo bonoꝝ omniū largitore. q̄a nisi tu dares hominibus modū/ ⁊ ꝓprietatē faciendi bonū nūqꝫ illud p se possent facere. ⁊ nisi tu eisdem cōferres bona tēporalia/ q̄bus ipi bonū facerēt: ipis abesset materia illđ boni faciendi. ⁊ nisi tu similiter ordinares / vt essent istorū bonoꝝ tēporaliū receptores: nō eēnt quibus cōferri possent in hoc seculo ista bona. ❡Misericors dñe et saluator. donū qđ inest iusto homini/ nō habet illđ

a seipso: sed solū a te a quo q̇cq̇d boni est/ ꝓcedit. q̄a si
ipe te diligit et honorat cognoscēs tuā maximā bo=
nitatē/suāq3 percipiens miseriā ꝛ fragilitatē: id non
inest ei ex se: sed de tue influentia bonitatis. quia nisi
tu sibi infunderes illud bonū: ad eū nullatenus de=
ueniret. ¶ Nam nisi tu post creationē hoīs in eo
poneres tuā gratiā et iuuamē/ sed sua natura ꝑmit=
teres eū vti/ que inest ei a parte ꝓuationis: nūq3 ho=
mo ꝑ se faceret vllū bonū/ imo esse suū deleret et redi
geret ad nō esse. ꝛ licet tu dn̄e in eē hominē sustine=
res: tamē parū faceret bonū: nisi tu sibi bona gr̄e lar=
gireris. ¶ Omnes generalit̄ sustinent̄ in eē/ a tui dn̄e
bonitate: sed aliqui sunt q̇ incedūt ꝑ cursum sue ꝓpe
nature/ ꝛ tales sunt illi qui credūt esse in maiori ꝛ al=
tiori gradu honoris et bonitatis/ q̄3 sint. quia ipi cre
dunt qꝫ ꝑ se sint boni/ et in veritate fit omnino modo
cōtrario. quia ipi de se mali sunt et ꝑuersi. sed illi qui
sunt beneficiati tue muneribꝰ gratie: sunt illi qui co=
gnoscūt qꝫ quicq̇d boni inest eis/ ꝓcedit a tua largi=
flua bonitate: ꝛ malum qđ inest eis ꝓuenit a seipsis.
¶ Singularis dn̄e refugiū miserorum. tibi laus/ ho
nor/ et reuerentia tribuatur: ꝓpter bona gratuita tē=
poralia/ iter cetera nobis data. et presta nobis gratiā
vt ipi simus contenti dū viximus in hoc mundo.
Quia tu pater misericors: prebes hominibus ꝓprie
tatem/ qua sciant recipere bona a creaturis: quas eo
rū seruitio subdidisti. et sicut appropriasti hominibꝰ
naturam qua sciant recipere bona a creaturis: sic ap
propriasti ꝓprietates creaturis/ quibus se preparent
et se reddant idoneos seruitio eorūdē. ¶ In hoc ostē
ditur pater piissime: qꝫ non est alius deꝰ preter te. q̄a
absq3 te non possent habere homines bonū aliquod
a bonis tēporalibus in hoc mūdo. nam nec ipsi per
se illis possent vti: cum non possent ea aliquatenus
acceptare. nec bona tēporalia possent se appropriare
aut adaptare vt prodesse hominibus per se possent.
¶ Deus qui nostrā fragilitatem subleuas/ ꝑ tuorum
munerū largitatem: tibi virtus et benedictio agno=
scatur. quia sūma bona que tu largiris in gloria pa
radysi/ solū oriuntur et prouenIunt a te solo: cum illa
eterna requies et sūma delectatio (que non debet ali
cui in hoc seculo comparari) sit solum te perfrui/ com
templando. ¶ Causa quare bona celestis patrie/ a te
solo habent originē et ꝓcessum/ est: quia bona cele=
stis patrie sunt ꝑpetua sine fine. Unde cū nichil sit
infinitū preter te: ob hoc ꝓbatur patenter qꝫ bona ce
lestis patrie procedūt a te solo. Et maxime quia bo=
na glorie nichil aliud sunt/ nisi presentatio iustis ibi
existentibus: tue gloriose essentie/ et tue cognitio bo
nitatis ꝛ cetera. ¶ Dn̄e deus: cuius gloria est iustis re
quies sine fine. omnibus potest constare qꝫ istud bo=
nū qđ inest homini (cū ei datū sit eē humanū: et non
est in priuatione essendi aut in esse aliorū animaliū)
a te oritur solūmodo/ et procedit. ¶ Et nisi tu pater
piissime in eē humano (in quo est) hominem sustine
res/ ipse subito rediret in nō eē: et ita nichil eēt in re=
rū natura/ ꝛ postq3 non esset in eē/ nullum bonū exi=
steret in eodem. ¶ Istud idē sequitur de bono quod
inest homini: causa bonoꝝ operū/ que ipse facit. quia
nisi illud bonū oriretur a te/ non posset eē in hoīe.
et nisi similiter sustinerer̄ in esse a te/ deleretur ꝛ ad ni
chilū redigeretur: ꝛ ita sequitur qꝫ nullum bonū sit in
esse/ nisi ꝓpter te solum. ¶ Eterne deus sine princi=
pio et sine fine: tibi omnis virtus et reuerētia prebea
tur/ cum tu sis ꝑfectio totius bonitatis. quia nullum
bonum potest esse in eē: nisi causa tui/ et tue ordina=
tionis. Quare quicq̇d boni inest hominibus et cete
ris creaturis/ ratione ordinatiōis et aptissime dispo
sitionis firmamēti/ ꝛ quatuor elementoꝝ: totū ema=
nat et oritur a tue influentia bonitatis. quia tu ordi
nasti vt q̄cuq3 sūt ī firmamēto/ ꝛ ī q̄tuor elemētis sint
aptissime ordīata. ꝛ ordinasti siīr qꝫ q̄cūq3 sunt in
hoc sc̄lo hūano seruitio deputēt̄: ꝛ hūana species ser
uiat tibi soli. et sic oē bonū ꝓcedit a te solo et reuertit̄
ad te solū. ¶ In hoc pater omnipotens/ qꝫ tu nobi=
litasti hominem tanto munere gratiarū: contingit vt
in possessione ipsoꝝ bonoꝝ tēporaliū (q̄ diuersis mo=
dis a diuersis hominibus possident̄) est aptissima
ordinatio a te facta. quia in possessione ipsoꝝ bono
rum/ alij alios adiuuant. nam agricole colūt agros
quorum cultura sustentant̄/ et viuūt ceteri non colē
tes: et equitibus dedisti officiū siue dignitatē/ agri
colas et viatores et quoslibet alios defendendi. et re=
ges/ principes/ et alios barones facis suis subditis
dominari: vt reddant vnicuiq3 qđ est iustum. et sic de
ceteris dignitatibus/ et officijs. quia omnia respecti
ue ad bonū/ adinuicē sunt annexa. ¶ Exaltetur no=
men tuū deꝰ/ per omnes huius seculi nationes. quia
dilectio/ honor/ dignitas/ ꝛ reuerentia/ ac exaltatio: q̄
omnia humana species est assecuta: quia humanā
carnem sumere voluisti/ omnia hec predicta insunt
ei gratiose: et a te solo omnia ista bona et he gratie
processerūt. ¶ Unde maximā exaltationē/ honorē/
libertatē/ et cetera bona assumpsit humana species:
quando tu deus verus homo effici voluisti. volens
carnem humanam assumere in vtero beate virginis
gloriose. ¶ Specialiter quilibet christianus tenetur
te diligere quantū potest: et plus etiam si vltra suum
posse eēt possibile te amare. quia istud tantū bonum
qđ inest specialiter christianis: eo qꝫ voluisti effici ve
rus homo: totum inest eis causa tui solius et nō alte
rius: quia ante assumptionem tue carnis humane
(ꝓpter peccatū originale) oēs descendebant genera
liter in infernū: a quo humanā speciē nichil aliud po
tuisset purificasse atq3 liberasse: nisi solū tu vere ho=
mo/ et vere deus: qui nostre miserie cōpassus es. vn=
de ex hoc letetur tota christianitas: quia tu nō alios
a penis gehēnalibus liberasti: nisi solum illos qui te

verum hominē credunt esse. ¶ Juste dñe/qui respondes cuilibet secundum suorum operum merita ī hoc seculo acquisita. ista illuminatio que inest catholicis quia credunt te conceptum ex sancto spiritu/ꝛ carnē humanā in vtero beatissime virginis assumpsisse: ꝛ alios articulos fidei orthodoxe: processit a te fonte luminum a quo bona cuncta oriuntur/ꝛ omnia pertinentia ad tuam humanitatem fuerunt a prophetis pluribus prenunciata. ¶ Quia tu inspirasti prophetas/ad prophetizandum ea que de tua humanitate/et deitate predixerunt. ꝛ euangelistas ad euangelizādum ea que in suis de te euangeliis retulerunt. et sic omnia bona que insunt nobis: a tue bonitatis eminentia descenderunt ¶ Unde cum omnia bona huius seculi: ꝛ alterius a tua procedant solummodo bonitate: decens est ꝛ consonum rationi: vt generaliter omnes homines tibi seruiāt / te adorent/ꝛ tuum nomen glorificent ꝛ exaltent. recognoscentes q̄ tibi soli debeī omnis laus/gloria/honor/reuerentia/atq̃ virtus. qui es omnium verus deus.

¶ Qualiter deus ordinauit q̄ nullum malum procedat vel processerit ab eo.

Deus qui respondes iuste meritis cuiuscunq̃: benedictum sit gloriosissimum nomen tuum. quia tu ordinasti vt omnia mala diuidant̄ in duas partes/in malum culpe ꝛ malum pene. ꝛ ordinasti q̄ malum culpe non habuerit a te originem: vel processum: sed permisisti vt a nostra fragilitate sumpserit originem: ꝛ in esse deuenerit propter eam. sed hoc ordinasti vt malum pene a te hominibus infligatur. ¶ Unde malum/siue passio que est ī nobis ratione famis/sitis/caloris/frigoris/et infirmitatum/ꝛ sic de aliis: inest nobis a tua iusta sententia que condemnat nos ad patiendum penā ratione culpe que cadit in nobis. ¶ Sed malum culpe siue criminis. sicut est superbia/ira/inuidia/homicidium/proditio/ignorantia/luxuria: ꝛ sic de aliis vicius: oīa ista cadunt in homine causa sue nature fragilis et misere: a qua predicta oīa mala deriuantur. ¶ Pater misericors deus: oīa mala culpe que īsunt demonibus: ab eisdem tantūmodo processerunt/et nullatenus a te deo. quia quando demones per superbiam peccauerūt: illud peccatum superbie processit solummodo ab eis: eo q̄ ipsi nō reddiderūt tibi gratias de gratia eis facta quando eos in esse angelico creasti ¶ Nam maxima absurditas fuit ista/quando ipsi conceperūt in se tantam elationē q̄ voluerunt et cupierunt esse similes tibi deo: non agentes gratias tibi. quia tu eos de nichilo procreasti/ipsos faciens creaturis ceteris digniores. vnde propter peccatum superbie/que tunc in ipsis cecidit: cecidit in eis accidentaliter malum culpe. Quia voluntas quam demones habuerunt/quando voluerunt similes esse tibi: habuit initium in seipsis: ꝛ ab ipsis solis tunc orta fuit: ꝛ mansit etiam in ipsis. quia ipsi voluerunt sicut tu se habere. ꝛ quia in ipsis fuit illa voluntas cōtraria rationi: ob hoc tale peccatum ab ipsis fuit demonibus inchoatum: ꝛ in ipsis fuit postea pseuerās. quare patet q̄ tu minime fuisti culpabilis in peccato culpe demonum quod admiserunt. ¶ Deus ad cuius perfectionem nichil deest. malum culpe qd̄ inest michi ab origine mea: processit a peccato prothoplasti quod inest generaliter omnibus hominibus. q̄a omnes sunt ab eius recto stipite descendentes ¶ Unde benedictus sis tu pater misericordie: qui talit̄ hoīem ordinasti. quia potentia sensitiua que est in homine est ei causa et occasio/vt inclinare: et subdere possit se peccato. nam ratione ipsius inest homini proprietas qua inclinet se ad vanitates huius seculi. ¶ Et ratione potentie rationalis inest homini causa ꝛ occasio vt inclinet se ad tuorum obseruantiam preceptorum: ꝛ ad contemnendum huius seculi vanitates. quia talis est sua proprietas vt faciat hominem te diligere/metuere/ꝛ laudare. ¶ Congrua est ordinatio mundi deus: cum tu ordinate posueris in hoīe potētiam rationalem/ꝛ potentiam sensitiuam. ꝛ moderatur sic quelibet in suo robore ꝛ natura: vt a neutra cogatur homo dummodo velit. propter hoc seq̄tur q̄ malū culpe procedit ab homine: ꝛ non a te deo oīm creatore ¶ Et q̄a iste due potentie sunt quasi cōtrarie operatione: ob hoc sentit in se quilibet liberam voluntatem/posse bonum facere siue malum. Quia inquātum potentia sensitiua offert homini occasionem faciendi malum: intantū dat ei rationalis potētia voluntatem faciēdi bonum/et econuerso. ¶ Singularis dñe/mitissime/ꝛ benigne quādo creasti primū hominē ꝛ dedisti ei bonū vel malū faciendi liberā voluntatem: potentia sensitiua vicit in eo potētiā rationalem. quia propter cupiditatem comedit ꝓhibitū sibi fructum: ꝛ fuit inobediens tuis iussis. ¶ Unde dñe tūc cecidit in ꝓthoplasto accidentalit̄ malū culpe ꝛ criminis: suīpsi⁹ tm̄modo ratione. q̄a sicut fuit potens sequi naturā potētie sensitiue: sic ꝛ naturam rationalis potētie si voluisset seq̄ in oībus potuisset postq̄ eandē potestatē habebat in ea quā ꝛ in potentia sensitiua ¶ Et q̄a prim⁹ homo noluit se bono sed malo poti⁹ īclinare: ob hoc p̄ seipm̄ cecidit in peccatū. ꝓpt̄ qd̄ tu ordinasti: vt caderet ī eo pena q̄ eū puniret vehemēter ob peccatū: vt tu in eo iustitie redderes iura sua. q̄obrē ꝓbat̄ peccatū nō habuisse a te originem: quāuis tu creaueris potētiam sensitiuā: imo incepit ī primo homine. quia voluit sequi naturam potētie sensitiue: q̄ a nō esset priuatione ortū habuit ac ꝓcessum. ¶ De⁹ oīa p̄sciēs ab eťno. sepe ꝛ sepius

cogitaui vnū malū culpe qđ cecidit i adam ceciderit in eum causa tue prescientie. quia tu precepisti ei vt illo fructu nullatenꝰ vesceretur: et sciebas illū eo vesci: licet tu sibi ex illo comedere prohiberes. ¶ Et percepi verissime ꝙ licet tu scires adam esse ex illo fructu sibi prohibito comesturum: quāuis ei mandatum contrarium tribuisses. hinc malum culpe quod cecidit in adam/a te nullatenus fuit ortum. neqꝫ sue trāsgressionis reus seu culpabilis extitisti: imo quicquid in eo mali cecidit totum originem habuit a seipso: ob hoc quia tuis mandatis noluit obedire. ¶ Causa quare intelligitur ꝙ peccatum originale peruenit in adam a seipso tantum/⁊ non a te/est hec. qa quando tu creasti eum tu posuisti in eo potentiam sensitiuam et rationalem temperate. ⁊ ita quando posuisti eum in libertate faciendi bonum vel malum peruenit in actum malum culpe: scilicet peccatum qđ non erat in humana specie anteqꝫ libertas primo homini esset data. ergo peccatum non recepit esse ante eiꝰ libertatem/sed post. vnde data primo homini libertate ipse existens in eadem se subdidit ad peccandū. et sic peccatum incepit prius in actu potentie motiue: que propter mandatum potentie rationalis mouit se ad comedendum pomum sibi a te inhibitum. ¶ Domine deꝰ: qui vlcisceris malefacta. multotiens imaginatus sum mecum ⁊ sepiꝰ cogitaui: vn de septē peccata mortalia que cadunt in hominibus habuerunt originem vel processum/et vnde etiam sui primum principium habuerunt. et percepi verissime ꝙ predicta septem peccata insunt hominibus: quia ipsi se inclinauerunt prosequi naturam potētie sensitiue: naturam rationalem prosequi postponentes. vnde sicut tu dñe deus/posuisti in primo homine temperantiam rationalis potentie/⁊ temperantiam equaliter sensitiue: sic debitam temperātiam in quolibet posuisti. quare sicut peccatum in primo homine fuit natum: sic mortalia peccata in quolibet oriuntur. et hoc semper quando est inobediens rationali potentie ⁊ rebellis: et amplectitur naturam potentie sensitiue. ¶ Sicut est īpossibile vt in equore non sit aqua sic est impossibile/⁊ plus etiam sine comparatione aliqua/vt a te peccatum aliquod oriatur. quia sicut mare est plenum aqua: sic es tu plenꝰ ⁊ perfectus plenarie bonitate. et postqꝫ tu es perfectissime bonitatis: probatur ꝙ peccatum non potest a te aliquatenꝰ prouenire. quia peccatum ex defectu prouenit bonitatis. veritas interrogauit animam meam dicēs ei: vnde hoc prouenit tibi: ꝙ per teipsam reputas te eē bonam: et credas esse per te solūmodo virtuosam? et anima mea respōdit ei: certe ista falsa reputatio que in me est/prouenit michi ex natura nō essendi. a qua ego prius ortum habui/⁊ processum. quia de nō esse perueni in esse. et sicut de nō esse deueni in esse: sic est de natura mea: vt credat in ea esse quod nullatenus potest esse. ¶ Mirabiliter pater omnipotens: est cōsonum rationi/ꝙ sicut homo melioratur ⁊ nobilitatur quando te diligit ⁊ honorat/⁊ quando seipsum (quantum in se est) vituperat et contemnit: sic semper deterioratur ⁊ vilescit/quando sibiipsi aliquam dat virtutem/credens ꝙ ratione suiipsius in aliquo constituatur bono. ¶ Causa quare congruit rationi vt qui sibi attribuit quod non decet: deterior efficiatur quotidie ⁊ vilescat/est ista. qa credit se posse trāsgredi in valorem vltra sibi a te terminum prefinitū. ¶ Vnde benedictꝰ sis tu creator omnium: qui tam mirabili ordinatione omnia ordinasti. Quia sicut felices perueniunt ad celestem gloriam: eo ꝙ tibi attribuunt quod tue congruit bonitati: sic infelices perueniunt ad penas perpetuas gehennales. quia sibiipsia attribuūt quod non decet. ¶ Deus a quo nichil nisi optimum deriuatur: tibi laus/⁊ virtus/quia si contingeret (quod absit) vt peccatum a te procederet: nō oportuisset te carnem humanam a ꝟgine assumpsisse. nec passiones aliquas passum esse: vt humanam speciem recreares. neqꝫ necessarium fuisset te similiter dedisse homini liberam volūtatem: vt per ipsam gloriam/vel penam perpetuā mereretur. ¶ Quia postqꝫ tu nullam faceres differentiam inter bona opera/et peccata: non oportuisset te in hoc seculo vel alio aliquid ordinasse. quia tam bonos qꝫ malos posses paradisi vel inferni facere possessores quando auferres iusticie iura sua. ¶ Sed sicut est impossibile ꝙ tua essentia deueniat in non esse: sic est impossibile ꝙ aliquid contrarium rationi/a te pater omnipotēs oriatur. quia quod abest tibi nequit vllatenus in te esse. ¶ Rex regum domine deꝰ: qꝫ crudeliter flagellabūtur illi infelices: qui credunt ꝙ malum culpe a te prouenerit tāqꝫ ab illo a quo dicunt originem habuisse/et per voluntatem cuius deductū est in esse. quia semper sicut tu glorificaris a gentibus benediceris ⁊ laudaris: quādo tibi attribuunt virtutes ⁊ bona que ꝓuenerunt a tue largifluentia bonitatis. sic ab eis contemneris ⁊ vituperaris/quando dicunt vel credunt a te aliquod vicium processisse siue culpa. ¶ Si vicium aliquod vel culpa (quod absit/⁊ abest) a te procederet/qꝫ magnum esset/⁊ qꝫ omnia bona que sunt in te turpiter defedaret. quia quanto quis melior est: tanto in eo vicium peius sedet. vnde infelicissimus potest ab omnibus iudicari qui credit a te deo viciū oriri aliquod magnum siue modicum. ¶ Laus honor/⁊ gloria: tibi sit altissimo creatori. qui es dignatus tantam gratiam infundere fidelibus christianis vt ipsi credant omnia bona a fonte tantū tue procedere bonitatis. et credant vt nichil mali possit oriri siue voluntate/siue opere/a te deo.

¶ Qualiter incarnatio filij dei fuit ordinata.

Deus qui ꝑ assumptionem carnis humane/humanum genus a potestate diaboli redemisti: tibi virtus/ ⁊ gloria quia tua benedicta humanitas quā in vtero beate virginis assumpsisti mirabiliter fuit ⁊ rationabiliter ordinata. quia anteq̄ tu carnem humanam assumeres: voluisti habere causam ⁊ occasionem carnem humanā rationabiliter assumendi. ¶ Causa/ratio/et occasio quam tu habuisti in assumēdo carnem fuit. quia humanum genus per inobediētiam primi hominis ceciderat in peccatum. quapropter omnes ante tuum aduentum in carnem: ad inferos descendebant. vnde quatinus tu humanum genus a tanta voragine liberares: voluisti verus homo effici in hoc mundo. ¶ Quare patet causa et ratio tue carnis assumptionis: quia sicut fuit maxima necessitas humano generi tua recreatio: sic fuit maxima causa ⁊ ratio tue carnis assumptio quam pro redemptione eius subditi potestati diabolice/assumpsisti. ¶ Deus qui per benignitatem tuam speciei humane descendētis ad inferos/es misertus: sic ordinata sunt ⁊ disposita omīa facta tua: vt tu volueris denunciare aduētum tuum in carnem per prophetias plurīū prophetarū. ¶ Itē tibi placuit ordinare q̄ esset ī hoc mundo mulier sanctissima v̄go īcorrupta: ⁊ sine aliquo vicio: a qua sine eius corruptione virginitatis humanam assumere posses carnem. ordinasti etiā vt ipsa esset de tali progenie que tibi lege/credulitate/ ⁊ operibus adhereret. ¶ Tu ergo ordinasti dn̄e deus/vt beata v̄go fieret digna/ vt carnē humanam susciperes ab eadem. quia cum ipsa esset legi subdita: bonis operibus abūdaret/ ⁊ esset virgo corde et opere: fuit decens vt tu in ea ex sancto spiritu esses cōceptus. ⁊ vt eam ostenderes digniorem: misisti ad eam angelum gabrielē/ vt ipsa fidem suis verbis firmissimā adhiberet. quia quāto ipsa melius credidit salutationi angelice ⁊ diuine potentie: promptior fuit et dignior: vt carnē sumeres ex eadem. ¶ Deus qui per īcarnationem tuā nos a morte perpetua liberasti: tibi laus ⁊ gloria. q̄a tu preelegisti meliorem/puriorē/honestiorem/ ⁊ magis virtute preditam mulierem quā in toto orbe cōperisti. ī cuius vtero sumere posses carnem quam te per gratiam sancti spiritus concipere voluisti: vt purior ⁊ sanctior incarnatio tui: ⁊ conceptio simul esset ¶ Dn̄e iesu christe: sicut tota tua īcarnatio fuit ꝑ ordinem aptissime ordinata: sic aptissime ordinasti: vt beata v̄go te ꝑ nouē mēses ī vtero baiularet sicut suā prolē baiulant cetere mulieres. ⁊ voluisti per ordinē esse natus: ⁊ etatem seruare in oībus puerilē. ¶ Nisi aduentus tuus in carnem/sic cursum naturalem/et ordinem sequeretur: te verum deum ⁊ hominē gentes manifeste cognouissent. ⁊ sic ad recreandam naturam humanam: aduentus tuus fuisset minime ordinatus. quia nemo fuisset qui te interfecisset: si te totaliter gentes verum deum ⁊ verum hominē cognouissent. ¶ Deus vera consolatio miserorum: tua īcarnatio fuit causa ordinarie exaltationis humani generis. quia nisi tu carnem humanā assumpsisses: nostra natura non esset in tante nobilitatis gradu/ nec honoris/sicut est ī hoc seculo decorata. ¶ Unde causa assumptionis tue carnis humane/ est tota natura humana inestimabiliter exaltata. ⁊ ratione tue bone conuersationis ī operibꝰ ⁊ exēplis que nobis in hoc seculo reliquisti: efficiuntur homines meliores q̄ essent nisi eos exemplis et operibus docuisses ¶ Domine iesu christe mors quam in ligno crucis passus fuisti ꝓ hūano genere redimēdo: fuit valde ratiōabiliter ordinata. nam quia post mortem tuam ascendisti ad gloriam patris tui vbi nobis locū requiei perpetue preparasti: fuit tota humana species recreata. vnde benedictus sis domine iesu christe. quia in hūc mundum ordinatissime aduenisti/et ab eo ordinatissime discessisti. ¶ Mirabilis bonitatis deus: tanta est ordinatio que ex tua incarnatione sequitur: vt ratione tui aduentus in carnem/vnusquisq̄ potest melius mortificare in se naturam potētie sensitiue (quā quisq̄ habet in diligendo plus seipsum q̄ suum proximum) q̄ posset/nisi tu carnē humanam assumpsisses: et nisi tu ꝓ redemptiōe nostra finaliter mortem obiisses. ¶ Causa quare quilibet potest melius compescere naturā sensitiue potētie est ista: q̄a quādo aliquis vere cogitat magnitudinem amoris et dilectionis quam tu humano generi habuisti: vt assumendo suam speciem/ei similis esse volueris. ⁊ finaliter pro sua salute mori in patibulo sancte crucis: semper estimat se plus debere te diligere: q̄ seipsum: et hoc propter tantam gratiam inestimabilem sibi factam. ¶ Unde nisi homo recoleret: vel cogitaret amorem et gratiam sibi factam: nullus esset ita potens vincere naturam potentie sensitiue/sicut est nunc quando predicta recolit in mente sua. vnde benedicta sit tua ordinatio: que ita bene ordinauit: vt quis seipsum vincat/quando verissime tuam cogitat bonitatem. ¶ Deus qui contritorum cordibus misereris. tu voluisti carnem sumere de paupercula muliere: et ex ea nasci: vt gentes cognoscerent vniuerse te non venisse in hunc mūdum vt bonorum temporalium esses diues: sed vt pauper existeres in eodem: et vt vilipendereris/a pluribus derideris/et opprobria q̄plurima patereris. et vt finaliter in eo pro redemptione humani generis moreretis. ¶ Q̄plurimū dn̄e

deus:fuit rationabilis ista ordinatio/quando tu voluisti carnem humanam sumere a virgine voluntate et opere incorrupta:que fuit virtuosior ceteris mulieribus que eam tempore precesserunt. ⁊ que sua tempestate fuerunt:⁊ que adhuc in hoc seculo sunt ventu- re. ¶ Pater diuine clementie:sicut tua diuina natura est excellentius esse in bonitate ⁊ virtute qđ sit: sic tibi placuit carnẽ sumere a meliori esse hũano qđ sit post tuum. quia preter te inter omnes sanctos alios nulli ad tuam possent attingere bonitatem. ¶ Misericors dñe ⁊ benigne:sicut bona arbor ⁊ fructifera/ tempore estatis est foliis/floribus/et fructibꝰ opulenta:sic aduentus tuus in carnem venit in hunc mũdũ ordinatissime afferens humano generi fructum iestimabilem ad salutem. ¶ Causa quare aduentus tuꝰ in carnem est plenus ordinatione ⁊ vtilitate hominibus/est hec:quia est plenꝰ amore ⁊ gratia. nam ex nimio amore ⁊ gratia/carnem humanã ex virgine assumpsisti/et ex nimio amore ⁊ gratia nasci tibi placuit in hoc mundo:⁊ sic de aliis tue humane nature competentibus:que fecisti. ¶ Sed non est ita de hominibus huius mundi:quivix dum in eo conuersantur habent amorem alicui:nisi tantũmodo sibiipsis. et ita deest eis dñe charitas qua tu nos tenerrime vt filios dilexisti: quã deberemus habere si volumꝰ: vt maneamus in te/⁊ tu in nobis. quare supplicit̃ te precor, vt in me infundas vere dilectionis igniculum ⁊ charitatis. ¶ Quis posset dñe iesu christe cogitare maximam ordinationem que est in tua incarnatione. quia licet tua diuina substantia vniretur simul cũ natura humana quã ex vtero beate virginis assumpsisti:ob hoc tua diuina substantia nõ fuit in aliquo alterata:vel trãsmutata. imo fuit semper/ ⁊ est/ ⁊ erit immutabilis. quare nunc est illa et eadem: que erat prius/anteꝗ̃ persona filii sumeret carnem nostram. ¶ Item alio modo ordinatio tue carnis assumptionis ostenditur mirabilis:⁊ aptissime ordinata. quia licet natura humana quam tu assumpsisti vniretur cum diuinitate:tamẽ illa humanitas a te assumpta non recessit a natura humana/nec fuit transmutata in aliam naturam que non esset humana. quia quantum aliquid potest esse verum:sic est verum ꝙ id cuius tu veram carnem assumpsisti humanam fuit vere homo. ¶ Unde valde fuit mirabilis vnio deitatis cum humanitate. quia ita ordinatissime fuit tua deitas humanitati vnita:vt nullam penam quã tu dñe fuisti passus in hoc seculo sustinuisti inquantũ eras deus:sed inquãtũ solum homo. ¶ Deus qui nõ permittis perire/in te verissime confidentes. sicut tua incarnatio cõtinet mirabilem ordinationem: sic illud quod infideles credũt de nobis catholicis: continet maximam inordinationem/⁊ maximam stultitiam contrariam rationi. quia quando ipsi audiũt ꝙ nos dicimus ⁊ credimꝰ diuinã essentiã esse vnitam cũ humana natura:ipsi opinantur nos credere ꝙ deitas alteretur/⁊ transmutet̃ in naturam humanam. ⁊ quãdo ipsi similiter audiunt nos dicentes te esse passum famem/sitim/frigus/calorem/⁊ multas alias passiones:ipsi putant vt nos credamus ꝙ tu inquantum deus/predictas passiones sustinueris in hoc mundo quod falsum est penitus:⁊ a nostra fide totaliter alienum. ¶ Unde multum miror de tanto errore ⁊ cecitate/mentes ⁊ corda eorum in hoc seculo excecante. quia postꝗ̃ ipsi audiunt ꝙ catholici credunt ⁊ simpliciter confitentur deitatem esse eternam/infinitam/⁊ perfectissimam in virtutibus:credere debent ⁊ scire ꝙ nos non credimus vt vnquã tua diuina essentia alteretur vel transmutetur a statu suo. quia impossibile est vt illud qđ est eternum/infinitum/et perfectissimum:possit alterari in aliam naturam:vel etiã transmutari. ¶ Omnes isti errores cadunt in mentes infidelium:quia ipsi ignorant maximam ordinationem et admirabilem sapientiam qua tu in assumptione carnis humane vsus fuisti. ⁊ anteꝗ̃ ipsi ordinate premeditentur(quando de tua incarnatione audiunt qui)qualiter tua est incarnatio ordinata:ipsi arbitrantur nos credere ꝙ deitas in humanitatem sit conuersa. et hoc modo predicto decepti manent infideles. ¶ Deus qui humanam miseriam/a potestate diabolica eruisti. exaudi preces famulorũ tuorum / tue misericordie supplicantium:ꝙ sicut tu ordinasti aduentum tuum in carnem/ordinatissime in hoc mundo: sic digneris ordinare i eo aliquem christianorum numerum electorum:qui ita sint feruentes ⁊ deuoti circa legem nostram catholicam ampliãdam: vt totis suis viribus conentur ostendere ⁊ exprimere infidelibus nationibus huius mundi:qualiter ipsi catholici credunt te christum esse verum deum ⁊ verũ hominem/sine alteratione et trãsmutatione aliqua deitatis. ¶ Item dñe te suppliciter deprecamur quatinus illumines mentes et corda infidelium taliter vt ipsi intelligant(sui erroris caligine deposita)quomodo nos fideles credimus in te:qui es verus deus et verus homo. qui nunꝗ̃(quãtum ad deitatem) fuisti passus aliquam passionem:sed tantũmodo quantũ ad humanitatem quam ex vtero beate virginis assumpsisti. ¶ Domine iesu christe:tibi laus/et gloria. quia propter maximam ordinationem que fit inter vnionem tue deitatis et humanitatis: sunt ordinata quecunq; sunt tam in hoc seculo ꝗ̃ in alio/ ad cognoscendum tuas virtutes et gloriam tui deus.

¶ Qualiter dominus noster iesus christus ordinauit i hoc mundo suam passionem.

DEus a quo ordinatissime cuncta fiūt tibi virtus/⁊ benedictio tribuat. q̄ ordinasti vt mundus recreetur ⁊ saluet: propter maximas tribulationes/ angustias/⁊ passiones: q̄s fuisti passus pro humano genere restaurando. vnde benedict⁹ sis tu qui ordinasti vt tue passiones sint causa ⁊ occasio nostre saluationis ¶ Omnes fideles debēt gaudere q̄ plurimum in tua passione: ⁊ in omnibus tuis angustiis/⁊ laboribus: quos in carne tua fuisti passus dum fuisti nobiscum in hoc seculo conuersatus. quia vsq̄ adeo fuerūt labores tui nobis fructiferi ⁊ salubres/ q̄ natura hūana q̄ cecciderat quasi in maiorē inordinationem que esse poterat: conuersa fuit per tuam passionē in statum melioris ordinationis que aliquaten⁹ possit esse. ¶ Dñe iesu christe vt aduentus tu⁹ in carnem esset ordinatus ad humanam speciem redimēdam: placuit tibi aptissime ordinare: vt substātia diuina ab infidelibus in humana natura quā tu sumpsisti minime videretur. q̄a si ipsi viderent tuam deitatē in tua humanitate: null⁹ fuisset qui te in hoc seculo occidisset: ⁊ nisi tua humanitas fuisset mortua: laboresq̄ ⁊ angustias esset passa: non potuisset ita congrue humanū genus a peccato primi parentis alio modo redemisse. ¶ Pater omnipotēs/ immortalis/ nulla pene inflictio: neq̄ aliq̄d vilissimum genus mortis: debet tue passioni/ vel tue morti vllatenus comparari. q̄a tua passio ⁊ gen⁹ austerissimū tue mortis: quasuis alias passiōes: ⁊ q̄uis mortis genera excesserūt. ¶ Vnde omnes isti excessus tue passionis ⁊ mortis fuerunt in te secūdū rectā ordinationem/⁊ cōsonantiam rationis: ⁊ hoc ꝓpter peccati magnitudinem: q̄d deleri oportuit per ipsas vnde benedictus sis tu dñe iesu christe: qui tot passiones/ tribulationes/ angustias/ labores/ derisiones/⁊ opprobria sustinuisti: vt per hoc mūdus posset perditus recreari. ¶ Dñe deus: fere quotquot dedecora possunt esse/ ignominie/ derisiones/ vituperia/⁊ opprobria: ⁊ etiam plura que possunt humanis mētib⁹ cogitari: sustinuisti in patibulo tue mortis. quia tu fuisti suspensus cū latronibus in vili loco ⁊ eminenti: vt ab omnibus videreris. ⁊ in medio loco mūdi vt panderetur tua mors vilissima omnibus habitātib⁹ circūquaq̄. ⁊ in morte tua fuisti a tuis discipulis derelictus: vt nullum amicum gentes cemerent te habere. ⁊ illud q̄d tibi cessit in maximum vituperium vilissimi homines totius mundi/ vt vilius potuerūt te occidere: occiderunt/ ⁊ preterea absq̄ aliqua causa/ occasione/ siue ratione. at omnia hec oportuit ita fieri quēadmodum sunt facta. quia sicut ex tua passione debebat sequi maxima vtilitas toti mundo/ oportuit vt in toto mūdo non esset aliquis qui tot posset passiones amarissimas sustinere/ quot sustinere potuit tuum corpus. ¶ Sicut humana natura quā tu assumpsisti: excessit in bonitate ⁊ ceteris virtutibus/ omnes huius seculi creaturas. sic magnitudo amaritudinis tue passionis: excessit omnes modos alios passionum que hodie possunt esse. quia quanto tu fuisti melior tanto fuerunt maiores pene tue amarissime passionis. ¶ Nulla fames vel sitis quam aliq̄s habere valeat in hoc mundo: est comparabilis fame vel siti quā tu sustinuisti in tuo corpore hic existens. quia quanto corpus tuum fuit magis purificatum: et melius contemperatum in humana natura q̄ corpora hominum ceterorū: tanto fuit magis sensitiuū passionum. ¶ Mirabiliter fuit domine de⁹ tua sancta passio plena omni ordinatione ⁊ omni sapientia in hoc mundo. q̄a quanto plus fuisti sentiens passiones: tanto ostendisti nobis feruentiorem amorem ⁊ signa maioris dilectionis et maiorem causam ac rationem dedisti nobis: tibi imperpetuum seruiendi ⁊ tuum nomen gloriosissimum exaltādi. ¶ Deus qui disposuisti in tua preuidentia omnia ab eterno. quāto maiorem penam sustinuisti in hoc mundo pro humano genere redimendo: tanto nos grauiori pondere onerasti. quia quāto donum maius est/ tanto maior remuneratio debet esse. ¶ Laudetur et glorificetur nomen tuum deus: propter maximam ordinationem ⁊ deuotionem quā assumunt vniuersi catholici in ligno crucis: in qua fuisti crucifixus. quia in cruce potest videre quilibet ⁊ percipere tuos dolores amarissimos: atq̄ penas quas in eadem passus fuisti ꝓ humana specie restauranda. vnde benedicti sunt illi qui passionem tuam quā sustinuisti in hoc seculo cōsiderant diligēter. ¶ Creator de⁹ tā visibiliū q̄ inuisibiliū. sicut īfirm⁹ q̄ lōgo tēpore fuit passus/ qn̄ dimisit eū febris: vel q̄cunq̄ passio eū ꝑmebat: recreatur ⁊ fortificat refectione carniū. sic ordinasti vt a ia cuiuslibet recreet et fortificet per respectū tue passionis in cruce/ et q̄ per eius memoriā peccatū in homine deleatur ¶ Humane restauratio creature: tibi laus et gloria impendatur. quia tanto ardore dilectionis/ humanam speciem dilexisti: vt mori pro ea finaliter volueris. et placuit tibi tolerare: vt tui apostoli et discipuli parit̄ te derelinq̄rēt ī tua morte. ¶ Gloriosissimum est dñe de⁹/ nomen tuū in vniuersa t̄ra. q̄a quāto plus fuisti illusus ⁊ vitupat⁹ a iudeis: ⁊ quāto pl⁹ ab ap̄lis fuisti ⁊ a tuis discipulis derelict⁹: tāto fuerūt maiores tue angustie ⁊ dolores: tātoq̄ fuit grauior ⁊ amarior tua passio iesu christe. ¶ Vn̄ quāto fuit grauior ⁊ amorior tua passio: tāto fuit maior tu⁹ zelus dilectionis circa genus humanum. et fuit tuus amor efficacior circa suum commodum ⁊ salutem. ⁊ tanto etiam fuit maius exemplum nobis te feruore mentis imperpetuum diligendi. ¶ Saluator omnium deus. sicut natura humana cecidit in inordinationē/ errorem/ et deuiationē propter peccatū ꝑmi parētis: et hoc ꝓpt̄ maximū saporē siue delectationē quā ipse

habere credidit ex comestione ,phibiti sibi fruct⁹:sic oportuit vt humana natura recrearetur a te/propter maximas amaritudines ꝛ dolores. ¶ Unde ista fuit mirabilis ordinatio/ ꝙ sicut natura humana subiit inordinationē/ ꝑpter desideriū rei sibi illicite ꝛ ,phibite:sic fuit decēs vt reuerteretur ad primū statū ordinationis ꝑ tuam passionē quā fuisti passus immerito ꝛ sine culpa. Manifeste ostendit ꝙ tua passio fuit aptissime ordinata. quia sicut tua passio fuit summa in doloribus/angustiis ꝛ in amaritudine dire mortis:sic bonū quod sequit ex ipsa est summū ꝛ beanus quod valeat ꝗs habere. ¶ Dñe deus virtutū: propt tuam benedictā passionem fuit ordinatū: vt ianue ꝑ quas septē peccata mortalia intrant in aīam cum.sibet hominis in hoc mūdo:ꝑ ipsam totaliter clauderentur:ꝛ nō haberēt loca vlteri⁹ per que ad eam possent ingredi/dūmodo illa ipsius affectuose ꝛ feruide esset memor. ꝛ ꝑ eam fuit etiā ordinatū vt aperirent ianue per quas virtutes in aīam hominis introirent. ¶ Unde quādo aliquis imaginat/ꝛ considerat tue amaritudinē passionis:ꝛ gen⁹ vilissimū tue mortis: merito est infelicissimus iudicandus/si tūc sua vicia non deponit: ꝛ nisi adhereat virtutibus toto posse. ¶ Et propter hoc dñe deus tibi placuit ordinare vt imago tua ponat in cruce representans tuā cunctis nationibus passionē. vnde sicut ꝑ sermones ,platos exprimitur qḋ ī mēte habetur:sic imago tua ꝗ in cruce suspenditur/designat ꝛ denotat nobis tue passionis amaritudinē ꝛ dolorem. ¶ Tibi pater omnipotens laus/ꝛ gloria. quia propter ingētem feruorem dilectionis/quā erga eos sciunt catholici te habere homines religiosi a secularibus separantur/renūciātes omnibus bonis tēporalibus:ꝛ voluptatib⁹ transitoriis huius mundi. ꝛ tibi soli deseruiunt creatori/ habentes quotidie tuam beatissimam in memoria passionem. ¶ Propter maximas angustias/tribulationes/dolores, et labores/quos vident homines te pro eis in hoc seculo passum esse: construunt ꝛ edificant hospitalia tuis pauperibus iesu christe. ꝛ vadūt per totum mūdū sanctos et sanctas(illuc vbi coluntur)suis muneribus ꝛ oblationibus visitatum/ieiuniis:ꝛ aliis afflictionibus sua corpora macerantes. ꝛ omnia hec/ꝛ plura alia faciunt: quia tuam recolunt passionem. ¶ Similiter propter tuam maximam humilitatem quā tu saluator omniū habuisti: reges/et alij magnates sumentes exemplum seb umilitāt pauperibus ꝛ egenis/ipsis manus ꝛ pedes aliquotiens osculantes. ꝛ sic tua humilitas valde deprimit elationem plurium tanꝗ vere humilitatis speculum atqꝫ exemplum. ¶ Dñe deus qui tensis in cruce manib⁹ nos conuocas ad beatitudinē paradisi:tibi virtus et benedictio tribuatur. quia nō est mirabile si tota tua passio ordinationibus est abundās. quia extrinsec⁹ et intrinsecus:amore/pietate / medicina ꝛ dulcedine est repleta. ¶ Unde cum tota tua passio ordinatione et virtutibus sit repleta. ego humilis seruus tu⁹ suppliciter te oro:vt prebeas aliquibus christianis munus tue gratie/ꝗ tacti extrinsece ꝛ intrinsece predicēt affectuoso animo barbaris ꝛ īfidelibus nationibus tuam passionem:qui mori non dubitent pro eadem. ¶ Quia sicut tua passio fuit causa ꝛ perfectio nostre redemptionis:sic merito debet ordinari inter nos catholicos:vt sint aliqui preelecti ad predicādum tuā benedictam passionē infidelibus hominibus huius mundi:qui precipue in eius recordationē ꝛ laudem ab ipsis infidelibus(si oportuerit)grauiter torqueantur/et mortem etiam bilariter subeant propter ipam. ¶ Flexis genibus/ꝛ abortis lachrymis gentis meis tibi dñe deus red do actionem gratiarum(nō quā tibeo:sed quā possum)ꝙ ꝑ tuam misericordiam/ꝛ per tuam specialiter sanctissimam passionē inciasti meū animum atqꝫ mentē:ad habendam memoriā diuersarum gratiarum/quas humano generi contulisti. ꝛ rogo te:vt des michi gratiam ad habēdum similiter contritionē meorum omniū peccatorum:de quibus oportet quēlibet in hoc seculo satisfactionem facere competentem. ¶ Dñe iesu christe cum tua passio sit causa ꝛ perfectio nostre saluationis finalit: et modo presentialiter sit causa nostre conuersionis ad tuorū obseruantiam mādatorum:humiliter te precor ꝛ deuote:vt ipsa conseruet me tuo seruitio ꝛ amori/dans amorem visceribus cordis mei: ꝛ lachrymas oculis meis:ꝛ bona opera meis manibus in hac vita/ ꝛ sic precor te vt ad seruitium tuum ordines cetera membra mea. ¶ Sanctissima christi passio. te adoro / te laudo/teqꝫ glorifico/et tibi deuota mente supplico quantū possum:vt semper tui reminiscar in omnib⁹ actis meis:et te dūm iesum christum sempervenerer invnitate essentie diuine.

¶ Qualiter deus ordinate in boc mundo celat et reuelat gloriā ꝛ penam alterius seculi.

Diuina essentia/impassibilis/ immortalis/tibi oīs laus/ et benedictio tribuatur. quia tu ordinasti vt hoib⁹ patefiat et manifestet in hoc mūdo gloria alterius seculi:atqꝫ pena. ꝛ ordinasti etiā aliter vt propter aliqua īpedimenta ab eis tam pena ꝗ gloria alteri⁹ seculi ignoretur. ¶ Quia tu ordinasti ꝙ in homine sint quinqꝫ sensus corporales:ꝛ quinqꝫ operationes spirituales. et vt a quinqꝫ sensibus corporalibus sit occulta ī hoc seculo/alteri⁹ seculi pena perpetua gehēnalis:ꝛ gloria inestimabilis paradisi. sed quinqꝫ operationibus spiritualibus patefit ꝛ declarat aliqualiter in hoc seculo/gloria alterius seculi siue pena. ¶ Unde bene-

dictus sis dñe deus/ꝑ seculū vniuersum: qui ordina-
sti vt homo cōstet ex anima ⁊ corpore. quia ꝓpt na-
turā corporis sentiūtur ab homie sapores / et volu-
ptates trāsitorie huiꝰ mūdi. ⁊ causa ipsius etiā igno
ratur ab eo alterius seculi gehēnalis passio ac gloria
paradysi. verū ꝓpter naturam anime patefiūt/ ⁊ de
clarant homi: oīa bona et mala alterius scl'i. ¶ Mi-
sericors dñe et suauis/ cū tu sis substantia spiritualis
inuisibilis: voluisti ꝙ angelus et anima sint res inui
sibiles similiter: vt a nemine videant. ¶ Dñe deus si
tu in hoc mūdo ab homibus videreris: nullus fuis-
set ordinatus in hoc seculo ad acquirendū meritum
glorie paradysi/ vl' penarū demeritū in iferno/ vt mo
do est. vnde ꝓpter hoc placuit tibi vt esses inuisibi-
lis in hoc mūdo: q̄a iste mūdus nō est aptus vt ī eo
possessio beatitudinis/ tuiq̄ʒ ītuitus habeat. ¶ Pa-
ter omnipotēs eterne deꝰ. si tu in hoc seculo angelos
et demones/ humanis visibꝰ ꝑ assūpta corpora ostē
disses: nullus fuisset in eo cum tāta inclinatiōe ad fa
ciendū malū ordinatus. q̄a tanta fuisset certificatio
alterius seculi tam de gloria q̄ʒ de pena: vt nullꝰ sen-
sisset in se tantā inclinationē malū aliquatenus faci
endi. ⁊ hoc ꝓpter gaudiū/ ⁊ applausum maximū in-
tuitus angeloꝝ et ꝓpter terrorē maximū demonū ⁊
timorē. ¶ Eterne dñe deꝰ: q̄ cuncta de nichilo crea-
sti. si homines audirēt auribus corporeis in hoc scl'o
tuam gloriosissimā deitatē/ ⁊ audirēt similiter ange
los et demones colloquētes: nullus fuisset in hoc se
culo in statu ordinato acq̄rendi gloriā siue penā. q̄a
verba tua ⁊ angelorum similiter essent ad audiendū
ita placida ⁊ amena: et illa demonū (sicut modo) ita
horrida ⁊ terribilia/ vt nullū potuisset q̄s acq̄rere me
ritū in hoc mūdo. Si homo sentiret odoratu in hoc
seculo fetores ifernales/ ⁊ si sentiret similiter hic glo
riā alterius seculi siue penam: nō fuisset homo ita in
clinatus ad peccādū. ¶ Unde benedictus sis tu deꝰ
qui tam gloriā alterius seculi q̄ʒ penā corporalibus
sensibus abscōdisti. ita ꝙ ab eis totaliter ignorant/
ꝓpter quā ignorātiā (q̄ habet in isto sensibili mūdo
tam de gloria q̄ʒ de pena) est paratus in hoc seculo q̄
libet facere malum. ¶ Deꝰ inestimabilis bonitatis
benedictū/ laudatū/ ⁊ glorificatū sit quicq̄d ī hoc se-
culo ordinasti. quia sicut homo ꝑcipit visibilia ⁊ sensi
bilia/ ꝑ naturā quinq̄ʒ sensuū corporaliū: sic ꝑcipit in
tellectualia ꝑ naturā sensuū spiritualiū. Quare ꝓpt
talem ordinationē transferūtur homies de sensibili
bus/ ad intelligendū et ꝑcipiendū intellectualia. vn-
de ꝓpter sensibilia ⁊ visibilia ꝑcipiūtur ab homie in-
tellectualia ⁊ inuisibilia. Quare ob presentiam sensi-
biliū/ q̄ nostris sensibus corporalibꝰ ꝓferunt: intelli-
gimus et ꝑcipimus sensibus spiritualibꝰ/ ꝙ tu deus
cōditor omniū es. et scimꝰ ac ꝑcipimꝰ te eē tātūmo
do vnū deū creatorē omniū/ tā visibiliū q̄ʒ inuisibiliū
a quo bona oīa habent ortum. ꝑcipimus insuꝑ tuā

iusticiā (q̄ respōdet oꝑibus vite vniuscuiusq̄ʒ) eternā
beatitudinē glorie possidendā a fidelibus credētibꝰ
veritati. et infidelibus credētibus erroribus/ deputa
bitur ꝑpetua afflictio ⁊ inestimabilis cruciaminū di
uersoꝝ. ¶ Aptissime ordinator deꝰ. tu ordiasti vt ho
mo ꝑcipiat in hoc mūdo (ꝓpter tuā largifluā boni-
tatē) ineffabilem gloriā alterius seculi ꝑmanētis. q̄a
cū anima homis cognoscit/ ⁊ ꝑcipit tuā maximā bo
nitatē: ꝑcipit ⁊ intelligit ꝙ est ineffabilis et inestima
bilis beatitudo glorie paradysi. ¶ Sicut oculi corpo
rales ostendūt homi ꝑ aspectum aliquid pulcrū/ sui
pulcra dispositione ⁊ forma: sic oculis anime ostēdit
a tue fontis emanātia bonitatis alterius seculi et ꝑ-
petua gloria beatoꝝ. ¶ Et sicut anima homis ꝑfe-
cta suis sensibus itellectualibus/ intelligit te ꝑfectis
simū in omnibus virtutibus: sic ipa intelligit mune
ra ⁊ gratias/ quas tu cōfers tuis famulis eē ꝑfectis-
sime bonitatis. q̄a oportet te qui es sūma bonitas:
dare summā beatitudinem/ tuis famulis et amicis.
¶ Deus sine cuius ꝑmissione corpora supcelestia ni
chil possunt. tu ordinasti similiter vt ꝓpter tuam ma
ximā bonitatem: insinuetur ⁊ ostendat humane ani
me magnitudo pene ꝑpetue gehēnalis. Quia cum
nos intelligimus et ꝑcipimus tuā nobilitatē eē excel
lentissimā/ et in omnibꝰ virtuosam atq̄ʒ ꝑfectā: opor
tet nos intelligere et ꝑcipere ꝙ maximā ꝑdit beatitu
dinē glorie/ q̄ te ꝑdit. vnde quāta est amissio tue glo
rie: tanta est pena illoꝝ infeliciū q̄ te perdūt. ¶ Un-
de nullus est qui posset secū existimare magnitudinē
ꝑditionis quā ꝑdūt illi: qui presentia intuitus tui ca
rent. vl' existimare cruciamina q̄ sibi sunt parata sine
vllo remedio in inferno. ¶ Deꝰ qui viam salutis hu
mano generi es dignatus ꝑ tuā misericordiā aperi-
re. q̄s posset existimare maximā ordinationē/ q̄ sequi
tur in hoc seculo et in alio/ ꝓpter secreti ignorātiam:
q̄ habetur hic de gloria alteriꝰ seculi/ et de pena. vn-
de sicut vno modo ob talē sepedictā ignorātiā/ maxi
ma inordinatio sequitur vtrobiq̄ʒ: sic ꝓpter patefa-
ctionem et ꝑceptionē/ q̄ fit humane anime: tā de glo
ria alterius seculi q̄ʒ de pena: sequitur similiter maxi
ma ordinatio/ tam in futuro seculo q̄ʒ in presenti. q̄a
ex eo ꝙ citius oritur dubiū in intellectualibus q̄ʒ sen
sibilibus: ob hoc dñe voluisti vt anime nostre tā glo-
ria q̄ʒ pena alterius seculi pateffat: q̄ patefactio inest
anime cuiuslibet/ quinq̄ʒ sensuū spiritualiū anime ra
tione. ¶ Celestis pater sine ꝑ̄ncipio ⁊ sine fine. eo ꝙ
maiores dubitationes in spiritualibus q̄ʒ sensualibꝰ
oriūtur: ideo acquirūt homines maius meritū/ quā
do firmiter sine vacillatione aliqua credūt spiritua-
lia / q̄ʒ possint acquirere de sensualibus q̄ presentiali
ter intuūt. Et hec est causa: quia fides consistit in in
tellectualibus solūmodo et in inuisibilibus: nō autē
in his q̄ homo ad oculū potest videre. iuxta illd. Fi-
des non habet meritum: vbi humana ratio prebet

experimentū. ¶ Deus virtus nostra/et refugiū singulare. tu ordinasti vt ista fides siue lex que continet specialiter veritatē: magis sapiat naturā rerū intellectualiū q̄ sensualiū. vnde valde bene et mirabiliter est istud ordinatū. quia fides rex intellectualiū est subiectū: et ideo causa ipsius adhibetur illis assensus et credulitas: subiectū vero rerum sensualiū est quinqꝫ sensuū corporaliū quilibet sensus. nam et causa ipsorum corporalia sentiunt. ¶ Item dn̄e tibi placuit ordinare q̄ fides catholicorum cōsistat plus in intellectu q̄ fides iudeorum/vel paganorum. quia credere te eē vnā tm̄ diuinā eēntiā et tres psonas/et credere tuam deitatē eē humanitati vnitam/et cetera de fide nostra/q̄ pcipiunt solūmodo intellectu: magis consistit in profunditate intellectus q̄ credulitas gentium ceterarum. ¶ Unde benedictus sis pater clementissime/qui ordinasti q̄ oēs leges (vt ita loquar) siue credulitates que sunt cōtrarie cultui christiano: sint propinquiores imo proxime sensualibus/remotiores vero ab intellectualib⁹ q̄ fides catholica christiana. ¶ Retributor pater omnipotens munerū vere vite. Tu ordinasti vt mortui q̄ ex vita ista transeūt cōmuniter in hoc seculū minime reuertant. et hoc vt referre viuis nequeāt gloriā alterius seculi siue penā. nam si huc reuerterent: nō acquirerent tantū meritū homines in hac vita/neqꝫ fides nostra esset ita excellens et nobilis sicut nunc est. ¶ Dn̄e de⁹ quia nullū bonū irremuneratū est apud te/ideo reuelas intellectui illorū felicīū/qui tibi puro corde seruiūt in hac vita: gloriā alterius seculi atqꝫ penam. vnde q̄ felices sunt illi q̄ celant aliis in hoc mūdo/hoc qđ tibi specialiter eis placet de alio seculo reuelare. quia illa nō reuelare est causa quare specialiter tua secreta tibi placet eos īdagare. Qm̄ plures homines insensati/q̄plurimū se iactarent et supbirent: si tu eis secreta alterius seculi reuelares. quapropter tu denegas penitus reuelare. quia q̄ ab ipsis velles solūmodo sciri: ī cognitionem pluriū p eos postea deuenirēt. idcirco tm̄ tuis secretis seruis secreta tua in hoc seculo reuelas. ¶ Deus qui toti mundo potentissime dominaris. tu ordinasti vt dies sue mortis a nemine presciatur. vnde istud valde est rationabiliter ordinatum. quia si aliquis presciret diem vel horam sue mortis: multa inconuenientia sequerētur/et istud inter alia esset vnū: q̄ quātūcūqꝫ mala egisset in hoc seculo in fine obitus sui de malis preteritis facere penitētiā vellet q̄ sqꝫ: et ita multa mala fierent q̄ nō fiūt. ¶ Unde aptissime est a te pater misericors ordiatū/vt imediate post mortem suā/et nō ante patefiat homī: q̄d meruit in hoc mundo. ¶ Dn̄e deus propter istam ordinationē quā in hoc seculo posuisti: est magis ordinate in alio seculo ab homine cognita bonitas tui deus.

¶ Qualiter deus ordinauit viam paradysi.

DEus qui numerū saluandorū erigis ad virtutes/te metuant vniuerse gentiū nationes. quia tu aperuisti p assūptionem tue humanitatis viā salutiferam paradysi: q̄ humano generi erat clausa anteq̄ tu humanā carnē ex vtero beate virginis assūpsisses. ¶ Angustie/dolores/labores/derisiones/opprobria/et vituperia/et finalit mors quā passus fuisti pro humano genere redimendo: omnia hec fuerūt causa et occasio/nobis saluationem ppetuam possidēdi/et ostensio ac patefactio vie beatissime paradysi. Item p̄dicta omnia fuerūt toti humano generi speculū et exemplū: q̄ motū feruore tue dilectionis/pro tuo nomine ampliando: debeat cōsimilia sustinere. ¶ Item dn̄e tibi placuit ordinare/vt regeneratio baptismi saluationis ppetue esset via: et baptismū habere diuisionē triplicē voluisti. q̄a est quidā baptism⁹ ignis/et alter sāguīs/et ali⁹ aque: et oēs istos tres baptismos tu habuisti in te dn̄e iesu christe. nam tu voluisti mori ex calefactōe nimia charitatis/et fuisti in sancta cruce p baptismū sanguinis baptizatus/et p aquam sanctus iohānes baptista (q̄ in te cognomen assumpsit) te in iordanis fluminē baptizauit. ¶ Domine iuste iudex. tu ordinasti vt prophete/apostoli/martyres/et confessores: fuerunt missi ad cōuersionē infideliū nationū/et eis tua mandata q̄ obseruari precipis/nūciarēt: ostēdentes eis viā salutiferam paradysi. ¶ Item dn̄e tibi placuit ordinare/vt sancti homines a q̄bus fuit vita eterne beatitudīs predicata: coram vniuersis nationibus huius seculi diuersa miracula indicarēt/vt homines melius eis fidem adhiberent. ¶ Item dn̄e deus cui oēs obediūt creature/tu ordinasti vt tm̄ sit vna lex veritatē continens: quā solū tenentes sint in numero saluandorū: et omnes alij extra illam viam dānationē ppetuā assequātur. ¶ Deus cui flectitur omne genu. tu ordinasti vt veritas sit via/p quā ad paradysum q̄libet gradiatur. Unde benedict⁹ sis tu dn̄e: q̄ es nostrū spes omniū singularis. quia sicut tu es veritas: sic oportet de necessitate vt via sit vera p quā homīes ad te gradiunt. nam veritas p viā falsitatis nullatenus repit. ¶ In omnē terrā dn̄e de⁹ exeat exaltatio laudis tue. quia tu ordinasti vt fidelitas sit fundamentū eterne beatitudinis paradysi. quia qui fidelitate caret: ceteris virtutib⁹ spoliat. Unde fidelitas est primū in homine fundamentū. ¶ Mirabiliter dn̄e est optime ordinatū/quicq̄d tu in hoc seculo ordinasti: q̄ tibi placuit ordinare/vt fides vera sit via rectissima paradysi. quia fides vera tanq̄ cereus ardēs illuminat hoc qđ a tenebris offuscatur. et est radix bonorum omnium/atqꝫ caput. et est causa saluationis homīs in hoc mūdo. ¶ O deus vera lux/lucēs in tenebris et resplēdens. tu ordinasti vt verus amor sit vinculū indissolubile/et cathena: qua d̄s trahat/et qua d̄s in pseue-

rantia vie celestis glorie vinciatur. nam verus amor totius boni est causa/occasio/ꝛ effectus. ¶ Dñe deꝰ tanta est vis veri amoris/ꝛ efficacia: ꝙ vnūquodqꝫ disponit ad incedēdū per primū motū/ꝛ ad habendū intentionē bene dispositam atqꝫ rectam. ¶ Rex regū dñe/illi quos verus amor facit incedere per ꝓmū motū/et facit eos te diligere ꝓma intentiõe: diligunt feruentius te creatorē suū ꝛ dominū q̄ꝫ seipsos: et q̄ꝫ aliq̄d aliđ qđ sit in eē. ꝛ tales sunt q̄ tm̄ sui ꝓ primū diligūt vt seipos. ergo q̄s posset ꝯsiderare bona q̄ ex vero ꝓueniunt amore? ¶ Deus qui finaliter cuncta vides. tu ordinasti similiter vt orationes sint causa vie ꝑpetue paradysi. nam tibi placuit ordinare/vt ꝑ orationes sit rectus ascensus ad te: ad celestē patriā requiei. vnde benedicta sit illa scala sanctissima/ ꝑ quā ad eternam tuā beatitudinē fit ascensus. ¶ O dñe deus: quādo q̄s incipit tibi puro corde ꝛ sincera mente deuotissime seruire/et te feruenter diligere/ꝛ mandata tua totis suis viribus custodire/et sic de alijs: ꝓ quibus quis bonus efficit̄ tuus seruus: et incipit recognoscere suā miseriam ꝛ fragilitatem/pro q̄bus tibi subditū se cognoscit: imediate incipit ascendere ad te deꝰ. ¶ Nemo posset existimare bona q̄ sequūtur ex oratiõe supplici tibi facta. quia oratio facit humilem de supbo/et de mēdaci veracissimū: et de ipio pijssimū: atqꝫ de iniusto iustū: de hostibus quoqꝫ beniuolos ꝛ amicos/ꝛ sic de alijs: q̄re vera oratio vnicuiqꝫ multū ꝓdest. ¶ Tibi dñe deus/oīs benedictio tribuat̄. quia tu ordinasti ꝙ vera confessio sit eterne glorie recta via. vnde laus ꝛ gloria tibi deo: qui ordinasti in hoc mūdo religiosos homines/ꝛ alios clericos seculares: q̄bus sua peccata tam venialia q̄ꝫ mortalia vnusquisqꝫ valeat cōfiteri. ¶ Per verā cōfessionē/ꝛ cordis ꝯtritionē/ꝛ opis satisfactionē: delent̄ in hoc mūdo oīa genera (quātūcūqꝫ sint grauia) peccatoꝝ. et tu pater venie imediate parcis vere cōfitentibus/eis faciēs veram indulgentiam de commissis. ¶ Domine deus qui volūtatē respicis cuiuscūqꝫ. tu ordinasti vt illi/q̄bus ꝑ confessionem omnia facta et opera hominū declarant̄: iniūgant penitentiā illis/ q̄ eis tāq̄ꝫ deo ī hoc sclo ꝯfitent̄. et vt certificēt eos q̄ debeāt fugere/et q̄ querere/ac amplecti. virtus ꝛ benedictio tribuat̄ tibi altissimo creatori. qui ordinasti vt iusticia q̄ reddit vnicuiqꝫ qđ suū est: sit causa saluationem ꝑpetuā acquirendi: et inferni cruciamina fugiendi. quia iusticia ꝓhibet malis hominibus et peruersis: ne pene formidine ī vetitū labant̄. ¶ Reges/ principes/comites/ꝛ alios magnates in hoc seculo statuisti: vt iusticiā teneant et obseruent/puniant puniendos. ꝛ oppressos iniuste ab alijs: subleuent ꝛ defendant. vtqꝫ in terris pacem a suis subditis faciant obseruari: vt ꝓpter pacem gloria alterius seculi designetur/et ꝓpter penam quā imponūt malis/ significentur pene ꝑpetue infernales. ¶ Item tu dñe ordinasti vt elemosina sit via celestis patrie paradysi. nā ꝓpt̄ elemosinā habēt occasionē diuites bonū paupibꝰ faciēdi. ꝛ ꝓpt̄ elemosinā acquirūt meritū ipoꝝ bonoꝝ tēporaliū largitores. vnde tā diuites q̄ꝫ paupes acquirūt celestis glorie ꝓmia: ꝓpter elemosinā ordinatam. ¶ Dñe deus: qui vere sperantes in tua misericordia non relinquis. tu ordinasti ꝙ ꝓpter penitētiam adipiscat̄ quies saluationis ꝑpetue paradysi. quia sicut ignis purificat aurū: sic ordinasti ꝙ peccatores purificent̄ ꝑ veram penitentiā/ et mūdētur ab omnibus vicijs in hoc mundo. vnde cū tu dñe sis sine corruptione aliqua atqꝫ sorde: oportet ꝙ volētes tibi adherere/imaculati adhereant toti per penitentiam et mūdati. ¶ Et quia penitentia est causa ꝛ occasio/ tuā celestem gloriā acquirendi: oportet vnūquēqꝫ cupientē gaudia paradysi/elemosinas pauperibus erogare/et abstinere a carnalibus cōcupiscentijs huius mūdi/ꝛ vigilijs insudare/et sic de alijs ꝓ quibus habet locū penitētia ī quocūqꝫ. quia omnia ista et consimilia sunt opera penitentie in hac vita. ¶ Item tu pater clementissime ordinasti/vt satisfactio bonorū operū: sit patefactio celestis ianue paradysi. vnde cū in lege catholicoꝝ sit plenarie satisfactio ordinata: et hoc perfectius q̄ꝫ in fide aliquorum aliorū. idcirco designatur christicolis ꝙ ipi habēt fidem melius ordinatā ad salutē q̄ꝫ aliarū credulitatū in hoc seculo secutoreo. ¶ Deus spes vnica saluādorū. tu etiā ordinasti vt spes sit causa hominibꝰ habendi gloriam sempiternam. quia spes suggerit nobis habere fiduciā in tua misericordia / q̄ nūq̄ꝫ deficit sperantibus ad parcendū: et ꝓpter spem etiā pcipimus ꝙ tua misericordia est maior ad indulgendū q̄ꝫ sit posse nostrum vel voluntas ad crimina ꝑpetrāda. ¶ Itē tu dñe deus ordinasti vt humilitas sit causa ꝛ occasio hominibus: celestis regni ꝓmiū acquirēdi quia ꝓpter ipsam humiliant̄ locupletes pauperibꝰ tuis deꝰ: et ꝓpter ipam refecti vsqꝫ ad sūmitatē oris epulis/famem esurientiū/ꝛ inopū recordantur. et humilitas facit etiā homines tuā bonitatē maximā cōtemplari: ꝛ facit ab eis suas fragilitates et miserias recognosci. ¶ Pater celestis deus. quia initiū sapiētie est timor domini: tu ordinasti ꝑ timorē hominem ad celestem patriā. quia ꝓpter timorē/timemꝰ rigorem tue iusticie/et tuā inumerabilē potestatē / et timor etiā dat nobis signū manifestissimū nostre humane fragilitatis/et nostre minime potestatis: ꝛ propter timorē reducimꝰ ad memoriā ea q̄ iniuste pegimus in hoc mundo. ¶ In omnem terrā deus exeat memoria tui nominis gloriosi. quia tu ordinasti vt virtus patientie/sit vna via inter alias paradysi. nā patiētia est causa quare nos ī hoc seculo labores/ opprobria/derisiones/et angustias sustinemus. ꝛ breuiter est causa et occasio patiendi pacifice: quicq̄d patimur in hac vita. ¶ Itē placuit tue ꝓuidētie ordi-

nare/vt ꝓpt obedientiā simus participes tue ꝑpetue
requiei.quia ꝓpter obedientiam est quilibet subdit⁹
ad cōplendā tuā in omnibus volūtatem:et ꝑ eā quis
q̄ sue voluntati ꝓprie cōtradicit. quare obedientia
est causa et occasio eternam beatitudinē acquirendi.
¶Dn̄e deus qui deuotos corde eligis ad salutem.
tu ordinasti q̄ ꝓpter deuotionē ⁊ alias virtutes / ho
mines eternam veniā cōsequant̄. quapropter deuo-
tio est vna vis introitus glorie paradysi / ⁊ ꝓpter eā
aliasq̄ virtutes superius nomiatas/ac ob q̄plures
alias:quisq̄ potest intelligere ꝑ seipsum q̄ non seq̄t
quis sine deuotione christianus aliquā viam felicita
tis/beatitudinis tue deus.

¶Qualiter deus ordinauit diem iudicij.

DEus qui tuis famulis sua necessaria
subministras:benedictum sit nomen
tuū gloriosissimū in eternū.quia tu or
dinasti q̄ quando in celesti patria fue
rit cōpletus numerus saluādoꝝ: tūc
nature humane ꝑcreatio terminetur
suo fine.et tūc dies iudicij icipiat subintrare quā tu
supremā in hoc seculo ordinasti:i qua sepabūtur bo-
ni a malis/tanq̄ electi ab impijs ad salutem. ¶Di-
es valde mirabilis erit illa quādo tu ꝯgregabis pul
uerē et ossa hominū/sparsa ꝑ diuersa loca terrarū . et
compones et cōiunges eadem. Restituens homini-
bus illam carnem/et illa ossa q̄ inerant eis quando
ex isto seculo transierunt. et ad faciendū hec predicta
non poterit tibi natura vllo modo resistere/vel obsta
re. ¶In die iudicij resurgent oīa corpora hominum
mortuorū : ⁊ nichil deficiet eis de his q̄ antea in hoc
seculo habuerūt.et erunt cōpetētioris etatis q̄ vlla-
tenus possint esse.et tūc recuperabit suā animā q̄b-
us corpus. ¶Tibi pater celi et terre:oīs laus et be-
nedictio tribuatur.q̄ ordinasti q̄ in die iudicij / om-
nes homines resurgāt cū intellectu cognitione ⁊ me
moria omniū q̄ in hoc seculo admiserūt:sic vt in quo
libet sit certa scientia sententie q̄ cōueniet ei secūdū
sua merita q̄ suis operibus acquisiuit. ¶Dn̄e deus
qui in hoc mundo tibi seruierint puro corde/ ⁊ obe-
dierint tuis iussis:surgent a suis tumulis (in quib⁹
sepulti fuerint)leti/hilares/et iocūdi . quia audituri
sunt illud verbum gratissimū ⁊ amenū/venite bene-
dicti/et ꝑcipite regnū.sed peccatores q̄ decesserint i
peccatis:surgent a suis tumulis miserabiles atq̄ tri
stes.quia eis dicetur a te supmo iudice.Ite maledicti
in ignē eternū. ¶In die iudicij erūt simul electi / tā
homines q̄ angeli in eterna beatitudine tue glorie
paradysi:homies videlicet in corpore et anima:⁊ tūc
sine fine te benedicēt/ glorificātes et exaltantes tuū
nomen gloriosissimū incessanter . ⁊ etiā iniusti ge-
minabitur sua pena q̄ nūq̄ fine erit caritura. ¶Ois
gloria et benedictio tibi iudex iustissime tribuat̄. q̄a
tu dn̄e iesu christe i die iudicij apparebis in carne hu
mana beatissima:quā in vtero beatissime virgis as-
sumpsisti. ¶Et tunc i humano corpore euidēter om
nibus apparebis:vt ab illis quos iudicabis valeas
videri.quia ita decet eē ordinatū/vt tam boni q̄ ma
li videant illū q̄ eos iudicabit:secundū opa q̄ in hoc
seculo meruerūt.vnde nisi tu tunc formā humanam
indueres videri ab aliquibus nō valeres. quia iiusti
non sunt digni vllatenus tuam aspicere deitatem.
¶Unde mirabiliter ordinasti dn̄e deus vt tu in die
iudicij/in carne humana ab omnib⁹ videaris. quia
iusti gaudebūt et exultabūt i tuoꝝ cicatricū aspectu:
cognoscent eni tunc sine enigmate feruorē maxime
dilectionis/quam tu in eos tenerrime habuisti. ⁊ re
probi contristabunt̄ ⁊ efficientur flebiles atq̄ mesti:
cū videbunt vulnera tui corporis atq̄ plagas . nam
cognoscent se a participatione tue beatitudinis esse
merito alienos et dignos penis perpetuis cruciari.
¶Iuste iudex dn̄e de⁹ iesu christe. q̄ benedict⁹ erit
ille intuitus/quē in die iudicij habebūt iusti homies
de tua humanitate quā in hoc seculo a virgine assū-
psisti. quia sicut ipsi videbūt te in humano corpore/
q̄d erit vulneribus ⁊ cicatricibus insignitū:et cogno
scent illud eē ita grauiter flagellatū ꝓpter nimium
amorē quē nobis tanq̄ tuis filijs habuisti: sic dn̄e vi
debis aliquos eoꝝ feruore tue dilectiōis eē grauiter
flagellatos: ⁊ quosdā qui finaliter mori pro tuo no-
mine elegerūt. Q̄ verecūdi ac pleni rubore ⁊ confu
sione simul erūt illi q̄ nō ob amorem tuū sed ꝓpt va
nitates ⁊ ꝓpositos fast⁹ hui⁹ sclī:videbūt se vulnera
tos/et dignis cruciatib⁹ deputatos. ¶Et q̄ beati et
felices erunt illi/q̄ in hoc mūdo lauerūt stolas suas i
sanguine tui agni:et in eo fecerunt eas cādidas atq̄
mūdas. vnde tibi pater misericordie humiliter sup-
plico quātū possum / vt prestes gratiam tuo populo
christiano:ablueīdi in sanguine agni cōmuni⁹ stolas
suas q̄ abluerunt vsq̄ modo. ¶Saluator mundi
deus:q̄ terribilis dies et amara erit illa peccatorib⁹
quando tu stabis in peccatorum medio ac iustoꝝ/ ⁊
facies omnibus equitatē: quia iustos vocabis ad ꝑ
cipiendam eternam beatitudinē paradysi: et pecca-
toribus dices illud verbum terribile ⁊ horribile audi
tui auriū cuiuscūq̄. Ite maledicti ⁊c̄. ¶Ab illa die
psallēt cōtinue sine fine/tam angeli q̄ homies salut
laudes ineffabiles tuo nomini glorioso / sicut nunc
psallūt cherubin ⁊ seraphin icessanter. ¶Et illa ea-
dem die similiter remouebūtur ab intuitu tui vult⁹:
demones et peccatores/plangentes et gemētes sin-
gulrbus sine spe misericordie cōsequēde:⁊ tradētur
penis ꝑpetuis in inferno:vbi erit fletus ⁊ stridor dē
tiū sine fine. ¶De⁹ qui semꝑ iudicas equitatē a tue
lata sententia nemo poterit appellare. nullus est eni
te supior ad quē possit haberi recurs⁹:nec ibi ꝓderūt

alicui precia siue preces/neq3 dabũtur inducie vel tẽporis interualla. quia vnico momento omnes libra recti iudicij iudicabis. Et gloriã tuã cognoscẽt tam electi q̃3 reprobi/rectũq3 iudiciũ tui deus: sic vt vnusquisq3 cognoscet merito inesse sibi id q̃d in eo libra tue iusticie iudicauit. ¶ Unde valde est mirandum de peccatoribus huius mũdi qui dũ in eo sunt ꝛ possunt eis prodesse bona opera/orationes/et preces/et alia plura bona: nõ conant̃ ad operãdũ talia: ꝓ q̃b⁹ ꝑ tuã gratiã mereant̃ in alio seculo ꝑfrui celesti gloria paradysi. ¶ Deus q̃ es vera illuminatio creaturarũ. tu ordinasti q̃ sententia quã laturus es in die iudicij in hoc seculo ab omnibus metuat̃. quia tue sciẽtie (q̃ nichil ignorat) non possunt aliq̃ occultari: ideo nullũ malũ dimittit in aliquo impunitũ. Prochdolor maior pars hominũ timet plus iudiciũ hominũ (qui iniuste propemodũ in hoc mũdo iudicãt vnũquẽq3) q̃3 tuũ/q̃d tu iuste omnibus in die iudicij es laturus. ¶ Causa quare homines timent sepe plus iudiciũ terrenũ/q̃3 iudiciũ tui deus: est hec. quia homines frequentissime iudicãt iniuste alios/ preferentes mendaciũ veritati: sed tu semꝑ iuste iudicas eq̃tatem. tamẽ deberet quilibet cogitare q̃ iudiciũ gentiũ transit de facili/durans ꝑ modicũ tẽporis in hoc mundo/ꝛ idcirco respectu tui dampnũ ex illo sequit̃ valde paruũ: sed tuũ iudiciũ erit omnib⁹ infinitũ et durabile sine fine. ꝛ pene/ quas tu infliges peccatoribus: erũt similiter inestimabiles/ꝛ fine totaliter cariture. ¶ Perfecte scientie pater omnipotens et immense: tu in sũma dispositiõe ordinatiõis diem iudicij ordinasti. quia illa die agnoscent ꝛ patefient omnibus hominibus gratia ꝛ dilectio/quas tu eis impartitus es tanq̃3 pater misericors atq3 pius: et inobedientie tuorũq3 mãdatoꝝ postpositio / quas fuerũt secuti homines in hoc mũdo. Nam in ipsa die iudicij patefiet vniuerso humano generi: q̃ tu ꝓpt̃ feruorem nostre dilectiõis/carnẽ humanã ex vtero beatissime virginis assumpsisti/et fuisti illusus/verberatus/consputus/et finaliter mortem passus. ꝛ illa eadem die venient in publicũ/qui in hoc mũdo secũdũ ꝓcepta tua debito modo fuerũt cõuersati/ et q̃ econuerso modo se aliter habuerunt. ¶ Tũc pater pie dices impijs: nudum me vidistis / et me veste aliq̃ non induistis. esurientẽ me vidistis/ et me famelicũ non pauistis. sitientem me vidistis/ꝛ michi non poculũ tribuistis. infirmũ/ꝛ me nõ vestra ꝑsentia visitastis: ꝛ ita de singulis pietatis operib⁹. Unde ve illis quib⁹ hoc modo improperaueris illa die. ¶ De⁹ q̃ nosti numerũ saluandoꝝ: tu ordinasti vt dies iudicij sit terminus quo iusti ab impijs separentur et ecõuerso: dãs iustis eterne beatitudinis gloriã paradysi / ꝛ penas impijs sine fine. ¶ Unde valde est recta ordinatio vt illa die boni a malis totaliter separent̃/et nullũ bonũ irremuneratũ maneat: neq3 malũ aliquod impunitũ

¶ Dies iudicij erit vltimus termin⁹ quo natura cessabit secũdũ suũ cursum cõsuetũ ꝛ propriũ operari. quia postea nõ erit generatio vl̃ corruptio animaliũ vegetabiliũ aut metalloꝝ. ¶ Excellentissime dñe: q̃ omnibus iudicas equitatem. quia dies iudicij est aptissime ordinata: angeli ꝛ ceteri sancti existẽtes in celesti patria/desiderant quottidie affectanter diẽ iudicij iam adesse. ¶ Uerũ nõ est ita de demonibus/ vel de peccatoribus: quos pene inumerabiles cruciant ĩ inferno. quia id ipsi nollent vllatenus: eo q̃ inordinati sunt et timent ad diẽ iudicij ꝑuenire. iusti autẽ existentes in celesti patria sunt ordinati ꝛ desiderant id q̃d est aptissime ordinatũ. ¶ Dñe deus: tu ordinasti q̃ dies iudicij sit ĩmediate/quando iustatũ animarũ numerus sit cõpletus/q̃ possideant gloriã paradysi quã per peccatũ demones ꝑdiderunt. vnde vt numerus eorũ citius cõpleatur/ placeat tibi deus multiplicare in nobis ꝑ tuã misericordiam in hoc mũdo: munus tue benedictiõis/scilicet vt digne laudes sine fine valeamus impendere voce incessabili tibi deo.

¶ Qualiter deus ordinauit aliud seculum.

Deus qui pacem tribuis bone voluntatis hominibus: te metuat omnis homo. quia tu aliud seculũ dispositione mirabili ordĩasti: q̃a dedisti cognitionem in alio seculo angelis/ hominibus/ꝛ demonib⁹ /de tua maxima bonitate/ꝛ de tua ineffabili potestate / et sic de alijs virtutibus. nam ad hoc vt tue virtutes manifeste ĩ alio seculo cognoscant̃: ipsum est a te creatum/qui nichil facis in hoc mũdo vel in alio sine causa. ¶ Dñe de⁹ sicut est iustum vt tu sis infinitus/eternus / sapientissimus/omnipotẽs/atq3 iustus/ꝛ omniũ virtutũ plenitudo: sic est iustum et cõsonũ rõni/q̃ tu ꝑfectissim⁹ in omnibus virtutibus: in alio seculo ab omnib⁹ cognoscaris. ¶ Unde prout decet vt ĩ alio seculo a creaturis rationabilibus agnoscaris/ a quibus lauderis/benedicaris/ꝛ glorificeris incessabiliter sine fine: ordinasti loca in quibus illi habitent / quos infinite tue bonitatis/marie oportet eẽ cognitores. ¶ Deus indeficiens colũna fortitudinis: tibi omnis benedictio agnoscatur. q̃ ordinasti vt iusti in alio seculo sint paradysi glorie possessores: vt existentes in eo / ꝑ intuitum te fruant̃ laudantes/ꝛ benedicentes: qui eis tãtũ bonũ misericorditer cõtulisti. et ordinasti similiter q̃ in alio seculo sit infernus / quo peccatores penis inumerabilibus crucientur: vt cognoscãt tuã iusticiam in omnib⁹ eẽ rectã/ꝛ q̃ pondera (q̃ eis infliguntur) ipsi merito patiuntur. ¶ Iusti existẽtes in celesti patria post cognitionem ꝛ certificationẽ tuarũ virtutum: ĩmediate incipiunt esse valde feruentes in tuo amore/ ꝛ etiã sunt memores diuersarũ gratiarũ:

quas eis misericorditer ꝑegisti/ et ob hoc ipsi statim
incipiunt te benedicere et laudare. Sed peccatores q̇
in inferno grauiter cruciant/cū ipsi te ab eis ꝑ gratiā
existimant abesse/ꝛ paradysi gloriam se ꝓpter cul-
pas suas totaliter amisisse/ ꝛ ꝙ ad patiendū penas
ꝑpetuas sunt condemnan:et sic de multis alijs q̇ ce-
dūt eis multipliciter in grauamē:ipsi tunc penarum
genus pati incipiūt diuersarū. ¶ Uerax dn̄e es omni-
bus dictis tuis:benedictū sit nomen tuū gloriosissi-
mū in eternū.quia tu ordinasti ꝙ sancti gaudeant in
celesti patria ꝑ ītuitū tui corporis visibilis apd eos.
nam tu voluisti verus homo effici/ꝛ veram carnē hu
manā assumere vt te intueri in gloria possent sancti
ꝛ intuendo te voce incessabili benedicant ꝛ glorificēt
sine fine. ¶ Item tu dn̄e ordinasti ꝙ iusti glorient in
tua deitate ꝑ intuitū oculoꝝ spiritualiū:quibus spiri
tualiter eam vidēt. ¶ Ualde rationabiliter et discre
te ordinasti dn̄e deus gloriam paradysi: quia cū in
homine sint due nature:scilicet corporalis et spiritua
lis/ob hoc tibi placuit ordinare/ꝙ in te in vtraqꝫ na-
tura homies glorient.qa cum sis verus homo: glori
atur quilibet iustus in te/ꝑ intuitū corꝑalem. at qa
es substantia diuina inuisibilis quo ad oculos cor-
porales:videris a iustis ī gloria/ꝑ oculoꝝ spiritualiū
visionem. ¶ Tibi dn̄e deus:omnis laus ꝛ gloria tri
buatur:qui ordinasti ꝙ in participatione celestis glo
rie/alij alijs maioris glorie sint capaces.ꝛ hoc idē se
quitur ꝑ cōtrariū de penis peccatoꝝ:qui in inferni vo
ragine submergunt: quia maiorē penā alij alijs pati
untur. ¶ Unde cū in alio seculo sit plus ꝛ minus/ et
hoc tam de gloria q̄ꝫ de pena:ideo ordinasti in para-
dyso/loca sedium diuersarū:iuxta illud. In domo pa
tris mei mansiones multe sunt:nam in alijs sedibus
(vt sic loquar)residebunt angeli/ꝛ in alijs ꝓphete/ꝛ
in alijs apostoli/ꝛ in alijs martyres/in alijsqꝫ cōfesso
res:ꝛ sic de ceteris. Unde ꝓut eoꝝ dignitas plus re
quirit:maioris erunt glorie ꝑceptores. nam diuersi-
tatē sediū voco differentiam ꝓmioꝝ. ¶ Ista et eadē
ordinatio seruabit a peccatoribꝰ in inferno. quia illi
qui plus peccauerunt in hoc mūdo:maiorē penā in
alio seculo patient/ꝛ in maiorē ꝓfunditatē abyssi de-
scendēt.quia secundum plus et minus pene peccato
ribus infligunt:ꝛ hoc secūdū merita eorūdē. vnde se
cundū diuersitatē delictoꝝ/peccatores plus aut mi-
nus in alio seculo patientur.nam hec est recta ordi-
natio/ꝛ recta iusticia vt peccatores secundum pecca
ta diuersoꝝ generū puniant. ¶ Dn̄e deus refugium
nostre spei:tibi omne seruitiū tribuat.quia tu ordina
sti vt tam iusti q̄ꝫ impij cuiuscūqꝫ ordinis sint locoꝝ:
scilicet tam glorie q̄ꝫ penarū: oēs agnoscant pariter
ꝙ iuste cuiuslibet meritis secūdū sua oꝑa retribuisti.
¶ Sancti existentes in celesti patria:sunt subiectum
in quo consistit tua dilectio/tua gratia/tua misericor
dia:ꝛ alie tue virtutes.ꝛ in ipsis similiter cōsistūt lau-

des/benedictiones/reuerētie/et honores:qui tibi ab
eis im ꝑpetuū tribuent.ꝛ illi q̇ existunt in voragine i-
fernoꝝ:sunt subiectū in quo cōsistūt desperationes/
fletus, dolores/ꝛ gemitus/blasphemie/ꝛ multe alie
passiones eoꝝ. ¶ Cum tu dn̄e deꝰ sis eternus:opor-
tet ꝙ a te sit ordinatū vt infinite ꝛ ꝑpetuo tua boni-
tas cognoscatur.ꝛ postq̄ꝫ oportet ꝙ tu bonus eē per
petuo cognoscaris:necesse est vt sancti existentes in
celesti patria ꝑpetuo sint subiectū ad laudandū te et
glorificandū.ꝛ oportet similiter ꝙ habitatores infer
norū ꝑpetuo sint subiectū ad penas ꝑpetuas sustinē
das/vt ꝑpetuo ꝛ infinite agnoscant maximas suas
culpas:ꝛ tuam iudicantem semꝑ iusticiā equitatem.
¶ Deus bonoꝝ omniū tributor:benedicat gloriosis
simū nomen tuū.quia tu ordinasti ꝙ tam gloria pa
radysi q̄ꝫ pena infernoꝝ:sit inestimabilis quātitatis.
Quia quāta est gloria paradysi/ ꝛ quāta est similiter
pena siue passio infernalis:tanta videt in alio seculo
virtus tue maxime bonitatis/ꝛ sic de alijs tuis vir-
tutibus. ¶ Unde cū tu dn̄e deus/sis tante excellen-
tie bonitatis:dignū est ꝛ ratiōabile ꝙ sit in alio secu
lo ordinatū/vt tu ibi in omnibus virtutibus sine de
fectu aliquo/ꝑfectissimus cognoscaris.quare cū glo
ria et pena alterius seculi/sit causa cur tu eē optimꝰ
cognoscaris:quis est qui alterius seculi posset existi-
mare gloriā siue penā? ¶ Celestis pater/rex regum:
et dn̄e dn̄oꝝ:tu ordinasti ꝙ tam gloria alterius secu-
li q̄ꝫ pena/sit inseparabilis:ꝛ nullo modo transitoria
vt nūq̄ꝫ fine aliquo terminet. Quia sicut ꝓprie a na
tura sua caliditas inest igni: et nūq̄ꝫ potest ipsi abeē:
sic sanctis existentibus in celesti patria erit propriū
in te ꝑpetuo gloriari/ꝛ peccatoribus (qui in inferno
mansionem propriam elegerūt)erit ꝓpriū ꝙ ibi pe-
nis ꝑpetuis affligant. ¶ Dn̄e deus/ sicut tu ordina-
sti ꝙ ignis sit subiectū calori:sic tu dn̄e ordiasti ꝙ ho
mines in alio seculo sint subiecta/in quibus tua ma-
xima bonitas cognoscatur.vnde cū ipsi non possent
eē ordiata subiecta/nisi adesset eis gloria siue pena.
probatur ꝙ gloria nunq̄ꝫ separabit ab illis:qui habi
tatores fuerint paradysi/nec pene ab illis q̇ tradi in-
finitis supplicijs merebūtur. ¶ Dn̄e deꝰ q̇ humanū
genus a potestate diaboli redemisti:tibi laus ꝛ glo-
ria tribuat.quia tu ordinasti ꝙ paradysi gloria sit in
celis/ ꝛ infernus terre profundissimus in abyssis.
¶ Causa quare tibi placuit ꝙ paradysus sit in celis
sic vt ꝑ oīa loca celoꝝ sit paradysus/est hec. quia ma
ximū spaciū est celoꝝ/vt sancti in eis habitātes ame
nitatis loca habeant spaciosa.nam aliter iam nō eēt
ibi ꝑfectio plenaria requiei.et causa quare voluisti or
dinare infernū esse in ꝓfundissimis locis terre:est vt
peccatores qui ibi merebuntur propter suas culpas
grauiter cruciari:sint in arctiori loco.ꝛ terribiliori:q̄
valeat reperiri. ¶ Dn̄e deus virtutum:quicq̇d tu in
hoc seculo ordinasti/aptissime ordinasti.nā sapiētes

homines renūciant in hoc seculo bonis tēporalibus huius vite:exorātes te vt eis pstare digneris eternā beatitudinem paradysi/vbi est omnis boni pfectio. propter hoc tu eis tribuis in excellentioribus locis/ et dignioribus qui sint:pfectionē glorie paradysi.et quia hoies mundani solis inhiantes bonis temporalibus querunt sibi bona transitoria huius mundi: propter hoc tu statuis eis ī allo seculo arctiora loca/ viliora/et horribiliora que possint esse ad sustinēdū perpetuas passiones. ¶ De⁹ cuius lucē nō cōprehēdunt tenebre/vel caligo:benedicta sit tua potentissima essentia in excelsis. quia tu ordinasti vt sancti in paradysi gloria existētes tā in aīa ꝙ̄ in corpore: celesti beatitudine sint refecti ac tua gratia adimpleti.et ordinasti similiter ꝙ pene sine fine assint habitatoribus infernorū. ¶ Dn̄e deus:tu ordinasti vt quatuor qualitates siue cōplexiones insint moderate iustorū corporibus:vt nullā passionē sentiant in seipsis:ꝛ vt nulla corruptio insit eis.et ordinasti etiā ꝙ aīe iustorum corporū tuā videant deitatem:vt post illā visionem in eis desiderium nullū cadat. ¶ Tu etiam ordinasti ꝑ cōtrariū:ꝙ quatuor qualitates insint distēperate in inferno/corporibus peccatorū: vt cadat in eis genus multiplex passionū.ordinasti īsuper vt ipsi minime(spiritualiter dico)tuam videant deitatem. ¶ Tibi dn̄e deus/omnis laus/ꝛ gloria insit semper qui ordinasti:vt ordinatio sit alterius seculi sine fine et inalterabilis/ꝛ immutabilis apud oēs. ¶ Nullo modo aliq̇s vn̄ꝗ potent ab ordinatione alteri⁹ seculi deuiare:sed non est ita de isto seculo:q̄a licet ipsum sit a te aptissime ordinatū/nos in eo inordinationē sequimur per nosipsos deuiantes ab ordinatione/ qua tu nos in hoc seculo ordinasti. ¶ Rex immortalis deus:oīa in hoc mūdo sunt a te aptissime ꝛ rationabiliter ordinata. et totū aliud seculū est ordinatū/ vt in eo ieternū a iustis tua maxima bonitas cognoscatur. vnde benedict⁹ sis tu dn̄e de⁹:q̇ dedisti michi gratiam:vt tā de ordinatione hui⁹ seculi ꝙ̄ alterius in hac distinctione sim locutus.q̄a vtraꝗ ordinatio ostenditur in hoc tractatu:esse ad honorem ꝛ seruitium tui deus.

¶ Incipit duodecima distinctio ī qua tractatur qualiter deus creauit naturam humanam.

¶ Qualiter dn̄s noster iesus christus/ est recreator:propter suam maximam bonitatem.

DEus qui ꝑ vnigenitū filiū tuū/humanam speciē recreasti: tibi oīs laus/honor/ꝛ benedictio tribuatur.quia sicut ad tuā pertinet bonitatē habere in se iusticiam/potestatē/ sciētiā/ sapiētiā/ et sanctitatē:vniuersasꝗ ꝟtutes alias et omnia de nichilo creasse:sic ad eā ptinet ꝓpť suā dignitatē/ ꝙ recreauerit humanū gen⁹.q̄a recreatio sanat/mundat/ꝛ purificat peccatores a suis infirmitatibus/immūdiciis/languorib⁹ /passionibus:atꝗ culpis. ¶ Dn̄e de⁹:sicut est cōgruū ꝛ cōueniēs rationi ꝙ tua deitas sit nostra recreatio:sic exigit necessitas tue excellentissime bonitatis:vt ab ipsa totaliter recreemur/propter maximā miseriā/ꝛ fragilitatem: que inest nostre hūane nature naturaliter in hoc mūdo. ¶ Sicut creatio est subiectū in quo cognoscit̃ nobilitas ꝛ virtus tue excellentissime bonitatis:sic dn̄e tibi placuit hominē recreare:vt recreatio sit subiectū in quo pateſiat dignitas ꝛ nobilitas tue maxime bonitatis. ¶ Misericors dn̄e ꝛ benigne:gratie munus quod tu fecisti homini in sui creatione/inestimabilis est cuicūꝗ.sed sine aliqua cōparatiōe maius donū: et magis gratuitū ei siquidem tunc fecisti:quādo eū in hoc seculo recreasti:cum mundans ꝛ purificans a peccatis. ¶ Causa quare recreatio fuit maius donū: ꝙ̄ creatio hec est.quia anteꝗ homo existeret nō merebatur possidere gloriā neꝗ penā.sed postꝗ fuit in esse/ꝛ cecidit in peccatū:tunc ipse fuit indignus gloriam possidere:ꝛ meruit ꝓpter sui culpam penis perpetuo cruciari. ¶ Unde cum tu dn̄e de⁹/recreaueris hominē in ea recreatione:recepit ipse a te maiorem gratiam:ꝙ̄ in creatione q̇ sibi a te primit⁹ fuit facta. quia per tuam recreationē mūdasti eum a peccatis/ pro quib⁹ tua gratia meruerat spoliari: ac penis perpetuis cruciari.at creando hoīem nichil aliud ei fecisti:nisi quia de priuatione essendi duxisti eū in esse/q̇ ante sui creationē inculpabilis existebat.quare secūdum hoc sequit̃ ꝙ quāuis tu bonus visus fueris ꝓpter creationem:tamē melior fuisti visus propter recreationem. ¶ Sapientissime dn̄e:cui nichil ꝑ ignorantiam est absconsum.maximā culpā que in humanam naturā cecidit ꝑ peccatū nō est aliq̇s qui posset tollere ab homine seu delere: nisi solū tu / qui creasti hominem in meliori statu ꝛ nobiliori:ꝙ̄ ceteras creaturas.quia postꝗ homo cecidit ꝓpter peccatū in maiorem vilitatē:ꝛ deteriorē statum in quo creatura aliqua possit esse:oportuit vt ille qui eum a tam vili cōditione ꝛ tāta miseria eleuauit/haberet potestatē reparandi eū ad statū pristinū:ꝛ ad gradū in quo ante peccatū ipsum cōstituerat:atꝗ locauerat. ¶ Unde sicut nichil suffecisset ad creandum humanā speciē/ nisi solū omnipotens potestas tue deitatis:sic oportuit vt ipsa ab eadē esset solūmodo recreata.quia sicut natura humanitatis fuit a tua deitate creata:sic oportuit vt a tua deitate mutaretur humanitas : et esset redacta ad statum nobilē pristinū in quo eā primitus creasti. ¶ Quare benedictus sis tu pater misericordie.quia tā excellens es pre cunctis in bonitate ac perfectus:ꝛ vsꝗ adeo distāt omnia a tua bonitate: ꝙ nulla creatura est q̇ posset sufficere ad recreandum

humanam speciem nisi tu solummodo deus noster.
¶ Omnes de tua bonitate vnanimiter cōfidamus.
quia sicut soli ad tuā maximam potestatē ptinet ad
tuam gratiā/dignitatem/atq͡ȝ iusticiam:⁊ sic de aliis
tuis virtutibus:vt ab ipsis hūana species sit creata:
sic conuenit tue maxime potestati/tue charitati/tue
misericordie:⁊ sic de ceteris ꝙ ab eis a peccato origi
nali sit humana species recreata. ¶ Unde tibi domi
ne deus/oīs laus ⁊ benedictio / ꝑpetuo tribuat.q̄a
prout tue congruit bonitati:oportet vt ipsa propter
naturā sue iusticie:creauerit hoīes vt sibi seruiant si-
ne fine.et propter naturā tue misericordie recreaue-
rit hoīes vt simul tuam bonitatē maximā ceterasq͡ȝ
virtutes tuas:voce incessabili sint laudātes. ¶ Dñe
deus/si tua bonitas non recreasset hominem postq͡ȝ
ipsum creauerat:non fuisset nobis significatū tuam
bonitatem esse tantā quanta nobis in hoc seculo de
signat:eo ꝙ sibi placuit hoīem recreare. ¶ Dñe iesu
christe/sicut lignū ardens nō est causa igni:vel occa-
sio vt in eo sit calor.nam licet calor insit igni/ non ta
men inest ei ratione ligni ardētis:sed suppstus solū
modo ratione/qui naturaliter semꝑ calidus perseue
rat.sic humanitas q̄ est in te per se sine coniunctione
deitatis:nō potuisset vllo modo esse sufficiens ad hu
manam speciem recreandā. ¶ Dñe iesu christe/sicut
oportet aliquod pulchrū edificiū fieri siue cōstrui ex
pulcerrimis lapidib⁹ apte scissis:⁊ ex lignis fortissi-
mis cōgrue leuigatis:⁊ ita de aliis/q̄ necessaria sunt
eidem:sic oportuit vt tua humanitas perficeret/com
pleretur/⁊ decoraretur per perfectionē tue potentissi
me deitatis ¶ Mplurimū est mirādū de geometris
et astronomis quomodo possunt expēdere totū tem
pus suum/in natura ⁊ cōputatione inaniū mensura
rum terre/cursum planetarū/ac supracelestiū corpo-
rum aliorum:⁊ nō cōputant neq͡ȝ existimant magni
tudinem cuiuslibet virtutū que sunt in te : aut maxi-
mam virtutū multitudinē quibus tua sancta deitas
decoratur. ¶ Potentissime dñe: q̄a vulnus peccati
fuit magnū in hoīe et ꝓfundū ꝓpter peccatū primi
hominis:oportuit esse salutarē medicinā ꝑ quā cura
ri potuit illud vulnus. vnde cū peccatū originale sit
vulnus grauissimū:a quo in hoiem peccata oīa ꝓue
nerūt. oportuit vt a te pater misericors et benigne:q̄
nos a peccato originali ꝑ recreationē penit⁹ abluisti:
processerit illa medicina sanabilis q̄ misericorditer
nos creauit. ¶ Si medicina ꝑ quā vulnus originale
sanari oportuit a peccato/nō habuisset maiorem vir
tutem sanandi:q͡ȝ vulnus grauitatem: vuln⁹ curari
nullatenus potuisset. vnde propter hoc te dominum
deum oportuit incarnari.⁊ tuo preciosissimo sangui
ne sanare vulnus quod sanari aliter adeo congrue
non valebat.qui sanguis fuit maioris virtutis sanā
di sine comparatione aliqua:q͡ȝ vulnus graue existe-
ret ad sanandum. ¶ Cum ergo tu recreator humani
generis sis in omnibus virtutibus ꝑfectissimus/de
cens est ⁊ conueniens rationi:vt humanū genus a te
dño creatū:sit potens ⁊ validū tanq͡ȝ illud cui forma
viuendi rectissime est impressa. ¶ Dñe de⁹/qui exem
plum ⁊ doctrinā recte cōuersandi nobis in hoc secu
lo prebuisti:tibi laus/⁊ gloria sine fine.quia tu recrea
sti humanū genus tuo sanguine precioso:vt tuū cor
pus gratiosissimū/sit exēplum ⁊ forma impressa om
nibus hoībus:qualiter in ipsis feruor tue maxime di
lectionis/deuotionis/seruitij/ ⁊ desiderij imp̄matur
que omnia affectanter tibi debēt reddere recreatori.
¶ Dñe iesu christe/per cuius recreationē nobis ꝑpe
tuo adest salus.tuū latus sanctissimū lācea ꝑforauit:
et tantū in ꝓfunditatē tui corporis subintrauit: ꝙ ti
bi per locū mediū cor diuisit. vnde ad exēplum ⁊ simi
litudinem fuisti oīa ista passus:vt sicut ferrū lācee in-
trauit cordis locū profundiorē tui dñi iesu christi:sic
propter profunditatem illius ictus/a natura huma-
na/grauius peccatū ⁊ profundius auferret. ¶ Iesu
nostra redēptio.tuum corpus valentissimū suspen-
sum in cruce/fuit ita fructibus oneratū:sicut arbores
que in hoc seculo fructū q͡ȝplurimū ferunt. quia tota
crux in qua tu dñe pependisti : fuit plena et onerata
amore/misericordia/pietate/iusticia/gratia/ humili
tate/et patientia:cunctisq͡ȝ virtutibus. ¶ Dñe de⁹/si
cut tu propter maximā abundantiam virtutū:huma
nam speciem recreasti:sic nos ꝓpter defectū earūdē
non curamus facere ea propter que valeam⁹ ad eter
nam beatitudinem ꝑuenire. ¶ Quis posset existima
re maximum defectū virtutum:quo repletur huma-
na species in hoc mundo.quia nos videm⁹ asinā se
per ripam altissimā ꝓicere:si per eā suū filiū videat
cecidisse.⁊ nos q̄ sumus creature rationales scim⁹ ⁊
cognoscim⁹ pro recreatione humani generis in cru
cis patibulo te suspensum fuisse ⁊ nullus est quasi q̄
amore tuo se alicui generi mortis tradat. ¶ Est ne
aliqua temeritas/que cū ista ꝑdicta valeat cōparari:
in qua creature irrationales:habeant adinuicē alte-
ram alteri maiorem dilectionem q͡ȝ hoīes qui pollēt
intellectu ⁊ ratione suo deo ⁊ dño/qui eos redemit
a diaboli potestate. ¶ Rex gloriosissime ⁊ eterne.si-
cut ꝑ motum mole velocissimum teritur granū tri-
tici:⁊ ab ea mola farina minutissime defluit ac ema-
nat:sic semper quādo ante nostros oculos ponitur
signum crucis deberent continue lacrimis emanare
¶ Sicut molendinum per circūuolutionem velocis-
simam molit triticum:sic rogo te dñe iesu christe : vt
mentem meam ⁊ memoriam/ducas circa tuam be-
nedictissimam passionem:vt mei oculi fundāt lacri-
mas et cor meum suspiria:sicut farinam tenuissimā
fundunt mole. ¶ Diu est domine deus ꝙ mei oculi
non effuderūt lachrimas:nec cor meum suspiria/nec
mea labia laudes tuas.quia ego corde meo tuā non
recolui passionem:quam tu propter recreationē hu-

mani generis voluisti in hoc seculo sustinere. ¶ De⁹ bonorum omniũ tributor/amarissimas passiones quas tu sustinuisti ꝓ hũana specie recreãda prohdolor fere quilibet obliuioni tradidit isto tẽpore in quo sumus. ⁊ magis reminiscimur carnaliũ voluptatum in mortẽ ducentium sine fine ꝙ preceptorũ tuorum que nobis sempiternam requiẽ administrant. ¶ Q̃ pene perpetue sequentur omnes illos absq̃ vlla misericordia: qui sunt immemores maxime gratie quã fecisti eis quãdo eos per tuũ preciosum sanguinem recreasti. quia multo melius esset eis non fuisse a te dño recreatos ꝙ modo a te ꝑ tuã passionem amarissimam redemptos: postꝙ propter peccata sua penis perpetuis deputãtur. ¶ Dñe deus postꝙ tantã gratiam que est inestimabilis humano generi prestitisti quando ipsum tibi a b originali peccato placuit recreare: dignare ei per tuam misericordiã hoc prestare: vt nunꝙ tue passionis amaritudinem/ei obliuio deleat. sed semper habeat in memoria passionem tui domini iesu christi ⁊ gloriam tui deus.

¶ Qualiter incarnatio persone filij/deleuit peccatum originale.

Deus qui per veram recreationem humanũ genus a miseria liberasti i quo ꝓpter lapsum ꝑmi hominis fuit peccatum: tibi oĩs laus/et omnis benedictio tribuat. quia tu releuasti ipm reponẽdo id in gradu pristino in quo prius ipsum posueras quãdo primũ hominem creasti. ¶ Domine deus tantum fuit natura humana tunc tẽporis exaltata/quando tu carnem humanã ex virgine assumpsisti: ꝙ graue peccati vinculũ/ꝓpter ipsam fuit penitus dissolutum/sic vt tunc diabolus perdiderit suũ posse/qd prius habebat in hominib⁹ propter peccatum inobediẽtie ꝓthoplasti. ¶ Tante dignitatis/tante sanctitatis/et tante virtutis est dñe deus tua gloriosissima deitas: ꝙ propter ipsam oportuit naturã humanã quã persona filii assumpsit ab omni peccato ⁊ ab omni culpa totaliter esse lotam. nam propter maximam conuenientiã vnionis que fuit facta inter naturã diuinam ⁊ humanã: oportuit de necessitate nichil in humana natura vicij remanere. quia aliter cum diuina non potuisset vllatenus eẽ iuncta. ¶ Sicut tua deitas pater omnipotẽs/est potens vt de non esse in esse quecũꝗ velit/deducat: sic tua deitas est omnipotẽs mundare ⁊ purificare naturam humanam ꝓpter recreationẽ. ¶ Domine de⁹ sicut res priuata esse non habet aliquam potestatem tibi resistendi: sic nichil habens esse/tue potest resistere voluntati de his que tibi placet ordinare. Quia sicut minima gutta aque/quando in ignem cadit maximum/cito consumitur ⁊ deletur: sic tante tua deitas est virtutis/ꝙ in assumptione humanitatis persone filij/ab ipsa hũanitate deleuit peccatum quodlibet: ⁊ mundauit. ¶ Deus vita/⁊ consolatio beatorũ. sicut natura humana ante tuam carnis assumptionem distabat plurimum a natura tue deitatis: sic tu postea per eius assumptionem ad eam humiliter accessisti: intantum ꝙ ipsam naturam humanã plenarie assumpsisti. ¶ Si natura humana fuisset ita potens: vt tue potuisset resistere voluntati ⁊ te domini fugisse potuisset: sic vt ab ea nullatenus carnẽ assumpsisses: forasse (quod tamẽ mirabile est) libenter hoc fecisset: si hoc vllo modo potuisset. quia sua natura ei attribuit ratione sue fragilitatis ⁊ miserie plus inferius deprimi: ꝙ superi⁹ eleuari: sed tu propter tuã benignissimam omnipotentiã eã assumpsisti. ¶ Nisi tu dñe deus: propter tuã benignitatem ⁊ potentiã ad naturam humani generis accessisses/nunꝙ ipsa ad te propter suam miseriam conscendisset. ⁊ nisi tu suam naturam totaliter assumpsisses/nunꝙ natura humana fuisset a te in hoc seculo ita congrue recreata: imo sine fine fuisset subdita diaboli potestati.

¶ Sanctissime dñe/misericors ⁊ benigne feruor veri amoris est tante virtutis et potẽtie: ꝙ propter ipm cupimus ea que prius in mente nostra odio habebamus. vnde cum nos sic ab amore vniuersaliter adiuuemur: quanto plus amor qui vniuit tuã deitatem ⁊ humanitatem/fuit causa ⁊ occasio vt omne peccatũ ab humana specie deleretur/eo ꝙ secum tantam habuit vnionem. ¶ Quid fuisset illud quod potuisset totam humanam speciẽ recreasse: nisi humana natura quam tu assumpsisti fuisset purificata ⁊ mundificata a crimine prothoplasti/propter vnionem quam habuit cum diuina natura? ¶ Benedicta sit domine deus diuine nature excellentia tue bonitatis. quia tãtum in bonis oibus est abundans/ꝙ ipsa sufficit ad recreandum nature humane speciem quã assumpsit et est potens recreare quẽuis hominem qui baptismum receperit vera fide. ¶ Gloriosissime rex eterne sicut in humanam naturã cecidit maius malum et grauius damnũ/propter peccatũ originale ꝙ ꝓpter aliquid aliud: sic maius bonum et maior vtilitas affuit nature hũane ꝓpter assumptionem carnis quã persona filij assumpsit et causa cuius extitit recreata ꝙ propter cetera que aliter insunt ei. ¶ Dñe deus ꝙcquid mali ⁊ damni cecidit in humanam speciem propter delictum primi hominis: totum fuit ab ea remotum per incarnationẽ: quam tu dñe assumpsisti ex vtero beate virginis gloriose. ¶ Tua gloriosissima incarnatio dñe iesu christe/magis nostram naturam humanam misericorditer exaltauit/ꝙ propter peccatum oppressa primi hominis extitisset. nam maior dignitas et honor est humano generi/ꝙ homo diuine essentie vniatur/ꝙ sit ei culpa inobedientia et transgressio prothoplasti. ¶ Domine iesu christe/

sicut aliqua corpora de vna qualitate in aliam naturaliter transmutant/⁊ hoc secundum qualitatē modicam vel maximam potestatē: sic propter vnionem que fuit facta iter tuam deitatē ⁊ humanitatē quam a virgine assumpsisti/fuit humanū gen⁹ a statu primo suo penitus transmutatū: ⁊ a peccato primi hominis factum imune ⁊ mūdum. ¶ Si bona insertio que in fructiferis arboribus inseritur habet virtutem et ꝓprietatē/naturam male ⁊ infructifere arboris alterandi. ⁊ hoc in bone ⁊ fructifere arboris naturam: quanto ergo magis tua diuina natura habuit maiorem virtutem sine cōparatione aliqua/mundandi et purificandi humanam speciē a peccato ꝓpter vnionem quam habet cum eadem. ¶ Dn̄e deus cum sol propter sui claritatem ⁊ caliditatem consumat fumositates ⁊ grossitudinem aeris: ⁊ eleuet a terre facie nebulas ⁊ paludes: quāto magis tu qui solem ⁊ omia creata alia creasti/potuisti peccatum originale ab humano genere consumere ⁊ leuare. ¶ Dn̄e iesu humani generis recreator: sicut tu nobilitasti ⁊ honorasti ⁊ magnificasti humanitatem quā tibi in hoc seculo assumpsisti/ex eo quia eam cū deitate simul adunasti: sic honorasti ⁊ magnificasti omnia humana indiuidua. qa voluisti ꝙ quilibet homo esset de genere sanguinis atqꝫ carnis/de quo fuit sanguis ⁊ caro quē ⁊ quā tu redēptor oīm assumpsisti. ¶ Dn̄e iesu christe sicut tua humanitas fuit honorata/ magnificata/et totaliter exaltata/propter id ꝙ ipsa que habet principium fuit vnita cum tua deitate carēte principio termino atqꝫ fine: sic tota nostra hūana natura fuit nobilitata ⁊ exaltata: quia tua hūanitas voluit pro nobis pati diuersas in hoc seculo passiones. ¶ Benedictus sis ergo misericors deus/qui propter tuā eternitatem ⁊ propter perfectionē tuarū virtutum tuam humanitatē honorasti: ⁊ eam excellentissime exaltasti: qua totum humanū genus ꝗplurimū decorasti. ¶ Clementissime dn̄e qui omnib⁹ gentibus dn̄aris Cum tu propter tuam incarnationem ⁊ passionē peccatum deleueris prothoplasti: tibi humiliter supplico ⁊ deuote: vt tu per tuam misericordiam cuncta nostra peccata deleas atqꝫ culpas. ¶ Cum tu domine deus quēlibet hominem a primi hominis mundaueris (si vult) peccato: placeat tibi per tuam pijssimā misericordiam ꝙ istud per fideles precones tuos et nuncios omnibus mundi nationibus nuncietur. qa peccatis nostris exigentibus valde modice parti hominum istud est cognitum. ¶ Unde postqꝫ propter tuam recreationem tantam gratiam humano generi contulisti: ꝗ infelix erit ille qui in vita sua non cognoscet tantum beneficium sibi factum? ¶ Dn̄e de⁹ vera consolatio miserorum: tibi laus ⁊ gloria perpetuo tribuatur. quia tu ꝓpter maximum feruorē amoris quem humano generi habuisti: de tua humanitate sanctissima fecisti sacrificium deo in hoc mundo: vt humanum genus a peccato primi hominis mundaretur. ¶ Q tu domine iesu christe nos pre ceteris dilexeris: istud patet. quia pro redemptione nostra te ipsum morti finaliter tradidisti/relinquēs nobis exēplum vt similiter propter te mori in hoc seculo nulla tenus metuamus ¶ Domine deus nostrum refugiū singulare: cum tu tot ⁊ tanta feceris ⁊ sustinueris pro humano genere redimendo/quid illi qui in hoc mūdo nichil boni amore tui fecerūt tibi poterunt respōdere? nonne eorum conscientia ipsos iudicabit quouis cruciamine esse dignos: ⁊ eos omino mortis eē reos? ¶ Recreator humani generis iesu christe: ī hoc ꝙ tu in ligno sancte crucis humanum genus ꝑ effusionem tui sanguinis redemisti/ipsum debito maximo onerasti: adeo ꝙ omnes hoīes tenentur tibi totis suis viribus seruire dum vixerint in hoc mundo. ¶ Tanto ergo pondere debiti nos dn̄e onerasti: vt illud non possit cor alicuius aliquaten⁹ cogitare/nec os depromere/nec in alicui⁹ itellectu cadere. ¶ Dn̄e deus/cum tu propter tuam mortē salutiferam / nos a peccato redemeris prothoplasti/et nobis causam efficacissimam te dederis diligendi: ⁊ toto posse nostro tibi perpetuo seruiendi: tuam misericordiam humiliter imploro/ꝙ ipsa dignetur accendere corda nostra in feruorem amoris maximum tui deus.

¶ Qualiter genus humanum fuit recreatum propter passionē sanctissimā iesu christi.

DEus qui viam pacis vis a tuis famulis obseruari/tibi soli laus et benedictio tribuantur: qui recreasti humanum genus per multam patientiam in hoc mundo. ¶ Tu dn̄e iesu christe fleuisti/suspirasti/ ⁊ gemuisti: vt nos propter has passiones tuas amarissimas recreares. quia in ipsa tua beatissima passione sustinuisti multiplex genus amarissimum patiendi. ¶ Quis posset existimare labores/passiones / seu angustias: quas tu passus fuisti pro hūano genere iesu christe? nam tu vt ipsum a peccato redimeres/pro eo fuisti finaliter mortem passus. ¶ Sapiētissime dn̄e/ misericors et benigne sicut claritas lumini inest solummodo propter ignem: sic recreatio humani generis inest nobis solum propter passiones amarissimas/ quas tu in hoc seculo tolerasti. ¶ Domine deus sicut lucerna ardens/est tota plena luce et splendore intra se: sic tuum corpus beatissimum fuit totum plenum doloribus/angustiis/anxietatibus/contumeliis/et derisionibus: ꝗplurimisqꝫ passionibus aliis/ quando tibi humanum genus placuit recreare. ¶ Domine ie

su christe/sicut tu totum humanum genus diuersis
passionibus in hoc seculo recreasti/ et subiisti mortē
finaliter pro eodem:sic est decens/et conueniens ra-
tioni:vt talis dñs qui pro nobis sustinuit tot et tan-
ta ab omnibus generaliter benedicatur incessabili-
ter et laudetur:atq̃ȝ pro ipso non dubitemꝰ consimi
lia sustinere. ¶ Veracissime dñe salus nostra/q̃ȝ faci
le est nobis dicere/⁊ verbotenus confiteri:ꝙ propter
te omnia aspera patiamur:sed istud est nobis ad actū
ducere valde durum:⁊ a voluntate nostra penitꝰ alie-
num. ¶ Benedicta sit dñe deꝰ:tua sanctissima essen
tia.quia tu dedisti gratiā ⁊ potestatem/tuo filio glo
rioso: ꝙ ita esset sibi leue et facile pati penas/ sicut et
dicere.quia nos in die tui obitus ita tenerrime dile-
xisti:ꝙ pati mortē ⁊ ceteras passiones/fuit tibi valde
gratum et amenū ¶ Domine iesu christe ob id/quia
oportunum fuit per sanctissimā passionem tuam q̃ȝ
plurimos recreari.decēs et rationabile fuit tuū cor-
pus esse subditum diuersis penis et passionibus in
hoc mūdo/et vt mors tua esset valde anxia ⁊ amara.
quia sicut per mortem tuam debebant q̃ȝplures ho-
mines recreari:sic debebant adesse morti tue diuer-
sa supplicia et tormenta. ¶ Eterne domine qui vt p̄-
sentia cūcta vides:tibi laus et benedictio. quia sicut
in primo homine fuit corrupta humana natura ⁊ to
taliter viciata propter concupiscentiam temporaliū
voluptatum:sic domine fuit congruū rationi/ ꝙ hu-
mana natura recrearetur per patientiam et toleran-
tiam anxietatum/dolorum/amaritudinum/⁊ labo-
rum. ¶ Tu solus altissime iesu christe : voluisti hu-
manam speciem recreare.⁊ causa quare tu ipse solus
eam voluisti recreare est ista:vt significaretur ꝙ sicut
creare per tuam bonitatem hominem oportuit tuā
diuitatem:sic ipsum a te oportuit recreari/q̄ in deitate
et humanitate simul es vnitus. ¶ Amarissimi dolo
res:⁊ grauissimi labores quos tu pro nobis in hoc
seculo tolerasti: manifestant nostram recreationem
tibi fuisse valde amabilem ⁊ nobis valde necessariā
ad salutem.quia quanto plura ⁊ maiora fuerunt tua
cruciamina seu tormenta:tanto maiorem dilectionē
habuisti ad humanam speciem recreandam. ¶ Po
tentissime dñe qui non derelinquis in tua misericor-
dia confidentes/sicut totus mundus fuit corruptus
propter peccatum hominis prothoplasti:sic cōgruū
fuit ꝙ ille qui necessario esse debuit recreator/e͞e͞t ho
mo pariter atq̃ȝ deus.quia mundus recreari nullate
nus potuisset:nisi per essentiam/ que deꝰ esset simul
atq̃ȝ homo. ¶ Causa quare oportuit recreatorē mun
di esse diuinum est ista.quia homo per se non posset
habere tantam dignitatem vel virtutem.vt ad recre
andum mundum esset sufficiēs.nam sicut aliud pre-
ter te deus non potest habere dignitatē creandi mū-
dum:sic nichil aliud preter tuam deitatem recreandi
mundum potestatem habuit aut dignitatē. ¶ Cau-
sa quare congruum fuit recreatorem mundi esse ho-
minem est hec.quia cum doloribus/laboribus / an-
gustiis/⁊ morte finaliter: mundum oportunum fuit
recreari.vnde cum ista predicta in tua nequeant ca-
dere deitate:congruum fuit vt humanitati tua dei-
tas vniretur:in qua esset illa causa efficacissima cur
humanum genꝰ congruum fuit recreari. quare tua
diuina essentia pater omnipotens exaltetur . q̃a nisi
(vt predixi)hūanitati tua deitas vniretur : sustinuis-
se labores/angustias/⁊ dolores:ac tandem mortem
nullatenus tua humanitas potuisset. que omnia su
stinuit propter vnionē quā habuit cum tua gloriosis
sima deitate. ¶ Dulcis domine ⁊ suauis:sicut granū
tritici non potest pullulare/ neq̃ȝ multiplicari donec
in terra mortificatum fuerit et etiam corruptum/et a
forma sua totaliter spoliatum. sic congruū fuit ꝙ cor
pus tuum esset mortificatum:ac diuersis penis ⁊ pas
sionibus afflictum: vt nobis salutiferum fructū fer
ret:⁊ nobis eternam paradysi beatitudinē tribueret.
¶ Nemo posset existimare fructum gratiosum et sa
lubrem:qui nobis affuit ratione passionis tui corpo
ris.quia tua sancta passio non solum humanam spe
ciem restaurauit:verū ⁊ quecunq̃ȝ in hoc seculo sunt
creata.nam nisi homo fuisset recreatꝰ omnia q̄ sunt
facta ad seruitium hominis inordinata existerent in
hoc mūdo.vnde propter ordinationem ad quā fuit
reuersus homo propter recreationē tui dñi iesu chri
sti:omnia que sunt creata/ordinationem ad seruitiū
hominis resumpserunt. ¶ Deus cuius magnitudo
omnibus dñatur.sicut strenuus miles propter suam
probitatem ⁊ audaciam quando est in bello multa
vulnera recipit atq̃ȝ ictꝰ/⁊ hoc vt suos supare valeat
inimicos:sic domine vt peccatum primi hominis cō
grue deleret oportunū fuit tuum corpus pati in hoc
seculo q̃ȝplures amarissimas passiones / et grauiter
vulnerari. ¶ Domine iesu christe non modo tuū cor
pus beatissimum diuersas fuit passum in hoc seculo
passiones et tormenta ob peccatum hominis ꝓtho
plasti:verum propter vniuersos quorū extitit ille pri
mus pater. ¶ Tuum preterea corpus misericors do
mine/non solum fuit passum atq̃ȝ flagellatū / ꝑpter
illos qui ipsum confixerunt:⁊ qui ipsum finaliter oc
ciderunt:imo propter omnes illos qui te in hoc secu
lo deriserunt:atq̃ȝ omnimode contempserunt/et pro
pter eos maxime qui non recognouerunt tibi amorē
seu gratiam quam eis vt misericors tribuisti propter
quos tuum corpus morti finaliter tradidisti ¶ Iusto
rum precum exauditor dñe/sicut tu mortificasti tuū
corpus gloriosissimum:vt nos perpetuo viueremus:
sic peccatis nostris exigentibus nos mortificamus
quotidie carnem nostram:vt anime nostre peccatis
perpetuo moriantur. ¶ Dñe iesu christe sicut feruor

maximi amoris/quem hūano generi habuisti/ fuit causa efficacissima tue mortis:sic per contrarium q̇libet vsq̧adeo seipsum diligit ꝙ propter timorē mortis qui inest vnicuiq̧ conatur toto posse suo/viuificare corpus proprium quantūcunq̧ valet in hoc mundō. vnde in tātum curamus ꝛ sumus solliciti nostris corporibus dare vitam:ꝙ mortificamus nostras animas in peccatis. ¶ Cū amor fuerit causa tui obitus amor vero quem nos nobisipsis habemus sit causa et occasio viuificationis nostrorum corporum:quando erit dies illa qua noster appetitus ꝛ desideriū trāsmutentur/ ita ꝙ si nunc desideramus viuere propter bona temporalia possidenda/tunc desiderem⁹ mori propter cultum tui nominis ampliandum. ¶ Gloriosissime orbis rector/si forte aliquis ignorat amaras huius seculi passiones te in ligno crucis aspiciat crucifixum:quia ibi videre poterit cognoscere ꝛ percipere multiplicia malorum ꝛ pestium genera/ q̄ humanum corpus pati queat in hoc mundo. ¶ Si iterum est aliquis forsitan qui amore careat/patientia/deuotione/spe/humilitate/continentia/iusticia/misericordia/ac veritate:in cruce respiciat te suspensum quia omnes istas virtutes:ꝛ q̄plures alias in te poterit speculari. ¶ Non est mirandum si illi ignorant labores/dolores/ꝛ angustias huius mūdi: qui te in cruce non intuentur confixum/ꝛ qui non percipiunt quid in cruce tua salutifera designatur. nec est mirandum etiam si illi virtutes totaliter perdiderint:q̇ eas non imaginantur et cernunt in te domino crucifixo. ¶ Dñe deus qui comples opere:quecūq̧ pollicitus es sermone. sicut tu lignum crucis q̄plurimum honorasti quando in ipsa humanam speciem recreasti: sic per tuam clementiam honora ꝛ adorna humana corda taliter: vt sint valde calefacta in amore tui domini iesu christi: ꝛ vt semper habeant in memoria tuam beatissimam passionem. ¶ Cū ergo misericors domine/tu nos in ligno sancte crucis per tuā recreaueris passionem clementer ꝛ suppliciter te rogam⁹: ꝙ in hac valle mundi miserie nos protegas ab insidiis inimici:vt post vitam huius seculi ad felicitatē possimus eterne beatitudinis peruenire. ¶ Flexis genibus ego seruus tuus humiliter tuam misericordiam imploro/ꝙ sicut dedisti michi gratiam complēdi hanc presentem distinctionem:sic des michi gratiam complendi ceteras subsequentes. quia tam preterite q̄ future omnes sunt ad laudem et gloriam tui deus.

¶ Incipit decimatertia distinctio in qua tractatur de voluntate diuina.

¶ Qualiter omnia bona procedunt a voluntate diuina.

DEus qui non claudis vere te inuocātibus aures tuas: tibi lau s ꝛ gloria īpēdatur. qui diuisisti ī hoc seculo omnia bona in duas ptes:scilicet in primum bonum ꝛ secūdum. vnde p̄mū et summum bonum/est tua benedicta essentia:ꝛ quecunq̧ ad tuarum virtutum ptinēt dignitatem:secundum ꝛ infimum bonum est nostrū esse:ꝛ omnia alia que in eius cedunt vtilitatem/commodum/et honorem. ¶ Domine deus/tu approbasti primo ꝛ summo bono laudem/amorem/reuerentiam/atq̧ honorem:quia omnia ista debēt attribui tue excellentie bonitatis. ¶ Domine deus/ex voluntate tua procedit vt homines tibi seruiant/te adorēt metuant/atq̧ laudent:eo ꝙ tu bonorum nostrorum omnium es amator. ꝛ maxima vtilitas accidit nobis ex impensione tui seruitij/ꝛ honoris. ¶ De⁹ omnia presciens ab eterno/sicut tu es summa bonitas sic oportet ꝙ tu malis summa bona/ q̄ infima. ergo illa bona que ordinate procedunt a voluntate p aspectum prime intentionis:deberent magis appeti q̄ illa que per aspectum secunde intentionis in hoc seculo appetuntur. quia sunt sine comparatione aliqua meliora. ¶ Unde cum bona que nos possidem⁹ sint minora:ꝛ virtutes que sunt in te maiora: non est dignū neq̧ consonum rationi vt tu velis eque bonum nostrum/sicut ꝛ tuū. ¶ Propter hoc quia bona tua excedunt sine comparatione aliqua bona nostra: subduntur bonis tuis merito bona nostra. vnde propter id sequit̃ ꝙ bona tua debeāt appeti per aspectū prime intentionis:ꝛ bona nostra per aspectum secunde. ¶ Tibi dñe de⁹ omnis laus ꝛ reuerentia tribuatur. quia sicut bona tua excedunt bona nostra ꝑpter eternitatem. sunt enim bona tua eterna / non habentia principium neq̧ finem: ꝛ bona nostra habent principium prout patet:sic est decens vt velis multo magis ꝙ tua bona maxima/ab hominibus cognoscantur q̄ bona tribuantur que nos agimus nobisipsis. quia omnia bona solo debent attribui tibi creatori. ¶ Quia in eo ꝙ bona humana habent principium et de facili alterantur ꝛ in quolibet finitantur: nō est rationabile ꝙ intantum debeant appeti ab aliquo sicut bona tua diuina que carent principio atq̧ fine et non possunt vllatenus finiri neq̧ alterari. ¶ Cum tua bona presint domine bonis nostris/et actum habeant super ipsa: propterea quicquid creare placuit tibi deo/totum voluisti creare magis ad honorē tuorum bonorum: q̄ ad rerum commodum creatarum. quare bona nostra tunc augmentantur/ quādo nos plus diligimus bona tua / et illis maiorem attribuimus reuerentiam et honorem: q̄ his que cedunt ad

nostram reuerentiam atqȝ laudem/quia tu cum bonis tuis idem es. ¶ Domine iesu christe qui humanũ genus a morte ꝑpetua liberasti:tue voluntati iustissime/omnis laus et benedictio tribuatur. quia in hoc ꝙ tu es ꝑfectissimus sine aliquo defectu: oportet ex voluntate tua procedere omne bonũ/ et virtutem omnẽ. quia quicquid est dignũ a tua prodire voluntate:oportet te illð velle ꝓcedere ab eadẽ. ⁊ ꝙcꝙd nõ est dignũ a tua ꝓcedere voluntate:rationabile est vt nullatenus ab ea procedat. ¶ Tue voluntati laudabili omnis honor et reuerentia tribuatur. quia propter maximam bonitatem que inest tibi: oportet eẽ tue volũtati propriũ velle vt sint in esse/quecũqȝ sũt ad honorem et reuerentiam tue essentie benedicte.

¶ Cum tua voluntas domine deus nullum patiatur defectũ:oportet ꝙ ipsa velit vt hoc quod caret quouis esse perueniat in esse/postq̃ȝ esse suũ cedat ad tuã gloriam atqȝ laudem. et oportet similiter ipsam velle ꝙ hoc non perueniat in esse/quod si esset:non ad tuam cederet gloriam vel honorem. ¶ Domĩe deus qui sperantes in te non sinis finaliter frustrari: tuam voluntatem exaltent et glorificent omnes gentes. quia omnia bona que fiunt tam ab angelis q̃ȝ ab hominibus/fiũt de voluntate ordinatissima tui deus. nam nisi prius bonum a tua procederet voluntate/ ad actum nemo vnq̃ȝ perducere posset. ¶ Domine deus quecunqȝ bona conferuntur nobis in hoc mũdo pluuie/venti/temperies aeris/seu calores: omnia conferuntur ex munificentia tue laudabilis voluntatis. nam nichil posset deduci ad actum/ nisi de tua voluntate ꝓcederet. ¶ Gloriosissime dñe bona eterne beatitudinis/quoꝝ iusti sunt in celesti patria possessores: per tuam dũtaxat iustissimam voluntatem insunt eis. et tua voluntas iniustos et impios similiter vult damnare/eo ꝙ in hoc seculo promeruerunt: vt in alio penis perpetuis crucientur. ¶ Deus excellentissime bonitatis:tibi honor et benedictio sit semper. quia nisi esset voluntas tua / vt propter culpas suas peccatores in inferno grauiter torquerentur:ipsa proculdubio imperfecta esset. quia sic gloria iustorũ melius in paradyso est cognita/ propter penas inestimabiles peccatorum. ¶ Cum in tua volũtate domine deus/nõ sit natura vel proprietas a qua ꝓcedat ei aliq̄ð velle irratiõabile. oportet ꝙ quicq̃d ꝓcedit a volũtate tua sit velle rationabile ex quo sequatur finaliter omne bonũ. ¶ Exaltetur nomẽ tuũ deus / inter omnes huius seculi nationes. quia nichil irrationabile voluntati tue adheret/ neqȝ per eã fiunt mala opera: que ad actum a peccatoribus deducuntur. quia voluntas tua non vult illa nec diligit:sed exigit ⁊ vult bonum quod ex malis operibus sequitur/que a peccatoribus perpetrantur: q̄ð bonũ est cognitio tue recte iusticie:quia condemnas ad penas perpetuas peccatores. ¶ Domĩe deus/omnis creatura tuo subdatur imperio. quia quecũqȝ bona a quibuscunqȝ sint facta/ a tua voluntate cuncta processerunt: nam anteq̃ȝ ad actum deducerẽtur vel essent in esse/in tua erant perfectissima voluntate. nisi enim fuissent:ad actum deduci minime potuissent: at quia in voluntate tua ab eterno fuerunt/in actum idcirco deuenerunt. ¶ Si cuncta bona que deuenerunt in esse/ ꝓcessissent a tua volũtate anteq̃ȝ in actũ pater omnipotens deuenissent:sed in ipso actu volũtas tua minime esset:pateret omnibus ꝙ tua voluntas non esset perfecta/imo defectum maximũ pateretur. cum vero tua voluntas in omnibus sit perfecta oportet ꝙ quicq̃d tu voluisti anteq̃ȝ bona in esse vel in actum deuenerint/nunc velis illud idem quando bona in actum similiter deuenerunt. ¶ Domine iesu christe cum tua incarnatio atqȝ benedicta passio nobis valde necessarie fuerint(ex eo quia ipe fuerunt causa et perfectio nostre recreationis)ob hoc significatur ꝙ tua voluntas in omnibus est perfecta. nam propterea ꝙ maximũ bonũ et inestimabile sequitur de tua incarnatione/et de tua salutifera passione(licet tuũ corpus mundanis miserijs submiseris)voluisti illud bonũ deducere totaliter ad effectum. ¶ Largitor omniũ bonorum deus. sicut tua eternitas omnia tempora comprehendit in hoc ꝙ tu es eternus: sic oportet ꝙ quecũqȝ bona sunt/ comprehendantur et includantur intra tuam ordinatissimã voluntatẽ: quam oportet omnia illa velle. vnde cum omnes homines habeant principium/ob id sequitur ꝙ omnia bona que sunt in esse: non sunt intra voluntatis hominis alicuius potestatem cum voluntas hominis habeat cuiuscunqȝ boni principium. ¶ Domine deꝯ quando nostra voluntas est in volendo tibi seruire te benedicere / et laudare/tunc merito est ipsa cõmẽdanda: eo ꝙ vult laudes impendere et seruire illi / a cuius voluntate omnia bona habent originem ⁊ ꝓcessum. sed cum nostra voluntas est magis in diligendo/ laudandoqȝ nosmetipsos q̃ȝ te: tunc voluntas nostra pessima est/et a quolibet rationabili increpanda. quia vult preferre voluntatem humanã terminatam/tue diuine: a qua procedũt omnia bona/sub cuius eternitate omnia comprehenduntur ac terminantur. ¶ Iuste iudex domine iesu christe: q̃ȝ dolorosa cruciamina illis perpetuo sunt parata: qui quasi totam voluntatem suam habuerunt in volendo vanas huius seculi voluptates. vnde per tuam misericordiam concede omnibus fidelibus christianis/ vt tota voluntas eorũ sit submissa tuo seruitio et honori: ita ꝙ te velint prima intentione diligere sicut decet/ et seipsos secunda. ¶ Domine sancte deus: qui in te vere confidentium misereris. ego humillimus seruus tuus lacrimabiliter te oro:vt tu dirigas velle

meū / postq̄ tua voluntas circuit et comprehendit omnia que digna sunt ad volendum/sic q nunq̄ vellim nisi solum ea que cedant ad laudem et honorem tui nominis gloriosi. ¶Si tu domine deus meam duxeris voluntatem/ita vt nichil velim nisi bona tātūmodo / que a tua procedunt laudabili voluntate: dabis michi rationem volēdi habere virtutes/ quia velle bonū est occasio virtutes acquirendi. ¶Sicut voluntas que est amatrix bonorū / est virtutes occasio congregandi:sic voluntas que est amatrix malorū est occasio vicia cumulandi.quare oportet q voluntas eorum/malorum sit amatrix/qui viuūt in hoc seculo viciose. ¶Uerax domine in omnibus dictis tuis. cum voluntas nostra(que est finita et terminata)propter bonorū operū inherentiam dirigatur:q̄ excellens est et nobilis tua voluntas infinita/et sine termino/a qua omnia opera bona procedunt/ fiunt et diriguntur/tanq̄ ab ea cui resistere nichil potest. ¶Pater omnipotens eterne deus:sicut corda deficiunt ad sciendum omnia bona/que a tua procedunt omnipotenti voluntate/et ora siue labia ad proferēdum illa:oculi ad videndum:aures ad audiendum: sic omnia deficiunt ad percipiendum virtutes / que sunt in tua laudabili voluntate/a qua habent originem cuncta bona. ¶Domine deus cū propter tuā volūtatem ordinatissimam / bona omnia sint in esse et a tua voluntate non possit emanare aliquid aliud preter bonū:tuam clementiam suppliciter oramus/ vt a voluntate nostra non procedat similiter nisi bonum/vt eu clerissime per tuā gratiam cognoscamur esse famuli tui deus.

¶Qualiter a voluntate diuina non procedit peccatum neq; culpa.

DEus qui per gratiam sancti spiritus tuorum mentes visitas famulorum: in quo omnis virtus et benedictio insit semp. quia tu illuminasti intellectum mei indigni famuli tui / ita q percipio malū culpe in duos modos principaliter esse diuisum. ¶Primus modus mali culpe est peccatū/qd ad actum a peccatoribus est deductum.secūdus modus est ipsius culpe priuatio/ que ad actum nullatenus potest duci. ¶Primus modus quo peccatū generatur/ est quando quis plus diligit seipsum vel suū proximū:q̄ te deus. secūdus modus est omittendo q̄ facere debemus. qui secundus modus peccati esset: nisi tu esses remunerator iustorum/vel si tu faceres aliquid contra iusticiā vel contra regulam rationis . sed iste secundus modus est in priuatione/qui nunq̄ ad actum vllatenus potest duci: eo q priuatur tua ordinatissima voluntate.at primus modus peccati est in actu:eo q ex volūtate hominū non priuatur. ¶Deus qui vis bonum fieri ab homine s quocūq.Cum tu laudari/ benedici/et amati semper ab omnibus hominibus merearis/quando homo laudat/diligit/vel veneratur aliquid aliud plus q̄ te:imediate in eo accidit malum culpe:eo q amor seu voluntas que in eo est/inciden taliter z irrationabiliter est in eo.sed cū in te domine deus non sit amor indecēs neq; voluntas:probatur q malum culpe a tua voluntate non oritur nec procedit.Cū tu domine deus/nolis q res vilissima pre nobili diligatur/nec illud qd debet subesse alteri/ei presit tanq̄ dignius in honore:quia si contrariū velles/defectus perfectionis merito esset in te. sed cū tu sis perfectissimus/vtputa cui nichil deficit/ oportet necessario esse perfectissimū tuū velle. ¶Omnipotēs et misericors sancte deus:cū tu scias teipsum esse omnipotentem/sapientissimū/iustissimū/perfectissimū / et in nulla virtute deficientē: oportet de necessitate q tua voluntas nichil aliud velit nisi rationabile operari/ et nullo modo potest deprehendi q inordinata voluntas cadere in te possit. ¶Deus cui perpetuo cūcta viuūt/ postq̄ in volūtate tua non potest peccatum cadere siue culpa:oportet tue voluntati inesse bonorū operum perfectionem.et cum in ea perfectio sit bonorum operū:necessario ipsi recta inest iusticia. ¶Iuste iudex/ qui semper iudicas equitatem. cum oporteat q in tua volūtate perfectissima/remuneratio sit iustorū propter bona opera que in hoc seculo perpetrarūt:oportet necessario in velle tuo rectissimo voluntatem esse condemnandi ad dānationem perpetuam homines in peccato morientes. ¶Unde nisi voluntas tua esset condemnare ad patiēdum penas et cruciamina peccatores: sequeretur q in voluntate tua peccatum caderet siue culpa.propterea q ei abesset(si ita foret)iusticia. ¶Deus cui nichil inest preter virtuosum ac perfectum. tu es ille in voluntate cuius non est vllatenus malum culpe:ob hoc quia voluntas tua non vult aliquid viciosum/nec respectu prime intentiōis neq; secunde. vnde cum quemlibet oporteat velle quecūq; vult/ respectu alterius istarum intentionū/et tu nolis velle peccatum respectu alicuius: inde probatur q peccatum nullo modo a tua potest procedere voluntate. ¶Cum tue voluntati insit semp velle bona opera faciendi/et illud velle incedat per viam prime intentionis: oportet q voluntati tue insit per respectum secunde intentionis velle punire peccatores/in peccatorū malicia obstinatos. ¶Domine sancte deus: tua benedicta voluntas glorificetur perpetuo/et laudetur. quia sicut ipsa vult peccatores torqueri grauiter in inferno: sic ipsa vult q iusti in celesti patris

glorientur. et sicut tu vis ꝙ peccatores torqueantur
vt iusti percipiant melius suam gloriam et agno-
scant: sic vis ꝙ iusti glorientur in beatitudine pa-
radysi/vt tuam agnoscant melius bonitatē. ¶ De⁹
qui es fidelium sola salus/tibi laus et gloria impen
datur. quia causa quare tu vis ꝙ peccatores diuer-
sis penarum generibus crucientur/est ista: ꝙ a crea-
turis quas creasti/videaris et cognoscaris iustissi-
mus esse iudex. Quia propter tartarea cruciamina/
tua bonitas cognoscetur/et iustorum gloria similit
paradysi/atꝗ ex opposito inobedientia et transgres
sio peccatorum/et absqꝫ malo pene nichil istorum co
gnosci ita plenarie potuisset. ¶ Domine deus / sicut
esset turpe et viciosum tue voluntati/ꝙ in ipsa cade-
ret malum culpe: sic eēt ei turpe et viciosum nisi vel-
let ꝙ malum pene eēt in iis qui propter peccata me
rentur grauiter plecti penis innumerabilibus ac cru
ciari. ¶ Deus ꝑ cuius contemplationē/iusti eterna
beatitudine perfruitur. tu voluisti ordinare ꝙ pro-
pter mala opera peccatorum/iustorum bona opera
agnoscantur. vnde propter hanc ordinationem sunt
mala opera peccatorum/causa et occasio qualiter iu
storum bona opera cognoscantur. ¶ Cum tu domīe
deus velis ꝙ agnoscatur eterna beatitudo glorie pa
radysi/et ad cognoscendum eam/gehennales opor
teat eē penas: necessariū est igitur ꝙ bona opera ha
beant occasionem et causam/qualiter cognoscātur.
¶ Unde cum oporteat eē ordinatum vt cognoscā
tur bona opera propter mala: propterea (licet malū
culpe/scilicet peccatum sit in actu) non sequitur ꝙ
peccatū procedat a tua ordinatissima volūtate/imo
peccatum deuenit in actum accidentaliter / tu vero
ideo id ꝑmisisti: q̄a peccatū est illud ꝓpter quod suū
contrariū cognoscitur. ¶ Domine deus qui vis ꝙ so
lum bona sint rationabilia congrua: si a tua ꝓcede-
ret voluntate ꝙ peccatum esset in actu ita ꝙ propter
voluntatem tuam totaliter ad actū deduceretur: se-
queretur ꝙ tibi placerent mala opera peccatorū. vn-
de si postea eos punires de suis actibus male actis:
eis ꝓculdubio iniurā irrogares. sed cū tu sis iustus
iudex in omnibus/cuilibet faciens equitatem: opor-
tet vt penas quas peccatores in gehennali voragine
patiūtur iuste et rationabiliter patiantur. ¶ Omni-
potens deus ob hoc ꝙ homines intelligunt et asse-
runt te esse in cunctis omnipotentem: affirmant ali
qui fatuissimi ꝙ nisi peccatū a tua procederet volun
tate/tu prohibuisses ne peccatum in actū vllatenus
duceretur. et propter istam erroneam affirmationem
q̄ꝫ plurimi sunt decepti: credentes te velle peccatū pe
nitus in actu existere. Unde ista deceptio et iste error
cadit in eis ex eo quia non habent aspectum ad or
dinationem: in qua oportet esse seculū ordinatū. ne-
qꝫ ad tuam bonitatem: que habet omne peccatum

odio/ita ꝙ illi nullatenus consentit. preterea nō cō
siderant neqꝫ cogitant / qualiter bonū habet actum
super peccatū et non ecōuerso: in hoc ꝙ malū/ pecca
tum est ad hoc vt bonū sit/ꝛ non ecōuerso. ergo vnū
istorū est occasio: et alterū est occasionaliter ortum.
Unde cū ipsi nesciant in hoc aliquā differentiā assi
gnare. propter hoc decipiūtur et ponuntur in errore
pestifero credētes ꝙ a tua voluntate peccatū habe-
at originē ꝛ ꝓcessum. ¶ Deus/cuius videntur opa
manifeste quāuis essentia tua sit inuisibilis apud om
nes. in hoc ꝙ peccatū est/vt bonū euidentissime co
gnoscatur: est bonū occasio ꝙ malum sit in actu. vn-
de licet bonū sit occasio / vt malū sit in esse: propter
hoc non sequitur ꝙ ex bono procedat malū. vel ꝙ a
voluntate sua etiam oriatur. sed sequitur tātūmodo
ꝙ bonū habet actū et dignitatē sup malum. in hoc
ꝙ oportet ꝙ malum sit vt bonū ab omnibus cogno
scatur. vnde secundum istud bonū est occasio: malū
autem res occasionaliter existens. ¶ Per aliam ra
tionem ostēditur contrariū/ita ꝙ bonū est res ex oc-
casione/ꝛ malum est occasio. vnde istud sic esse ꝑ no
ticiam demonstratur. quia propter hoc ꝙ tu vis vt
bonū cognoscatur: oportet necessario esse malū ad
hoc vt bonū plenarie cognoscatur: quia sine eo mi-
nime posset eque plene nosci. vnde cum bonū absqꝫ
peccato minime nosceretur: propter hoc sequitur ꝙ
malum est occasio vt bonū ab omnibus cognosca-
tur. quare secundū hoc probatur ꝙ malum est occa-
sio qua bonū cognoscitur. et hoc modo bonū est res
occasionaliter: et malum occasio/in hoc ꝙ bonū co-
gnoscitur propter malū. ¶ Illi qui sciunt et cogno-
scunt istam differentiam/que est inter occasionem ꝛ
rem occasionatam: possunt intelligere et scire/ ꝙ q̄uis
uis bonum cognosci non valeat absqꝫ malo: non ta
men sequitur ꝙ malum procedat a tua rectissima vo
luntate/ imo sciunt et intelligunt ꝙ malum acciden
taliter est in esse / et exercet eadem prorsus ratione
accidentaliter actum suū: igitur a tua voluntate nul
lo pacto causatur. Uerum de priuatione venit in esse
vt sit bono occasio vt cognoscatur a quolibet ꝓpter
ipsum. ¶ Deus bonorū omniū retributor: tibi laus
et benedictio sit semper. quia velle tuū/consistit cir-
ca cumulationem omniū bonorū et inherentiā vir-
tutū vtqꝫ esse eis tribuere possis/ et quia est bonū ꝙ
vt ea que bona sunt/esse bona ab omnibus cogno-
scantur: propter hoc procedit ex voluntate tua/ꝙ co
gnoscantur bona omnia esse bona. ¶ Unde cum
bona a nemine noscerentur: si malum culpe esse pri
uaretur. oportet de necessitate ꝙ malum sit propter
hoc vt bonū ab omnibus agnoscatur. ¶ Quare be
nedictus sis domine deus. quia ob hoc ꝙ vis vt bo-
nū sit in esse: bonū deuenit in esse secundū veritatē.
at quia malum est in actu/ absqꝫ tua virtuosissima

voluntate:ex eo quia permisisti illud in actū ꝓduci.
in actu idcirco accidentaliter est et cōtra quālibet ve
ritatem subsistit. ¶Deus qui ab isidijs diaboli nos
defendis:tibi benedictio et laus omni tempore pre-
beatur.qui nosti illud quod est subiectum/ad volen
dum et diligendum peccatum:esse virtutū defectiuū
carens pfectione/ꝛ quolibet complemento.vnde cū
nullus defectus virtutum insit tibi/ sed in omnibus
sis vera pfectio ꝛ cōpletio singularis.ideo peccatū si
ue malū a tua nō potest ꝓcedere volūtate. Quia si-
cut omnis creatura potestatis creādi est totaliter ex
pers atq; defectiua eo ꝙ creare cōuenit tibi soli/cum
nichil pter te possit de nichilo aliquid facere:sic pec-
catū est in te dn̄e defectiuū ita ꝙ nullo modo potest
a tua procedere voluntate/que habet perfectionē ꝓ-
pter quam non potest habere ꝓprietatem huiusmo-
di processus seu egressionis. ¶Causa quare pecca-
tum cadit in voluntate humana/est ista: quia huma-
na bonitas terminatur.vnde ratione sue finitatis ꝛ
termini/est voluntaria et appetitiua plurimorū con
tradicētiū rationi.nam quottidie volumus et affecta
mus dignitates ꝛ multa alia/que non sumus digni
vllatenus possidere . vnde totū istud est peccatū qđ
inordinate et indecēter a nostra voluntate habet ori
ginem.Sed cum tua bonitas nequeat terminari/ ꝓ
pter hoc inordinata voluntas irrationabilis/vel inde
cens nequit cadere in te deus.

¶Qualiter iesus christus vult eē simul verus
deus et verus homo.

DEus mortalium vnica spes salutis/
tibi honor et reuerentia insit semper
qui verus de⁹ et verus homo vis eē
simul:humani generis ob salutem.
¶Domine iesu christe cum tu creator
et creatura simul velis esse:patet ꝙ es
verus deus et verus homo simul/deus inq; creator/
homo autem creatura. ¶Hoc modo vis tu domine
deus/esse verus deus et verus homo simul:ita vt di
uina natura in humanā nō mutetur/ neq; de se in eā
alterationem aliquā fieri patiatur. ꝛ de natura hu-
mana similiter modo cōuerso.quia impossibile est ꝙ
natura diuina in humanam valeat alterari; eo ꝙ na
tura diuina que in bonitate et ceteris virtutibus est
perfecta non potest alterari in rem defectum aliquē
patientem/neq; humana natura potest in diuinam
similiter alterari:eo ꝙ virtutum est q̄plurimū defe-
ctiua. ¶Sanctissime domine:pre omnibus metuen
de/te laudet omnis spiritus in eternū. quia tu volui
sti simul eē verus deus et verus homo.nam tu volui
sti creare in esse infantulū in vtero beate virginis glo
riose.et in eodem tempore simul ille effici voluisti.et
voluisti esse deus similiter quēadmodū fuisti ab eter
no:et ita ex volūtate tua processit: ꝙ verus deus et
verus homo tanq; omnipotens esses simul. ¶Cū
tu domine deus / verus deus et verus homo esse si-
mul voluisti/quid tue resistere potuit voluntati:ꝓ-
cul dubio nichil.cum tibi creatori nulla valeat resi-
stere creatura/et precipue cum nichil nisi rationabi-
le/a tua ꝓcessum habeat voluntate. ¶Si prohibere
tibi aliquid potuisset/ꝙ non esses simul verus deus
et verus homo / postq; a tua processit ordinatissima
voluntate: sequeretur ꝙ tua voluntas careret pfecti-
one plenarie potestatis. vnde sequeretur si non esset
omnipotens/ꝙ virtutum defectū aliquē pateretur.
vnde cum sit impossibile/ꝙ defectus aliquis i te ca
dat.probatur ꝙ tu potuisti esse simul deus et homo
postq; hoc a tua rationabili voluntate processit.
Deus bonorum omniū augmentator. causa quare
tua volūtas deducit ad complementum et perfecti
onem quicquid vult/est ista.quia omnes virtutes q̄
sunt i te/plenarie sunt perfecte.ita ꝙ nulla perfectio
abest eis. ¶Cum ergo domie deus / omnes virtu-
tes perfectissime insint tibi/ꝛ in te sit amor/potestas
misericordia / iusticia / et sic de alijs virtutib⁹: opor
tet necessario ꝙ quicquid tu vis / perueniat ad ef-
fectum. ¶Postq; tu pater misericordie/vis esse si
mul verus deus et verus homo / et hoc potes esse
postq; vis: valde miror de infidelibus/qui nullo mo
do volunt fidem adhibere/ꝙ tu verus deus et verus
homo simul possis esse.quia iam impossibile ponit
tibi/quod non est tibi vllatenus imponendū / maxi
me de re que in te rationabiliter potest esse. ¶Dn̄e
deus omnipotens et eterne infideles qui nolunt fi-
dem vllatenus adhibere ꝙ tu verus deus et verus
homo simul possis esse:errant et a via veritatis de-
uiant in duobus/primo propter cursum naturalem:
secūdario propter alterationem. ¶Primo modo er
rant quia non intelligunt ꝙ secundum cursum na-
ture possit fieri te verum deum simul et verum ho-
minem esse posse / et quia non possunt inuenire pe-
nes se/istud naturaliter esse posse: ꝓpterea nō pos-
sunt ad hoc fidem aliquatenus adhibere. Unde ipsi
non credunt aliquid posse fieri/nisi naturaliter illud
fiat : quare ergo non credunt similiter seculū non de
nichilo esse creatum/et nunq; diem iudicij esse futu/
tum. nam credere ꝙ seculum de nichilo sit creatum
et ꝙ dies iudicij sit futurum:est contra cursum crede
re naturalē. vnde sicut ipsi ꝓpter cursū nature sūt in
creduli/ꝙ tu sis de⁹ ꝛ homo:sic ꝓpt cursum naturalē
deberēt equa ratiōe eē icreduli/et penit⁹ dubitare/ꝙ
mūdus de nichilo sit creatus et ꝙ vnq; sit resurre-
ctio mortuoꝝ. Scđo modo facit deuiare incredulos

alteratio ac penitus errare. quia putant nos credere
ꝙ in humanam naturam deitas alteretur et ecōtra:
et q̄a istud inueniūt eē īpossibile/ ⁊ ɔtrariū ratiōi: no
lūt credere ꝙ tu verus deꝰ et verus homo simul pos
sis esse. Unde de ipsis q̄plurimū ē mirandum: qui
nostre credulitati fatuitatem inopinabilem tantam
prebent. quia sicut ipsis impossibile hoc videtur ⁊ dis
sonū rationi: sic similiter videtur nobis impossibile/
imo a nostra credulitate totaliter est alienū. ¶ Be
nignissime domīe/ qui bona omnia tuis famulis cō
fers gratis. sicut infideles dubitant ꝙ tu verus deus
et verus homo simul possis esse: eo ꝙ te cōtra cursū
nature/ credūt agere nichil posse. ⁊ quia credunt nos
asserere: ꝙ deitas in humanā naturā/ sit penitus al
terata: eque possent secundū aspectum tuarū virtu
tū/ id similiter dubitare. Nam si ipsi inuenirent te se
cūdū tuā bonitatem et ceteras virtutes tuas/ esse in
aliquo viciosum vel virtutum defectiuū: eo ꝙ tu ve
rus deus et verus homo simul velles esse: sic deberēt
dubitare an tu deus et homo simul velles esse. quia
tu non vis/ neq̄ velle debes/ in te eē aliquid viciosū
vel cōtrariū rationi. ¶ Unde postq̄ increduli qui nō
credūt te verū deū et verū hominē eē posse/ non pos
sent inuenire tibi esse aliquod viciū/ licet verus deus
et verus homo sis simul: deberent credere ꝙ tu es si
mul verus deus ⁊ verus homo/ ⁊ eo amplius cū ipsi
inuenirent ⁊ ꝑciperent/ maximū bonū sequi ex eo q̄s
tu es simul verus deus et verus homo. ¶ Omnipo
tens rex eterne/ causa cur infideles decipiuntur ī hoc
ꝙ nolunt credere te simul esse verū deū ⁊ verum ho
minē/ est. quia ipsi dubitant citius in potestate tua si
fieri possit ꝙ tu sis simul verus deus et verus homo:
q̄ȝ mediten tur vtrū sit rationabile/ nec ne. ¶ Domi
ne deus: cum tu sis omnipotens/ et nichil velis age
re: nisi ea que sunt consona rationi: oportet vnūquē
q̄ȝ credere/ te agere posse cuncta: postq̄ȝ te illa agere
ratio requirat ac expetat. anteq̄ȝ igitur aliquis dubi
tet ꝙ tu humanam naturā valeas assumpsisse: opor
tet eū considerare vtrū sit rationabile aut non ꝙ tu
carnem humanā debeas assumpsisse. ⁊ postq̄ȝ quis
inueniat esse rationabile atq̄ȝ iustum: oportet adhuc
eum plus credere te simul verum deum et verum ho
minem esse posse. quia in tua voluntate est vt quicq̄d
sit rationabile: ab ea procedat. ¶ Unde si infideles
illud pensitarent/ ipsi inuenirent et perciperēt intel
lectuali cogitatōne: ⁊ velle esse hominem te congruo
debere/ ac similiter esse posse. et postq̄ȝ tu debes esse
homo et potes: debet a quolibet asseri et credi te ve
rum deum ⁊ hominem eē simul. ¶ Domine deus: qui
debes pre omnibus honorari. si infideles qui in tua
incarnatione fidem nolunt aliquatenus adhibere:
cognoscerent ⁊ perciperent maximā virtutem ⁊ di
gnitatem quam habet finalis causa circa imagina
tionem intellectualem assumptionis tue humanita

tis: ipsi de incarnatione tua minime dubitarent. q̄a
in hoc ꝙ causa finalis siue ratio descendit a poten
tia rationali: est nobilior causa et ratio in homine q̄ȝ
imaginatio: eo ꝙ potentia imaginatiua subest ratio
nali potentie. ¶ Unde ꝓpter hoc intellectus huma
nus percipit multo melius et intelligit propter cau
sam et rationem: q̄ȝ ꝓpter imaginationē. quia quan
do deest imaginatio ad aliquid imaginandū: ad in
telligendum/ aut credendū sufficit intellectus. nam
imaginatio deficit: ꝙ tu debeas velle quicquid ratio
vel causa exigit ad volendum. sed intellectus intelli
git fieri hoc debere: et ꝙ sit verum vt maior certitu
do habeatur propter rationem q̄ȝ ꝓpter imaginatio
nem: ꝓbatur in hoc ꝙ nulla imaginatio potest per
cipere / qualiter aliquid possit creari de nichilo/ vel
aliquis potest imaginari similiter quonam pacto cor
pus humanū dispersum in cinerē ⁊ athomos: possit
in die iudicij in idem corpus (quod prius erat cum
esset in hoc mundo) reduci. sed humana ratio sufficit
ad intelligendum et percipiendum qualiter potest fi
eri ꝙ aliquid de nichilo sit creatum: et qualiter cor
pus humanū est similiter illud idem post resurrectio
nem: quod fuit proculdubio in hoc mundo / postq̄ȝ
ratio percipiat ꝙ tu causam ratiōabilem habeas de
nichilo cuncta creandi. ¶ Unde cum infideles ima
ginantur tuam incarnationem/ et virtus imaginati
ua eis dare nequeat complementū/ quomodo tu ve
rus deus et verus homo simul possis esse: nolunt cre
dere te verum deum ⁊ hominem posse esse. si vero re
currerent ad potentiā rationalem/ que semꝑ respicit
rationem: ipsi inuenirent ꝙ merito rationabiliter et
de cōgruo debes velle te verum deū ⁊ hominem si
mul esse. ¶ Tibi clementissime domine omnis laus
et benedictio tribuatur: qui honorasti potentiam ra
tionalem pre potentia imaginatiua. quia ꝓpter hoc
ꝙ potētia rationalis imaginatiue dominat: quicq̄d
scitur vel intelligitur ꝑ viam rationis/ est in maiori
firmitate et certitudine: q̄ȝ ea que possunt percipi ꝑ
viam imaginationis. nam imaginantur tantūmo
do sensitiua. ¶ Unde totum istud est ex eo: quia in
tua voluntate cōsistit quicquid est rationabile ad vo
lendum/ et de quocūq̄ȝ est causa efficax vel occasio:
vt a tua voluntate procedat. sed in homine est defe
ctus virtutum maximus/ et abundat in eo miseria:
propter quam deficit imaginatiua potentia/ ad ima
ginandum ea que soli conueniunt rationi. ¶ Ve
rax domine misericors et benigne: si infideles qui te
carnem humanā dubitant assumpsisse/ ꝑciperēt na
turam potentie rationalis/ ⁊ naturam defectus potē
tie imaginatiue: nō in imaginatione potentie termi
no residerent. quia causa ipsius dubitant/ in quibus
deberent minime dubitare. et impedit eos ad pro
cedendum vltra. qui si vltra procederent / intellige
rent per virtutem rationalis potentie (q̄ mediante

intellectu illum͞iat ebetatos) ꝙ omne illud decet a te fieri/et a tua ꝓcedere volũtate: qḋ vis exigit ratiõis. ¶ Gloriosissime dñe cui seruire in hoc seculo est regnare. infideles qui dubitant te verũ deũ ⁊ hominẽ esse simul cur nõ ꝑscrutant̃ vtrũ sit ratiõabile aut nõ: a tua ꝓcedere volũtate/ ꝙ natura diuina hũane nature simul fuerit vnita? Et si ipsi forte inuenerint tuã volũtatẽ esse in hoc aut in aliquo alio viciosam: valde est rationabile ꝙ ipsi minime credant vel asserãt te verũ deũ ⁊ hominẽ eẽ simul. sed si ipsi ad hoc vt tu sis simul verus deus ⁊ verus homo/ nõ inueniãt tuã voluntatem esse in aliquo viciosam/ aut virtutum defectiuã. vnde ꝓuenit eis tante incredulitatis infidelitas: ꝙ nequaꝗ̃ velint credere te verum deũ et hominẽ esse simul? ¶ Si increduli tue attribuerent voluntati/ ꝙ ab ea deberet ꝓcedere quicq̇d est rationabile ad volendũ: ipsi euellerent errorẽ (in quo sunt) sua lumina excecãtem. ⁊ illum͞iarent̃ gratia spiritussancti: ꝗ deducit vnũquẽꝗ̃ ad et̃nã gloriã paradysi. ¶ Domine iesu christe/ cum tu verus deus et verus homo simul velis esse/ et sit ratio ⁊ causa efficax huiusmodi tue volũtatis: oẽs debẽt cõfiteri corde/ animo atq̃ verbo/ te verũ deũ ⁊ hominẽ esse simul. nã postq̃ exigit ratio vt sis simul verus deus ⁊ homo: oportet te necessario id velle. ⁊ cũ velis ad actum hoc ducendi/ habes plenariã potestatẽ. ¶ Dñe deꝰ/ quotiẽscũq̃ cadit in hominibus dubium ꝙ tu verus deꝰ ⁊ verus homo simul possis eẽ: istud viciũ inest eis/ ex eo q̇a imaginatiua potentia tunc vtũtur. sed quãdo ipsi habẽt recursum ad rationalẽ potentiã/ ꝓpter quã vident causam efficacissimã rationis: ipsi intelligunt ꝙ tu es simul verus deus et verus homo. ¶ Ego indignus famulus tuus hilariter et deuote gratias ago tibi dñe iesu christe. quia tu dedisti michi gratiam/ ꝙ istã distinctionẽ (quã habeo pre manibꝰ) ꝑficere potui ⁊ cõplere. ⁊ spero fiducialiter in te/ ꝙ tuo auxilio mediante: cõplebo alias q̃ sequũtur ad honorem et gloriam tui deus.

¶ Incipit decimaquarta distinctio/ in qua tractatur de diuino dominio ¶ Qualiter est consonũ rationi ꝙ dominus deꝰ sit sũmus: ꝓpt̃ sui nobilitatem et excellentiã.

DEus cuius dominio subiacet totus mundus/ tibi oĩs laus et benedictio sit semper. quia valde dignũ est ⁊ cõsonũ rationi/ ꝙ tu toti seculo domineris: postq̃ tu es eternus et infinitus. et omnia p̃ter te habent ꝓncipiũ/ certoq̃ cõsumẽtur termino. ¶ Dñe deꝰ cũ infinitas et eternitas ꝓprie insint tibi/ nobis vero finitas ac ꝓncipiũ: valde est decẽs et rationabile/ vt ea q̃ habẽt ꝓncipiũ atq̃ quodãmodo finẽ/ seruiant et subdant̃ rei infinite eterne/ ⁊ ꝓbenti omnibus complementum. ¶ Unde benedicta sit dñe deus tua maxima bonitas. nam ꝓpter magnitudinẽ virtutũ/ et sũme nobilitatis q̃ est in te: oportet te dominari omnibꝰ: q̇bꝰ tua nobilitas ⁊ virtutes debent merito dñari. ¶ Deꝰ cuius magnificentie non est numerus/ cũ tu sis ita omnipotens ꝙ habes potestatẽ sup̲ oĩa q̃ sunt/ et q̃ futura sunt: iustum est atq̃ dignũ ꝙ tu omnibꝰ domineris ratione tue maxime potestatis/ ꝓpter quam dignus es omnibus dominari. ¶ Dñe deus/ cum in te sit omnis sciẽtia et omnis sapiẽtia/ ita ꝙ abscondi a tua scientia nichil potest: ⁊ nichil preter te habet ꝑfectam scientiã aut sapientiã: dignũ est ⁊ cõsonũ rationi/ ꝙ tu omnibus domineris/ ⁊ vt oĩa tuo omnipotẽti dominio sint submissa. ¶ Misericors dñe ⁊ saluator cũ omnis eq̇tas sit in te ac iusticia/ nichilq̃ tue equitati vel iusticie valeat cõpari: ratio exigit ⁊ ostẽdit ꝙ tu es dignior sine cõparatione aliqua vt toti mũdo debeas dominari q̃ aliquid aliud qḋ nũc sit vel deceso vnq̃ possit eẽ. nã dominiũ non ꝑtinet ad rem equitatis vel iusticie defectiuã. ¶ Dñe deus cui oĩa cordis intima patent. euidẽter potest ꝓbari ꝙ tu es dominus omniũ rerũ/ firmamẽti/ elemẽtoꝝ/ animaliũ/ metalloꝝ/ vegetabiliũ/ ⁊ ceteroꝝ omniũ: postq̃ tu solus oĩa hec creasti. Unde q̇a tu oĩa creasti/ ⁊ propter tuas virtutes cũcta cõseruas in eẽ: quis dubitat quin omnibus his debeas dominari? ¶ Cum tu pater omnipotens sis ita ꝑfectus in cunctis virtutibꝰ: ꝙ nullus intellectus humanus tuã valeat cõprẽdere bonitatẽ/ nec alias v̾tutes tuas: est valde dignũ ⁊ cõsonũ rationi ꝙ tu sis dominus omniũ rerũ creataꝝ: ⁊ omniũ ad creationẽ debentiũ ꝑuenire: eo ꝙ plenarie in virtutibus omnibus es ꝑfectus. ¶ Cũ tu excellentissime dñe merearis esse dominus omniũ rerum tam visibiliũ q̃ inuisibiliũ/ propter q̃plurimas causas efficacissimas supradictas: vehemẽter miror de hominibus quonã modo possit esse: vt ipsi verecundẽtur tibi seruire/ ⁊ mandata tua in hoc seculo obseruare. quia quasi maior pars hominũ verecundatur tibi seruitia impendere atq̃ laudes. nam alij deridẽt alios ⁊ subsannãt/ cum tibi conãtur in hoc seculo famulari/ ⁊ se subijcere tuis iussis. ¶ Si forte dñe deꝰ/ tu non esses dignus omnibus dominari ꝓpter defectus aliquos/ quos esset in te tanq̃ vicia inuenire: non esset mirandũ si homines verecundarent̃ tibi in hoc seculo seruire. cum autẽ nichil viciosum possit in te aliquatenus inueniri/ verũ ꝑfectissima virtutũ plenitudo: q̃plurimũ est mirandũ/ cũ aliquis verecũdatur tibi tanto domino deseruire. ¶ Venerabilis domine/ cum tu famulis tuis/ pietatis/ misericordie/ ⁊ gratie sis fauorabilis tributor/ ⁊ existas mirabilis in omnibus donis tuis: valde est imputandũ illis/ ⁊ ꝓmerent̃ redargui a quocũq̃/ qui tibi ob verecũdiam mortalium desistunt laudes et seruitia impendere in.

hoc mũdo/ nõ habẽtes ĩ memoria quotidiana bene
ficia que recipiũt tue largiflue bonitatis. ¶ Glorio-
sissime dñe deus noster tuũ sanctissimum dominiũ
non mouetur nec mutat̃ neq̃ corrumpitur aut in ali
quo alteratur: imo stat ⁊ perseuerat firmiter ⁊ cõstan
ter/ ita vt nullum aliud dñium est dignũ in esse sub-
sistere nisi dñium tui deus ¶ Cũ oẽs alie dñationes
mutantur/ alterantur/ ⁊ corrumpuntur/ preter tuam
solummodo sanctissime deus: propter hoc est ratio-
nabile vt nulla alia dñatio sit in esse nisi solũ tua que
est digna oĩbus aliis dñari. ¶ Pater omĩpotẽs glo
riosissime: tibi laus ⁊ gloria ꝑpetuo tribuat̃. quia si-
cut nos meremur tuo subesse dñio/ ⁊ esse tui posses-
sio possessoris: eo ꝙ sumus valde miseri/ fragiles/ ⁊
inanes: sic dñe/ ⁊ multo melius mereris esse dñs: ꝓ-
pter gloriosissimã ꝑfectionẽ tuarũ virtutũ a tua pro
cedentiũ deitate. ¶ Deus vita indeficiẽs beatorum.
palam ostẽditur ⁊ apparet ꝙ tu debes esse dñs ⁊ nos
serui: cũ nos quicq̃d boni inest nobis a largitate tuo
rum munerũ recipiamus: ⁊ sic nobis influis ĩcessan
ter sicut ipsis riuulis fons viuus. ¶ Sicut plurimis
rationibus ostẽditur ⁊ apparet: ꝙ tu non debes neq̃
potes esse submissus alicui creature: sic plurimis ra-
tionibus ostẽditur: ꝙ nos nõ debem⁹ tibi dñari / aut
quecunq̃ alia creatura: imo debem⁹ esse subditi tuo
dñio: tanq̃ ei q̃ nos de nichilo creauit. Quia ĩpossi-
bile est ꝙ tu qui es infinitus/ etern⁹/ innocẽs/ virtuti
bus ꝑfectissimus/ ⁊ cõpletus: creature alicui sis sub-
missus. q̃a oĩa preter te carẽt predictis virtutibus: et
ceteris quibus tua diuina essentia ꝑficitur ab eterno.
¶ Sanctitas ⁊ gl̃ia pater honorabilis tuo dñio tri-
buatur. q̃a intãtũ exigit causa rationabilis atq̃ iusta
vt tu oĩbus dñeris: ꝙ iustũ est ⁊ dignũ: vt tu malorũ
eque sis dñs quẽadmodũ bonorũ. ¶ Unde cũ nos
simus tam viles ⁊ culpabiles tibi deo: nõ est iustum
vel dignũ (quantũ de nobis est) ꝙ hũana species ꝓ-
pter sui quidẽ fragilitatẽ ⁊ miseriam tantã habeat di
gnitatẽ: vt tuo dñio sit submissa. sed propter hoc so-
lum: quia tu solus dignus es oĩbus dñari. quare ob
hoc seq̃tur: ꝙ licet nos simus fragiles atq̃ viles/ tuo
subesse dñio debeamus. ¶ Omnes gẽtes debent de
tuo dñio ⁊ de sua seruitute simul q̃plurimũ gratula
ri. q̃a maior gratia ⁊ maius bonũ qꝺ possit esse ĩ ali-
quo famulo seu cliente aliquis: est quando habet bo
num dominũ/ nobilem/ ⁊ potentẽ. ergo valde debẽt
esse vniuersi populi hilares ⁊ iocundi. q̃a tanto dño
ita nobili ⁊ potẽti (sicut tu solus es) in hoc seculo fa-
mulantur. ¶ Ploremus oẽs igitur ⁊ profundamus
dolorosa suspiria e nostris cordibus coram te domi
no nostro iesu christo: q̃a fere omẽs cecidim⁹ in istud
peccatũ grauissimũ/ qꝺ cõiter ledit oẽs: nã singuli fe
re nostrũ seruiuim⁹ duob⁹ malis dñis in hoc mũdo:
scilicet demoni ⁊ cupiditati/ que radix omniũ est ma
lorum. vnde valde sumus a te dño increpandi. nam
famulati sumus istis duobus pessimis tyrãnis: tuũ
seruitium ⁊ dominiũ propter eorũ subiectionẽ post-
ponentes. ¶ Si nos dñe deus in hoc mundo fuisse-
mus rationabiliter conuersati: tale predictũ seruitiũ
(scilicet demoni et cupiditati) nullaten⁹ fecissemus.
est enim demon creatura vsq̃ adeo maligna ⁊ culpa-
bilis: ꝙ esse dñs non meretur: imo meretur sua mali
cia captiuari: ⁊ penis ꝑpetuis grauit̃ cruciari. ¶ Si
nos etiam veritati seu rationi acquieuissemus: nr̃as
aĩas carnalis cõcupiscẽtie minime fecissem⁹ seruas.
nam quicunq̃ sequitur carnalẽ concupiscẽtiam sui
corporis: ĩ sua carne ꝑpetuo punietur. vnde q̃z male
dictus est seruus q̃ punit̃ propter cõplenda turpia de
sideria dñi sui praui. ¶ Honor/ laus/ ⁊ magnificẽtia
tibi dño insit semꝑ: q̃a valde est tediosum ⁊ laborio-
sum cuilibet seruo quãdo dños habet plures/ ⁊ ma-
xime quãdo illi sunt absq̃ iusticia/ veritate/ ⁊ miseri-
cordia venie consequẽde. vnde quãto seruus plures
dños pessimos sibi facit: tanto plus suos dolores et
labores sibi multiplicat ⁊ augmẽtat ¶ Cũ ego pater
clementie feceri innumerabiliũ viciorũ aĩam meam
esse seruã: meq̃ subdideri q̃plurimis vilibus ⁊ insi-
pientibus hoĩbus in hoc mundo: vt ab eis diligerer
et laudarer: iustũ est ⁊ dignũ: vt non tantũ meũ sit ser
uitium in hoc seculo factũ frustra: sed vt ꝓpter ipsum
penã sustineã in hoc seculo vel futuro. quia iustũ est
ꝙ sicut ego feci michi q̃plurimos pessimos dños in
hoc mundo: sic puniar plurimis ⁊ grauibus afflictio
nibus ⁊ tormẽtis. ¶ Sed sicut seruus captiuat⁹ gra
uiter cruciatus/ fugit suũ malũ dñm ⁊ peruersum: sic
ego fugio oẽs meos dños viciosos/ eis abrenũciãs
et omnibus põpis suis. ⁊ cõfiteor ⁊ cõcedo ꝙ impen
di debet omne dñium ⁊ seruitiũ tibi soli: qui nos de
non esse ad eẽ gratiose pater omĩps deduxisti. ¶ Do
mine de⁹/ cum ratio ⁊ iusticia nobis indicent ⁊ osten
dant ꝙ tu perenniter nobis debeas dñari: rationa-
bile esset ꝙ aĩa q̃ est melioris conditionis q̃z corpus
dominaretur corpori: ⁊ preesset. vnde cõcede ꝓpici⁹
nobis (licet indignis) tuis famulis vt nostre anime
nostris corporibus dñentur: ⁊ vt corpora eis tanq̃
submissa in oĩbus famulentur ¶ Nã si nostre anime
corporibus dominẽtur: nos erimus ab omnibus ma
lis dñis liberati. ⁊ non erimus submissi alicui princi
patui vel seruitio nisi tuo cui debet subesse oĩs meri-
to creatura. ¶ Tuo igitur dñio omnis laus et gloria
tribuat̃: ⁊ oĩbus aliis dominiis miseria et fragilitas
agnoscatur: si dominia dici possunt. quia vt proba-
uimus pluribus rationib⁹ antedictis iure debes om-
nibus dominari: ⁊ oĩa subesse tuo dñio iure astringũ
tur: qui es creator omnium atq̃ deus.

¶ Qualiter deus meretur esse dñs omniũ
creaturarũ eo ꝙ ipse est benefactor omniũ.

Deus qui propter tua beneficia mereris omnibus dñari/ꝛtibi honor ꝛ reuerentia tribuatur. q̄ꝛ ꝓpter hoc ꝙ tu solus dignus es esse dñs oim: ꝛ oia tuo parere dñio atqꝫ subiacere/voluisti dare esse nobis omnibꝰ: vt tu nobis dominueris ꝛ ceteris creaturis. vnde cū nos a te esse receperimus: dignum est vt tibi perpetuo famulemur. ¶ Omnes debemꝰ pariter confiteri ꝙ tu debes merito ꝛ rationabiliter preesse ac dñari. q̄ꝛ nichil aliud preter te sustinet nos in esse: nisi enim tu i esse nostro pater misericors nos sustineres: omēs deleremur de statu viuētiū: ꝛ redigeremur proculdubio in nō esse. ¶ Cum tu dñe deus nobis omnia nostra necessaria subministres: dignū est idcirco ꝙ te verum nostrum dñm agnoscamus/cū sine tua prouidētia nobis deficeret esse nostrū. ¶ Fons luminū sancte deus tu mereris propter tua beneficia que nos a te recepimus dominꝰ noster esse. quia tu es ille qui facis arbores ferre fructus: vt nobis in hoc seculo sint in cibum. et eodem modo de seminibus. ꝛ tu creas aīalia irrationabilia vt eorum quoqꝫ carnibus vesci valeamus. et sic de omnibꝰ aliis q̄ ad nostrum humanū seruitium sunt creata. ¶ Item dñe tu debes eē dñs omniū alia ratione. quia tu congruis tēporibus tribuis pluuiā/ventos/frigora/ꝛ calores: a quibus procreant̄ oia ex quibus nos victū sumimus: tua tamē diuina gratia mediante. ¶ Dñe deus qui oibus prouides sua necessaria in hoc mundo. tu cōfers predicta omnia et multo plura hoibus: vt in hoc seculo valeāt viuere. vnde cum nullus alius preter te/predicta oia possit dare: dignū est ꝛ cōsonū rationi ꝙ tu solus nobis omnibus dñeris/ac ceteris creaturis. ¶ Deꝰ dñans cunctis nationibꝰ huius mundi. sicut propter beneficia que hoies a te recipiunt in hoc mūdo: est dignū et iustum ꝙ tu oibus dñeris: sic ꝓpter tuū dominiū est dignum ꝛ iustū ꝙ tu venereris/benedicaris/ lauderis/ꝛ ab omnibꝰ obsequia recipias atqꝫ seruitia. ¶ Pater misericors deus/tuū sanctissimū dñiū semper prouidet suis subditis oia sua necessaria: ꝛ ministrat omnibꝰ illis modis qui eis inferūt suum cōmodum ꝛ salutē. sed dominiū demonis semꝑ infert suis subditis per peccatū/omne malū ꝛ q̄duis etiā detrimentum: ꝛ plus illos cruciat qui libētius ei seruiunt in hoc mundo. ¶ Dñe deus humani generis recreator: benedictū sit tuū dñium nunc ꝛ semꝑ. quia tuum dominiū nō est simile dominiis regū vel principum huius mūdi. nam pricipes vel magnates volūt suis subditis (non vt eis prosint sed vt presint) spōte vel ꝑ violentiā dñari ꝛ non semꝑ remunerant seruitia sibi facta: neqꝫ sciūt intētionibus hoim respōdere: sed tu dñaris eis vt ipsis presis ꝛ prosis simul ad salutē: et vt vnūquenqꝫ remuneres secūdū sua merita ꝛ opera que fecerit i hoc mūdo. ¶ Deus q̄ es sola gloria beatorum. sicut seruꝰ qui recipit maxima munera/ꝛ maximos honores a suo dño: tenet̄ diligere ꝛ velle vtilitatem sui dñi ꝛ honorem: ꝛ ꝙ prelief amore ipsius contra quecūqꝫ in eū insurgentem adeo fideliter: vt amore ipsius non dubitet mortē pati. sic ꝛ sine comparatione aliqua melius tota humana species tenetur exaltare potestatē tuam/dominiū ꝛ honorē: ita ꝙ non metuat pati vltimū supplicium pro exaltatione tui nominis gloriosi. ¶ Deus cuius dñio vniuerse subiacēt creature. Sicut precones modico precio cōducti clamant per vicos/compita/ꝛ plateas: sic nos et multo melius qui summo a te inestimabili cōducti precio ꝛ mercede: debemus clamare ꝛ annūciare vniuersis barbaris nationibus tuū dominiū benedictū. ¶ Pater misericors ꝛ benigne/quāto tu scis teipm sine comparatione oibus terrenis dominis digniorem: tanto maiora beneficia confers nobis. sed totū contrariū est de pluribus pessimis terrenis dñis huius mūdi: q̄ꝛ quāto se sentiūt honore aliis dominis digniores/tanto plus credūt se ad faciendum bona suis subditis excusatos. ¶ Gratiose dñe/virtutū omnium cōplementū quo maiora sine ꝓportione beneficia nobis confers: q̄ꝫ alij dñi huius mundi ac meliꝰ nostra necessaria subministras: eo magis iure tenemur recognoscere tuū dñium atqꝫ tuū posse. ¶ Verax famulus ꝛ fidelis: quāto suus dñs maius beneficium ei confert: tanto plus se cognoscit obligatum ꝛ submissum ad faciendū illi seruitiū ꝛ honorē. ꝛ quanto plus videt ꝛ noscit seipso esse suū dominū meliorem: tanto plus debet subesse hūiliter suis iussis atqꝫ preceptis. ¶ Sed aliter est de infideli famulo ꝛ fallaci. quia quāto plus suus dñs manū ei porrigit affluenter: tanto magis suis inobediēs est preceptis: ꝛ eo plus ipsi vult in omnibus adequari: eiqꝫ inuidet de maioris excellentia dignitatis. ¶ Eterne dñe bonorum oim cōplementū. Tuū excellētissimū dominiū est ita honorabile/nobile/atqꝫ dignū: ꝙ nullus intellectus humanꝰ posset existimare vel cogitare onus maximi debiti quo ratione tui excellentissimi dominij sumus q̄ plurimū onerati. Quia sicut nullus intellectus humanus potest itelligere copiā gratiarū seu bonorum que tu humano generi pegisti: sic nullus intellectus humanus posset intelligere aut cogitare causam efficacissimam rationis siue debitum quod nobis imposuisti: vt te cognoscamꝰ ꝛ cōfiteamur verum dñm deū nostrū. ꝛ hoc ꝓpter maxima bona que in hoc seculo nobis cōfers. ¶ Vehemēs ratio dictat nobis ꝙ tu mereris pater piissime nobis oibꝰ dñari. eo ꝙ tu dimittis nobis grauissimas culpas nr̄as: et quia tu semꝑ nobis in oibus nostris necessitatibus subuenis ꝛ succurris. vnde talē dominū gentes diligant ꝛ metuant vniuerse: qui nunq̄ꝫ in angustiis positos suos famulos derelinquit. ¶ Domine deꝰ q̄ vocas quotidie tuis sanctis admonitionibꝰ ad penitē-

tiam peccatores. sicut est maior necessitas que in homine possit esse ꝙ nõ sit subdit⁹ demoni per peccatũ: sic maior necessitas que in hoĩe potest esse/est vt tu solus ei⁹ in hoc seculo sis possessor: vtq; dũtaxat tuo dominio sit submissus. ¶ Intantũ est causa efficax ꝛ rationabilis: ꝙ tu propter virtutes que sunt in te sis solus noster dñs: tam in hoc seculo ꝗ etiã in futuro: et vt nos tui simus famuli atq; serui. vt quicũq; ꝑsumit in se habere tantam temeritatẽ: ꝙ se existimet esse liberum in hoc mundo: ita ꝙ nolit tuo dñio subiacere/ immediate efficitur seruus demonis atq; mũdi. et per contrarium quicũq; vult volũtate spontanea/ tui effici discipulus atq; seruus: est liber ꝛ imunis a seruitute diaboli ꝛ seculi vanitate. ¶ Maior sapientia ꝛ maior discretio que in hoĩe possit esse: est ꝙ cupiat subesse tuo excellẽtissimo dñio: ac obediẽs tuis iussis. ꝛ opposito modo maior ĩsania que sit: est nolle aliquem tuo dñio subesse: ꝛ ꝙ ab omni tua immunis cupiat quis esse seruitute. ¶ Dñe deus nostrum beneficiũ singulare. Omnes gẽtes tuo sanctissimo dominio subiacẽtes debent ꝗplurimũ gratulari/ q̇a valde debet esse letus ꝛ hilaris omnis seruus quando suus dñs nullũ superiorẽ se dominũ recognoscit. ¶ Cum igit̃ oẽs hoĩes esse debeant hilares ꝛ iocundi/ cum dñio tuo subsunt: ꝛ ea de causa/ quia nullus dñs preest tibi: ergo omnes illi debẽt esse per contrarium prorsus tristes ꝗplurimũ atq; mesti qui se duobus dñis submiserunt: scilicet demoni ꝛ carnali concupiscentie/ qui iterũ alteri dño subsunt. ¶ Demon habet dñm supra se/ gehennalẽ penã: cui ꝑpetuo est submissus. carnalis concupiscẽtia subest dño alieno eo ꝙ humana caro paritur dolores/ labores/ ꝛ angustias in hoc mundo: vt in eo habeat qđ est impossibile: perfectionem ꝛ complemẽtũ carnalium voluptatum. ¶ O summa bonitas/ eterna/ ꝛ infinita/ laus ꝛ gloria insit tue diuine essentie nunc et semp. quia tu nostre redemptioni ꝛ nostre saluationi tuã humanitatem gloriosissimã subdidisti: vt ipsa nos eriperet a demonis seruitute. ¶ Q; tu tuam sanctissimam humanitatem nostre saluationi subdideris in hoc mũdo: sic nobis figura tue crucis salutifere representat. quia in ipsa palam ostẽditur ꝙ tu tuũ corpus preciosissimum diuersis passionibus huius seculi ꝛ morti finaliter tradidisti. ¶ Dñe deus/ vsq; adeo sunt infinite cause/ rationes/ ꝛ occasiones q̃ docent nos tuo dominio humiliter subiici debere: ꝛ ipsum totis nostris viribus exaltare: ꝙ nullatenus possent exꝓmi per sermones. ¶ Eterne dñe cui non est principium neq; finis. Nedum propter maxima beneficia q̃ hominibus tribuis in hoc mundo: imo etiam propter minima debes eis dñari (si minima possunt dici) et posito etiam ꝙ nichil in hoc seculo eis dores: adhuc deberes tu esse eorum dñs: propter tuã maximã bonitatem. ¶ Gloriosissime dñe cui nichil deest virtuosum. postq; fecisti tantam gratiã seruis tuis ꝙ tu vis esse eorum dñs: ꝛ vt ipsi sint serui tui: placeat tibi domine orbis rector: ꝙ non permittas nobis aliquem viciosum hoĩem dñari: neq; rem aliam quancũq; vicijs deprauatam. ¶ Ego humilimus seruus tuus coram vniuersis cõfiteor ꝛ affirmo ꝙ tu propter maxima beneficia que manu nobis largiflua confers: plusq; dignus es toti humano generi dominari. et confiteor ꝙ omnia terrena dominia sunt ĩania ꝛ fallacia preter tuum solum dominium deus.

¶ Qualiter deus meretur esse noster dominus/ ob hoc quia nos redemit.

DEus per cuius redemptionẽ fuit salus humano generi restituta: tibi omnis honor ꝛ reuerentia prebeatur. q̇a tu creasti totam humanã speciem de nichilo: ꝛ recreasti eãdem tuo preciosissimo sanguine quẽ propter ipsam innoxius effudisti. ¶ Unde gloriosissime dñe/ tuum omnipotẽs dñium: debet non ĩmerito cunctis gentibus dñari: vt illud qđ per creationẽ ꝛ recreationem simul nobis bona contulit infinita. quia tua nos deitate omni bonitate plenissima creasti: ꝛ tua nos humanitate sanctissima recreasti. quare nos sumus serui tui propter deitatem tuã que de nichilo nos creauit: ꝛ alio modo serui tui propter humanitatẽ tuam que nos condemnatos ꝛ perditos reparauit. ¶ Domine deus totum humanũ genus deberet de tuo excellentissimo dñio ꝛ de seruitute sua: continuã facere mentionem. quia nullum dominiũ est ita honorabile neq; vtile sicut tuum: nec prestat tot bona suis subditis in hoc seculo vel futuro: neq; aliqua seruit⁹ est similiter ita honorabilis aut vtilis sicut illa q̃ tuo dominio debet reddi. ¶ Dñe iesu christe/ benedicta sit tua sancta ordinatio: quia tu redemisti totam humanam speciem ieiunijs/ angustijs/ dolorib⁹/ laboribus/ orationibus/ lachrymis/ vulneribus: ꝛ finaliter amarissima morte tua. ¶ Cum tu ergo dñe deus redemeris nos omnib⁹ passionib⁹ his predictis. nõ est mirum si tu nobis omnib⁹ dñaris: quia nos videmus ad oculum ꝙ serui empti a suis dominis ꝑ denarijs: ab eis dum vitã agũt in hoc seculo possidẽtur et optet eos ipsorũ satisfacere voluntati. quanto rationabilius igitur sine comparatione aliqua tu debes toti humano generi dominari qui ipsum emisti tuo proprio corpore precioso. ¶ Redemptor noster deus sicut in cyrographo emptionis quãdo aliquis seruum emit/ fit mentio de denarijs quibus seruus emitur: sic lignũ sancte crucis in qua tu fuisti suspensus/ figurat precium quo nos tuos famulos emisti. ¶ Rex immortalis deus omnipotẽs ꝛ eterne: in te paternitas/ filiatio/ ꝛ ꝓcessio sancti spirit⁹ agnoscat.

quia tu voluisti q̄ tua sancta humanitas venderetur
quam tu misericors assumpsisti: vt nos a potestate
diaboli liberares: ꝛ vt tuum dominiũ nosceremus.
¶ Dñe deus quando quis sibi propriis denariis ser
uum emit: non illum emit vt eũ restituat libertati: sed
vt ipsi seruiat tanq̄ seruus: ꝛ vt suam emptoris vide
licet compleat voluntatem: tu vero dñe iesu christe
emisti nos: vt nos a seruitute demonis liberares: ac
restitueres pristine libertati in qua eramus ante ino=
bedientiam ꝓthoplasti ¶ Ergo qđ dominiũ vel que
emptio potest tuo dñio vel emptioni in aliquo cõpa
rari. quia tu es vere dñs vt sint oẽs liberi quos emi=
sti: sed omnes alij dñi (vt predictum est) emunt suos
seruos vt semꝑ subiaceãt iugo seruitutis. ¶ Singu
laris dñe potentissime. sicut nemo posset existimare
maximum precium quo a diabolo nos emisti: sic ne=
mo posset intelligere vel percipere seruitutẽ quã tuo
dominio recognoscere debemus. Et sicut tuũ excel=
lentissimum dominiũ propter excellẽtiã nobilitatis
tue diuine essentie demõstrat: sic ostenditur nobis et
significatur q̄ tuo sum⁹ subditi dñio in maxima ser
uitute: ꝛ hoc ꝓpter maximũ preciũ qđ pro nobis i ser
uitute demonis positus tribuisti. ¶ Compatiẽs dñe
et benigne/ sicut intellectus humanus minime itelli
git nobilitatis excellentiam tui deus: sic minime in
telligit maximum dominiũ qđ misericorditer preest
nobis. ꝛ quanto nostra fragilitas ꝛ miseria in nobis
ostenditur esse magna: tãto nostra seruit⁹ tuo subdi=
ta dominio esse magna pari ratione monstrat. ¶ Iu
ste dñe deus noster. cum tu sis virtutũ ipsa perfectio:
conueniens fuit rationi/ q̄ cũ precio charissimo hu=
manũ genus emeris a diaboli seruitute (qua ab ipso
grauiter premebatur) ipsum maiori sit obedientia ti
bi subditũ: q̄ꝫ aliquid possit esse: ꝛ hoc propter ma=
ioris ꝛ charioris precij emptionem ¶ Cũ tu dñe de⁹
preesse oibus debeas dominij summo gradu: opor=
tet q̄ humanũ genus subdatur tuo dñio in summo
gradu seruituris que vllo modo esse possit. vnde pro
pter talem consequentiã siue conuenientiã: oportuit
vt nichil ita charo precio emeretur sicut humanũ ge
nus qđ tu emisti benedictissimo tuo corpore: ꝛ san=
guine ꝑciosissimo. ¶ Ad hoc vt nr̃a seruit⁹ eẽt ma=
ior: oportuit q̄ preciũ quo nos emisti meliori tẽpore et
magis etati humane congruo solueretur: q̄ꝫ vllo mo
do possit esse. vnde cum cõpetentius tempus quod
humane etati possit esse/ sit tempus triginta annoꝝ:
propter hoc placuit tibi nos emere in competentiori
tempore triginta annorũ videlicet qđ tue etati com=
petentius congruebat. ¶ Rex regum deus ꝛ domi=
ne dominantiũ: iustũ est ꝛ consonũ rationi q̄ quãdo
vassallus patitur amore domini sui famẽ/ labores/
angustias/ aut dolores: ꝛ q̄ꝫplures alias passiones:
vt remuneretur a suo dño pro quo patitur tot ꝛ tãta.
¶ Unde cum tu dñe iesu christe/ sis dominus domi
norum/ et tot passiones pro redẽptione humani ge
neris passus fueris in hoc mundo: quantũ tenetur
totum humanũ genus diligere ꝛ laudare te ꝛ tibi hu
militer toto posse seruire? ¶ Cogitando ꝛ recogitan
do predictum modũ: humano intellectui reseratur
maximum dominiũ qđ debes habere suꝑ omnes se
culi nationes: ꝛ maxima seruitus similiter que ipsis
est imposita ad seruandum tui dominij iussiones.
¶ Deus infinite ꝛ inestimabilis bonitatis: ita est di
gnum/ iustum/ ꝛ rationabile q̄ tu sis dñs ꝛ nos serui
vt nemo quãtũcũq̄ꝫ subtilis ꝛ ingeniosus sit: possit
huius cõuenientie discrepantiam in minimo vel con
trarium inuenire. Quia si omnes hoĩes qui nũc sunt/
fuerunt/ vel adhuc futuri sunt in carne sine fine ꝛ cõ=
tinuo cogitarent an possent causam aliquã inuenire
q̄ tu non deberes esse dñs ꝛ nos serui tui: inter om=
nes non possent minimũ instãs tẽporis inuenire: in
quo non deberes creaturis oibus dñari: vel q̄ ipsi
non deberent tuo dominio subiacere. ¶ Unde cum
in tempore nequeat cadere priuatio tui dominij: vel
nostre seruitutis: infinite est tibi propriũ te humano
generi dominari: ꝛ sine fine est ꝓprium humano ge=
neri q̄ tuo sit dñio subditum ꝛ submissum. ¶ Domi
ne deus tibi honor ꝛ reuerẽtia nunc ꝛ semꝑ: qui cha=
rissimo precio nos emisti. sed valde miror de q̄ꝫpluri
bus hoĩbus qui seipsos in hoc mũdo q̄ꝫplurimis do
minis submiserunt a quibus nulla beneficia recepe=
runt pro quibus eorum dñi effici mererentur: verum
seipsos ex mera stoliditate illorum dominio subdide
runt. ¶ Unde de maioribus fatuitatibus que vllo
modo possint esse/ est hec vna: q̄ aliq̄s se seruum fece
rit illorum a quibus nec vtilitatem aliquam cõsequi
tur neq̄ꝫ bonum: ꝛ qui digni non sunt ei in hoc secu=
lo dominari: tuum autẽ dominiũ fugerit qđ q̄ꝫpluri=
mis causis ꝛ rationibus est dignũ preesse omnib⁹ tã
in hoc seculo q̄ꝫ futuro. ¶ Dñi qui possident quenq̄ꝫ
seruum fatuũ in hoc mundo sunt mũdani homines/
superbi/ iactatores: ꝛ inanẽ gloriã amplectentes/ q̄
nullum merentur habere dominiũ vel honorem. tu
vero mereris tua dignitate dominari omibus crea=
turis. q̄ꝫ igitur infelices sunt ij qui propter tales ina
nes et friuolos dños (si domini nuncupari possint)
tantum dominũ et tã nobilẽ quẽadmodũ es derelin
quunt ¶ Sanctissime dñe fragilium fortitudo. sicut
homo qui emit aliquẽ equum vel aliud quadrupeda
le animal ducit illud vt rem propriam ad hospicium
suum per frenũ aut camũ aut aliud vinculum: sic do
mine te humiliter oramus vt nos emptos tuos tãq̄ꝫ
rem tuam ꝓpriam ducas ad hospicium tue requiei:
et in tuo nos vincias amore. ¶ Domine deus si ser
uus emptus denario a suo dño nullam habet excu
sationem ocio vacandi (si tamen sanitas fuerit illi co
mes) sed semper astringitur sui domini complere vo
luntatem: quis nostrum potest aliquã excusationem

pretendere quando tota die vagabundus est & ociosus laudes tibi impēdere cessans cum tu nos ꝓpter ad hoc emeris vt laudes & gloriā cōtinuo tibi dem⁹. ¶ Cum nos pluribus causis efficacibus atq̧ iustis tuo subesse imperio debeamus: tibi humillime supplicam⁹: vt nō permittas nos esse in hoc seculo ociosos: sed semꝑ ad tuū honorem / reuerētiam / laudes / et gloriam excitatos ¶ Deus qui odium & discordiā transfers in cōcordiam & amorē q̄ꝑplures hoīes sunt qui modico precio emūt multa que sunt ipso precio longe meliora: sed tu pater misericors nō taliter nos emisti. quia preciū fuit longe melius ipsa emptione sicut potest intellectui cuiuslibet patefieri euidenter. ¶ Unde licet dn̄e deus nos simus fragiles / miseri / atq̧ viles / respectu habito ad precium quo perditos nos emisti: tuam clementiā humiliter imploramus et deuote: vt conditionem nobilites nostrā vilē /. ita q̧ in bonitate sit aliqua conuenientia inter tuum precium preciosissimum et nos emptos: vt quēadmodum precium bonū est: sic bona ipsa emptio cōsequēter. nam honor maximus est semper bono dn̄o / quādo sunt boni & honorabiles serui sui. ¶ Cōfiteamur ergo omnes pariformiter nos sicut seruos humiles et obedientes tuis mādatis: subiacere tuo dominio nunc et semꝑ. & recognoscamus corde / animo / & operibus q̧ tu verissime es solus omnium vnus deus.

¶ Incipit decimaquinta distinctio in qua tractatur de diuina sapientia.

¶ Qualiter deus est sapiens in sua diuina essentia.

DEus qui fulges inter tenebras vera luce: laus & gloria sit tue diuine essentie nunc & semꝑ. q̄ in sciētia qualibet es ꝑfectus: in hoc q̧ tua voluntas est dedita omni bono: & tua potestas scit oīa ꝑfectissime oꝑari: & tua sciētia nichil aliud scit facere nisi bonū. ¶ Cū in te dn̄e deus / omnes ꝑfectissime sint virtutes: oportet q̧ in te sapientia sit ꝑfecta. cū vero in nobis virtutū oīm sit defectus. ob hoc scientia defectū patitur in hoīe quocūq̧ ¶ Causa quare oīs sapientia est ꝑfecta in te: & in nobis omnibus imꝑfecta est ista. quia tue virtutes nullatenus terminant̄. nam quicq̄d est in te est totaliter infinitū: & quoniā sensus hūani in quolibet terminātur: oportet v̄tutes q̄ sunt in hoīe terminari. ergo ꝓpter terminationē sensuū que sunt ī hoīe: oportet sapientiam hoīs terminari. ¶ De⁹ vera ꝑfectio charitatis. homo q̄libet habet in se imꝑfectionē sciētie: eo q̧ sensus sui intellectuales sunt adinuicē inequales. quia vniuersaliter sequit̄ de quocūq̧: q̧ habet nimiā animositatē vel nimis modicā. vel nimis amplā cōscientiam. vel nimis arctā: & sic de aliis sensibus intellectualibus. ¶ Propter hoc ergo quia sensus hominū terminant̄ & sunt in quolibet vel in nimia quātitate vel modica: non inest hominibus sapiētia operandi vel faciēdi hoc q̄d faciūt ordinate ac perfecte. quia omnib⁹ suis operationib⁹ plus minusve īest ꝑ et quecunq̧ faciūt nimis cito faciūt & velociter: vel nimis tarde & lente ac minus expedite. sed nō est ita de tua sapientia benedicta: quecunq̧ enī tua sapientia operatur: oīa oꝑatur ordinatissime / ꝑfectissime / & complete. ¶ Deus imꝑfectorū vera perfectio & perfectissimū complemētū. tua diuina essentia est natura adeo perfectissime ordinata: q̧ inordinatio aliqua in ea cadere non est potens / nec aliquid q̄d tu facias vicium vllū tangere potest. at ecōtra fit oīno in hoīb⁹. nam intantum sequitur nos inordinatio (peccatis nostris exigentibus) in oībus factis nostris. q̧ q̄cūq̧ fere facimus viciis coadherent. ¶ Deus ꝑfectissime bonitatis. Tante virtutis & tante ꝑfectionis est tua scientia perfectissima q̧ nullus vnq̧ quātūcunq̧ sciret vel intelligeret eam fallere potuit. nec eam latere: neq̧ ab ea abscondi aliqua potuerūt. ¶ Tue sapientie sanctissime dn̄e deus noster: virt⁹ & gloria tribuatur. quia oēs alie sapientie a tua solūmodo oriuntur & respectu tue oēs alie sunt friuole / fragiles / & ianes. ¶ Deus cui inest scientia infinita Tanta est tua sciētia & ita excellentis nobilitatis: q̧ quotiens volum⁹ tue nostrā scientiam adequare: cadit in nobis tanta mentis ebetatio & tanta ignorantia intellectus: q̧ caremus breuiter omni sensu & quolibet intellectu. sed quando nos attribuimus tue scientie omne scibile sicut decet: & nostre sciētie omnē ignorantiā & defectū: tunc nostra scientia in nobis proculdubio augmētatur. ¶ De⁹ cui oīm conscientie cordiū patefiunt Cū tua sapientia sit summa / maior / & melior q̄ aliquatenus possit esse: & stulticia q̄ est in mūdanis hoīb⁹ sit summa & maior q̄ similiter possit esse: ꝓpterea ferme omnes qui sunt apud te dn̄m sapiētes / iudicant̄ ab hominibus stultissimi & amētes / respectu habito ad sapientiā huius mūdi (si sapientia debet dici) & quicunq̧ fere iudicantur in hoc mūdo ab hoībus sapiētes: corā te habentur fatui & deuiantes. ¶ Unde secundū hoc sequit̄ q̧ vera sapientia in mūdanis hominibus nō consistit: licet sapientes ab hoībus nuncupētur: sed in illis cōsistit hoībus qui stulti ab aliis sunt vocati. ¶ Quare ꝓpter predictā rationē tue benignitati copia reddita gratiarū: ego indign⁹ famulus tuus nūc reputo & cognosco q̧ illi penitus erant stulti / q̄ vocabāt me in meis oꝑib⁹ sapientē quando ego illicita & vetita operabar. et nunc illos agnosco ediuerso sapiētes qui me tunc fatuissimū reputabāt quando erā inobediens tuis iussis ¶ Deus qui nos protegis a rebus nobis contrariis & nociuis. sicut tu es sapientissimus propter perfectionē virtutū / q̄ iest tue maxime bonitati: sic nos recte per cōtrariū sum⁹

q̄plurimum ignorantes ⁊ hoc propter abundātiam viciorū q̄ nostre malicie insunt. ¶ Causa quare oēs homines sunt generaliter ignorantes est hec. q̇a potentia sensitiua trahit eos ad diligendū plus seipsos q̄ te vel suū proximū cōtra iudiciū rationis. ⁊ ꝓpter hanc irrationabilitatē/quasi oēs stulti equo iudicio sunt censendi. ¶ Unde cū humana natura plus ad stultitiam q̄ ad sapientiam trahat oēs: oportet si homines cupiūt sapientie adherere: q̄ totū affectū suū habeant ⁊ animū ad te/cui sapiētia inest oīs et non sequant naturā q̄ inest eis ratione potentie sensitiue. ¶ Fons totius sapientie sancte deꝰ. Cū a fonte tue exuberantissime sapiētie oēs alie sapientie orantur et ego nefandus peccator sim culpe criminis/⁊ totiꝰ stultitie fons inundās: dignare michi prestare ꝑ tuā benignissimā pietatē q̄ ego (omissis predictis viciis) sciam eis q̄ sunt tue sapiētie adherere ¶ Dignare ergo pater misericors meā miseriā adiuuare/ ita vt prestes michi tantā gratiā q̄ sim adeo sapiens: vt secundū cursum mee nature fragilis nō incedā. et q̄ vincere possim memetipsum. quia sic ego acquiram michi magnū meritū in vicēdo. ¶ Unde cū ego ipse defectu sapientie natura ꝑ me solum nequeā vincere mee nature stulticiā. ergo pater piissime nisi tu q̄ es pater sapientie me adiuueris in hoc casu: nequit in me vera sapiētia pullulare. quare te precor vt tibi placeat me adiuuare. ¶ Deus cuius lucē nulle tenebre comprehēdunt. maior stultitia ⁊ magis contraria sapientie videtur michi: q̄ sit cuilibet ratione vtēti seipsum suppeditare ac submittere rei subdite ignorātie: ⁊ ceteris viciis huius mūdi. sed cū ego sim talis qui semꝑ hoībus peccatoribꝰ me submisi qui erant subditi vanitatibꝰ ⁊ voluptatibꝰ huius seculi victosis: de tanto facinore nō immerito tibi teneor rationem reddere. ¶ Quādo q̄s dn̄i serui ⁊ captiui seruꝰ efficitur: quāto seruitus sui dn̄i crescit: tāto similiter seruitus sua accipit augmētū. ¶ Unde cū ego feceri meam aīam corporis eē seruā: qđ est seruum ⁊ subiectum pluriū viciorū: ⁊ fragilitatibꝰ ac miseriis subiacet q̄plurimis. quāto plus corpus meū oibus istis pessimis dn̄is est submissum: ⁊ quāto magis seruitꝰ ipsius quotidie crescit: tāto plus captiuitas mee aīe augmētatur. ¶ Unde cum ꝓpter defectū sapiētie/⁊ maximam abundātiā stulticie/ego fecerim meā animam corporis esse seruā: ⁊ propter maximā captiuitatem cui corpus subest/mea aīa ad inestimabilem deuenerit seruitutē: tuam sapientiam excellētissimā humiliter precor: q̄ ipsa digneť ei tribuere sapientie tantū munus: vt sciat se spoliare ab omni corporis seruitute ⁊ tibi soli obsequium reddere. Deus cuius sapiētia numerari nequit. quicūq; cupit esse sapiēs oportet eum habere in se fidelitatem/ sciētiā/ ⁊ amorem: et sine istis tribus impossibile est esse aliquem sapientem. ergo tanto tempore a me sapientia fuit absens: quanto predicta tria michi indigno tuo famulo defuerunt. ¶ Item quicunq; cupit esse vere sapiens: oportet eum inniti illi soli sapiētie propť quā apud te solum sapiens quis habetur: ⁊ quasi abhominibus stultissimus reputatur. ¶ Item quicunq; affectat veram sapientiam adipisci: oportet eū inter bonum ⁊ malū aduertere maximam differētiā ⁊ hāc diligēter notare: ita q̄ minori bono cōparet maiꝰ bonum: ⁊ minori malo cōparet similiter maius malū: et oportet q̄ fugiat malū/bonū capiēs affectanter: ⁊ vt citius ac libētius maius bonū sumat q̄ minus: ⁊ citius (si ipsum de necessitate oporteat) minus malū q̄ maius. sed ego vt stultissimus feci omnino contrarium vsq; modo. ¶ O diuina eternitas sine pricipio et sine fine. Adhuc oportet illum qui in se verā sapiētiam vult habere: scire facere differentiam inter possibile ⁊ impossibile. ita vt fidem adhibeat cunctis illis que esse possibilia sunt in natura ⁊ nequaq̄ illis que esse impossibilia sunt. ¶ Illum qui plenarie sapiēs cupit esse: oportet cognoscere omnē perfectionē bonitatis et virtutū similiter ceterarum tibi esse ascribendam. defectū vero nullum aut impossibile. at in se cognoscat omnē defectum virtutum a c originem viciorum. ¶ Si quis igitur hoc modo predicto te dominum deum agnouerit adeo perfectum/⁊ seipsum sic penitus imꝑfectū: proculdubio veram sapientiā consequiť. ⁊ quāto meliꝰ hoc cognoscet: tāto plus in eo sapiētia vera crescet. ¶ Tibi dn̄e deꝰ oīs virtus ⁊ gloria prebeať: ⁊ omnibꝰ illis sapientia cognoscať: i quorum cordibus vera fides ⁊ vera credulitas ꝑseuerat: et spes eorū ⁊ amor inhabitāt i misericordia tui deꝰ: eo q̄ consequi a te veniam in hoc seculo meruerunt. ¶ O q̄ maxima cecitas excecauit fere oēs hoīes huius mūdi. q̇a omnes quasi vocāt illos sapiētes qui quocunq; modo sciūt bona tēporalia congregare et illos fatuos q̄ ꝓpter restitutionē suarū iniuriatum ⁊ suorum parētū diminuūt bona sua. ¶ Sed q̄ beatꝰ est ille/qui ꝓpter talē diminutionē suarū in hoc seculo facultatum potest stultus ab omnibus nūcupari. quia sibi coronā parat illorum derisio: ⁊ q̄ sic ab hominibus illuditur habeť sapiens tibi deo.

¶ Qualiter deus est sapiens in omnibus factis suis.

Deus qui facis et ordinas omnia sapienter: tue sapientie omnis laus et gloria tribuatur. quia sicut inest proprie omnibus fluminibus q̄ ad mare a quo exeunt reuertantur: sic inest tue sapiētie ⁊ ceteris tuis virtutibus: q̄ omni perfectione bonitatis perficiantur ordinatissima. ¶ Unde quia tue sapientie proprietas inest talis: oportet vt quecunq; fecisti facis/et facturus

es: feceris facias et facturus sis totaliter sapienter.
¶ Domine deus cum nos culpabiles simus tibi/q̄a
ob culpas nostras cecidimus in peccata: accidentali
ter resilimus ab ordinatione in qua nos tua sapiētia
condidit/et lapsi sumus in iordinationē fere in oib⁹
factis nr̄is. ¶ Dn̄e deus cui⁹ sanctificatio nominis
ꝑ totū seculū exaltatur. vsq̄ adeo fecisti oīa sapiēter:
ꝙ ꝓpter maximā sapientiā ⁊ ordinationē quā ī om
nibus tuis factis ⁊ opibus posuisti: nichil aliud pre-
ter te possidet vero modo aliq̄d de his oibus q̄ feci-
sti/nec aliquid est dignū esse liberū preter te dn̄m de
um nostrū. ¶ Sed quia nos sumus vacui sapientia
et stultitia quasi pleni/sumus alij nostrū serui et fa-
muli aliorū: talis autem seruit⁹ nō est essentialis sed
accidētalis q̄ potius inest cūctis. ⁊ nisi in nobis esset
defectus sapientie: aliquis nostrū nō esset captiuus
alterius neq̄ʒ seruus. ¶ Benedicta sit dn̄e deus tua
ordinatissima sapientia: q̄ ordinauit ꝙ quādocunq̄ʒ
nos bona opa fecerimus/ea faciamus ꝓpter naturā
⁊ ꝓprietatem tue sapiētie ꝑfectissime/⁊ ordinauit ni
chilominus ꝙ quando male in hoc seculo opamur/
ea que stulte ac ꝑuerse agimus: ꝓueniant accidenta
liter ꝓpter naturā nostri defectus ⁊ stultitie/q̄ acci-
dentario sunt nobis. ¶ Eterne dn̄e tibi oīs ꝑfectio
cognoscatur. quia tanta ꝓfunditas sapientie est in
te/ipsa eni creauit in libero arbitrio vnūquēq̄ʒ/et fa-
cit hominē ꝑuenire ad hoc ad qd̄ est p̄destinatus: ni
chil tamē obstat sit ordinatus ad merendū gloriam
siue penā. ¶ Tanta est dn̄e deus tua omnipotēs sa-
pientia vt nemo q̄ʒtūcunq̄ʒ ingeniosus sit vel subti-
lis: possit cogitare vel ꝑcipere maximā sapientiam
que est in creatione hominis qua eū de nichilo crea-
sti in hoc mūdo/⁊ q̄ est similiter quādo ipsi tribuis li
berū arbitriū ad volendū illa que ei sunt predestina
ta/que a tua scientia eternalit̄ sunt preuisa. ¶ Unde
benedicta sit tua cūcta prenoscens sapientia/q̄ libere
facit opari hominē in hoc mundo/⁊ facit eū ꝑuenire
ad hoc ad qd̄ est predestinatus a te domine ab eter-
no/ita ꝙ nō ꝑuenit ad illud ꝑ ꝯpulsionē aliquā vt co
actus: sino deducit̄ ad hoc ꝑ suam liberā volūtatem
vt libere penā vel gloriā mereatur. ¶ Juste dn̄e iu-
dicans equa libra. tu ordinasti rectissime ꝙ quicūq̄ʒ
te diligat et seruet in hoc seculo tua p̄cepta: talis sa-
piens habeatur. ⁊ cōtra quicūq̄ʒ te nō amat neq̄ʒ ser
uat mandata nobis tradita ad seruandū: sit stultissi-
mus ⁊ ignorans. ¶ Unde tue sapientie talem ordi-
nationem placuit ordinare/vt ij qui incedūt ꝑ cur
sum et modum sapientie: efficiantur eterne parady-
si glorie possessores. et alij qui incedunt per cursum
et modum stultitie: consequantur penas perpetu-
as in inferno. ¶ Quoniam domine deus omnia
tua facta et opera sunt in tanta ordinatione sapien-
tie: omnes debemus in tua benedicta sapiētia q̄ʒplu
rimum exultare. et cum nos simus tanta stultitia et
ignorantia obcecati: valde debemus de tanta stul
titia et ignorantia erubescere et habere confusionem
maximā/tristitiā/atq̄ʒ dolorē. ¶ O p̄nceps p̄ncipū
⁊ dn̄e dn̄oꝝ: q̄cūq̄ʒ ꝑfecte esse cupiūt sapiētes ꝑenit⁹
debent tibi attribuere q̄cq̄d habēt/ita ꝙ nichil retine
ant sibiipsis: multi tn̄ fatui sūt q̄ tibi aliquā ptē p̄bēt
de seipsis/⁊ de his q̄ possident ī hoc mūdo: ac totū re
siduū sibi retinēt ꝓ suo libito volūtatis: ⁊ hoc credūt
eis sufficere ad salutē. quare tales perfecta sapiētia ca
rent/quia nichil deberēt retinere sue ꝓprie volūtati.
¶ Sed si ipi tibi tribuerēt q̄cq̄d habent/ita ꝙ tibi to
to corpore et aīa deseruirēt: haberent̄ vere sapientes
apud te dn̄m deū nostrū. ¶ Quia tua sapiētia nichil
vult p̄termitti ab aliq̄ de oib⁹ his q̄ tibi dn̄o possiunt
dari: sed totū i̅tegre vult habere. attamē benignitas
tue sapiētie nichil exigit ab aliquo vltra posse/neq̄ʒ
illud qd̄ ad actū a nemie cōgrue posset duci. ¶ Dn̄e
de⁹ q̄ tuos fortificas seruitores. sicut bonus edifica-
tor parietes recta linea opat̄: sic quicq̄d tu creasti vel
fecisti totū creasti ⁊ fecisti recta linea ⁊ regula sapien
tie ordinate/vt nullus defectus in tuis factis vl' opi-
bus cōtingat inueniri. sed nō est ita de fragilibus ho
mib⁹ hui⁹ mūdi. nā fere oīa sua facta ⁊ opa sūt extra
sapiētie regulā/⁊ extra rectā lineā collocata. ¶ Pat
misericors deus postq̄ʒ nr̄m p̄ncipiū iuuētutis/stetit
longo tpe i via stultitie/⁊ i op̄ib⁹ peccatoꝝ: te suppli-
ces clemētissime oramus/vt tribuas nobis gratiā ꝙ
finis nr̄e senectutis vera sapiētia terminet̄. ¶ Cū sum
ma sapientia sit vnūquēq̄ʒ per vias planas incedere
et securas ac deuia deuitare/⁊ in societatem illorum
pergere qui ex toto corde suo ⁊ anima te postulant ⁊
requirunt: tuam misericordiā imploramus lachrimā
do/ꝙ nos separes a ꝑuerso malignoꝝ collegio ⁊ stul
torum/reducens ad beatissimū consortiū sapiētum
qui erunt de numero electorum. ¶ Si quis vult sa-
pienter in hoc seculo operari: prius debet considera-
re ipsius operis causam finalem/et qua intentiōe fa
cit ipsum opus: deinde potest ꝑcipere vtrū bonū vel
malū sequatur de ipso opere cōsūmando: at fere ma
iori parti hominū hec sapientia deficit. quia q̄ʒcito
habent voluntatem aliquid faciendi: tā cito incon-
sulte absq̄ʒ preuisione cause finalis volūt ipsum du-
cere ad effectū. ¶ Sapiens homo quādo ei suggeri-
tur a demone vel ab aliquo alio pessimo homie/ma
lū aliqd̄ faciendum: statim incipit discernere vtrum
hoc ad qd̄ instigatur sit ei vtile vel nociuū. ⁊ ita fina
lem respicit semꝑ causam/amplectēs vtile/et fugiēs
qd̄ est ei nociuū atq̄ʒ dānosum. ¶ Item ille habetur
apud te dn̄m vere sapiēs ⁊ discretus/q̄ quādo ipi de
ficit certitudo/sapiētia/seu potestas sciēdi viā elige
re tutiorē: imediate p̄munit se fidelitate ⁊ iusticia/cō
fidēs de misericordia ⁊ gratia tui deus. hic cōstat mi
nime sapiētes eē eos q̄ quādo de dubijs nesciūt me
liorē ⁊ saniorē ptē eligere: seipos cōfidētia tue gratie

non cõfortant. ¶ Dñe iesu christe: oẽs deberẽt exemplū sumere de tua sapiẽtia quā in hoc seculo habuisti. qꝛ tu a ꝑncipio tue natiuitatis vsqꝫ ad obitū tuū sapiẽtissime fecisti oĩa facta tua: at ego indignus famulus tuus a ꝑncipio natiuitatis mee/ vsqꝫ quo tricesimū ānū attigi/ stulte fui in hoc sc̄lo semꝑ sine interuallo aliquo cõuersatus. tunc vero ꝑ tuā gratiam ego icepi tue sapiẽtie recordari/ ⁊ affectaui tuas laudes oĩbus nūciare/ mẽte mea semꝑ postea cogitans tue amaritudinẽ passiõis. Unde sicut sol habet maiorẽ feruorẽ estus ⁊ caloris hora meridiali/ ꝙ̄ in aliq̄ hora diei: sic ego fui ī feruore magne stultitie vsqꝫ ad mediū tẽpus mee etatis. sed tuā sapiẽtiā humiliter ꝓcor ꝙ ipa michi infundat tantā sapiẽtiā ī fine mee etatis: ita vt vltima etas mea redimat totū ꝑteritum tẽpus. ¶ Cū peccatū et stultitia ita me debilitauerit ⁊ reddiderint vsqꝫ adeo fragilem/ ꝙ nullus locus est in me in quo sapientia valeat ꝑmanere: aut ꝑ quē introire possit: adminus tibi humiliter supplico ⁊ deuote/ ꝙ in me istam sapiẽtiā tibi placeat collocare. vt tibi cupiam in hoc seculo semꝑ corde ⁊ animo seruire: ⁊ vt mori nõ dubitem ꝓ tuo noĩe exaltãdo: semꝑ tuā recolens passionẽ. ¶ Perfectissime dñe a q̄ ꝑfectionẽ accipiūt cũcta bona: tibi honor et glĩa sit semper. sicut supabūdãtia stultitie sapiẽtia me priuauit: sic oro simpliciter supabūdantiā tue sapiẽtie sancte deꝰ: vt faciat verā sapiẽtiā me amplecti dū vita fuerit michi comes. ¶ Causa quare oĩa tua oꝑa sunt sapiẽtissime a te facta/ est hec. qꝛ q̄cūqꝫ tu facis: facis hac intentiõe/ vt cognoscaris ab hominibus eẽ talis/ qualem tua facta ⁊ oꝑa te demõstrant: ita vt tibi impendat tale seruitiū: q̄le tam honorabile dominiū decet. quare oĩa q̄ fiūt ab hominibus quacũqꝫ alia ratiõe nisi vt tibi (quẽadmodū decet te tãtū dñm) seruitiū impẽdat: sunt facta inanit̄ atqꝫ stulte. ¶ Qui bene vult cogitare vel ꝑcipe quot homies sunt q̄ omne qḋ faciunt vel cogitant/ nõ ad tuū seruitiū faciūt vel honorẽ: sed fere suā sequūtur volūtatẽ ī oĩbus factis suis: euidẽter poterit ꝑcipere plura fieri ab hominibꝰ in hoc mūdo q̄ fiūt stulte ⁊ ꝯtra sapiẽtie veritatem. ¶ Dñe deus: quis nosti numerum electoꝝ. illi sunt nõ imerito sapiẽtes q̄ eligūt ⁊ cõplectunt res sibi vtiles/ ⁊ fugiunt res inutiles ⁊ dãnosas/ hinc bono adherẽt ꝑ verā noticiā q̄ ꝑ modū vere sapiẽtie inest eis. vnde tales ꝓpter notitiā quā habẽt de rebus valde vtilibus: ea que sunt vtilitatis modice vilipendūt/ ⁊ ꝓpter notitiā quā habent de rebus valde dãnosis nõ dubitant ꝑeligere ea que modicū dãnū prebent. ¶ Ergo illi sunt totaliter sapientes: qui sciūt facere differẽtiā inter finita ⁊ infinita: ita vt ꝓ ifinitis/ finita omnia derelinquāt. quia nullus sapiẽs debet dubitare ad patiẽdū labores finitos/ nec finitas huiꝰ seculi passiones: quãdo alterius seculi passiões ⁊ penas recolit infinitas. ¶ Qui verā sapientiam vult habere: amoris subiiciat se tutele. quia amor est virtus a deo nobilis sapiens in omnibus/ et discreta: ꝙ omnes illi q̄ ipm recto tramite intuūtur/ ab omni stultitia ꝓteguntur a vera sapientia minime deuiãtes. vnde dignare piissime gratiā facere michi tantā vt virtus amoris in hoc seculo sit michi: ad hoc vt a tuis mãdatis deuiare nequeā/ nec a tua vera sapiẽtia sancte deus.

¶ Qualiter diuina sapientia elicit bonum a malo.

DEus cuius actus semꝑ in bonū ducitur: tibi omnis honor ⁊ reuerẽtia tribuatur. quia tua sapientia de nichilo cũcta creat: ⁊ nichilū/ esse quolibet est priuatū: ergo prout nõ esse/ esse priuatur: est malū non esse/ habito respectu ad rem habẽtem esse. hinc secūdū verā ordinationẽ malus bonū sequit̄ ꝙ creature de nichilo sint create/ ꝙ̄ si de aliquo crearent̄. vnde ꝓpter hoc tua benedicta sapientia elicuit bonū de nichilo/ qḋ est malū respectu ipsiꝰ esse qḋ est bonū ī hoc ꝙ ipa tua sapiẽtia creauit de nichilo creaturas/ que sunt bone propter sui creationẽ. que ad esse deuenerūt totaliter de non esse. ¶ Dñe deus tua sapiẽtia ordinauit ꝙ malū qḋ est in demonibꝰ: sit pena/ sit causa ⁊ occasio angelis maioris beatitudis glorie paradysi. quia quãto plꝰ demones cruciantur: tanto plus angeli cognoscunt suam gloriā ⁊ gratiā eis factam. ¶ Totius seculi rector deꝰ. tua sanctissima sapiẽtia elicuit maximū bonū a peccato ꝑmi hominis (qḋ fuit inestimabiliter magnū malū) in hoc ꝙ tu ꝓpter illud humanā speciem recreasti. vnde quis posset existimare maximū bonū qḋ affuit humano generi/ ob tuā recreationẽ salutiferam: quam habuimus ꝓpter inobedientiā ꝓtho plasti. ¶ Pater misericors deus: tanta est tua sapientia benedicta: ꝙ a grauibus peccatis q̄ nos cõmittimꝰ peccatores: facit oriri noticiā (iustis et beatis) maxime beatitudinis glorie paradysi. nā ipsi noscūt ⁊ ꝑcipiūt suā beatitudinem/ ꝓpter penas iestimabiles peccatoꝝ. ¶ A tuis inumerabilibus passiõibus/ et a morte tua amarissima quā passus fuisti in hoc mundo pro salute humani generis: ꝓcedit et oritur eterna requies in gloria numero electoꝝ. ¶ Ab aliis grauibus passionibꝰ/ quas in hoc sc̄lo tolerasti ⁊ a morte quā subiisti finaliter ꝓ humano genere redimẽdo: est relictū exẽplū vniuersis gẽtibus/ tibi omne seruitiū ipendẽdi/ ⁊ te corde ⁊ aĩo diligẽdi/ q̄ tantā nobis gratiā cõtulisti. quā cogitare vel ꝑcipe nemo potest. ¶ Tuā inumerabilẽ sapiẽtiā/ oẽs glorificẽt natiões qꝛ sicut tua icõꝑhẽsibilis sapiẽtia elicit bonū a malo: sic nr̄a debilis ⁊ fragilis scientia/ facit ī malū ꝙ̄ plura bona ⁊ vtilia deuenire. ¶ Domine deus si q̄s sapiẽs vellet esse; ipse posset elicere verā sapiẽtiā a stultitia

et a defectu ꝑncipiū ⁊ magnatū/⁊ hoc ſi oparet̃ facta
⁊ opa/factis ⁊ opibꝰ ꝯtraria corūdē. ¶Sapiētiſſime
dñe homo ſapiens ſuā ſalutē ⁊ cōmodū ſemꝑ facit:
quādo ꝑuerſa rentatiōe aliqua eſt tētatus. ⁊ quanto
maior eſt/⁊ peior eſt ſua tētatio ĩ hoc mūdo: tāto plꝰ
conat̃ ei reſiſtere ſuo toto poſſe. vnde cū quaſi oīs tē-
tatio ſit mala in ſe/⁊ ſit maxima ſapiētia ipſi reſiſtere
poſſe: maxima corona meriti ab illis acquirit̃/ q̇ ma-
lis tētatiōibus reſiſtere ſciūt. ¶Deꝰ qui ꝑſcrutaris mū-
dos corde. tūc ſciunt bonū a malo elicere ſapientes:
quādo cadit in ſuis cogitatiōibus mala opa ꝑpetra
re. quia dū ipſi ſunt mala opa cogitantes: vidēt ⁊ no
ſcūt ꝙ peccarēt mortaliter/ ſi ſuas cogitatiōes duce
rent ad effectum. qua de cauſa ipſi imediate eas a ſe-
ipſis eijciūt/⁊ incipiūt de nouo bona opa cogitare.
¶Ille habet̃ vere ſapiens apud te dñm deū noſtrū:
q̇ in quocūqꝫ ſtatu ſit bonū facere ſemꝑ nouit/ita ꝙ
nō ꝑmittit ſe ab aliquibus aduerſitatibus ſuperari/
verū ſemꝑ cōſtans ꝑmanet in eis q̇ ſunt placida tibi
deo/et vtilia ſibiipſi. ¶Sed proh dolor ꝙꝫ pauci ſunt
q̇ hoc qđ eſt tibi placitū atqꝫ gratū/⁊ eis vtile ad ſalu
tem: ſemꝑ faciāt in hoc mūdo. quia peccatis noſtris
exigētibus/fere ſemꝑ dicto huiꝰ verſiculi adheremꝰ.
Nitimur in vetitū ſemꝑ/cupimuſqꝫ negatū. ¶Deꝰ
qui ab oībus impugnatiōibus nos defendis. ingēs
cauſa ⁊ occaſio habēdi ſapiētiā dat̃ illis: q̇ ꝓpt̃ te ſu-
ſtinēt in hoc ſeculo famē/ſitim/ anguſtias/ atqꝫ dolo
res ⁊ cōplures alias paſſiōes. q̄a quāto maiores ſūt
paſſiōes/quas ꝓ te in hoc ſcl'o patiūtur: tāto acq̇rūt
coronā maioris meriti ſibiipſis: dūmodo tamen eas
ſuſtineant patiēter. ¶A cōtrario ergo ſenſu illi q̇ in
hoc ſeculo/diuerſas ſuſtinēt paſſiōes/ nō ꝓpt̃ te/ſed
vt poſſint ſuā ꝓſequi volūtatē/et ſuā voluptatē tota
liter exercere: habēt manifeſtā cauſam ⁊ occaſionē: ꝙ
ſtultitia eos regat. et quāto plus ꝑdicta ſequūtur: tā
to magis eoꝝ ſtultitia augmētat̃. ¶Dñe deꝰ ſapien-
tes quanto plus ꝓpter feruorē tue dilectiōis verbe-
rant̃/vituperant̃/⁊ ab hominibꝰ deridētur: tanto ve
hemētius ipſi conant̃ te glorificare/benedicere/⁊ lau
dare. ſed vani homīes mūdani/quādo vident plura
ꝑicula eē oppoſita tuo ſeruitio/⁊ tuis laudibꝰ impē-
dendis: tanto magis deuitant tibi afferre ſeruitiū et
honorē/⁊ ſe ſubijcere tuis iuſſis. ¶Dñe deꝰ q̇ humi-
libus corde parcis/ſuperbos deſtruens ⁊ elatos. illi
ſunt nō modicū ſapientes q̇ ꝯgregāt bono modo ea
q̇ ſtulti deſtruūt et cōſumūt/ſemꝑ tñ ea intentiōe vt
ea q̇ ſtulti in malis vſibꝰ expēdebāt: ipſi erogēt pau-
peribꝰ ꝓpter te ad ſuſtentaculū huius vite. ¶Item
illi ſunt veriſſime ſapientes: qui licet benefaciendi
alijs non habeant poteſtatem/ nec mala aliorū etiā
deuitandi/nichilominus habent voluntatē ꝙ ſi pre-
dicta poſſent facere/cōplerent ea non voluntate ſolū
modo: ſed ope atqꝫ facto. vnde tales ex defectu quē
habēt in faciendo bonū ⁊ in euitando malū: bonū a
malo eliciūt/ꝓut patet in hoc ꝙ volūtas eoꝝ pro fa
cto ꝓculdubio eis reputat̃. ¶Item illi ſunt apud te
deū ſapientes/qui quādo nequeūt intelligere vel ſci
re illud qđ eorū non poteſt ꝑcipere intellectus: huiuſ
modi defectum ſemꝑ ſibiipſis ⁊ ſuo ingenio recogno
ſcunt: nō autē illis de quibus habere nequeūt plenā
ſcientiam neqꝫ certā. quapropter tales bonū eliciūt
a defectu ſui ingenij conſiderat̃: eo ꝙ talem ſciētie defe-
ctū cognoſcunt ex ſeipſis ineſſe. ¶Dñe qui mētes il
luminas excecatas: omnis exaltatio tribuat̃ tuo no-
mini glorioſo. quia tua incōprehēſibilis ſapiētia di-
cit bona ꝑpetuā hominibus a fragilitatibꝰ/miſerijs/⁊
defectibus eorūdē. ⁊ hoc ſemꝑ quādo ipſi prepoſita
recognoſcūt. quia quāto plus quis ſuā fragilitatē ⁊
miſeriā recognoſcit: tanto magis ſibiipſi bonū felici-
ter opatur. ¶Et ꝑ oppoſitū quicūqꝫ credit eſſe mo-
rigeratus/ſapiens/ac diſcretus/⁊ defectū virtutū in
ſe maximū nō cognoſcit: talis ſtultus ⁊ temerarius
eſt cēſendus. ¶Sapiētes homīes q̇ abſqꝫ culpa ſua
ſunt pauperes in hoc mūdo/ꝓpter paupertatē quā
ſuſtinēt: ſeipſos virtutibꝰ valde ditant. ⁊ hoc faciūt:
quia cōtēnūt ſpiritu bona tēporalia huius vite: ⁊ eoꝝ
nolūt effici poſſeſſores/bona autē tēporalia cōtem-
nendo: deſiderant ad diuitias ꝑpetuas celeſtis glo-
rie ꝑuenire. quapropter ſtulti ſunt illi non modicū: q̇
habere deſiderāt diuitias huius mūdi: ꝓpter bonoꝝ
tēporaliū inopiā quā ſuſtinēt ⁊ defectū. quia deſide-
rādo bona tēporalia: obliuioni tradūt bona celeſtis
glorie paradyſi. ¶Deꝰ q̇ doces exēplo bonoꝝ operū
vias rectas: illi ſunt nō imerito ſapiētes/⁊ bonum a
malo eliciūt/q̇ quādo motu naturali aliquo iraſcūt:
ſciūt ire ⁊ iracundie imponere modū ſe ad bona opa
trāſferēdo. vnde cū motus ire ſit aliquotiēs in ſe ma
lus: ab illo motu malo ſciūt bonū elicere ſapiētes: eo
ꝙ patiēter motū huiuſmodi ſuſtinere norūt: ⁊ ſeipſos
ire humiliter tēperare. ¶Potētiſſime dñe/ſapiētes
homīes quādo tribulatiōes ⁊ paſſiones qualicunqꝫ
modo in hoc ſcl'o patiūtur/ſtatim recurrūt ad ꝯfidē
tiā tue miſericordie/q̇ in ea cōfidētē neminē derelin-
quit: ſed ſtulti omnino cōtrariū ſemꝑ agūt. quia quā
do in aliquas tribulatiōes incidūt ſtatim de tua mi
ſericordia ⁊ benignitate tāqꝫ infeliciſſimi icipiūt de
ſperare. ¶Ille debet vocari ſapiēs/⁊ tūc vere res ſe
quit̃ ipſm nomē: qñ q̇s credit eē inſipiēs: ſuāqꝫ miſeri
am recognoſcēs/ea q̇ facit optime opat̃. ⁊ talis meri
to ſapiēs eſt cēſendus. ſed q̇ ſapiētē ſe credit eē: ille te
merarius eſt ⁊ ſtultꝰ. iuxta illđ. Nil ſcit tūc ſapiēs/cū
ſe credit ſapiētē. Tunc ſapit inſipiēs: cū ſe putat inſi
piētem. ¶Deus cuius magnitudinē/humanus ne-
quit cōprehēdere intellectus: tibi omnis magnificē-
tia tribuat̃. quia illi habētur apud te dñm ſapiētes: q̇
ſciunt nature corrupte reſiſtere ꝑ ea que ipſis ꝯtrarie
opponuntur. nā ſapiētes quādo habēt naturā de fa
cili iraſcēdi/vł' fornicādi ſeu cōtinue ꝯtriſtandi/⁊ la-

bentē in cetera vicia: q̄ quasi naturaliter īsunt eis: statim recurrūt ad v̄tutes huiusmodi vicijs repugnantes/et sic resistūt vicijs quasi naturalibus ⁊ insitis sapienter. ¶ Illi sunt mirabiliter sapientes/ qui maxima bona a maximis malis sciūt elicere in hac vita/⁊ q̄ modicū bonū sciūt p̄ sui sapiētiā ī maximū augmētare. ⁊ a cōtrario illi fatui atq̧ stulti: q̄ maxima bona in mala īnumerabilia devoluūt/⁊ q̄ modicū malum in maximū augmētarūt. ¶ Defectus amoris/q̄ continuo in me fuit: fecit me labi in quascunq̧ stultitias hactenus fui lapsus. quia ego in meo amore semꝑ finita p̄posui infinitis: quapropꝫ in amore postposui te dn̄m infinitū. ¶ O sūmū bonū a quo bona oīa deriuātur: tuā noscāt sapientiā cuncte gentes. quia illi sunt digni vocari merito sapientes et nomē sequūtur: qui castigant̄ dāmis ⁊ periculis alioꝝ: testante actore. Felix quē faciūt aliena ꝑicula cautū. ¶ O q̄ stulti sunt ergo illi qui nolunt se alienis periculis castigare. vidētes suos ꝓximos ꝓpꝫ delictū aliqō grauiter cruciari/⁊ ipsi ꝯsimile delictū vel turpius nō verent̄ enormiter ꝑpetrare. ¶ Tibi dn̄e deus gratias refero/non quas debeo: sed quas possum. quia istā distinctionē ꝑfeci ad laudem tue sapientie benedicte/⁊ confiteor ore et animo: quia ita est q̧ ipsa a malo elicere nouit bonū. sed humana cōditio oppositū omnino opatur a bono malū eliciēs ꝓpter sui ignorantiā et defectū sciētie: qui naturaliter inest ei. vnde te suppliciter oro q̧ īfundas michi illā sapiētiā qua bonū a malo sciam elicere in hoc mūdo/vt post meū obitū corporalē: habear verus sapiens tibi deo.

¶ Incipit decimasexta distinctio/in qua tractatur de diuina iusticia.

¶ Qualiter deus est iustus in se.

DEus qui secūdū verā iusticiā reddis vnicuiq̧ qō est suū: nūc ⁊ ineternū tribuatur honor ⁊ reuerētia tue magnificētie gloriose. quia tua iusticia creauit omnia iusta causa: ob hoc scilicet vt ī ipsis tua maxima bonitas cognoscat̄. Unde cū tua incōprehēsibis bonitas cognosci/laudari/et benedici ab omnib⁹ mereat̄: iusticia exigit cuilibet creature/q̧ te suū creatorē iustissimū recognoscat/⁊ tu cognoscaris eē iust⁹ in eo q̧ creasti creaturas/vt ab eisdē in v̄tutib⁹ ꝑfectissimus agnoscaris ¶ Dn̄e de⁹ tāta est tua iusticia ⁊ adeo recta: q̧ nunq̄ attribuisti tibiipsi aliq̄d qō esset rōni dissonū vel contrariū veritati/aut qō in te defectū aliquem designaret. ¶ Pater spiritualis de⁹/a quo bona oīa habent ortum rōne ꝑfectissime ac misericordissime iusticie q̄ tue diuine essentie inest semꝑ: verus homo effici voluisti/⁊ in hoc seculo esse pauꝑ/flagellatus/vēditus/traditus/⁊ derisus. ¶ Tue abūdātia veritatis ⁊ iusticie/ordinauit q̧ tuū corpus gloriosissimū/q̄plurimas passiōes amatissimas pateret̄/⁊ q̧ mortē subiret finaliter ꝓ redēptiōe hūani generis/qō erat subditū diabolice seruituti. vnde benedicta sit tua iusticia/ꝓpter quā sustinuisti p̄dicta oīa patiēter. ¶ Ergo iuste ⁊ rationabiliter oportebat q̧ p̄dicta oīa tuū corpus p̄ciosissimū sustineret (ꝓut superi⁹ est dictū) vt hūana liberaret̄ species a diaboli potestate/⁊ hoc ꝫm q̧ aduentus tui ordinatio exigebat. ¶ De⁹ iustarū precū et orationū/benignissimus exauditor: tanta est tua iusticia/⁊ sic in omnib⁹ ordinata: q̧ licet nos obliuioni quasi cōmuniter te tradamus/habētes cōtinue ī memoria hui⁹ scl'i vanitates/ꝓpꝫ hoc tu nos noluisti aliquaten⁹ obliuisci. Nā rectissima iusticia exigit tue misericordie vt nostri recorderis/⁊ nostraꝝ fragilitatū clemēter miserearis vt benign⁹. sed ve michi misero ⁊ alijs: nisi grātū nobis a te factaꝝ in nr̄is cordib⁹ recordemur. ¶ Nullū aliud remediū scio humano generi aliter adhibere: nisi q̧ lacrimabiliter et gemebūde simul supplices oremus/vt nobis remittas misericorditer hūc reatū/nobis ꝓuidēs ꝫm amorē quē habuisti hūano generi/qū ꝓ redēptiōe nr̄a in crucis stipite pependisti. ¶ De⁹ q̄ facis iustos ī te cōtinuo gloriari. intātū supabundat tua iusticia in hoc mūdo: q̧ ea nō remanet vacuus vllus locus: imo implet huius scl'i cūcta loca. sed iusticia mei indigni tui seruuli est ita modica atq̧ rara: q̧ vix potest alicubi reperiri. ¶ Cū ergo dn̄e deus sim iniuria et cūctis vicijs alijs totus plen⁹: tuam benedictā iusticiā flexis genibus imploro/vt ipa digneť eā ⁊ cūcta alia q̄ sūt in me radicitus extirpare/et postea de nouo infundere iusticiā ⁊ alias virtutes ꝓpter q̄s placere valeā tibi deo. ¶ Dn̄e de⁹ si tue misericordie complaceret vt poneret defensiōis clipeū ante me/ita q̧ me defenderet a mucrone tue iusticie sic vt me ictib⁹ ꝑpetuis nō feriret: tūc tua pietas ⁊ tue venie largitas/ michi maxima videret̄. ¶ De⁹ q̄ p̄ tuā misericordiā a ꝑpetuis passiōibus nos restauras: oīs benedictio tue iusticie sit semꝑ. nā eo q̧ sciebā a tua iusticia iudiciū ꝓcedere semꝑ rectū/⁊ sciebā q̧ ego ꝓpꝫ mea enormia crimina/ꝑpetuas meruerā pati penas: q̄plurimū erat tristis anima mea ⁊ totaliter timore ꝑculsa quousq̧ tue benignitatis ⁊ misericordie fui memor/quaꝝ cōmemoratio me penitus hilarauit. ¶ Dn̄e de⁹ si michi ꝯstaret ꝑ certo q̧ tua iusticia resideret sine misericordia ad introitū ianue paradysi/nunq̄ oporteret me habere spem vllam vel cōfidere q̧ cōsequi veniā a te possem. sed quādo ego meditor q̧ tua iusticia absq̧ misericordia neq̄t eē: nullo modo possū p̄sumere q̧ misereri mei tui miserrimi seruuli nō digneris. ¶ Dn̄e de⁹ sicut in creatiōe ⁊ recreatōe fuisti humano generi semper iustus: sic tibi placeat q̧ iustus tibiipsi de me tuo seruulo velis eē/ita vt tibi placeat

ꝙ preter te non alteri dn̄o sim submissus/ neq̄ aliq̄d aliud laudem siue glorificē nisi te dn̄m deū nostrum. ¶ Justissime iudex deus: postq̄ pia iusticia exigit ꝙ me et ceteros hoīes velis diligere: placeat tibi ꝑ tuam piissimā misericordiā vt me vera iusticia facias te amare/ ⁊ exaltationē tui noīs gloriosi. ⁊ sicut pia iusticia fecit oculos tuos sup miserijs nostris (cū in mūdo esses) flere: sic tibi placeat vt facias ī meis oculis ꝯtritōis lachrimas aboriri. ⁊ sicut pia iustitia te ꝓpter redēptionē hūani generis fecit mori: sic dignare michi ꝯcedere seruo tuo ꝙ ꝓpt̄ exaltationē tui noīs mortē sustineā patiēter. ¶ Vere dn̄e humilis ⁊ benigne: sicut iusticia crescit ⁊ multiplicat̄ in homibꝰ quāto plus te diligūt/ metuūt/ glorificant/ atq̄ laudant: sic quāto plꝰ sūt īobediētes tuis iussiōibꝰ ⁊ rebelles/ tāto magis crescit ⁊ mltiplicat̄ ī eis iiuria/ ⁊ q̄plura alia viciosa. ¶ Dn̄e deꝰ cū tāto quis efficiat̄ iustior/ quāto plus se submittit tuo seruicio ⁊ laudibꝰ tui nominis gloriosi/ ⁊ magis iiuriosus ⁊ īobediēs/ quāto plus tuis p̄ceptis est rebellis: sequitur ꝙ tu es fons vere iusticie ⁊ origo. ¶ Dn̄e deꝰ cūcta ꝓuidēs ab eterno: sicut tua maxia iusticia inest nobis ad maiorē nobilitatē ⁊ honorē/ q̄ alicui creature: sic mee iiurie maxie atq̄ culpe/ insunt michi ad maius dānū ⁊ ad maiorē ꝯfusionē/ q̄ alicui alteri creature ⁊ obsunt solūmodo michiipi. ¶ Licet mee iiurie penā ⁊ ꝯfusionē iducāt solūmodo michiipi: tn̄ nō sequit̄ ꝓpt̄ hoc ꝙ ego non plus intulerim iiurie tibi q̄ michiipi q̄ iniurias ꝑpetraui: q̄uis mee iiurie nō noceāt tibi deo. ¶ Dn̄e deus/ q̄ de bonis tēporalibꝰ facit iniuriā sibiipi: nō nocet huiusmodi iiuria multū sibi: sed sūma iiuria quā aliq̄s possit facere sibiipi est istis/ ꝙ sibiipi auferat bona spiritualia et̄ne beatitudinis paradysi. ¶ Deꝰ q̄ bona oīa cōfers gratis. q̄s posset existimare vl̄ ꝑcipere maximā iiuriā quā peccator infelicissimus facit sibi: quādo irrationabiliter ⁊ absq̄ occasiōe aliqua/ tā corpus q̄ animā tradit ꝑpetuaꝝ penarū cruciaminibus ⁊ tormētis./ ¶ Quid mirū si is iiuriat̄ suo ꝓxio q̄ iniuriat̄ q̄plurimū sibiipi. Nā qui iniuriat̄ de bonis celestibus sibiipsi/ et tradit se ꝑpetuo passionibꝰ penarū: iniuriati merito debet cunctis. ¶ Unde cū ego sim ita iiuriosus tibi deus misericors ⁊ benigne et michiipsi ⁊ ꝓximis cunctis meis: tibi lachrymabiliter supplico ⁊ deuote/ ꝙ ipsas iiurias obliuione deleas/ de reatu ipsaꝝ veniā michi dando. quia nullum aliud remediū michi scio. ¶ Dn̄e deꝰ cui patēt omnia ab eterno. cū tu sis verissime verus deus ⁊ verus homo: iustū est ⁊ cōsonū rationi/ ꝙ ego tuo seruitio ⁊ tuis preceptis humiliter sim submissus. quia ratiōe tue deitatis in hoc seculo sum creatus/ īnumerabilibus beneficijs p̄munitus: ⁊ ratiōe tue sancte humanitatis sum a te misericorditer recreatus/ ⁊ a morte ꝑpetua redemptus. ¶ Dn̄e deꝰ sicut predictis rationibus (scilicet ratione tue deitatis ⁊ humanitatis) ego et omnes alij debemus serui merito tui esse: sic ego indignus seruulus tuus iiuriatus fui hactenus tue diuine essentie et tue humanitati sanctissime/ quā ex vtero assumpsisti beate virginis gloriose. ¶ Tue recte iusticie pater iustissime: omnis laus ⁊ gloria tribuatur. q̄a ipsa semp vnūquēq̄ iudicat recta lance: sed michi fragili seruo tuo omnis iiuria cognoscat̄: qui semp secūdū voluntatē meam iniuste ⁊ inepte omnia hactenus iudicaui. ¶ Gloriosissime dn̄e deꝰ noster: tanta est cōiūctio ⁊ vnio/ inter tuā maximam iusticiā ⁊ tuā piissimā misericordiā/ ꝙ vna sine altera nequit esse: sed in me misero iiuria et crudelitas simul vniūtur: eas semp associāte mea duricia cordis. ¶ Pater omnipotēs ex eo ꝙ tua iusticia ⁊ tua misericordia simul vniūtur: tua misericordia a nobis exigit/ ꝙ nostra consciētia nosipsos ꝓpter opera penitentie ⁊ merita iudicet in hoc mundo/ vt tua iusticia nō iudicet nos in alio seculo ad penas ꝑpetuas sustinendū: sed tua misericordia in alio seculo nobis parcat. ¶ Ergo oēs pariter in tua iusticia gaudeamus: et adhereamus tue misericordie cōfidēter: que nūq̄ sine venia reperitur. iustū est enī vt vna istarū virtutum cū altera tēperetur: sicut hoc ⁊ cetera alia ordinauit rectissime ordinatio tua deus.

¶ Qualiter deus est iustus angelis et demonibus.

Deus q̄ recto iudicio iudicas vnūquēq̄ omnis benedictio tue sancte iusticie tribuat̄: quia ꝓpter hoc ꝙ angeli īmediate post creatōnē illoꝝ/ te seruo re vere dilectiōis glorificare/ laudare et benedicere inceperūt: voluisti vt statim ob hoc ꝙ habebāt talem ita tibi acceptabilem ⁊ placidam voluntatē/ sua voluntas esset in bonū perpetuo cōfirmata. ¶ Unde benedicta sit dn̄e deꝰ tua incōprehensibilis iusticia: que eos ita recto et iusto iudicio iudicauit. quia cū ipsi īmediate post creationē suā cognouerūt se merito debere subijci ad tuas laudes et reuerentias exaltandas: iustum fuit et rationabile ꝙ tu in illo statu quē ipsi preelegerūt eos ꝑpetuo cōfirmares. nam hoc qđ ipsi preelegerunt fuit ab eis iuste ⁊ rationabiliter p̄electū. Quare ob hoc cōfirmati et beati sunt angeli a te deo. quia tuam benedictam essentiam laudare ⁊ exaltare perpetuo elegerunt. et tu es domine deus in hoc vere iustus iudex: qui eos in bonū statū ab eis electum perpetuo similiter confirmasti. ¶ Domine deus qui semp iudicas equitatē: ostēdisti tuā iusticiā eē valde iustā/ quando in statū grāie angelos cōfirmasti. quia sicut angeli ꝑ viā primi motus incedere inceperūt: sic tu coꝝ incessum ꝑ eūdē primū motū ꝑpetuo cōfirmasti. ⁊ sicut angeli habuerūt imediate post suā creationē p̄mā intentionē ad te laudandū/ glorificandum/ et sine fine

benedicendū tuo nomini glorioso. sic cōfirmasti eos
ꝙ semꝑ prima intentio insit eis in omnibus suis vo
lūtatibꝰ atqꝫ factis. ¶ Laudet ergo ⁊ magnificetur
tua laudabilis iusticia nūc ⁊ semꝑ. q̄a tu ꝯfirmasti iu
ste angelos in ꝓprietate ⁊ natura volendi opa gratie
opari. ita vt peccare decetero nō sint potētes neqꝫ vo
luntas inordinata possit habere locū aliquē in eisdē
¶ Duobus modis ostendit tuam iusticiā fuisse ī an
gelis rationabilem atqꝫ iustam. Quia sicut angeli vo
luerunt incedere ꝑ viam p̄mi motus/qui semꝑ statui
gratie est adherens/⁊ hoc post creationē eorūdē sine
aliquo medio: sic tu eos ī eadē via primi motus gra
tie ꝯfirmasti. ⁊ sicut angeli viam ꝑ quā ad priuationē
gratie tendit totaliter deuitarūt: sic tu eis oportuni-
tatem ⁊ potētiā peccādi ꝑpetuo abstulisti. Omne ge
nu celestiū et terrestriū tibi dn̄o incuruet/q̄ ꝓpter ve
ram iustitiā voluisti ꝙ angeli ꝑpetuo in te viuāt: q̄a
ipsi preelegerūt viuere in te/qui es fons minere vere
vite. et sicut angeli humanū genus diligere incepe-
runt/eoꝙ cognouerunt te nos tanꝙ tuos filios di-
ligere: ꝓpter hoc eos diligendo quicq̄d tu diligis cō
firmasti. ¶ Dn̄e deꝰ cū angeli in omnibus sint vera
ces/et falsitate qualibet ac mendacio priuati: maxi-
mā iusticiā fecisti humano generi vniuerso/cū ange
los eis nūciare q̄plurima ordinasti: ⁊ specialiter eis
q̄ tibi seruiūt puro corde: quia nullus meret esse nun
cius/nisi q̄ verax in omnibus semꝑ suis opibus inue
nitur. ¶ Cū ergo semꝑ angeli diligāt veritatē/et ha
beant odio falsitatē ⁊ q̄cūqꝫ sint rationi dissona: iu-
ste es mirabiliter opatus. quis eos ꝑ custodia huma
no generi ꝓbuisti/ita ꝙ ꝯm posse suū ab omnibus ei
nociuis ipm defenderēt ī hoc mūdo. q̄a nichil debet
habere aliud ī custodia: nisi illis q̄cūqꝫ sibi ad custo
diēdū tradit placeat omne bonū/⁊ nisi habeat odio
omnia sua mala. ¶ Splendor ⁊ fons luminū sancte
deus. cū angeli tui nūq̄ sint veraces te glorificātes
et laudātes cōtinuo sine fine/⁊ tu eis humanū genꝰ
ad custodiendū tradideris in hoc mundo: merito re-
spōdet tua iusticia volūtati ⁊ effectui eorūdē. ¶ Nā
nos tutela protegimur angeloꝝ/falsis suggestioni-
bus demonū resistentes/⁊ ꝑcipue ipsi fideles custo-
des nos ad omnia bona opa admonēt facienda: ra-
tione cuius admonitiōis/ipsi acquirūt maximū me
ritū glorie sibiipsis. ¶ Dn̄e deus cū tu sis omnibus
ita iustus/⁊ cū angeli conent cōtinuo ⁊ sine fine lau-
des impendere tuo nomi glorioso/⁊ nocte dieqꝫ ꝓte
gant a suggestione diabolica seruos tuos: quis est q̄
posset itelligere vel cogitare eternā beatitudinē/qua
fruitur angeli ꝑ ituitū tue diuine essentie gloriose?
¶ Pater ieffabilis potestatis: quāto homies melio
ra opa faciūt in hoc mūdo: tanto maiorē gloriā ꝑci-
piūt angeli ī excelsis. quia cū angeli hominū sint cu
stodes/quāto plus eos custodiūt a peccatis/⁊ eos q̄
sunt salutifera faciūt opari: tanto merent habere ma

iorem gloriā tue beatitudinis paradysi. ¶ Gloriosis
sime deꝰ ꝓpt penas inumerabiles quas demones
patiūtur: demōstrat magnitudo glorie tuꝰ efficiunt
angeli possessores. ⁊ quāto pene illoꝝ sunt maiores:
tanto melius magnitudo glorie hoꝝ demonstrat/in
hoc ꝙ meliꝰ cognoscūt a te gratiā sibi factā. ¶ Ois
benedictio pater clementissime tue iusticie tribuatur
quia ab illo tempore quo angeli ⁊ boni homines/bo
na opa facere iceperūt/⁊ demones atqꝫ peruersi ho-
mines inceperunt mala opa ꝑpetrare: creuit et mul-
tiplicata est gloria angeloꝝ. et hoc ratione tue recte
iusticie: q̄ reddit eis meritū de bonis que faciūt: ⁊ de
malis que ꝓhibent fieri in hoc mundo. ¶ Dn̄e deꝰ
cuius vie sunt veritas atqꝫ vita. sicut tu es iudex iu
stus angelis in omnibus suis operibus atqꝫ factis:
sic es verus ⁊ iustus iudex similiter demonibus in
omnibꝰ factis suis. ¶ Omnipotens eterne deꝰ ime-
diate postq̄ creasti luciferū et suos sequaces: incepe-
rūt incedere ꝑ viam et naturā secūdi motus/atqꝫ viis
factis et operibus dissonis rationi/⁊ ordinationi cō
trariis/q̄ semꝑ respiciūt ad nō esse. ¶ Unde rectum
iudicium a tua iusticia tūc ꝓcessit: quādo luciferū et
omnes suos sequaces in demones peruerti ꝑmisisti
ꝑmittēs ꝙ tota eoꝝ intētio ꝑ secūdū motū incederet
sine fine/ita ꝙ ꝑ viā p̄mi motus icedere nūq̄ postea
possent. ¶ Rex regū deꝰ ⁊ dn̄e dn̄oꝝ: intētionē iordi
natā ⁊ rōni dissonā/demones habere accidētalit in-
ceperūt: et accidētaliter ꝑ naturā cōtrariā voluntati
boni opis incedere similiter iceperūt. ¶ Unde opor
tet necessario ꝙ omnis volūtas et omne factū/q̄ fi/
at ꝑ intentionem secūdi motus: semꝑ inordinate et
cōtra regulam vere iustitie fiat. vnde quecūqꝫ demo
nes conati fuerunt facere siue velle: fecerūt et volue-
rūt inordinate et cōtra verā iustitiā ac etiā rationem
¶ Nam demones habere volūtatē tuo dominio nō
subesse/aut volētes effici equales tue potestati: mani
feste apparet suam volūtatem fuisse inordinatā tota
liter ⁊ iniustā. quia nulla creatura debet nec potest suo
creatori esse eq̄lis: neqꝫ debet negligere suo dn̄o obe
dire. et dico ꝙ nō debet: quia absit ꝙ creatura suo cre
atori valeat equari/nam istud cunctis est impossibi
le creaturis/imo nullo modo debet ꝓsumere aliquid
tale. ¶ Dn̄e deꝰ q̄ iustā capis a malefactoribꝰ vltio-
nem. nisi tu eē diabolicū (post transgressionē sui faci
noris) sustinuisses in esse: imediate omnes demones
fuissent deleti/et in priuationē redacti facinore ꝑpe-
trato. nam eo ꝙ declinauerūt se ad volendū rē habē
tem respectū ad nō eē/⁊ cōtraria penitus rationi eē:
nō eē (sine remedio aliq̄) deuenire debuissent. ¶ Sed
quia tu es dn̄e iustus iudex ⁊ misericors: eos de esse
q̄d attribuerāt ipis placuit nō delere/imo placuit ti
bi eos in eē ꝑpetuo sustinere/vt iꝑpetuū in eis tua re
cta iusticia mōstraret. ¶ Unde cū demones naturā
corruptā habeāt ꝑ peccatū/ꝓpter quā eēt eis meliꝰ

non esse q̄ esse: per hoc ꝓbatur ꝙ tu eos in esse su-
stines vt iustus iudex (in eos exercens tuam rectam
iusticiā) ab omnibus cognoscaris. ¶ Dn̄e deus cuiꝰ
potestati nichil est impossibile. cum demones immedi-
ate post creationem suam non te diligere inceperint:
ꝓpter hoc fuit iustum ꝙ amor ab eis penitus ꝑuare-
tur. quare ita est de demonibus / ꝙ ipsi nec te diligūt
nec creaturā aliquā / neq̨ seipsos. ¶ Eterne deꝰ ꝓpt
hoc ꝙ demones inceperunt ꝑus seipsos diligere q̄
te vel aliquā creaturā: valde iustū fuit et rationi con-
sonum: vt amore quolibet priuarētur. quia in hoc ꝙ
tu es summa bonitas / ⁊ tua bonitate ab omnibꝰ cre-
aturis diligi tenearis: ꝓtiꝰ debuissent te dilexisse eoꝝ
creatorē et dn̄m / q̄ seipsos. ¶ Ergo cum demones
amore quolibet sint priuati / et sustineātur a te in esse
quoniā voluntas ⁊ amor quē ipsi primitꝰ habuerūt:
nunc habēt: et sunt perpetuo habituri rationi ⁊ iusti-
cie opponunt: rationabile est atq̨ iustū ꝙ ipsi penis
perpetuis crucient. ¶ Deus qui es desolatorū vera
consolatio ⁊ medela. Cum demones habuerint prin-
cipiū ⁊ eorū sit finitas terminata: ⁊ tibi qui es sine vl-
lo principio ⁊ sine fine equales effici voluerunt: iustū
est ⁊ rationi consonū: vt tua iusticia eos cruciet sine
fine. ¶ Creator omniū deus. quia demones tuo be-
nigno ⁊ laudabili dominio subiici noluerūt: sed vo-
luerunt esse in potestate ⁊ dn̄io tibi pares: dignū est ⁊
iustum vt subdant inestimabiliū cruciaminū seruitu-
ti. ¶ In hoc iuste iudex ꝙ demones fuerūt inobediē-
tes ad honorandū imediate post suā creationē tuā
maximā bonitatē: est valde iustū ⁊ rationabile ꝙ per-
petuo tua maxima misericordia eis sit absens. vnde
propter hoc ꝙ ipsis deest (quantū de ipsis est) tua mi-
sericordia: desperant de ipsa habēda tanq̨ de re inco-
gnita ⁊ inscita. ⁊ sic desperantes inestimabiliter cru-
cientur a iusticia tua deus.

¶ Qualiter deus est iustus diuitibus et pauperibus.

Deus qui iuste irasceris: ⁊ veniā das
clementer. inter oēs gētes tuū nomen
gloriosissimum exaltetur. q̄ tu es ita
iustus iudex ꝙ diuites scd̄m eoꝝ iudi-
cas facultates / ⁊ pauperes secundum
eorū miserabilē paupertatē. ¶ Cū tu
dn̄e deus vnūquēq̨ secūdū statū suum iudices recta
lance: si diuites habeāt maiorem oportunitatem q̄
pauperes delinquēdi: tu vt iustus iudex nō punis tā-
tum delicta diuitum sicut pauperū qui habēt mino-
rem oportunitatem ⁊ occasionē in hoc seculo delin-
quendi. ¶ Quare pauperes qui nō habent tantā oc-
casionem seu oportunitatē quātā diuites in vicium
superbie vel luxurie incidendi: ⁊ in alia vicia in que
oportunitas eisꝰ diuites q̄ pauperes facit labi: quā-
do in huiusmodi vicia incidūt maiorē penā q̄ diui-
tes merito debēt pati. ¶ Dn̄e deꝰ cui patēt cogitatio-
nes oīm hoīm: tuū iudiciū est rectum ⁊ iustū cōmuni-
ter diuitibus ⁊ pauperibus huius mundi in hoc ꝙ si
paup̄ feruore tue dilectionis conetur bona opera fa-
cere: reddis sibi maius boni meritum: q̄ diuiti bona
opera similiter facienti. ꝓpter hoc ꝙ diues meliꝰ q̄
pauper habet oportunitatē bonū in hoc seculo faciē-
di. vnde bonū qd̄ fit a paupere: fit cū maiori labore ⁊
difficilius / q̄ bonū qd̄ a diuite fit. ¶ Consimili iudi-
cio iudicas pauperem ⁊ diuitē sed ediuerso: quando
pariter abstinēt a malis operibꝰ ꝑpetrandis. quia in
hoc ꝙ diues abstinet a peccato: multo maius acq̄rit
boni meritū q̄ egenus: eo ꝙ habet maiorem occasio-
nem illicita faciendi. ¶ Dn̄e deus quis posset existi-
mare rectū iudiciū: quo equa lance iudicas tā paupe-
rē q̄ potentē. q̄a sicut pauperes torquēt diuersis pas-
sionibus: scilicet fame / siti / nuditate / ⁊ q̄ multis aliis
passionibus in hoc mundo: q̄ insunt eis ratione sue
maxime paup̄tatis: sic torquētur ⁊ cruciātur diuites
in hoc mundo diuersis passionibus ⁊ doloribꝰ quos
propter suas sustinēt facultates. nā vt bona tempo-
ralia valeant cōgregare: patiunt famē / sitim / timores
et q̄ plurimas alias passiones: diuites enim suas di-
uitias congregant cum labore / eas possidēt cū timo-
re / ⁊ eas amittunt tandē cum dolore. ⁊ ita rectū ⁊ cō-
mune iudiciū tuū deus inest pauperi ⁊ potēti oībus
compensatis ¶ Eternitas ⁊ infinitas tibi dn̄o cogno-
scantur: q̄ haberis oībus iustus iudex. quia sicut diui-
ti sue facultates oportunitas ⁊ occasio sunt peccādi:
ita bene sunt ei causa ⁊ occasio deuitandi peccatum.
et vt pauperi sua inopia occasio est peccati: eque est
ipsi occasio peccatum deuitādi. ¶ Ob hanc causam
dn̄e sequitur ꝙ tua iusticia est adeo recta: ꝙ plus con-
ferat obolus ei datꝰ a paupere tuo intuitu ad salutem
q̄ vnus aureus a potente. sed magis retribuis alicui
diuiti: si propter te est simplex / humilis et suauis: q̄
pauperi hec eadē habēti. ¶ Tue eque iusticie omnis
gloria tribuatur. quia sicut in diuitibus exteriꝰ ostē-
dūtur diuitie tēporales: sic spirituales diuitie cogno-
scuntur interius in conscientiis pauperum beatorū.
et sicut temporalem paupertatem in pauperibꝰ exte-
rius posuisti: sic paup̄tas spiritualis cognoscitur in-
tra animos diuitum infirmorum. ¶ Deus qui huma-
nam miseriam protegis a multis nociuis: iura ratio-
ne me iustitie exigunt: vt q̄ plurima sint diuitibꝰ tāq̄
paupertas: que quidem sunt tanq̄ diuitie pauperibꝰ
in hoc mundo: et econuerso. ¶ Intantū es pater om-
nipotens iustus iudex: ꝙ ita bene potest pauper acq̄-
rere magnum meritum mendicando sicut diues qui
elemosinā dat eidem. ¶ Domine deus: sicut paupe-
ri sua paupertas est causa ⁊ occasio ꝙ in hoc seculo
parui sit momēti: imo ꝙ vilipendatur et dendeatur
ab omnibꝰ prout patet: sic casu cōsimili diuitie sunt

causa ⁊ occasio diuiti in hoc mundo: vt vituperetur et derideatur ab omnibus cum suis diuitiis abutatur. ¶ Dñe deus qui supportas nostras miserias ⁊ languores: sicut tu posuisti diuitibus in suis facultatibus maximas delicias ⁊ sapores: sic in possidendo eas eisdem posuisti anxietates q̄ plurimas et timores. ¶ Mitis dñe ⁊ benigne cum pauperibus ratione sue paupertatis: q̄ plurimi labores accidãt ⁊ dolores: benedicta sit tua iustitia / que in suis paupertatibus eis consolationes q̄ plurimas subministras.

¶ Domine deus vniuersi pauperes debẽt precipue tue iusticie laudes dare. quia sicut bona tẽporalia p̄bent occasionẽ diuitibus se q̄ plurimis viciis immiscendi: sic pauperibus immiscendi se virtutib⁹ ratione bonorũ temporaliũ inopie: est maxima oportunitas attributa. ¶ Eterne dñe. cuius dominio omnia regna subsunt: sicut pauperes sunt beati quãdo suã paupertatem sustinẽt patienter: ⁊ tibi gratias referũt ꝙ eos fecisse pauperes tibi placuit in hoc mundo: sic efficiuntur diuites beati ⁊ felices / quãdo propter diuitias suas te deũ creatorem eorum ⁊ suos ꝓximos non ignorant. sed tibi gratias referunt copiosas: ꝙ tibi placuit eos ab hui⁹ seculi inopia eleuare. ¶ Domine deus sicut quidam infelices diuites de possessionibus eis a te collatis: nullas tibi gratias agunt: sic si eos fecisses pauperes in hoc mũdo de paupertate eis tributa nullas laudes tue iusticie reddidissent. et sicut bonorũ temporaliũ inopes de sua inopia te non laudant: sic te iustũ iudicem ignorassent si eis in hoc mundo diuitias contulisses. ¶ Sancte deus in hoc apparet tua iusticia q̄ plurimum eẽ recta: q̄a diuites tenentur et magis sunt obligati ad bonum in hoc seculo faciendum / q̄ pauperes bonis temporalibus vacui ⁊ egeni. quare loco bonorum temporaliũ prebes pauperibus libertatẽ / ⁊ loco pauptatis das diuitibus seruitutem. ¶ Deus qui es via rectissima veritatis. sicut diues ratione suarũ opum habet causam ⁊ occasionem ꝙ honoretur ab hominib⁹ ⁊ laudetur: sic homo egenus ratione sue indigẽtie habet occasionem ⁊ oportunitatem te laudãdi ac semper in sua memoria te habẽdi. ¶ Dñe deus sicut illi qui rebus temporalibus sunt diuites sed spiritu pauperes beati ab hominib⁹ nuncupãtur: sic illi qui sunt pauperes bonis temporalib⁹ sed diuites bonis spiritualibus / habentur apud te dominũ deũ diuites spiritu et beati. ¶ Diuites bonis temporalibus sed pauperes spiritualibus: sunt apud te dominum maledicti. adhuc autem sunt in maiori maledictione apud te pauperes temporaliũ facultatum: quando ipsi plus appetunt bona temporalia: q̄ bona eterne glorie paradysi. ¶ Deus qui es indeficiens constantia nostre spei: te omnes nationes glorificent / metuant / ⁊ exaltent. quia sicut maxima paupertas periculosissima q̄ in hoĩe possit esse: est quando appetit bona temporalia pro bonis spiritualib⁹ tue lucis: sic maxima opulentiã diuitiatum q̄ possit esse in homine in hoc mũdo / est ꝙ plus paupertatẽ appetat q̄ temporales diuitias huius vite. ¶ Maxima pauptas q̄ in hoc mũdo hodie possit esse: in regibus ⁊ aliis magnatibus inuenitur. q̄a tantũ diligũt ⁊ appetũt vanitates / odia / voluptates / atq̄ inanẽ gloriã huius mũdi: vt oẽs eorum diuitie non sufficiant ad complendũ solũ millesimam partẽ sue voluntatis suiq̄ desiderij. ¶ Omnis honor ⁊ gloria / tue iustitie sit semp. que summa ordinatiõe omnia ordinauit. quia illi q̄ diligũt diuitias huius mundi sunt pauperiores iis qui eas nõ adeo appetunt ¶ Domine iesu christe post cuius natiuitatem remansit virgo tua genitrix gloriosa. ob hoc ꝙ tu sustinuisti maiorem paupertatẽ ac passiones ĩ hoc seculo q̄ aliquis homo viuẽs: fuisti beatior q̄ aliq̄s in patiẽdo humiliter tuã paupertatem. ⁊ quia fuisti ditior virtutib⁹ q̄ aliq̄s homo in hoc mundo: ideo fuisti beatior omnibus in tolerando tuã indigẽtiam patienter. ¶ Sicut tua iusticia benedicta facit hominem infelicem esse pauperẽ qui appetit bonorũ temporalium diuitias: vt suus proximus fiat pauper: sic tu es beatissimus vt manifestum est. quia tu pauperrimus in hoc mundo effici voluisti: vt humanum genus perfectis bonis spiritualibus esset diues. ¶ O beati ergo sunt pauperes spiritu in hoc mundo: quia a te (qui es fons viuus diuitiarum celestiũ) eternarũ opum munus postulare poterãt confidenter. ¶ Rectitudo vere iusticie tibi domine semp adesse cognoscatur. quia sic seruas in omnibus veri iudicij equitatem: ꝙ in acquirendo meritum in hoc mundo communes fecisti ⁊ eque pares equa libra pauperes ⁊ diuites ¶ Et ꝙ hoc sit verum intellectui cuiuslibet facile patere potest et econuerso. quia illud quod est diuiti mali occasio atq̄ causa: boni causa ⁊ occasio est egeno. ¶ Sed cum maior pars hominum sit sine recta intelligentia ⁊ iudicio rationis: videtur q̄ plurimis ꝙ nichil sit boni alibi / nisi tãtũmodo tẽporales diuitie huius mundi. sed id quod est tam absurdum: videtur minime dicendum sanum habentibus intellectum. imo videtur omni per tuam illuminationẽ sensum habenti ꝙ contemnere mente ⁊ animo diuitias temporales ⁊ contẽplari in eternis diuitiis tuis de⁹: sit summa felicitas in hac vita.

¶ Qualiter deus est iustus iniuriantibus / ⁊ iniuriatis.

Deus qui disponis omnia ordinate: omnis gratiarum actio tue diuine essentie sit semper. quia sicut iusticia et ratio exigunt: ꝙ tu domineris omnibus creaturis: sic esset iusticie contrarium ⁊ dissonum rationi ꝙ aliq̄d eẽt

in esse:nisi tuo dominio subiaceret. quare secundum
hoc: quicunq̃ vult aliquid tuo dominio tã potenti
subtrahere iniuriari nititur tibi deo. ¶ Cũ tu dñe deꝰ
sis summa excellentia bonitatis: ⁊ oĩs virtus a te so
lum oriatur: oportet necessario ꝙ pre omnibus dili=
garis. vnde quando aliquis plus aliq̃d aliud diligit
q̃ te deũ: quanto tu es dignior ꝙ pre ceteris diliga=
tis: tãto maiorẽ iniuriam infert tibi/ q̃ aliquã plus q̃
te diligit creaturam. vnde cũ illa sit maxima iniuria
que aliquo modo possit esse: tua iusticia cõdemnat
merito tales tibi hoc modo iniuriantes penis gehẽ=
nalibus perpetuo cruciandos. ¶ Cum iudiciũ ratio
nis postulet te honorari pre oĩbꝰ ⁊ laudari: illi q̃ lau
dant plus q̃ te aliquid aliud vel honorant: inferunt
tibi iniuriam tãto maiorem quãto plus mereris ho
norari pre omnibus ⁊ laudari. quare ꝓpter hoc tuũ
rectum iudicium eos tantũ punit quanta tibi fuit in
iuria irrogata ¶ Verax dñe nostre spei refugium sin
gulare. si quis bene cogitet vt ratio exigit veritatis:
nemo potest tibi iniuriã aliquam irrogare sed tantũ
modo sibiipsi cum tibi nocere in aliquo iniuria nul=
la possit. imo solum inferunt sibiipsis damnum ⁊ no
cumẽtum: qui inferre iniuriam tibi volũt. ¶ Mitis
dñe ⁊ benigne/ qñ mali homines ⁊ peruersi iniuriã=
tur bonis hominibus ⁊ benignis: in caput iniurian=
tium irrogata iniuria tota cedit/ ⁊ non ĩ eos quibus
extitit irrogata. imo tuum rectũ iudicium transmu=
tat in prospera eis qui sunt passi iniuriam: quecunq̃
mala illis illata sunt. quia quanto maiores laudes
et iniurias sustinent patienter: tanto plus corone sui
meriti augmentantur. ¶ Dñe deus q̃ iustũ ⁊ verum
est tuum iudiciũ. quia tantum punit eos qui iniuriã
sunt passi: sicut illos qui eis iniuriam irrogarunt: si
passi iniuriam nõ eam sustinẽt patienter. q̃a ita bene
efficiuntur culpabiles qui sunt passi iniuriã tibi deo
(si habent odio suos ꝓximos ꝓpter ipsam) sicut illi
qui fecerunt eis iniuriam fraudulenter ¶ Pater mi
sericors omnis sanctitas tue iusticie cognoscat. q̃a si
cut tua iustitia dat liberũ arbitrium hoĩbus vt pos=
sint aliis iniurias irrogare: sic dat similiter eis liberũ
arbitrium ꝙ eas sustinere valeant patienter. ¶ Ma
xima stultitia est velle plus iniuriari aliis: q̃ iniurias
sustinere. quia tua recta iustitia ad penas condẽnat
perpetuas iniurias irrogantes: ⁊ ad eternã gloriam
vocat illos qui eas sustinẽt patiẽter. ¶ Ergo is non
tenet iniuriati aliis: cui iniuria est illata ⁊ fleat cor=
dis compunctione grauiter q̃ iniuriatus est suo ꝓxi=
mo in hoc mũdo. at merito gaudeat cui est illata in=
iuria ⁊ exultet: si illam patienti tranquilloq̃ aĩo didi
cit sustinere. quia sic tam iniuriãs q̃ iniuria affectus
venie misericordiã consequetur. ¶ Gloriosissime do
mine q̃ non das obliuioni seruos tuos cum tu sis in
tantũ iustꝰ iudex omnibus atq̃ verax. ego vero tibi
totiens iniuriatus fuerim sponte mea: quid tibi iusto
iudici potero respõdere? quia sicut ego debuissem to
tum tempus meũ in tuo seruitio expendisse: ego ex=
pendi illud in procurãdo iniurias his ⁊ illis: ⁊ ita nõ
solum tibi seruitiũ debitũ subtrahebã: verũ decipie=
bam meos proximos prout poteram fraudulenter.
¶ Proh dolor. quia iniurie solum obsunt michi mi
sero: quas aliis credidi irrogare. iuxta illud. Pena
redit meritis in caput ista tuũ. ¶ Ergo cum ego me
ipsum vulnerauerim propriis telis meis/ i hoc ꝙ cre
dens aliis inferre iniuriam eam intuli michiipsi vi=
cem agentis exercens ⁊ similiter patientis: nec̃o mi
chi aliud remedium adhibere: nisi ꝙ te humiliter ꝑ=
cor: vt sanare digneris tue recte iustitie medela me
saucium: sic vt decetero ad similia non procedam.
¶ Dulcis dñe ⁊ benigne. cum ego peccator fetidissi
mus (si potuissem) frequẽter tibi iniurias intulissem:
ego ipse me dignum iudico omni afflictione que po
test infligi alicui verissime penitenti. vnde hec est ve
ra iustitia vt seipsum quilibet iudicet secundũ opera
ab eo facta in hoc seculo. ¶ Dñe deus ego vix intelle
ctum meũ circa veritatem volui inclinare (tanq̃ ille
qui vult scienter suam conscientiam ignorare) vt esset
michi excusatio in peccatis: ⁊ vt de iniuria quam pa
traueram: morsum conscientie nõ haberem. vnde be
nedicta sit tua iustitia cui sunt omnes iniurie pate=
facte. ¶ Sicut homines fraudulenti quando volũt
suos proximos decipere in suis sermonibus cõfidẽ=
tes/ querunt modos subtiliũ astutiarum quibus de=
cipere possunt eos: sic homines decepti ⁊ quibus iniu
ria est illata/ debent modos virtutum perquirere/ q̃=
bus nullo modo valeant ad impatientiam prouoca
ri aut in memoriam iniurias eis irrogatas reuocare
¶ Domine deus omnes gẽtes tuam benedictã iu=
sticiam tibi dantes gloriam/ recognoscant: cogno=
scentes ꝙ tue humanitati laudabili fuerũt maxime
iniurie in hoc seculo irrogate. quia absq̃ omni cau=
sa ⁊ ratione: iudei perfidi te grauiter flagellarunt: et
morti finaliter tradiderunt. ⁊ similiter ꝓpter te fuit il
lata iniuria apostolis sicut tibi. ¶ Amor/ veritas/ et
iustitia: he tres virtutes et alie fecerunt te in hoc se=
culo permittere: vt tuo mortali corpori essent illate i=
iurie innumerabiles. ⁊ nõ permiserunt vt vnq̃ te ali
quid tangeret viciosum: ⁊ ita tu nũq̃ motũ habuisti
aliquem iniuriam alicui inferendi. ¶ Domine deus
si tu in hoc seculo iniurias aliis irrogasses ⁊ voluis=
ses ꝙ fuissent nobis iniurie ab aliis irrogate: nõ fuis
set iustum vel rationi consonum ꝙ tu inter iniurian
tes ⁊ iniuriatos in alio seculo esses iudex. ¶ Domi=
ne deꝰ fragilium fortitudo: ve michi ⁊ omnibꝰ aliis
qui (quantum in nobis est) scienter tibi iniuriam ir=
rogauimus in hoc mundo. quia maius nefas nõ po
tuissemus aliquo modo ꝑpetrasse: cũ tu sis optimꝰ
amicꝰ noster: fidelissimꝰ ⁊ vtilissimꝰ quẽ nos alicubi
habeamus vel habere valeamus. ⁊ permissimꝰ nos a

mundo decipi: & nobis grauissimas irrogari iniurias ab eodem: qui plus nobis inimicatur/et magis nos habet odio ꝙ quicunq; noster inimicus. ¶ Domine deus: mucro tue recte iustitie illos morte perpetua interficere est paratus qui aliis nituntur iniurias inferre/nisi ad te toto suo animo conuertantur. & tua misericordia consequitur illos iure qui sciunt patienter sustinere iniurias eis illatas. ¶ Cum ego dñe deus debeam tuam iustitiã timere propter iniurias quas meis inimicis irrogaui: quanto debeo tuam iustitiã plus timere propter illatas a me iniurias meis consanguineis atq; notis: qui illis intuli quodcunq; potui nocumentum dum de me amicitia confidebãt. ¶ Deus qui secũdum intentionẽ suam iudicas vnũquẽq;: sicut homo fraudulentus aliis nitens iniurias inferre/gerit signum in corde suo prodicionis/et cuiuslibet falsitatis: sic beatus qui nouit patienter iniurias sustinere/defert in omnibus suis operibus veram patientiam & amorem. ¶ Iuste iudex dñe deus noster: quotiens ego exalto meipsum et magnifico apud homines: totiens michiipsi iniurior vehementer. & quotiens me fragilem vilipendo meam cognoscens miseriam atq; culpam: totiens iustus efficior michiipsi ¶ Domine deus tãta est iustitia tua recta: ꝙ illi qui iniurias sibi illatas sustinent patienter acquirunt illa merita eterne glorie in hoc mundo/que iniuriantes aliis propter sua peruersa opera perdiderũt. ¶ Domine deus qui expectas ad penitentiam peccatores/gaudeant & exultent beati qui iniurias sustinent patienter: & te iustum iudicem recognoscunt: et iniuriantes aliis lachrimabiliter contristẽtur/eo ꝙ nisi seipsos emendauerint/sciant se penis perpetuis esse dignos ¶ Propter hoc debẽt beati iniuriati/qui nouerunt patienter iniurias sustinere: tibi de tua iustitia ꝙ plurimum gratulari. quia ipsa inuitat eos ad eternam beatitudinem possidendam: & iniuriantes debent valde tuum terribile iudicium pertimere. quia nisi ipsos penituerit iniuriarũ aliis illatarum: tuũ rectum iudicium eos perpetuo ad inferni voraginem iudicabit. ¶ Domine deus/sicut iniuriati vincuntur ab iniuriantibus & coguntur: sic per rectam compensationem peruersi iniuriantes vincũtur a tua benedicta iustitia/et coguntur ipsis inuitis penas perpetuas sustinere: & vincuntur etiam ab iniuriatorum patientia beatorum. ¶ Omnis sanctitas & omnis virtus tibi patri altissimo cognoscatur. quia tua recta iustitia est quoddam medium inter irrogantem iniuriam/et inter eum cui iniuria irrogatur: cuilibet iuste retribuens quod meretur. et sicut homo prauus aliis iniurians/gaudet et exhilarescit quando potest suum proximum decipere: vel fraudulenter contra eum aliquid obtinere: sic tua iustitia letificat eos qui fuerunt passi iniuriam et decepti in sua patiẽtia. ¶ Saluator mundi deus: sicut tua recta iustitia vincit et superat maliciam peccatorum: sic tua piissima misericordia illos ad se trahit et complectitur/qui per veram patientiam omnia contraria tue voluntati fatagunt superare. ¶ Ve ergo illis qui nituntur obesse suis fraudibus & maliciis in hac vita/eis qui propter te deum eorum fraudes & malicias sustinent patienter/licet in hoc mundo pro maiori parte iniuriantes et alia illicita perpetrantes/plusq; illi quibus inferuntur deceptiones & iniurie honorentur: sed euge illis qui patienter in hoc mundo iniurias tolerarunt vt possent consequi veniam a te deo.

¶ Qualiter deus est iustus iudex iustis et peccatoribus.

Diuina essentia q̃ es singulariter vnus deus/omnis honor & reuerẽtia sit tue iustitie nunc & semper. quia ipsa remunerat iustos: qui bonis temporalibus propter te renunciant in hoc mundo. nam totam suam gloriã reseruas eis in alio seculo sine fine. ¶ Unde cum iusti vera intentione temporalibus vtũtur bonis: tua remuneratoria iustitia eis multiplicat maiora bona sine comparatione aliqua: & augmentat/ꝙ sint temporalia que propter possidenda maiora antea dimiserunt. ¶ Quando iusti homines spernunt huius fallacis seculi breuem vitam/& affectant esse participes tue beatitudinis gloriose: tua sancta iustitia loco huius breuis vite misere (quam contemnunt) facit eos viuere perpetuo in gloria paradysi. ¶ Deus qui per veram medelam sanas morbidos & infirmos: benedicta sit tua recta iustitia que ad perpetua cruciamina iudicat peccatores. eo ꝙ passiones nõ multum ad patiendum difficiles/et penas finitas plus metuũt in hoc mundo: ꝙ infinitas penas & cruciamina quas & que in alio seculo perpetuo patientur. ¶ Unde propter hoc ꝙ plus diligunt vanas & transitorias huius seculi voluptates: ꝙ eternam beatitudinẽ tui regni: efficiuntur digni merito penis innumerabilibus perpetuo cruciari. ¶ Cum in corpore & anima sint tibi culpabiles peccatores: tua iustitia vt recte respõdeat meritis eorũ/in corpore & anima similiter punit eos. nã corpus est tibi culpabile propter excessum nimium bonorum temporalium ipsius appetitus/& anima similiter que virtutibus noluit adherere sed semper in vicia (que euitare de ratione debuit) fuit lapsa. ¶ Domine deus cuius bonitati omne genu celestiũ & terrestrium debet flecti. ita es omnibus iudex iustus/ꝙ tu facis amicos tuos cognosci et reputari etiã a peccatoribus intra suas conscientias bonos & iustos in omnibus factis suis: licet quasi naturaliter semper peccatores odio et ira inestimabili habeant iustos. quare benedicta sit tua iustitia que facit iustos esse

honorabiles atqꝫ bonos in conscientiis peccatorū.
¶ Et contrariū fit de pessimis hoībus / inanem glo
riam cupientibus huius mūdi. quia licet in hoc sint
seculo honorati / ⁊ ī culmine positi dignitatis: ob hoc
non obstat qui illi qui eos commendant suis sermo-
nibus ⁊ honorant: sciant sua mente ⁊ animo eos pe-
nitus esse prauos: ⁊ ꝙ eis non congruit. tantus ho-
nor quantū ipsi verbis prebēt illis. ¶ Dñe deꝰ ꝑ ma
ximam abūdantiam iustitie que est in te: es iudex iu-
stissimus tam rudibus hoībus ꝙ͂ astutis. quia quā-
do rudes siue idiote propter eorum ignorantiam ea
que sunt illicita operantur: tua iustitia non ꝓpter il-
la illicita eos punit / sicut puniret astutos ⁊ cautos si
ruerent in eadem. ⁊ ita tua benedicta iustitia infert re
ctum iudiciū secūdum hominū conditiones. ¶ Do
mine deus qui vocas ad verā penitētiam vnūquēqꝫ
sicut ignis comburit ⁊ cōsumit breuissimi temporis
spacio ligna sicca: sic tua recta iustitia mouetur faci-
le ad puniēdum ⁊ delendū sine fine omnes illos qui
de tua piissima misericordia nō cōfidūt. ¶ Si ignis
comburat aliquā totā domū: consequitur vt cōburat
quicquid similiter est in domo. vnde cū omnes tua
iustitia circumdemur: ⁊ simus domui comparati in-
tra quam anime nostre latent: si domus comburi in
ceperit (tanqꝫ ea que inuenietur apud te dominū cri
minosa) necessario animas nostras / que intra domū
illam latitant comburet ignis perpetuo in gehenna
vnde valde est nobis necessarium vt a combustione
domum suā custodiat vnusquisqꝫ. ¶ Cum ergo tua
me circundet iustitia ⁊ me totum vbiqꝫ ⁊ vndiqꝫ com
prehendat / ego vero apud te totus inueniar crimi-
nosus: quo timore territa anima mea debet eē / cum
ipsa te iudicem sciat iustum: qui respōdes recto iudi
cio operibus cuiuscunqꝫ. ¶ Tuū rectum iudicium /
metuāt omnes homines iuste iudex. quia (vt decet)
tua iustitia ordinauit: ꝙ in paradiso non sint carna-
lia concupiscentie voluptates: sicut comedere / pota
re / ⁊ cum mulieribus carnali copula commisceri (vt
quidam asserūt infideles) nam si hec predicta essent
in celesti patria paradysi: defectus perfecte glorie ne
cessario illic esset. ¶ Cum iusti siue sancti in celesti
patria existentes non debeant nisi tantū in te (qui es
perfectissima gloria) gloriari / ⁊ nichil aliud preter te
debeat vel possit in paradyso gloriam iustis dare: iu-
stum est ⁊ rationabile vt in te solo iusti in celesti pa-
tria glorientur / atqꝫ tu solus gloriam iustis dones.
¶ Cum in hoīe non sit nisi vnus intellecꝰ ⁊ mens
vna: iustum est ⁊ rationabile: vt sancti ī celesti patria
existentes nō sentiant in comedēdo vel potādo glo-
riam. quia si ita esset: oporteret esse in quolibet hoīe
in eodem tempore duas mētes: vnā qua gloriaretur
in te dño deo nostro: ⁊ aliā qua gloriaretur in come-
ssionibus / potibus / ⁊ illecebris mulierum. ¶ Deus
cuius potestati resistere nichil potest. Cū tu sis i om
nibus iustus iudex / ⁊ tua iustitia circundet omīa lo-
ca mūdi: ⁊ circūueniāt me crimina vndiquaqꝫ / ⁊ quā
libet partē mei: scilicet ante / retro / sursum / deorsum /
dextro / ⁊ sinistro. ve michi si in qualibet istarum par-
tium me iustitia tua puniat: ⁊ vere ita erit de me ⁊ om
nibus aliis peccatoribus: nisi toto corde nostro con
uersi fuerimꝰ ad te deū. ¶ Suppliciter ⁊ deuote pre
camur ergo te dñm iustum iudicē ⁊ veracem (cū nul
lo modo fugere possimꝰ iudicium tuū rectum) vt ꝑ
tuam piissimam misericordiā des nobis gloriam ta
lia in hoc seculo operandi: ꝙ tua iustitia nostris me-
ritis nos iudicet ꝑpetua gloria esse dignos. ¶ Item
dñe deus tibi humiliter supplicamꝰ: vt digneris no-
bis prestare gratiam: ꝙ nostre anime non sint serue
nostris corporibus / nec submisse. quia nō videtur eē
rationabile ꝙ corpus anime que eo est nobilior dñe-
tur. ¶ Deus cuius iustitie nichil perit. illi qui sunt cō
demnati ad ꝑpetua cruciamina patiēda / eo ꝙ confi
dentia tue misericordie deest eis / sic ꝙ in desperatio
nem totaliter ceciderunt: tua maxima iustitia eos nō
permittit consumi aut dissolui a penis quas ꝑpetuo
patiuntur. quia rationabile est ⁊ iustum vt tādiu sint
durabiles eis pene ꝙ͂diu de tua misericordia despe-
rabunt. ¶ Cum a cordibus eorū qui in inferni vora
gine patiūtur / amor verus quilibet sit priuatꝰ: ⁊ tua
presentia deficiat similiter aspectui eorūdem: ⁊ nūqꝫ
ora vel labia eorū te glorificent creatorē: sed potius
maledicant: valde congruit tue iustitie vt omni qete
et beatitudine priuet eos. ¶ Dñe deus / dum feruor
vere dilectionis in corde meo in hoc seculo potest eē
et dum possum sperare in tua misericordia confiden
ter: ⁊ oculi mei mentaliter te videre queunt: et dū es
mecum / possum laudare te dominū creatorem: qua-
re lachrimabiliter flexis genibus / tuam clemētiā im
ploro / vt ipsa cor meum dignetur accendere in amo-
rem tui dñi dei nostri: ⁊ ipsum sperare faciat ī tua mi
sericordia confidēter: atqꝫ vt meos corporales oclos
et mentales intueri concedas tuā in cruce passionē
ac mea moueri labia ad proferēdum laudes dignas
tuo nomini glorioso. ¶ Deus qui benefaciēdi prepa
ras omnibus vias rectas. sicut iuste ⁊ rationabiliter
ira indignationis tue sup me miserum debet eē ratio
ne mortalium delictorū que cōmisi in hoc seculo cō-
tra te dominū creatorem: sic tuam misericordiam hu
militer precor: vt ipsa extinguere dignetur iram indi
gnationis tue quā aduersus me (exigentibus meis
meritis) concepisti. ¶ Placatus ergo dñe: admitte
preces mei humilis serui tui: ⁊ presta michi ꝑ tuā cle
mentiam gratiam: ꝙ dum vixero in hoc mundo nō
deuiem a recta via iustitie. ¶ Dñe deus sicut tua glo
ria tibi non augmentatur ꝓpter seruitia que tibi fa-
cimus vel honorem: sic non tibi diminuit gloria / si ti
bi denegetur tuorum mandatorum que debetur ob-
seruantia. ⁊ licet etiam te dominum nō glorificemꝰ

vel laudemus: tamen tu non magis recipis neqꝫ mi-
nus. cum ergo tu non recipis plus vel minus: te sup
pliciter deprecamur: vt tua iusticia sine misericordia
non exerceat in nobis actus suos. ¶ O vera virtus
dei/ que nos ab omni crimine mundas: benedicta sit
tua iusticia nūc ꝛ semꝑ. quia peccatores cognoscent
in die iudicij totaliter tuam iusticiam iuste vnicuiqꝫ
secundum sua merita respōdere: quando videbūt ꝙ
tuum rectū iudicium precio/ precibus/ seu seruitio a
libra nō deuiat equitatis: ꝛ ꝙ tue presciētie sunt oīa
cordis intima patefacta. ¶ Tūc tue iusticie canet tu
ba: ite maledicti in ignē eternum vbi cruciabimini i
eternum. nam vestra pessima conuersatio fecit vos a
participatione celestis beatitudinis merito alienos:
et idcirco omnium vestrū mea misericordia iuste ꝛ ra
tionabiliter est oblita. ¶ Iudex iustissime/ illa die om
nes tue virtutes/ electos tuos ad possidēdum eterne
glorie beatitudinē inuitabūt: ꝛ cōcorditer voce iubi-
lationis ꝛ gaudij dicēt eis. venite benedicti ꝛ perci-
pite celestis patrie vobis regnum. ¶ Pater immen-
se potestatis/ cuius dominio subsunt cūcta: in die iu
dicij omnes planicies/ montes/ valles/ omīa maria/
flumina: ꝛ breuiter omnia loca mundi tam celorum
ꝙ terrarum/ tua rectissima iusticia erunt plena. qua-
re tunc tue iusticie nemo se poterit absentare: ꝛ tunc
nusqꝫ peccatores tuam misericordiā poterūt inueni
re. ¶ Dn̄e deus/ sicut corporales oculi recto intuitu
solares radios nequeunt speculari: imo hebetant vi
sum cuilibet ipsos intuenti: sic in die iudicij nisi obuiē
misericordie tue deus/ nō ero ausus spectare iustū et
terribile iudiciū oris tui. ¶ Dn̄e deꝰ postqꝫ abscōdi a
tua iusticia nusqꝫ possum: deuotissime te precor (abor
tis lachrimis genis meis) vt prestare michi digneris
gratiam tantam: vt illa die taliter sim tua misericor
dia circūfultus: ꝙ audire non metuā terribile iudici
um tuum deus.

¶ Qualiter deus est iustus catholicis et infidelibus.

DEus qui exigis prius in hoīe veram
fidem: ꝛ postea vt succedāt fidei opa
bona/ tibi gloria ꝛ benedictio nunc ꝛ
semꝑ. qui ad habendam verā fidē ca-
tholicos elegisti: q̇ inest ipsis precipue
per tuā gratiā ꝛ a suis parētibꝰ instru
mentaliter. ¶ Q̄plures sunt catholici hodie sancte
deus: q̇ habēt ꝑpter sui intellectꝰ capacitatē ꝛ sapiē-
tie verā fidē. vnde benedicta sit dn̄e deꝰ tua iusticia
que facit alios iuste mereri gloriā tui regni: ꝑpter fi-
dem quā sui parētes eos in īfantia docuerūt. ꝛ aliis
propter gratiam subtilis ītellectꝰ ꝛ vere sapiētie eis
a te datā per quā percipiunt fidei vere viam. ¶ Gra-
tias pater misericors ꝙplurimas ago tibi. q̇a fecisti
gratiam tantā michi vt ego sim catholicus/ ꝑpter
verā fidē quā meis successi parētibus in hoc mūdo/
et ob certificationē verissimā rationis ꝛ ꝑceptionis
intellectꝰ in itētis ꝓbationibꝰ manifestis. ¶ Deꝰ q̇
catholicos illuminas vera fide. infideles q̇ sunt posi
ti in errore/ q̇ errori suorū parentū infideliū successe-
runt: credūt iuste esse a via erronea excusati dicentes
ꝙ ipsi debēt initi ꝛ fidē totaliter adhibere eis q̇ parē
tes sui: scilicet aui/ proaui/ ataui/ ꝛ sic de aliis credi
derunt: et iccirco postponūt inspicere cordis oculis/
atqꝫ mētis/ vtrū scḋm rationē intellectus credulitas
quā tenēt sit verax ꝛ rationabilis/ vel falsa ꝛ cōtraria
rationi. vnde tales sequēdo credulitatē parentū: gra
datim labunt in viā erroneā: ꝛ etiā successiue descen
dunt ad inferos/ iudicio postposito rationis. ¶ Alij
sunt infideles q̇ a tramite deuiāt veritatis: eo ꝙ solū
affirmāt ea q̇ fiūt naturaliter ī hoc mūdo/ ꝛ vitāt pe
nitus credere ea q̇ fiūt a te deo si videant ea esse con
traria cursui naturali. vnde iste error īest tis. q̇a ima-
ginatiua potētia abutunt: ꝛ q̇a ꝑfecte rationalē potē
tiam nō intuunt oculis mētis. ¶ Dn̄e deꝰ cū infide-
les affirmēt meliꝰ atqꝫ credāt ea q̇ cadūt in humana
imaginatione ꝑ cursum naturalē: qꝫ ea q̇ cadūt in hu
mana ratione ꝑpter cursum ordinationis ꝛ iusticie:
ob hoc sunt ꝓculdubio in errore/ ꝛ rationali potētie
suū intellectū rationabilitē auferūt ꝛ corrūpūt: in hoc
ꝙ imaginatiua potētia nō offert rationali id qḋ ne-
cessariū recipere esset illi. ¶ Dn̄e deꝰ apud quē nulla
est acceptio ꝑsonarū. heretici ꝛ alij īfideles q̇ sunt po
siti in errore: propt erroneā ꝛ falsam credulitatē quā
eorū parētes eis successiue in hoc seculo tradiderūt:
sunt duriores ad cōuersionē vere fidei orthodoxe/ et
magis difficile ꝑspiciūt rationē: qꝫ ceteri q̇ ꝓbabilit
volunt ꝑ electe fidei adherere/ sequētes iudiciū ra-
tionis. Quia sicut homo fortis ꝛ robustus potest ho
minē debilē facile suis viribꝰ supare: sic qñ accidit ꝙ
quis falsis argumētis ꝛ cōtrariis inter se rationibꝰ
cū alio ꝑ se habēte vera argumēta: ꝛ rationi cōgruē
tia vult ꝓbabiliter altercari: sine dubio sustinēs falsa
argumēta ꝛ cōtraria rationi/ ad metā et icōueniēs a
suo aduersario deducet. et erit possibile ꝙ adhereat
veritati quā ꝑs cōtraria sibi prefert. ¶ Quis illi q̇ a
parētibꝰ suis sunt successiue positi in errore: plus sue
credulitati erronee adhereāt qꝫ iudicio rationis: ob
id nō obstat quī sit possibile eos a suis erroribꝰ facile
auerti: ꝛ hoc ꝑpter cōtinuationē verax ꝓbationū et
efficaciū. q̇a qñ eorū imaginatio imaginat frequēter
ea q̇ sibi rationabilit ꝓferunt: vix potest esse quī ratio
nali potētie ex eis ꝑtē aliquē offerat ꝛ ꝑsentet. ꝛ quan
do potētia rationalis illa recipit: eis īmediate ꝯgrut
et cōcordatur tanqꝫ ea q̇ eandē naturā cū eis sapiūt.
¶ Verax dn̄e in oībꝰ dictis tuis: bñ dicta sit tua iusti
tia: q̇ elegit ad salutē catholicos pre aliis huiꝰ mūdi
hoībus. nā illi affirmāt oīa q̇ cursu fiūt naturali: ꝛ cre
dunt ꝙ plurima q̇ fiūt cōtra cursum penitꝰ naturalē.
¶ Vnde ꝑpt hoc fideles catholici vere fidei obtinent

principatũ. q̄a oīa vidēt ⁊ cognoſcũt eē poſſibilia po
tētie tu e deus/ ſiue ſint op̄a facta ſ͛m curſum nature/
ſiue ſint miraculoſa opera/ curſui cōtraria naturali.
¶ Unde omnis laus et gloria: tue ſit iuſticie nũc et
ſemp̄/ que tantam inter fideles et infideles poſuit
differentiam. quia fideles catholici ad oēs actiones
tuas et opera habent aſpectum: vtrũ licite/ rōnabili-
ter/ et ordinate (vt ſunt) valeāt p̄manere/ ⁊ nō habēt
ad eas vel ea reſpectum ſecūdũ diſpoſitionē potētie
naturalis. ſed infideles eīus inſpiciũt vtrũ ea q̄ fiũt
a te ſecundũ tranſpoſitionē curſus naturalis/ ſic fieri
valeant ſicut fiunt/ q̄ȝ ſecūdũ tuam ſapiētiā vel ſecū
dũ plenitudinē tue poteſtatis. ¶ Dn̄e deus q̄ lapſos
in peccatũ reparas ad ſalutē: p̄pterea q̄ catholicus
orthodoxus credit plura que nequeũt in ſua intelle
ctiua potentia cōp̄rehendi/ ⁊ ſic a fide ſua minime re
trocedit: meret̄ remunerationē maximā a te deo. q̄a
in hoc manifeſtiſſime cōfitetur q̄ tu facere plura po-
tes/ q̄ȝ ipſe in ſua intelligētia poſſit cōp̄rehendere/ cō
paratione qualibet ſecluſa. ¶ At ſecus eſt de infide-
libus. quia infideles nolunt tuis operibus fidem da
re vltra id q̄d poſſunt itelligere. imo totaliter ſunt in
creduli de omnibus his q̄ eorũ intellectus tranſcen
dunt terminos ⁊ limites. quā ob rem ſequitur q̄ ipſi
iactant ſe intelligere tātũ quātum tua poteſtas va-
leat operari. iſte autem eſt maximus error/ ⁊ hereſis
manifeſta. ¶ Glorificemus ergo nos fideles catho-
lici: tantam iuſticiā benedictam: ei laudes impendē
tes alacriter et deuote. quia ipſa beatitudine celeſtis
glorie remunerat noſtrā fidem/ ⁊ cōdēnat (p̄pter ſu-
am incredulitatē) ad voraginē p̄petuoꝝ cruciaminũ
infideles. ¶ De⁹ qui omnia bona remuneras/ ⁊ oīa
mala punis. cũ ſint q̄ȝplurimi infideles qui placere to
taliter tibi credant/ eo q̄ in vera fide ſe eſſe firmit̄ cre
dunt: ⁊ bona intentione faciũt oīa facta ſua: licet ta-
les ſint in ſua intentiōe quodāmodo cōmēdandi/ p̄
pterea tua recta iuſticia nō debet eos reputare in nu-
mero ſaluādoꝝ. nam poſtq̄ȝ eis deficit vera fides/ ad
eternā felicitatē eos venire tua iuſticia non p̄mittit.
quia a via deuiant veritatis. ¶ Quis poſſet cōſidera
re rectum iudiciũ tui deus? quia tu etiā remuneras
hereticos et alios infideles: quando bona intentio-
ne credũt agere hoc q̄d agunt/ et quando credũt ha-
bere totaliter veram fidem. nam eo q̄ bona intentio
ne ſecūdũ fidem eorum tibi credũt in hoc ſeculo ſer-
uire: propter hoc tu eis penas alleuias in inferno.
¶ Quando fideles catholici/ in peccato finiunt dies
ſuos: benedicta ſit tua iuſticia que grauius eos cruci
at in gehenna q̄ȝ infideles qui bona intentione i hoc
ſeculo moriũtur. quia ſicut infideles amittunt ſalua
tionē/ ob hoc q̄ a recto tramite deuiant veritatis: ſic
plus q̄ȝ infideles debent in inferno catholici crucia
ri. quia neglexerunt adherere operibus veritatis.
¶ Domine deus cui debet impendi p̄pter tuam bo
nitatem omne genus ſeruitij: infideles propter hoc
ſunt ad patiendum perpetua cruciamina condem-
nati: quia ſequũtur viam vnde peccatum habuit ori
ginem et proceſſum/ ſcilicet peccatum p̄mi hominis:
q̄d omnis peccati fuit principiũ et origo. ¶ Ob hoc
q̄ fides ſiue credulitas infideliũ a via deuiat verita-
tis: illa deuiatio veritatis credere facit eos q̄ tu ma-
gis ob hanc cauſam humanam creaueris naturam:
vt gloriā poſſideat tui regni/ q̄ȝ q̄ ipſam creaueris vt
in ea tua maxima bonitas ametur ⁊ cognoſcat̄. vnde
ſi eorum intentio eſſet vera: ſequeretur q̄ homo eſſet
ob hanc cauſam magis creatus vt tuam gloriā poſſi
deret/ q̄ȝ vt in eo tua bonitas ⁊ ceterarũ tuaꝝ virtutũ
excellentia noſceretur. ¶ Unde benedictũ ſit domie
deus tuũ nomen glorioſiſſimũ in eternũ. quia catho
lici habent intentionē cōtrariā intentiōi infideliũ ſu
pradicte. nam quando ipſi conſiderant p̄pter quam
cauſam tu eſſe humano generi tribuiſti: ipſi p̄cipiũt
et ſic credũt q̄ humana ſpecies deuenit in eſſe potiꝰ
vt tu glorificeris ab ea/ diligaris/ atq̄ȝ lauderis/ q̄ȝ vt
ipſa ſit in eſſe ad hoc vt gloriam poſſideat tui regni.
vnde quia iſtam intentionem habent catholici ordi
natam: confitentur manifeſte q̄ creator maiorē amo
rem habeat ſibiipſi/ q̄ȝ alicui creature. ¶ Miſericors
domine deus noſter. in hoc plures infideles cũ fide-
libus in fide cōueniunt/ q̄ tam ij q̄ȝ illi credunt q̄ tu
es ſolum vnus dn̄s et omniũ vnus deus/ ſed in mo
do credendi in te deum ſunt valde contrarij. ¶ Do-
mine deus ſicut infideles non audent in tuam cre-
dere trinitatem/ eo q̄ ſi hoc facerent: putarēt ſe cre-
dere in tres deos: ſic catholici ad credendũ in tuā tri
nitatē/ nō audent vllatenus dubitare. quia timēt ne
contra tuā crederēt vnitatem. ¶ O diuina ſubſtan-
tia/ vna et ſingularis in eſſentia: in qua ſunt equali-
ter tres p̄ſone. In hoc diuerſificantur a fidelibus om
nes huius ſeculi infideles: q̄ omnes ifideles credũt
tuā diuinā eſſentiam nō eſſe trinā in p̄ſonis/ quapro
pter eorum fides penitus irritatur. ¶ Pater omni-
potens cuſtos ⁊ p̄tectio orphanoꝝ/ ifideles dubitāt
credere incarnationem filij tui: quia credunt q̄ pro-
pter eiꝰ incarnationē/ in humanitatē tua deitas eſſet
trāſmutata ⁊ cōuerſa. ⁊ ita putāt q̄ ſi in tuā incarna-
tionem crederent: tua deitas fuiſſet paſſa mortem.
¶ Dn̄e deꝰ ſicut ifideles deuitāt credere q̄ in huma-
nitate tua deitas ſit cōuerſa/ ⁊ q̄ ſuſtinuerit paſſiōes
fideles catholici deuitāt ſilit̄er credere iſtō idē. quia
nullus catholicus credit q̄ in hūanitatē/ tua deitas
ſit cōuerſa/ neq̄ȝ q̄ tua deitas aliquā ſuſtinuerit paſ-
ſionē. imo oēs catholici credũt q̄ humanitas quā tu
d̄ne aſſũpſiſti i hoc ſcl̄o/ ſuſtinuerit paſſiōes/ ⁊ illa fi-
nalit̄ mortua fuerit p̄ hūano genere redimēdo/ ⁊ ita
credũt firmit̄ q̄ de ſua natura deitas nullatenꝰ fue-
rit alt̄ata. ¶ Dn̄e deꝰ q̄ iuſtoꝝ perire aīas nō p̄mittis
q̄ȝto tua benignitas elegit p̄ alijs catholicos ỽa fide:

tanto plus fideles catholici tenentur et sunt obligati ad referandū infidelibus veram fidem. ¶ Sed cū nos catholici (peccatis nostris exigētibus) circa trāsitorias huius seculi voluptates/ et circa bona temporalia congregāda/ simus nimis sollicti et interī postponimus ostēdere viā veritatis infidelibus. et nos ꝓculdubio sumus causa quare eos caligo tenebrarū tanto tempore tenuit excecatos. ¶ Unde ve tāta iniuria a nobis in hoc seculo infidelibus erogata/ in hoc ꝙ eis (vt predictū est) viam veritatis postponimus referare: ipsi de nobis tibi iusto iudici in die iudicij conquerent. vnde ve nobis/ nisi de tanto debito eis non persoluto: respōdere potuerimus tibi deo licite nos excusando.

¶ Incipit decimaseptima distinctio/ in qua tractatur de largitate diuina.

¶ Qualiter deus est largus omnibus creaturis.

Deus qui manu largiflua bona omnia confers gratis. tue laudabili largitati omnis honor et sanctitas cognoscatur/ que ꝓpter maximā abundantiam sui/ et ꝓpter liberalitatē vere probitatis: esse tribuit omnib⁹ creaturis. ¶ Non solum tua omnipotēs largitas ostēditur esse maxima in hoc ꝙ ipse tribuit creaturis: imo etiam eius ostēditur magnitudo/ in hoc ꝙ in esse sustinet creaturas/ que facile redigerentur ad non esse/ nisi eas in esse suo tua largitas sustineret. ¶ Cum ergo tua sit omnibus largitas cōmendanda/ quia creaturis omnibus dedit esse/ et ipsas sustinet in eodem similiter est laudanda quia appropriauit suas ꝓprietates et naturā cuilibet creature/ ꝓpter quas modus viuendi et habendi omnia ea que eis fuerint necessaria ministretur. ¶ Sapientissime dn̄e qui omnia palam vides: benedicta sit tua largitas/ que dedit radices vegetabilibus: quibus mediātibus possint frui vita. et dedit eis flores/ folia/ semina/ atq; fructus: per que repullulent/ renouentur/ et reuiuant/ vt eorum natura non pereat. ¶ Quis debet ergo tuam largitatem laudabilem ignorare? quia non solum vegetabilibus ista facit: imo confert eis pluuias/ aquas/ ventos/ caliditatē/ frigiditatē/ humiditatem/ atq; siccitatem: vt fructificent super terrā. ¶ Domine deus tua largitas omnipotens facit alia vegetabiliū in locis planis crescere/ florere/ frondere. et alia in montibus prout patet. et sic prout eorū exigunt qualitates: in diuersis locis pullulant: atq; crescunt. ¶ Deus qui sperātes in tua misericordia saluos facis. benedicta sit tua largitas nunc et semꝑ/ que dedit animalibus plātas et herbas/ a quibus eoꝝ vita in hoc seculo sustentetur. ¶ Tua largitas appropriauit naturā alijs animaliū/ vt viuant ex seminibus et herbis: et alijs ꝙ ex animalibus ceteris sustentaculū vite sumāt: et alijs secūdū naturā et ꝓprietatē eoꝝ pilos tribuit atq; lanam: vt sint eis pro vestiū integumentis. ¶ Q̄ abundans est tua largitas in omnib⁹ sancte de⁹. q̄ ipsa dedit auibus plumas vt possint nocumenta frigoris deuitare/ alas ad volandū/ rostrū ad edendū/ pedes ad ambulandū/ et vngues ad rapiēdū et ꝯstringēdū: et mīstrauit eis arbores vt ī ipsis possint struere nidos suos. ¶ De⁹ q̄ es colūna fortitudinis seruis tuis. tua man⁹ largiflua dedit maris piscib⁹ aquas salsas/ in quibus optime inueniūt sustentaculum sue vite. et dedit piscibus fluminū aquas dulces/ in quibus eis similiter suū viuere ministrat. vnde oīa ista beneficia a tue procedūt gratia largitatis. ¶ Omnipotens deus noster/ tu dedisti cuilibet speciei animaliū suas voces: quibus se cognoscūt alternatim. et appropriasti similiter cantū suū cuilibet volucrū speciei quo amenū iter se sentiūt cōsolamē. ¶ Dn̄e de⁹ quāto plus multiplicant animalia et vegetabilia/ tam in terra q̄ in mari/ vel in fluminibus aut in aere: tanto plus in eis tua maxima largitas demōstratur. vnde cū animalia et vegetabilia sint tot et tāta/ et alia alijs sint ita diuersa: q̄s posset existimare tue maxime largitatis magnitudinem? ¶ Rex regum deus et dn̄e dominoꝝ. tanta est tua gratia largitatis: ꝙ (omnib⁹ recte consideratis) vnicuiq; creature omnia sua necessaria subministras. et est valde mirabile de humana natura. quia quanto plus largit gratia tui de suis facultatibus in hac vita: tanto plus sibi in hoc mundo bona tribuit tua largitas abundanter. ¶ Cū ergo nemo in intellectu suo/ tuam possit comprehendere largitatem: quis est ita infelix/ qui possit conqri de tuorū munerū largitate/ vel de tua misericordia desperare? ¶ Domine deus/ cū cunctis creaturis omnibus ita largus: q̄ beati sunt illi qui totam voluntatem suā et animū tibi tribuūt in hoc mūdo/ resistentes carnaliū voluptatum voluntati? ¶ Deus q̄ per gratiam sancti spiritus mētes illuminas excecatas cū tu tam diuersis creaturis tot diuersa suffragia largiaris: rationabile est vt quelibet creatura et maxime he que sunt ratiōales/ voce incessabili benedicāt/ laudent/ et glorificent tuam maximā largitatē. Quia sicut nature iura exigunt ꝙ omne simile suo simili sit applaudēs: sic tua creatio vnicuiq; homini exigit in hac vita/ vt exaltet et magnificet nomē gloriosissimū tui creatoris. ¶ Postq̄ tu pater misericors nobis affluenter nō solū bona tēporalia sed spiritualia sic ꝓtendis: q̄s potest eē tāta caligine excecatus: vt manifeste et clare non videat et cognoscat ꝙ ꝓpt̄ beneficia sibi a te collata/ icessanter tenet̄ tibi bn̄dictiōes īpēdere atq; laudes? ¶ Eterne cōditor orbis terre: tua ingēs largitas secundū magis et minus attribuitur

creaturis.nam tu creasti creaturas: alias alijs melio
res/ꝛ fecisti alias dominari alijs et preesse. ¶ Nam
alia animaliũ irrationaliũ/alijs obediũt: et ea tanꝙ̃
eis dominãtia metuũt ꝛ formidant. q̃re nos q̇ sum⁹
creature rationabiles / tue benedicte largitati debe-
remus merito ꝙ̃plurimas impendere reuerentias ꝛ
honores / eo ꝙ nos honorasti pre alijs excellenter/
faciens nos creaturis ceteris dominari. ¶ Sed ego
dñe deus valde me culpabilẽ reputo et indignũ ra-
tionalem nũcupari:cum video ꝙ animalia irrationa
lia habent inter se ꝑceptionem et industriã cognoscẽ
di/quãdo alia alijs sunt amicabilia vel infesta.ꝛ ego
quem tu decorasti ratione pre alijs creaturis:nesciui
recognoscere a te tãtã gratiam michi factam. quem
etiã tam tenere dilexisti:ꝙ me creasti ad hoc vt essem
particeps tue beatitu dinis paradysi. ¶ Domine de⁹
cuius potestati nichil potest resistere/tua sit ingẽs lar
gitas benedicta/que in donis animalibus irrationa
libus collatis in hoc mũdo/ꝛ que sunt eis cõuenien
tia secundũ eorũ captũ: ostendit nobis ꝙ ea dona a
te petere debeamus/que sint nobis necessaria secũ-
dum nostre rationis preelectionẽ. ¶ Pater celestis
in omnib⁹ gratiose.si tua largitas vegetabilia ꝛ alia
irrationalia implet bonis que tuam bonitatẽ maxi-
mã non nouerũt:quanto magis nos bonis necessa
rijs implet/qui tuarũ virtutum nouimus largitatẽ.
¶ Attamen cum ego et ꝙ̃plures alij simus propter
peccatorũ nostrorũ multitudinem adeo excecati/vt
a te bona nobis data non cognouerimus:multo ma
gis et merito sunt digna bruta animalia ꝙ posside
ant tua dona:ꝙ̃ nos q̇ ad hoc finaliter creasti vt eter
norũ bonorũ essemus ꝑpetuo possessores. ¶ Deus
qui doces cũctas nationes huius seculi viam pacis.
tu dedisti ꝙ̃plures bonas proprietates brutis ani-
malibus et vegetabilibus in hoc mũdo:ꝓpter quas
nos ratiõales tenemur diligere cuncta illa/ et hoc ꝓ
pter largitatem tuorũ munerũ que recipiũt a te deo
¶ Sed cũ nos ignorantie caligine simus pleni. per
se tantum diligimus creaturas:et nõ propter dona q̃
a tua recipiũt largitate. ¶ Unde in hoc deuiamus a
recto tramite veritatis.quia quilibet debet plus dili
gere munerũ largitorẽ:ꝙ̃ munera sibi data . ¶ Tibi
domine deus(qui subleuas in te confidentes)sit oĩs
laus et gloria nũc et semꝑ.quia quodlibet tam bru-
torꝫ animaliũ ꝙ̃ vegetabiliũ/ diligit tenerrime quã-
cunqꝫ ꝓprietatẽ tui doni que proprie inest sibi. ¶ Et
ꝙ hoc sit verum patet in indiuiduis cuiuslibet spe-
ciei.quia quodlibet conatur et nititur pro suo captu/
vt fruatur in hoc seculo suo esse/ et nullum volũtarie
vult ipsum desinere aut redigere in non esse. ¶ Cũ
optima ꝛ ꝑfecta sint omnia dona tua/ et ea a creatu
ra qualibet diligantur quãtum pertinet ad naturam
et proprietatem cuiuslibet:ꝙ̃plurimũ tenemur dili-
gere ꝛ hilariter admittere omnia dona tua/ et te po
tius eorum largitorem/qui tot et tanta gratiosa do
na recepimus a te/qui es singulariter noster domi-
nus atqꝫ deus.

¶ Qualiter deus est largus ho-
mini in eo ꝙ dedit sibi huma-
num esse.

DEus qui nobilitasti hominem pre ce-
teris creaturis : tibi in eternũ omnis
benedictio et gloria tribuatur. qui ꝓ
pter tuam largifluã bonitatẽ esse hu-
manũ (quod dignius et nobilius est
ceteris)homini tribuisti. ¶ Dñe de⁹
sicut tu nobilitasti hominẽ ratione sui esse pre ceteris
creaturis:sic eum nobilitasti pre omnibus creaturis
alijs operib⁹ studiosis/ꝓpter que meritorie ad eter-
nam beatitudinem valeat peruenire. ¶ Cũ tu ergo
domĩe hominẽ decoraueris suo esse/et virtutũ ope-
ribus:maximã causam toti humano generi prebui-
sti/benedicendi/ et glorificandi tuam gloriosissimã
largitatem. ¶ Deus qui nostris necessitatibus sub-
uenis larga manu.postꝙ̃ tua maiora et meliora do-
na dederis homĩ/ꝙ̃ alicui creature . valde est dignũ
et cõsonũ rationi/ꝙ homo sit promptior sine compa
ratione ad impendendũ tibi omnẽ gloriam et hono
rem/ꝙ̃ aliqua alia creatura.quia qui plura beneficia
recipit ab aliquo et maiora:plus ei tenetur regratia-
ri ꝙ̃ cui minora beneficia sunt collata. ¶ Pater mi
sericors/cũ esse humanũ michi indigno dederis ser-
uo tuo/ et ego tanꝙ̃ brutum animal semꝑ duxerim
vitam meã:quibus penis reputare me debeo esse di
gnũ?qui gratiarũ actionem debitarũ et laudum/ ti-
bi debitũ non persolui. ¶ Domine deus:sicut tua lar
gitas excellit omnes alias largitates : sic(peccatis
nostris exigentibus)nostra cupiditas omnes alias
antecedit . et sicut tu es ipsa perfectio largitatis / eo
ꝙ largiora ꝛ meliora pre ceteris dona prebes:sic ego
sum ipsa cupiditatis perfectio/q̈a magis ingrata do
na tribuo/et pre alijs viliora/si dona debeant dici.
¶ Domine deus cui non est principiũ neqꝫ finis. si-
cut tu iure dignus es glorificari/et laudari propter
tuã maximã largitatem : sic totum genus humanũ
est propter suam cupiditatem maximã increpandũ.
quia sicut tu es largior hominibus ꝙ̃ ceteris creatu
ris:sic homines sunt magis cupidi/ꝙ̃ cetere creatu-
re in reddẽdis laudibus tuo nomini glorioso. ¶ San
cte deus ꝙ̃ iusta est tua vltio cunctis.quia ipsa ordi-
nat ꝙ homines qui sunt cupidissimi/tibi seruitia de-
bita reddendi magis indigeant donis gratie/que tu
confers hominibus in hoc mundo/ꝙ̃ qui reddũt lar
giter ea tibi. ¶ Cum tua largitas faciat tecẽ omniũ
creatorẽ/ꝛ nr̃m dñm singularẽ:maledicta est illa cu-
piditas que excecat homĩes in hoc mũdo faciẽs eos

ignorātes bona que a tua habent originē largitate.
¶ Domine deus cuius liuore nostra vulnera sunt sa
nata. cum inter omnes alios largitores nō tot dona
sicut tua nec ita nobis talia possint dari/ ꝛ cū omnia alia
sint quodāmodo cupiditas respectu excellentie tue
maxime largitatis: omnes illi temerarij sunt censen
di qui aliqua bona a creatura/ et nō a te solo querūt:
cū a te solo bona omnia oriātur. ¶ Ergo ego fui ha
ctenus temerarius atqꝫ stultus/ qui ꝙ plura dona pe
tij a diuitibus hominibus in hoc mūdo: qui sunt ma
gis cupidi bonoꝝ mundanoꝝ ꝙ pauperes. et in hoc
maxime fui stultus/ quia dū mee petitioni eorū cupi
ditas resistebat: ego non recurri ad tuoꝝ īnumerabi
liū munerū largitatē. ¶ Non ergo nos inanis cōfi-
dētia petitionis humane teneat excecatos / cū om-
nes homines cupiditatis ꝛ auaricie sint origo: sed re
curramus in nostrarū petitionū necessitatibꝰ ad tue
celsitudinē largitatis que eternoꝝ munerū est fons
viuus. ¶ Deus cuius nichil prescientie est absconsū
Illi qui sunt largi/ ꝛ optimi donatores libētius ma-
iora dona tribuūt ꝙ minora: et citius ea que fuerint
chariora/ ꝙ ea que vilia reputentur. si quis ergo lar-
gus erga te dominū cupit esse: prius debet suū corpꝰ
et animā tibi dare/ et postea ꝑ consequens quicquid
possidet in hoc mundo. quia tibi dare corpus ꝛ ani-
mā: est tibi dare optima et charissima dona que tibi
aliquis posset dare. ¶ Dñe deus cuius misericordia
nos vocat ad gaudia paradysi. si quis prius corpus
et animā offert tibi: postea ꝗcūqꝫ in hoc seculo possi
det est facile dare. nam cū quis alteri totaliter dat se
ipsum: valde est sibi postea facile quecūqꝫ possidet ei
dare. ¶ Sed cū ego peccator nefandissimus meipm
totū peccatis dederim toto tempore vite mee/ ꝛ om
nia quecūqꝫ possedi fecerim subiecta et preparamen
ta hactenus viciorū: tuā misericordiā humiliter im
ploro: ꝙ ipsa prestet michi gratiā: vt deinceps meip
sum totū/ ꝛ ex consequēti quecūqꝫ in hoc seculo pos-
sideo (dū hic vixero) valeam tibi dare. ¶ Deus qui a
manibus suorū hostium protegis seruos tuos. sicut
nemo potest aliū vere diligere/ nisi virtꝰ amoris fue-
rit primitus in eodem: sic nemo potest vllatenus esse
largus/ nisi prius seipm totū tribuat tibi deo/ ꝛ post
ea ex consequenti quicquid habet. ¶ Si quis daret
quicquid in orbe est/ vel plus etiam si haberet/ seip-
sum vero totum minime vellet dare; dico ꝙ talis ca-
reret perfectione vere largitatis. quia maius donū ꝛ
perfectius est: aliquem totū alteri se prebere/ ꝙ dare
sibi quicquid cōtinet totꝰ orbis. ¶ Benedicta sit do
mine deus tua largitas nūc ꝛ semꝑ. quia ad hoc sꝑa
rationem nobis hanc largiendi exigit a nobis quoti
die/ vt ei nosmetipsos demus ꝛ omnia quecūqꝫ pos-
sidemus. sed nos precepta tua adeo non implemus/
quia sumus nimia cupidine excecati. sed hoc non ac
cidit tue imēsitati largitatis: nam licet nos inobedi-
entes et rebelles simus (vt fatui) tuis iussis: non id-
circo nobis retrahis largifluam manū tuam. ¶ Dñe
deus: qui quibus vis tuam gratiā confers. cum illi
largissimi ab hominibus nūcupentur/ qui dāt alijs
de suis facultatibus ea que querunt ab eis: quanto
plus tu largior es eisdem qui non solum petentibus
tibi prebes: sed etiam eis qui tibi propter suam teme
ritatem nefandam nichil petunt/ et maxime eis tua
munera sunt eterna. ¶ Sed proh dolor michi ne-
fandissimo peccatori/ cuius tanta est cupiditas ob-
tenebrans meam lucem. ꝙ non solum ijs qui nō pe-
tunt nō porrigam manū munificam: sed ne ijs qui-
dem qui humiliter a me petunt. ¶ Si illi habentur
largi/ apud te dominū deum nostrū: qui tuo intuitu
erogant pauperibus bona sua/ et benedictiones et
laudes debitas tibi reddunt: quanto largiores sunt
ij/ qui propter exaltationem et confessionem tui no-
minis effundunt suū sanguinem in hoc mundo / pal
mam martyrij sibi acquirere cupientes. ¶ Domine
deus qui nos diligis tanqꝫ filios proprios et natura
les. licet tu dederis michi indigno seruo tuo tot ꝛ tā
ta dona que non possent ab aliquo numerari/ nec ea
mens percipere vlla posset: ob hoc tamen non cesso
petere a te quotidie necessaria dona / neqꝫ cessabo to-
to tēpore vite mee. quia si desisterem a tua petere lar-
gitate: postea nulla possent sufficere michi danti.
¶ Omnipotens sancte deus: sicut nemo tot redde-
re gratias tibi potest/ quot tua dona que nobis con-
fers quotidie merentur ac digna sunt : sic nemo est
qui tantū petere a te posset / quātū tua largitas no-
bis confert. ¶ Propter hoc nostre gratie quas tibi
agimus: non possunt tuis donis (que nobis das) de
bite respondere. quia tua largitas est sine cōparatio-
ne aliqua multo maior: ꝙ sit nostra cognitio tuorum
munerū que nobis impartiris. vnde sicut nostra co-
gnitio tuam nequit comprehendere largitatem: sic
nostra cognitio nequit sufficere ad cognoscendū om
nia dona que nobis sunt necessaria. ¶ Domine deꝰ
qui omnia cōfers gratis. cum tu dederis michi tam
nobile et excellens esse in hoc ꝙ me hominem crea-
sti/ et michi dederis tantū donū ꝙ vix mea mens in-
telligere possit qua fronte ausus sim esse ita ingratꝰ
tibi deo: vt de tanto munere a te accepto nullas gra-
tias agam. ¶ Aufer a me pater misericordie omnē
cupiditatem corporis atqꝫ mētis/ et presta michi mu
nus gratie speciale/ ꝙ (omni cupiditate a me radici
tus extirpata) tantam amoris erga te in me habeam
largitatem : vt meipsum totum / et quecunqꝫ possi-
deo in hoc mundo dem (sine retentione aliqua) ti-
bi deo. ¶ Domine deus si quis predictum amo-
rem largitatis erga te habeat/ habebit odio quecū-
qꝫ execrabilis vicium cupiditatis ad se trapit/ et erit
eorum maximus inimicus. ꝛ amplectetur atqꝫ requi
ret totis suis viribus ꝗcūqꝫ vere congruūt largitati.

¶Rex imortalis deus: gloriosissime triumphator. munera q̃ cōfert tua largitas sunt pfecta. q̄a tu es in largitate pfectissimus/ et in oībus bonis virtutū ceterarū: sed nostra munera imperfecta plus cupiditatis sapiunt naturā q̄ȝ largitatis. ¶Dn̄e deus ꝓpter dona largiflua que tu confers: tua maxima largitas demōstratur. et ꝓpter munuscula que adinuicē nos prebemus (scilicet alter alteri in hoc mundo) nostra ostenditur cupiditas viciosa. quia sicut tu es ipa bonorum omniū largitas (nam ea que proprie tua sūt abūde largiris cunctis) sic nos debemus cupidissimi reputari: quia damus ea q̃ nullo modo sunt nostri iuris. ¶Pater misericors deus cū tua inestimabilis bonitas/ nulla nisi pfectissima cōferat dona: ego humilis seruus tuus cōtrito corde/ et crebra lamentatione deuotissime te oro vt ifundas michi munꝰ tue benedictiōis et gratie: quia talia dona salutifera debent peti et exigi a te deo.

¶Qualiter deus est largus in hoc ꝙ dat hominibus bona temporalia.

DEus a cuius largitate bona temporalia defluūt abūdanter: te laudent oīa omnia sine fine. q̄a tu nobilitasti humanū genus donis maximis/ q̃ eis in hoc seculo tribuisti: eo ꝙ fecisti ipsum elementis/ vegetabilibus/ et oībꝰ irratiōabilibus animalibꝰ dominari. Quia ab igne lux in tenebris nobis datur/ q̃ et nos calefacit/ et vniuersa alimenta nostra decoquimus igne. et mediante aere loquimur/ et ꝓpter virtutem aeris (dū hic viuimus) respiramus. atꝗ aque ꝓprietatem occurrimus siti nostre/ et causa ipsius oīa vegetabilia pullulant atꝗ crescūt. sup terrā autē gradimur/ et terra nobis germinat oīa semina atqȝ fructus: quibus vescimur in hoc mūdo: idcirco omnia elementa sunt deputata necessitati/ et humano seruitio prout potest cuilibet hoc patere. ¶Tāta est domīe deus tue copia largitatis ꝙ omnes homines tam bonos q̄ȝ reprobos: abūdantes bonis tēporalibus facit/ ita ꝙ nulli aliq̄d deficit omnibus cōsideratis: quia nature cōmoda nulli desunt. ¶Deꝰ q̄ humiles nō deseris seruos tuos. sicut tua manus largiflua inestimabilia hominibꝰ dona dedit: sic sūpto exemplo a te/ et habito intuitu tue largitatis: deberent homines esse largi de omnibus bonis tēporalibus que possidēt in hoc mūdo/ ita vt tibi oīa illa darent: et nichil sibiipsis preter illa que sue vite essent necessaria retinerent. ¶Dn̄e deꝰ qui regis omnia sapiēter. nichil est q̄d dona/ que tu cōfers humano generi: impedire valeat vel auferre. cū tu ei tribuere velis ea/ et nichil similiter potest te compellere ꝙ tu des hominibus aliquid ꝑ violentiā aut coactꝰ. ¶Tot et tanta sunt dona que humanū genus a tua recipit largitate: ꝙ ꝓpter sui infinitatem/ nullus humanus cogitatꝰ ea potest comprehendere. Magnificetur vbiqȝ tuū nomen gloriosissimū sancte deus. quia sicut homo nimia cupidine excecatus/ ea que quasi nullius sunt valoris (et si sint/ sunt modici) sepe prebet/ et sibi retinet que sunt bona: sic tu per contrariū propter tue excellentiam largitatis/ ea q̃ sunt optima/ necessaria/ et vtilia semper prebes/ ita ꝙ nichil confers alicui nisi bonū. ¶Sicut chara dona et optima ostendunt largitatem alicuius in hoc seculo et potius quando non petentibus illa donat: sic ad intelligendū tuam largitatē incomprehensibilē/ excellentia tuorū eternorū munerū manifestat: et quia tam a te petentibus/ q̄ȝ non petentibus ea confers. ¶Dn̄e deus si illi a multitudine hominū largissimi nūcupantur/ qui tribuūt multa dona/ et plus dant q̄ȝ ab ipsis exigāt petitores/ et meliora dona conferūt q̄ȝ ab eis petantur: quanto magis sine comparatione aliqua tu dignus es largissimus nominari. qui innumerabilia et infinita creaturis omnibus cōfers dona. et qui multo meliora cōfers munera q̄ȝ a te petere sciant homines. nam tu cōfers eis eterna munera sepius quando ipsi tēporalia a te petunt. et quottidie confers eis: quando te eis nichil tribuere credunt. ¶Deus cuius magnitudinem nulla natura comprehendit. dona solent dari ab hominibus adinuicē in hoc mūdo/ ita ꝙ amor qui habetur erga eos qui dona recipiūt ꝑpenditur pro maiori parte propter munerū quantitatē. quare illi qui te diligunt/ si te multum diligāt: deberent dona plurima tibi dare. et vt verisimile est ꝙ illi qui modica munera tibi prebēt: modicū te diligant. ¶Sicut vera largitas dat proprietatem bono largitori/ vt non tedeat ipsum dare: sic cupiditas dat proprietatem accipiendi cupido et petendi. vnde cum tu sis pre omnibus summus dator: ideo non cessas nobis quottidie tribuere tua dona/ neqȝ nos cessamus continue et cū importunitate maxima a tua petere largitate. ¶Domine deus/ tanta est tua largitas: ꝙ in quocūqȝ loco quis aliquid a te petat: ibidem tribuis illud ei. sed aliter est de nobis miseris quos cupiditas magna premit: quia ꝓpter nimiā cupiditatem que ad dandū retrahit manū nostram: ad dandū sunt nobis quasi contraria cūcta loca. ¶Dn̄e deus qui mereris ab omnibus gētibꝰ benedici. quāto q̄s tuo amore et intuitu plura ꝑbet: tanto magis sine cōparatione aliqua: plura eis mīstrat tua largitas in hoc seculo ad prebēdum. et ꝑ cōtrariū quāto q̄s de bonis suis est magis cupidus tibi deo: tāto pauperior est bonis tēporalibꝰ/ et potiꝰ spiritualibus in hoc seculo et futuro. ¶Pater omnipotens et eterne. sicut dare est res optima et salubris: sic auferre est res pessima et saluti cōtraria et obiecta. vnde cū dare a largitate ortū habeat et ꝓcessū/ auferre vero a cupiditatis vicio oriatur: patet ꝙ si vera largi

tas fuerit in homine/cũ ducet recto tramite ad salu-
tem: ꝛ cupiditas ad voraginē gehēnalē. ¶ Igitur cũ
dare sit res optima ꝛ excellētissima ad salutē: quomo-
do possumus esse adeo excecati/ꝙ nō damus cũ ha-
bemus dandi oportunitatē atq; posse in hoc seculo
dũ possidemus bona q̄ possumus erogare? ꝛ quare
auari diuites auferũt pauperibus ea q̄ tu tribuis ip-
sis bona? vel quare affectant habere ea que tu meri-
to ipsis negas? ¶ Deus cuius potentia est vbiq; q̄
plurimũ est tua largitas virtuosa/quia tuorũ dono-
rũ facultas nō diminuit ꝑpt cōtinuũ tuũ dare. qua-
re nullus debet cessare a te quottidie petere toto tpe
vite sue:licet a te (vt ita loq̄r) dona acceperit infinita.
¶ Dñe deus tua laudabilis largitas/ꝑpter sui boni-
tatē q̄ plurima dona/optima/et vtilissima dedit mi-
chi: sed mea caligata cupiditas petiji a te frequentiꝰ
plura dona vilia transitoria q̄ vtilitatē aliquā nō ha-
bebant q̄ spiritualia. ¶ Tot et tanta dona optima
tua largitas michi dedit: ꝛ tot gratiarũ me muneri-
bus onerauit: ꝙ ego ꝑpter meā cupiditatem sum ef-
fectus accidētaliter gratiarũ tuorũ munerum igna-
rus: ꝛ ex cōsequēti inobediēs tuis iussis. ¶ Deꝰ fons
viuus emanās charitate. licet tu michi dederis i hoc
seculo plura dona: parũ oīa ꝓsunt michi/nisi tuum
amorem similiter dones michi. quia nulla dona sine
tuo amore michi possent sufficere ad salutem. nā nisi
inter dantem ꝛ recipientē sit verus amor et correlati-
uus adinuicē: oīa dona q̄ inter eos fuerūt aut sūt pro-
culdubio euanescūt. ¶ Unde cū tu pater misericor-
die p veram charitatē me semp dilexeris seruū tuū:
et cū tu michi dona dederis innumerabilia/ego vero (ac
si te totaliter ignorarē) nūq̄ te dilexeri creatorē: ac ꝑ-
pter mee cupiditatis caliginem/tuo seruitio subtra-
xerim meū eē: certissime cōstat michi ifelicissimo pec-
catori/ꝙ (nisi de tanto reatu penitentiā in hoc secu-
lo egero cōgruentē/ꝛ nisi misereaꝛ michi misericor-
dia tua) dānationē ꝑpetuā sustinebo. ¶ Dñe deꝰ si-
cut tu fuisti largissimꝰ michi seruo tuo: sic ego fui ha-
ctenus cupidior michi ipsi q̄ rei alieni de hoc mūdo.
quia maior cupiditas quā quis potest habere cōtra
se: est quādo est imemor sui boni. ¶ Clemēs domine
et benigne. natura est largi dñi habētis veram i hoc
seculo largitatem: vt ad petendū aliq̄d ab eo plꝰ vnū
tēpus q̄ aliud minime expetaꝛ/neq; in vno tpe q̄ in
alio inueniꝛ largior ad prebendū/imo ei equalia ad
dādū ea q̄ dari cōueniūt oīa anni tēpora debēt esse.
¶ Natura est cupidi hominis ꝙ nichil aut parū i vi-
ta sua vult tribuere/dū sunt vtilia sua dona: sed sem-
per ꝑponit in fine dierū suoꝝ suas distribuere facul-
tates: quādo plus non potest suas diuitias posside-
re/et quando nemo ei de bonis q̄ distribuit refert gra-
tias. ¶ Dñe deus/sicut tu plus humano generi pre-
buisti/q̄ vires exigāt suoꝝ meritoꝝ: sic teneꝛ homi-
nes vltra suum posse/ꝛ vires suas se tibi dare (si esset
possibile) et seruire: licet tu nemini aliquid imponas
vltra posse. ¶ Deus cuiꝰ magnitudinem humanus
nequit comprehendere intellectus. Si quis vult ex
se omne genus cupiditatis radicitus extirpare: non
potest aliud remediū sue anime adhibere/nisi ꝙ se
ipsum tribuat totum tibi/et ex ꝯsequēti quecūq; pos-
sidet in hoc mūdo. ¶ Melius est petere sine cōpara-
tione a diuite tribuēte libentissime bona sua/q̄ ipsi
ea q̄ possidet auferre. quare ergo pauperes auferunt
violēte diuiti bona sua tpalia/q̄ libēter tribuit ꝛ spō-
tanea volūtate/q̄ eis nō negaret suū seruitiū si illud
exigerēt ab eodē? vl' q̄re a te nō postulāt ea q̄ auferūt
aliis violēter? ¶ Tāta est tua largitas ꝛ i oībꝰ gratio-
sa: ꝙ dat nobis ea que sūt necessaria ad salutē. quare
necessariū est nobis ꝙ (cupiditatis vicio ꝓcul pulso)
nosmetipsos decetero dū viximus in hoc mundo
tuo seruitio submittamꝰ: q̄ innumerabilia dona a tua
recepimus largitate. ¶ Deus ꝑpter cuius misericor-
diam humano generi adest salus. Tu ꝑpter hoc no-
bis tribuis dona tua/quia plus nos diligis q̄ mune-
ra q̄ das nobis/ꝛ nos recipimus a te illa que plus di-
ligimus q̄ te deū. quis ergo est tanta caligine exceca-
tus vt tuam in hoc benignissimā nequeat cognosce-
re largitatē/et cui nō possit cupiditatis nr̄e patefieri
error? ¶ Tot ꝛ tāta dona ꝛ ita nobilia nobis semper
contulisti/ꝛ quottidie cōfers/ꝛ expectamꝰ adhuc vt
sine cōparatione aliqua in futuro seculo nobis con-
feras meliora: ꝙ tanto nos onere debiti onerasti vt
oporteat nos tibi soluere in hac vita. qđ nisi tua gra-
tia misericorditer nos adiuuerit ad portandū: nemo
est ita fortis vel robustus q̄ in hoc mūdo portare va-
leat tantū onus/qđ quidem onus est seruitiū et gra-
tiarū actio atq; laudū q̄s tenemur reddere tibi deo.
¶ Sed quid de tua largitate inumerabili plura lo-
quar? quia tanta copia est illius ꝙ multotiēs videtur
nobis ꝙ tu auferas nobis tēporalia bona nr̄a: quan-
do tribuis illa. valde ergo debemꝰ esse solliciti toto
tempore vite nostre/laudes impendere tue largita-
ti deus.

¶ Qualiter dñs noster iesus fuit largus de sua benedicta humanitate.

DEus qui vnigenito filio tuo cū mor-
tem subiret non pepercisti/vt genus
hūanū ꝑditū repararet: oīs laus ꝛ glo-
ria ab omnibus tue largitati benedi-
ctissime prebeatur. quia tu christe de
preciosissima carne tua quā in vtero
beatissime virginis assumpsisti: ita largus effici vo-
luisti/ꝙ eam diuersis laboribus/angustiis/doloribꝰ
et breuiter multiplici passionum generi tradidisti.
¶ Uere de tota carne tua fuisti largissimus/et de to-
to tuo sanguine/cū mortē subiisti in hoc seculo cor-
poralem. iam tuū corpus fuit grauiter vulneratū: et

totum vbiqȝ verberibꝰ flagellatū: ⁊ quasi totus tuus
sanguis fuit ab ipso corpore fusus. ¶ Tota tua hu-
manitas ostēdit nobis mirabiliter in hoc seculo tuā
maximā largitatē in hoc ꝙ omnes dies quibꝰ vixisti
in hoc mūdo: in salutē ⁊ redēptionem humani gene
ris expendisti / vt eterne tue beatitudinis possemus
effici possessores. ¶ Dn̄e iesu christe cuius passio ab
omni crimine nos mūdauit. q̄cunqȝ tu fecisti in hoc
seculo a die natiuitatis tue vsqȝ ad obitꝰ tui diē: om
nia fecisti gratia rerum q̄ valde nostre saluti necessa-
rie existebant. ¶ O q̄ȝ dignū esset ⁊ consonū rationi /
ꝙ totum humanū genus hoc poneret ad laudem et
gloriā tui nois gloriosi: qđ tu circa salutem suā ī hoc
seculo posuisti. nā tu propter tuā largitatē benignis
simam / dedisti totā tuā carnē ⁊ sanguinē ⁊ omne tē-
pus vite tue: ⁊ oīa tua opera atqȝ facta humano ge-
neri: vt ipsum (sicut superiꝰ iā tactū est) a morte ꝑpe-
tua liberares. ¶ Oēs principatus / dn̄ia / mundanas
diuitias / ⁊ oēs delitias totaliter tribuisti / ⁊ tu nichil
istorum predictorū habere in hoc seculo voluisti: imo
omnibus his credere noluisti ꝓpter dilectionē ma-
ximam quā nobis tanqȝ tuis filiis habuisti. ¶ Salu
tis humane amator dn̄e iesu christe: oēs hoies certa
dant munera ⁊ finita: q̄a vltra finitatē nequeūt exten
dere sua dona. vnde istud inest eis ꝓprie / quia defe-
ctum largitatis ⁊ potentie patiuntur: sed tua benedi
cta largitas trāscēdit quālibet finitatem / q̄a omnes
virtutes q̄ sunt in te / sunt ꝓculdubio ifinite. ¶ Dn̄e
deus sicut tua est largitas infinita: sic vis vt tibi sint
omnes hoies ita largi / ꝙ sue largitati (quātū ad te)
non ponant terminū neqȝ finē / sed tibi dent seipsos
prius penitus ⁊ ꝑ cōsequēs quicquid valeāt tibi da-
re: ita vt nichil retineant sibiipsis. ¶ Sed q̄a nos pec
catis nostris exigētibus sumus sola ipsa cupiditas:
et de tua diffidimꝰ largitate: terminū ⁊ finē ponimꝰ
his q̄ in hoc seculo tibi damꝰ / ⁊ nolumꝰ tibi vltra il
lum terminū dare. vnde q̄a istud viciū est in nobis /
circa te amorē plenariū non habemus. ¶ Potētissi
me dn̄e cuiꝰ misericordia in ea vere confidentes non
fallit. sicut de tota tua hūanitate fuisti nobis largissi
mus in hoc mūdo: sic es nobis largissimus in regno
tue celestis glorie: vt in ipsa possimꝰ recipere eternā
beatitudinem paradysi. Quia ꝓpter hoc ꝙ tua bene
dicta hūanitas est vnita cū tua gloriosissima deita-
te: oēs beati qui sunt tue celestis glorie possessores / ī
tua hūanitate benignissima poterūt gloriari. ¶ Cū
ergo de tota tua humanitate dn̄e iesu christe largissi
mus fueris in hoc mūdo: ⁊ de toto sis largissimꝰ ī fu
turo: quis posset existimare benignitatem tue maxi
me largitatis? ¶ Dn̄e deus cuius virtutes nullū prī-
cipium antecessit. gloriosissimus filius tuus est no-
bis largissimus de humana carne quā assumpsit ex
beatissima maria virgine matre eiꝰ: in hoc ꝙ dat eā
nobis quotidie pro refectiōe eterni panis glorie pa-
radysi. et est nobis largissimus similiter de suo san-
guine ꝑcioso / in hoc ꝙ dat eū nobis vt ī potu sit om
nibus beatitudinis (cum sit eterne vite potus) plena
ria refectio. nos autem de pane materiali ⁊ aqua su-
mus parcissimi pauperibus tuis deus. ¶ Pater cle
mentie cum tu de tua carne mūdissima ⁊ de tuo san-
guine innoxio nobis tantam feceris largitatē: ⁊ nos
simꝰ de pane materiali / de aqua / et de ceteris bonis
temporalibus adeo cupidi ⁊ auari: quis est q̇ te pos-
set laudare vel glorificare secundū magnitudinē tue
largitatis? ⁊ quis est qui secundū multitudinē ⁊ ma
gnitudinem nostre maxime cupiditatis / nos posset
debite increpare? ¶ Domine deus: sicut tua benedi-
cta largitas / facit aquas a rupibus emanare: ⁊ ab eis
terre faciē irrigari: sic mea maxima cupiditas meis
oculis intrudi lachrimas facit: ita ꝙ ab ipsis aliquā
exire (peccatis meis exigētibus) nō permittit. ¶ Do
mine iesu christe: cuius bn̄ficiis omnes debēt subiici
creature: nullus intellectus humanus potest intelli-
gere apicem dignitatis maxime ⁊ honoris ad quem
tua hūanitas benignissima attingit ⁊ ascendit ī hoc
ꝙ fuit vnita cū essentia eterne deitatis. vnde cum tu
de predicta tua humanitate fueris ita largus: nemo
posset perpēdere tantā tui dn̄i largitatē. ¶ Benedi-
ctam humanitatem quā tu saluti nostre in hoc secu-
lo pretendisti: non pretēdisti nobis vacuā virtutibus
vel sorde aliqua inquinatā: vel criminibꝰ irretitam:
imo pretēdisti nobis eā virtutibus plenā sine sorde
aliqua: ⁊ absqȝ nexu alicuius vicij. sed nostra hūani-
tas qua tibi deberemus in hoc seculo seruire est va-
cua virtutibus: ⁊ tota criminibus irretita. ¶ Nō eēt
in aliquo admirandū (imo naturaliter ⁊ ꝓprie debe-
ret cuilibet hoc inesse) ꝙ quilibet tibi daret omnia ea
que essent vel esse crederet optima. sed istud est valde
mirabile ⁊ cōtrarium rationi: scilicet ꝙ tibi demus
hoc qđ minoris valoris est: ⁊ vilꝰ reputamꝰ. ¶ Dn̄e
deus cuius potestatē nemo potest comprehendere:
tua hūanitas quā ꝓ nobis diuersis passionibus tra
didisti fuit tradita pro nobis gratis ⁊ spontanea vo
luntate. nā nisi tu permisisses iudeos crucifigere cor
pus tuū: nullo modo potuissent ei passiones vel no-
cumentum aliquod intulisse. ¶ Dn̄e iesu christe vt in
largitate perfectissimus ab oibus agnosceteris: vo-
luisti totum corpus tuū pro redēptione humani ge-
neris subdere passionibus huius seculi dolorosis: et
in hoc potest vnusquisqȝ suam cupiditatem cogno-
scere. q̄a quicq̇d ferme aliquis tibi tribuit in hoc mū
do non gratuito animo vel spōtanea voluntate tibi
tribuit: sed vt coactus. ¶ Unde tota ista cupiditas
inest nobis. quia non incedimus per primum motū
aut per intentionem in hoc seculo ordinatam. Nam
si per iter predictorum duorū in hoc seculo pergere-
mus: omnē cupiditatem a nobis radicitus vellere-
mus. et ita nosipsos ⁊ quecūqȝ possideremus in hoc

seculo: tibi sine diminutione aliqua preberemus.
¶ Dñe iesu christe omnes gētes laudēt culmen tue
incomprehensibilis largitatis. Ingēs amor quē ha-
bebas humane speciei induxit te ad dandum ei pro
redemptione sua preciosissimū corpus tuū/ z nō (vt
potest patefieri cuilibet) vllus timor. sed nos ꝓpter
amorem vel timorē corpora nostra tanq̄ȝ auari z cu-
pidi nolumus tibi dare. ¶ Si aliquis rex terren⁹ vel
princeps habetur largissim⁹ inter hoīes/ quando de
thesauris suis trāsitoriis confert eis: quāto plus de
bent homines te cognoscere largissimū largitorem
qui eis teipsum ita largiter cōtulisti. ¶ Maxima lar
gitas/maximū donū/z excellentissimū qđ vllatenus
possit esse: est q̄ dñs vult suū propriū corpus morti
tradere ꝓ suo populo restaurādo. vnde vt ista tanta
posset largitas in te esse: carnem humanā sumere vo
luisti: vt humano generi(quod est tu⁹ populus)pos-
ses predictam tantam facere largitatem. ¶ Dñe de⁹
nostrarū tribulationum consolatio singularis. bene
dicta sit tua liberalissima humanitas: q̄ non dubita
uit se morti tradere ꝓ nobis redimēdis a diaboli po
testate. vnde pater misericordie cū nobis feceris tan
tum munus: merito debem⁹ simul vnanimiter exal
tare/benedicere/ z glorificare p vniuersum orbē ter-
rarum/ tuā innumerabilem largitatē. ¶ Cum innu
merabilia loca terrarum sint in quibus tua largitas
ibidem habitantibus est ignota: q̄ largitas est hec:
quia tu pro restauratione generaliter totius humani
generis teipsum morti crudelissime obtulisti. maxi-
ma verecūdia est nobis(quibus ipsa tua largitas est
euidentissime reserata)q̄ nō diuulgamus eā vniuer
sis gentibus illic vbi nulla est facta mentio de eadē.
¶ Ego humilis seruus tuus oro tuam piissimā cle-
mentiam humiliter z deuote: q̄ infundas gratiā ali
quibus christianis: vt propalent cunctis infidelibus
qui te verū deū z hominē non nouerunt: q̄ tu subisti
mortem vt humanū genus a potestate diaboli libe-
rares. ¶ Gloriosissime dñe deus noster. maius detri
mentum/maius damnū/z maior boni amissio que ī
homine possit esse: est quando te verū deū z verū ho
minem ignorat. ignorans etiā tui omnipotētis dñi
maximā largitatem: z virtutum magnitudinē cete-
rarum. nā illi qui ignorant largitatem tue humani-
tatis(que nos abluit a peccato)nullatenus possunt
consequi premia celestis curie paradysi. imo precipi
tes descendunt ad patiendū penas perpetuas in vo
raginem gehennalē. ¶ Dñe deus cum tot z tāta do
na innumerabilia humanum genus a tua largitate
infinita susceperit z specialiter populus christianus
concede pie z misericors eidem gratiā muneris spi-
ritualis q̄ aliqui christianorū succensi afflamine san
cti spiritus in hoc mundo pandant infidelibus largi
tatem tui deus sepe dictam. ¶ Pater omnipotens
cum predicta ignorantia sit causa quare descendunt
sine aliquo numero ad inferos infideles: da gratiam
in breui tempore aliquibus orthodoxis instructis in
diuina pagina atq̄ȝ doctis q̄ ī fide catholica īstruāt
et erudiant infideles: vt omnes gentes que sub celo
sunt cognoscant viam veritatis salutiferā tui deus.

¶ Qualiter deus est largissimus ratio
ne eternorum bonorum glorie para-
dysi que dat iustis.

DEus qui per aspectum tue diuine es-
sentie/imples sanctorum aīas plena-
ria beatitudine glorie tui regni: omīs
sanctitas z gloria tue largitati copio
sissime prebeatur ab omnibus gene-
ribus idiomatum huius mundi. q̄a
sicut decet tuam largitatem dare in celesti patria do
na glorie sine fine: sic decet eam esse infinitā. ¶ Dñe
deus cum tue celestis glorie perfecta deceat esse do-
na: oportet te illorum donorū esse perfectissimū lar-
gitorem. ¶ Dona que tu cōfers in celesti patria: sunt
sine comparatiōe aliqua meliora z nobiliora: q̄ȝ san
cti suis operibus mereant. quia dona que tu eis con-
fers sunt perpetua: z eorū possessores sunt finiti z ter
minati in suo esse: z in operib⁹ que patrarūt. ¶ De⁹
qui recte ordinas omnes huius seculi creaturas. tot
et tāta sunt dona glorie que das iustis: vt illa cor ho-
minis nō posset vllo modo cogitare/nec os proferre
neq̄ȝ oculi videre/neq̄ȝ ad audiendū sufficere aures
possent. quia oīa ista mēbra nichil nisi finitū possunt
comprehendere: sed beatissima dona tua sunt totali
ter sine fine. ¶ Minimū donū quod tu iustis cōfers
in gloria paradysi: est multo maius q̄ȝ oīa dona q̄ tu
tribuis in hoc mundo. vnde cū propter multitudinē
donorū q̄ in hoc mundo tribuis/nequit humana ra-
tio cōprehendere tuā largitatem: quanto minus po
test comprehendere tuam eternorū z celestiū bonorū
largitatem/que oculus nō vidit/ nec auris audiuit/
neq̄ȝ in hominis cor ascendit. ¶ Dñe deus oībus il-
lis modis quibus tue bonitatis excellētia demōstra
tur: tua largitas propalatur. quare in quātū largiris
tuam bonitatem/misericordiam/z alias virtutes co
gnosci et sciri in hoc seculo vel futuro: in tantum tua
largitas demōstratur. ¶ Deus cui impendere serui-
tium est regnare: humana cōditio nequit in hoc mū
do ita perfecte recipere dona tua/sicut tua man⁹ lar-
giflua ea confert. z hoc inest illi / quia homo donum
perfectum in hoc mundo recipere non est dignus: in
alio autem seculo non est ita. quia homines eterne
beatitudinis possessores ita perfecti erunt et comple
ti ob tuam gratiam: q̄ ibi perfecta dona a te recipere
poterunt. ¶ Domine deus diuersitas tuorū mune-
rum q̄ tu confers mortalibus in hoc mundo: accidē
taliter ꝓuenit ꝓpter fragilitatem z miseriā eorūdē.

quia sicut defectus sunt in homine q̃plurimi et di-
uersi: sic decet q̄ tu eis conferas dona q̃plurima ⁊ di
uersa ex quibus sanatiuā medelā predictis suis de-
fectibus possit dare. sed in futuro seculo non est ita.
nam eo q̄ homo in celesti patria defectū nullum mu
nere gratie patietur: sufficiet ei vnū donū gratie: scili
cet donū glorie perfecte paradysi ¶ Cū tu dñe deus
vnicuiq̧ respōdeas secūdum magis ⁊ minus/ ꝓut
tue iustitie exigit iusta libra: oportet q̄ ī celesti patria
eis maiorem conferas gloriam qui maiora merita ī
hoc seculo sunt adepti: ⁊ illis minorem quorū opera
non tantam beatitudinem meruerūt. sed ꝓpter hoc
q̄ tu perfectissimus es largitor: ⁊ quia conueniēs est
vt illi qui sunt in gloria perfectū recipiant a te donū:
oportet vt dono quod a te ibi recipiūt (perfectissimo
quidem ac sine diminutione aliqua) sint contēti: vt
gloria quā confers quilibet sit contētus. ¶ Singula
tis dñe loca illuminās tenebrosa: sicut inest tibi pro-
prie in largitate abundare: sic inest naturaliter conti
nue ac proprie iustis beatitudo eterne glorie: quam
tue largitatis benignitas cōfert eis. quia cuilibet ap
proprias gloriam ⁊ beatitudinē in eternum: ilico vt
tua misericordia eū vocauerit ad eternis gaudia pa-
radysi/ ita q̄ supnaturaliter inest eis continue in te p
gratiam glorari ¶ Dñe deus eterna munera glorie
que confers iustis: non sunt accidētalia prout patere
potest cuilibet euidenter. quia iustis cōtinue insunt
semper: ⁊ in vno tempore non sunt maiora q̃ in alio
nam si ita esset nullatenus essent pfectissima dona. ⁊
si perfectionem munera non haberent: seq̄retur q̄ tu
non esses largitor perfectissimus. ¶ Dona etiā tue
glorie non procedunt vel oriuntur a re aliqua haben
ti materiā siue formam quēadmodū illa dona q̄ tri-
buis in hoc mundo: imo procedūt solum a tua diui
na essentia. quia tu dñe te tribuis iustis totū vt in te
plenarie glorientur. ¶ Deus q̄ per cōtemplationem
tue diuine essentie eterna gloria ac beatitudine com
ples iustos. sicut maxime inundātie aquarum hume
erant: ⁊ per supabundantem refectionē terras satiāt
sinentes: sic (⁊ multo melius) dona tua eterna iustos
complent/ satiant/ ⁊ reficiunt celesti gloria paradysi:
et hoc per intuitum tue humanitatis ⁊ simul tue dei
tatis. ¶ Sicut optima terra imbuta congruentibus
temporibus pluuiis moderate affert gramina semi-
num/ florum/ atq̧ fructuum diuersorū modorū innu-
merabilia: sic beati qui sunt tue celestis beatitudinis
possessores: eis possessione tradita paradysi imme-
diate voce incessabili tuum nomen gloriosissimum
laudant/ benedicunt/ glorificant/ ⁊ exaltant. ¶ O q̃
beati sunt illi qui sunt tue eterne glorie possessores/
et q̃ maledicti illi qui tuis muneribus sunt expertes
et propter sua delicta damnati ad penas perpetuas
sustinendas. quia cum tua largitas generaliter cun
ctis creaturis dona conferat innumerabilia: et maxi
me rationali: infelicissimo merito sunt censendi/ qui
in futuro seculo tuam non sentiunt largitatē. ¶ De-
us qui vnicuiq̧ creature sua necessaria subministras
Tanta est tua largitas et munera que defluūt ab ea
dem: quia vt causam iustis habeas largiēdi ordinas
q̄ ipsi incedant per primum motum in suis operib⁹
in hoc mundo: ⁊ vt in eis rectam intentionem habe
ant atq̧ veram. ¶ Omnia bona que a tua defluunt
benignissima largitate: ad dandum creasti occasio-
ne boni: ⁊ non ad auferēdum neq̧ occasione aliqua
detrimenti. quare cum creaueris ea omnia volunta-
te largiendi: ego humilis seruus tuus tuam clemen
tiam suppliciter precor: vt eternorum bonorū michi
partem digneris tribuere ¶ Dona eterne glorie que
a tua postulo largiflua bonitate: non a te peto/ quia
meis operibus merear illa: verū ideo q̄ ea creasti vt
indigentibus prebeantur. vnde cum tu habes ea cō
ferendi plenariam volūtatem tibi tanq̃ summo lar-
gitori supplico vt horum me facias participē ¶ De⁹
qui a damnatione perpetua liberas seruos tuos: si-
cut ille rex nuncupat largissimus ⁊ ꝓbissimus inter
regnicolas qui semper quando comedit facit sui pa
lacij ianuas aperiri vt possint intus ingredi (sine dif
ficultate ianitoris) quicunq̧ voluerint refici ex suis
epulis: sic tu dñe aperuisti ianuas tue carnis quādo
corpus tuum permisisti flagellis crudelissimis cedi:
et lancea perforari. vnde istud tibi placuit tolerare vt
aperirentur ianue paradysi omnibus introire cupiē
tibus: que propter peccatum prothoplasti erant toti
humano generi prius clause. ¶ Benedicta sit domi
ne deus tua iustissima largitas nunc ⁊ semp. quia q̇-
cunq̧ ingreditur gloriā paradysi ipsum locū requiei
ingreditur per patefactionem tue benignissime lar-
gitatis. ⁊ quicunq̧ penas ingreditur gehennales: in
greditur maxime ratiōe cupiditatis sui ipsius ¶ Do
mine de⁹ tua benignissima largitas remittit culpas
hominibus ⁊ multitudinem peccatorum: vt post cō-
summationem huius vite misere efficiantur tuorum
donorum celestium possessores. ¶ Domine deus iu
storum refectio singularis. Nullus ī celesti patria (ni-
si tu solus) vtitur largitate in hoc q̄ ibi nullus preter
te aliquid confert. nam nichil est sufficiens ad tanta
dona (que a tua largitate procedunt) tribuenda pre-
ter te. quia oportet vt dona que ibi dantur totaliter
sint perfecta: et dona perfecta nullus potest tribuere
nisi tu solus pater sancte. ¶ Unde quia nichil preter
te potest in celesti patria dona dare: propter hoc illi
qui dona accipiunt perfecte accipiunt a te. ⁊ si ab ali
quo alio illa acciperent nisi a te omnium creatore non
perfecte capere illa possent/ cum nullus (preter te so-
lum) perfectus largitor alicubi sit inuentus. ¶ Si-
cut dona que tu confers in regno eterne beatitudi-
nis/ sunt excellentissima atq̧ summa/ quia procedūt
ab excellentia tue largitatis: sic beati qui in regno pa

radysi accipiunt a te dona/sunt in summa beatitudine iubilantes. eo ꝙ capiunt munera a superabundantia tue largitatis. ¶Deꝰ qui recta libra facta pōderas singulorū: vt tua largitas posset ordinate glorie dona dare: voluisti diuersa passionum genera in hoc seculo sustinere. ¶Quis posset existimare maximum errorem vel fatuitatem que est fere in cunctis hominibus huius mundi. quia dum in hac vita/tua misericordia eos inuitat ⁊ expectat ad gaudia paradysi: ipsi cum continua importunitate bona temporalia eis inutilia a te petunt/postponētes petere eternorum gaudiorum beatitudinem paradysi. ¶Domine deus cum dona que tu cōfers in hoc seculo nemo quantūcunqꝫ sit subtilis comprehendere possit (quia nemo intellectu suo rem posset percipere infinitam) quanto ergo minus potest intelligere quisqꝫ dona eterne glorie que sunt magis infinita ⁊ sine cōparatione aliqua maiora. nam durabilior est possessio bonorum temporalium que tu cōfers/ꝙ sint gratie que propter illa in hoc seculo tibi fiunt. at non est ita dn̄e de bonis celestis glorie que tu confers/ꝗa tantum durant gratie que propter bona celestis beatitudinis tibi fiunt: quantum possessio eorūdem. ¶Deꝰ cuius misericordia ad satisfactionem condignam expectat quelibet in hoc mūdo. cum in hoc seculo eterna dona glorie per tuam gratiam oporteat me mereri: te lachrimabiliter flexis genibꝰ precor vt des michi gratiam viuendi taliter in hoc mundo/ꝙ (expulsa a me cupiditate qualibet) merear consequi gloriā tue eterne beatitudinis. ¶Pater misericors deus: sicut inest tibi proprie eterne glorie dona dare: sic inest mee humane fragilitati proprie (peccatis meis exigētibus) auferre bona pauperibus ꝗ eis tribuis in hoc mundo. vnde cum tua natura sit summe largitatis ⁊ excellentie: et mea sit valde inanis ⁊ fragilis: ac cupiditate nimia excecata: tuam clemētiā precor quantū possum: vt ipsa operetur in me secundum proprietatem tue nature oībus naturam prebēs ⁊ nō toleres me secundū proprietatem mee nature pessime operari. ¶Omnis laus ⁊ benedictio tue largitati ineffabili ab omnibus hominibus īpendatur. ꝗa placuit tibi septimādecimam distinctionem ad effectum ducere: ad honorem ⁊ reuerentiam tui deus.

¶Incipit decimaoctaua distictio/in qua tractatur de auxilio quod confert deus humano generi.

Qualiter deus iuuat oēs illos qui amore sui/labores in hoc seculo patiuntur.

DEus qui creatis omnibus auxilium tuum confers. omnis laudum actio tue bonitati incomprehensibili ꝑbeatur: quia tuum auxilium omnibꝰ iis succurrit/qui tui amoris intuitu labores in hoc seculo patiuntur. nam tu confers eis munus specialis gratie/gratia cuius ipsi incedunt per primum motum: qui semper triumphū obtinent contra illos qui per secundū motū ducunt in hac vita fragili gressus suos. ¶Dn̄e deus tua benignitas adiuuat omnes illos qui amore tui labores sustinent in hoc mundo: vt in eo residentes ad te diligendum ⁊ tibi seruiendum intentionem habeāt ordinatam. quia prima intētione in hoc mūdo te diligunt ⁊ honorant/secunda vero intētione expectāt in regno tue eterne beatitudinis gloriam. ¶At omnes illos tuum benignissimum auxilium pretermittit: qui per secundum motum ducunt in hoc seculo gressus suos: ⁊ qui inordinatam intentionē habent in his que faciunt in hoc mundo. ¶Domine deus bonorum omniū largitor. Cum sapientia hominis terminetur: ⁊ infra certū terminū sint hoīs omēs vires: quando homines qui tui amore diuersas in hoc mundo sustinent passiones: vt tibi laudes/honorē/⁊ reuerentiam possint dare: indigent sapientia qua id possint ac velint. que transcendit terminū eis prefinitum: tunc tu misericorditer iuuas illos conferēs eis vltra terminum humane conditioni assignatū posse sapientiam atqꝫ velle ⁊ ita de reliquis. ¶Pater gloriosissime quādo perfidi infideles de fide cum catholicis altercantur: ipsis infidelibus de facili est condusum: ⁊ ad metam seu ad inconueniēs a fidelibus deducuntur. quia non est qui scientiā eorum vel posse transferat supra terminū vbi eorum posse vel sciētia terminatur. nam nichil sic eos adiuuat vltra terminum eorum sicut tuū auxiliū qui vera intētione exercent omēs in hoc seculo actus suos. ¶Propter hoc pater omnipotēs quia tu adiuuas oēs illos qui tibi vera intentione seruiunt in hoc mundo: ob hoc ipsi triumphum obtinent contra eos quibus tuum auxilium non dirigit actus suos. nam quando ipsi indigent maiori scientia ⁊ sapientia ⁊ reliquis virtutibꝰ que intra suum terminū includuntur vltra quem nō est eis licitum preterire: tu in maiori quantitate (ꝓut eorum necessitati expedit) confers eis. sed nichil permittis eos qui per secundum motum ducunt in hoc seculo gressus suos: vltra eorum terminum ī aliquo adiuuare. ¶Deus nostra protectio atqꝫ salus. illi ꝗ (vt nomen tuum gloriosissimum per vniuersum orbem valeant diuulgare) subire mortem vllatenus nō formidant: precipue sunt ij quos tuum auxilium adiuuat in hoc mundo/post terminum humane conditioni misere limitatum. ¶Pater misericors deus. quando heretici ⁊ alij infideles cruciant diuersis passionibus seruos tuos. qui tuum euangelium predicant in hoc mundo: tunc tuum benignum auxilium fouet eos in habendo deuotionem/amorem/et patientiam in mundanis passionibus tolerandis tam valide ꝙ nequeunt a predictis passionibus superari. ¶Uerum diuersa genera cruciaminum (que eis in

hoc seculo inferuntur) sunt ipsis q̄plurimū tui amoris feruore/placida ⁊ amena: ⁊ omnia ipsa sustinent patienter: ⁊ magis sine comparatione aliqua placet eis: quādo ea in hoc seculo possunt pati: q̄ si eis subtraheretur passio eorū. ⁊ sicut infelices qui eos cruciant vincere eos credunt: sic procul dubio patientia ipsorum patientium vincit illos ¶ Deus qui bonos a malis in die iudicij separabis: vocās bonos ad gloriam tui regni: et malos mittens in voraginem gehennalem. quādo illi felices qui tui amore flagellati diuersis passionibus se permittūt/incipiūt quodam modo vinci ⁊ superari ꝓpter eorū humanā fragilitatem/ab eis qui eos cruciant in hoc mundo: recurrūt ad auxilium tui dn̄i dei nostri: tūc eos fortificas ⁊ vigorem atq̄ animū das vt vincant omnia genera cruciaminum que eis ab infidelibus infliguntur: ⁊ non recolunt nisi tantū eternam beatitudinem tui regni. ¶ Omnes gentes ⁊ vniuersi populi in omnibus angustiis ⁊ tribulationibus nostris semꝑ diuinū auxilium inuocate. quia dn̄s deus noster: nunq̄ a mūdanis passionibus superari ac vici tolerat seruos suos ¶ O maxime misericordie/est tuū auxilium sancte deus: quia in quacunq̄ hora quis contrito corde auxilium a te petat: eadē in suis necessitatibꝰ eū iuuas. et vbicunq̄ quis sit ibi poterit tuū auxilium inuenire quod eum ab omnibus tribulationibꝰ ⁊ angustiis liberet. ¶ Humilis dn̄e ⁊ benigne. Cū tuum benedictum auxilium beatis (qui in eo confidunt) sit vnica spes ⁊ refugium singulare: ego supplex seruus tuus tuum benignum auxiliū humiliter inuoco: vt ipsum me iuuet taliter in hoc opere/ quod fit ad laudem et gloriam tui nominis gloriosi: vt q̄plures barbarice nationes (propter instructionem huius operis) ad te dominū conuertātur. Quia sine tuo auxilio ⁊ succursu nichil boni potest duci ad felicem vllatenus effectum. imo quādo abest tuum auxilium alicui actioni: continuo in rerū natura acsi non fuisset: penitus euanescit ⁊ ipsius actionis etiam perit ipse actor. ¶ Quare concede propicius michi deus: vt in mea fragilitate ⁊ miseria: opus tante deuotionis non permittas euanescere seu perire. nam sepe opus mirabile actor perficit viciosus. iuxta hoc quod dicitur. Sepe creat molles aspera spina rosas. ¶ Dn̄e iesu christe qui humanum genꝰ tuo preciosissimo sanguine recreasti. cū tu sis ita paratus fideles catholicos adiuuare/qui feruore tue dilectionis labores sustinent in hoc mundo: quod genus timoris vel passionum potest terrere catholicos christianos: quin moti feruore tui amoris non dubitantes mortem subire nuncient infidelibus veram fidem? ¶ Maximam securitatem ⁊ audaciam debent habere omnes illi qui laborant in hoc seculo inter homines: viam veritatis verbotenus aliis referandi. quia ipsi prius a te (q̄ es eorum summum auxilium) adiuuantur: ⁊ postea per consequens ab omnibus sanctis suis. sed in hoc seculo infideles solum a demonibus adiuuantur/ ⁊ ad vltimum in detrimentum maximum ⁊ damnum eorū auxilium cedit illis. ¶ Qua fronte aliq̄s catholicus timet cum infidelibus de fide (que veritatem continet) disputare. quia sicut tu errorem ⁊ falsitatem luciferi ⁊ suorum sequacium a tua gloria expulisti: sic cōfundis ⁊ destruis errorem ⁊ falsam opinionem īfidelium veritate quam cordibus fideliū īfudisti. ¶ Domine deus qui semper prefers mendaciis veritatem. Cum q̄plurimum admirer de vniuersis fidelibus christianis/qui non propalant infidelibus veram fidem: maxime miror de religiosis fidelibꝰ/ quo timore ducti formidāt viā virtutum qua itur ad celestem gloriam infidelibus nationibus nunciare. quia vere tuum auxilium neminem derelinquit: qui veritatem noui testamenti et veteris infidelibus manifestat. ¶ Causa quare fideles catholici veritatem tue diuine essentie: ⁊ tue humane conditionis dubitant infidelibus referare est ista: q̄a plenarie atq̄ perfecte de tuo auxilio non confidunt. ¶ Nam si ipsi sua corda et corpora munirent tuo auxilio cōfidenter: nullum genus passionum in hoc seculo formidarent: ⁊ maxime post q̄ eis patefieret ꝙ ea que ipsi vellent agere: essent ad tuam beneplacitam voluntatem: ⁊ cederēt ad magnificētiam ⁊ exaltationem tui excellentissimi nominis. ¶ Deus qui a damnatione perpetua tuos eripis seruitores. illi perfectissime sunt beati qui (q̄n totis suis viribus tibi seruiunt in hoc mundo: eis accidit ꝙ ad seruiendū tibi perfecte sue vires deficiunt atq̄ posse) recurrunt ad confidētiam auxilij tui statim: vt in eis defectum suppleat omniū eorum que debentur in hoc mundo a quolibet tibi reddi. ¶ Saluator mundi deus. illi qui perfecte in tuo auxilio non confidunt: aliquando cum amore tui ad proponēdū: deinde ad complendū bonum aliquod mouebūtur: si eis visum fuerit ꝙ nec eorū posse neq̄ scientia ad id q̄d proponunt possit sufficere ad complēdum: statim cadunt in desperationē/ cogitantes secum ꝙ illud q̄d proposuerant/non possint vllatenus ducere ad effectum. et id accidit eis: quia nisi in sui posse vel sciencia non confidunt/tanq̄ nō sperantes ab aliquo adiuuari. ¶ Vere credo et nullatenus dubito quin omnes illi qui confidūt sp̄ in tuo auxilio: et maxime q̄n suū posse seu sciētia deest ipsis: procul dubio sint de numero electorum. ⁊ tales sunt qui propter confidētiam tui auxilij: frequēter incipiunt bona facta: ⁊ ducunt ea feliciter ad effectum. sed infelices qui de tuo indeficienti auxilio nō confidunt: debent seipsos putare esse expositos omni infortunio atq̄ malo: quia dubitant incipere bona facta: ⁊ multa incepta propter suam diffidentiam derelinquunt. que omnia si considerarent in tui auxilij bonitate: ad effectum felicissimum deportarēt. ¶ Omnis gloria ⁊ benedictio tibi

iesu tribuatur nunc ꝛ imperpetuum ab omnib⁹ erea
turis.quia tu dedisti ꝛ reliquisti nobis manifestū si=
gnum in hoc seculo/in quo euidēter demonstras au
xilium tuum nobis.nā tu nobis figuram tue crucis
salutifere reliquisti/in qua pendet extensis brachiis
imago tui dñi iesu christi ad significandū ꝙ tu adiu=
uare/amplecti/ꝛ vocare ad te quēlibet stas paratus.
¶Et sicut tua crux salutifera ostendit nobis: ꝙ tuū
auxilium nos a seruitute demonis liberauit in quā
cecideram⁹ propter peccatum grauissimum protho
plasti:sic ostendit nobis lignū crucis in qua pepēdi=
sti omnibus illis succursum tui auxilij deficere nesci
re/qui ad exaltationē ꝛ magnificētiam tui nominis
cupiunt toto suo corde pati martyriū in hoc mundo
Quia illud auxiliū qđ nobis tua crux potētissima re
presentat quod quidē fuit nobis collatū ab illa hora
qua mortē tuum corpus preciosissimū sustinuit:illud
idem representatur nobis semꝑ/quando in hoc secu
lo amore tui tribulationes/labores/dolores/siue an
gustias sustinemus. ¶Deus infra cuius potestatē
omnia terminant.mirabile fuit illud auxiliū toti hu
mano generi quod fecisti.nā tuo ꝑciosissimo sangui
ne/tua carne benedicta quam ex vtero beatissime
virginis assumpsisti:illi perdito succurristi tunc quā
do ei salutem in ligno crucis misericorditer reparasti
¶Cum tu dñe iesu christe/humanū genus predicto
adiuueris modo:qualiter potest esse ꝙ fideles catho
lici modo cōsimili nō adiuuant infideles qui ꝓpter
defectum auxilij quotidie i penas tartareas submer=
guntur? ¶Pater misericordie:ego humilis famul⁹
tuus deuotissime te oro vt tantam infundas oibus
humanis cordibus charitatē/ꝙ fideles in hoc secu=
lo ita adiuuēt ifideles:vt omnes pariter ad salutem
suarum animarum te domine iesu verum cognoscāt
hominem atq; deum.

¶Qualiter deus adiuuat illos qui li=
benter faciunt elemosynam.

Deus qui ordinasti ꝙ sicut aqua extin
guit ignem/sic extinguat peccatū ele
mosyna in hoc mundo:omnis gratia
rum actio nunc et semper tue diuine
essentie tribuatur.qa tu adiuuas om
nes illos: qui amore tui bona tempo
ralia erogāt pauperibus in hoc mundo. ¶Dñe de⁹
diuites propter auaritie humane conditionem tan=
tum diligūt bona tēporalia huius mundi:que visco=
sitatē vt retineantur ꝓculdubio tantam habēt:vt ex
ipsis pauperibus nullatenus facere possint partem/
nisi ex opposito eos in hoc tuum auxilium adiuuet.
¶Sed quia (vt predictum est) tuū auxilium ad ero=
gandū adiuuat locupletes:ob hoc solū ipsa egenis
de suis facultatibus sua necessaria subministrant.

¶In tantū adiuuat tuum auxilium vnūquenq; : vt
quando accidit ꝙ feceris fieri elemosynam alicui de
omnib⁹ bonis suis:sic vt de ipsis bonis nichil rema
neat penes eum:postea adhuc tu das eidē plenariā
voluntatē adhuc plura tribuendi in hoc mūdo si de
ipsis bonis temporalibus plura haberet ¶Nō solū
tuum auxiliū tales iuuat ad habēdā benefaciēdi ple
nariam voluntatē: imo etiam facit eos sustinere pau
pertatem in hoc seculo patiēter:ꝛ facit eos laudare ꝛ
magnificare te toto tēpore vite sue i ipsa penuria exi=
stentes. ¶Dñe de⁹ aliqñ accidit ꝙ tu confers maxi=
mam copiā oīm bonorum tēporaliū illis qui amore
tuo non cessant pauperibus erogare.ita ꝙ maiorem
copiam eis tribuis in hoc mūdo/ꝙ ipsi pauperibus
possint dare.quia tu confers ingeniū ꝛ tantā sagaci=
tatem ipsis in bonis tēporalibus acqrendis: ꝙ nō so
lum bona temporalia sufficiunt sibi ipsis/ sed etiam
pauperibus tui deus. ¶De⁹ qui fine beatissimo ter
minas quecunq; prima intētione in hoc seculo icho
antur.Tuum diuinum auxiliū duxit ad effectum fe=
licissimū omne illud qđ finaliter bona intentione est
inceptum.Nam quādo qs amore tuo edificat eccle
sias in qbus tua diuina officia celebrant:vel hospita
lia in qb⁹ tui pauperes admittunt:vel pōtes ꝑ quos
tute transeant illi quos oportet de vno loco in alium
se transferre:qñ forte accidit ꝙ ad illud qđ incepit ne
quit sufficere suum posse/tuū diuinū auxilium ad vl
timum sic adiuuat illud opus:vt ꝑueniat ad illū op=
tatum effectū/quē ei⁹ fundator i sui initio exoptauit
¶Dñe deus cōplures incipiūt ꝙ plurima edificia in
tuitu nōis tui cultus:qui eas incipiūt fundare ꝑmi=
tus cum posse minimo facultatū huius seculi: ꝛ hoc
propter maximā cōfidētiā tui idefici ētis auxilij bo=
nitatis.qa sciūt ipsum minime deficere illis: q̇ i ipso
sperant fiducialiter in hoc mundo. ¶Laudate ergo
vniuerse gentes id auxilium:qđ abesse in eo sperantib
bus nunq̄ nouit.nā si quis bene velit attendere vir
tutem tui auxilij gratiosam:ipse videbit palā ꝙ ipm
in hoc seculo cuilibet sua necessaria subministrat:et
in futuro dat eis (qui in eo vere sperauerīt) gloriam
sempiternam. ¶Deus qui in fine ab omni labore et
angustia eripis seruos tuos:sicut illi qui compatiun
tur indigentie pauperum miserorum/ illis tuo intui
tu suas elemosynas erogantes ipsos pauperes ad=
iuuant:vt valeant in hoc seculo sustentari:sic tu adiu
uas pauperibus elemosynas faciētes in hoc mūdo
vt in futuro seculo per tuam gratiam eternam habe=
re requiem mereātur. ¶Pater misericordie de⁹: mi
rabile est auxiliū qđ tu cōfers illis qui amore tuo ege
norū subueniunt paupertati:qa ipsi ꝓpt donū bonoꝝ
temporaliū q̄ erogant pauperib⁹ i hoc mūdo quere
spectu bonorum spiritualium nichil estimanda sunt
acquirunt beatitudinē eterne glorie paradysi. ¶Do
mine deus/qualitercunq; quis elemosynā faciat tuo

intuitu de suis bonis tẽporalibꝰ in hoc mũdo: semꝑ
a tuo auxilio adiuuantur: sed maxie illi ꝓculdubio a
tuo auxilio adiuuant/q̇ exponũt sua corpora feruore
tui amoris diuersis generibꝰ passionũ/ꝛ qui ad vlti
mũ ꝓ tuo noĩe amplĩdo desiderãt mortem pati.
¶ Dñe deꝰ q̇ es nobis manifestũ indiciũ veritatis.
qñ locupletes erogant paupibꝰ ea q̄ necessaria non
sunt eis/vel ea q̄ sunt ipis supflua: ꝛ de mẽsa residua
eorũdẽ/ipis p̄mitus saturatis: tũc ipsi nõ faciũt tãtã
elemosynã: nec acq̇rũt sibi tãtũ meritũ quãtũ credũt
Sed qñ ipsi faciũt elemosynã de his q̄ sunt necessa-
ria magis eis: tũc tibi est talis elemosyna acceptabi-
lis/atq̧ grata. ꝙ ꝓ tali iuuas in hoc sclõ ꝛ in alio ma
xime vnũ quẽq̧. Quia manifeste apparet ꝙ q̇ dat il-
lud qđ esset illi valde necessariũ si illud suis necessita
tibus retineret bene daret illđ qđ ad necessitatẽ nul
lã illi faceret. q̄a cõplures ea q̄ nõ sunt eis necessaria
largiunt: q̄ si necessaria eẽnt eis/ea nullatenꝰ largiren
tur. q̄re ꝛm facultatem suoꝝ bonoꝝ elemosynã ĩpu-
tas cuicũq̧: ꝛ ꝛm necessitatẽ quã ꝓpter eiꝰ largitio-
nem sustinet in hoc mũdo. ¶ Misericors dñe ꝛ sal-
uator. tu adiuuisti infirmitatẽ inestimandã hũani ge
neris atq̧ mortẽ/ĩ quã ꝓpt peccatũ ceciderat ꝓtho
plasti: ꝛ hoc ꝑ verã elemosynã quam de tua carne hu
mana quã assũpseras de beatissime Marie virginis
vtero facere voluisti. nã tu fecisti de tuo corꝑe elemo
synas laude dignas in hoc ꝙ ipm ĩ hoc sclõ diuersis
passionibꝰ subdidisti. ¶ Cũ tuũ auxiliũ qđ ꝑ sanctã
recreationẽ tuã hũano generi cõtulisti nullꝰ hũani
posset capacitas cõprehẽdere intellectus/nec cõpre-
hẽdere etiã maximã necessitatẽ q̄ erat ipt hũano ge-
neri demonis subdito potestati: cur auari diuites q̇
manũ subtrahũt paupibꝰ/fame morẽtibꝰ atq̧ siti:
nõ habẽt benignitatẽ p̄dicti tui auxilij/pre suoꝝ lu-
mine oculoꝝ ꝛ maxie tpe charistie/in q̇ maior neces-
sitas hoc requirit? ¶ Illi debẽt felicissimi merito nũ
cupari/q̇ in arcto tpe maxie charistie apiunt sua hor
rea ad sustẽtationẽ tuoꝝ pauperũ iesu christe. nam hi
plus ɔfidũt de tui auxilij bonitate: q̄ꝫ de bonis trãsi
torijs huiꝰ vite. ¶ Deuota mente ꝛ hylari debet ĩ te
domĩe deꝰ quilibet exultare: q̇ nõ respicias quãtitatẽ
elemosyne: sed eã dãtis potius volũtatẽ. q̄a magis
grata ꝛ magis acceptabilis est modica panis elemo
syna deuota mẽte ꝛ bona intẽtiõe ab vno paupe alij
erogata/q̄ꝫ maxia elemosyna pluriũ nũmoꝝ a diui-
te ꝓ vana glĩa ꝛ sub hypocrisis noĩe tributa. ¶ Nã
vtꝰ elemosyne nõ respicit quãtitatẽ: sed intẽtionẽ po
tius tribuẽtis vt p̄dixi. vnde si illi q̇ elemosynas ma
gnas p̄bẽt/volũt ꝙ sue elemosyne vtiles fiãt eis: ero
gẽt eas libẽti aĩo ꝛ vera itẽtiõe ꝛm quã es cuilibet tu
dñe respõsurꝰ. ¶ Dñe icõprehẽsibilis bonitatis. illi q̇
nõ habẽt posse magnas elemosynas erogãdi/si ma
gnificare suaꝝ elemosynarũ voluerit quãtitatẽ/vtq̧
tam ipsis erogantibꝰ q̄ꝫ recipiẽtibꝰ vtiles possint eẽ:
magnificent eas vera intentione ꝛ maxima deuotio
ne: quã habent in prebẽdo. quia cũ talibus potest ele
mosyna augmentari. ¶ Deuotione ergo mentis et
cordis cõtritione: debemus vniuersaliter oẽs agere
tibi copiã gratiarũ/ꝓpter auxiliũ qđ nobis cõfers ĩ
hoc seculo/in nostris elemosynis cõferẽdis. quia ni-
si benignitas tui auxilij nos iuuaret/ita ꝙ volũtatẽ
erogandi ac bona tẽporalia nobis daret/ꝛ eam intẽ-
tionẽ quã debet habere quilibet in elemosynis ero-
gandis: quis ꝑ se vnq̧ haberet in se aliquatenus hec
p̄dicta? ¶ Dñe deꝰ/benignitatem tui auxilij humi-
liter imploro/vt ipsa adiuuet me ad bene eligẽdum
pauperes/quibꝰ est melius et salubrius elemosynas
erogare. nam multo melius est illis paupibꝰ elemo-
synã erogare q̇ ꝓpter receptionẽ illius/tibi dño ma
ximas agunt gratias: q̄ꝫ illis qui nec tibi/nec his qui
eis elemosynã cõferũt/reddũt grates. ¶ Pater om
nipotens sancte deus/adiuua ꝑ tuã piissimã miseri-
cordiam me taliter ĩ hoc mũdo/vt oẽs elemosynas
quas olim feci valeã obliuisci sic vt ipsarũ memoria
nulla michi succurrat: ne ꝓpt earũ mẽoriã vana glo-
ria queat in me nasci/ꝛ ꝙ ꝑcipiam ꝛ intelligam debi
tum futurarũ elemosynarũ/quas in hoc seculo tene
or erogare. ¶ Dñe deus pater ꝛ defensio orphanoꝝ.
tu solus es ille qui adiuuas oẽs illos q̇ erogãt amo-
re tui suoꝝ bonoꝝ tẽporaliũ tuis paupibus faculta-
tem. ꝛ hoc p̄parando ꝛ dirigendo eis viam qualiter
acquirãt suis meritis ꝑ tuã grãm ineffabilia gaudia
tue glorie paradysi. ¶ Omnes illi sunt infelices non
ĩmerito nũcupandi/q̇ plus diligũt ea q̄ tuo nomine
pauperes eis petunt/q̄ꝫ te dñm cuius intuitu ea pe-
tũt. ¶ Unde cũ plures infelices/ꝛ auari diuites plꝰ
diligant bona tẽporalia q̄ ab eis petunt a pauperibꝰ
q̄ꝫ te deũ qui eis bona oĩa que habẽt in hoc seculo cõ
tulisti: ꝓpter id famem/sitim/frigora/ꝛ q̄ꝫplurimas
alias passiões pauperes patiũtur. quia peccatis no
stris exigentibus fere plures sunt illi qui magis dili
gunt bona trãsitoria huius mundi: q̄ꝫ te dñm deum
nostrũ. ¶ Dñe deus/qui semꝑ tuoꝝ subuenis necessi
tatibus famulorum. auari diuites plus ɔfidũt ĩ suis
horreis tẽpore charistie/q̄ꝫ in tui auxilij bonitate: est
ne ergo aliqua temeritas/q̄ isti valeat cõpari/scꝫ ꝙ
quis plus ɔfidat in cumulatione aliqua tritici vł an
none/q̄ꝫ ĩ te qui solus est bonorum omniũ tributor?
¶ Dñe deus/q̄ꝫ terribilẽ sententiã sunt audituri a te
illi/q̇ non subueniũt pauperibus tpe charistie. quia
multotiẽs accidit ꝙ pauperes in desperationem inci
dant in hoc mũdo/ꝓpter penuriã quã de bonis tem
poralibus patiũtur. ¶ Pater ĩmortalis deꝰ/tuã cle
mẽtiã suppliciter p̄cor et deuote/vt si forte acciderit
(qđ absit) ꝙ pauperes in desperationẽ inciderint/ꝓ
pter meã bonoꝝ tẽporaliũ parcitatẽ: citius auferas ꝛ
subtrahas facultatem bonorum meorum omniũ mi
chi deus.

¶ Qualiter deus adiuuat homines contra suos mortales inimicos.

Deus sub cuius potestate omnia icluduntur. tu solus oibus seruis tuis/q̃ opprimũtur iniuste a suis capitalib⁹ inimicis: es refugiũ singulare / ꝛ solũ a tuo auxilio ꝓtegũtur. ¶ Dñe deus quãdo fideles catholici pugnant ad fidem romane ecclesie exaltandã: nũq̃ȝ eos benignitas tui auxilij dereliquit. imo semꝑ taliter iuuat eos ꝙ infideliũ sint victores ꝛ triumphũ cõtra illos obtineant. Nam veritas fideliũ (ab ore quoꝝ nichil nisi verbũ veridicũ est ꝓcedẽs) vincit et superat mendaces allegationes/et altercatiões q̃ ab ore infideliũ ꝓferũtur. ¶ De⁹ q̃ sperãtes in te facis victores in muro ꝯfidẽtie/ ꝛ nõ ꝯfidẽtes sue multitudine quantitatis. sepe in bello accidit vt causa vnius optimi pugnatoris vincat tota pugna/sic ꝙ triumphi obtineat sibi palmã/magis q̃ȝ causa alioꝝ omniũ pugnantiũ: sic est absq̃ȝ dubio de te dño deo nostro/ vt oẽs q̃ ꝓ te in hoc sc'lo ꝑliant: semꝑ aduersus oẽs suos ꝑualeant aduersantes. ¶ Dñe deus sicut vim omniũ trahentiũ nauem: oportet esse cõuenientẽ simul ꝛ ꝯcordare. nã aliter nauẽ trahere nõ valerẽt: sic si vis eorũ/qui ꝓpter te in hoc seculo ꝑliant: ꝯueniat cũ tua simulq̃ȝ cõcordet: semꝑ erũt triumphatores omniũ suoꝝ aduersantiũ et victores. ¶ Qua fronte q̃s metuere aduersarios suos potest/postq̃ȝ sibi cõstat ꝙ tu eũ in oĩbus factis suis ꝓtegis ꝛ defendis: nam tũc potest cõstare alicui ꝙ tu eius in oibus es defensor: quãdo ꝓ exaltione tui nominis gloriosi/non dubitat se exponere cuiuis generi passionũ. ¶ Dñe deus virtutum quiq̃ȝ sensus corporales qui sunt in quolibet: sunt hominis ꝓculdubio inimici: ꝛ cõtra quẽcũq̃ȝ totis suis viribus ꝑliant. vnde tanta est vis ꝛ rigor sensuũ ꝑdictoꝝ/ꝙ nisi benignitas tui auxilij quẽlibet adiuuaret: in vno momẽto a virib⁹ sensuũ vinceret. ¶ Protector noster de⁹ pater misericors et benigne. Quanto inimici alicui⁹ illi sunt ꝓpinquiores: tãto ipi plus nocere possunt. vnde cũ diuitie tẽporales sint mortales nobis oibus inimici/ ꝛ quodãmodo necessario accedere oporteat nos ad eas: infunde nobis gratiã vt tales inimicos capitales nostros odio habeam⁹: vt existẽtes a longe obesse nullatenus possint nobis. ¶ Inimici familiares (q̃bus fide adhibet /et quos q̃s veros diligit vt amicos) possunt inferre maius ꝛ grauius nocumentũ. quare cũ nři filij et vxores sint deteriores et peiores (quos possumus habere in hoc sc'lo) inimici: ꝛ nos de amore eoꝝ q̃ȝ plurimũ cõfidamus/te misericordit oram⁹: vt adiuti tui auxilij pietate/ficto amore vel seruitio letaliter ab eis nos decipi nõ ꝑmittas. ¶ Deus a cuius largitate ꝓcedunt munera vniuersa. q̃ȝ increpandi sunt illi q̃ ꝑ viã ambulant veritatis: quando timent posse vinci vel separati ab eis/qui sequitur viam erroneã falsitatis. q̃a proculdubio qui ita timent ab ipsis infidelibus superari: in seipsis defectũ cõfidentie tui indeficientis auxilij patiũtur. ¶ Quis posset tantã temeritatem/quanta hec est cuiuis alij merito cõparare: vt quis scȝ plus suũ timeat inimicũ/q̃ȝ confidat in tui auxilij bonitate. quare ergo nõ cogitat vnusquisq̃ȝ ꝙ possis melius sine cõparatiõe aliqua quẽlibet adiuuare q̃ȝ nocere suus valeat inimicus? ¶ Erubescant igitur omnes illi qui magis suoꝝ hostiũ timent iram: q̃ȝ cõfidentiã de benignitate tui indeficiẽtis auxilij ꝛ succursus/qui sperantibus in eo deficere nunq̃ȝ nouit. ¶ Domine deus cuius clementia ad penitentiã nos expectat. quando fideli christicole disputanti de fide catholica/cũ aliquo potentissimo infideli/ad decapitandũ eũ sine vlla misericordia ab ipso infidelissimo est minatũ/nisi fidem catholicam negauerit quã pretendit. si forte illi accidat ꝙ minas timere incipiat sibi factas: imediate debet cogitare quia propinquius est auxiliũ tuũ illi q̃ȝ pena quã ei infidelissim⁹ vult inferre: ꝛ imediate debet similiter cogitare: quia ipm libentius vis iuuare: q̃ȝ suus ipsi nocere cupiat inimic⁹. ¶ Omnes q̃ predictũ nõ capiũt modũ/ꝛ timẽt ꝙ ab infidelibus occidantur/et de tuo auxilio plenarie nõ confidũt: ꝓpter hoc territi infideliũ sunt timore: q̃a magis volunt vitam ducere miseram in hoc mundo q̃ȝ si ꝓpter confessionem et predicationem vere fidei mortẽ subirent corporalẽ. post quã imediate beatitudinem ꝑciperẽt tui regni. ¶ Dñe deus cũ ego idign⁹ famulus tuus hactenus maiorẽ timorẽ de meis habuerim inimicis/q̃ȝ spem siue confidentiã de tui auxilij bonitate: nũc ꝑcor te vt id possim ne decetero timoris transitorij metuam vllũ genus/sic ꝙ confidẽtia tui benigni auxilij me muniat: vt sim paratus mori pro dilatanda fidei catholice veritate. ¶ De⁹ cui⁹ misericordiã potest facile cõsequi vnusq̃sq̃ȝ. si strẽnui milites quando cum alijs ꝑliant/cõfidãt in suis munitionibus/suisq̃ȝ ꝓprijs viribus/ ꝛ suoꝝ similit̃ sociorum: quanto plus illi qui sunt in certamine simul cũ orthodoxe fidei inimicis/debent confidere de tuarum virtũ firmitate/ ꝛ de tui auxilij bonitate? Quia ꝓ maiori parte accidit ꝙ arma q̃ in ꝑlio quis ducit: inuadantur inimicoꝝ ictibus/ ꝛ frangantur: et equi vulneribus sepe cadant: et socij qui sunt dati in auxiliũ eos fugiunt quos deberent defendere ꝛ iuuare. sed tu domine inuadi potes nullatenus aut corrumpi/nec tuos vllo tempore derelinquis. ¶ Quando ergo fidelem disputare cũ infidelib⁹ oportebit/cũ ipsi suis viribus/ ꝟbis/ seu timore diuersoꝝ generum passionũ subuertere eũ credent: ipse confisus de tua benignitate ꝛ sperãs de tua misericordia auxilij ꝛ succursus: eorũ austeritatẽ et maliciam ꝑ verã patientiã supabit. ¶ Dñe de⁹/q̃ pro salute humani generis humanam

naturã sumere voluisti. sicut est ꝓpriũ malignis hostibus vt ipsi sint nobis crudeles/pessimi/⁊ rebelles: sintqꝫ ꝓut possunt breuiter oppositi ⁊ cõtrarij omnibus factis nostris: sic tibi est ꝓpriũ ꝙ oẽs seruos tuos adiuues/ꝓtegas/⁊ defendas. ꝗs ergo seruus tuꝰ cõfidẽs de tuo auxilio suos mortales debet metuere inimicos? ¶ Si inimici mei dñe noster cõditor et redẽptor/auferre michi huiusmodi bona tẽporalia possint: tu es potẽtissimus vt nõ solũ ea quidẽ reddere aut restituere michi possis/sed etiã multo eis quandocũqꝫ tibi placuerit meliora. ¶ Si mei similiter inimici possint ĩ hoc mũdo occidere corpus meũ: tu es potens in die resurrectionis reddere illud michi/melius/pulchrius/clarius/⁊ serenius sine aliqua cõparatione: quia tũc erit glorificatũ corpus qꝫlibet beatoꝝ. ꝗs ergo debet pro te timere seu plãgere/corpus ꝑdere in hoc mũdo: postqꝫ scit ꝙ in resurrectiõe sine cõparatione recuperabit multo melius/vt predixi? ¶ Deus q̃ intima cordis hominũ iudicas/vt verus iudex ⁊ cognitor secretoꝝ. ego ĩfelicissimus peccator sum michiipsi peior ⁊ letalior inimicus q̃ȝ alius quẽ habeã in hoc mũdo. vnde cũ ego sim michiipsi quẽ habere valeã peior hostis: quocũqꝫ ego vadã/⁊ vbicũqꝫ sim/sum cũ peiori ⁊ letaliori inimico/quẽ habere valeam in hoc mũdo. ¶ Causa quare ego sum effectus michiipsi crudelissimus ⁊ pessimus inimicus est hec: q̃a ego cõdescendi ad incedendũ ꝑ secũdum motũ/qui oẽs eos q̃ ꝑ eius viã incedũt/destruit/⁊ occidit. ¶ Deꝰ q̃ omniũ necessitatũ nostrarũ es refugium singulare. nisi bonitas tui auxilij me adiuuerit (de meipso michiipsi nõ efficiar tutus) auferens michi volũtatẽ ⁊ animũ incedẽdi ꝑ secundũ motũ saluti cõtrariũ. sed tanqꝫ victus a fragilitate mee humanitatis et miseria superator. ¶ Sancte pater deꝰ fortis q̃ deles crimina mortis. adiuua ꝑ tuã misericordiam seruos tuos de tuo auxilio cõfidentes: vt tuos possint vincere inimicos. adiuua etiã misericors et benigne deꝰ oẽs illos quos vicit humana miseraqꝫ conditio vicijs a varijs irretita: quos a peccato ꝓthoplasti aqua baptismatis sacri lauit. ¶ Dñe deꝰ licet nostra merita nõ acquisierint vt tu debeas nos iuuare: tñ clemẽtiã tuã hũiliter ꝑcamur/ne respicias nostrũ paucitatẽ meritoꝝ/ad nostrã miseriã subleuãdã: sed bẽignitatẽ tui auxilij q̃ sperãtibꝰ ĩ ea deficere nũq̃ȝ nouit. ¶ Pat misericors ego peccator/dignꝰ cruciari quauis pena peccatis meis exigẽtibꝰ: sum vnꝰ eoꝝ qui sunt victi ⁊ supati a suis crudelissimis inimicis/sicqꝫ victus ⁊ ab eis ferociter cõculcatus/recurro ad tui auxilij bonitatẽ. quia ad nichil aliud habere queo refugiũ/nisi ad te solũ dñm deũ nostrũ/cum a te solo me oporteat medelã recipe sanatiuã. ¶ Deus q̃ languores nostros misericorditer aufers nobis illi qui ꝑ auxiliũ tue misericordie/peccatoꝝ in hoc seculo sũt victores: nullos quãtũcũqꝫ feroces metuũt inimicos. quia postq̃ȝ sine peccato mortali sunt: non debẽt metuere amore tui sibi ab aduersarijs suis aliquas ĩiurias irrogari. Quare ergo illi qui sine peccato sunt mortali: timebunt aliquos inimicos vel sibi (vt predictũ est) aliquẽ casum infortunatum euenire: postq̃ȝ omnia maloꝝ seu passionũ genera (q̃ eis possint inferri) sint suoꝝ meritoꝝ/⁊ sue glorie ad augmẽtum: immo debent corde et animo quasuis angustias ⁊ tribulatiões ad patiẽdũ tui amore in hoc seculo optare. ¶ Valde debent esse omnes illi leti/hylares/⁊ iocundi: q̃ sciunt tue protectioni/⁊ tuo auxilio ꝓpter sua merita: et potius ꝓpter tuam gratuitã clementiam se subesse/⁊ nullũ vestigiũ tristitie debet in illos cadere/ꝓpter aliquas passiones quas sustineant in hoc mundo. quia leta mente vult a quolibet sibi fieri seruitiũ semper deus.

¶ Qualiter deus adiuuat omnes illos q̃ faciunt penitentiam in hoc mundo.

DEus ob cuius pietatẽ peccatores misericordiã ↄsequũtur. benignitas tui auxilij adiuuat omnes illos: q̃ agunt penitentiam in hoc mũdo. quia sine tuo auxilio peccatũ derelinquere nemo posset/nec facere penitentie dignos fructꝰ. Quia cũ ipse homo ꝑ se sit fragilis creatura: ⁊ in esse venit de non esse: postq̃ȝ ceciderit in peccatũ ꝑ secũdũ motũ ambulans/non habet naturam imo nec potestatẽ per se viã peccatoꝝ fetidissimam exeũdi. quia peccata sunt accidẽtaliter de natura hominis cuiuscũqꝫ/et hoc quia de priuatiõe/siue de nõ esse venit ĩ esse. ¶ Vnde cũ ꝑ se nemo exire nexus valeat vicioꝝ: tu solus deꝰ es ille/qui adiuuas hominẽ in hoc mũdo ad derelinquẽdã viã pestiferã peccatorũ/⁊ ad faciẽdam verã penitẽtiam pro cõmissis. quoniã auxiliũ confers ei in hoc: quia ponis ipsum in libero arbitrio vie salutifere adherendi/⁊ vicioꝝ contagia dimittendi. ¶ Omnis gloria et benedictio tuo benignissimo auxilio tribuatur: qꝺ dat gratiam hominibus penitẽtibꝰ in hoc mũdo/vt ꝑ primũ motũ ambulẽt in oĩbus suis opibꝰ atqꝫ factis: q̃ quidẽ motus nũq̃ȝ deuiat a recto tramite veritatis. ¶ Propt bonitatẽ tui auxilij qꝺ tu cõfers hoĩbus ad incedẽdũ ꝑ rectũ tramitẽ pmi motus: ipi faciũt in hoc sclo penitẽtie dignos fructꝰ: vt ieiunia/elemosynas/oratiões/alia scꝫ id genus: que a peccatis animã reddũt mũdam. ¶ Dñe deꝰ sicut de secũdo motu ĩ hominẽ descẽdũt vicia vniuersa: sic (tamẽ tuo auxilio mediãte) a pmo motu oẽs ꝟtutes veniũt ĩ hominẽ ⁊ descẽdũt. ¶ Dñe deus sicut ꝓpriũ est lapidi et naturale/descendere et appetere semꝑ centrum/cũ omne graue naturaliter deorsum tendat: sic est ꝓpriũ ⁊ naturale homini a tua gratia derelicto/labi et descendere

in peccatum/ex eo quia quãtũ de se est vsqꝫ ad sũmũ
quouis fragilitatum ⁊ miseriarũ genere est refectus.
¶ Sed sicut est ꝓpriũ ⁊ naturale aeri atqꝫ igni/ ten=
dere ⁊ ascẽdere semꝑ sursum/⁊ hoc ꝓpt suã maximã
leuitatem/⁊ ꝙ terrã ⁊ aquã in qbus ꝯponũtur natu
raliter fugius ad se trahãt:sic est ꝓpriũ tui auxilij bo
nitati peccatores a vicijs eleuare/⁊ eos ꝑ verã peni
tentiã dirigere ad virtutes. ¶ Deus misericors ⁊ su=
auis/oẽs qui agũt penitentiã in hoc mũdo: debent
laudare ⁊ glorificare auxiliũ/qđ tu confers eis hyla=
riter ⁊ deuote.quia tuũ auxiliũ mortificat in eis potẽ
tiam sensitiuã:⁊ facit oriri in coꝝ cordibus deuotio=
nẽ/penitentiã/⁊ amorẽ/aliasqꝫ virtutes: sic vt faciat
ipsos eẽ aptos ad ꝑcipiẽdũ eternũ brauiũ paradysi.
¶ Deus q̃ dignã capis a malefactore quolibet vltio
nem. Nõ est cõsuetudo furis siue latronis/vt illđ qđ
furtim ceperit ei a quo habuit reddat.nec est cõsuetu
do luxuriosi hominis seruare siue diligere castitatẽ/
neqꝫ hominis suꝑbi hũiliter se habere:neqꝫ hominis in=
gluuiosi siue pasyti habere abstinẽtiã in edẽdo: atqꝫ
nõ aliter de alijs vicijs. ¶ Unde cũ de oĩbus predi=
ctis vicijs ⁊ ceteris/subleues hominẽ in hoc mũdo/
eũ erigẽs ꝑ oris cõfessionem/ ⁊ cordis cõtritionẽ/et
satisfactionẽ operũ ad virtutes: quia ꝑ ista tria opor
tet veram penitentiã fieri a quoqũqꝫ:patet ergo ꝙ ne
mo ꝑ se/nec ꝑ vires sue nature/ꝓpẽ potest derelinq̃re
vicia hujꝰ vite:imo oportet eũ esse adiutũ (si cupit a
vicijs esse mũdus) a tui benignitate auxilij ⁊ succur
sus. ¶ Unde solũ tuũ auxiliũ hũanã adiuuãs crea=
turã:est causa quare fur reddit ⁊ restituit ea q̃ furtiue
subripuit siue dolose.⁊ est causa similiter quare facit
luxuriosum hominẽ esse cõtinentẽ/et seruare contra
sue carnis stimulos castitatẽ:facitqꝫ abstinere a qua
libet ventris ingluuie:et crapula parasyti: atqꝫ idẽ
in ceteris vicijs a quibus humana fragilitas ꝑ tuũ
auxiliũ subleuat. ¶ Deus qui a laqueis demonũ ꝓ
tegis seruos tuos. sicut caliditas et frigiditas sunt
qualitates natura ⁊ proprietate adinuicẽ repugnan
tes:sic quando quis deuote/corde ⁊ animo ad te do=
minũ est cõuersus:faciens verã penitẽtiam pro deli
ctis:habet repugnãtiã ꝗplurimũ sue nature ꝓpẽ re
pugnãtem. ¶ Cũ ego ꝗplurimos religiosos homi
nes multosqꝫ alios videã facere penitentiam in hoc
mũdo/quos primitus vidi diuersa ⁊ varia peccatoꝝ
genera exercere:non immerito tue benignitatis auxi=
lio laudes totis meis viribus debeo decantare/ et ip
sum humiliter deprecari/vt adiuuet me sicut ceteros
penitentes ad faciendũ (dũ tempus habeo) peniten
tie dignos fructus. ¶ Dum ergo sumus in isto instã
ti temporis facile transeuntis/dũ etiã tua misericor
dia ad penitentiã nos expectat:oremus simul tuũ in
deficiẽs auxiliũ flexis genibus ⁊ genis madidis ri=
uulo lachrimarũ/vt iuuet nos vanas/transitoriasqꝫ
et fragiles voluptates huius seculi deuitare: ⁊ assu=
mere laborẽ vere penitẽtie fructuosum. ¶ Deꝰ in tu
ius domo sunt multa hospitia mansionũ.nisi q̃s sa=
tisfecerit ꝑ verã penitẽtiã in hac vita/sic vt eam com
pleuerit dũ hic viuit:oportet necessario ꝙ eã cõple=
at in purgatorio in futuro seculo ꝑ penã cõmissis ꝑ=
teritis cõgruentẽ/vbi tuũ auxiliũ quotq̃t illuc ingre=
diũtur sustinet:vt in eis digna penitentia cõpleatur.
¶ Nam nisi in esse illos q̃ sunt in purgatorio tuũ au
xiliũ sustineret:nemo agere penitẽtiã ibi posset. q̃a i
vno momẽto vel in minori etiã tẽporis spacio ipe pe
ne q̃ ibi infligunt innumerabiles et inestimabiles ipm
deleret. ¶ Cũ tu reducis in memoriã illis q̃ faciũt pe
nitẽtiã in purgatorio eternã gloriã paradysi/⁊ ipsi re
colũt q̃a pene quas sustinẽt finẽ ⁊ terminũ ꝯsequent:
post quarũ cruciamina possessuri sunt gloriã sine fi=
ne:ista q̃dẽ memoria ꝯsolationẽ tribuit tantã eis/vt
oẽs penas q̃ eis infligũtur q̃si leuit patiũtur. ¶ Dñe
deꝰ q̃ facis seruos tuos patiẽter labores penitẽtie in
hoc sclo ⁊ in futuro (in purgatorio scilicet) sustinere.
maius tediũ ⁊ maior labor quẽ ego tolerauerim vel
senserim in hac vita/fuit quando de huius mũdi vi=
cijs me transtuli ad penitentiã ꝑagendã. ¶ Tã dif=
ficile est peccatori/suoꝝ pondus derelinquere pecca
toꝝ/et agere penitẽtiam ꝓut eam fieri a quolibet de
cet:si cupit ad gaudia paradysi ꝑuenire:vt nisi clemẽ
tia tui auxilij eũ ad deponẽdũ huius mũdi vicia ad
iuuaret/⁊ eũ erigeret ad ꝟtutes:nũꝗ fructũ penitẽtie
ꝑ se toto tꝑe vite sue aggredi acceptaret. ¶ Postꝗ
ergo ꝑ viam vere penitentie oportet salutis viã quẽ
libet acquirere in hoc mundo/⁊ illã agere nemo pos
sit (vt predictũ est) nisi benignitas tui auxilij eum iu
uet:nullũ aliud habemꝰ remediũ nisi illud:ꝙ scilicet
humiliter oremus vt ꝑ tuã clemẽtiã ad faciendã pe=
nitẽtiã nos adiuues deꝰ noster. ¶ Deus q̃ nõ negas
veniã cõtrito corde petẽtibꝰ eã tibi. tam difficile est
⁊ ꝯtrariũ mee nature fragili penitẽtie agere vere fru
ctũ: ꝙ ad faciẽdũ eã ipsam naturã nequeo vllatenꝰ
adaptare/nisi tu deꝰ misericors radices scidas ⁊ am
putes omnino viciosas.q̃a cũ a tua misericordia fue
ro adiutus:iã domare poto illã ad bonũ q̃libet pa=
gẽdũ. ¶ Totũ auxiliũ qđ peto a te dño deo meo: est
vt michi taliter benedicas/tuã michi gratiã infun=
dendo:vt tantũ feruorẽ veri amoris tui misericordi=
ter i me colloces/vt plus te diligã creatorẽ/ꝗ meip=
sum vel aliquã creaturã. ¶ Mox autẽ cũ tali cõple
ueris me amore:ero penitẽtiã agere ꝑpatꝰ: q̃a ꝗcito
cor meũ ꝑfecte icepit te amare/tã cito ipm omniũ de
lictoꝝ suoꝝ incipiet penitere/ ⁊ virtutibus adherere
⁊ totus motus incessus mei tenebit viã rectissimam
primi motus/q̃ semꝑ respicit veritatem. ¶ Deꝰ q̃ cor
da ⁊ renes hominũ ꝑscrutaris.sicut ego peccaui fere
modis oĩbꝰ peccatoꝝ/nisi tu me adiuueris vt agam
tot modis penitẽtiã i hac vita/q̃t submisi miserũ me
peccatis:sic omnibus modis penarũ ⁊ cruciaminũ

in alio seculo cruciabuntur omnia mēbra mea. ¶ Ergo si ego peccaui omnibus illis modis quibus potest in hoc seculo quis peccare: necessario me oportet facere penitētiā omnibus illis modis: quib⁹ mortalis quis eam facere possit. quia omnib⁹ modis fui penitētie obligatus statim: quando peccatoꝝ modis omnibus me subieci. ¶ Cū ego dñe deus sim tā fragilis ꝛ misera creatura / vt sine tuo auxilio ꝑ vnū momentū agere penitētiam non valerē / ꝛ sim obligat⁹ facere penitētiam omnibus modis / quibus deliqui ante tuū angelū / quē michi pro custodia tribuisti: q̄s posset existimare maximā necessitatem que est michi de tui auxilij bonitate: absq̧ quo nichil boni etiā valeo inchoare? ¶ De⁹ cuius nichil potest resistere voluntati. q̄ꝫ infelices sunt / qui ad finē dierū suoꝝ expectant penitētiam inchoare. quia tūc lōgeuus vsus / vetustas / ꝛ infirmitates ꝛ cōplura alia impedimēta: contrariātur eis q̄ꝫ plurimū ad faciēdum penitentiā in hoc mundo. ꝛ quis posset ꝑcipere illoꝝ beatitudinem beatorum / qui in sua incipiunt facere penitētiā iuuētute: in ea perseuerātes vsq̧ ad diem sui obitus. ¶ Peccatores qui in hoc mundo penitentiā agere nullā volūt: quia nullaten⁹ credūt ꝙ ad faciēdū illā possit coꝝ fragilitas sufficere: tales de tuo auxilio sūt desperātes / nullā eius habētes cōfidētiā. nā si i tuo auxilio cōfiderēt / seu sperarēt: nō formidarēt asperitates alicui⁹ penitētie sustinere. ¶ Ex p̄dictis rationibus potest quicūq̧ colligere euidēter: ꝙ nullū bonū debet sibiipsi aliquis reputare: sed solū tui auxilij bonitati benignissime de⁹ / ꝓpter quod quecūq̧ bona sunt in creaturis sunt a te quouis dubio ꝓcul pulso. nam omnis boni species solūm procedit ꝛ defluit a te domino deo.

¶ Incipit decimanona distinctio / in qua tractat̄ de humilitate dñi nostri iesu christi.

¶ Qualiter natura diuina humiliauit se quādo assumpsit carnem humanam.

DEus q̄ in exēplūvere humilitatis / humanā voluisti speciē recreare: tibi in eternū oīs gratiarū actio tribuat̄. q̄a placuit humanā sumere tibi carnē ex vtero beatissime v̄gis glorise. ¶ Dñe deus. cū tu sis infinitus / omnipotēs / ꝛ eternus / ꝛ breuiter virtute qualibet perfectus / ꝛ humanā vnieris tibi formā / cui ī est ꝑncipiū atq̧ finis: q̄s posset tantā humilitatē tuam tanti dñi cogitare? ¶ Hanc tantā hūilitatē habere cōditor omnipotēs voluisti: vt humanū genus ꝑditū ad ꝑceptionē eterne beatitudinis reparares. ¶ De⁹ fragilium fortitudo. ideo nemo potest tuā hūilitatē maximā cogitare quia creaturā vniri tibi placuit creatori. vt tu dñs assumeres formā serui. ꝛ quia tibi eꝛ no fuit res habēs ꝑncipiū counita. ¶ Dñe de⁹ maiorē humilitatē feci sse nullatenus potuisses / q̄ꝫ cū tibi placuit vt tua diuina natura (cuius v̄tus siue excellētia potest minime ab intellectu aliquo ꝯprehēdi) cū eē humano / q̄d est tā miserū ꝛ fragile: vniret. ¶ Cū ergo tua diuina natura cū natura hoīs vniat̄ ī vnitate ꝑsone: ꝓpt̄ hoc tua maxīa hūilitas nobis oībus referat̄. nā nisi fuisset vnita tua humanitas deitati: reuelari siue demonstrari rōnali creature tua hūilitas ita apte sicut nūc / minime potuisset. ¶ Tue humilitati laudabili sit oīs honor ꝛ glīa nūc / ꝛ semꝑ. q̄a eni te tātū hūiliasti (vt supius est premissum) in assumēdo carnē humanā nostre necessitatis specialiter rōne / ꝛ nō ꝓpt̄ aliq̄d / quod necessariū eēt tibi: ꝓpt̄ id ostēditur sine ꝯpatiōe aliqua / tua humilitas eē maior. ¶ Cū tu de⁹ omnipotens te humiliasti assumendo carnem humane corruptibilis speciei: ꝓpter id tāte hūilitari te specialiter subdidisti: vt exaltares ipam naturā hūanā / ꝛ eā a sua miseria releuares / ꝛ vt ꝑ ipam exaltationē ꝛ releuationem tua maxima humilitas ꝛ bonitas ab oībus homib⁹ nosceret̄. vnde licet te intantū hūiliaueris: nō ob id tuā virtutē aliquā minorasti / imo vt p̄dictū est tuas v̄tutes melius ad cognoscēdū homib⁹ tribuisti. ¶ Non īmerito oēs hoīes generaliter tenētur conari q̄ꝫ plurimū / ad laudādum tuā diuinā naturā gloriosam / q̄ ꝓpter excellētiā maxīe hūilitatis voluit cū humana specie counirī / eā attrahēs ꝛ efferēs de terre sordib⁹ / ꝛ de locis īfimis ad altitudinē supcelestiū sediū beatoꝝ. ¶ Dñe iesu christe q̄ nos ꝑditos reparasti: ad gradū tue maxime hūilitatis nullo modo posset ascendere seu attingere aliqua creatura. quia tua sūme cōmēdabilis hūilitas est in tanta celsitudine sūmi gradus: vt nullus intellectus ad intelligēdū / vel cogitatio ad cogitādū: ipm attingere valeret. ¶ Causa q̄re null⁹ intellectus posset attingere ad ꝑcipiēdū humilitatis maxime tue gradū / est ista. q̄a nullius rei humilitas tue similis ī aliquo potest eē / sicut tu creator non potes in aliquo creature alicui recte / similitudinarie ꝯparari. ¶ Dñe iesu christe / cū tua natura diuina nō nisi in vna hūanitate indiuidua assūpserit carnē: patet ꝙ humilitas quā fecisti in assumendo eā est nulli similis: sed omnino singularis. quare nulla alia humilitas potest huic in aliquo ꝯpari. ¶ Dirigatur ad te dñe de⁹ oratio plebis tue. q̄s sicut tua ingēs humilitas est mirabilis ꝛ excellēs (nā de sūmoꝝ bonoꝝ beatitudie voluit descēdere i hūc mūdū / vt sūpta humanitate nos ad statū salutis ꝑstine repararet) sic magnitudo supbie / q̄ peccatis nr̄is exigētib⁹ i pectore nr̄o regnat / cupit nos sūmos erigere ad honores ad quos debem⁹ nullaten⁹ anhelare. ¶ Quotidie videm⁹ ad oculū ꝙ homo q̄ est de vili genere / vili officio / atq̧ loco: ꝑ elationē maximā quam habet in se / cupit posse accedere ad homines se officio ꝛ genere melio

tes .nam mechanica officia exercentes/nitunt nunc dare militibus suas filias in vxores/et simplices milites suas filias comitibus/ducibus/ꝛ alijs viris nobilibus huius mundi.et sic humana superbia appetit quemq; duci extrahi vltra sibi honoris terminos limitatos. ¶ Unde benedicta sit tua sancta humilitas/q̄ sup̄bie humane penitus cōtradicit . quia sicut homines ꝓpter eoꝝ sup̄biam cupiūt ascendere de locis infimis ad excelsa:sic propter maximā humilitatē que est in te/de celis in terrā tu misericors descendisti/et carnē humanā ex vtero cuiusdā ꝟginis pauperrime assumpsisti. ¶ Dn̄e deus qui creator omnis tonitruorū ꝛ fulgurū nosti causam:tua maxima humilitas est exemplū omnibus regibus et magnatibus huius mūdi:vt virtuti hūilitatis totaliter se submittant:humiliantes seipos pauperibus ꝛ egenis ꝓpt te dn̄m iesum christū. ¶ Cum tu dn̄e deus sis tante excellentie/dignitatis/ ꝛ tantū te humiliaueris ꝓpt amorē humane in hoc seculo speciei. q̄s est ille rex siue imperator quātūcūq; honorē habeat in hoc mūdo/quin humiliare se ꝓpter te tuis pauperib⁹ teneatur? ¶ Benedicta sit dn̄e deus/tua humilitas gloriosa:que est scala humilibus ad celestem gloriā ascendendi/et est superbis scala similiter ad descēdendū ī voraginem gehēnalē. ¶ Deus portus nostri refugij singularis. ꝑ vniuersum mūdum tua benedicta humilitas exaltetur:que precibus miserorū et pauperū facit humiliari diuites et potentes. quia ꝓpter ipsam necessitates et clamores egenoꝝ a magnatibus exaudiuntur. ¶ Unde cum pauperibus sint q̄plurimū necessarij diuites ꝛ potentes/vt elemosinas recipiant ab eisdem:benedicat tue humilitatis incōprehēsibilis magnitudo:q̄ hec modo pauperib⁹ humiles diuites facit esse: et benedicat eadē etiā in sc̄la sc̄loꝝ que similiter pauperes ipsis locupletibus necessarios facit esse.nā nisi essent pauperes:nō haberēt diuites cui suas elemosinas erogarēt/ꝛ ita cessaret meritum/q̄d acquirunt in erogādo suas elemosinas pauperibus tuis deus. ¶ Infinite cause quas nescirem verbo vllatenus ꝓpalare (sed multas quisq; rationalis intelligere per se potest) cogunt necessario vtentē quēlibet ratione/ne cesset laudare et benedicere tuā sanctā humilitatē toto tēpore vite sue/que humanū genus ꝑ mortē sui preciosi corporis recreauit aperiens illi viam eterne beatitudinis paradysi. ¶ Deus qui paterna dilectione diligis seruos tuos. si aliq̄s imperator /rex/vel princeps ī suis necessitatib⁹ vult auscultare aliquē pauperē ꝛ audire/ꝛ si familiaritatē secū exaudiens suis precibus vult habere:in magnā humilitatem deberet ei (quātū est in hoc tēpore) reputari. sed multo hūilitatē faceret hac maiorē:si ipse derelinqueret suū imperiū siue ꝓpriū regnū / ꝛ ꝓpt tuū amorē virtute vere humilitatis vellet viuere in aliquo ordine paupertatis. Quia tu dn̄e deus/cuius preest dominiū toti mūdo:ꝛ es īperatoꝝ omniū dn̄s atq; regū:voluisti cū nostra humana natura ꝓpt tue maxime humilitatis excellentiā conuiri/illam q̄plurimum humilians cuilibet generi paup̄tatis/et omnibus passionibus et laboribus huius mūdi. q̄s est ergo qui posset seip̄m humiliare ita modo debito vt tenetur? ¶ Cōplures homines sunt qui humilitatē habent aliquo tēpore/et in alio vtentes motu temerario/superbiūt:sed nō est ita de te dn̄o iesu christo: quia sicut in eternū infinite tua deitas et tua humanitas vniētur:sic sine alteratione aliqua eris tu humilimus sine fine. ¶ Deus cuius dominio omnē honorē et reuerentiam tenet recognoscet vnusquisq;. si aliquando illi qui cū omnimoda elatiōe ꝛ sup̄bia in hoc seculo sua facta faciūt vniuersa (ꝓut eoꝝ ītellectus posset ꝑcipere tuā humilitatē gloriosissimā) cogitarent/ꝓcul dubio adeo superbi non sunt: quin partem deponerent sui fastus. ¶ Cum constet cuilibet q̄ humilitas sit virtus sanctissima et excellens/et q̄uis genus sup̄bie sit totaliter viciosum/ et cū ꝓpter humilitatem ascendāt omnes homines ad excelsa/et ꝓpter sup̄biam ad infima descendant. et q̄a facilius est ꝓpter veram humilitatem descendere ad infima huius mūdi/q̄ propter sup̄biā ascēdere ad excelsa/nullus merito debet de aliquo superbire: sed ī omnibus se reddere humilem ꝛ benignū. Quare per predictam rationē patet q̄ in excellentiori gradu vere humilitatis es dn̄e iesu christe:ob id quia vis eē simul verus deus et verus homo/q̄ demones in gradu sup̄bie fuerūt/quādo voluerūt suas sedes cathedre tui altissimi ꝯparare. vnde bn̄dictus sis dn̄e nūc et semp:qui maiorē humilitatē sine cōparatione aliqua vis habere: q̄ sit superbia que tunc fuit in demonibus : vel que in superbis homībus adhuc regnat. ¶ Deus cuius terribile iudicium malos de medio iustorum separabit. sicut intellectualiter intelligit homo formā quando generaliter sumit eam / et ipsam a qualibet materia cogitatione prescindit ac separat sic nisi tu pater misericors carnē humanā in hoc seculo assumpsisses/nō potuissem⁹ intellexisse nisi in generali humilitatem incōprehensibilē tui deus . vnde sicut forma melius demonstratur et cognoscit quando est in materia q̄ cū est materie exors:sic multo manifestius et aptius tuā humilitatem intelligim⁹ benedictā:quia tu carnē humanā ex beatissima virgīe assumpsisti/q̄ si oporteret nos tuam humilitatē maximā tantū in tua intelligere deitate. Quare vt melius demonstraretur humilitas tua nobis:ob id placuit tibi humanā carnē assumere in hoc mundo:ꝛ de arce sup̄na ad infima descendere orbis terre. ¶ Dn̄e deus cū ego peccator fetidissimus/sim res vilissima ꝛ miserrima/ꝛ corruperit me peccatum/ꝛ sim in gradu tam infimo/ q̄ me nichil īfimius esse potest: ideo humiliari nequeo alicui creature/q̄ me īferior possit

esse. vnde vt humiliati valeā vero modo te hūiliter oro vt erigas me in altum sic vt possim me vere humiliare inferioribus creaturis: aut propter verā humilitatem placere valeam tibi deo.

¶ Qualiter dñs noster iesus christ9 fuit humilis in omnibus suis operibus in hoc mundo.

DEus pater qui ad liberādū humanū genus misisti in hunc mundū tuum verbum: tue sancte humilitati omnis sit reuerētia atq3 decus / que i tua christi natiuitate (qñ venisti p̄missus ī hūc mūdū) humiliauit te adeo vt ī loco vilissimo: scilicet in diuersorio nasci volueris ⁊ ī presepio reclinari. ¶ Et tua benedicta humilitas nobis ostenderetur melius in hoc mundo: voluisti ꝙ partui tue beatissime genitricis / obstetrix aliqua nō adesset / que illi in partus necessitatibus ministraret. et voluisti similiter vt tua genitrix gloriosa vix haberet pannum aliquē quo inuoluere te valeret. vnde omnia ista tibi placuit tolerare: vt maiorē humilitatē de te nobis oībus indicares. ¶ Intātum fuit maxima humilitate natiuitas tua plena: vt tam parū volueris potētia tua vti / acsi in te potestatē aliquā nō haberes. nā tu tunc quasi potestatē tuam siue prouidētiā minime ostēdisti. ¶ Deus qui vis saluos fieri rectos corde. Cū pro maiori parte tam in exteriorib9 q3 interioribus ꝓpter pauptatē ⁊ penuriā ⁊ nō propt diuitias: quis humilim9 ostēdatur / cū diuitie suos possessores fere semꝑ faciāt suꝑbire: ꝓpter hoc placuit tibi in hoc seculo eligere paupertatē: vt in te melius humilitas ab hoīb9 cognosceretur. ¶ Cum sit cōsuetudo ⁊ naturale humilitati ꝙ tanq3 suū simile omēs humiles diligat et requirat: ⁊ accidat pauperes (vt predictum est) diuitibus humiliores in hoc seculo inueniri: ob id tu pauperū ⁊ humiliū in hoc mundo socius effici voluisti. ¶ Cum natura humilitatis in se pauptatē / passiones diuersas et vituperia exigat in hac vita: eapropter vt pfecte humilitas ī te esset: voluisti predicta oīa sustinere: deuitans contrariū istorum oīm predictorū. ¶ Dñe iesu christe q̄ pascis tua gratia omnia animantia. dum tibi fuit in hoc seculo vita comes: si voluisses existens in eo q3plurima fecisses miracula q̄ minime facere voluisti. nā existēs ī hoc sclō fecisse tot miracula potuisses: vt ad te oēs homines cōuertisse nō fuisset difficile. qa vero ratione decētis humilitatis elegisti tibi ordinē pauptatis ob hoc in multitudine miraculorum noluisti in hoc mundo tuas fimbrias dilatare. ¶ Prout in synagogis potuisses iudeis ⁊ aliis gētibus predicasse: valde parum oībus predicasti. vnde illud facere tibi placuit ob id: qa multitudo miraculoꝝ ⁊ rethoricorum sermonum: hoībus signum honoris reuerētie ⁊ arrogantie plus inducūt: q3 humilitatis. Idcirco vt in te humilitatis signū maxime videretur: ideo tot miracula siue sermones noluisti facere inter gētes / quot fecisse ꝓculdubio potuisses. neq3 (vt tua oīa prescit sapientia) expediebat. ¶ Gloriosissime dñe iesu christe. qa tuā bñdictā humilitatē in talib9 ostēdisti: quequidē q3uis eā videnꝭ minime hoībus ꝓpalare: ab omnib9 tamē debes intelligi humillim9 in oīb9 tuis operib9 atq3 factis. ¶ Dñe iesu christe cui9 benignitatem cōprehēdere nemo potest. q3plurimum debet vnusquisq3 suꝑbiā ⁊ arrogātiā deuitare / ⁊ eiicere penitus a seipso: cum tue humilitatis maxime recordatur. ¶ Oībus iis modis / qb9 humilitatē potest percipere seu cogitare hoīs intellect9 eā habere ī hoc seculo voluisti: ⁊ q3plurimis modis aliis / quos nequit vllatenus human9 cōprehendere intellect9. ¶ Quis posset cogitare maximā reuerētiam ⁊ honorem q̄ tu potuisses proculdubio si voluisses: in hoc seculo habuisse: vnde quot modos reuerētie ⁊ honorū pre humilitate maxima contēpsisti: tot q̄dē modis tua humilitas potest nosci. ¶ Dulcis dñe et benigne adeo fuit tua sanctissima passio humilitatis gñe quouis plena: vt oēs tuos sensus corporales dolorib9 / laboribus / angustiis: ceterisq3 passionibus tradere volueris: ⁊ oēs similiter illos ī īimicoꝝ tuoꝝ manib9 tradidisti ¶ Dñe iesu christe. Maxima hūilitas in te fuit causa quare tu flexis genibus ante tuos apostolos eis pedes (tanq3 eorū famulus) abluisti: ⁊ cur eis illos tersisti quodā linteamine quo cingebaris: ⁊ post ablutionē ⁊ tersionē fuisti pedes cuiuslibet osculat9. ⁊ ita patet ꝙ maxima hūilitas fecit te dñm fuire tuis discipulis tanq3 seruū. ¶ Dñe iesu christe pre magnitudine incōprehēsibilis humilitatis q̄ est in te / in meliori etate q̄ in hoc mūdo alicui possit esse: subire placuit tibi mortē. cū ergo tu tot modis te humiliaueris in hoc mūdo: quis potest tue humilitatis magnitudinem cogitare? ¶ Ingēs humilitas fuit causa tibi dño iesu christo: quare tu icessisti pedes ⁊ sine calciamento aliquo ꝑ loca aspera ⁊ mōtosa ⁊ nō eques ceu tanto dño (secūdū dominiū qđ habebat) suꝑ creaturam quālibet congruebat. ¶ Maxima hūilitas fuit causa etiā tibi christo. ꝙ tu suꝑ asinā eqtaueris q̄ eqtaturis ceteris apud oēs hoīes vilior reputat. vnde sicut tu pater benignitatis pre maxima humilitate voluisti suꝑ asinā equitare: sic ꝑ cōtrariū suꝑbi hoīes pre nimia suꝑbia nolunt nūc nisi in equis et in aliis equitaturis honorabilib9 eqtare. ¶ Et sicut tu equitare suꝑ asinā sine sella ⁊ sine stratione qualibet abaqre humilitatis magnitudine voluisti: sic ꝑ cōtrariū maior pars hominum non vult iā pre suꝑbia nimia equitare / nisi in sellis varietate picturarū colorum ⁊ sculpturarū subtiliū decoratis / ⁊ cum frenis ⁊ calcaribus deauratis. ¶ Dñe de9 cui9 magnitudo ceteras

in se magnitudines cōprehēdit. cum tu humiliabas teipsum sup̄bis hominibꝰ huiꝰ mundi: nō humilia-bas te eis formidine vlla ductꝰ: sed vt te humillimū omibꝰ exhiberes: ⁊ q̄s oēs tenerrime diligebas: ⁊ vt omnibꝰ exēplū humilitatis relinqueres atq̧ formā. ¶ Perfectior hūilitas ⁊ melior q̄ in aliquo possit eē: est q̄n quis per verā charitatē amoris humilis inue-nitur. ⁊ deterior hūilitas et que magis displicet tibi deo (si tn̄ humilitas debet dici) est quādo q̄s propter timorem vel ypocrisim ostēdit hūilitatis in se signū. quia si quis ꝓpter timorē humilē se ostēdit: nō debet sibi reputari vllatenꝰ ad virtutem. ¶ Quādo aliq̄s pauper ⁊ inops se humiliat locupleti: vt munuscula porrigat sibi manū: talis humilitas nullā laudē sibi obtinet vel acquirit: sed humilitas tui tanti dn̄i obti-net summū gradū. quia tu qui eras omnipotēs dn̄s atq̧ summus: te humiliare pauperibꝰ huiꝰ seculi vo-luisti: vt eos ditares gloria tui regni. ¶ Deꝰ vera re-stauratio miserorū Si natura ꝓpria resistat alicui ad habēdum verā humilitatē in spacio huius vite: tali remedio poterit succurrere suo morbo: scilicet vt tue humilitatis incōprehēsibilis recordetur. recolēs q̄a sicut tu q̄ es verus deꝰ ⁊ verus homo i oibꝰ tuis ope-ribus cunctis mortalibꝰ te humillimū reddidisti: sic ipse humilis suo ꝓximo debet esse quātocūq̧ hono-re ⁊ dignitate sit in hoc seculo preditus. ¶ Quisq̧ er-go naturam vincere suam potest / ⁊ a se eiicere super-bie quoduis genꝰ: si sit memor tue humilitatis maxi-me: ⁊ hoc modo humiliare se potest vera humilitate cuilibet creature. Merito teneor tuam infinitam hu-militatem toto tēpore vite mee benedicere ⁊ laudare quia nunq̧ potui a me sup̄bis siue arrogātiā extirpa-re / neq̧ humilitatis gradū aliquē adipisci: donec tue humilitatis (quā nullus ītellectus potest percipere) fui memor. at vero q̄cito per tuam gratiā fui tue hu-militatis maxime recordatꝰ: tam cito mei ipsius ad omne honestū et vtile fui cōpos. ¶ Juste iudex oīm iesu christe: si q̄s bene voluerit tue hūilitatis cogita-re seu ꝑcipere maximā partē: aiaduertat pomposa et peruersa opa sup̄borū. quia ꝑ cōtrariū suorū operum tue hūilitatis poterit percipere magnā partē. ¶ Cō-plures hoies sunt q̄ habēt hūilitatis similitudinē in seipsis: ob id q̄a sup̄bos nesciāt ostēdere in se gestus vel quia non possunt illos exprimere / oppressi nimia paupertate. quapropter nullius valoris talis humi-litas est censenda / sed solū illa que simul cū diuitiis potest esse. ¶ Sicut sup̄bis reddit quēlibet irascibilē tumidū ⁊ indignantē in oibꝰ factis suis: sic tua humi-litas fecit te dulcē / suauē / simplicē / ⁊ benignū quan-diu inter hoies fuisti in hoc seculo cōuersatꝰ. ¶ Deꝰ qui es omniū vera salus. nō est mirū si aliq̄s culpabi-lis se hūiliat suo dn̄o in hoc mūdo / postq̧ ex humili-tate sua sciat se posse veniā adipisci. sed cū tu dn̄e iesu christe te intantū humiliaueris sine culpa: hec est hu-militas q̄ nullatenꝰ potest ab aliquo cogitari. ¶ Ego culpabilis ego vtrobiq̧ criminosus sum tibi dn̄o ie-su christo. q̄a sicut oīa opa tua fuerunt in excellētiori gradu humilitatis / q̄ vllatenus possit esse: sic omnia mea facta ⁊ opa fuerūt hucusq̧ in gradu sup̄bie altio-ri / q̄ esse poterint in aliquo corpore corruptibili siue mortali ¶ Si q̄s forte est qui ignoret hūilitatem tuā dn̄e gloriosism: aspiciat illam corporalibus oculis in tuo stipite sancte crucis: ⁊ ibidē premeditetur eā ocu-lis sue mētis: nā tūc poterit percipere: q incōprehē-sibilis est apud quēcunq̧: ⁊ inenarrabilis humilitas tui deus.

¶ Qualiter dn̄s iesus christus fuit hu-millimus in omnibus verbis suis.

DEus cuius misericordia nunq̧ post-ponit humiliū misereri. tue humilita-ti maxime omis honor ⁊ reuerētia sit semper: q̄ tam interius q̧ exterius in te hūilitatis habuisti oēs gestus / dū tu dn̄e iesu christe fuisti conuersatione laudabili in hoc seculo cōuersatus. ¶ Sicut a bona arbore nascitur bonꝰ fructus: sic a tuo corde humili semp̄ verba dulcissima ⁊ hūillima ꝓcesserūt. ¶ Dn̄e iesu christe adeo plena fuerūt humilitate incōprehē-sibili humano intellectui oīa tua verba: vt nullum si-gnū alicuius arrogātie potuerit in tuis sermonibus nutu / gestu / vel signo aliquo notari. ¶ Pater mi-sericordie misericors deꝰ ⁊ saluator. adeo fuerūt hu-milia / placida / ⁊ sapida oīa verba tua: vt q̄s non de-beat desiderare / auscultare / reminisci / vel audire ver-ba aliqua alia: nisi tua ⁊ tuorū tātū iesu christe. ¶ Si ab ore surdi (q̄ verbo vituperat̄ maledicit̄ et blasphe-matur ab hoibus) nō procedūt v̄ba tumida: vel aspe-ra / vel sup̄ba nō est cuiq̧ admirādū: sed cū tu dn̄e ver-ba vituperātiū ⁊ deridētiū te audires / in hoc v̄borū tuorū hūilitas maxima demonstrat̄: quia ꝓpter hoc nulli deridēti vel te blasphemāti indignāter seu aspe-re respōdisti: quare de tali est q̄plurimū admirandū ¶ Nā licet iudei te subsannarēt / deriderēt / blasphe-marent / ⁊ grauiter flagellarēt. non iccirco contra eos ab ore tuo v̄ba sup̄ba inordinata siue aspera proces-serunt. neq̧ propter aliqua q̄ ipsi dicere vel facere tibi possent: vnq̧ exierūt verba tua extra metas regule ve-ritatis: neq̧ a vere humilitatis tramite deuiarunt. ¶ Pie dn̄e / hūilis ⁊ benigne. adeo fuerūt oīa verba tua plena oī hūilitate / māsuetudine / benignitate / et sanctitate: atq̧ ꝓculdubio quiuis gestꝰ: vt oēs hoies sup̄bi possint nō īmerito exēplū sumere ab eisdē qua-liter ex seipsis debēt oīa v̄ba sup̄ba / arrogātia / ⁊ aspe-ra penitꝰ extirpare: ⁊ qualiter debēt se gerere hūiliter erga suos ꝓximos ⁊ benigne. ¶ O bn̄dictū fuit os tuum dn̄e iesu christe: ⁊ oīa tua naturalia instrumēta

quibus principaliter vox formatur. quia nunq̃ nisi edificationis verbũ processit ab eis aut rationabile: nã quicquid tu dixisti/ad nostrã doctrinã ⁊ cõmodũ ꝓtulisti. ¶ Cũ ergo oĩa verba tua fuerint edificationis rationabilia/ humilia/⁊ benigna: qua fronte quis ausus est friuola et inania verba loqui: ⁊ suis verbis ostẽdere in se superbiam/arrogantiã/seu tumorẽ? ¶ Dñe deus semp iudicans equitatem: tibi oĩs laudũ actio prebeatur. quãdo superbis hominibus non sufficit posse facere superba opera in hoc mũdo: sufficiũt eis verba superba depromere ⁊ pomposos ostẽdere in se gestus: sed nõ est ita de te dño iesu christo. quia sicut tu faciendi oĩa habes posse: sic cuilibet generi humilitatis ⁊ amplius etiã q̃ noster valeat percipere intellectus sufficiũt oĩa verba tua. ¶ Dñe iesu christe sicut superbi hoĩes habent magnam iactantiã/quãdo in hoc mũdo habẽt magnũ posse/magnã reuerentiã ⁊ honorẽ/proferentes verba tumida ⁊ superba: sic econtrario dum tu eras in hoc seculo/tuam maximã potestatem hominibus ostendere noluisti: quia te a iudeis pmisisti atrociter flagellari/ eisdem respondẽs semp in tuis passionibus valde humiliter ⁊ benigne ¶ Humilia opera/⁊ verba suauia/ et benigna consueuerũt frangere indignationẽ ⁊ superbiam elatorum: sed propter benignitatem tuorũ operum et verborum dñe deus noster/nõ fuit fracta seu domita ira neq̃ indignatio iudeorum. ¶ Domine deus cuius mandatis tenemur humiliter obedire. naturale est superbo homini/quod sicut superbi ⁊ pomposi sunt omnes gestus sui: sic etiam ⁊ oĩa similiter verba sua. vnde sequitur quod ex superbis gestibus operibus siue verbis/magna sequãtur vicia atq̃ culpe. quapropter tibi placuit/vt omnes gestus tui et opera humilitati maxime subiacerent. et nulla posset in verbis tuis vllatenus superbia denotari/ad hoc vt ex ipsis sequerẽtur exempla et opera fructuosa. ¶ Verba superba remouent hominẽ a recto tramite veritatis: ⁊ ducunt eũ in viam erroris/⁊ in corporaliũ oculorũ atq̃ animi cecitatẽ: ⁊ verba etiã tumida ⁊ elata/faciũt de benigno/faceto/⁊ humili: malignũ/ꝓruptũ in sermonibus ⁊ austerũ. tu ideo voluisti vt solum ab ore tuo procederent verba humilia/suauia atq̃ blanda: vt superbos induceres ad humilitatis regulã ⁊ doctrinam. ¶ Sicut superbia acuit linguas hoĩm ad ꝓferendũ verba indignabũda/tumida ⁊ elata/⁊ ea inducit sp ad metas finaliter falsitatis: sic te totũ omni veritate et quouis verborũ genere simpliciũ/humiliũ/⁊ benignorum vera humilitas adimpleuit. ¶ Dñe deus quem tenent omnes creature in eternũ benedicere/⁊ laudare. nos timemus superbis dicere verba increpantia/aspera/atq̃ dura: ob id quia ab ipsis posset nobis euenire magnũ damnũ. sed tu propter maximã humilitatem ⁊ non ꝓpter formidinẽ vllam ductus: semp torquentibus te/⁊ flagellantibus valde benigne et humiliter respondisti. ¶ Cum verba humilia: ⁊ benigne responsiones cõsueuerint indignationem ⁊ irã hominũ mitigare/⁊ verba aspera ad magne indignationis iram hoĩes cõmouere: quãta fuit austeritas siue malicia iudeorum quã humilitas tuorũ verborũ humilium: aut tua rationalis responsio ⁊ benigna in die tue passionis nunq̃ potuit mitigare? ¶ Sicut rex/princeps/vel aliquis nobilis vir propter sui potẽtiam et nobilitatem/indignanter ⁊ superbe loquitur seruo suo/⁊ dat signũ in verbis suis quod ipse dñs est eiusdẽ: sic per oppositum ꝓpter maximã humilitatẽ/tu iudeis ⁊ oĩbus aliis gẽtibus (licet tuo dominio subderentur) vt seruulus loquebaris valde humiliter ⁊ benigne. ¶ Domine deus qui nõ nosti deficere seruis tuis. si tu ꝓpter necessitatem tuã ⁊ non alienã (sic vt ꝓtulisti) verba humilia ꝓtulisses: verba tua nõ ita (vt sunt) humilia visa essent. at quia tu ꝓpter necessitatẽ nostrã ⁊ nõ ꝓpter tuam: habere verba humilia voluisti: in hoc verba tua humillima ⁊ benignissima ostẽduntur. ¶ Si quia terrenus dñs qui subest alii terreno dño tanq̃ feudalis in dominũ recognoscit ꝓpter suas necessitates ⁊ seipsum illi humiliat eidẽ humiliter inclinãs illi dicẽs verba valde humilia ⁊ benigna: nõ est admirandũ. sed hoc est q̃ plurimũ admirandũ: quia tu qui es dñs omniũ et creator/adeo te propter nostram necessitatẽ humiliare/tuis seruulis voluisti. ¶ Dñe iesu christe: sicut tua benedicta verba fuerunt sapientiora/rationabiliora/⁊ potẽtiora q̃ verba aliqua possint esse: sic oportuit vt verba tua essent humiliora/benigniora/⁊ magis pia/q̃ aliqua alia cõparatione qualibet hinc remota. ¶ Deus ob cuius misericordiã/pctõres veniã consequentur. maior pars hominũ loquitur aliquã humiliter/aliquã vero indignanter ⁊ superbe: sed nõ fuit ita de te dño iesu christo/quia oĩa verba tua semper ⁊ continue sine vllo medio fuerunt humillima/dulcissima/suauissima/⁊ benignissima. Causa quare semper humillima fuerint oĩa verba tua/est ista: quia nunq̃ ab ore tuo fuit veritas separata/neq̃ vnq̃ a corde tuo fuit separata similiter intentio ordinata. ⁊ causa quare nos quãq̃ humiliter loquimur: ⁊ quãdoq̃ cum indignatione maxima superbe/est hec: quia semp ⁊ cõtinue in ore nostro veritas non existit: neq̃ in corde nostro intentio ordinata. ¶ Et sicut ob veritatẽ ⁊ bonã intẽtionẽ verba benigna ⁊ humilia ꝓferuntur/⁊ hoc modo ab ore tuo verba humillima processerunt: sic ob defectum veritatis ⁊ sane intentionis: a superbis ⁊ malignis/verba superba indignabũda/⁊ aspera ꝓferuntur. ¶ Deus qui propter tuam eternitatem es principium omnium atq̃ finis. sicut omnia verba tua fuerũt benedicta/humilia/⁊ benigna omnibus modis quibus verba possunt esse humilia seu benigna: sic per oppositum omnia verba mea fuerunt hactenus tumida et superba/omnibus modis quibus verba possunt esse tumida ac inflata. ¶ Gloriosissime dñe: omnino videntur michi cũcta verba mea omnimode fuisse huc

atqꝫ contraria verbis ac sermonibus tuis. quoniam
humillima et benignissima fuerūt ꝗ omnia ꝟba tua
mea autē hactenus indignabunda/rebellia/et super
ba. et oīa verba tua a tuo ore fecundissimo ꝓcesserūt:
vt exemplum benefaciendi et vicia deuitandi nobis
ostenderēt et doctrinā: et nobis proficerent ad salutē.
sed omnia verba mea fuerūt deducta in audaciā: vt
possem consequi ab hoibus inanē gloriam atqꝫ lau-
dem/et acquirere bona temporalia. ¶ Dñe iesu chri
ste. sicut verba tua fuerūt fructuosa/humillima: ob id
quia a te (qui es summū bonū et summ⁹ autor) ꝓces-
serunt: et qa illa ꝓpter necessitatem nostram et nostre
salutis commodū loquebaris: sic verba mea fuerunt
inania et sꝑba: quia a sentina fetida meorum viscerꝝ
et corrupta ingluuie diuersis viciis ꝓcesserūt. et quia
illa semꝑ ad pompā meipsi⁹ et meoꝝ stultoꝝ actuū
proferebam. ¶ Dñe de⁹ cuius sciētie nichil est occul
tum. in hoc apparet summe humillima et benignissi
ma fuisse omnia verba tua: quia omnia verba humi
lia religiosorum hoim et bonorum omniū aliorū cū
tuis possunt aliquā similitudinē vix habere: et hec ra
tio est. quia in verbis tuis humilitas tanta fuit: vt eā
nequaqꝫ hūanus potest percipere intellect⁹. ¶ Sed
vtinam illam humilitatē verborū nos qui sumus vi
lis conditionis et misere/quā noster humanus intel
lectus percipit in hoc seculo haberem⁹: quia ipa ple
narie nobis sufficeret ad salutem. ¶ Sumite ergo
cuncti mortales exemplū et doctrinam ab humilita-
te verborum nostri ꝗplurimū humillimi redempto-
ris: vt per veram hūilitatem dicere nos merito et vo
care suos filios possit deus.

¶ Qualiter iesus christus fuit humilli- mus in sua sanctissima passione.

DEi viui fili dñe iesu christe: tibi omēs
gentes gratiarū actionem agāt. quia
valde te hūilem in hoc seculo nobis
ostendisti: cū pre hūilitate maxima vo
luisti mori nec parcere tibiipsi. vnde cū
mors sit contraria vite: et tu quātū ad
deitatem vita, ꝓculdubio sis eterna: quis posset hūi-
litatem tuam maximā cogitare/cum tu humanitatē
tuam que cum eterna vita simul est vnita/morti sub
dere voluisti? ¶ Multo mors tua humilior et vilior
ideo fuit domine iesu christe: quia permisisti te inter-
fici a iudeis: qui sunt viliores homines qui possint ī
hoc seculo inueniri. ¶ Domine iesu christe: sicut ī vi-
ta tua humillimus extitisti: sic in morte tua similiter
humillimus effici voluisti: vt nos a vita tua et a mor
te exemplum vere humilitatis in hac vita fragili su-
meremus. ¶ Domine deus: qui nos ob tuam passio
nem a morte perpetua liberasti vt tua mors esset hu
militate maxīa tota plena: voluisti vt morti tue pau-
ci tuorum discipulorum et te diligentium presentes
essent/qui te plangerent vel lugerent ¶ Tue sanctis
sime passioni interfuerūt ꝗplurimi illusores/qui te
plurimis subsannationibus et opprobriis deriserunt
et ꝗplurimi interfuerunt similiter tue morti/qui de
tuis afflictionibus et vituperiis erant hilares ac io-
cundi. vnde omnia ista voluisti humiliter tolerare vt
tua mors humilior esset: et vt humilior similiter gen-
tibus videretur. ¶ Dñe iesu christe: nō fuit aliquis q
post mortem tuam/aqua vel aliquo alio liquore ab-
lueret tuum corp⁹: vel qui ipsum volueret aureis seu
sericis pannis: aut qui in morte tua ardere faceret ce
reos seu cādelas: quive cetum honorabilium homi
num faceret congregari: qui tuum videlicet corp⁹ ho
norifice sepelirēt. quo pacto igitur tua mors magis
ignominiosa humilior seu vilior esse potuisset? ¶ Si
gularis dñe: qui exaltas humiles: et superbos depri
mis ac elatos. mirabilis fuit tua hūilitas: digna om
ni reuerentia et honore. quia cum ego cogito quāra
tibi inter ceteras ignominia fuit facta: scilicet quan
do tortores qui te ad immeritū crucis suppliciū du
cebant: crucē in qua fuisti suspensus te coegerunt in
maius vituperiū baiulare: quis posset tante humili-
tatis excellētiā cogitare? ¶ Tanqꝫ flagiciosus fuisti
amarissimam mortem passus in vilissimo loco: scili
cet vbi fiebant omnes iusticie corporales: et inter du
os latrones: vt tibi vituperium fieret maius: vtqꝫ tua
maxima humilitas patefieret palam cunctis genti
bus: permisisti vt omnes discipuli tui te dimitterent
solum tanqꝫ illum de quo nemo curam gereret. quia
etiam nisi ioseph ab arimathia petisset tuum corp⁹
preciosissimum a pilato: nō fuisset aliquis qui tuum
corpus tradidisset sepulture. quis est ergo qui nō pos
sit aperte videre te fuisse ꝗplurimum humilem ī tua
passione? ¶ Dñe iesu christe ꝑ rectam oppositionem
que fuit facta de tui corporis sepultura/sepulture q
fit nostris corporib⁹ inhumādis: potest tua maxima
humilitas patā cuilibet reserari. quia cum maxima
processione cantantium clericorum: et cōgregatione
ꝗplurimorum nobilium fletibusqꝫ et gemitibus no
strorum amicorum ac lugubribus vestibus induti et
aliis solennitatibus tradimus corpora nostra eccle-
siastice sepulture: sed inhumationi tui corporis/hec
predicta omnia defuerunt. ¶ Omnis laus et benedi
ctio sit tue humilitati maxime nūc et semper: ob quā
mori viliori mortis quod possit esse genere voluisti.
quia sicut prothoplastus peccauit in paradyso terre
stri propter superbiam et inobediētiam in meliori po
mo quasi pulchriori et magis sapido quod esset ī ali-
qua arbore paradysi: sic vera humilitas fecit te mori
viliori mortis genere quod in hoc seculo possit esse.
¶ Sicut ventus validus exagitat folia arboris ad
quam partem principaliter declinat: sic domine iesu
christe tanta fuit tua humilitas in hoc mundo vt te

duci a iudeis ad quam partem maluerūt permisisti et totmodis ꝑmisisti te ab eis similiter affligi: quot placuit sue libito voluntatis. ¶ Peior mors et magis abominabilis que possit eē ea quidē est: cum q̄s proditorie interficiatur a suis / ⁊ hoc sine vlla sui culpa siue causa. vnde cum tu ita excellēs dn̄s a tuis ꝯ̄gentibus proditorie absq̄ tui culpa aut vlla causa interfectus: scilicet a iudeis: quis potest cogitare vituperium atq̄ ignominiam tue dire mortis? ¶ Dn̄e deꝰ: qui nosti cogitationes cordium ⁊ intimorū. quando aliquis rex vel princeps interficitur a suis hostibus pro defendēda sua patria in prelio: ⁊ multi suorū militum interficiuntur similiter illic cum eo: talis mors ab aliquo ignominiosa minime reputatur / quia valde mors est honorabilis mori pro iure suo / ⁊ sua patria defendēda. sed tue morti sanctissime / omnes tui discipuli abfuerunt: ita vt nullus tuorum apostolorꝫ seu discipulorum / tūc mortuus fuit tecum. nec aliq̄s illorum qui te interfecerunt: fuit tunc a te / vel a tuis discipulis interfectus. nam tu in ipso furore iudeorū fuisti solummodo mortuus ⁊ occisus: ꝓpter hoc patet ꝙ tua mors fuit humilior ⁊ magis ignominiosa q̄ꝫ aliqua alia possit esse. ¶ Domine iesu christe / cum tu sis mortuus propter nos / ⁊ magis ignominioso genere mortis q̄ꝰ vllatenus possit esse: maximā causam ⁊ occasionem dedisti nobis vt nos amore tuo i hoc seculo moriamur: et maxime cum mori pro te sit sanctior mors / gloriosior / ⁊ honorabilior q̄ꝫ sine cōparatione aliqua ab aliquo valeat excogitari. ¶ Domine iesu christe pie misericors et saluator. quanto mors seu passio tua humilior fuit: tanto potētior extitit et vberior. vnde cum mea peccata / me vilissimū fecerint ⁊ lutosum: non sum dignus vt tam dignam mortem subeam in hoc mūdo ꝙ moriar martyr corde ⁊ opere pro cultura tui diuini nominis amplianda. ¶ Domine iesu christe / qui crimina mūdi tollis. cum vera humilitas morti inclinauerit tuū corpus: vt nos eternam vitam in alio seculo haberemus: te suppliciter flexis genibꝰ oro: vt misericordia tua flectat te humillimum ad audiendum preces tui catholici populi in hoc mundo. ¶ Tue gloriosissime humilitati / omne genus laudum ⁊ benedictionum tribuat vnusquisq̄ꝫ que fecit te esse humillimū ad patiendum diuersa genera ignominie / derisionum / vituperiorum / opprobriorū / ⁊ breuiter multiplicis passionis: vt in tua morte a gentibus tua humilitas videretur: sicut in vita tua ab ipsis proculdubio fuit visa. ¶ O q̄ male assumunt exemplū de tua benedicta humilitate homines huius mundi: quia sicut ipi superbiunt in hac vita: sic in morte sua similiter sunt superbi. fere enim oēs volūt honorifice sepeliri: ⁊ ꝙ eorum cadauera in sepulcro structo ex lapidibus marmoreis recondantur. ¶ Domine iesu christe / qui propter tuam passionem voluisti nobis perpetuas nostras tollere passiones. sicut arbor fructibꝰ onerata / versus terram propter pondus nimiorꝫ fructuum inclinatur: sic propter maximam abundantiam humilitatis que est in te dn̄e deus noster / fuisti tantum humilis in hac vita donec vera humilitas (ob salutē nostram) fecit tuum corpus recondi in tumulo sub terra. ¶ Ingens animi elatio / ⁊ maxima arrogantia: faciunt diuites multos morientes diuidere ⁊ distribuere suas in hoc seculo facultates. quia habent maximam inanē gloriam ⁊ iactantiam cū in suis testamentis legata maxima continētur: ⁊ cum suarum rerum numerus maximꝰ potest esse. sed tu domine in morte tua tātam penuriam bonorum temporalium habuisti: ꝙ non oportuit te distribuere seu diuidere bona transitoria huius vite / nec oportuit te aliquod condere testamentum: licet tu potētialiter esses dn̄s rerum omnium huius mundi. ¶ Nedum ꝙ in morte tua non haberes bona temporalia de quibus posses condere testamentum: et que viuis distribueres pro tuo libito voluntatis. quinimo tu adeo fuisti pauper in hoc seculo et egenus ꝙ non potuisti habere aliquem locum determinatū vbi tuū corpus preciosissimū sepelires. Nā ioseph ab arimathia tuꝰ discipulus ipsum in suo tumulo sepeliuit. ergo quis posset existimare aliquam humilitatē que tue posset in aliquo comparari? ¶ Pie misericors ⁊ benigne. Cū vera benignitas adeo te humiliauerit ꝙ te mori fecerit viliori genere mortis ⁊ magis probroso atq̄ꝫ cōtemptibili q̄ꝰ vllatenus possit esse per ipsam veram humilitatem tuam: humillime te oro: vt me indignum seruum tuum semper conserues in tuo seruitio tibi perpetuo impendendo. ¶ Dn̄e iesu christe. sicut tua est maxima humilitas nobis nota: quia generaliter te pro nobis omnibꝰ humiliasti adeo ꝙ propter peccata nostra te morti in hoc seculo subdidisti: sic humiliter te oro vt tua humilitas tuum iuuamē faciat specialiter me sentire / ita ꝙ meorum peccatorum deposuisse me sentiam graue pondus. ¶ Ergo dn̄e misericors ⁊ saluator: postq̄ꝫ tibi placuit ꝙ in summo gradu humilitatis mors tua salutifera esset: ⁊ hoc q̄a ꝓ redemptione nostra mori in crucis patibulo voluisti dignare per tuam humilitatem gloriosissimam nos humiles seruos tuos ab insidiis diabolicis liberare. ¶ Pater omnipotēs rex eterne glorie tue humilitati maxime omnis virtus et benedictio ab omnibus agnoscatur. quia aliquis vix est humilis ꝓpter mortem quā secūdum cursum subit naturalem: sed vt tu in hoc mundo propter mortē fieres humillimus domine iesu christe: cōtra cursum mortis naturalis placuit tibi mori. ¶ Dn̄e iesu christe. sicut homines religiosi efficiuntur hūiles ꝓpter te / incessus maturos et gestus humiles exterius ⁊ interius ostendentes / ⁊ verba humilia proferentes: sic esset cōsonum rationi vt seipsos humiliarent ad subeundam mortem pro

pter te domine iesu christe:ita vt vellent mortis mar
tyrio similes esse tibi. ¶Cum secundum cursum na
turalem oporteat omnes mori. q̄a alij ꝓpter febres/
alij propter dolorem/alij propter apostema :⁊ sic na=
turaliter omnes diuersis infirmitatibus moriantur:
qualiter esse potest vt nemo conet̄ ad subeundū mor
tem ob amorem cui dn̄e/que secundū cursum nō ac=
cideret naturalem? ¶Dn̄e iesu christe/ qui propt̄ sa
lutem nostram mortē amarissimam subiisti. excellen
tia maxime humilitatis fecit te humiliari:vt triginta
denariis vendereris/⁊ q̄ esses in crucis stipite cruci=
fixus:vt in ea in loco eminenti ac contēptissimo mu=
dus ⁊ finaliter mortuus ab oībus videreris. ¶Dn̄e
iesu christe tu voluisti propter maximā hūilitatē que
erat in te:q̄ liberaretur barrabas a vinculorum com
pedibus/⁊ a morte ⁊ vt teipsum offerres morti ama
rissime plene multiplici genere passionum. vn de q̄s
posset existimare tantā humilitatē que in te fuit om=
nium creatore:quia magis tibi barrabā q̄ teipsum a
morte placuit liberare. ¶Dn̄e de⁹ tuum corpus pre
ciosissimum fuit propter maximā humilitatem ita
paratum ad patiendum genus quodlibet passionū:
sicut vas q̄d liquorem quēuis in se recipere est para=
tum:quare humilitatē tuam humiliter oro : quatin⁹
ipsa me tanq̄ vas suum dignet̄ taliter preparare: vt
sim parat⁹ humiliter domare corpus meū supbū di=
uersis passiōib⁹ ꝓpt̄ ardorē amoris maximi tui de⁹.

¶Qualiter dn̄s de⁹ humiliat se humilib⁹
propter opera sacrificiorum ⁊ oblationum.

DEus q̄ patrib⁹ nostris olim locut⁹ es
per ꝓphetas:excellētie tue hūilitatis
incōprehensibilis oīs gloria tribuat̄:
que olim victimas sanctorū patrū et
prophetarū faciebat acceptabiles ti=
bi deo. nā nō erat tibi vlla necessitas
recipiendi victimas eorū:sed ꝓpter humilitatē tuā
maximā nolebas eorū sacrificia refutare/imo inten=
tionem eorum in figura victimarū/quas tibi immo
labant volūtarie admittebas. ¶Cū tu sis pater imo
summū bonū ⁊ a te bona oīa oriant̄:⁊ dominio sub=
sint tuo: immolatio nulla siue oblatio(que in hoc se
culo tibi fiat)potest tantā habere efficaciam dignita
tis/sicut ptinet ad te/q̄ es oīm vera salus. sed tu pro
pter humilitatē ⁊ benignitatē:q̄ sunt in te gratis ⁊ vo
luntarie recipis q̄cq̄d imolatur tibi ab aliquo vel of=
fertur. ¶Dn̄e de⁹ tanta est tua hūilitas:q̄ q̄s q̄ dono
modico facile tuā potest cōsequi amicitiā seu amorē
dummodo mētis affectu tibi prebeat illud. sed nō est
ita de regib⁹ vel principib⁹ hui⁹ mūdi. q̄a adeo sunt
plenimia supbia arrogātes q̄ a nemine modica reci
pere volūt dona:imo habēt in maximū opprobriū ni
si eis dona maxima tribuant̄. ¶Dn̄e deus/q̄ amore
paterno diligis seruos tuos. ꝓpter excellētiā mirabi
lis hūilitatis q̄ est in te:decima parte oīm seminū seu
fructuū es cōtentus/q̄ de terra ab hoīb⁹ colliguntur
et q̄ ipsis terrarū cultorib⁹ oīm seminū ⁊ fructuū re=
maneāt nouē ptes. vnde maxima hūilitas est hec ve
re:cū tu pte decima(q̄ est tā modica)es cōtent⁹: ⁊ no
bis adhuc non sufficiunt pre nimia auaricia residue
nouē ptes. ¶Complures hoīes sunt:q̄ qn̄ habēt ali
quā ꝓlē q̄ sui corporis nō sit cōpos:illā citius sine cō
paratione offerūt tibi deo/in religione aliqua ipsam
collocante o/q̄ eam q̄ suorū mēbrorū oīm erit cōpos
attamen tale donū seu oblationē:ꝓpter tuā benigni
tatem ⁊ hūilitatē maximā nō refutas. ¶Dn̄e deus/
intantū es humilis ⁊ benign⁹: q̄ elemosynas quas
hoīes faciūt de vilioribus q̄ habēt ⁊ minus valētib⁹
et de his quorū nullā necessitatē habēt ac indigētiā
non refutas. vnde cū tu ꝓpter tuā bonitatē merearis
q̄ meliora ⁊ magis preciosa tibi ab oībus offerātur:
quis posset existimare magnitudinem tue hūilitatis
q̄ placere ea q̄ dantib⁹ sunt inutilia/ ⁊ nō necessaria:
tibi facit ¶Dn̄e de⁹/qui humanā miseriā eleuas ad
virtutes:benedicta sit tua maxima hūilitas nūc ⁊ sp
tu propter abūdātiam hūilitatis fecisti de tua bene=
dicta hūanitate tue sacrificiū deitati. nā totā tuā hūa
nitatē(ob maximā hūilitatē) obtulisti grauib⁹ labo
rib⁹/dolorib⁹/angustiis:ac multiplici generi passio=
num:vt humanū gen⁹ perditū restaurares. ¶O mi
rabilis est dn̄e de⁹ tua ingēs hūilitas quātū ad hūa=
nitatē ⁊ quantū similiter ad deitatē. q̄a quātū ad hu
manitatem fuisti humillim⁹ in hoc q̄ ipsam grauissi
mis passionib⁹ ⁊ amarissimis tradere voluisti. quan
tum ad deitatē es humillim⁹: vt a simili ꝓbat̄ cū sci=
licet ipsam cū natura nostra hūana tibi placuit vnire
et ita quātū ad hūanitatē ⁊ deitatē simul : ꝓbat̄ ma=
xima hūilitas in te esse. ¶Sicut tua humilitas in te
omnino pfectissima inuenit̄:sic in nobis peccatis no
stris exigētibus oīs supbie ⁊ arrogātie abundātia in
uenit̄. q̄a sicut vera hūilitas cum corp⁹ preciosissimū
subiici amarissime fecit morti:sic ipsa vera supbia no=
stra corpora facit exponi diuersis laboribus ⁊ passio
nibus huius mūdi vt ab hoīb⁹ inanē gloriā cōsequi
valeamus. ¶Iesu nostra redēptio atq̄ salus. tua hu
militas fecit te effundere totū tuū sanguinē a tuo cor
pore p̄cioso: vt ab eo sumerent oēs vitā q̄ mortui fue
rant p peccatū:⁊ supbia ꝓhibet diuitib⁹ aliq̄bus hu
ius mūdi vt etiā vix aquā sitētib⁹ velint dare ¶Ve
ra etiā humilitas fecit te offerre sacrificiū de tuo cor
pore benedicto:vt esset ver⁹ hūani generis panis vi
te. ⁊ indignatio supbie ⁊ cōtēptus ꝓhibet diuitibus
materialē pauperib⁹ dare panē. ¶ Sicut virt⁹ hūili
tatis fecit te diuersis passionib⁹ cruciari:⁊ te finaliter
nichilomin⁹ mori:sic vicium supbie nō pmittit suos
possessores aliquaten⁹ sustinere erūnas vel afflictio
nes carnis:sed facit eos mori sequendo inanē gloriā
hui⁹ mūdi. ¶Sig̃atis dn̄e q̄ tuis deesse nūq̄ nosti
maxima hūilitas fecit te ꝯtēnere reuerētias hui⁹ scl̄i

et honores ⁊ carnalē qualibet voluptatem. sed vera su-
perbia facit nos venari ⁊ seq̄ hui⁹ mūdi ianes reuerē-
tias ⁊ honores / ⁊ fallacia desideria hui⁹ vite ¶ Dn̄e
iesu christe. sicut vera humilitas fecit te subdere tuos
quinq; sensus corporales tuis quinq; spūtualibus:
sic maxia superbia captiuat et submittit nostros quī-
q; sensus spūtuales nostris quinq; sensibus corpo-
ralibus. et sic vie rationis seu veritatis (submissis spi-
ritualibus sensibus ipsis corporalibus) minime ad-
heremus. ¶ Quia humilitas hūiliauit tuos sensus
corporales domine iesu christe: ideo dū vixisti in hoc
mūdo / et etiam in morte tua fuisti contemptus / irri-
sus / vituperatus / ⁊ te multiplici passionū generi sub-
didisti / et ab hac vita finaliter transmigrasti. sed in-
gens superbia in nobis: totum contrariū operatur.
¶ Dn̄e deus nostre salutis refugiū singulare. adeo
fuit humilis tua humanitas quam sumpsisti: vt pro-
pter multitudinē maxime humilitatis velis propter
sanctitatem ⁊ verborū efficaciam / q̄ panis materia-
lis hostie sacrate efficiatur proculdubio vera caro / et
vinū sanctificatum efficiatur verus sanguis. ¶ Do-
mine iesu christe / ꝓpter maximā humilitatem que
est in te: predictū tuū corpus sanctificatum / et tuū
sanguinē preciosum / permittis a multis recipi vicio-
sis ⁊ indignis: qui ipsum corpus et sanguinem sibi
in perpetuam recipiunt mortem. ¶ Fuit / est ne / vel
erit aliqua humilitas: que cum hac tua valeat cōpa-
rari: scilicet q̄ panis materialis ⁊ vinū propter verbo-
rum sanctam efficaciā: efficiatur humanitas tua san-
cta / que cū deitate tua gloriosissima est vnita in vni-
tate ꝑsone / et vt tuū corpus ita preciosum ab homie
peccatis varijs irretito / penitus et indigno / se ꝑmit-
tit tractari et manducari. ¶ Domine iesu christe / mi-
sericors et saluator. propter maximā humilitatē que
est in te: vis q̄ tuū corpus gloriosissimū et tuus san-
guis sint vnicuiq; digne recipienti in hoc seculo ad
salutem. ¶ Tāta est humilitas in te domie iesu chri-
ste: q̄ quātūcunq; quis facinorosus peccator extite-
tit in hoc mundo (dūmodo bene per veram peniten-
tiā ab omnibus suis vicijs sit mundatus) tu ab eo
tuū corpus preciosissimū recipi licite ordinasti / que
licentia necessitatē ingerit cuicūq;. ¶ Tanta est etiā
humilitas et benignitas tui corporis gloriosi / q̄ vi-
deri vult sub speciebus sensibilibus / tam a peccatori-
bus q̄ȝ a iustis: vt visitet (qđ maximū est) in suis cor-
poralibus infirmitatibus peccatores / vt eos purifi-
ceta peccatis / eis post purificationem tribuens glo-
riam sine fine. ¶ Dn̄e deus / qui das nobis liberū ar-
bitriū ad viuendum. propter maximā humilitatem
ꝑmittis quotidie huc et illuc deferri a vicioso et faci-
noroso homine tuū corpus / et ꝑmittis ipsum transi-
re ⁊ deferri ꝑ vias et vicos imundos et fetidos / ⁊ qđ
maius est ipsum diuersis peccatoribus presentari: q̄
ipsius presentia non sunt digni. ¶ Domine iesu chri-
ste. tanta cecitas obtenebrat visum mentis nostre: q̄
nullus nostrū (ob quādam pessimā consuetudinem
que est inter nos / vacandi in nostris negocijs) sequitur
tuū corpus quando videmus ipsum transferri ꝑ me-
diū platearū. nam plus vult vacare suis terrenis ne-
gocijs quisq; nostrū: q̄ȝ sequi te dominū deū nostrū.
¶ Vera humilitas que est in te pater misericors ⁊ be-
nigne: vult q̄ tuū corpus sanctificatū carnis non ha-
beat figurā nec saporem / licet sit proculdubio vera ca-
ro. vnde in hoc q̄ȝplurimū se hūiliat tuū corpus: cū
in figura hūana: que est nobilior ⁊ dignior q̄ȝ figura
panis ⁊ vini / hominibus non apparet. ¶ Fili dei / q̄
ꝓ peccatis nr̄is vera hostia effici voluisti. sicut fidelis
seruus suo bono dn̄o oib⁹ modis hūilitatis hūilis
debet ēē: sic tuū corp⁹ ꝓciosissimū humiliauit se oib⁹
modis humilitatis tue sctissime deitati. ¶ Dn̄e iesu
christe sicut tu ꝓpt̄ excellentiā maxime hūilitatis to-
tam tuam humanitatē deitati in hoc seculo imolasti:
sic nos habere tantā humilitatem in nostris cordib⁹
et corporibus deberemus: vt ipsam imolaremus et
offerremus honori et laudi tui nominis gloriosi.
¶ Offeramus ergo nosmetipsos sine omissione ali-
qua tibi christo: vt ꝓpter nostrā oblationem mereri
gratiā tue beatitudis valeam⁹. ⁊ qđ mirū / si tu ob ne-
cessitatē nostre salutis obtulerim⁹ nosmetipsos: q̄a
tu ꝓpter necessitatē nō quidē tuā sed nostrā speciali-
ter: te morti amarissime obtulisti. ¶ Domie deus / q̄
ꝓpt̄ humilitatē maximā voluisti effici verus homo.
sicut oīs laus ⁊ gloria debet ꝓpter humilitatis excel-
lentiam tibi dari: sic ego merito debeo cuiuslibet ge-
neris superbie et arrogantie reprehendi. quia coram
figura salutifere tue crucis / que tuā humilitatem in-
comprehēsibilē representat quā tūc habuisti quādo
de tuo corpore precioso fecisti oblationē ⁊ victimam
holocausti: demoni imolaui ⁊ obtuli meipsum sepi-
us per peccatum. ¶ Caueamus ergo nobis: ne dein-
ceps de nobisipsis victimā seu oblationem demoni
faciam⁹. nam semꝑ nosipsos demoni imolam⁹: quā-
docūq; tuorū mandatorū efficimur trāsgressores / labē-
tes in illicita ꝑ peccata. ¶ Dn̄e de⁹ cū tu sis humili-
tatis genere quolibet omnino plenus: ⁊ nos suꝑbis /
indignatione / et arrogantia simus pleni: te supplicit̄
oramus: vt tantā humilitatem ꝑ tuā misericordiam
nobis prestes: vt quouis superbie genere a nobis ꝓ-
cul pulso valeamus die ⁊ nocte omne genus laudis
et glorie tribuere tibi deo.

¶ Qualiter dn̄s noster iesus christus humili-
at se hominib⁹ ꝓpter orationem.

DEus q̄ ꝓpt̄ tui ꝑfectionē / in te nō reci-
pis pl⁹ vel minus: tua sanctissima sit
hūilitas bn̄dicta. quia tibi placet hu-
miliare te oibus q̄ ꝑ pⁱmū motū in
hoc seculo te orant. nō est enim ratio
nabste neq; dignū / vt tu sis humilis

erga eos/vel exaudias preces eo℞ q̄ tibi per secūdū
motum in hoc seculo preces fundunt. ¶ Presta mi
chi tantam gratiā misericors domine orbis rector:
vt quandocūq̧ ego fudero tibi preces/ eas semp̄ in-
fundam per primū motum/ nunq̄ȝ a veritatis recto
tramite deuiantē: vt tu ad exaudiendū orationes me
as tibi fusas/humilies temetipsum/ ⁊ presta michi p̄
tuam misericordiam: gratiā similiter qua cognoscā:
quo motu effundam tibi altissimo preces meas.

¶ Fac me domine indignū seruulū tuū semp̄ in om
nibus meis orationibus/tuam excellentissimā boni
tatem/et meam fragilitatem maximā ⁊ miseriā cogi
tare: ⁊ ꝙ penes me in ipsis oratiōibus semp̄ vera in
tentio habeatur: ita ꝙ propter preterita mala lugeā
proponens non cōmittere vnq̄ȝ ea: sed vt debite pro
illis satisfaciam. ¶ Domine deus/totius boni perfe
ctio singularis. omnibus illis qui te orant prima in-
tentione (que veritatis semp̄ permanet respectiua)
es humillimus/benignissimus ⁊ suauis/petitiones
suas omnes exaudiens. q̄ȝ felices sunt ergo omnes
illi: quos in omnibus suis operibus intentio vera
ducit. ¶ Domine iesu christe. homines superbi no-
lunt se humiliare precibus egeno℞: sed tu dn̄e adeo
es humilis et benignus/ ꝙ teipsum placet humilia-
re precibus diuitum/pauperū/ ⁊ honorabiliū in hoc
seculo contentorū. et omnibus eis satisfacis in cun-
ctis suis petitionibus prout eorū merita exigunt.

¶ Superbi homines qui principatum et dominiū
obtinent in hoc mundo: nisi quis eos verbis humil
limis et honorabilibus deprecetur non dignantur
suis petentibus respondere. sed non est ita de te do-
mine iesu christe: quia tu non curas de ornatu verbo
rum te deprecantiū: sed solum intentioni respondes
cuiuslibet ⁊ proposito sue mentis/ quorum precum
es humillimus exauditor/dum ordinata intentione
tibi dn̄o effundantur. ¶ Domine deus/semp̄ omnia
iuste iudicans ab eterno. sicut sup̄bi homines hab. t
elationem maximā in suis operibus atq̧ factis: sic
in suis orationibus modum sibi retinent elatū. quia
quando tibi fundunt preces: quadā elatione seu su-
perbia animi eas fundunt/petentes a te transitorias
voluptates ⁊ inanē gloriam et reuerentiā huius mū
di. vnde quia elatione animi te adorant/et illicita a
te petunt: non est rationabile ꝙ tu qui es humilis et
benignus/sis suarum precū (in quibus est superbia
et arrogantia) exauditor. ¶ Quando superbi homi-
nes te orant: nō habent suū animū ad te deū/ nec ad
ea quidem que a te petunt: sed conquerūtur tibi gra
uiter de iniurijs quas ipsi pauperibus et miseris ir-
rogarunt. at de pauperibus humilibus non est ita:
quia semp̄ ad tuam bonitatē et ad suam fragilitatē
et miseriam (dū te dominū orant) tenent suū animū
atq̧ mentem. ⁊ de illicitis que perpetrant cōtra suos p̄
ximos se accusant: cōfitentes propter hoc se esse val-
de culpabiles tibi deo/ et ideo placet tibi pauperes
humiles in suis oratiōibus exaudire: ⁊ ꝙ superbi di
uites vacui sua spe remaneant ⁊ inanes. ¶ Dn̄e om
nipotēs et saluator deus. dignū est ꝙ nolis sup̄bos
in suis orationibus exaudire. quia ipsi vnū verbo p̄
ferunt/ ⁊ aliud suo cogitant animo. ¶ Domine iesu
christe misericors et benigne. non est cōueniens ra-
tiōi ꝙ propter orationē seu preces suas superbus ho
mo ascendat: imo est rationabile vt descendat. vn-
de cum ego peccatis meis exigentibus/ sim super-
bus: nunq̄ȝ orationes mee facient ascendere me sur
sum/donec penitus expulerim superbiam a meipso:
et veram humilitatem acquisierim in hoc mundo.

¶ Si volumus igitur ꝙ exaudiantur/ et efficaciam
obtineant preces nostre: abijciamus a nobisipsis in
hoc seculo superbie q̄buis genus ⁊ humilitati/ ⁊ ce-
teris virtutibus hereamus. nam solū eas preces que
humiliter tibi fiunt: exaudis pater clementie/qui in-
tima cordis nosti. ¶ Dignare dn̄e per tuam humilē
pietatē ad me (licet indignū) descendere seruū tuū:
benignitate humilitatis me adimplens. postq̄ȝ im-
pedit mea superbia ad te ascendere preces meas. nā
nunc cognosco ꝙ ideo preces mee non fuerunt ha-
ctenus exaudite: quia tibi semp̄ cum superbia ⁊ ela-
tione animi eas fudi. ¶ Deus qui iuste petentibus
non denegas vota sua. tāta est tua humilitas/ ⁊ om
nibus sic benigna: ꝙ quēlibet ad te cōuersum nō de-
seris neq̧ refutas/imo eum suscipis ⁊ admittis/quā
tūcunq̧ etiam extiterit viciosus. ¶ Domine deus.
non est mons aliquis in cuius verticem si quis ascē
dere velit: qui humiliet se et descendat ad eū qui ascē
dere vult in ipsum. imo oportet per se sine mōtis au
xilio ascendere ascensorem. sed tu pater omnipotēs
qui es summus super omnes mōtes: adeo humilis es
et benignus/ꝙ statim descendis ad illos/qui te hu-
militer et deuote inuocant in hoc mundo/et oratio-
nes statim similiter suscipis eorum. ¶ Quis posset
dn̄e tuam humilitatem maximā cogitare seu beni-
gnitatem tue clementie? qui ita de facili preces no-
stras iuste factas suscipis et exaudis. nam tu iustus
preces nostras facilius ⁊ citi⁹ exaudisti: q̄ȝ a nostris
labijs proferantur/et in nostris cogitationibus fiūt-
antur. ¶ Deus qui confers nostris necessitatibus au
xiliū salutare. superbi homines qui pro inani gloria
ad ostendēdū se gentibus te simulāt in ecclesia ado-
rare: penas et dolores sibiipsis multiplicant in infer
no. quia falsa intentione/te in cōspectu alio℞ depre
cantur. ¶ Dn̄e iesu christe: sicut tu es humillimus/
quia te humilias orationibus peccatorū/ qui deuo-
te et humiliter te adorant: sic illi sunt superbi q̄ȝ pluri
mū et elati/qui credūt ꝙ te debeas hūiliare suis pre
cibus superbis. ¶ Clementissime domīe/et huma-
ni generis recreator. sicut superbia et ignorantia de
cipiunt superbos homines fundendo tibi orationes

illicitas et iniustas: sic humiles conantur audacter fundere tibi preces/ꝛ cõfidere in tua humilitate maxima/corde humilibus deficere nescienti/recolentes excellẽtiã tue hũilitatis benignissime/quã tua crux salutifera representat. ¶Domine deus misericors ꝛ saluator. tue potentissime humilitati omnis honor ꝛ reuerẽna sit semꝑ/que iustarum precũ omniũ est benignissima exauditrix. ¶Domie iesu christe cum tua sancta humanitas adorabat in hoc seculo summũ patrẽ:tuũ os loquebatur illud quod tuus anim⁹ cogitabat. et propter maximã deuotionẽ tui animi: tui oculi lachrimis fluebant/qui cum suspirijs et gemitibus crimina nostra flebant. ¶Jesu fili omnipotẽtis patris ingeniti et eterni. postꝗ̃ tuus benedictus animus se humiliauit ad meditãdũ orationes saluberrimas atq̃ iustas/et tuũ os ad proferẽdũ verba humillima atq̃ pia/ꝛ tui oculi (ob feruorẽ maximũ cõtemplationis) ad excitandũ lachrimas a visceribus tui cordis: ego indignus tuus famulus/ te humiliter precor/vt digneris humiliare aures tuas ad exaudiendũ preces meas: quas quotidie tibi fundero. ¶Dñe deus/qui humiles seruos tuos facis participes tui regni. quãdo tuam deitatẽ tua sancta humanitas orabat: non eã orabat ꝓpter aliqͦd crimen siue necessitatẽ/que esset i te dñe iesu christe. sed quãdo ego peccator fragilis te ꝑcor ꝛ adoro: plus i meis necessitatibus teneo mentẽ meam/ꝗ̃ in honorib⁹ tibi vel laudibus impẽdendis: ꝛ ꝓpter hoc nõ est mea oratio ordinata: nec ex ꝯsequẽti exaudibilis. ¶Ois oratio que plus necessitatem respicit deprecantis/ꝗ̃ laudes vel honorem tui dñi gloriosi: digna nõ est vt a te exaudiatur. vnde vt exaudias deinceps domine preces meas te humiliter precor ꝛ deuote/vt des michi gratiam ꝙ semꝑ decetero quascũq̃ orationes tibi fundam: sit primitus tota mea intentio in laudibus tibi et honoribus exhibendis. ¶Nunq̃ ego in meis orationibus/debeo in hoc seculo petere a te reuerentiã vel honorem. quia ego sum ita vilis status et misere conditiõis: vt neq̃ in hoc seculo nec i alio merear habere vllam reuerẽtiam neq̃ decus. ¶Gloriosissime domine: cui solum omnis reuerentia debet dari: magis reuerenter et honorifice funduntur preces regibus/ducibus/ et alijs magnatibus hui⁹ mundi/ꝗ̃ tibi cuius dominio cuncta subsunt. sed valde ratio exigit a quocunq̃ et deberet hodie ab omnibus sic obseruari: vt verbis humilitatis tibi precipue tueq̃ diuinitati funderẽtur preces. ¶Tanta est fragilitas nostre ignorãtie ꝛ nostre etiã cecitatis: ꝙ maiores ꝛ efficaciores fundimus tibi preces/pro bonis nobis temporalibus conferendis: ꝗ̃ pro bonis/ que nobis preteritis temporibus contulisti. Unde nos sumus in culpa: quare non te humilias ad conferendum nobis omne illud qͦd petimus a te deo. ¶Quicunq̃ in suis orationibus/ ad te solũ vult tenere suũ animũ atq̃ mentẽ/ita ꝙ nichil aliud (dũ te orauerit) meditetur: conetur per se in oĩbus suis precibus inquirere nouũ orandi modũ/ꝛ nouã ꝓlationẽ verborum humiliũ et piorũ. et hoc modo poterit meli⁹ coercere mentem suam: vt te solũ cõtinue in omnibus suis orationibus contempletur: ꝗ̃ si esset in eadem oratione/continue ꝑseuerans. quia quando ꝗs continuat eandem orationem longo tempore/vt prescriptam illam os profert/sed cor cogitat aliud / qͦd ab oratione huiusmodi multũ differt. ¶Domine deus: via ꝛ indiciũ veritatis. quicũq̃ vult vt te conuertas ad exaudiendũ humiles suas preces: caueat ne te superbis sermõibus adoret/aut de his que perpetrauit illicite se excuset/imo se culpabilẽ totaliter reddat tibi/ et ꝙ illud in memoria et mente habeat de quo verbotenus te orat. ¶Superbi homies in suis orationibus talia a te petunt/volẽtes ꝙ ea ducas secundũ eorũ libitũ penitus ad effectum: que ipsi amore tuo (si possent ea facere) minime facerent. superbi etiam homines totum suũ tempus expendunt in ꝓsequendo transitorias huius seculi voluptates: non reseruantes sibi fere horam minimã/ qua valeant te benedicere et laudare. quare pater clementie secũdũ hoc si teipsum non velis inclinare ad exaudiendum in hoc seculo suas preces: non est vllo pacto admirãdum. ¶Deprecemur ergo semper deum verbis humilibus/et corde simul humili et cõtrito: vt ipse semper exaudiat preces nostras/nam nõ nouit exaudire nisi preces iustas deus.

¶Incipit vicesima distinctio/in qua tractatur de maxima misericordia diuina.

¶Qualiter dominus deus est misericors ratione sue maxime bonitatis.

DEus qui expectas conuersionẽ peccatorum/ vt misericordiã consequi a te possint: tue incomprehensibili misericordie omne genus laudũ ab omnibus tribuatur. quia ratione sũme bonitatis/que est ab eterno in te domine deus noster: sequitur ꝙ in te sit equeua perfectio misericordie. ¶Cũ misericordia sit in se virtus valde excellẽs/nobilis/atq̃ bona/ ꝛ tu dñe deus sis sũma bõitas/defectũ i te nullũ patiẽs: oportet necessario vt mĩsericordia tua sit iestiabili bonitate. q̃a absq̃ mĩsericordia nõ posset ꝑfecta cẽ tua maxĩa bonitas ¶Dñe de⁹/tua sit maxima misericordia bñdicta. q̃a rõne tue mĩsericordie habet tot⁹ boni tua incõprehẽsibilis bonitas ꝯplemẽtũ. ꝛ rõne tue incõprehẽsibilis bonitatis: i te mĩsericordia est ꝑfecta. ¶Magnitudo ꝛ dñiũ tibi soli dño: q̃ es ĩfinite bonitatis cognoscat

quia (q̄ꝺ absit) nisi misericordia in te esset: necessario defectū tua bonitas pateretur: nam abesset ipsi misericordia. vnde cum tua bonitas sit infinita: oportet necessario ꝙ ipsa misericordia non sit priuata: sed totaliter sit in ea. ¶ Dn̄e deꝰ virtutū. sicut est tua gloriosissima bonitas infinita: sic oportet eē tuā maximam misericordiā infinitā. vnde quia est tua misericordia infinita: ideo ꝓbat̄ infinitā esse beatoꝝ gloriā paradysi. Vnanimiter ⁊ simul deuotiōne cordis et libera voluntate: debemus facere tue benedicte misericordie q̄ꝺuis genus reuerētie ⁊ honoris. nam quia ipsa est cōprehēsiōis infinite: est eterna ⁊ inestimabilis et incōprehēsibilis gloria paradysi. ¶ Rex regū deus cūcta ꝓuidēs ab etn̄o. quia meret̄ tua bonitas eē nota: ideo tua maxima misericordia humanū homibꝰ dedit eē: vt cognoscāt ac ex cōsequēn laudēt ⁊ glorificēt tuā admirabilē bonitatē. ¶ Vnde tua sit s̄ſima bonitas benedicta. q̄a digna est vt cognoscat̄ ab omnibus et laudet̄. nā ob istā dignitatē q̄ ipsi debet̄: est beatitudo celestis patrie humano generi tributa/ in hoc ꝙ sit ei gratis ⁊ misericordia vt illam beatitudinem possideat sine fine: in qua cognoscat tuā bonitatem maximā ⁊ eam glorificet atq̃ laudet. ¶ Domine deus/ sicut exigit tua bonitas vt sit in ea omnipotentia/ omnis iusticia/ omnis largitas/ ⁊ breuiter q̄uis virtus: sic ꝓpter sui nobilitatē ⁊ excellentiā exigit virtus misericordie/ ꝙ (similiter vt virtutes alie) sit ī tua incōprehēsibili bonitate. ¶ Deus qui propter tuam misericordiā succurris orphanis ⁊ pupillis: sicut tua diuina substantia/ est tua potentia/ tua prescīētia/ tua iusticia/ atq̃ ita de aliis virtutibꝰ: sic tua diuina substantia similiter est tua misericordia. ¶ Si oēs virtutes id est attributa que nunc sunt in te: non essent vt nūc sunt pater misericordie in te omnes/ et ꝙ nō perfecta quelibet in te esset: tua substantia perfecta non esset. vnde sicut ꝑfectionem tuā predicta ostēdūt: ita et misericordia. ¶ Vnde propter hoc oportet ꝙ tua misericordia essentialiter/ et non accidētaliter insit tibi. nam si tua misericordia accidentaliter in te esset/ sicut accidentaliter est in nobis: non esset virtutū cōsūmatio ꝑfectissima ī te deꝰ. ¶ Celestis dn̄e clemēs humilis/ et benigne. adeo est maxima tua misericordia/ nobilis et excellens: ꝙ ego non sum dignus vt a te eā petam. quia sum vilis/ fragilis/ culpabilis/ ⁊ totus vndiq̃ criminibus inuolutus: sed te dn̄e/ tuāq̃ innumerabilem bonitatē ⁊ tuā virtutū ꝑfectionē decet: vt tua misericordia erga me dilatet̄ miserū huius mūdi voluptatibus excecatū. ¶ Principalis causa quare ego dn̄e te oro vt digneris mee miserie misereri/ est ista: vt ꝑpetuo glorificare valeam ⁊ benedicere te dn̄m deū nostrū. quia humana quelibet creatura debet ad saluationē ideo specialiter anhelare: vt possit esse de illorum numero specialiter qui non cessant tuam benedicere bonitatem. ¶ Misericors dn̄e ⁊ benigne. ego humiliter te orans/ misericordiā a te peto vt te in eternū benedicere valeā ⁊ laudare/ nec eā ob meā necessitatē a te vllatenus audeo postulare. quare dn̄e non videt̄ vt michi intentione huiusmodi premunito: illā sic postulanti valeas denegare. ¶ Dn̄e deus/ cuius ꝑfectioni nullū penitus deficit virtutis officiū. ego humilis seruus tuus/ ⁊ subditus seruus tuis/ tuam benignissimā misericordiā suppliciter ꝓcor: vt predictū munus gratie omniū precipuū michi concedas/ donec plenarie in omnibꝰ bonis operibus/ mea fuerit intentio ordinata. ¶ Cū tu dn̄e deꝰ in tua eēntia et ī omnibꝰ tuis opibꝰ sis ꝑfectus/ ⁊ sis omnino tua bn̄dicta misericordia plenus: et oīa tua opera sint similiter illa plena: te misericorditer precor ⁊ deuote/ ꝙ gratia plena misericordia/ meā intentionē illumines tenebrosam: sic vt non versetur nisi circa meritoria in hoc mundo. ¶ Pater celestis deus cū tu sis misericordia ita plenus: ꝙ plus de ipsa hominibus potes dare ⁊ aliis creaturis/ q̄ꝫ recipere ipse possint: valde videtur esse ꝯgruū rationi: vt multam misericordiā facias plebi tue: postq̄ꝫ ipsius est copia tanta. ¶ Deus qui es verus remunerator nostrorū opeꝝ ⁊ meritoꝝ. sicut tu humano generi maximam misericordiā ostendisti/ ꝓpter beneficia donoꝝ innumerabiliū/ que ei in hoc seculo contulisti: sic eidē ostēdis tuā misericordiā maximā ꝓpter culparū multitudinem: quas ei remittere tibi placet. Vnde domine misericorditer te oro: vt sicut michi fuisti misericors ꝓpter dona inumerabilia michi data: sic sis michi misericors/ remittendo michi multitudinē meoꝝ facinorū ⁊ culparū. ¶ Pater celestis deus. sicut radii solares non inquināt̄ur in locis sordidis seu lutosis: sic (licet ego ꝓpter peccata sim fedus et sordidus coram te dn̄o deo meo) non ꝓpterea si tua ingēs misericordia veniā michi prestiterit peccatori/ erit ī aliquo inquinata. imo ab omnibus meis inquinamentis ⁊ sordibus me mūdabit. ¶ Dn̄e deus: placeat tibi ꝑ tuam piissimā misericordiā ꝙ sicut super bonos et malos solares radii oriunt̄: sic super me tua benigna misericordia oriatur. licet sim vndiq̃ crimiosus et indignus vt tanta michi gratia fiat. ¶ Deus qui humiles corde beas. sicut maximus caminus nō potest extingui cum aque modico/ seu cōsumi: sic meorū criminū multitudo/ ꝓpter suam magnitudinē/ deleri nō poterit nec cōsumi: nisi velit vltra q̄ꝫ ꝓmeruerim mei misereri tua bonitas. ¶ Si quis oppressus calore nimio/ desiderat suo calori ꝑ vmbram aliquod remediū adhiberi. sic ego in peccatorū operibus nimiū calefactus: affecto obūbrari q̄ꝫ plurimū sub tue stipite sancte crucis/ que est fructuosa operibus misericordie et frondosa: sine qua morbo caloris meorū grauiū peccatorū remediū minime potest dari. ¶ Pater clemētie sicut ceruus q̄ est brutū aial qn̄ sentit se venenatū letalit̄ a serpēte q̄ꝺ accidit frequēter/ habet

tantam cautelam atq; astū q̄ imediate currit ad fontem aquarū velociter ac si intellectu rationabili vteretur: vt potu aquarū possit sue venenationi remediū adhibere. quāto plus ego q̄ sum rationalis creatura debeo currere ad tuā misericordiā festinanter/ q̄ sola potest me facere mundum ꝛ imunem a criminibus. ¶Deus ob cuius misericordiā expectamus eternā requiē paradysi: si forte (qđ absit) in libro damnationis eterne me fecerūt scelera mea scribi: tuā inumerabilē misericordiā suppliciter q̄ntū possum precor/ q̄ misericordi calamo ipa dignetur de libro p̄dicto odibili me delere/ q̄ calam⁹ sit tuo p̄cioso sanguine quē fudisti ꝓ redēptiōe humani generis/ madefactus. ¶Dn̄e deus: sicut nauis diuersis ventoꝝ flatib⁹ agitata/ exposita magnis periculis maris: habet totam spem suā in portus alicuius refugio salutari. sic ego qui in hoc seculo piclitor/ ꝓpt̄ opa peccatoꝝ: solū cōfido in tue misericordie refugio singulari/ que est michi p̄ oībus alijs portus/ in ea cōfidētibus salutaris. ¶Pater pijssime de⁹. dignare michi (licet īdigno) cōcedere seruo tuo/ q̄ sicut piscis natās in equore totus in ipsi⁹ ābitu ꝯtinet: sic ego tot⁹ inuoluar/ ꝛ cōtinear in tua misericordia benedicta vt nō metuā i die illius iudiciū terribile tui deus. ¶Deus qui non derelinquis positos in necessitatib⁹ tuos seruos. sicut nullū corpus sine forma ꝛ sine subiecto accidēs nullū esse potest: sic mea salus/ sine tua īeffabili misericordia nequit esse. ¶Omnipotens deus. tua ingēs misericordia est ita pia/ humilis/ benigna/ ꝛ necessaria cunctis q; vt in ea solū nostra spes omnino tota pendeat. vnde pre omnibus debet quilibet nocte et die: tue indeficientis eē memor misericordie/ sperans de illa. quia ipsa tandē erit que eū inducet ad bona opa agenda/ ꝛ p cōsequēs ad eternam beatitudinē paradysi. ¶Omnis virtus/ gloria/ ꝛ benedictio tribuatur dn̄e deus tue misericordie laudabili nūc et semp. ꝛ benedicti sint oēs a te īmortali dn̄o ꝛ eterno: q̄ sūt de tua misericordia confidētes. ꝛ oīa ea sint similiter benedicta: que sunt causa ꝛ occasio tue misericordie cōseq̄ndē. benedicti sint etiā oēs: qui tue misericordie impendunt reuerentiā et honorē/ causa cuius benedictionē solūmodo consequentur qui benedici meruerint a te deo.

¶Qualiter dn̄s deus est misericors propter preces sibi factas.

DEus qui eoꝝ misereris hominū/ qui preces humiliter tibi fundūt. omnes debemus in magnitudine tue misericordie q̄plurimū exultare/ que a tua humanitate sanctissima quotidie oratur/ que ꝓ nobis peccatoribus humiliter intercedit. vnde cum tua humanitas tuā diuinā naturā ꝓ salute humani generis depcet/ representās eidē oēs labores/ ꝛ angustias ꝛ mortē amarissimam quā ꝓ ipo hūano genere in hoc seculo fuit passa: audacter possumus in tua misericordia cōfidere et sperare. ¶Dn̄e iesu christe cū tua gloriosissima genitrix celoꝝ dn̄a ꝛ regina/ ꝓ salute humani generis te orat humiliter et benigne: nōne maxia misericordia ad fauendū illi debet tua viscera cōmouere? et nōne totū humanū genus potest sperare in suis precibus cōfidenter: cū cōtinue pro eo tanq; sua aduocata/ te suū filiū depcamur? ¶Dn̄e deus. omnes ordines angelorum non cessant te pro humano genere orare: vt illius dignetis clemētissime misereri. quare non videt michi q̄ vllatenus talibus ꝛ tot precibus/ valeas veniam denegare. ¶Deus qui creasti humanā speciē vt tua eterna beatitudine frueretur: postq; omnes ꝓphete/ omnes apostoli/ oēs martyres/ oēs cōfessores omnes virgines/ ꝛ tui deniq; omnes sancti te quotidie depcantur: vt miserearis populi tui quē tuo precioso sanguine redemisti. qualit̄ apud te possent nō exaudiri sue p̄ces: cū ꝓ te tot labores/ angustias/ et dolores passi fuerunt in hoc mūdo? ¶Reddamus nosipsos igit̄ dignos sanctoꝝ precibus/ tibi misericordie pater fusis: vt dignius ꝓ nobis omibus valeant a te deo orare: vt sim⁹ simul cum eis participes possidendo tuā gloriā sine fine. ¶Dn̄e deus: postq; tu es sūme misericors et benignus: ꝛ creasti nos vt essemus tue celestis beatitudinis possessores: ꝛ vt talem possessionē acquirere valeremus: vt digneris tribuere illam nobis: tuus deuotus populus quotidie te orat penitus credo: neq; vllo modo dubito q̄n tu motus misericordia: ad indulgendū nobis eius precibus inflecteris. ¶Fortissime dn̄e mundi rector. ꝓpter hoc finaliter p̄ces quas tibi fundimus in hoc seculo/ ab hominibus tibi fiunt: vt possimus glorificare ꝛ laudare i celesti patria te dn̄m sine fine. vnde cū tales p̄ces sint valde rōnabiles atq; iuste: bene cōgruit rōni vt eos exaudias qui tales erga te in tui reuerētiā ꝛ honorē p̄ces fundūt. ¶Quādo depcās de precatū iustis p̄cib⁹ depcat̄: tūc p̄ces sunt tales/ q̄ debeāt suis meritis exaudiri. vnde postq; te iustis p̄cibus nos oram⁹: ob id scilicet q̄a te rogam⁹ vt digneris nos tue diuine eēntie sine fine facere laudatores: merent̄ p̄ces nr̄e exauditionē apud te dn̄m obtinere. ¶Dn̄e de⁹. sicut tu es solus creator noster/ redēptor ꝛ saluator: sic tu solus potes nos ab oībus malis nostris eripere: ꝛ ad laudē ꝛ gloriā tui noīs nos saluare. ¶Tuā admirabilē bonitatē recognoscat dn̄e deus q̄libet creatura: vt q̄libet con et totis suis viribus tribuere tibi laudes. nā tu vis: q̄ p̄cipue humana rationalisq; creatura/ ordiata itētiōe ꝛ deuoto corde ꝛ oculis lachrimis manātib⁹ te oret. nā decēt tuā diuinā eēntiā tales p̄ces: vt q̄ valeāt fauorē suis meritis obtinere. ¶Dn̄e iesu christe: tu pendens in stipite sancte crucis: orasti diuinam essentiam corde humili

et deuoto/ et riuo lachrimarū tuis oculis emanante/
et diuersis generibus passionū. vnde tales p̄ces fue
rūt digne nō immerito exaudiri. quare nos cōsimiles
facere deberemus/ si eas apud te dn̄m exaudiri pos-
se cupiam⁹. Quare te dn̄m suppliciter p̄camur vt in
fundas nobis taliter tue gratie largitatem: vt exem
plo (in nr̄is orationibus et p̄cibus) a te sumpto/ p̄di-
cta q̄ tuis p̄cib⁹ affuerūt/ nr̄is petitiōib⁹ assint semp
¶ Pie dn̄e/ misericors/ et benigne. cū sit ꝓpriū tue
misericordie q̄ de suis cōmissis/ peccatoribus veniā
largiaris: ego supplex seruus tuus suppliciter tue mi-
sericordie caput inclino/ vt facias me (licet indign⁹
existam) de illo beatorū numero felicium/ q̄ a tua beni
gnitate sūt misericordiā cōsecuti. ¶ Dn̄e de⁹. q̄a tu
vis et exigis/ a te peti misericordiā a quocunq3: ideo
animū sumēs eam audeo ego petere a te. quia (nisi
michi cōstaret q̄ tibi placeret vt dare veniā peccato
ribus rogareris) nequaq̄3 a te petere misericordiam
essem ausus. nam nichil debet fieri qđ sit tue ꝯtrariū
voluntati. Licet cōtinua importunitate mearū p̄cū
te orem quotidie: nō tamē te tedeat de⁹ me⁹. nā mi-
chi est valde necessariū/ q̄ die et nocte cōtinuis preci
bus te orem: vt per veram remissionem michi pecca
ta mea deleas atq3 tolles. ¶ Deus qui per tuam mi
sericordiam crimina mundi tollis. excellentie tue in
finite bonitatis interest/ vt ab ea clementer miseri-
cordiam petat quisq3/ et speret ab ea veniam conse-
qui confidenter. ergo postq̄3 ad tuam pertinet boni
tatem/ vt ab ea petat misericordiā vnusquisq3: oēs te
nemur necessario petere misericordiā a tua bonita-
te et ex ipsa sperare veniā et indulgentiā cōfidenter.
¶ Unde quia nos facimus qđ debem⁹ quādocunq3
te dn̄m suppliciter rogam⁹ vt digneris nr̄i deditoꝝ
crimib⁹ misereri. et quēlibet cōfidimus in tue miseri-
cordie bonitate: cōgruū est rōni q̄ tu miserearis nr̄i/
de oībus cōmissis nr̄is veniā p̄bens nobis. nam tibi
soli peccatoꝝ ꝯgruit misereri. ¶ Dn̄e deus cū sit tua
volūtas beneplacita q̄ quilibet misericordiā a te pe
tat: idcirco postulo eā a te/ orās te specialr̄ vt facias
misericordiā ꝯtēplatōis in hoc seculo tuis seruis: vt
contemplantes in te/ sic in tuo amore et seruitio ca-
lefiant: q̄ fidem christianam p vniuersum orbem eāt
infidelibus predicare. ¶ Deus qui illuminas cecos
corde. ille felicissimus et beatissimus merito potest di
ci: cui gratiā faciēte tantā tibi placet/ q̄ ipsum facis
in tua bonitate incōprehensibili cōtemplari. nam si
quis in tua bonitate contēplatus fuerit prout decet:
necessario eum oportet suam maliciā funditus extir
pare. ¶ Dn̄e misericors et benigne: p tuā misericor-
diam te humiliter oro/ vt digneris interponere tuam
inenarrabilem misericordiā/ inter tuā iusticiā et sce-
lera plebis tue: vt tua iusticia a bonitate tue miseri-
cordie tāq̄3 p quoddā mediū/ compescat. ¶ Dn̄e de⁹
tu debes merito et secundū exigentiā rationis/ illoꝝ
omniū misereri: qui viuentes in vera lege/ tanq̄3 fide
lissimi tue diuinitatis et humanitatis simul seruito
res in hoc seculo extiterunt. ¶ Dn̄e deus/ q̄ totū mū
dū dispositione mirabili ordinasti: flexis genib⁹ tuā
clementiā deuotissime imploro/ vt michi non impu
tes si tibi frequēter replicem preces meas/ nec me ꝓ
pter hoc habeas importunū. quia ad tuā maximam
ꝑtinet bonitatem: vt tedē a tuo populo orationes et
preces sepissime effundant. et ipsi tuo populo/ p̄ces
frequētissime tibi fundere: est necessariū vehemēter.
¶ Intantū sunt peccata nostra grauia et pre multi-
tudine infinita: q̄ nō debemus quasi cessare die nec
nocte/ tuā misericordiā cōtinue implorare vt nobis
faciat veniā de cōmissis. ¶ Pater omnipotēs sicut
in mense martij horarū diei et noctis fit equalitas/
et earū fit similiter inequalitas in eodem: sic nisi tue
benignissime misericordie nostra opa virtuti merito
rie placeat adequare/ in tantā inequalitatē peccatis
nostris exigentibus dilabemur/ q̄ ad acquirendum
tuam gloriā/ nunq̄3 poterimus adequari. ¶ Eterne
deus/ noscens omnia ab eterno: benedicta sit tua in
effabilis misericordia nūc et semp. quia sicut colūna
sustinet totā domū: sic tua misericordia in esse huma
nū sustinet totum genus. et sicut tota demus corrue
ret/ si demum subtraheret quis colūnam: sic (qđ absit)
si tu misericordiā tuam nobis subtraheres/ imedia-
te ꝓpter exigentiā delictoꝝ nostroꝝ/ tua iusticia nos
deleret. ¶ Rex glorie sancte deus. si homines diui-
tes miserentur et cōpatiuntur penurie et inopie ege
noꝝ/ quando ipsi egeni petūt adiuuari humiliter ab
eisdem: quanto plus tu qui es rerū omniū dn̄s et lar
gitor: debes nobis penitētib⁹/ in nostris necessitati-
bus subuenire/ prebens veniā et remissionē nostroꝝ
omniū peccatorū. ¶ Dn̄e deus: licet pauperes ī suis
benedictionibus in me sepe repulsam inuenerint/ ita
q̄ eis petentib⁹ amore tui elemosynas noluerim ero
gare: ꝓpter hoc noli tu misericors deus/ michi auxi-
lium tue misericordie denegare/ neq3 ꝓpterea nō ex
audire p̄ces meas. nam postq̄3 tua misericordia defi-
cere petentibus eam nescit: cōsonū est ratiōi/ vt quā
tū est ad dādū veniā/ michi nō debeas imputare: q̄
nō reddidi pauperibus id quod reddere debebā. nā
malū nūq̄3 ꝓ malo reddere debes. ¶ Deus qui sal-
uasti mūdū ꝑditum/ p tuam potentissimā passionē:
tue innumerabili misericordie sit omnis laus et bene-
dictio nūc et semp. quia tota mea spes/ tota mea con
fidentia/ et totū meū refugiū singulariter est in ea. vn
de quia in ipsa solū pendet tota salus nr̄a: te patrem
omniū potentē misericorditer oro/ vt ad talem viam
dirigas gressus meos/ et recte per eam ad tuam mi-
sericordiā valeā peruenire licet preces mee non sint
sufficiētes/ ad te dn̄m exorandū: neq3 ego sim dign⁹
te tantū dn̄m deprecari/ nec vt tu exaudias p̄ces me
as: te misericordem nichilominus suppliciter rogito:

vt tua benigna misericordia meos defect⁹ suppleat: vt maior in te clemētia ostēdat̃. ¶ Igit̃ te dñm deū corde cōtrito ꝛ humili oro: ꝙ prestes michi graciam/ vt meis meritis/ tua gratia mediāte dignus efficiar ne meis precib⁹ veniā valeas denegare: vt sine fine nō cessem glorificare ꝛ benedicere nomen gloriosissimū tui deus.

¶ Qualiter deus est misericors causa nostrarum maximarum necessitatum

Deus qui humanis necessitatib⁹ / per verum adiutoriū ꝛ medelā subuenis: tua sit maxima misericordia benedicta. quia sicut nostra fragilitas ꝛ miseria naturā et ꝓprietatē in hoc seculo nobis cōferunt: vt nos per cursum secundi motus oīa nostra opera faciam⁹: sic nobis naturam ꝛ ꝓprietatem misericordia tua cōfert qualiter in omnibus nostris operibus per primū motū ꝑgere valeamus. ¶ Dñe deus nisi tua benignissima misericordia cōpesceret nostrorū actuū voluntatē: nullus vnq̄ faceret q̄cq̄ nisi malum. quia homo per se adeo miser/ fragilis/ ꝛ inanis est/ vt nichil aliud faceret/ q̄ deficere ꝛ errare. sed tua benedicta misericordia succurrit nostre miserie: nō permittēs eā suo proprio motu duci/ ꝛ cōfert nobis naturā et proprietatē per gratiā/ ꝙ bona opa meritoriū acq̄sitius in hoc seculo faciam⁹. ¶ Pater oīpotēs ꝛ eterne. sicut peccatores ꝑpetrāt malos actus/ q̄a suā naturā fragilē sequūtur: sic iusti hoīes bonorū sunt actiui. q̄a per graciam tāgit eorū tua ingens misericordia voluntatē. ¶ De⁹ cuius ꝑfectio defectū cuiuslibet rei cōplet. sicut tu es omnipotēs ꝛ ꝑfectissimus in virtutib⁹ tuis vt cui additio nulla fieri potest: sic humanū gen⁹ est plenū viciis/ et q̄buslibet fragilitatib⁹ ꝛ miseriis submissum ꝛ deditū. ¶ Quare cū tu sis ipsa potēs ꝛ vera ꝑfectio: oportet te nostre conditionis fragilis misereri cui preest plenitudo fere oīm viciorum. ¶ Pater clemētissime de⁹: oībus modis ostēdit̃ nobis maxima misericordia in te esse. nā ꝓpter tuā infinitā bonitatē ostendit̃ nobis quia oportet ingētē misericordiam in te eē: ꝛ oportet ea vti erga nos q̄ sum⁹ subditi īnumerabiliū lapsui viciorū. ¶ De⁹ cuius virt⁹ crimina cūcta delet. causa nr̃orū viciorū lapsuū cadunt in nobis accidētia varia ꝛ diuersa / q̄ ī nobis exercēt sub cōditione valde misera ꝛ fragili suos act⁹. nā q̄a oībus nr̃a hūana natura est subdita nocumētis: ideo esurimus/ sitim⁹/ ꝛ patimur calorē ꝛ frig⁹ atq̄ idē de aliis passionib⁹ in hoc mūdo. ¶ Unde cū ꝓpt̃ nr̃as fragilitates ꝓprias/ inumerabilib⁹ sim⁹ subditi nocumētis: valde cōsonū est rationi vt tua misericordia benignissima cōditiones nr̃as miseras iuuet. q̄a sine ipsa sustinere fragilitatū hūane carnis iugū nobis īpositū: nō possem⁹. ¶ Oportet necessario vt nos misericordia tua iuuet. q̄a nisi tua nos misericordia adiuuaret: nichil est qđ posset nos de nostris fragilitatibus atq̄ miseriis eripere. nam nos nobisipis aliquo modo succurrere nō possem⁹: q̄a nos miseris ꝓpria nostra sum⁹: vbiq̄ nos amplecteris ꝛ circuis/ ꝛ nusq̄ nos vllaten⁹ derelinq̄s. ¶ De⁹ solū nostrū refugiū et spes nostra. cū oēs sim⁹ diuersis viciis irretiti. ita ꝙ iā nostrorū nō est numerus viciorꝫ/ ꝛ ꝑsecutiones patiamur diabolicas in hoc sclo īnumerabiles: oportet te solū tot ꝑiculis nobis eminētib⁹ remediū adhibere. ¶ Quare tuā piissimā misericordiā supplicit̃ oramus/ vt ipsa nō attenta trāsgressione a nobis facta tuorꝫ salubriū mādatorū: sed nature nr̃e fragilitate ꝛ miseria circūspecta: digneẽ nostre inobedientie misereri. ¶ Dñe deus/ nisi ꝓperes tuā salubrē misericordiam nobis dare oēs perim⁹ sine restauratione aliq̄ in nostris fragilitatib⁹ in hoc mūdo. vnde postq̄ tu misericors/ nos de nichilo creasti: nō placeat tibi ad īteritū ꝑpetuū nos creasse: sed ad ꝑpetuā beatitudinē gloriosam. ¶ Singularis dñe: q̄ nosti abscōdita cordis. Quicūq̄ suis peccatis exigētib⁹ te amittit: seipsum ꝛ q̄cq̄d habet amittit in suū ꝑpetuū detrimētū. vnde cū ego te sepe amiseri ꝓpt̃ huius seculi vanitates: nichil est qđ te amissum (quantū ad me) reddere michi possit: nisi tua indeficiēs misericordia reddat michi. ¶ Igit̃ cū in tua ꝑditione nichil michi ꝑdēdū remāserit (q̄a q̄ te ꝑdit/ ꝑdit ꝑ cōsequēs q̄cq̄d habet) et mea innumerabilia sint delicta: patet ꝙ absq̄ tua misericordia me iuuāte ad salutem aliquo modo nequeo releuari. ¶ Pie dñe: misericors ꝛ benigne. cū tua misericordia cūctis presit: ꝛ cūcta intra tuā misericordiā includant̃: qualiter posset esse/ ꝙ tua misericordia nos extra se eiiceret peccatores/ quos tā charo precio redemit a dyaboli potestate? ¶ Pater imēse deus. oīs gratiarū actio/ tue misericordie ineffabili tribuat̃. q̄ tuā deitatē cū natura hūana voluit coniūgere ī vnitate ꝑsone: vt nostris oppressionib⁹ ꝛ miseriis subueniret. ¶ Dñe de⁹ sicut tu de celis in terrā/ ꝑ misericordiā quā fecisti humano generi descēdisti: ꝛ sicut misericordia fecit lat⁹ tuū lancea aperiri/ ꝛ clauis manus tuas similiter atq̄ pedes trāsfigi: te hūiliter precor: ꝙ sic misericordia faciat me ascēdere ad celos: et sic michi aperiat ianuā paradysi. ¶ Patiēs dñe/ humilis ꝛ suauis. nullo indigemus nisi tua benedicta misericordia que ꝑparet nobis scalā ꝑ quā ad celos ascendere valeamus: ꝛ ꝙ nobis aperiat eterne ianuā requiei/ que est ꝓpter nostra scelera nobis clausa. placeat igit̃ tibi misericordie pater: ꝙ postq̄ nichil aliud deest nobis nisi tua misericordia q̄ deficere nūq̄ nouit: ne sim⁹ ꝓpter sui absentiā idigētes. ¶ De⁹ fons bonorū oīm ꝛ origo. sicut tua recta iustitia diminuit totā hūanā naturā in tēpore diluuij ꝛ ceteras creaturas in hoc ꝙ tota hūana species perit preter octo ꝑsonas/ q̄ fuerūt in archa noe ob tuā clemētiā conseruate: sic tua inestimabilis misericordia exaltauit et

augmẽtauit hũanã speciẽ in vtero tue beatissime ge
nitricis ꝟginis gloriose. ¶ Misericors dñe ꝛ salua=
tor. sicut ꝓpter verã misericordiã totũ sanguinẽ tui
corporis effudisti: ꝛ tuorum lachrymas oculoꝝ: sic te
supplicit̃ oro ꝙ tu misericordia facta michi intãtum
me in tuo amore calefacias in hoc mũdo / ꝙ effundã
totũ sanguinẽ mei corporis ad exaltationẽ tui noĩs
gloriosissimi ꝛ ob cõtritionẽ meorũ peccatorũ effun=
dam riuũ maximũ lachrymaꝝ ¶ Dñe deꝰ: sicut mea
crimina meũ corpus ꝛ aĩam polluerũt: sic misericor=
diã tuã hũiliter rogo vt ipsa mundificet meũ corpus
et aĩam a viciis ꝛ peccatis vt sim mũdus ꝛ accepta=
bilis tibi deo ¶ Deꝰ q̃ de nostris excessibus corrigis
nos clemẽter. sicut nauis in mari periclitãs / ꝓpt̃ flu
ctuũ maris ꝛ ventorũ validã tẽpestatẽ / timet incurre
re periculũ submergendi: sic ego mee vite cõsciꝰ quo
tidie perire timeo in maxima fragilitate ꝛ miseria / ꝓ
pter innumerabilia crimina: q̃ sunt in me ĩfelicissimo
peccatore. vnde sicut trãquillitas equoris ꝛ vẽtorũ
est naui necessaria: sic immo magis est necessaria mise
ricordia tua michi vt nõ pereã in meoꝝ multitudine
peccatorũ ¶ Saluator mũdi deus. oĩa delicta mea ꝛ
noxe nitunt̃ totis suis viribꝰ me interficere: ꝛ nõ est q̃
ab isto interitu (q̃ est ꝑpetuus) me valeat liberare: nisi
tua misericordia: que nescit corda humiliũ obliuisci.
¶ Dñe deus postq̃ꝫ oĩa mea crimina sic michi cõtra=
riantur ꝛ ĩmicant̃ totis suis viribus: ꝛ postq̃ꝫ ita vin
cor ꝛ superor ab eisdẽ: solũ oportet me habere recursũ
ad tuã misericordiã q̃ est peccatoribꝰ refugiũ singu=
lare. ꝛ nostri debes equidẽ misereri: q̃a nõ peto vt ob
causam aliã mei debeas misereri: nisi vt ꝑpetuo tuã
diuinã essentiã possim benedicere ꝛ laudare. ¶ Deꝰ
qui venie salutifere es largitor: tua misericordia fuit
inituũ mei esse. nõ nisi ipsa michi esse in hoc seculo tri
buisset: id ꝓculdubio nõ haberẽ. ergo postq̃ꝫ esse / tua
misericordia dedit michi: cõtrito corde ꝛ hũili te oro
vt ipsa michi ad acq̃rendũ celestis regni brauium sit
adiutrix. ¶ Misericors dñe ꝛ saluator. postq̃ꝫ meum
corpus ꝛ aĩa vbiq̃ꝫ ꝛ ab oibus partibus a noxis ꝛ cri
minibus circũdant̃. vbiq̃ꝫ ꝛ ex omni ꝑte est michi ne
cessaria tua misericordia in hoc mũdo. q̃a nisi me to
tum cõpleuerit ꝛ cooperuerit misericordia tui deus
ego peribo in his ꝑtibus in q̃bus michi tua miseri=
cordia erit absens. ¶ Sicut sunt q̃ꝫplures infirmi / q̃
nisi vno modo medicaminis nequeũt recipe sanita=
tem: sic ego ĩfirmitate grauissima sum detẽtus / et ne
queo sanari aliquo medicamine siue cura / nisi sanet
me tua benigna misericordia. q̃a ad sanãdũ me a vul
nera: oĩa alia medicamina eẽnt vana ¶ Deus q̃ nr̃e
salutis immemor nõ existis. natura ꝛ ratio exigũt ꝙ
tes fragiles / labiles / ꝛ ĩanes: recurrãt ad cõstantiã et
perfectionẽ eoꝝ q̃ ꝑfecta ꝛ stabilia ꝑseuerãt. vñ cum
ego sim fragilis ꝛ ĩstabilis creatura: si recurrã ad con
stantiã ꝛ salutẽ tue misericordie / nõ est in aliquo ad=
mirandũ. ¶ Hoc q̃d est magis in hoc seculo admirã
dum est ꝙ aliq̃s ĩ hac vita valeat reperiri q̃ ita cõfidẽ
ter ad tuã misericordiam nõ recurrat / ac si statĩ crede
ret ab oibus suis necessitatibꝰ liberari. cũ tua miseri
cordia in ea speranti defecerit nũq̃ꝫ alicui. ¶ Dñe deꝰ
sicut sunt q̃ꝫplures hoĩes in hoc mũdo / q̃ mouentur
ad pietatẽ ꝛ misericordiã erga pauperes et oppssos:
sic te hũiliter precor ꝛ deuote / vt (q̃m me vides adeo
inopẽ ꝟtutũ / ꝛ ita peccatis ꝛ viciis oneratũ) mea ne=
cessitas ad miserẽdũ mei te moueat ꝛ ĩducat: vt vna
cum sanctorum turmis in regno celorum te glorifica
re ꝛ benedicere possim deum.

¶ Qualiter deus est misericors oibus
illis: qui confidunt in sua misericordia.

Deus q̃ facis gaudere eterna beatitu=
dine / in tua misericordia cõfidẽtes. si
cut oĩs laus ꝛ gl'ia attribui debet tibi
ꝓpter tuã maximã bonitatẽ: sic simi=
liter debet tibi attribui ex eo / quia tu
misereris oĩm eorũ q̃ sunt in tua ĩdefi
cienti misericordia cõfidentes ¶ Dñe deus sicut tu
appropriasti ꝓprietates vt sint modo hũano ratione
quarũ secũdũ naturalem cursum (vt ĩ pluribus) me
oporteat incedere: sic appropriasti michi ꝓprie vt cõ
fidam in tua misericordia bñdicta / desperatiõe qua=
libet ꝓcul a me pulsa. ¶ Vera spes nr̃e confidentie
sancte deꝰ. sicut tibi est ꝓpriũ misericordiã in te esse /
et hoc ꝓpter ꝑfectionẽ virtutũ quã oportet necessa=
rio in te esse: sic est nobis quodãmodo ꝓpriũ in tua
misericordia cõfidere nũc ꝛ semꝑ. q̃a hoc de necessa=
rio nr̃e necessitates maxime exigũt ꝛ req̃rũt. ¶ Deꝰ
qui oĩa necessaria hũano generi ĩpartiris. nullo mo=
do ad ꝑtẽ aliquã possum meũ voluere cogitatum: ꝙ
viam vel modũ aliquẽ valeam ĩuenire vbi nõ tua in
effabilis misericordia extẽdat̃ oibus illis q̃ sunt ĩ ea
speverissima cõfidẽtes ¶ Creator mũdi deus nichil
in toto seculo est creatũ: in quo tua benignissima mi
sericordia nõ cõsistat. nã nisi tua misericordia oibus
esset p̃sens / oĩa absq̃ꝫ dubio deperirẽt. sed q̃a tua ĩde=
ficiẽs misericordia est in oibꝰ ꝛ ꝯsistit / in cũctis meis
necessitatibꝰ misericordiã ꝛ veniã a te peto. ¶ Cum
igit̃ ego hũilis seruꝰ tuꝰ / videã ꝛ agnoscã ꝙ tua mi=
sericordia sit vbiq̃ꝫ: et sciam ꝙ ipsa sit necessaria mi=
chi: valde merito deberẽ redargui ꝛ puniri: nisi ĩ ipsa
ponerẽ cõfidẽtiã totã meã: ꝛ tu manifeste esses disso=
nans rationi: si nõ velles mei cõfidẽtis in tua miseri
cordia misereri / postq̃ꝫ ego spero in ipsiꝰ clemẽtia cõ
fidẽter / ꝛ adeo michi est necessaria. ¶ Deꝰ q̃ es sum=
ma bonitas / ꝛ oĩm ꝑfectio singularis vera intẽtione
et ꝓposito cõmẽdabili: spero ego supplex seruus tuꝰ
in tua misericordia cõfidẽter. vnde cũ mea sit intẽtio
et ꝓpositũ ꝯstãs / ĩ ipendẽdo tibi gratiaꝝ actiões in
hoc ꝛ in alio seculo: ob hoc te mei misereri in tua mi=
sericordia cõfidẽtis / est cõueniẽs rationi. ¶ Deꝰ lar

gitorvenie z salutis. ij q te orant q digneris gratiam
eis dare vt tibi imppetuu benedicere valeat/z serui-
re: possunt merito meli9 esse in tua misericordia cofi
dentes/q illi q honores z reuerentias fieri ipsis ab ho
minib9 petut. na illi q affectat plus tibi q ipsis/ho-
nore z seruitiu fieri z impedi: vera intetione cofidut
in tua misericordia z spe vera. ij vero q magis sibi ipsis
q tibi affectat fieri seruitiu z honore: in sua cofidetia
sunt increpadi potius q laudandi. ¶ Os beati sunt
oes illi omps z misericors iesu christe/q vera intetio
ne sperat in tua misericordia cofidet. qa postq eoz
est intetio ordinata: oportet eos a te cosequi venia z
misericordia secudu exigetia rationis. ij vero q falsa
intentione cofidut a te misericordia ipetrare: talium
erit cofidetia valde vana/qa nuq ad actu poterit de
uenire. ¶ Gloriosissime rex eterne. cu tua misericor-
dia sit ifinita/z ego videa q q plurimu sis misericors
si ego cofida in tua misericordia no est ab aliquo ad
mirandu: imo posito q scire te nulli9 misereri nodu
ego de tua misericordia desperare. na ipossibile est ho
mini q ppt desperatione/bonu aliqd valeat adipi-
sci: z est possibile q ppt vera cofidetia qsq puenia
ad etern e beatitudine regni. ¶ Stado/abulado/sede
do/comededo/bibedo/vigilando/z dormiedo: i tua
no fallibili misericordia cofidere semp volo: qa bene
constat michi/q du in ipa sperauero cofideter: nichil
mee saluti poterit ee contrariu seu nociuum. ¶ Dne
deus/illi qui viuunt sine ofidentia tue misericordie
in hoc mudo: no est mirum si labores/tribulatioes/
scandala/et angustias patiatur. quia nichil e qd eos
adiuuet vel defendat postq eos tua misericordia dere-
liquit. ¶ Deus i cui9 ofidentia nemo perit. speciales
gratie quas michi oli fecisti/ non ob mea merita sed
ob tua mirabile bonitate: sunt nichil a demostratio
atq signu/q ego de futuris bonis i te sperare debea
cofideter. qa sicut tu fuisti michi misericors de trasa-
ctis: sic cofido vera intetione q eris michi misericors
de futuris. ¶ Dne iesu christe: sicut tu p salute huani
generis/sanguine a tuo corpore effundere voluisti/z
mori in patibulo sancte crucis: sic debemus sine hesi
tatione aliqua ee in tua misericordia ofidentes q no
bis tribuat gloria sine fine. qa misericordia q nobis
prestitit tuu corpus/vt p sua passione amatissima sal
uaremur: pstabit eterna gliam paradysi/z a penis eri
piet nos inferni. ¶ Unde bndict9 sis dne de9 noster:
na nichil meli9 couenit cu alio in natura: q tibi nri
couenit misereri/ z q nos vera intetione i tua miseri
cordia cofidam9. na conuenies est tibi pater miseri-
cors misereri: z nobis sperare in tua clementia cofide-
ter. ¶ Restauratio z adiutoriu nrm de9. sicut famu-
lus dat vehemete causam suo dno se q plurimu dili-
gendi/qui ppt sua bnficia cofidit i ipsi9 auxilio z suc-
cursu: sic ego vera intetione in tua misericordia con-
fidere volo semp/vt tu causam habeas violeta/me i

te cofidetis speverissima misereri. ¶ Nullatenu9 ergo
dubito: sed spero totaliter z cofido/a te remissione de
lictoz meoru oim ipetrare/z p coseques cofido te fa
cere me pticipe eterne beatitudinis tui regni. qa non
sufficit te michi facere venia de comissis: nisi postea
celestis glorie me facias possessore. ¶ Dne de9 i tua
inenarrabili misericordia cofidetia tata gero q ego
cofido penit9 in eade vt ab oibus malis z piculis mi
chi eminetib9 ptegat z defendat: benedictione z gra
tia/iteri9 z exterius me adimples. quare deiceps fac
de me tua dne volutate: qa semp vera intetione i tua
misericordia me inuenies cofidete. ¶ Omps sancte
deus. ois laus et benedictio tue misericordie agno-
scatur/qua nullus potest ppter sui infinitate copre
dere intellect9. vn sicut pcipere tua infinita misericor
diam nemo potest: sic ego supplex seruus tu9 in tua
misericordia habere confidetia tanta volo/ quousq
magnitudo mee cofidetie a meo itellectu atq perce-
ptione nequat coprehedi. ¶ Clementissime dne z beni
gne. sepe z sepi9 cogitaui vtru sit misericordia tua ma
ior/an mea crimina atq noxe: z inueni p costanti q
sic est oi dubio pcul pulso: qa tua misericordia sine co
paratione aliqua est potior atq maior. licet mea cri-
mina atq culpe no possint pre sua multitudine ab in
tellectu huano aliquo coprehedi. ¶ Dne de9 cu sit fa
cinoroso ppriu peccatori/q pre multitudine suorum
peccatoru sit crudelissim9 z auster9/z sit ppriu iusto
homini pre multitudine suoz bonoz operu ad pieta
tem z copassione de facili comoueri/tu aute sis pater
misericordie summe iust9: oportet te esse misericorde
necessario atq piu. ¶ Potetissime dne: q nullu in te
defectu in aliquo nosti. cu tua misericordia ppter sue
infinitatis excelletia/nullu defectu in aliquo patiat:
imo quouis coplemeto z pfectione sit totalit pmuni
ta: cuicuq sufficit q cofidat vera intetione in sola mi
sericordia tua/z cofidere in aliquo alio no oportet:
vt in aliqua vtute sui corporis eminete/aut in hono-
re/aut diuitiis hui9 mudi. ¶ Quicuq in aliquo alio
confidit preterq in tua misericordia iesu christe: valde
in sua cofidetia est decept9. qa oia alia preter te defi-
ciunt tanq vana. vnde quicunq in vanis z fragili-
bus confidetia sua ponut: erubescant aio vt decepti:
quia hucusq in sua cofidetia perierut. ¶ Igit cauete
vobis amodo oes ne ponatis vram cofidetia in vllo
alio nisi in misericordia dei nri/cu omnes sint defecti
ue alie atq vane: z solum cofidetia misericordie iesu
christi: est illa q sperantib9 in ea vera intetione defice-
re nuq nouit. ¶ De9 q cofidetes in tua misericordia
non cofundis. sicut pullus pre timore maximo milui
sup eu volitatis subtus alas galline naturalit se ab-
scondit: z ad ipam sola habet refugiu singulare: sic sp
quadocuq ego pmeditor rectu iudicium tui de9 / et
meoz multitudine peccatoru: in tatu timeo iustitiam
tua recta/q videt michi vt ipa me imediate cofunde

ret ꝛ deleret/nisi recurrerẽ ad cõfidẽtiā tue misericor
die/peccatores ad cõuersionẽ ꝛ penitẽtiā expectātis
¶ Causa quare q̇s ꝑpetuas penas subit: est q̄a exer-
cet opa peccatorū. ꝛ causa cur aliq̇s acq̇rit sibi eternā
gloriā paradysi: est q̄a inter cetera sancta opa miseri-
cordie cõplet. vñ cū maius peccatū q̄d fere valeat
inueniri/sit hoīem desperasse de tua misericordia be
nedicta: vt illud peccatū nullaten⁹ valeat in me esse/
et vt oīa mea opa virtute cõfidẽtie tue gl'iosissime mu-
niātur/ hũilit' te oro: vtq̧ nich' stamodo me a cõfidẽ-
tia tue misericordie vllo modo queat separare. ¶ Si
quis forte palā ꝛ fide oculata maximā ptē tue miseri
cordie (q̄ est icõprehẽsibilis) apud quẽuis cupiat itue
ri: respiciat oculis corporalib⁹ ꝛ mẽtalib⁹ tuā imagi-
nem pendẽtẽ in stipite sancte crucis. q̄a in ipsa vide-
re manifeste poterit diuersa genera passionum: quas
tuū corpus preciosissimū (ob misericordiā ienarrabi
lem quā hũano generi habuit) voluit sustinere. vnde
cū tantā misericordiā tua crux salutifera representet:
q̄s infelix est ille q̇ in ea cõstanti aīo nõ ꝯfidit. ¶ De⁹
qui vides intẽtionẽ cuiuslibet/ ꝛ itima sui cordis. cū
tua ingẽs misericordia michi tot bona contulerit in
hoc mũdo: quãto plura ꝛ meliora ꝯfido ꝛ spero ipsam
michi collaturā i futuro. nā si tu es dñe de⁹ valde mi
sericors in cõferẽdo bona tẽporalia hui⁹ vite/ q̄ nul-
lius bonorū alteri⁹ seculi respectu sunt momẽti: quã
to plus eris misericors in cõferendo bona alteri⁹ se-
culi/ ꝓpter quoꝝ possessionẽ dedisti pater misericor
die nobis esse. ¶ Pie dñe ꝛ benigne tuā auxiliatri-
cem misericordiā laudo/bñdico/ꝛ glorifico nũc ꝛ sp:
ob innumerabilia beneficia q̄ recepi i hoc seculo ab
eadẽ. nā ipsa prim⁹ hũanū michi contulit esse/ꝛ ex
cõsequẽti me de parẽtib⁹ catholicis fecit nasci: q̇ me
fecerũt fonte sacri baptismatis regenerari. ꝛ fecit me
esse seruū tuū: ꝛ tuā diuinā essentiam bñdicere/ꝛ lau
dare/ꝛ facit bonis tẽporalib⁹ me cõtẽtū: ꝛ sic de aliis
diuersis beneficiis michi datis. vñ cū tua benigniss-
ima misericordia tot cõtulerit michi bona: nonne es
sem valde temerarius ꝛ abutẽs penitus ratione: si de
benignitate tue maxime mi'icordie desperarẽ? ¶ In
omnib⁹ necessitatib⁹ meis (pater clemẽtie) tā huius
seculi q̄ȝ futuri/semp cõfido in tua misericordia atq̧
spero. q̄a ipsa sola sine cõparatione aliqua me meli⁹
multo nouit q̄ sunt michi necessaria vtrobiq̧: scilicet
qualiter debeam in hoc seculo cõuersari. et in alio te
per intuitum frui deo.

¶ Incipit vicesimaprima distinctio ĩ qua tractat
de eterna glīa paradysi.

¶ Qualiter iusti in diuina essentia gloriantur.

DEus ꝑ cui⁹ intellectualẽ intuitū/iu-
sti eterna beatitudine ꝑfruunt. omnis
gratiarū actio tue sit glorie ineffabili
nũc ꝛ semp: qua ꝑfruunt q̄nq̧ sensib⁹
spiritualibus/celestis patrie possesso-
res. ¶ Quia in hoc q' iusti ꝑcipes eterne glorie tue
beatitudinis magnitudinẽ meditant/ꝛ q̇cq̇d medi-
tantur intelligũt ꝛ ꝑcipiũt diuinit⁹ vt beati: ꝓpt hoc
sentiũt in celesti patria in suis tãtam gloriā aīab⁹/q'
nulla ora eā sciret vel possent v'botenus reserare nec
corda aliqua cogitare ¶ Dũ in tua diuinitate iustoꝝ
aīe gloriant: tota eorū gloria et tota eorū beatitudo
est tuā diuinitatẽ bñdicere ꝛ laudare/ ꝛ tibi cõtinue
sine fine gratiarū agere actionẽ. ¶ Deus q̇ vltra q̄ȝ
promereant beatificas sanctos tuos. beati qui in te
propt ꝑticipationẽ celestis beatitudinis gloriant/ob
hoc sunt semp in actu cõtinuo gloriãdi: ꝛ se sentiunt
gloriosos. q̄a tuā deitatẽ ꝑcipiũt ꝛ cognoscũt. nā per
cognitionẽ tue diuine essentie tãtā habẽt beatitudi-
nem a seipsis: q' nullatenus a ꝑceptione hũani intel
lectus potest cadere. ¶ Pater imense de⁹. sicut quã
do aliq̇s ad caminũ maximũ plus accedit: maiorem
calorẽ igneū in se sentit: sic est de illis q̇ sunt tue cele-
stis glorie possessores. quãto eni plus aīe eoꝝ cogno
scũt ꝛ ꝑcipiũt tuā gloriosissimā deitatẽ: tãto magis i
te fonte luminũ gloriant: ꝛ se sentiũt g'iosos. ¶ Do
mine de⁹ sicut ignis maxim⁹ causa est maximi calo-
ris: sic magna tue noticia diuinitatis/quā sancti hñt
de te: est magna causa sanctis tuis / vt sint maxime
beatitudinis tue eterne glorie possessores. ¶ De⁹ q̇
propter salutẽ nostrā/in te nõ recipis plus vel min⁹.
beati quoꝝ cõsciẽtia est in gloria tua/ talis q' tua ma
xima misericordia deleuit crimina cũcta sua: illi vsq̧
adeo in tua diuina essentia glorianṫ (eo q' nullū con
scientie morsum habẽt) q' nullus hũan⁹ posset acci-
pere intellectus. ¶ Et illorū est tota cõsciẽtia talis/
q' te benedicere ꝛ laudare/ꝛ tibi ꝑpetuo actionẽ red-
dere gratiarū se sentiũt obligatos: ꝓpter tantā gra-
tiam a te eis factā. vnde ista intẽtio quā habẽt ex ꝓ-
priis cõsciẽtiis/est eis causa ꝛ occasio beatitudinem
eterne glorie/a tua diuina essentia admittẽdi. ¶ Sal
uator mũdi de⁹: sicut iusti hoīes affligũt ꝛ restringũt
sua corpora ꝓpter verā cõsciẽtiā in hoc mũdo quam
habent de noxis ꝛ criminib⁹ quas hic temerarie per
petrarunt: sic gloriabuntur in celesti patria paradysi:
quia eoꝝ cõscientia solũ versabiṫ in impẽdẽdo tibi be
nedictionū oīa genera atq̧ laudū. ¶ De⁹ vera cõso
latio miserorū. tanta erit subtilitas quā habebũt iu-
sti in gloria ꝓpter ꝑceptionẽ ꝛ noticiā tue gloriosissi
me trinitatis ꝛ tue indiuidue vnitatis: ꝛ ob hoc ade
rit gloria tanta eis vt nec subtilitatẽ eorū neq̧ gloriā
posset homo aliquaten⁹ cogitare. ¶ Subtilitas que
sanctis aderit in gloria paradysi: ꝛ notitia tue trini-
tatis ꝛ tue indiuidue vnitatis ac oīm tuaꝝ v'tutū in
inenarrabilẽ beatitudinẽ cedẽt eis. ¶ Oīa ista predi
cta bona intuit⁹ ꝛ p̄sentia tue diuine essentie operan
tur. q̄a frui itellectualiter te potẽti vniculq̧ ꝑ aspectū
omne aderit bonū. ꝛ nullius erit alicui⁹ boni gratie
defectiuus. ¶ Deus q̇ eterne beatitudinis possesso-

res facis in tua diuina essentia gloriari.tu beatificas
iustos in gloria/ratione aiositatis inestimabilis eo-
rundẽ.q̈a in hoc ꝙ ipsi ꝑcipiũt ꝑfectissimas excellen
tias tue gloriosissime deitatis: ob id adest eis tanta
aiositas te glorificãdi ꝑpetuo ⁊ laudandi/⁊ tantꝰ est
feruor dilectionis ⁊ amoris quẽ tibi deferũt creatori
ꝙ nulla gloria cõparabilis potest esse illi quã ipsi ꝓ-
pter dilectionẽ ⁊ amorẽ quẽ ad te hñt sentiũt in seip-
sis. ❡ Intantũ videt̃ esse sanctis in gloria te glorifi-
care/laudare/⁊ bñdicere summũ bonũ: ꝙ est ⁊ ꝓcul
dubio.ꝙ nichil aliud est in quo ipi parũ aut multum
velint seu cupiãt meditari. ❡ Qñ beati ĩ gloria ante
tuam presentiã se videbũt/⁊ ꝑcipiẽt ꝙ a te ꝑpetuo di
liguntur/⁊ seipsos in amore tuo plusq̃ nũc valeant
cogitari/sentiẽt calefactos: tũc erit ĩ eis tantꝰ feruor
et aiositas te amandi: ratione quorũ duorũ in eis tã
ta gloria oriet̃/vt nec amorẽ eoꝝ neq̃ gloriã possent
exprimere vlla verba. ❡ Deus q̇ es desideriorum no
strorũ omniũ cõplemẽtũ.modi quibꝰ in te sancti exi
stentes in celesti patria gloriant̃: sunt inestimabiles ⁊
incõprehensibiles apud queq̃ ꝓpter eoꝝ innumera
bilem quãtitatẽ. ❡ Tante perfectionis erit gloria/
qua gloriabunt̃ sancti ĩ celesti patria paradysi: ꝙ nul
li eorũ erit necessariũ in aliquo alio gloriari/sicut in
esca vel potu vel in cõcubitu mulierũ.imo si forte eẽt
verũ (qđ nullatenꝰ esse potest) vt predictis tribus san
cti in sempiterna requie vterẽtur: nõ possent esse tan
te beatitudinis glorie possessores sicut nunc quãdo
predictis tribꝰ minime ꝑfruuntur. ❡ Dñe deꝰ: sicut
sensus spũtuales ꝓpter turbationẽ sensus corpora
lis in hoc seculo ꝑturbant̃: sic si iusti in paradyso co-
mederẽt/biberẽt/⁊ mulierũ cõgressu vterent̃: ⁊ sic de
aliis / tanta esset in exercendo huiusmodi diuersos
actus ꝑturbatio eorũdẽ ꝙ nõ possent ita ꝑfecte reci
pere gloriã a tua diuina essentia benedicta ❡ Deus
cuius lux in tenebris lucet.cũ celestẽ gloriã ĩfinitam
esse oporteat ⁊ eternam/posito ꝙ sancti in paradyso
comederent/biberẽt/⁊ venereis intẽderẽt: oporteret
de necessitate ꝙ finiret̃ gloria eorũdem. q̈a vna volu
ptas finit ⁊ terminat aliam voluptatẽ. ❡ Itẽ posito
ꝙ sic esset vt superius iam dictũ est: oporteret de ne-
cessitate ꝙ predicta tria essent finita: ⁊ vt principium
esset eis.⁊ si sic esset: oporteret ꝙ gloria haberet finẽ/
quã sancti haberẽt a tribus sepius antedictis.nã res
finita non potest esse gloria infinita quã sancti habe
bunt. ❡ Gloriosissime sancte deꝰ: oĩs laus ⁊ benedi-
ctio sit tue diuine essentie nũc ⁊ semꝑ/q̇ ꝓpter sue ex
cellentiã dignitatis: sufficit angelorũ glorie ⁊ alioꝝ
omniũ celestis patrie possessorũ/ita vt nulla alia bea
titudo predictorum triũ vel aliorũ eis sit necessaria.
❡ Potentissime rex eterne. si voluptates carnales
que sunt in esca/potu/⁊ venereis: ⁊ ceteris delitiis ĩ-
pediunt in hoc seculo vnũquẽq̃ ad prestandum lau
des ⁊ benedictiões tuo nomini glorioso: quãto plus
essent sancti tui ad laudandũ te ⁊ glorificandũ in ce-
lesti patria impediti si predictis voluptatibꝰ carnali
bus vterent̃. ❡ Dñe deus.maiorẽ beatitudinẽ habe-
bunt sancti de gloria quã videbunt ⁊ percipiẽt in te
esse: q̃ de illa quã sentient in seipsis.propter hoc q̈a
plus te ⁊ feruentius diligent q̃ seipsos.vnde posito
ꝙ carnales voluptates essent in celesti patria para-
dysi: oporteret ꝙ quisq̃ plus seipsum diligeret q̃ te
deum.ob hoc quia de alio qđ tu deꝰ non esses recipe
re gloriam affectaret. ❡ Sicut aliquis nõ potest ha-
bere voluptatem seu delectationẽ de diuersis simul ĩ
eodem tempore in hoc mũdo: sic in paradyso nõ po
terunt sancti habere gloriam seu beatitudinẽ nisi de
tua essentia benedicta.quia sicut aliq̃s diuersa neq̇t
in eodem tẽpore cogitare: sic posito ꝙ carnales volu
ptates essent in celesti patria paradysi: nõ possent ha
bitatores ipsius simul ĩ eodem tẽpore sentire gloriã
a te deo ⁊ gloriã ab esca potu/⁊ cõcubitu mulierum.
❡ Deus qui nos ꝑ verũ lauacrũ baptismatis recrea
sti: in hoc ꝙ tu es sufficiẽs ad dandum cõplementũ
et perfectionẽ in omnibꝰ huic mundo: bene videtur
verisimile ꝙ tu sis sufficiẽs ad dandũ gloriam ⁊ eter
nam beatitudinẽ de teipso possessoribꝰ paradysi.sed
si sancti in paradyso comederent/biberent/⁊ ceteras
voluptates corporales exercerent: vt haberent glorie
complementum: videretur ꝙ tu non esses sufficiens
per te solũ ad dandũ eis ꝑfectam gloriã de teipso.
❡ Si nobis per aliud non pateferet ꝙ sancti in ce-
lesti patria nõ exercent carnalis concupiscentie vllũ
actum/nisi solum ꝓpter intentionẽ qua tu creare ho
minem voluisti: ipsa intentio esset sufficiens ad affir
mandũ ꝙ nulla carnalis concupiscentia erit sanctis
in gloria paradysi.nã intẽtio quare tu hoiem creasti
non fuit vt comederet/biberet/vel dormiret: verum
vt in celesti patria esset cognitor tue maxime bonita
tis: ⁊ gloriaretur ꝑpetuo in eadem. ❡ Dñe deus vni
cuiq̃ patet/ꝙ quãdo pauperes ⁊ inopes huiꝰ mũdi
cum regibꝰ terrenis ⁊ aliis magnatibꝰ possunt loqui
et acq̇rere familiaritatẽ ⁊ noticiã eorũdem: maiorem
delectationẽ seu maius gaudiũ vix possent in hoc se
culo inuenire.qualiter ergo posset esse ꝙ qñ sc̃ti erũt
in celesti patria ante tue gloriosissime presentiã diui
nitatis: indigeant gloria vini/lactis / mellis/butyri/
olei/atq̃ cõcubitus mulierũ: vere iste talis videt̃ om
nino esse impossibilis appetitus. ❡ Deus in quo cõ
sistit gloria tota nostra.causa qua q̃s inuenit maiorẽ
delectationem in cibariis ⁊ potibus huiꝰ mundi: est
propter inordinationẽ quattuor qualitatum ⁊ q̈nq̃
similiter potentiarum aĩe q̇ sunt ĩ anima cuiuscunq̃
vnde cum in paradyso sint quatuor qualitates ho-
minis temperate: ⁊ quinq̃ potentie anime ordinate:
propter hoc potest quisq̃ intelligere et probare / ꝙ
nemo delectabitur in esca/in potu/ vel aliis in eter-
na gloria paradysi. ❡ Posset ne esse maior temeri-

nas seu dementia in hoc mundo/ꝙ credere ꝙ nō pos
sit haberi perfecta gloria in celesti patria paradisi: ni
si ibi exercerentur carnales a sanctis voluptates: vt
est comedere/bibere/venerem: ⁊ sic de aliis? cur er-
go illi qui hanc erroneam habēt fidem: non cogitāt
ꝙ habeas maiorem potestatem conferēdi iustis glo
riā a teipso solū: ꝙ iusti habeāt potētiā recipiēdi glo-
riā i seipsis ¶ Pater celestis deꝰ. Cū gloria quā san
cti recipiunt de tua benedicta essentia sit eterna/⁊ vo
luptates ⁊ delectationes carnales (quibus homines
fruuntur i hoc seculo) sint trāsitorie de facili/⁊ finite:
que tementas auocat ⁊ remouet nos a recto tramite
veritatis: ⁊ facit nos propter mundanas delectatio-
nes/transitorias/et inanes / obliuisci infinite glorie
procedentis ab eterna essentia tui deus.

¶ Qualiter iusti gloriantur in para
dyso in humanitate iesu christi.

DEus qui per trāsmissionem verbi tui
mundum perditum per peccatum re
parasti: omnis laus/benedictio/⁊ glo
ria tue humanitati gloriosissime ab
omnibꝰ prebeatur/que glorificat san
ctos in suis sensibus corporalibus in
gloria paradysi/pro quibus sensus spirituales forti
ficantur gloriando in tua potētissima deitate. ¶ Tā
ta est proportio sensuum coporalium cum sensibus
spiritualibus: ꝙ sensus corporales spiritualibꝰ sunt
illic occasio atqꝫ causa multiplicatiōis glorie et aug-
menti: ⁊ econuerso spirituales corporalibus. ¶ Do-
mine deꝰ. sicut tua diuina essentia gloriosa / est illud
in quo gloriantur nostri sensus spirituales in celesti
patria paradysi: sic tua beatissima humanitas est sub
iectum in quo gloriantur sensus corporales sancto-
rum in gloria similiter paradysi. vnde vt sensus spiri
tuales ⁊ corporales haberent in celesti patria a quo
perfectam gloriam reciperent in seipsis : oportuit te
deum ⁊ hominem simul esse. ¶ Deus a cuius viuifi-
catione omnia sumunt vitam . causa cur sancti glo-
riabuntur de tua humanitate in gloria paradysi erit:
quia videbunt tuam benedictam humanitatem esse
cum tua diuina essentia counitam in vnitate ꝑsone.
et eam laudari/glorificari/⁊ benedici: ab angelis/ar
changelis: patriarchis/prophetis/apostolis/marty-
ribus/virginibus/confessoribus/⁊ a tota curia cele-
sti beatorum. ¶ Igitur quando sancti videbunt i ce
lesti patria ꝙ natura humana erit adeo honorata: vt
cum diuina natura erit counita in vnitate persone ⁊
ꝙ decore mirabili resplendebit: ex tali intuitu/habe-
bunt sancti tātam gloriam in seipsis/ ꝙ eam nullus
humanus posset percipere intellectus. ¶ Unde be-
nedicta sit tua gloriosissima humanitas iesu christe.
quia magis videtur esse rationabile ⁊ consonum ve
ritati/ꝙ longe/imo verius infinite maiorem gloriā
sancti habeant in paradyso intuendo tuā humani-
tatem/in tanta honoris ⁊ reuerentie dignitate : ꝙ si
in paradyso carnalibus concupiscentiis fruerentur:
nec viderent/ꝙ tua humana natura cum tua diuina
essentia vniretur. videtur enim ꝙ maiorem gloriam
dare debeat illud qđ scilicet cum tua diuina essentia
vnitum est: ꝙ ea que cum ea minime vniuntur. ⁊ ma
xime quando sancti videbunt seipsos esse de illa na-
tura et specie quā videbūt vnitam cum tua diuina es
sentia in vnitate persone. ¶ Deus qui in trinitate ꝑ-
sonarum es veraciter vnus deus. quando sancti au-
ribus corporalibus audient in celesti patria parady-
si: laudes ⁊ exaltationes glorificantiū : quas ibi tri-
buent angeli ⁊ archangeli ⁊ beati ceteri tue glīe pos
sessores : tunc sentient tantam gloriam in seipsis vt
a quouis estimari aut dici non possit. ¶ Est ne ergo
aliqua carnalis cōcupiscentia seu volupras: que glo
rie quā sancti habebūt ex auditu tantarū laudum/in
celesti patria paradysi valeat cōparari? ¶ Dn̄e deus
propter maximam delectationem/quā haberent san
cti in gloria paradysi in victualibus feda libidine et
omnibus aliis/non possent tantū accessum seu pro
pinquitatem amoris habere cū tua virtuosissima dei
tate: sicut habebūt ob id: quia cum humana natura
tua deitas est vnita. vnde propter hoc maiorē gloriā
habebūt sancti causa tue humanitatis in gloria pa-
radisi: ꝙ haberent si illic vniuersis carnalibus volu-
ptatibus vterent̄. ¶ Nostre salutis spes vnica sancte
deus. beati qui tua celesti gloria in corpore ⁊ aīa si-
mul perfruuntur. ipsi quidem gloriabunt̄ in tua hūa-
nitate: ꝑ perceptionē ⁊ admissionē tue glorie corpora
lem. quia sicut in igne calorē maximū sentit quisqꝫ:
sic sancti sentiēt inestimabilē gloriā in exaltatione et
honore/quē videbūt tue hūanitati laudatissime exhi
beri. ¶ Nā qn̄ sancti in celesti patria videbūt suā na
turam similē esse tue/⁊ seipsos sentient tenerrime di
ligi ab eadem ⁊ se diligere eam affectuosissime et ar-
denter: tunc tātam gloriam cuiuslibet corpus sentiet
vt in humanum nequeat cadere cogitatum. ¶ Nec
maior vel stultitia vel dementia esse vnqꝫ potest / ꝙ
ea qua quis credat/ꝙ in gloria paradysi maiorē glo
riam possit quis sentire de esca/potu/ atqꝫ contactu
mulierū: aut quauis alia voluptate carnis ꝙ de vnio
ne tue humanitatis quam habet cum tua incompre
hensibili deitate. ¶ Deꝰ cuius presentia est vbiqꝫ. li-
cet sancti ciues celestis ciuitatis hierusalem odoratꝰ
saporē nō sentiāt sensualiter/necqꝫ gustus (qđ est ꝯtra
id qđ asserūt sarraceni) ꝓpter hoc nō erit minor glīa
paradysi ¶ Quia tātā gloriā habebūt ītuēdo poten
tissimā tuā hūanitatē/⁊ audiēdo cātꝰ angelicos et
hūanos/⁊ laudes et gloriosam exaltationē q̄ ei a to-
ta celesti curia tribuentur. ⁊ q̄ videbūt se hūanitati
tue siles eē: ꝙ neqꝫ illic appetēt comedere/vel bibe
re/nec aliquā aliam carnalē cōcupiscētiam exercere
¶ Nam summa ꝑfectio glorie erit ī ipsis sctīs oībꝰ:

et beatus/ q̇ predictis illis poterit frui:nā predictas
camales voluptates vel alias que possunt intelligi:
minime affectabit. ¶ Multo maiorē gloriā sentiēt
sancti in tribus sensibus corporalib⁹ in beatitudine
paradysi/scilicet in visu/auditu/ꝛ tactu.eo ꝙ tua na
tura humana diuine essentie est vnita:ꝗꝫ si tue deita
ti/tua humanitas non eēt vnita:ꝛ ꝗꝫ si sancti in pa-
radyso gustu ex odoratu corporalit̄ vterētur. ¶ De⁹
a cui⁹ sapiētia/solū habēt originē ordinata: benedi-
ctus sit tua hūanitas nūc ꝛ semꝑ/in qua gloriant̄ tam
angeli ꝗꝫ archāgeli ī celesti patria paradysi. q̇a cum
anima rationalis cū angelis sit similis nature/ ob id
gloriant̄ angeli vehemēter:nā cū tua anima sacratis
sima natura sunt similes. ¶ Ergo tue gloriosissime
hūanitati/oīs laus ꝛ benedictio ab omnib⁹ tribuat̄:
postꝗꝫ in ea gloriant̄ inextimabilit̄ oēs ordines an
geloꝝ/ꝛ omniū alioꝝ ciuiū paradysi. ꝛ bñdicat̄ pre
oibus tua oīpotēs ꝛ eterna deitas/q̇ cū hūana natu
ra voluit couniri:vt maiorē daret gloriā possessorib⁹
eterne beatitudinis paradysi. ¶ Dñe iesu christe. cū
tua hūanitas sit ī celesti patria gloriosa reficiēs eter-
na beatitudine oēs sanctos:oēs infideles possunt me
rito reprehendi/q̇ tue hūane nature noluūt fidē vlla-
tenus adhibere:non credētes ꝙ sit/ nec ꝙ tue diuine
eēntie sit vnita. ¶ Recreator mūdi ꝑditi sancte de⁹:
tue humanitati gloriosissime/ oīs virt⁹ ꝛ benedictio
cognoscatur.nam quia tua humanitas cum tua di-
uina essentia est vnita : ideo omnis virtus/gloria/et
benedictio cognosci et attribui debet illi. ¶ Cū ergo
pateat cuicūqꝫ ꝙ tua benedicta humanitas debet be
nedici/honorari ab oib⁹/ꝛ laudari:beati sunt oēs illi
qui ꝓpter laudē ꝛ honorē tue humanitatis gloriosis
sime illusiones/opprobria/vituperia/ꝛ passiōes plu
res in hoc sc̄lo patiūtur:ꝛ q̇ moriūtur finaliter ꝓ ex-
altatione tui nomis iesu christe. Quia sicut vnio tue
diuine nature cum humana est causa qua tua huma
nitas gloriatur/atqꝫ illi omnis laus/ benedictio/et
gloria datur: sic diuerse passiones ꝛ mors quā mar-
tyres passi fuerunt in hoc mūdo:erūt causa ipis ꝗre
efficiētur tue eterne glorie possessores. ¶ Deus vera
fragiliū fortitudo.cum tua deitas ita humanitatem
iesu christi honorauerit ꝛ exaltauerit ī glīa paradysi:
quis posset cogitare quantum teneatur totū huma-
nū genus eam honorare/exaltare/benedicere/ꝛ lau-
dare? ¶ Si ergo nos tenemur in tantū tue humani
tati gloriosissime in hoc mundo: quē honorē ꝛ reue-
rentiam hostie rite cōsecrate/ab ore sacerdotali(que
christi efficitur verū corpus)deberet humana speci-
es exhibere? ꝛ q̇bus deberet oculis aspicere ipsum sa
crū corpus? ꝛ q̇b⁹ deberet similiter tractari manib⁹?
et quibus cōmitti recipiendū? ¶ Posset ne esse vl-
lo modo tanta temeritas seu dementia sicut ista? sci
licet ꝙ tua humanitas honoretur tātū ꝛ exaltet̄ a di
uina essentia/ab omnib⁹ suis angelis atqꝫ sanctis i
gloria paradysi:et nos impendim⁹ ei in hoc seculo
ita modicū reuerentie ꝛ honoris. ¶ Jesu christe/ cu
ius nichil est impossibile potestati.benedicta sit tua
sancta humanitas nūc ꝛ semꝑ/ q̇ est quoddā mediū
inter tuā diuinā essentiam et inter gloriam sanctorū
eterne beatitudīs possessoꝝ:vt ꝑfecta gloria sit illis.
¶ Dñe de⁹.sicut aliq̇s mēdicus pauꝑ ꝛ vilis quo ad
seculū timet/tremit/ꝛ dubitat/ ꝛ illi valde alienū est
accedere ad aliquē regem illustrissimū seu magnatē
et ordiri cū illo colloquiū:sic fuisset valde alienū/du
bitabile/et penitus formidabile/ꝙ homo in parady
so ad te accederet creatorem/ ꝛ esset in iocūditate et
leticia simul tecum/nisi tu creator esses simul homo
atqꝫ deus. ¶ Quare benedictus sis dñe de⁹.qui hu
manā carnem assumere voluisti/ vt ꝓpt̄ fiduciam et
animū ex parte ipsius ꝓuenientem: sancti in celesti
patria existētes essent audentes ꝛ animosi ad recipi
endū eternā gloriā paradysi a tua ineffabili deitate.
nā maximā causam habēt vt in te dño glorientur:q̇a
vidēt ꝙ tua humanitas gloriosa/q̇ eoꝝ similis est na
ture/cū tua diuina essentia est vnita. ¶ Deus cūcta
preuidēs ab eterno.cum nullus humanus intellect⁹
queat cōphēdere magnitudinē glorie paradysi/ quā
a tua humanitate recipiūt illic sancti: q̇ subtilitas in
tellectus posset vllo modo cogitare magnitudinem
glorie/quā recipit tua sancta hūanitas a tua iperce
ptibili deitate? ¶ Cū omne q̇d cedit in tue diuinita
tis gloriā et honorē:cedat in tue humanitatis simi
liter gloriam et honorē.ꝛ cū omne illud q̇d diligit et
vult tua deitas/diligat et velit tua humanitas bene
dicta.quis ergo posset intelligere vel cogitare gloriā
et beatitudinem qua est plena ac referta tua huma-
nitas? ¶ Ergo glorificemus/exaltemus/ꝛ laudem⁹
pariter tuam gloriosissimā deitatē:et tuā humanita
tē hominū adiutricē.cū tua deitas det gloriā tue hu
manitati sacratissime: ꝛ oibus angelis: ac omnibus
aliis ciuibus eterne ciuitatis hierusalem: et per con
sequens tua humanitas det gloriam inestimabilem
sanctis oibus paradysi. quia ipsa gloriat̄ in tua glo
riosissima deitate.

¶ Qualiter omnes sancti celestis patrie para
dysi:in sua beatitudine gloriantur.

DEus cuius beneficia reficiunt et com
plent homines in hoc seculo et futu-
ro:tibi flectatur tam celestiū ꝗꝫ terre-
strium omne genu.quia tu voluisti.ꝙ
sancti ciues celestis patrie sentiāt in-
estimabilem gloriam beatitudinis:
quam in eis ꝑ tuā presentiā facis esse. quia quando
ipi meditant̄ ꝙ q̇ddā fuit tēpus in quo nō erāt ī eē:ꝛ
nunc sunt in esse mirabili et salubri/q̇d nunꝗꝫ habe-
bit terminū:hec profecto meditātes maximā habēt

gloriã. ¶ Domine deus: quãdo sancti cogitant ma
ximũ amorẽ/⁊ maximã gratiã eis factam/in eo ꝙ tu
eis ꝑ tuam misericordiã dedisti gloriam paradysi/et
eos liberasti a voragine infernali:tunc se sentiũt glo
riosos ⁊ omni gratia plenos. ¶ In hoc ꝙ sancti sese
vident a te tenerrime diligi/tuoq₃ amore se sentiunt
inestimabiliter calefieri:ab vtroq₃ istoꝝ amorũ glo=
ria oritur eis tanta ꝙ nemo comprehendere eã pos=
set. ¶ Deus cuius perfectio non recipit plus vel mi=
nus:omnis laus et benedictio sit tibi.q̄a gloria san=
ctoꝝ in celesti patria qua sciunt ꝙ eoꝝ beatitudo nũ
q̄₃ habebit finem/est tanta: vt eis nequeat ipsis vlla=
tenus esse maior.nam nulla gloria deest illi: qui scit
suam esse gloriam sine fine. ¶ Quando sancti erunt
in corpore et animis simul in gloria paradysi/et vide
bunt omnes electos tuos ante presentiã tuam esse/⁊
videbũt se similiter pulchros/decoros/ candidos/⁊
nitentes:tunc habebunt tantam gloriam in seipsis ꝙ
in perceptionem humanam atq₃ capitũ cadere neq̄t.
¶ Quando similiter sancti in paradyso in animis et
corpore erunt simul/⁊ alij alioꝝ salute et beatitudi=
ne(se mutuo agnoscentes)gloriabunt:tunc ipsis erit
gloria tanta vt a quouis exprimi nequeat. ¶ Deus
qui non postponis salutis nostre esse memor.quan=
do sancti celestis patrie se sentiunt penitus liberos ⁊
immunes:sic ꝙ sentiant se nõ teneri vel obligari ad
aliquid aliud exercẽdũ:nisi solũ ad laudandũ /bene=
dicendũ/et glorificãdum tuam diuinã essentiã glo=
riosam:tunc omnis ipsis est ꝑfectio glorie. ¶ Domīe
deus inenarrabilis est gloria quã de verbis suis adi
uicem in celesti patria habent sancti.nam quilibet al
teri suarũ virtutum maximã bonitatẽ refert: ⁊ grati
am eis factam:ꝓpter q̄d nõ cessant glorificare et be
nedicere te dñm saluatorem. ¶ Quãdo beati in pa=
radyso in corpore ⁊ anima erũt simul:⁊ angeloꝝ ⁊ su
os ipsoꝝ audiẽt dulces cantus/⁊ ipsarũ vocũ cõcor
danuã sonorã/scientes ꝙ nũq̄₃ cessabit illoꝝ dulciũ
⁊ amenoꝝ cantuũ harmonia: tunc tanta gloria erit
eis ꝙ hac ampliorẽ animi affectu optare nõ possent.
¶ Deus qui equa lance merita cuiuscũq₃ libras.san=
cti paradysi/omniũ suoꝝ bonoꝝ operũ que fecerunt
in hoc seculo cõtinue recordantur.vnde ꝓpter conti
nuã memoriã quã habẽt de opꝫibus bonis suis: sen=
tiunt maxime beatitudinem glorie in seipsis. ¶ Do
mine deus non modo sancti habent maximã gloriã
in paradyso de bonis opꝫibus que in hoc seculo pege
runt:verũ etiam de peccatis.quia quando ipsi cogi=
tant ꝙ fecisti eis veniam de cõmissis/et eis pie ⁊ mi=
sericorditer pepcisti/⁊ ꝙ ꝓpter peccata sua eos con=
demnare morti noluisti:ista meditatio/in maximam
gloriã cedit eis. ¶ Gloriosissime sancte deus.de pe=
nis quas peccatores sustinent in inferno : inestimabi
lem gloriam habent sancti:nam ꝓpter maximas pe
nas/quas sciunt sancti peccatores in inferno voragi
ne sustinere:cognoscunt gloriam paradysi. ¶ Mise
ricors dñe omniũ tuoꝝ hostiũ triumphator:tibi oĩs
laus ⁊ gloria nũc ⁊ semꝑ.quia facis sanctos tuos in
sua celeritate q̄₃plurimũ gloriari:eo ꝙ ipsi sunt illico
vbi volunt/⁊ libitũ sue voluntatis statim in omnibꝰ
est ꝑfectum. ¶ In hoc ꝙ sancti tui sentiunt suas ani
mas esse plenissimas ⁊ completas/⁊ sibi sentiunt nil
deesse: habent tantam beatitudinem in seipsis/ vt a
quoq₃ estimari nequeat. ¶ Similiter sancti in celo
rũ curia in anima et corpore simul existentes sentiẽt
inestimabilem gloriam sine fine: cũ primũ agnoscẽt
⁊ videbũt ꝙ eoꝝ corpora nullam appetẽt carnalium
voluptatum/et quando aliquo eis necessario nõ ege
bũt/sed omniũ eis necessarioꝝ habebũt omnimode
plenariũ cõplementũ.et quando videbunt ꝙ euase
rũt tribulationes/dolores/⁊ angustias huius seculi
moribundi. ¶ Deus cuius mirabilia nequeũt cõpre
hendi.non est acies oculoꝝ ad vidẽdũ/nec auris ad
audiendũ tam facili promptitudine parata/ nec sunt
lingue tam idonee ad loquẽdũ /nec ad cogitãdũ tã
apti animi inueniũtur: vt possint ꝓprietatibus suis
vti ad exercendũ ꝑfecte suos actus in maxima glo=
ria quam habebũt celestis glorie possessores. ¶ Do
mine deus:non sunt sensus spirituales q̄ vllo modo
attingant aut ꝑcipiant gloriam infinitã qua gloriari
tur in celesti patria sancti tui. ¶ Benedictus sis tu
pater misericors nunc et semper:qui largiris tantam
gloriam in superna patria sanctis tuis . ⁊ benedicti
sint ipsi a te/qui tantam gloriam ꝑ tuam misericor=
diam in hoc seculo consequi meruerunt .⁊ benedicta
sint omnia sua opera/quibus in hac vita fragili adhe
serunt. ¶ Domine deus: qui pijs oculis respicis ser=
uos tuos .tanta est gloria paradysi:ꝙ etiam beati spi
ritu quibus adhuc est in hoc seculo vita comes/iam
hic ratione tue venture paradysi glorie gloriantur.
¶ Justi enim homines in oĩbus suis laboribus/tri=
bulationibus/⁊ angustijs/atq₃ in cunctis suis operi
bus:cogitant eternã gloriam ac beatitudinem para
dysi.et iã in hoc seculo existentes/in meditatiõe ip=
sius delectationem et gloriam tãtam habent:ꝙ oẽs
passiones huius mũdi/ꝓpter venturã gloriam susti
nent hylariter ⁊ iocunde. ¶ Ergo si iustoꝝ anime dũ
sunt in hoc seculo/vbi sunt tot labores/tribulatiões/
angustie ⁊ dolores/ delectant ⁊ gloriant q̄₃plurimũ
in futura beatitudine glorie paradysi: cõstare potest
cuilibet ꝙ glĩa quã habẽt(pat misericors) sancti tui
in glĩa paradysi/sic apud quẽuis humanũ est incom
prehẽsibilis intellectũ. ¶ Deus bonoꝝ nroꝝ omniũ
cõseruator.q̄₃ infelices sunt oẽs illi q̄ ꝓpter inanẽ et
transitoriã gloriã huius mundi:eṫni seculi gloriam
ꝑpetuam amiserunt . quis non est qui facere cõmer=
ciũ deterius posset:q̄₃ qui dimittit ⁊ cõmutat eternã
gloriã futuri seculi/ꝓ inani gloria huiꝰ mũdi. ¶ Cũ
gloria alterius seculi/ non maior neq₃ melior q̄₃ sit/

esse posset/nec gloria huius mūdi quasi fragilior q̄ sit/seu miserior posset esse:quis potest existimare maximū damnū perditionis illius/ qui ꝓpter tam fragilem ꝛ momentaneam gloriam huius mūdi/amittit venturi seculi tam admirabilē gloriam paradysi. ¶ Igitur caueat quilibet sibi ipsi:ne ꝓpter huius vite transitorias ꝛ miseras voluptates:cōtēnat ꝛ obliuiscatur alterius seculi gloriam infinitam/vbi est ꝑfecte beatitudinis cōplementū. ¶ Deus cuius beatitudo/defectum minime vllū nouit. tante admirationis ac pfectionis est eterna gloria paradysi: q̄ quilibet dūmodo sit in statu saluationis potest sibi quantā vult/ꝛ quandocūq; vbiq; acquirere in hoc mundo. ¶ Sed non est ita dn̄e deus/de misera gloria huius mundi. quia vsq; adeo est misera/fragilis/et inanis: q̄ minime sufficiens oībus potest esse. quia non omnes qui cupiunt habere gloriā huius mūdi:possunt eā habere prout potest quilibet videre. neq; q̄s habere vllatenus tantam potest: quantā si possibile esset vellet. neq; quā docūq; alicui placet/ nec vbicūq; habere similiter potest eam. ¶ Pater oīpotēs et eterne. eo q̄ infinita est ꝛ inestimabilis/ magnitudo eterne glorie paradysi: omnibus sufficere proprium est ei. ꝛ quia est valde modica inanis gloria hui⁹ mūdi: omnibus deficere ꝓpriū est illi. et quia deficit omnibus/gloria huius mundi: ob hoc accidit q̄ illi qui se credunt habere gloriam in hoc mundo/ patiuntur infinitos labores/ tribulationes/ angustias/ et languores. ¶ Deus qui per tuam potestatem omnibus domiaris. sicut gloria paradysi habet proprietatem/ virtutem/et naturam: vt omnes ibidem existētes/ in ea glorientur inestimabiliter/ gaudeant et exultent. sic iste mundus habet proprietatem et naturā: vt omnes (dum in eo vixerint) diuersis passionū generib⁹ affligantur: multaq; aduersa et contraria insint eis. ¶ Si ergo talem ꝓprietatem et naturā habeat iste mundus: vt videlicet grauiter torqueat omnes illos qui in ipso credūt beatitudinem glorie inuenire. renūciemus omnes pariter inani glorie huius mundi et omnibus pompis eius: querentes celeriter eternā gloriam paradysi/que pfecta beatitudine suos complet. ¶ Domine qui per tuam gratiam/mēte illuminas excecatos. gratias innumerabiles ago tibi: quia dedisti michi noticiam quodāmodo de eterna gloria paradysi/et de miseria glorie huius mundi. et quia hanc presentem distinctionem michi perficiendi gratiam cōtulisti ad laudem/ honorem/et reuerentiam tui deus.

¶ Incipit vicesima secunda distinctio/ in qua tractatur de perfectione diuina

¶ Qualiter deus est perfectissimus in sua diuina essentia.

Deus cuius pfectio singularis esse pficit impfectū. tue admirabili pfectiōi oīa laudū ꝛ benedictionū genera tribuant. quia in tua eternitate/tua pfectio manifestissime potest cerni. nam pfectissimam pfectionē in omnibus in se videtur totaliter demonstrare res carens principio atq; fine. ¶ Cum tu pateat immense sis sol⁹ vnus deus/ꝛ nichil est qd̄ virtutes habeat tuis similes. ꝓpterea ostenditur q̄ est pfectio in te omnis/ ꝛ q̄ nullus defectus potest vllatenus in te esse. ¶ Dn̄e deus/ tua perfectio p tuam trinitatem gloriosissimam in te ostēditur euidenter. quia per psonam patris/tua potestas pfectissima demonstratur/ ꝛ p psonā filij/ tua sapientia pfectissima designatur/et per psonam sancti spiritus: tua benignitas ostenditur pfectione omnium esse plena. ¶ Deus qui a deuoratione leonis rugientis/ ꝓtegis seruos tuos. tua gloriosissima essentia propter sui perfectionem: defectus omnes omnium rerū supplet/ ꝛ pfectissima in omnib⁹ reperitur. ¶ Domine deus anteq̄ tempus esset in esse/eras tu in omnibus pfectissimus ꝛ completus. quia nichil erat in esse/a quo tibi defectus aliquis proueniret. et nunc quando tempus est in esse/ similiter in omnibus es perfectus: et nichil est qd̄ tue perfectioni resistere possit. quia tua potestas est potens/tuam in omnibus facere voluntatem. et quando tempus nō erit in esse: perfectio oīs nichilominus perpetuo erit i te. ¶ Pater omnipotens/ nulla alia perfectio (si qua inueniatur) respectu tue ab aliquo est laudanda. nā perfectio que est in te/nō inest tibi ab aliquo alio preterq; a tua ipsa admirabili bonitate: sed omnes alie perfectiones et complementa/ oriuntur et proueniunt a perfectione et complemento quod est in te qui es omnipotens et eternus. ¶ Deus qui omnium/ vera spe in te confidentium misereris. ad hoc vt tua ineffabilis virtutis perfectio nosceretur: dedisti esse omnibus creaturis/et principalior causa cur creature a te creatore omniū sunt create: est vt tuam agnoscant admirabilem bonitatem: etsi creature ad hoc sint create/ vt ab eis tua perfectio cognoscatur: non tamen sufficiunt nec attingunt ad cognoscendum tue perfectionis admirabilis complemētum/ ꝛ hoc est quia creature nequeunt virtutes sui percipere creatoris. ¶ Cum nulla creatura possit intelligere vel cognoscere totam perfectionem/que ab eterno pater omnipotens inest tibi: non idcirco pati defectum aliquē/ tua opera ostenduntur: imo q̄ātum perfecta esse debuerunt/ omnino comperiūtur. ¶ Dn̄e deus in hoc q̄ nostra perceptio terminat: nequit tuam pfectionē percipere vel ītelligere infinitam. quia impossibile est vt res finita/ rē possit ꝑcipere īfinitā. ¶ Deus qui es via et indicium veritatis. oportet q̄ tu qui potes totū tuū velle facere ꝛ cōplere/ ꝛ qui vis posse

facere cũcta decẽtia: ad volendũ in oĩbus sis ꝑfectꝰ. ¶ Eterne deus/ in hoc ꝙ tu es omniũ rerũ ꝓ̃cipiũ atqꝫ finis/ ⁊ oĩa de nichilo creasti/ ac tuũ dominium preest cunctis/ ⁊ in te plenaria ꝑfectio omniũ est virtutum: oportet necessario vt sic in oĩbus sis ꝑfectus/ ne vllus in te defectus inueniri possit. ¶ Cũ omnia ostendant nobis ꝙ tua ꝑfectio in omnibꝰ est ꝑfectissima et cõpleta: valde tenemur totis nostris viribus gratiarũ actionem tibi reddere: eo ꝙ a tua ꝑfectione beneficia recepimus innumerabilia. ¶ Deus cuius misericordia ad penitẽtiam nos expectat. ob hoc ꝙ vires nostre nequeũt sufficere ad laudandũ aut glorificandũ te secundũ tue ꝑfectionis supeminentissime dignitatem: ⁊ ideo nemo est ita potẽs tibi in hoc seculo seruire: prout exigit tua dignitas et requirit.

¶ Defectus quem nos eterne deus/ patimur in laudando/ benedicẽdo/ ⁊ glorificando te/ ꝓut dignitas tue ꝑfectiõis postulat ⁊ requirit: nõ iest nobis ex ꝑte tui diũ: gloriosi verum ex parte nostre conditionis misere ⁊ fragilis que propter sui miseriam ꝓut eam deceret/ tue ꝑfectioni reddere laudes debitas nõ est sufficiẽs. ¶ Tue perfectioni sanctissime/ omnis laus et gloria prebeatur. quia sicut nullus defectus cadere in te potest/ quãqꝫ te ita ꝑfectũ sicut es/ intelligere non possimus: sic licet nos tibi actionem gratiaꝝ quotidie impẽdamꝰ/ nõ ob id tua ꝑfectio tibi augmẽtat. ¶ Deus ob cuius beneficia viuimus in hoc mũdo. sicut est ꝓpriũ tue essentie ꝙ sit infinita/ omnipotens/ et eterna/ sic est propriũ tue benedicte essentie ꝙ in omnibus sit ꝑfecta. ¶ Dñe deus: sicut tuo eẽ diuino est ꝓpriũ ꝙ in oĩbus sit ꝑfectum: sic est nobis ꝓpriũ et naturale/ vt omnis defectus fragilitas ⁊ miseria insit nobis. vnde cũ tu sis in omnibus bonis ꝑfectissimus ⁊ completus/ ⁊ oẽs defectus et miserie sint in nobis: tuã ꝑfectionẽ humiliter oramus vt in nobis nostros defectus suppleat naturales. ¶ Pie dñe ⁊ benigne. tanta caligo excecat in hoc seculo mẽtes nostras ꝙ sine comparatione aliqua/ magis circa nostrũ honorem ⁊ exaltationem sumus solliciti ⁊ intenti q̃ꝫ circa honorẽ ⁊ reuerentiam tue diuine essentie gloriose/ a qua oritur omnis ꝑfectio et procedit: cũ nobis ipsis nõ nisi quãuis miseriã ⁊ fragilitatẽ agnoscere deberemus/ tibi vero ꝑfectionem bonorũ omniũ ⁊ virtutum. ¶ Dñe deus qui exaudis omnes illos/ qui deuotis cordibus te orant: quia omnia habent ꝓ̃cipiũ preter te qui omniũ es creator/ ob hoc enim ꝑfectio que est in te omnibus ostenditur manifeste. nam si fuissent angeli ⁊ homines sine ꝓ̃cipio qui te glorificassent ab eterno ⁊ laudassent: non fuisses in omnibus adeo singularis ⁊ supeminens sicut modo. eo ꝙ in eternitate fuissent similes tibi deo.

¶ Deus ob cuius nichil est tibi impossibile potestatem. si tu creare aliũ deũ tibi cõsimilẽ esses potẽs: nõ esses ita ꝑfectus sicut modo/ qui nõ potes creare aliquẽ aliũ deũ tue cõsimilẽ deitati/ et hoc ideo quia tu es in omnibus sic ꝑfectus/ ꝙ nichil in ꝑfectione potest simile tibi esse. ¶ Pater immense deus. intantum tua diuina essentia in omnibus est ꝑfecta: ꝙ alterari potest minime seu mutari. quia nichil habẽs ꝑfectionem infinitã: potest suũ statũ alterare vllo modo aut mutare. sed nos qui sumꝰ pleni defectibus ⁊ refecti: mutare et alterare possumus statũ nostrũ/ in hoc ꝙ sumus magis defectiui in vno tempore q̃ꝫ in alio/ et de ꝑfectione similiter in vno tempore q̃ꝫ in alio plus habemus. ¶ Dñe deus in quo ꝑficiuntur oĩa nostra gaudia ⁊ cõplentur. quicũqꝫ vult ꝑcipere quomodo tu in oĩbus es ꝑfectus: cogitet intra se/ ⁊ cernat oculis mẽtis qualiter omnes creature te semꝑ valde indigent: et vbiqꝫ et in oĩbus suis factis: et quomodo tu plus dñs ⁊ benignus/ ad ꝑfectionem tui/ nulla indiges creatura. ¶ Sicut est improprium ꝙ res defectũ patiens ratione sui defectus dominetur ꝑfectiõi atqꝫ presit: sic est propriũ tue ꝑfectioni ꝙ det ꝑfectionẽ ⁊ cõplemẽtũ nobis creatis de nichilo q̃bus eẽ mirabile tribuisti. ¶ Dñe deꝰ ex quo tu solus habes nos ꝑficere ⁊ cõplere/ ⁊ ego indignus seruus tuus fragilitati cuius ⁊ miserie sim submissus: dignare facere gratiã tantam michi ꝙ a tua ꝑfectione potentissima tam speciale beneficiũ in me sentiã recepisse/ ꝙ prestet michi in eterna beatitudine veram vitam. ¶ Domine deus q̃ in speciale signũ amoris nos in filios adoptasti: postq̃ꝫ tu scis ⁊ cognoscis ꝙ mei defectus sunt michi occasio inobedientiam incurrendi/ ⁊ tuis iussionibus resistendi: te corde contrito humiliter oro/ vt tantã gratiã michi prestes/ ꝙ tua indefectiua ꝑfectio sit michi occasio atqꝫ causa ꝙ ego oĩa mea delicta tibi perfecte soluere valeã et cõplere. ¶ Dñe deꝰ virtutum. sicut a fontibus riuuli multi emanant: sic a fonte tue perfectionis inestimabilis/ tota perfectio mea manat. ¶ Misericors domine ⁊ saluator adeo sumus fragiles tuo auxilio indigentes ꝙ orare quotidie ⁊ quasi continue nos oportet tuam ꝑfectionem nostrarum necessitatum inestimabiliter adiutricẽ: vt nos perire in nostris defectibus innumerabilibus nõ ꝑmittat. ¶ Deus qui quẽlibet ad te se cõuertentẽ recipere sis paratus. sicut est propriũ tue perfectiõi/ facere perfecte innumerabiles gratias et conferre: sic est nobis ꝓpriũ defectibꝰ tot obnoxiis postulare a te (q̃ es tota spes nostre salutis) auxiliũ ⁊ succursũ. ¶ Benedicta sit tua ꝑfectio pater oĩpotẽs nũc ⁊ semꝑ. q̃a ꝓpriũ est ei ꝙ postq̃ꝫ ꝓ̃cipiũ prebet rei: eidem complementũ ꝓbeat ⁊ effectũ. vnde ꝓpter istã ꝓprietatẽ quã ego ꝑcipio in te eẽ: fui ausus incipe ꝓ̃sens opus. ¶ Incipiamus ergo aliquid boni agere in hoc mũdo. quia deꝰ q̃ totius boni est indeficiẽs ꝯplementũ: cõplebit in nobis ⁊ perficiet illud bonũ. nã (vt predictũ est) ex quo dedit principiũ: dare effectũ ꝓprietas clementie est diuine.

¶ Qualiter deus ꝑfectissimus est in omnib⁹ operationibus suis.

DEus cuius opera sunt ꝑfecta. tue ꝑfe=
ctioni sanctissime tribuatur oĩs actio
gratiarꝫ. quia oĩa q̃ in hoc sc̃lo vł alio
creasti / tam visibilia q̃ꝫ inuisibilia ꝑm
tuam deitatẽ ⁊ humanitatẽ ꝑfecte et
rationabiliter sunt creata. ¶ Cũ tua
gloriosissima essentia in omnibus sit perfecta: de ne=
cessitate oportet q̄ in omnib⁹ bonis omnia tua oꝑa
cõpleantur. ⁊ nichil est de aliis / q̃ tu agis: ex quo pos
ser ꝓuenire tue diuine eẽntie diminutio aliqua siue
defectus. ¶ Dñe deus. sicut omnia oꝑa tue diuinita
tis oportet esse ꝑfectissima ⁊ cõpleta: sic oportet simi
liter q̄ humanitatis omnia tua oꝑa sint ꝑfecta. ⁊ hoc
est quis cum tua ꝑfectissima diuina essentia / tua hu=
manitas est: ob quam vnionẽ ipsi ꝑfecta ⁊ completa
omnia affuerunt. ¶ Deus qui comples inumerabili
bus beneficiis omnia animata. sicut pluuia tẽpora=
nea p̄stat viuificationis oĩbus herbis sitientibus cõ
plementũ: sic tuũ opus diuinũ p̄stat cõplementũ ⁊ ꝑ
fectionẽ omnibus his q̃ in hoc seculo vel alio creasti
ita vt tuũ opus nullum defectũ patiatur in aliq̃ crea
turarũ. ¶ Sicut ꝓpter maximã bonitatẽ / q̃ est ĩ tua
gloriosissima deitate / oportet q̄ oĩa tua oꝑa ordina=
tissime sint ꝑfecta: sic ob tue humanitatis maximam
bonitatẽ / oportet vt q̃cũq̃ꝫ humanitas tua fecit / sint
facta ordĩatissime ⁊ ꝑfecte. ¶ Pater oĩpotẽs ⁊ etne
sicut (vt p̄dictũ est) oĩa tua oꝑa quãtũ ad deitatem ⁊
humanitatem / sunt ꝑfectissima ⁊ cõpleta ꝓpter tuã
maximã bonitatẽ: sic ꝓpter meã fragilitatẽ maximã
oĩa oꝑa q̃ feci ad honorẽ meiipsi⁹ / ⁊ propter inanem
gloriã huius mundi sunt totaliter imꝑfecta / ⁊ defe=
ctũ cuiusuis boni patientia ac virtutis. ¶ Deus qui
prestas veniã cordi humili et contrito. causa cur om
nia tua opera sunt perfecta / est ista. quia in omnibus
tuis operibus est tua intentio ordinata. nam ꝓpter
hoc q̄ tu operaris ad hoc vt esse optimus cognosca
ris / ⁊ vt omnes creature laudum preconia ꝑpetuo ti
bi reddant: ꝓpter hoc valde dignũ est ⁊ rationabile:
vt omnia tua opera effectu beatissimo complectur.
¶ Causa qua dignũ est ⁊ iustum / vt opera que mali
homines faciunt in hoc mundo ad ꝑfectionem mi=
nime deducãtur / est ista: quia quecũq̃ꝫ agunt in hoc
seculo / agunt quasi intentione inordinatissima ⁊ per
uersa. nam postq̃ꝫ ipsi incedũt ꝑ secundũ motum in
omnibus factis suis / semꝑ ꝓpriis honoribus / laudi
bus / ⁊ pomposis mundi gestibus inhiantes: ꝓptea
valde conueniens est rationi vt opera eorũ remane=
ant imperfecta / neq̃ꝫ eorꝫ volũtas queat ꝑfici aut cõ=
pleri. ¶ Ergo omnia laudũ preconia tue ꝑfectioni
mirabili (dñe clementissime) tribuãt: que in suis ope
ribus deficere nunq̃ꝫ nouit: ⁊ omnis defect⁹ ꝑuersorꝫ
hominũ / suis operib⁹ agnoscatur suos actores ostẽ=
dentib⁹ defectuosos. ¶ Deus qui vbi vis spiras / mẽ
tes illuminãs tenebrosas. nemo est q̃ ex parte tua de
fectus signũ minimũ in aliqua creaturarꝫ valeat inue
nire / nec aliquis posset intelligere nec secum adeo co
gitare / q̄ posset percipere vt creature melius create
q̃ꝫ sint: vllo modo possent esse. ¶ Domine deus si q̃s
vult subtiliter intueri ordinationẽ seu dispositionem
in qua homo est positus ad acquirendũ meritũ glĩe
siue pene: nemo posset in hoc quãtũcũq̃ꝫ esset sollici=
tus circa hanc materiã cogitare / melius aliquid inue
nire / nec aliquis posset ꝑcipere q̄ a parte tua defect⁹
aliquis illi inesset. ¶ Si q̃s etiam velit mentalibus
oculis cõspicere ordinationem glorie paradysi / ⁊ vo
raginis perpetue similiter gehennalis / ⁊ qualiter ꝓ
pter eternam gloriam paradysi / ostẽditur tua boni=
tas creaturis / ⁊ tua recta iusticia ꝓpter penas ꝑpetu
as quas in inferno peccatores miseri patient. ⁊ quo
modo similiter tormenta inferni inestimabilia agno
scuntur ꝓpter eternam beatitudinem celestis glorie
paradysi / ⁊ ob penas infernales gloria beatorũ: non
posset in his omnibus melius aliquid inuenire / ne=
q̃ꝫ q̄ hec predicta in aliquo signũ defectus minimi
paterentur. ¶ Deus cuius scientia nichil ignorat: si
cut quinq̃ꝫ sensus corporales deficiunt ad transeun
dũ vltra terminũ eis prefixum: sic sensus spirituales
deficiunt ad percipiendum et intelligendum totam
perfectionem et omne tuorum operũ complementũ.
¶ Domine deus: tot et tantum tua opera sunt diuer
sa / et tanta est perfectio eorum: q̄ non est humanus
aliquis intellectus / qui possit attingere ad percipiẽ=
dum tue virtutis excellentiam perficientis atq̃ꝫ cõ=
plentis ordinatissime opus quodlibet. ¶ Sicut ce=
cus habet cognitionem aliquã ꝓpter tactũ ⁊ palpa=
tionẽ in diuersitatibus figurarũ: sic nos in parte itel=
ligimus ꝑfectionẽ que est in tuis oꝑib⁹ orbis rector.
veritamẽ vt cecus diuersitatẽ colorꝫ ꝑcipe nõ est po=
tẽs eo q̄ caret lumĩe corporaliũ oculorꝫ: sic nos neq̃=
mus ꝑcipere omnia bona tua neq̃ꝫ ꝑfectionis tuorũ
oꝑum complementũ. quia in tuis perfectionibus est
nostra ꝑceptio terminata. ¶ Deus cuius prescientia
presciuit omnia ab eterno. si homo nequit sufficere
ad intelligendũ omnes defectus qui sunt in operib⁹
peccatorꝫ: qualiter quis poterit intelligere seu ꝑcipe
re ꝑfectiones que tuis oꝑibus insunt. ¶ Dñe deus
solum tua oꝑa sunt ꝑfecta ⁊ nullũ defectũ in aliquo
patiuntur: sed nequeo alicubi ꝑfectum opus huma=
nũ aliquod inuenire: quia possibilis eẽt additio hu=
mano operi cuicũq̃ꝫ / et ita ex consequenti imꝑfectũ.
¶ Pater celestis deus. causa quare omnia tua oꝑa
sunt ꝑfecta / est ista. quia tu es omnipotens et etern⁹:
et nichil potest resistere tue voluntati: quapropter tu
quibuscunq̃ꝫ vis complemẽtum tribuis ⁊ effectum.
sed de nobis impotẽtib⁹ non est ita / ob hoc enim q̄

plures sumus/et habemus diuersas adinuicem vo
lũtates:et quia nõ habem⁹ pfectã sciẽtiam neqꝫ pos
se:neque sit esse pfecta nr̃a opa neqꝫ ꝯpleta. ¶De⁹ q̇
vltionẽ tuã p lõga ĩteruałla tẽpoꝝ differs.postq̃ꝫ tu
potes omnia pficere ꝛ complere:te suppliciter et de=
uote p̃coꝛ/vt huic opi qḋ habeo p̃ manibus felicissi=
mũ des effectum.quia tu solus es cõplemẽtum bo=
noꝝ omniũ ꝛ effectoꝛ ꝛ sine tuo auxilio:nõ possem p
ficere q̇cq̃ꝫ boni. ¶Dñe deus/si a tua ꝑcedit libera
voluntate:vt istud opus qḋ ĩtitulatur liber diuine cõ
templationis/in publicũ deducatur/ꝛ vt debeat fru
ctum facere animabus:tibi humiliter procũbo:vt ip
sum sit verax exemplar pluribus:in tua diuina essen
tia cõtemplandi/et vt in diuersis locoꝝ habitationi
bus diuulgetur. ¶Oẽs illi q̇ in hoc libro studere vo
luerint/diligenter scient in te dñe cõtemplari: ꝛ tuã
pcipere maximã bonitatẽ/suãqꝫ fragilitatẽ/miseriã
et defectum.et quisquis poterit vere cognoscere sub
qua lege positus valebit ad beatitudinẽ celestis glo
rie peruenire. ¶Deus qui es nostra ꝑtectio atqꝫ sa=
lus.nisi tu fuisses/ego q̇ppe nõ fuissem.ergo tuũ cẽ
gloriosissimũ/est causa cur ego tu⁹ seruulus sum in
esse.vnde postq̃ꝫ tu es causa efficax mei esse: te flebili
ter precoꝛ/nõ vt debeo sed vt possum:vt tu pficias et
cõpleas voluntatem mei animi in his que ad hono
rem ꝛ gloriã cedant tui nominis gloriosi:et ad vtili
tatem mee anime ꝛ q̃ꝫplurium aliarũ. ¶Ita ꝙ mea
voluntas dñe misericors et saluatoꝛ in tali constan=
tia pseueret:vt toto tempore vite mee non cessem te
glorificare/benedicere/ꝛ laudare/ac semp recogno=
scam ꝙ si qua bona in me opera sint pfecta: nũq̃ꝫ pfe
ctionem bonoꝝ operũ michi fragili recognoscã: sed
solum tibi qui omnia bona pficis atqꝫ cõples. ¶Do
mine deus.si mee preces ꝛ orationes non sunt perfe=
cte in tua diuina clemẽtia exorãda: ipam flexis geni
bus deuotione maxima p̃coꝛ:vt tu(q̇ bonoꝝ omniũ
es effectoꝛ)ac si pfecte essent ipsas recipias.quia vo=
luntas ꝑ facto debet michi in hoc casu merito repu
tari. ¶Deus qui eterne beatitudinis paradysi fa=
cis participes seruos tuos.ego humilis seruus tuus
plura loca in quibus est hominũ habitatio circuiui/
et sepius peccatis meis exigentib⁹/vidi ꝛ audiui de
fectuosa tempora terrenoꝝ regũ ꝛ alioꝝ magnatum
sine cõparatione aliqua ab hominibus plus laudari
et in eoꝝ memoria plus haberi:q̃ꝫ tua que sunt perfe
cta in bonis oĩbus ꝛ cõpleta. ¶Unde q̃ꝫplurimum
est mirandũ ꝙ plus laudẽtur opa hominũ defectuo
sa:ꝛ a pluribus q̃ꝫ tua que sunt alioꝝ omniũ pfectua
et circa taliũ laudes valde deberent omnes erubesce
re laudatores. ¶Sicut homines honorabiles lau=
dantur a vulgo/in his que videntur bene agere ĩ hoc
mundo:sic deberent reprehendi merito ab eodem in
his quibus videntur deficere/ꝛ in quibus videnť eẽ
q̃ꝫplurimũ viciosi.sed tuoꝝ operũ pfectio meritо cõ=
tinue ab omnibus est laudãda/ꝛ nũq̃ꝫ in aliquo nec
ab aliquo increpanda: quia in aliquo deficere nunq̃ꝫ
nouit/ꝛ est in oĩbus pfecta ꝛ in nullo viciosa. ¶De⁹
cuius sunt oĩa opa virtuosa. si hũana opera possent
per se sine tuo auxilio pfici ꝛ compleri: tũc homines
ꝑpter suam pfectionem/tãtã indubie habuissent ia=
ctantiam et arrogantiam in seipsis/vt tuã pfectionẽ
minime cognouissent:ꝛ ex consequenti ei nullã attri
buissent reuerentiã seu honorem. ¶Dñe deus/quia
omnia tua opera sunt pfecta:ob hoc quanto q̇s tua
opera magis laudat/tanto plus ad pfectionem de=
uenit et accedit/tantoqꝫ plus distat ac se subtrahit a
defectu.sed de nostris humanis operibus nõ est ita.
nam quia defectum omnia nostra opera patiuntur:
quanto plus aliquis ea laudat/tanto magis pfectio
nem deserit et euitat ac defectum sequitur et intrat.
¶Ergo cũ solum tua opera in bonis omnibus sint
perfecta/et defectũ in aliquo minime patiantur/ om
nia vero nostra opera defectibus subiaceãt inumera
bilibus:abrenũciemus laudib⁹ omniũ operũ huma
norũ/ꝛ corde et animo nos submittamus/ad prestã
dũ laudes pfectioni tuoꝝ operum sancte deus.

¶Qualiter humana perfectio consistit in pfe
ctione diuina.

DEus qui pficis impfecta.tua admira
bilis pfectio/omnes imperfectiones
nostras ꝛ defectus pficit atqꝫ cõplet.
quia tu dñe nos creasti ꝛ sustines nos
in esse/et nobis oĩa nostra necessaria
in hoc seculo subministras/ꝛ in alio
eternã gloriã prebes nobis. ¶Dñe deus/sicut priua
tiõi impropriũ est esse:sic est impropriũ vt nos ab ali=
quo alio preter q̃ꝫ a te solo pfectionẽ admittere vale
amus.quia sicut res vacua nequit consistere in re ple
na:sic nostrũ cõplementũ/nisi in tua pfectione neqt
esse. ¶Restauratio nostra deus.tu es nostra cõsola=
tio et leticia in nostra ira/tristitia/atqꝫ fletu:eripiens
nos ab omni aduersitate/angustia/ ꝛ labore. ¶De⁹
vera cõsolatio lachrimantiũ.tibi omnis laus ꝛ glo=
ria nunc ꝛ semp:qui habes tantam pfectionem: et tã
mirabilẽ in teipso/ꝙ ea est nobis tanq̃ꝫ fons viuus/
in quo omnes in eo bibentes se reficiũt sitientes.
¶Omnes illi q̇ sunt infirmi debiles ꝛ oppressi: a de
fectibus huius mũdi de tua omnipotenti pfectione
possunt plenariã sanitatem recipere et medelam. et
non est aliqua eoꝝ plaga q̇ in tua pfectione curã ne=
queat inuenire. Tanta plenitudo ꝛ complementum
est in te/bonoꝝ omniũ ꝛ virtutum/quibus nos mise
ri indigemus:ꝙ predictam plenitudinem tanq̃ꝫ infi
nitam intelligere seu comprehendere non valemus.
¶Deus cuius fons luminũ illuminat totum mũdũ
nos putamus pfectionem habere/ ꝑpter multitudi=

nem facultatū/⁊ vt in sanitate possimꝰ nostra corpora conseruare:atqꝫ vt habeamus pulchritudinē corporalem. vnde q̄a credimꝰ ꝙ hec predicta perfectionem ⁊ complemētū valeāt nobis dare:ob hoc finaliter nos plenos ⁊ refectos vndiqꝫ defectibus inuenimus:quia defectibꝰ ꝓcul dubio predicta oīa sunt repleta. ¶ Et hec est causa cur omnes hoīes in rebus temporalibus ⁊ trāsitoriis inueniūt se deceptos. q̄a quanto plus de bonis tēporalibus ꝯgregamꝰ:⁊ plura in hoc seculo possidemus:tanto maiorē defectum in omnibꝰ sustinemꝰ. quia enī defectiua sunt oīa tēporalia:idcirco quicūqꝫ possessiones ī hoc seculo plures habet/is maiorē defectum temporaliū patitur in seipso. ¶ Ergo stultus merito potest dici q̄ se credit perfectionem in diuitiis temporalibꝰ inuenire. aut gaudia aut plausus in miseriis ⁊ fragilitatibꝰ huiꝰ mundi. quia oīa gaudia huiꝰ seculi/ fletibꝰ suspiriis et gemitibus terminanē. ¶ Potentissime dn̄e rector orbis. si quis complementi seu perfectionis vult esse diligēs inquisitor:in te solūmodo querat illud. quia semꝑ q̄n quis in te diligenter suū inquisierit complementū:in te illud statim poterit inuenire. ⁊ si semper continue alibi preterq̄ꝫ in te/suū inquireret cōplemētum:nunq̄ꝫ illud posset alibi reperire. ¶ Dn̄e deꝰ:q̄n nos aliunde preterq̄ꝫ a tua perfectione nostrū putamus recipere complementū:semꝑ cadimus in maiorem indigentiā ⁊ defectum magisq̄ꝫ desipimus q̄ꝫ si ignem in aqua vel aquā in igne inuenire penitꝰ putaremus. ¶ Pater immortalis deus. solū excellētia tue ꝑfectionis potentissime bn̄dictionis ⁊ gratie prestat munus: ⁊ defectus mūdani addūt infelicitatē et infortunium cuicunqꝫ. ¶ Dn̄e deus cui placet cōuersio peccatorū. sicut est improp̄riū ⁊ nature contrariū/ ꝙ de priuatione perfectio oriatur:sic est propriū naturale ⁊ consonum rationi vt de tua perfectione/omne cōplementū ⁊ omnis perfectio nobis omnibꝰ oriat̃. ¶ Saluator mūdi deus. nichil habens principiū ⁊ finem potest esse perfectū vllatenus vel completū. q̄a nichil defectū patiēs potest esse perfectū seu completum:at cū tu sis pater omnipotēs infinitus ⁊ careas propter tui eternitatem principio atqꝫ fine/ nullusqꝫ defectus in te valeat inueniri:patet ꝙ tu solus es ꝑfectio ⁊ cōplemētum ꝑfectionum oīm aliarū. ¶ Dn̄e deus noster. sicut tu ꝓpter virtutes tuas totiꝰ es humani generis perfectio singularis:sic nos ꝓpter maximam fragilitatem nostram ⁊ miseriā/sumꝰ defectibus subditi innumerabilibus. quapropt̃ oportet quēlibet nostrum/perfectionē nostre salutis solum querere in te deo. ¶ Deus spes nostre beatitudinis singularis. sicut nos gaudentes ⁊ exultātes in tuis virtutibus ⁊ ꝑfectionibus perfectionē recipimus a te solo:sic nos gementes ⁊ flentes delicta que cōmisimꝰ in hoc mundo/possumus perfectionem a te recipere et habere. vnde benedicta sit tua perfectio sancte deꝰ que tot modis ꝑfectionem ⁊ cōplementum humano generi potest dare. ¶ Cum in nullo alio preterq̄ꝫ ī te solo deo/nostra perfectio valeat inueniri: nullatenꝰ si alibi nostrū inq̄siuerimus cōplemētum/ ipsum poterimus inuenire siue illud ꝑ viam leticie siue ꝑ viā meroris ⁊ tristitie inuestigemus. ¶ Quare si ꝑfectionem nostre salutis volumꝰ inuenire:in te eam querere nos oportet. ⁊ his duobꝰ modis antedictis gaudendo:scilicet et merendo eā poterimus adipisci:ita vt in glorificando ⁊ exaltando tuū nomen gloriosissimum gaudeamus:⁊ ꝙ contritione cordis ⁊ morsu conscientie delicta preterita lugeamus/hac intentione et voluntate vt non ad peccatorum vomitum redeamus. ¶ Deus q̄ es vera requies paradysi:sicut tua deitas est perfectio nostrorum bonorū omniū ratione tue maxime bonitatis:sic tua sancta humanitas quam ex vtero beatissime virginis assumpsisti/est similiter nostrorum bonorum omniū cōplementum. ¶ Adeo fuit exaltata et honorata tua sancta humanitas iesu christe/quia fuit vnita cum tua gloriosissima deitate:ꝙ totum humanum genꝰ fuit inde inestimabiliter subleuatum. ⁊ sic quanto plus tua fuit humanitas exaltata:tanto plus habuit humanum genus de perfectione in omnibus factis suis. ¶ Domine deus cū tue diuine essentie ⁊ tue humanitatis sit vnio sine fine:ꝓpter hoc ꝑfectio quā nos ex tua hūanitate benedicta recipimus/maior et pluris dignitatio sine cōparatione aliqua est in nobis/q̄ꝫ si haberet finem vnio/que fit inter tuam gloriosissimam deitatem ⁊ tuam humanitatē. ¶ Deus qui per sanctā passionem tuā humanū genus/sancte crucis stipite reparasti. quando nostre cogitationes seu nostra desideria extra te dn̄e reponuntur:semꝑ inuenimus nostras aīas vacuas ⁊ inanes/ac defectui cuilibet subiacentes. ⁊ quācito posuerimus nostrum cogitatū ⁊ desiderium in tuarum virtutū incomprehensibilium complemento:statim eas plenas inuenimus ⁊ completas:et nulli defectui submissas. ¶ Dn̄e deus/quādo quis plus in rebus temporalibus cogitat ⁊ discernit:tanto in eis reperit maiorem miseriam ⁊ defectū. ¶ Immortalis deus/frustra laborat:quicunqꝫ perfectionē vel cōplementū credit reperire in aliqua creatura nisi ī te solummodo creatore. q̄a omnia alia preter te innumerabilibꝰ defectibus sunt submissa. ¶ Deus qui quēlibet ad te volentem se conuertere recipere es paratus. quid prodest homini inani gloria maculato pompā mundanā modis variis exercenti:q̄n nititur ostendere mortalibus esse perfecta sua opera que perfecta minime possunt esse:⁊ quando q̄s perfectiorem se ostendere arbitratur in hoc mundo:tāto magis defectuosum ac fragiliorem se demonstrat quia q̄cq̄d agit/ꝓculdubio est defectuosum. ¶ Piissime domine ⁊ benigne. sicut propter defectum diuturnum pluuie/riuis et fontibus abest aqua / et oēs

herbe obeunt ⁊ siccātur: sic propter perfectionē quā nobis ipsis inuenire putamus / nostri defectus in nobis pullulant quotidie / et multipliciter augmentantur. at sicut propter maximam inundationem aquarum adimplentur fontes / riuuli / et torrentes: sic quādo nos in tua perfectione nostrum inquirimus complementum / omnes defectus nostri desinunt in nobis ⁊ quasi omne complementū et perfectio inest nobis. ¶ Abiciamus ergo a nobis omnia opera tenebrarum non querentes boni nostri perfectionem alibi: nisi solum in tuis virtutibus deus noster. ¶ Deus cuius medela sanat saucios ⁊ īfirmos. nemo potest sua opera perficere seu complere: nisi i se habeat ista tria / volūtatem scilicet / sapientiam / atq3 posse. quia sine istis tribus impossibile est / perfectum seu cōpletum opus aliquod esse posse. ¶ Pater omnipotēs sancte deus. cum tua gratia hoc presens opus contemplationis me fecerit inchoare: ⁊ specialiter ꝓpter auxilium tue potestatis / tue sapientie / ⁊ tue voluntatis / secundum librum huius operis ⁊ primum volumen duxerim ad effectum: flexis genibus suppliciter te oro: vt aliorum librorum ⁊ voluminum sis michi perfectio singularis. ¶ Benedictus sis domine deus in tuis muneribus vniuersis. et omnis gratiarum actio reddatur tuo adiutorio / incipiētem bona opera quēlibet adiuuanti. quia soli tuo auxilio agnosco effectum voluminis primi huius: in quo potest quiuis hominum / in hac vita contemplari te deus.

¶ Finit primum volumen et secundus liber huius operis ad honorem et gloriam omnipotentis dei.

❡ Breue argumentum

Laquerna/alterius anachorete petitio
nibus acquiescens: 365 breuia verba in
b libellum compegit/ quẽ pretitulauit de
amico et amato. sunt enĩ hec ṽba amo-
ris/ ⁊ exempla abbreuiata/ ⁊ declaratio-
ne egentia: quibus intellectus ascendit alti⁹ ad ma-
iorem deuotionem. Et hac ratione tot vna collegit
quot sunt dies in anno: vt vnũquodq̃ abbreuiatum
verbum/ per diem contemplando sufficere possit/ se-
cundum artem contemplationum. ❡ Amicus: qui-
libet fidelis et deuotus Christianus. Amatus: deus.

1 Nterrogauit amicus suũ ama
tum/ si in eo aliquid remanse-
rat diligẽdũ? Respondit ama
tus ꝙ id propter qđ amici mul
tiplicari potest amor: semper in
2 eo superest amãdũ. ❡ Uie per
quas amicus suũ requirit ama
tum: sunt longe periculose/ cõ-
siderationibus referte/ suspiriis ⁊ fletibus/ ac illumi-
3 nate amoribus. ❡ Multi amatores cõgregati fue-
runt ad amandũ vnum amatũ: q̃ ipsos oẽs faciebat
amoribus abundare/ ⁊ quilibet eorum pro precipuo
suum ducebat amatũ: ⁊ de eo gratas cõcipiebat co-
gitationes/ ex q̃bus iucũdas sentiebat tribulationes
4 ❡ Plorabat amic⁹ ac dicebat: quãdo erit tẽpus vt
in seculo cessent tenebre aut inferorũ vie? ⁊ aqua que
de more descendit inferius: quando erit tempus vt
naturam assumat ascendendi superius/ aut innocen
tes quando erunt plures q̃ nocentes? ah quando
gaudebit amicus ꝙ moriatur propter suum amatũ:
aut amat⁹ q̃n videbit ob suũ amorẽ lãguere amicũ?
5 ❡ Dixit amicus amato: tu qui ĩples solẽ splẽdore im
ple cor meũ amore. Respondit amatus. sine amoris
plenitudine nõ essent tuis oculis lachrime/ neq̃ in
hunc locum venisses vt posses tuũ amatum videre.
6 ❡ Tentauit amat⁹ suũ amicũ si pfecte ipm amabat:
et interrogauit eũ de quo erat differentia que est in-
ter presentiã et absentiam amati. Respondit amic⁹
7 de ignorantia et recordatione. ❡ Interrogauit ama
tus amicum: es memor alicuius rei quã tibi tribue-
rim vnde me vis amare? Respondit amicus: ita. nã
inter leticias ⁊ tribulationes q̃s michi donas/ nõ fa
8 cio differẽtiã. ❡ Dicas amice dixit amat⁹: habebis
patientiã si tuos duplicauero languores? ita respõ-
dit amicus dummodo meos duplicaueris amores
9 ❡ Dixit amat⁹ amico suo: scis ne q̃d sit amor? respõ
dit amic⁹/ si nescirẽ q̃d sit amor: scirem q̃d est tribula
10 tio/ tristicia/ ⁊ dolor. ❡ Dixerũt amico quare non re-
spondes amato tuo/ qui te vocat? respõdit iam ex-
pone me grauibus periculis vt ad eum perueniã/ et
iam illi loquor/ eius honores desiderans. ❡ Amice 11
desipiens: quare corpus tuũ destruis ⁊ pecunias tu-
as dispensas: et delectationes hui⁹ seculi relinq̃s: et
spretus inter gẽtes incedis? respondit vt amati mei
honorem honores: q̃ per plures est non amat⁹ ⁊ iho
noratus q̃ amatus ⁊ honoratus. ❡ Dicas insensate 12
ob amorem: quid est visibili⁹ an amatus in amico: an
amicus in amato? respondit dicẽs ꝙ amat⁹ videtur
per amores/ ⁊ amicus p suspiria/ flet⁹/ tribulatiões/
et dolores. ❡ Inquirebat amic⁹ q̃ amato suo narra 13
ret quo pacto ob amorẽ eius graues patiebat̃ lãguo
res/ quib⁹ deperibat ⁊ moriebat̃ Inuenit suũ amatũ
qui legebat in quodã libro in quo oẽs (quos ipsi pro
pter amatũ suũ amor donabat) inscripti erãt lãguo-
res/ et omnes quas inde amic⁹ habebat gratiarum
actiones. ❡ Regina celi: amico/ suũ filium presenta 14
uit: vt ei⁹ oscularetur pedes: ⁊ vt in suo libro/ matris
amati sui laudes scriberet ⁊ ṽtutes. ❡ Amicus auẽ 15
cantantem audiẽs: eam interrogauit. dicas auis q̃d
cantas: posuisti te sub amati mei custodia vt te a nõ
amore defendat: ⁊ in te multiplicet amorẽ? respõdit
auis: quid facit me cantare: nisi dñs amoris qui repu
tat sibi ad dedecus non amorẽ? ❡ Inter timorẽ ⁊ spẽ 16
amor fecit suum hospitium: in quo viuit ex cogitatio
nibus: ⁊ moritur ex obliuionib⁹: cuius fundamenta
sunt longe super hui⁹ mũdi delectationes atq̃ oble-
ctamenta. ❡ Questio fuit inter oculos ⁊ memoriam 17
amici. Nam oculi dicebant ꝙ melius est videre ama
tũ q̃ ipsum recolere: et memoria dixit ꝙ propter reco
lentiã aqua ascẽdit ad oculos et cor inflãmat̃ amore
❡ Interrogauit amicus intellectum ⁊ voluntatem: 18
quis eorũ erat amato suo ppinq̇or? cucurrerũt ãbo:
et prior fuit intellectus ad amatũ suum q̃ voluntas.
❡ Contẽdebãt adinuicẽ amic⁹ ⁊ amatus: ⁊ viderũt 19
vnum alterũ amicũ: qui tamdiu plorauit donec pax
et concordia fuit inter amicũ ⁊ amatum ❡ Suspiria 20
et fletus venerũt ad iudiciũ amati: ⁊ interrogauerũt
eum per que sentiebat se validius amatum. Amat⁹
sic iudicauit: suspiria sunt amori propinquiora: ⁊ fle-
tus propinquiores sunt oculis. ❡ Uenit amicus ad 21
fontem bibere vbi q̇ non amat capitur amore: ⁊ cum
bibit ex fonte duplicati sunt languores eius. venit
amatus ad eũdem fontẽ bibere: vt supra duplicatio-
nem duplicaret amico suo amores in quibus sibi du
plicauerat languores. ❡ Egrotauit amicus ⁊ erat in 22
extasi ⁊ excessu: amat⁹ ipsum gratia pascebat/ amor
ipsum potabat/ in patiẽtia ipsum iacere faciebat/ hu
militate ipsum induebat: ⁊ veritate ipsum ducebat.
❡ Interrogauerũt amicũ vbi erat amatus eius? vi 23
deatis ipsum inq̇t/ in nobiliori domo oĩbus creatis
domib⁹: ⁊ videatis ipm in meis amoribus/ in meis
languoribus: ⁊ in meis fletibus. ❡ Dixerunt amico: 24

quo vadis? venio inquit ab amato meo. vnde venis
vado ad amatū meū. quando redibis? morabor cum
amato meo. quātū cum amato tuo? tāto tēpore quā
25 to cogitationes mee erunt in eo. ¶ Cantabāt aues
aurorā: ⁊ excitatus est amatus q̇ est aurora/ ⁊ aues
finierūt cantum: ⁊ amicus in aurora/ propter amatū
26 suum est mortuꝰ. ¶ Cātabat auis in viridario ama-
ti. venit amicꝰ qui dixit aui/ quia nos ꝓpter idioma
ta inuicē nō intelligimus: intelligamus nos propter
amorē. nā in tuo cantu: meis oculis representat meꝰ
27 amatus. ¶ Cepit amicꝰ somnolētus fieri/ quia mul-
tum inquirendo suū amatum laborasset/ ⁊ timuit ne
amati sui obliuisceretur: sic plorauit ne dormitaret/ ⁊
ne amatus suus ab eius memoria absentaretur.
28 ¶ Obuiauerūt sibi inuicē amatus ⁊ amicus/ dixitq̃
amicus: nō est opus vt michi loquaris/ sed ostendas
signa nr̄is oculis/ que sunt nostro cordi verba: nā so
26 lis signis: dabo tibi q̇cq̇d a me postulaueris. ¶ Nō
obediuit amicus amato suo/ ⁊ plorauit amicꝰ ⁊ ama
tus venit vt in veste amici moreretur: et recuperaret
30 quod perdiderat amicus. ¶ Amatꝰ accendit amore
amicum/ neq̃ plorauit ob amici languorē: vt fortius
ab eo diligeretur: ⁊ in maiore languore gaudiū et re-
31 fectionem inuenit amicus. ¶ Dixit amicus torquēt
me secreta amati mei: cum opera mea ipsa reuelant.
quia os meū ipsa tenet secreta neq̃ detegit ipa gen
32 tibus. ¶ Conditiones amoris sunt: ꝙ amicus sit suf
ferens/ patiens/ humilis/ timorosus/ diligens/ confi
dens/ q̄q̃ ob honorandū suū amatum/ nullis se sub
strahat periculis. cōditiōes amati: ꝙ sit verax/ pius/
33 iustus/ et amico suo liberalis. ¶ Inquirebat amicꝰ
in montibus et planiciebꝰ deuotionē: vt videret an
amato suo seruiebatur: ⁊ inuenit in vtroq̃ illorum lo
corum peccatū. ⁊ ideo fodit in terrā si forte inueniret
perfectionē: q̄ sup terrā deuotio habet defectū.
34 ¶ Dicas auis que amore cantas amato tuo: quare
torquet me amatus meꝰ cū amore/ postq̄ assumpsit
me vt sim seruus suus? respondit auis: si non patere
ris tribulationē propter amorem/ cū quo amatū tuū
35 amares? ¶ Amicus ambulabat ꝑ semitas amati sui
meditabundus ⁊ cespitauit ⁊ cecidit inter spinas: q̄
sibi vise sunt fuisse flores: ⁊ ꝙ essent amoris lectus.
36 ¶ Interrogauerūt amicū si cōmutaret pro alio suū
amatum. respōdit dicēs: ⁊ q̇s alius est melior aut q̇s
nobilior q̄ supremū bonū/ magnitudine/ potestate/
sapientia/ amore/ ⁊ pfectione infinitum ⁊ eternum?
37 ¶ Plorabat ⁊ cantabat amicus cātus amati sui/ di
cebatq̃: ꝙ viuacior est amor ī corde amatoris: q̄ ful
gur in splēdore. ⁊ tonitrus ī aure. ⁊ viuatior est aqua
in fletu: q̄ vētus ī maris fluctuatiōe. ⁊ suspiria amo
38 ri sunt propinquiora: q̄ albedo in niue. ¶ Interro-
gauerūt amicū quare eius amatus esset gloriosus?
39 respondit q̄a est gloria. ¶ Dixerunt ei ⁊ quare est po
tens? respondit quia est potestas. ⁊ quare sapiēs? q̄a
est sapientia. ⁊ quare amabilis? quia est ipse amor.
¶ Surrexit tēpestiue amicus ⁊ ambulabat suū req- 40
rens amatū: Inuenitq̃ turbā ꝑ viā ambulantē: ⁊ in
terrogauit si suū viderint amatum. respōderūt dicē-
tes: qñ fuit tempus quo tuus amatus absens fuit a
tuis oculis mentalibus? respondit amicꝰ postq̄ vi-
di amatum in meis cogitationibus: non fuit absens
oculis meis corporalibus. nā oīa visibilia: meū mi-
chi representāt amatum. ¶ Cū oculis cogitationū/ 41
languorum/ suspiriorū/ ⁊ fletuū respiciebat amicus
suū amatū: ⁊ cū oculis gratie/ iustitie/ pietatis/ mise
ricordie: ⁊ liberalitatis respiciebat amatꝰ suū amicū
et auis cantillabat huiusmodi letabūdū aspectum.
¶ Claues portarū amoris sunt aurate cōsideratio- 42
nibus/ fletibꝰ/ et suspiriis. funiculus clauiū: est con-
sciētie/ contritionis/ deuotionis/ ⁊ satisfactionis. o-
stium iustitie/ misericordie/ ⁊ pietatis. ¶ Amicꝰ pul 43
sauit ostiū sui amati: ictibus amoris ⁊ spei. audiebat
amatus cū humilitate/ pietate/ patiētia/ ⁊ charitate/
ictuo sui amici. aperuerunt portas: deitas ⁊ humani
tas. Intrauit amicus ⁊ suū vidit amatū. ¶ Prope- 44
tas et cōmunitas sibi inuicē obuiauerunt: ac seinui-
cem miscuerūt: vt amicitia ⁊ beniuolentia esset inter
amatū ⁊ amicū. ¶ Duo sunt ignes/ quibus amores 45
calefiunt amici. vnus fulcitur desiderio/ cogitatio-
nibus/ ⁊ gaudiis. alter vero cōponit ex timore/ lan-
guore/ fletibus ⁊ lachrimis. ¶ Optauit amicus soli 46
tudinem ⁊ profectus est viuere solitarius: vt haberet
sui amati societatē. nā inter populū solus erat: nullā
habens solitudinem. ¶ Amicus morabat solitariꝰ 47
sub vmbra cuiusdā pulchre arboris: ⁊ ꝑ locum illum
transierūt hoies: qui interrogauerunt eū quare mo-
raretur solitarius? respondit amicus ꝙ tūc primum
solus fuit/ cum ipsos vidit ⁊ audiuit. nam prius ipse
erat in societate sui amati. ¶ Cum signis amoris/ lo 48
quebant ad inuicē amatus ⁊ amicus: ⁊ cū timore co
gitationibꝰ/ lachrimis/ ⁊ planctibꝰ: ⁊ narrabat ami-
cus amato suo/ suos cordis anxiatus. ¶ Dubitauit 49
amicus ne sibi deficeret amatus in suis maioribꝰ ne
cessitatibus: ⁊ protinꝰ ab amico elongauit amorem
amatus. cōtritionem habuit ⁊ penituit in corde suo
amicus: et amatus cordi amici/ spē restituit ⁊ chari-
tatem: ⁊ oculis eius lachrimas ⁊ fletus: vt posset de
nuo recipere amorē. ¶ Equalis est propinquitas in 50
ter amatū ⁊ amicū. nā vt vina miscent aqua et vinū:
ita amati ⁊ amici miscent amores: ⁊ sicut calor ⁊ splē
dor simul cathenant: ⁊ sicut esse ⁊ essentia actus ⁊ po
tentia simul cōueniunt cōglutinant: ⁊ adherescunt.
¶ Dixit amicus amato suo: in te est mea sanitas: et 51
in te meus languor. nā quanto fortius me sanas: tā
to meū languorē augmentas. et quanto auges meū
languorem: tanto michi donas maiorem sanitatem
¶ Suspirabat amicꝰ ⁊ dicebat. O q̇d est meꝰ amor. 52
respondit amatus. tuus amor sigillum est: quod im

primit ⁊ sigillat amorẽ cũ hominibus meum osten-
52 dis honorem. ¶ Videbat amicꝰ se capi/ligati/ vul-
nerari: ⁊ ob amorẽ amici sui occidi: ⁊ interrogauerũt
cum qui ipsum torquebãt: vbi est tuus amatꝰ? respõ
dit videre potestis in amorũ meorũ multiplicationi
53 bus et in penaꝝ sustentatione. ¶ Dixit amicus ama
to suo. hactenus neqꝫ fugi neqꝫ discessi a tuo amore/
postquã te cognoui. nã in te/ ⁊ per te/ ⁊ cũ te vbicũqꝫ
essem semper fui. respondit amatus. nec ego / postqꝫ
tu me cognouisti et amasti: aliquo tẽpore tibi absens
fui: nec contra te deceptio fuit vlla aut defectus vllus
54 ¶ Ambulabat amicus in quadã ciuitate / cantans
de amato suo tanqꝫ mente captus. Interrogauit po
pulus/ si suũ amiserat intellectũ. respondit amicꝰ: ꝙ
suus amatus rapuerat velle suũ: et ipse amato suo do
nauerat intelligere suum: quare sibi solum remanse-
rat recolere suum: quo suum recordabatur amatum
55 ¶ Dixit amicus: preter et contra amorem est mira-
culum si amatus non excitat amicũ postqꝫ desidera
56 uit ipsum. ¶ Amici dolor ascendit in amati sui altitu
dinibus: ne impediretur amare suũ amatũ in abysso
huius mũdi ⁊ ꝓfunditatibus. ⁊ qñ ad amatũ suum
amicus peruenit: cũ dulcedine et gaudio ipsum est
contemplatꝰ. amatꝰ autẽ ipsum est osculatus: vt cũ
in hoc seculo/ cum tribulationibus contẽplaret̃ ⁊ lan
57 guoribus. ¶ Interrogauerunt amicũ: quales sunt
eius diuitie? respondit paupertates quas patior ꝓpt̃
meũ amatũ. et que est requies? languor quẽ donat
michi amor. ⁊ quis est medicus tuus? cõfidẽtia quã
habeo in amato meo. et quis est magister tuꝰ? respõ
dit similitudines q̃s creature michi de amato meo
58 representant. ¶ Cantabat auis in quodã ramo vi-
renti foliis ⁊ floribus: ⁊ vẽtus folia agitabat: ⁊ odo-
rem florũ ad amicũ portabat. interrogauit amicus
auem q̇d significat motus foliorum ⁊ suauis illa fra
grantia florũ? respondit folia illa in eorũ motu signi
ficant obedientiã: ⁊ odor ille/ in tribulatione patien
59 tiam. ¶ Ambulabat amicus desiderans amatũ suũ
et obuiauit duobus amãtibꝰ: qui se inuicẽ cum amo
re et fletibus salutauerunt/ amplexati ⁊ osculati sunt
in extasim raptꝰ est amicꝰ multũ vehemẽter dũ duo
60 amici sui recoluerunt amatũ. ¶ De morte cogitauit
amicus ⁊ timuit: donec memor fuit amati sui. et cla-
mauit qui aderãt coram eo hominibus. ab diu ame
tis: ne honorando amatum meum/ mortem aut pe-
61 ricula timeatis. ¶ Interrogauerũt amicum vbi pri-
mum inceperunt eius amores? respondit in nobili-
tatibus sui amati. quia ab illo principio primum in-
clinatus fuerit ad diligendum sicut semetipsum suũ
proximum: et ad odiendam fraudem et peccatum.
62 ¶ Dicas amoris insensate: si te nõ amaret tuꝰ ama-
tus/ quid faceres? respondit ꝙ semper ne moreretur
ipsum diligeret: cum non amare sit mors et amare
63 sit vita. ¶ Interrogauerunt amicum quid est perse-
uerantia? dixit ꝙ perseuerantia est beatitudo et tri-
bulatio in amico perseuerante cum fortitudine/ spe/
et patientia in amando ⁊ honorando suum amatũ/
eiqꝫ seruiendo. ¶ Dixit amicus amato vt ipsi persol 64
ueret de tempore pro quo illi seruiuerat. computauit
amatꝰ cogitationes/ desideria/ fletus/ pericula/ ⁊ la-
bores quos ob eius amorem amicus perpessus fue-
rat: et apposuit illi computo eternam beatitudinem
et donauit semetipsum amico suo in solutionem.
¶ Interrogauerunt amicum: quid esset beatitudo? 65
et respondit ꝙ erat tribulatio/ quam quis sustinebat
propter amorem. ¶ Rursus interrogauerunt q̃ esset 66
miseria? dixit amicus complere in hoc seculo sua de
sideria. nam breuissimas delectationes cruciamen-
ta consequuntur sempiterna. ¶ Dicas amore desipi 67
ens/ quid est tribulatio? est inhonorationum memo
ria: que fiunt amato meo omnibus honoribꝰ dignis
simo. ¶ Respiciebat amicus quẽdam locum in quo 68
viderat amatum suum. O loce inquit qui michi pul-
chros representas amores: dicas amato meo: ꝙ ego
ob eius amorẽ patior laborem ⁊ tribulatiões. respõ
dit locus / quando in me erat tuus amatus: maio-
rem ob tuum amorem patiebat̃ laborem: ⁊ maiores
omnibus aliis quas amor donare potest suis serui-
toribus tribulationes. ¶ Dixit amicꝰ amato suo: tu 69
es totus ⁊ per totum ⁊ in toto: ⁊ cum toto: te totũ vo
lo vt sim ego totus. respõdit amatus: non potes me
habere totum nisi sis meus totus. Amicus dixit: ha-
beas me totum et ego te totum. respondit amatus:
quid habebit filius tuus/ quid frater tuus: quid pa-
ter tuus? dixit amicus: tu es talis totꝰ/ ꝙ potes abũ-
dare ⁊ esse totus cuiuslibet/ qui se voluerit totum ti-
bi donare. ¶ Intrauit amicus quoddã amenũ pra 70
tum ⁊ contemplatus est puerulos saltãtes post mul
titudinem papilionum ⁊ proterentes flores: ⁊ quãto
magis captare nitebantur: tanto magis euolabant
in altum: ⁊ cogitauit amicꝰ ꝙ tales essent illi qui ni-
miis subtilitatibꝰ crederent cõprehendere suũ ama-
tum. nam simplicibus fores aperit ⁊ subtilibus clau-
dit: ⁊ fides illũ in secretis suis per fenestram amoris
ostendit. ¶ Extendit et prolongauit amicus in ma 71
gnitudine ⁊ duratione amati suas cogitationes: et
non inuenit principiũ/ mediũ/ neqꝫ finẽ. Amatꝰ dixit
quid mensuras insensate? respondit amicus mensu
ro minus cum maiore ⁊ defectũ cum perfectione ⁊ fi
nitum cũ infinitate: temporale cũ eternitate: vt humi
litas/ patientia/ fides/ spes/ ⁊ charitas fortius sint in
mea recordatione. ¶ Interrogauerunt amicũ quos 72
reputaret maxime egros? cecos inquit qui audiunt
medicos amati ⁊ ad eos veniunt ⁊ ad sui curã nõ re
cipiunt illos. nam summa felicitas est amatum meũ
videre ⁊ summa pena est carere eius visione. ¶ Vie 73
amoris sunt longe ⁊ breues: q̇a amor est clara ⁊ pura
mũdicia/ vera/ subtilis/ simplex/ fortis/ diligens/ splẽ

dens/abūdās nouis cogitationibus ⁊ antiq̄s recor
74 dationibus. ¶ Interrogauerūt amicū q̄ sunt fructꝰ
amoris. respōdit gaudia: cogitationes: desideria: su
spiria: anxietates: tribulationes: pericula: tormenta:
languores. sine talibus enī fructibꝰ nō ꝑmittit amor
75 se tangi a suis seruitoribus. ¶ Stabāt multi coram
amico: qui cōquerebat de suo amato: q̄a nō augmen
tabat eius amores: ⁊ accusabat amorē qui illi dabat
tribulationes ⁊ dolores. Amatus se excusabat dicēs
ꝙ tribulatiōes ⁊ dolores, ꝑpter quos accusabat amo
76 rem/sunt amoris multiplicationes. ¶ Dicas insen
sate amoris: cur nō loqueris/cur stas demissus ⁊ co
gitabūdus? cogito inquit in amati mei pulchritudi
nibus: ⁊ in beatitudinū ⁊ dolorū representationibus
77 quos affersit michi ⁊ donāt amores. ¶ Dic amoris
insane: quid prius fuit an cor tuū/an amor? respōdit
ꝙ eodē tempore cor eius fuerūt et amor. nam si hoc
ita non fuisset: cor nō fuisset creatū ad amandū: neqꝫ
78 amor creatus ad cogitādū. ¶ Interrogauerūt amo
ris fatuū: vbi prius amor suus incepit an in secretis
amati sui: vel in ea reuelando hoībꝰ? respondit amo
rem nullā differentiā habere: q̄n est in sua ꝑfectione.
nam cū secretis tenet occulte amicꝰ secreta sui ama
ti: ⁊ cum secretis reuelat: ⁊ cū reuelatione tenet illa se
79 creta. ¶ Secretū amoris sine reuelatione prebet pas
sionē ⁊ languorē: ⁊ reuelare amorē prebet timorem ⁊
feruorē. ⁊ sic oībus modis amicus est in languore.
80 ¶ Uocauit amor suos amatores et dixit eis vt po
stularent ab eo dona delectabiliora ⁊ placidiora. ipsi
postulauunt ab amore: vt eos ornaret suis ornamen
tis/quo essent amato gratiores atqꝫ magis accepta
81 biles. ¶ Alta voce clamauit amicꝰ dicēs hoībus: ꝙ
amor ipsis mādabat vt amarēt loquēdo ⁊ tacendo:
emendo ⁊ vendēdo/plorando ⁊ ridendo/gaudendo
et languendo/lucrādo ⁊ ꝑdendo: ⁊ in quibuscūqꝫ ipsi
82 versarent operibꝰ. nā amor ita iubebat. ¶ Dicas im
pos mentis ac infatuate q̄n venit amor in te? eo tem
pore quo requisiuit me: ⁊ cor meū cogitationibus re
pleuit/desideriis/suspiriis/⁊ languoribꝰ: ⁊ abūdarūt
83 oculi mei lachrimis ⁊ fletibꝰ. ¶ Quid tibi attulerūt
amores? pulchra ornamenta/honores amati mei et
valores. vbi inuenerūt? in memoria ⁊ intellectu. Cū
quibꝰ ea recepisti? cū charitate et spe. cū quibꝰ ea cu
stodis? cū iustitia/prudētia/tēperantia/⁊ fortitudine
84 ¶ Cantabat amatꝰ dicēs ꝙ parū sciebat amicus de
amore: si erubescebat suū amatū laudare: vel si time
bat ipsum in locis in quibꝰ magis inhonorat hono
rare. sic parū scit diligere qui affligitur in tribulatio
ne: ⁊ qui desperat de amato/nō habet concordantiā
85 in amore atqꝫ spe. ¶ Misit litteras amicus ad suum
amatum: quibꝰ ipsum interrogabat si habebat aliū
amatorem q̄ ipsum adiuuaret ad ferēdas tribulatio
nes quas patiebat ob eius amorem. rescripsit amatꝰ
amico suo: se non habere cum quo vas iniurie ⁊ pec

cati faceret. ¶ Interrogauerunt amatum de amo 86
re amici sui. respondit ꝙ amor sui amici est mixtura
gaudij ⁊ tribulationis/timoris ⁊ fiducie. Interroga
uerunt amicū de amore amati sui. respondit ꝙ est in
fluentia infinite bonitatis/eternitatis/potestatis/sa
pientie/charitatis/⁊ ꝑfectionis: quā influit amatus
amatoribus suis. ¶ Dicas captiue amoris q̄d est ad 87
mirabile? amare magis amati absentiā q̄ꝫ presentiā:
⁊ amare magis visibilia ⁊ corruptibilia q̄ꝫ inuisibilia ⁊
eterna. ¶ Inq̄rebat amicꝰ suū amatū ⁊ inuenit quē 88
dam hoīem q̄ moriebat sine amore. heu dixit q̄ꝫ ma
gnū damnū est/ꝙ hoīes aliqua morte moriant sine
amore. ⁊ ideo amicus dixit homini q̄ moriebatur: di
cas quare moreris sine amore. respōdit quia viuebā
sine amore. ¶ Interrogauit amicꝰ suū amatū quid 89
erat maius an amor an amare? respondit amatꝰ di
cens ꝙ in creatura amor est arbor: ⁊ amare est fructꝰ
et tribulationes ac languores sunt folia atqꝫ flores.
at in deo amor et amare sunt vnū sine aliquo labore
aut languore. ¶ Morabat amicꝰ in languoribus et 90
tristicia ex cogitationum suꝑabundantia: misit itaqꝫ
nunciū ad amatū: orans vt ad se mitteret quēdam li
brum in quo essent descripta eius ornamenta: vt et ꝑ
beret aliquod remediū. ¶ Ob amorē egrotauit ami 91
cus: et quidā medicus ingressus est ad cū vt eū vide
ret qui multiplicauit languores eius ⁊ cogitationes:
et ex illa hora liberatus est amicꝰ. ¶ Amicꝰ et amor 92
exiuerant ad solatiū cōsolatorie de amato colloquē
tes: amatus se illis presentauit: plorauit amicꝰ ⁊ pro
pter extasim euanuit amor. amatus excitauit suum
amicū: cui sua commutauit ornamenta. ¶ Dicebat 93
amicꝰ amato ꝙ ꝑ multas vias veniebat ad eius cor
et se presentabat eiꝰ oculis: ⁊ ꝑ multa noīa in verbis
suis ipm̄ noīabat: sed amor quo viuebat ⁊ moriebat
erat vnus tātū. ¶ Amatꝰ se presentauit suo amico cū 94
vestibꝰ nouis ⁊ rubeis ⁊ extēdit sua brachia vt ipsum
amplexaret/inclinauitqꝫ caput vt ipm̄ oscularet. mā
sitqꝫ eleuatus in altū vt facilius inueniretur. ¶ Ama 95
tus se absentauit ab amico suo. inquirebat amicus
cum memoria ⁊ intellectu suum amatum/et interro
gauit eum vbi ipse fuerat. respōdit i absentia tue me
morie/et in ignorantia tue intelligentie. ¶ Dicas in 96
sensate amoris an erubescis homines cum vident te
ob tuum amatum plorare? respondit ꝙ erubescētia
sine peccato est si quis verecundetur ob defectū amo
ris eius qui nescit amare. ¶ Amatus seminabat in 97
corde amici desideria/suspiria/virtutes/et amores:
amicus illa semina cum lachrimis et fletibus iriga
bat. seminabat amatus in corpore amici labores/tri
bulationes et languores: amicus suum corpus sana
bat cum spe/deuotione/patientia/et consolationi
bus. ¶ In quodam magno festo tenuit amatus 98
multorum procerum honorabilium magnam curi
am/parauitqꝫ magna cōuiuia et prebuit magna do

na. venit amicus ad illam curiam/cui dixit amatus
quis te vocauit vt venires ad meam curiam? respon
dit amicus necessitas et amor me accersiuerūt tuas
formositates videre: tua ornamēta et tuam gloriam.
99 ¶ Interrogauerūt amicū de quo erat? respondit de
amore. quomodo es? amoris. quis te genuit? amor.
de quo viuis? de amore. quo nomie nominaris? amo
ris. vnde venis? ab amore. quo vadis? ad amorē. vbi
100 moraris? in amore. ¶ Interrogauerūt insup. habes
aliud q̄ amorem? respondit ita: culpas et iniusticias
cōtra amatū meū. habet amatus tuus indulgentiā?
dixit amicus q̄ in suo amato erant misericordia et iu
sticia: et ideo suū hospitiū erat iter timorē et spem. q̄a
misericordia faciebat illū sperare: et iusticia timere.
101 ¶ Amatus se absentauit a suo amico. amic⁹ inquisi
uit eū cū suis cogitationibus: et eū cū idiomate amo
102 ris requirebat ab homnib⁹. ¶ Inuenit amicus suū
amatū q̄ erat spretus inter homines: dixitq; amato
q̄ magna iniuria fiebat eius honoribus. respondit
amatus q̄ ipse inhonorabatur ob defectū feruentiū
amatorū. plorauit amicus et multiplicati sunt ei⁹ do
lores. amatus autē illi ostēdit suā magnificentiam:
103 et illū est cōsolatus. ¶ Splendor thalami amoris il
luminauit thalamū amici: vt expelleret tenebras/ et
impleret gaudijs/ cogitationibus et lāguorib⁹ amo
ris. amicus autem ex eiuo thalamo expulit omnia:
104 vt amatus eius quiescere posset in eo. ¶ Interroga-
uerunt amicū qđ signū faciebat amatus eius in suis
magnis operationibus. respondit q̄ faciebat id signū
quia fuit homo mortuus/ et crucifixus ꝓpter amorē:
105 vt serui sui p amorē viuerēt. ¶ Venit amatus et ho-
spitatus est apud amicū. pincerna autem petijt pre-
ciū. respondit q̄ amicus debebat gratis suo amato
hospitiū: nec sine causa dixit amor. nā dudū amatus
106 exsoluit omniū hominū p̄ciū. ¶ Memoria et volū-
tas seinuicem sociarūt et ascenderūt in mōtem ama-
ti: quatenus intellectus sese eleuaret: et amicus in se
107 duplicatum amorē in se reciperet. ¶ Quotidie sunt
suspiria et fletus nūcij inter amicū et amatū: vt inter
eos sit solatium societas/ amicitia et beniuolentia.
108 ¶ Amicus sensit se elōgatū ab amato suo/ misitq; ei
suas cogitationes: vt ei reportarēt beatitudinē ama-
109 ti sui in qua diu suū detinuerat amatū. ¶ Amatus
prebuit beneficiū/ fletuū/ suspiriorū/ languorū/ cogita
tionū et dolorum amico suo: cum quo beneficio ser-
110 uiebat amicus amato suo. ¶ Rogauit amicus ama
tum suū vt sibi largitatem/ pacem et honorem dona
ret in hoc seculo. amatus representauit suas pulchri
tudines memorie et intelligētie amici: et prebuit se-
111 metipsum pro obiecto eius voluntati. ¶ Interroga
uerunt amicum in quo consistit honor? respondit in
suū amatum intelligendo et amando. interrogaue-
runt in quo consistit dedecus? respondit in amatum
112 suū amare obliuiscendo. ¶ Torquebant amorē do-
nec dixit q̄ tu eras presens meis tormentis: et tunc
amor influxit michi languorem: et tuo aspectu mul
tiplicasti amorem: et michi duplicasti dolorem.
¶ Obuiaui in via amoris amato meo/ qui non loq- 113
batur: et cum fletibus/ macra facie: et languoribus ac
cusabam amorem. amor se excusabat iusticia/ spe/ pa
tientia/ deuotione/ fortitudine/ temperantia et beati
tudine: redarguitq; amatorem qui de amore conque
rebatur postq̄ ei tā nobilia dona/ amor elargiebat.
¶ Cantabat amicus dicens/ o q̄ magna afflictio est 114
amor: ah q̄ magna beatitudo est meū amatum ama
re qui amat suos amatores cum infinito amore: eter
no/ et perfecto omni perfectione.
¶ Profectus est amicus ad quasdam regiones ex- 115
traneas in quibus credebat suū amatū reperire: et in
via duo leones ipsum aggressi sunt: cepitq; amicus
mortem pauere. nā optabat (vt seruiret amato suo)
viuere. misitq; suū ad suū amatum recolere: vt amor
esset in eius transitu: possetq; melius mortem susti-
nere. dūq; amicus recolebat amatum: leones vene-
runt humiliter ad amicum: cui lingebant lachrimas
oculorū plorantiū: osculabanturq; eius manus atq;
pedes. et sic amicus in pace profectus est: ad inquirē-
dum amatum suū. ¶ Ambulabat amicus per mon- 116
tes et planicies et non poterat ostiū reperire per qđ
posset e carceribus amoris exire: qui diu tenuerat ei⁹
corpus incarceratum/ et suas cogitatiōes et omnia
sua desideria et gaudia. dūq; amicus sic perambula
ret: fatigatus reperit eremitā iuxta fontem vnū pul
chrū et amenū dormientem: excitauitq; eum interro
gans si viderat vel forte somniauerat suū amatum.
respondit eremita q̄ eque erāt in carcere amores in-
carcerate cogitationis vigilando et dormiendo. val-
de placuit amico q̄ inuenerat incarceratum socium/
plorauerunt q; ambo: quia amatus non q̄plurimos
tales haberet amatores.
¶ Interrogauerunt amicum quis esset fons amo- 117
ris: respondit amicus. ille est in quo nos amatus la-
uit a peccatis nostris. et amatus gratis donat aquā
viuam: quā qui bibit/ vitam habet sempiternam in
amore: que nullum habet finem.
¶ Non habet amatus aliquid/ in quo amicus non 118
habeat anxietatem et tribulationem: et amicus non
habet aliquid in quo non habeat amatus gaudium
et dominationem: et ideo amor amati est in amato/
amoris actore: et amic⁹ ob amorē i lāguore et passiōe
¶ In quodam ramo cantabat quedam auis q̄ da- 119
ret amoris nouam cogitationem si quis sibi duas
daret. amicus duas donauit aui vt ei donaret sola
men. et auis amico donauit nouam cogitationem:
sed amicus sensit dolorū multiplicationē. ¶ Obuia- 120
uerūt sibi inuicē amicus et amatus/ fuerūtq; testes
obuiatiōis eorū salutatiōes/ amplexatiōes/ oscula/ la
chrīe et flet⁹: iterrogauitq; de statu suo amat⁹ amicū

et amicus in ꝯspectu amati passus est loq̄le defectũ.
121 ¶ Contenderunt adinuicem amicus ⁊ amatus: pa
cem posuerunt amores eorum: et fuit questio quis
122 amor maiorem ponit amicitiam. ¶ Amabat amic⁹
oēs illos q̄ metuebant suũ amatũ: metuebatq; oēs il
los qui nō amabāt suũ amatum: ⁊ ideo questio orta
est quid erat maius in amico: an amor an furor.
123 ¶ Opinabatur amicus sequi amatum suũ: trāsibat
q; p quādam viā/ in qua magn⁹ leo deuorabat oēs:
viciose ⁊ sine deuotione transeũtes. et dicebat ami=
cus: qui non timet amatũ meũ/ oportet q̄ oīa time=
at: ⁊ qui timet eũ/ fiducia et probitas illi cunctis ĩ re=
124 bus cōueniũt. ¶ Interrogauerũt amicũ de occasio
ne qui dixit: occasio est gaudiũ in penitentia/ intelle
ctus in cōscientia/ spes in patientia/ sanitas in absti
nentia/ cōsolatio in memoria/ amor in diligentia/ hi
laritas in verecũdia/ diuitie in paupertate/ pax ĩ obe
125 dientia: ⁊ bellũ in maliuolētia. ¶ Amor illum iauit
nubē que se posuerat inter amicũ ⁊ amatũ/ fecitq; eā
ita lucere vt luna in nocte: lucifer in aurora: sol ĩ die:
et intellectus in voluntate. ⁊ ppter nubē illā tam lu
cidā: potuerunt amicus ⁊ amatus verba adinuicem
126 cōmunicare. ¶ Interrogauerũt amicũ que tenebre
sunt maiores? respōdit q̄ absentia sui amati. q̄s ma=
127 ior est splendor? respondit amati sui. ¶ Signũ ama=
ti apparet in amico: quotiēs ppter amorē est in tri=
bulationibus/ suspirijs/ fletibus et cogitationibus:
128 et vilipensus ab hominibus. ¶ Scribebat amicus
verba hec. gaudeat amatus meus: quia ad eũ mitto
cogitationes meas/ ppter eũ plorāt oculi mei/ ⁊ sen
tio languores. non viuo/ neq; sentio/ nec video/ nec
129 audio: neq; odoro. ¶ Ah intellectus ⁊ voluntas cla=
mate et excitate magnos canes qui dormiũt: amatũ
meum obliuiscentes. ah oculi plorate/ ah cor ⁊ pect⁹
suspirate/ ⁊ dedecus amati mei q̄d inferunt illi ab eo
130 tantum honorati: ah memorie recolite. ¶ Multipli
catur inimicitia que est inter infideles et meũ ama=
tum: qui tamen illis repromittit dona et retributio=
nes/ et eoꝝ memorie ⁊ voluntati cōminatur eum iu=
sticia ⁊ sapientia. at illi promissiones aspernanē atq;
cōminationes. nō igitur ab amato: sed a seipsis sua
131 pendet miseria. ¶ Adherebat amatus amico suo vt
ipm cōsolaretur ⁊ exhortaretur in languorib⁹ quos
patiebatur/ et in fletibus quibus augebatur: ⁊ quan
to magis amat⁹ adherebat amico/ tāto fortius plo=
rabat et languebat amicus propter inhonorationes
132 quas sustinebat eius amatus. ¶ Cũ pēna amoris ⁊
cum aqua fletus: ⁊ in papiro passiōis scribebat ami
cus ad amatũ suũ litteras: quibus ei notificabat q̄
deuotio refrigeratur/ amor moritur/ et peccatũ ⁊ er=
133 ror inter inimicos suos multiplicatē. ¶ Modus amo
ris amici et amati cũ memoria/ intellectu/ ⁊ volun=
tate colligauit vt non diuiderentur amicus ⁊ ama=
tus: ⁊ funis cum quo duo amores erant nodati/ erat
cogitationũ/ languoꝝ/ suspirioꝝ ⁊ fletuum. ¶ Iace 134
bat amicus in lecto amoris: lintheamia erāt iocũdi=
tatum/ coopertorium erat languorum/ ceruical erat
fletuum: et questio erat: an culcitra esset ex materia
coopertorij: an lintheaminũ. ¶ Induebat amatus 135
suũ amicũ chlamyde/ toga/ ⁊ tunica: ⁊ pileũ illi texe=
bat de amore: ⁊ camisiam de cogitatione: caligas de
tribulatione: fasciolam vero de fletibus cũ suspiratio
ne. ¶ Rogabat amatus suũ amicum vt eũ nō obli= 136
uisceretur: amicus respondit q̄ ipm obliuisci non po
terat: postq̄ non poterat ipsum ignorare. ¶ Dicebat 137
amatus amico q̄ in locis illis/ in quibus magis ti=
metur laudari: ipsum laudaret et excusaret. respōde
bat amicus amato rogans vt ipsum amore fulciret.
respondit amatus: q̄ ob eius amorē fuerat incarna=
tus: ⁊ ad moriendum iudicatus: et tandem passus/
crucifixus/ mortuus et sepultus. ¶ Dicebat amicus 138
suo supcaro amato vt ei modum ostēderet quo pos=
sit ipsum facere cognosci/ amati/ et laudari ab homi=
nibus: impleuit amatus amicum suũ deuotione/ pa
tientia/ charitate/ tribulationibus/ cogitationibus
suspirijs et fletibus/ ⁊ in corde amici fuit audacia ad
laudandum suũ amatum: ⁊ in ore eius fuit amati sui
laus ⁊ preconiũ: et in sua voluntate fuit vilipendium
detractionum gentium false iudicantium.
¶ Clamabat amicus hominibus incredulis. qui re 139
colit amatum meum: in circũstantijs sue recordatio=
nis obliuiscitur omniũ. et qui obliuiscitur omniũ/ re
colendo amatum meũ. amatus meus ipsum defen=
dit ab omnibus: et donat ei partem omnium.
¶ Interrogauerunt amicum de quo nascitur amor: 140
aut de quo viuit: aut quare moritur? respondit ami=
cus q̄ amor nascitur ex memoria/ viuit de intelligē=
tia: et per obliuionem moritur.
¶ Amicus oblitus fuit omniũ que sunt sub celo su= 141
premo: vt intellectus posset altius ascendere ad co=
gnoscendum suũ amatum: quem voluntas cupit ad
amandum/ laudandum/ et predicandum.
¶ Amicus profectus est ad pugnandum vt honora 142
ret amatum suũ: et duxit in eius comitatum fidem/
spem/ charitatem/ iusticiam/ prudentiam/ fortitudi=
nem et temperantiam: vt aduersarios amati sui de=
uinceret. at deuictus fuisset nisi amatus suus accur
risset: et suas nobilitates illi ostendisset.
¶ Amicus optabat transire ad finem vltimũ pro= 143
pter quem amabat amatum suũ: et alij fines in eius
transitu impediebant ipsum: et ideo longa desideria
et cogitationes prebebant amico tristiciā ⁊ dolores.
¶ Solaciabatur et gaudebat amicus in nobilitati 144
bus amati sui: sed subito cogitauit inordinationem
huius seculi: et abunde pre nimio dolore et angustia
plorant eius oculi. ¶ Amicus propter excessiuas co 145
gitationes ⁊ desideria languere cepit: ⁊ orta est que=
stio quid fortius sentiebat/ gaudia ne/ an tormenta.

146 ¶Nuncius erat amicus ad principes christianorū
et ad infideles ex parte amati sui: vt eis artem osten
deret ⁊ ꝓncipia: ꝗbus cognosci possent ⁊ diligi nobi
147 litates sui amati. ¶Si vides amatorem ornatū sū-
ptuosis vestibꝰ/honoratū inani gl'ia/cibo ⁊ dormiti
one pinguē ⁊ distētū: scias ꝙ ī illo vides dānatiōem
⁊ tormēta. ⁊ si vides amatorē vestibꝰ īdutū/ab homi
bus spretū/discoloratum/macrū ieiunijs/⁊ vigilijs
maceratū: scias ꝙ ī ipo vides salutē ⁊ eṫne beatitudi
148 nis signū. ¶Plorauit amicus/⁊ cor ob amoris ca
lorē/est ꝯquestū ⁊ fere mortuus est amicus: miseratꝰ
est eū amatus: ⁊ dedit ei ꝯsolatiōem patientie spei et
149 retributionis inetnū. ¶Dixit amicꝰ: ꝗ semꝑ manet
seruus/nō ei debet laboꝝ suoꝝ merces ⁊ ꝑmiū: neqꝫ
ei ꝗ debitor manet in imēsū: ideo stultos amatores
redarguit: ꝗ differētiā nō ponūt iter gratiā ⁊ ꝑmiū.
150 ¶Cōsiderauit amicus tēpus ꝑteritū. plorauit ami
cus eiꝰ causa qd ꝑdidit: ⁊ nō potuit cōsolari: ꝗa amis
siones sue tales erant que non poterant recuperari.
151 ¶Creauit deꝰ noctē vt amicus cogitaret ⁊ vigilaret
in nobilitatibus amati sui: ⁊ amicus opinabaṫ ꝙ ip
sam creasset ad qetē ⁊ dormitionē illis ꝗ fessi sūt ob
152 amorē. ¶Redarguebāt ⁊ deridebāt homies amicū
quia ambulabat tanꝗ insanus ob amorē: ⁊ amicus
ꝯtēnebat eoꝝ derisionē: ⁊ eos redarguebat: quia ama
153 tū suū nō amarēt. ¶Dicebat amicus/indutus sum
pānis vestibus: sed amor vestit cor meū iocūdis cogi
tationibꝰ/⁊ corpus meū fletibus lāguoribꝰ/⁊ passio
154 nibus. ¶Cātabat amatus ⁊ dicebat: diligant lau-
dationes amici mei ad laudandos meos valores: et
inimici honoꝝ meoꝝ eos ꝑuipēdāt/habeātqꝫ vt ni-
chilū. ideo misi ad amicū meū: vt lugeat et ploret de
decus meū. nā sui luctus ⁊ fletus: ex meis oriūṫ amo
155 ribꝰ. ¶Jurabat amicꝰ amato: ꝙ ob amorē sui ama
bat/⁊ passiōes ⁊ tribulationes patiebaṫ: ⁊ ideo ora-
bat amatū: vt ipm amaret ⁊ cōpatereṫ eiꝰ tribulatio
nibus. Jurauit amatus ꝙ natura ⁊ ꝓprietas amo-
ris sui erat: vt diligeret oēs diligentes se/⁊ eoꝝ mise
rereṫ qui ob amorem eiꝰ tribulatiōes patiunṫ. gaui-
sus fuit amicus: et multum in natura ⁊ substantiali
156 ꝓprietate amati sui consolatus. ¶Amatus abstulit
loquelā amico suo: et amicus aspectu amati sui con
157 solatus fuit. ¶Tantū plorauit amicus et clamauit
ad amatū suū/donec amatus descēdit ex sūmis alti
tudinibus celorū/⁊ venit in terrā ad plorandū/lugē
dū/⁊ moriendū ob amorem: ⁊ vt erudiret amatores
ad laudandū/cognoscendum/⁊ amandū honorem
158 suū. ¶Cōquerebatur amicus de christianis qui nō
ꝓponūt nomē dulcis amati sui in eoꝝ litteris: vt sal
tem ei illū impendant honorē quē impendūt sarrace
ni mahumeto quē prenomināt in litteris suis: ꝗ fuit
159 seductor et homo peccati. ¶Obuiauit amicus cui-
dam scutifero qui solus ambulabat multū cogitabū
dus/macer/discoloratus/et pānis vilissimis indutꝰ.
salutauitqꝫ amicū dicēs: deus dirigat te vt tuū repe-
rias amatū. Amicus īterrogauit ipm: in quo cogno
uerat eum. scutifer respōdit: ꝙ ex vno secreto amoris
reuelantur alia/⁊ ꝙ amatores se inuicem agnoscūt.
¶Nobilitates/honores/⁊ bona oꝑa amati sūt liber 160
in quo legit amicus. lāguores ꝯo tristicie ⁊ merores
thesauri sunt ⁊ diuitie eius quos suffert ob honorē
sui amati. ¶Magni exercitus sequaciū amoris fue 161
runt cōgregati/vexillū portantes amoris/in quo est
figura ⁊ signū eoꝝ amati: nec socium recipiebant ali
quē qui esset sine amore/ne eoꝝ amatus inde aliqd
dedecoris patereṫ aut ignominie. ¶Homines ꝗ cō 162
gregando denarios in varijs se ostendunt fatuos: ir
rident amicū quasi sit fatuus ob amorem. sed vilipē
sio quam ex huiusmodi hominibus ꝑcipit amicꝰ: ꝓ-
bet modū amico vt assumat amorē ⁊ ꝑmiū ex homi
nibus. ⁊ ideo questio est vter duoꝝ motuū maior est
amoris occasio. ¶In mesticia amicus magnum pa 163
tiebatur amorē ꝓpter sūmas cogitationes quas sen
tiebat. ⁊ cātauit amatus: et gauisus est amicus cum
audiuit amatū cantantē. et questio fuit que duarum
occasionum maior fuit: ad multiplicandum in ami-
co amorē. ¶In secretis amati sunt reuelata secreta 164
amici/⁊ ī secretis amici sunt reuelata secreta amati:
questio est ꝗ secreta alterius eoꝝ maiorē ꝓbēt reuela
tionū occasionē. ¶Interrogauerūt amicū ꝑ ꝗ signa 165
cognoscebaṫ amatus eiꝰ: respōdit ꝑ misericordiā et
pietatē que in eiꝰ volūtate sūt: nullā habētes muta
tionē. ¶Ex speciali amore quē amicꝰ gerebat ad su 166
um amatū/amabat bonū cōmune plus ꝗꝫ bonū pro
priū: vt vniuersaliter amatus eius cognosceret/lau-
daret/et desideraretur ꝑ mūdū vniuersum. ¶Amor 167
⁊ nō amor/in quodā viridario in quo secrete loqbāṫ
amatus et amicus sibiīnuicē obuiauerūt: amor inter
rogauit nō amorem/qua intentione venerat in illum
locū. respōdit nō amor: ꝙ venerat ad extinguendum
amorē in amico: ⁊ ad inhonorādū amatū. valde di-
splicuerūt amato ⁊ amico/ꝗ dixerat nō amor: ⁊ multi
plicauerūt amorē vt vincerēt ⁊ destruerēt nō amorē.
¶Dicas amoris fatue in quo sentis fortiorē volun- 168
tatem/in amādo an in odiendo? respōdit in amādo
quia ꝓpter hoc odit: vt possit amare. ¶Dicas ama- 169
tor in quo habes maius intelligere an in intelligen
do veritatē/an intelligēdo falsitatē? respondit ideo se
querere intelligere falsitatē/vt meliꝰ possit ītelligere
ꝟitatē. ¶Cōcepit amicus ꝗrere a suo amatore ꝗre 170
amore torꝗbaṫ: ⁊ iterrogauit si amor eiꝰ ⁊ sua miseri
cordia erāt vnū atqꝫ idē. affirmauit amatꝰ ꝙ ī sua es
sentia/eiꝰ amor ⁊ sua miſicordia nō differunt. Et di
xit amicus: ꝗre ergo torquet me amor tuus/⁊ quare
meos languores non sanat tua misericordia? Re-
spondit amatus ꝙ misericordia id illi prebet vt cū
illis perfectius amorem suum honorificet.
¶Amicus proficisci voluit ad regiōes extreneas vt 171

honoraret amatū suū/et voluit se celare ne in itinere
agnosceretur et caperet᷑:sed nō potuit abscōdere fle-
tū oculoꝝ suoꝝ/neqꝫ macillentos aspectus ⁊ colorē
pallidū neqꝫ cordis sui singultus:ideo in itinere ca-
ptus fuit/⁊ ab inimicis sui amati ad tormenta iudi-
172 catus. ¶Erat captus amicus in carcere amoris:co-
gitationes/desideria ⁊ memorationes ipsum custo-
diebant ⁊ concathenabant ne fugeret ad amatum
suū.languores ipsum torquebant. patientia ⁊ spes
ipm consolabantur.moriebatur amicus: sed amat⁹
ostendit seipsum:⁊ amicus illico excitatus est viuifi
173 catus. ¶Obuiauit amic⁹ amato suo:cognouit ama
tū suū ⁊ plorauit.amatus autem redarguit ipm:quia
non plorabat priusqꝫ cognouisset ipsum.⁊ interroga
uit eū cū quo ipsum cognouerat:respondit amicus
ꝙ memoratione/intelligentia/⁊ eius volūtate:in qͥ-
bus qꝫprimū fuit amoris multiplicatio eius oculis
174 apparuit suus amatus. ¶Interrogauit amic⁹ ami
cū quid erat amor.respōdit ꝙ est presentia aspectus
⁊ verborum amati/in corde amatoris suspirantis et
languentis ex desiderio amati. amor est ebullitio au
dacie et timoris ex feruore. amor est finalis volūtas
ad desiderandum amatum suum. Amor est id quod
occidit amicum:cum audit cantus de pulchritudini
bus amati sui. et amor est id in quo est mors mea:
175 et in quo stat continue voluntas mea. ¶Deuotio
et penitentia miserunt cogitationes et legatos ad
cor amici vt ascenderet aqua ad eius oculos: qui vo
lebant a fletibus desistere/qͥbus diu seruierant ama-
176 ti honoribus. ¶Dicebat amicus/si vos amatores
vultis ignem:venite ad cor meū ⁊ accendite vestras
lampades.si vultis aquam:venite ad fontes oculoꝝ
meoꝝ.⁊ si vultis cogitationes amoris:venite et su-
177 mite ex cogitationibus meis. ¶Euenit quadā die
vt amicus cogitaret ingētem quē ad amatū suū ge-
rebat amorem ⁊ magnas tribulationes ⁊ pericula i
quibus ob amorē suū diu vixerat/quꝫ magne essent
ab amato retributiones.verū dū hec cogitaret:recor
datus est ꝙ amatus ei⁹ iam ei p̄soluerat/postqꝫ ipm
dultis eius aspectus amore inflāmati/⁊ lāguere ob
178 eius donauerat amorem. ¶Amicus velabat faciem
suā ⁊ suos oculos ob amorem plorantes/⁊ detege-
bat mētē amato suo quo dulces suarū gratiarū infū
179 deret imbres. ¶Dicas amoris captiue q̄ erras tāqꝫ
insanus ob amorem:quātū eris seruus/quātū sub
iectus ad plorandū ⁊ sufferendū tribulationem ⁊ lā
guorem? respōdit amicus:donec meus amatus me
de mundo eripiet per corporis et anime sep̄ationē.
180 ¶Dicas amoris fatue/habes denarios? respondit
habeo amores ⁊ cogitatiōes/fletus/desideria/tribu
latiōes/⁊ lāguores:qui sunt qꝫ imperia aut qꝫ regna
181 longe valentiores. ¶Interrogauerūt amicū in quo
cognoscebat amati sui sententiam. respondit i equa
litate gaudioꝝ ⁊ languoꝝ in qua suus amatus indi
cat numerū amatoꝝ suoꝝ. ¶Dicas fatue amoris q̄s 182
scit plus amoris an ille qui amore gaudet:an ille qui
amore tribulationes patitur atqꝫ languet? respondit
ꝙ vno sine altero nō potest q̄s habere amoris cogni
tionem. ¶Interrogauerunt amicū quare se nō excu 183
sabat de contumelijs ⁊ falsis criminibus quibus ho
mines ipsum accusabant.respondit ꝙ habebat excu
sare suū amatū:cui homines falso detrahebant/et ꝙ
homo in quem potest cadere error non est aliqua ex
cusatione dignus. ¶Dicas amoris fatue quare excu 184
sas amorem cū tribuit tuo corpori ⁊ tuo cordi assidu
um tormentum assiduā penā et tribulationē? respon
dit quia multiplicat suam gratiā ⁊ meā beatitudinē.
¶Conquerebatur amicus de suo amato ꝙ tam gra 185
uiter ipsum torqueri sinebat ob amorem:⁊ se excusa
bat amatus multiplicando amico tribulatiōes/peri
cula/cogitationes/lachrimas/fletus ⁊ anxietatem.
¶Dicas amoris fatue quare non excusas culpabi- 186
les? respondit:ne eis sim similis qui accusant inno-
centes. ¶Amatus eleuabat intellectū amici ad in- 187
telligēdū suas altitudines/vt amicus suam memo-
riam ad suos defectus recordandū inclamaret/⁊ vo
luntas eosdem aspnaret᷑ atqꝫ cōtēneret:⁊ intellectus
ascēderet ad intelligendū amati sui supexcellētes di
gnitates. ¶Cantabat amicus de suo amato et dice 188
bat:ꝙ tam feruenter ipm diligebat vt quecūqꝫ erant
tristia ob amorem sui amati erāt sibi dulcia/⁊ ipsa ad
maiorem felicitatē reputabat/qꝫ ea q̄ sine amore sui
amati amabat. ¶Ambulabat amicus per quandā 186
magnā ciuitatem et interrogabat si inueniret aliquē
cū quo posset loqui de amato suo iuxta suam volūta
tē.et respōderūt ei eē vnū pauperē qui plorabat assi-
due ob amorem:et sociū inquirebat cum quo posset
de amore cōmunicare sermonē. ¶Persistebat ami- 190
cus totus cogitabundus ⁊ totus abstractus quo pa
cto labores sui possent aliqua nobilitatum amati sui
principia apprehendere:qui est in semetipso in altis-
sima beatitudine:et recordatus est solē (cū sit tam al-
tus) se totū infimis oculis infundere. ¶Morabant᷑ 191
cogitationes amici inter obliuiones suorū tormento
rū/⁊ memoriam suoꝝ gaudioꝝ.nam gaudia que sen
tit ex amore causant obliuionē tormentoꝝ.⁊ tormē-
ta que patitur ob amorem:sibi cōmemorant beatitu
dinem futurorū gaudioꝝ. ¶Interrogauerūt amicū 192
si erat possibile ꝙ amatus eius excluderet ei⁹ amorē
respondit ꝙ non quādiu intellectus itelligeret ⁊ me
moria recoleret dignitatem amati sui atqꝫ nobilita-
tem. ¶Dicas amoris fatue de quibus sit memoria 193
cōparatio/⁊ similitudo? respondit de amico ⁊ ama-
to.⁊ interrogauerūt qua ratione? respondit propter
amorem qui est iter vtrosqꝫ. ¶Interrogauerūt ama 194
tū si aliquo tempore habuerat pietatem? respondit:
si non habuissem pietatē nō accēdissem i amico meū
amorem nec sibi tormenta suspiriorum fletuū ⁊ tri-

197 bulationū cōmunicassem. ¶ In quodā magno ne-
more versabat̄ amicus solus errabūdus: querēdo au
tem amatū suū / inuenit in via veritatē ꝛ falsitatē de
amato suo cōtendētes. nam veritas ipm̄ laudabat ꝛ
falsitas ipi detrahebat. ꝛ ideo amicꝰ ꝓuocauit amo
198 rem: vt cōtra falsitatē adiuuaret v̄itatē. ¶ Uenit ten
tatio ad amicū: adeo vt absentauerit ab eo amatum.
sed gratia fecit ꝙ memoria recuperaret p̄sentiam eiꝰ
atqꝫ aspectū: ꝛ ꝙ intellectus se altius eleuaret ad ip-
sum cōtemplandū / ꝛ voluntas fortificaretur ad ipm̄
199 feruentius amandū. ¶ Quadā die amicus oblitꝰ est
amati sui / ꝛ altera die recordatꝰ ꝙ oblitus fuit ama-
ti sui: ꝛ in illa die in q̄ fuit memor obliuiōis sui ama-
ti fuit amicus simul in tristicia ꝛ dolore / in gloria et
beatitudine ꝓpter obliuionis merorem / ꝛ recordati-
200 onis voluptatē. ¶ Tā vehementer amabat amicus
laudes ꝛ honores sui amati: vt dubitaret an illa reco
leret. et tam vehemēter odiebat eius inhonoratiōes:
ꝙ dubius erat an illas odiret. ꝛ ideo morabat̄ ꝓpter
amatū suū suspēsus diutius inter spem atqꝫ metum
201 ¶ Moriebat̄ amicus ex gaudio ꝛ viuebat ex lāgus
re: sic gaudia et tormenta se iungebāt et veniebant /
vt eēnt vnū et idem in amici volūtate. ꝛ ꝓpt̄ hoc ami
202 cus moriebat̄ ꝛ veniebat eodē tēpore. ¶ Obliuisci et
ignorare voluit amicus / tātū vna hora suū amatum
vt haberet aliquā requiē suoꝝ languorum. sed inue-
nit maiorē sibi esse passionē obliuisci ꝛ ignorare suū
amatum. idcirco donauit amori suū intellectum me
moriā et volūtatē / ad contemplādū / recordandum /
et amandum suum amatum.
203 ¶ Tantum diligebat amicus suum amatum ꝙ q̄c-
quid ei dicebat id totum credebat. et tantum ipsum
intelligere optabat: ꝙ quicq̄d de eo dici audiebat / in
telligere id ip̄m necessariis rōnibus cupiebat: et ideo
amor amici morabat̄ inter credulitatem ꝛ intelligen
204 tiam / inter fidem ꝛ scientiā. ¶ Interrogauerūt ami
cum q̄d erat longius a suo corde? respōdit: nō amor.
ꝛ interrogauerūt cū qua ratione? respōdit: q̄a amor
erat intimus in suo corde / q̄ dissentit et discordat cū
205 nō amore. ¶ Dicas amoris fatue habes ingratitudi
nē? respondit / ita. quandocūqꝫ oblitꝰ sum amati mei
206 diuitias ꝛ sūmā eius largitatē. ¶ Dicas amator ha
bes diuitias? respōdit / ita amorē. habes pauptatē?
respondit ita: amorem. interrogauerūt quare? respō
dit quia non sit amor maior / ꝛ ꝙ nō accendit longe
207 plures ad amati sui venerandū honorem. ¶ Dicas
amans vbi est tuū posse? respondit: in amati mei po
testate. q̄bus viribus in inimicos tuos vteris? viribꝰ
inquit amati mei. ex q̄bus exhortationem recipis? ex
208 eternis īquit thesauris amati mei. ¶ Dicas amoris
fatue / q̄d magis amas an misericordiam an tui ama
ti iusticiā? respondit eque sibi expedire / diligere / ꝛ ti-
mere iusticiā. quia nullū maius velle debebat esse in
sua voluntate ad aliq̄d diligendū supra amati sui iu

sticiā. ¶ Pugnabant adinuicē culpe ꝛ officia in cō- 209
sciētia ꝛ voluntate amici / ꝛ iusticia et recordatio mul
tiplicabāt cōscientiā / misericordia autē et spes mul
tiplicabant veniam: ideo officia ac bona opa vince-
bant culpas et delicta in amici penitentia. ¶ Affir- 210
mabat amicꝰ ꝙ in suo amato erat oīs pfectio / ꝛ nega
bat ꝙ in suo amato esset aliqua defectio: ꝛ ꝓpter hoc
erat questio que maior erat / affirmatio an negatio.
¶ Eclypsis fuit in celo ꝛ tenebre super terrā: et ideo 211
recordatus est amicus ꝙ peccatum diu a sua volun-
tate suū absentauerat amatū / ꝓpter cuiꝰ absentiam
tenebre (luce reiecta) occupauerūt eiꝰ intellectū. cum
qua suus amatus se exhibet mētibus suoꝝ amatoꝝ.
¶ Uenit amor in amicū: quē amicus iterrogauit q̄d 212
vellet? respondit amor ꝙ ideo venerat / vt ipm̄ nutri
ret / ꝛ ita moribꝰ ꝛ vita formaret: vt tempore mortis
sue omnes suos infensiores inimicos peruinceret.
¶ Egrotauit amor quia amicus oblitꝰ fuerat vt suū 213
recoleret amatū: postea egrotauit amicus propter re
colere excessiuū. ¶ Inuenit amicꝰ quēdā hominem 214
morientē sine amore: ꝛ plorauit amicus ob dedecus
illatū amato suo in illius hominis morte. ꝛ interro-
gauit quare moriebatur sine amore. respondit ei q̄a
nemo docuerat illum amare. Et ideo amicus suspi-
rauit / plorauit / ac dixit. ah deuotio: quando eris ma
ior vt culpa sit minor / et meus amatus habeat mul-
tos ꝛ feruentes amicos: qui obseruent ipsum ama-
re / laudare / metuere / ꝛ honorare. ¶ Tētauit amicus 215
amorē / an posset sustentari in suo corde / si desineret
suū amatum recolere: ꝛ cessauit cor eius cogitare / et
oculi eius flere / ꝛ extinctus est amor: et remansit ami
cus destitutus amore. ꝛ interrogabat homines si vi
derant amorē: ꝛ vbinā posset ipm̄ reperire. ¶ Amor / 216
amare / amicus et amatus tantū cōueniūt in amato
ꝙ sunt vnus actus ꝛ vna essentia / ꝛ diuersi sunt ama
tus ꝛ amicus concordantes sine vlla contrarietate ꝛ
discrepātia. ꝛ ideo amatus est amās / ꝛ amor / ꝛ ama
bilis sup omnes alias amabilitates. ¶ Dicas insen 217
sate amoris: quare habes tantum amorem? respon-
dit: quia longū et periculosum iter est quo vado ama
tum meum requirere: et cum magno labore ipsum
oportet inuestigare: et sollicite ambulare: que omnia
perficere nunq̄ possem sine magno amore.
¶ Uigilabat / ieiunabat / elemosynas erogabat / et 218
ad regiones longinquas perambulabat amicus: vt
posset voluntatem suam ad suum amatum moue-
re / et ad amatum suum honorandum q̄plurimos
accendere. sed considerauit amicus ꝙ non est natu-
ra aque vt calefaciat aut ex ea aliquid sursum ascen
dat nisi prius calefacte: ideo rogauit amatum vt vel
let suas vigilias / erogationes / ꝛ pegrinationes amo
re calefacere vt posset quod desiderabat adimplere.
¶ Occurrit amico in via cātās quidam peregrinus 219
atqꝫ ita dicebat: si nō sufficit amor amici ad mouēdū

suū amatum ad pietatē ⁊ idulgētiam / sufficit amor
amati ad tribuendū suis creaturis benedictionem ⁊
218 gratiam. ¶ Dicas amoris fatue in quo potes esse si-
milior tuo amatori: respondit intelligēdo / ⁊ toto pos
219 se meo pulchritudines amati mei diligendo. ¶ In
terrogauerūt amicū si amatus suꝰ habebat defectū
aliquarū rerū: respondit ꝙ sic. habet enī in hoc mun
do defectū amatoꝝ / ⁊ sufficientiū laudatorū / ad ho-
220 norādū valorē suū. ¶ Percutiebat amatus cor ami
ci sui cū virgis amoris / vt diligeret arborem in qua
illas collegerat in qua quidē arbore passus mortem
fuerat / languores / dedecora / ⁊ ludibria: vt amori re-
stitueret amatores / quos per fraudē inimici amoris
221 pdiderat. ¶ Obuiauit amicus amato suo / ⁊ vidit ip-
sum valde nobilem / valde potentem / ⁊ dignū omni
honore. cui dixit se plurimū de hominibus mirari: q̄
ipsum tam parum diligerent / cognoscerent ⁊ ama-
rent / cū sit tā dignus amore. respōdit amatus / vt ipse
diligeret / cognosceret / ⁊ honoraret: se creasse homi-
nē: sed in hoc frustratū esse. nam ex mille vix centum
ipm timent ⁊ diligunt: ⁊ ex centū illis nonaginta ip-
sum timent ꝓpter metum penarū: ⁊ ex illis vix decē
ipsum timent ⁊ diligūt ꝓpter regnū celoꝝ. sed ex mil
le vix vnus est q̄ ipsum diligat ⁊ timeat ꝓpter suam
bonitatem / nobilitatem / suūq; valorē. ¶ Cū amicꝰ hec
audiuit / plorauit multū atq; vehementer ob dedecꝰ
amati sui. ⁊ dixit / amate tantū tribuisti homini ⁊ tan
tū ipsum honorasti: quare ingratus adeo / obliuiscit
222 tui? ¶ Laudabat amicus amatū suū et dicebat ꝙ ip
se transierat. q̄a ipse est vbi / nō potest attingere vbi.
⁊ ideo cū interrogarent amicū vbi erat amatus suus
respōdit nescio vbi: sciebat tamē ꝙ amatus suus erat
223 in suo recolere. ¶ Emit amatus suis honoribus quē
dā seruū: et ipsum subiecit cogitationibus / languori
bus / suspiriis / ⁊ fletibus: ⁊ interrogauit eū quid co-
medebat aut bibebat. respondit: id quod sibi maxīe
placebat. rursus interrogauit eū qua veste vtebatur
ea qua maxime delectabatur. ⁊ ꝙ libertas sui est vera
seruitus: sed vera libertas est domini sui seruitus.
224 ¶ Interrogauit amatus amicum: habes aliq̊d vo-
luntatis? respondit ꝙ seruus non habet aliud vo-
225. luntatis / q̄ȝ obediendi suo domino. ¶ Interrogauit
amicū: si habebat patientiam. respondit ꝙ omnia si-
bi placent / ⁊ ideo non habet in quo habeat impatiē-
tiā. quia qui non habet dominiū in volūtate sua: nō
226 potest esse impatiens. ¶ Amor se donabat quibꝰ vo
lebat: ⁊ ideo amicus conquerebatur ꝙ amor se nō do
naret multis amatoribꝰ / ⁊ eos multū inflāmaret vt
amaretur amatus eius. sed amor se excusabat dicēs
se non donare cōtra liberū arbitriū: q̄ȝ magnā gra
tiam optabat amatoribus eius / magnā gloriā me-
227 ruitqz profectū. ¶ Magna cōtentio ⁊ discordia in-
ter amicū et amorem orta est: quia amicus conquere
batur de lāguoribus quos patiebatur per amorem.

et questio erat an id defectu amoris / an ob amici ꝓ-
ueniebat errorem: venerūt ad iudiciū amati: q̄ amicū
iudicauit per lāguorē / ⁊ eidē retribuit amoris multi
plicationē. ¶ Questio erat si amor ꝓpinquior erat 228
cogitationi vel patientie? soluit amicus: ꝙ amor i co
gitationibus generatur / ⁊ in patientia sustentatur.
¶ Vicini amati sunt pulchritudines amati / ⁊ vicini 229
amici sunt cogitationes tribulationis / ⁊ fletus ami-
ci quas patitur ob amorē amati. ¶ Voluit multum 230
ascēdere voluntas amici vt posset multū suū amatū
amare / ⁊ mandauit intellectui vt ascēderet toto pos-
se. ⁊ intellectꝰ idē mandauit memorie: ⁊ oēs trea ascē
derunt ad suū amatū in suis honoribus contemplā
dū. ¶ Recessit voluntas ab amico ⁊ se donauit ama 231
to: ⁊ amatus posuit eam in carcere in amico suo / vt ꝑ
ipsam amaretur: ⁊ sibi seruiret ab amico. ¶ Dicebat 232
amicus non credat amatus meus ꝙ vspiam discces-
serim ad amādum aliū amatum: quia amor me to-
tum vniuit ad amādū vnū tātum. respondit amatꝰ:
nō credat amicus ꝙ ego sim amatus / ⁊ michi seruia
tur ab eo tātum: imo multos amatores habeo a qui-
bus lōge fortius ⁊ vehementius amor / q̄ȝ amore suo
¶ Dicebat amicus amato suo: amabilis amate / tu 233
oculos meos instruxisti ⁊ ibuisti ad vidēdū / ⁊ aures
meas ad honores tuos audiendū: ⁊ ideo instrue cor
meū ad id cogitandū / ꝓpter qđ oculi mei instruant
ad plorandū / ⁊ corpus meum ad lāguendū. respon-
dit amatus amico: sine talibus instructionibus non
fuisset nomen tuū in libro scriptū / in quo omnes scri
bunt / qui ad eternā beatitudinē veniunt. nā ex eo li-
bro deleta sunt eoꝝ nomina: qui ad mortem ruūt / et
perpetuū interitū. ¶ In corde amici cōgregabantur
volūtates amati et multiplicabāt cogitatiōes ⁊ cor- 234
dis rugitus ⁊ singultationes ⁊ omnino amicꝰ mor-
tuus fuisset si amatus eius in ipsius cogitationibus
plures multiplicare suas attractiuas pulchritudies
prexisset. ¶ Venit amatus ad amici hospiciū / ⁊ ami
cus parauit illi lectū cogitationū: ⁊ illi seruierūt su- 235
spiria / ⁊ fletus / ⁊ amatus satisfecit ex veris volupta-
tibus. ¶ Miscuit amor tribulatiōes ⁊ gaudia in co 236
gitatiōibus amici. at gaudia conquesta sunt de mix
tura illa / ⁊ accusarūt amorem in iudicio amati. iussit
ea amatus separari: sed defecerūt gaudia q̄ȝ primum
a tribulatiōibus ac tormentis fuerunt separata q̄ do
nat amor amatoribus suis. ¶ Signa amoris q̄ ami 237
cus habet ad amatū suū / sunt fletus in ꝑncipio / tri-
bulationes in medio / ⁊ in fine dulces mortes: et his
signis practicat amicꝰ sui amati amatores. ¶ Ibat 238
amicus solitarius et associabant cor eius cogitatio
nes / et lacrime oculos eius / et corpus eius ieiunia
et afflictiones: ⁊ quando redibat ad hominū socie-
tates / ipm diffugiebant oēs: sed nō deserebat eū eiꝰ
amatus. ¶ Amor est mare turbatū ventis ⁊ ꝓcellis 239
qđ vndiq; portu caret atq; ripis: in hoc mari naui-

gauit amicus ꝛ quãto magis descendebat/ tãto ma
gis sursum eminebat. nã amoris summa, pfunditas
240 est eius summa sublimitas. ¶ Dicas amoris fatue
quid est amor? respondit amor est concordãtia, theo
rice ꝛ practice: ad vnũ finẽ ad quẽ mouetur volunta
tis amici perfectio: vt faciat omnes homines hono-
rare ꝛ seruire suo amato. ꝛ questio est: si finis amoris
fortius cõuenit cum voluntate amici qui optat esse
cum amato suo: aut q̃ optat efficere amatores q̃plu
241 rimos. ¶ Obuiauit amor amici/ amori huius mun
di/ qui continuo euanuit: et ceperũt homines mirari.
dixit amicus: nolite mirari. quia nõ est contra natu-
242 ram: ĩ presentia lucis/ euanescere tenebram ¶ Emit
amatus ortum amico/ in quo suos nutriret amores
quem amatus sudando rigauit / quiq; riuis ipsum
fecundauit/ qui nectare erant dulciores. in medio ar
borem plantauit: cuius fructus omnes sanabat lan-
243 guores. ¶ Interrogauerũt amicũ: quis erat amatus
eius? respondit eũ esse qui facit ipsum amare/ desi-
derare/ languere/ suspirare/ plorare/ derideri: ꝛ deniq;
mori atq; interire. qui facit mortẽ vita dulciorẽ/ deri
sum honore p̃ciosiorẽ: plorare ꝛ suspirare/ risu ꝛ gau-
244 dio delectabiliorẽ. ¶ Interrogauerũt amatũ q̃s erat
eius amicus. respondit/ q̃ ꝓpter honorãdos ꝛ lau-
dandos honores meos nichil metuit: q̃ in amato vi
uit: ꝛ in se est mortuus. quiq; omnibus annunciat vt
omnia vendãt ꝛ omnibꝰ renũcient vt mercẽt ama
245 ti amorem. ¶ In quadã solẽni die amicus erat ĩ ora
torio amati sui et audiuit musicos canentes / verba
erant de amato ꝛ cãtus erãt de mũdo: ꝛ nõ potuit se
continere amicꝰ quin exclamaret. O quid margari-
tas defedatis luto laudare nesciẽtes. nescitis hos cã
tus non decere regis virginũ honores: per quos ad
246 turpia alliciũtur meretrices? ¶ Dicas amoris capti
ue quis labor est grauior laborare ob amorem: an la-
borare ob non amorem. respondit q̃ hoc peterent ab
hominibus penitentiam ob amorem sui amati agẽ
tibus/ et ob agentibus ob penarũ infernaliũ timorẽ.
247 ¶ Dormitauit amicus ꝛ extinctus est amor: quia nõ
habuit de quo viueret. excitatus est amicꝰ ꝛ viuifica
tus est amor in eius cogitationibus/ quas ad suum
248 amatum misit amicus. ¶ Dicebat amicus q̃ sciẽtia
infusa procedebat ex volũtate / deuotione et oratio-
ne: ꝛ scientia acquisita ex intellectu studio ꝛ labore. ꝛ
ideo questio est: q̃ sciẽtia citius ab amico acquiritur/
aut que est amico maior/ ꝛ q̃ ad amãdũ commodior
249 ¶ Dicas fatue amoris vnde habes tuas necessita-
tes. respondit ex cogitationibꝰ ꝛ desideriis cũ perse-
uerantia ad amatũ suspirando ꝛ gemendo. vnde ha
bes hec omnia? respondit ab amore hec habeo. vn-
de habes amorẽ? ab amato. vis esse captiuus? ita re-
spondit amoris/ suspitiorũ/ cogitationũ/ laborũ/ peri
culorum/ exilij/ ꝛ fletuũ ad seruiendũ amato meo. nã
ad cognoscendũ eius valores (inquit amicus) create
sunt res omnes. ¶ Torquebat amor amatũ: ꝛ in illo 250
lo tormento eiulabat amicus/ clamabatq; ad ama-
tum vt illi adhereret ꝛ sanaret ipsum. ꝛ quanto plus
amatꝰ adherebat amico/ tanto fortiꝰ ipm torquebat
amor. nã plus amoris sentiebat. quare in amãtibus
dolor est voluptas: ꝛ languor est sanitas: ꝛ minor lan
guor maiore sanatur languore ¶ Egrotabat amor: 251
et amicꝰ ipm cũ patiẽtia: pseuerantia: ꝛ obediẽtia cu
rabat. amatꝰ autẽ visitabat amicũ donãs ei recorda
tionẽ suaꝝ virtutũ: ꝛ excellẽtiarũ suoꝝ honoꝝ. ¶ Cla 252
mabat amicus p vicos ꝛ plateas: nomen amati mei
fons est vberrimꝰ amoris. si oẽs illud portarẽt/ nõ es
sent diuisi sui amores: vt neq; in sole splendores. stul
ti igitur sunt illi: q̃ vas illud frangũt qḋ inutile est di
uisum ꝛ integrũ est p̃ciosissimũ. ¶ Dicas amoris ca- 253
ptiue quid est solitudo? respõdit amicꝰ solatium: ꝛ so
cietas amici cũ amato. q̃d est solatiũ? respõdit solitu
do stãs in corde amici nichil aliud meditãtis q̃ pul
chritudines sui amati. ¶ Questio formata est amico 254
vbi est maius periculũ: an patiẽdo tribulationes ob
amorẽ: vel recipiendo cõsolationẽ? cõcordes fuerunt
amicus ꝛ amatꝰ ꝛ dixerũt: q̃ pericula in tribulationi
bus veniũt p impatiẽtiã: sed pericula in cõsolationi-
bus sunt p cognitionẽ. ¶ Amatꝰ soluit amorẽ ꝛ per 255
misit gentibus vt ex eo acciperent quãtũ ipsi vellent
sed vix inuenit amor: q̃ ipm in corde locarẽt. quare di
xit amor: alta ĩhabito / infima nõ desero/ me gratis
cõmunico: ꝛ ideo q̃ me nõ recipit/ nõ habebit excusa
tionem. ¶ Destruxit amor in corde amici sui veterẽ 256
edificationẽ: vt in noua inueniret mãsionẽ. primã fe-
cerat amatus ex arida: secundã ex humida: vt cũ ce-
lo haberet pticipationẽ. ¶ Erãt in amico due cogi- 257
tationes: vna cogitabat in essentia sui amati: ꝛ alte-
ra cogitabat in excellẽtia eiꝰ artificij: ꝛ ideo q̃stio est
que cogitatio erat lucidior ꝛ amato suo acceptior.
¶ Derisores amati vocauerũt amicũ ad iudiciũ: cõ- 258
paruit amicꝰ ꝛ nõ habuit patronũ. q̃a ĩ paupertate nul
las sperabãt opes. accusarũt eũ q̃ nõ viueret vt cete-
ri hoĩes. ab amore (respõdit amicꝰ) habeo dispensa-
tiones. voluerũt eũ carceribꝰ mãcipare: ꝛ appellauit
ad amati sui leges. ¶ Egressus de pretorio vidit so 259
lem lucẽtẽ: o sol ĩquit splẽdidissime q̃ te prebes ama
to meo obedientẽ: sicut iples quotidie iuste viginti-
quatuor horas: sic luceas sup oẽs q̃ faciũt iustitias.
¶ Transiuit amicus p locũ infirmorũ ꝛ erãt q̃plurı 260
mi infirmitate iacentes: ꝛ interrogauit ob quã cau-
sam maius haberẽt solatiũ: ꝛ intellexit q̃ ꝓpter ama
tũ suũ: ꝛ dixit amicꝰ/ fidite in felicitate in eo q̃ nõ de
serit in necessitate. si nomen amati mei tantũ valet:
amatus meꝰ quãtũ potest? ¶ Dicas amoris captiue 261
velles mori? respõdit ita quo ad delectationes huiꝰ
seculi: ꝛ quo ad cogitationes maledictorũ q̃ obliui-
scuntur ꝛ inhonorãt amatũ meũ. ¶ Si tu amoris ca 262
ptiue dicis veritatem eris ab hoĩbꝰ verberibꝰ cesus

irrisus/rephensus/ ꝛ tā dē tormētis ꝛ neci tradiꝛꝰ. se-
quiꝛ igiꝛ (inquit) si dixero mēdaciū: ꝙ ero laudatꝰ/ di
lectus/ honoratꝰ: atqꝫ ꝓtectꝰ ab amici mei cōtēpto-
263 ribꝰ. ¶ Falsi laudatores quadā die detrahebāt ami
co in cōspectu amati sui: ꝛ habebat amicꝰ patiētiam
et amatꝰ iustitiā/potestatē/ꝛ sapiētiā. ꝛ amicꝰ male-
bat sibi detrahi ꝛ redargui ꝙ̄ a falsis detractoribꝰ di
264 ligi. ¶ Seminabat amatus diuersa semina in corde
amici sui/ ex qbꝰ nascebanꝛ folia: ꝛ emittebanꝛ flores
ꝛ grana ꝛ tm̄ nascebaꝛ vnꝰ fructus: ꝛ dixit amicꝰ ī ꝓ
prietate seminū relucet amatꝰ. nā sicut vnū solū fru-
265 ctū ꝓducūt: ita vnꝰ solus debet esse amatꝰ. ¶ Ama
tus morabaꝛ supra amorē multū summꝰ: ꝛ sub amo-
re morabaꝛ amicus multū imus: ꝛ amor morabaꝛ in
medio: ꝛ descēdit amatꝰ ad amicū ꝛ ascēdit amicꝰ ad
amatū. ꝛ ex illo descēsu et ascensu viuit ꝛ assumit ini-
tium amor: ex quo lāguet amicꝰ: ꝛ suo seruit amato
266 in libertate sanus. ¶ Ad dexterā amoris moraꝛ ama
tus: ꝛ ad sinistram amoris moraꝛ amicus: ꝛ ideo nisi
267 amicꝰ trāseat ꝑ amorē nō potest attigi amatꝰ. ¶ An
te amorē stabat amatꝰ: ꝛ post amatū stabat amicꝰ: et
ideo amicꝰ nō poterat ꝑuenire ad amorē/ nisi ꝑ ania
268 tū sua trāsirent desideria suiqꝫ cogitatꝰ. ¶ Intrauit
amicus ortū amoris: ꝛ vidit liliū ꝛ gauisus est: qꝛ si-
bi representabat suū amatū: q̄ est cādidissimꝰ ꝛ puris
simus oīm. Deīde vidit pulcherrimam rosam ꝛ ait:
sicut rosa oculis corporalibꝰ est pulcherrimꝰ floꝝ: sic
oculis mētalibus amatꝰ meꝰ est pulcherrimū ama-
269 torū. ¶ Ex bonitatis abysso fontani valoris bono-
ribus ꝛ valoribꝰ ꝓdierūt duo similia. ꝛ equaliꝛ amo
re illoꝝ triū accēdiꝛ amicꝰ ꝛ nichilominus amor est
vnus: ad ostēdēdū ꝙ ꝗuis tres subsistāt amati: est tū
270 tantū in essentia vnus amatus. ¶ Amatus se induit
pāno quo vestitꝰ erat eiꝰ amicus: vt in gloria eterna
amicꝰ fieret ei sociꝰ: ꝛ ideo amicꝰ vestes rubras opta
bat cōtinuo: vt amato suo similior fieret ī corporeis
271 habitibꝰ. ¶ Dicas amoris captiue pꝛiusqꝫ mūdū fa-
ceret: qd faciebat tuus amatꝰ? amatꝰ meꝰ inqt ama
bat. nā ex discretis ꝓprietatibus ꝑsonalibꝰ erat īfini
272 tis ꝛ eternis. q̄ sunt amās ꝛ amor ꝛ amatus ¶ Plo
rabat amicus ꝛ tristitiā sentiebat/ tū videbat infide-
les ignoranꝛ ꝑdere suū amatū ꝛ in iustitia sui amati
gaudebat/ q̄ eis q̄ ipm̄ cognouerūt ꝛ nō ei obediunt/
nō ꝓpinꝰ īfligit supplicitū: ꝛ ideo q̄stio est q̄d maius
erat tristitia an gaudiū: ꝛ an habebat maiorem volu
ptatē cū videbat honorari amatū suū/ an maiorē tri
273 bulationē qū videbat inhonorari ipm̄. ¶ Intuebaꝛ
amicus suū amatū in maiori differētia ꝛ cōcordātia
virtutū. deīde cōcordātiā creatāꝝ virtutū ꝛ cōtrarie
tatē vicioꝝ: ideo dixit cōcordātia cū discretione ꝛ dif
ferentia est ꝑfectio q̄ fortius cōuenit cū esse sine defe
274 ctu ꝙ̄ cū defectu ꝛ nō esse. ¶ Secreta amati sui vide-
bat amicus ex differētia ꝛ cōcordātia: q̄ illi reuelabāt
in amato suo pluralitatē in vnitate/ ꝛ vnitatē in plu

ralitate: ꝛ ob infinitatē esse cōuenientiā sine vlla cōtra
rietate. ¶ In aurora spaciabaꝛ amicus/ ꝛ intuitꝰ est 275
orientē solē. ꝛ gaudio repletus incepit cātare. De au-
rore pudico thalamo in hūc mūdū egressus est ama
tus meus: in quo q̄ cogitat maculā/ in sole cogitat te
nebrā. ¶ Dixerūt amico ꝙ si generatio q̄ est contra- 276
ria nō esse ꝛ corruptio q̄ est contraria esse eternaliter
fuissent: īpossibile esset generationē cōcordare cū esse
et esse priorē. ex his inqt amicꝰ: video amati eternā
sine quacūqꝫ cōtrarietate generationē. ¶ Dixerunt 277
amico/ q̄ sūt amati tui parētes? respōdit in parabola
meus amatus sol est ortus sine matre: luna orta sine
patre/ patrē habet sine matre/ ꝛ matrem sine patre.
¶ Si esset falsitas id ꝓpter qd nō potest amatꝰ plus 278
a suo amico amari: esset necessitas id ꝓpter qd nō po
test amplꝰ amicus suū amatū amare. ꝛ sic id defectus
maioritatis ꝛ veritatis esset in summa ꝑfectione/ et
concordātia in falsitate ꝛ minoritate. ¶ Laudabat 279
amicus amatum suum dicēs: si amatus meus habet
maiorem possibilitatem ad perfectionem: et maio-
rem īpossibilitatē ad īperfectionē: oportet amatum
meū simplicē esse ꝛ purū in essentia ꝛ operatione et
nunqꝫ torpētē vigorē: ꝛ dū sic amicus suū amatū lau
dabat: suus amatꝰ ei summe fecūditatis trinitatē re
uelabat. ¶ Videbat amicus in natura vniꝰ ꝛ trium 280
maiorē cōcordantiā ꝙ̄ in alio numero. nā oīs forma
corporea venit de nō esse ad esse in numero predicto
et ideo amicus in maiore cōcordātia numeri: intue-
batur amati sui trinā vnitatē ꝛ vnā trinitatē. ¶ Ami 281
cus laudabat potestatē/ sapientiā/ ꝛ volūtatē amati
sui/ q̄ (preter peccatum) creauerat oīa: ꝛ ideo sensit ꝙ
peccatū esset sine potestate/ sapiētia/ ꝛ volūtate ama
ti sui: cui neqꝫ potestas/ neqꝫ sapiētia neqꝫ voluntas
amati sui prebet occasionē. ¶ Laudabat ꝛ amabat 282
amicus suū amatū: qꝛ ipm̄ creauerat: ꝛ ei donauerat
quicq̄d habebat ad ipsum laudandū ꝛ laudabat ꝛ a-
mabat ipm̄: qꝛ sibi assumere amici similitudinē pla-
cuerat / vt ꝑditū reqreret amicū. et q̄stio formata est:
quā laudē ꝛ quē amorē dicemus ꝑfectiorē. ¶ Leta- 283
bat amatꝰ de sapiētia ꝛ fortitudine suū amicū: ꝛ ei q̄
stionē formauit: vtrū suꝰ amatꝰ plus eū amauerat as
sumēdo ipm̄/ vel ipsum recreādo. amicꝰ anceps fuit:
attamē respōdit ꝙ recreatio fuit cōueniens ad penā
euitandā /et incarnatio ad dandā beatitudinē sem-
piternā. ꝛ ꝙ pene deuitatio erat citra terminū: ꝛ bea-
titudo in termino. ꝛ ideo putabat maius amoris ar
gumentū: ꝙ ipm̄ assumpserat. ¶ Ambulabat amicꝰ 284
elemosynas petēs nominando amatū suū/ vt amati
sui memoriā faceret aliis hoībus/ ꝛ cū quadā die ni
chil ei porrigereꝛ/ interrogauerūt eū/ si nō ferret iniq̄
animo. respōdit nō: qꝛ scio hūilitatē/ pauptatē/ ꝛ pa-
tientiā placere amato meo. ¶ Postulauit vnꝰ veniā 285
amico ob amorē amati sui: ꝛ amicus nō solū prebuit
veniā/ sed ꝛ semetipsum ꝛ omnia bona sua ob amo-

286 tem amati illi donauit. ¶ Cū suspiriis narrabat ami
cus passionē ꝛ dolorē quē su⁹ amatus fuerat passus
ob eius amorē: ꝛ cū lachrimis suis scribebat ꝟba / q̄
amat⁹ dicebat moriēs/ ꝛ se cōfortabat cū cogitabat
287 eius triūphantē resurrectionē ¶ Nutriebat amatus
suū amicū ad diligēdū/ ꝛ amor instruebat cū ad pa-
tiendū/ misericordia ad sperandū/ iustitia ad timen-
dum/ ꝛ fides ad credēdū: sed cū fuit maior fact⁹/ hec
288 oīa eū instruebāt ad amādū. ¶ Interrogabat ama-
tus hoīes si viderāt amicū suū/ ostendebatqꝫ eis sui
amici q̄litates: est (inquit) amic⁹ meus audax ꝛ timi
duo/ diues ꝛ paup/ gaudēs ꝛ tristis/ quiet⁹ ꝛ cogita-
bundus/ ꝛ languēs cōtinue ob amorē meū. talis (in-
289 quit) est meus amic⁹. ¶ Interrogauerūt amicū si vo
lebat vēdere suū desideriū: respōdit q̄ illud vendide
rat amato suo vno tali denario/ q̄ tot⁹ mūd⁹ neq̄qꝫ
290 sufficienter posset emi illo p̄cio ¶ Interrogauit ami
cus si viderāt suū amatū: ꝛ qualis inquiūt est tuus
amatus? respōdit amic⁹: meus amat⁹ est qualis ꝛ nō
qualis: q̄a bon⁹ ꝛ bonitas/ formosus ꝛ formositas.
quātus est tu⁹ amat⁹? magn⁹ inq̄t est ꝛ paruus/ sub-
limis ꝛ imus/ simplex et cōposit⁹: ꝛ ipse tot⁹ est sine
291 cōpositione vnus. ¶ Vociferabat amicus: amatus
meus imensa lux: ꝛ in cui⁹ vmbra viuim⁹: est inacces
sibilis cui accedit ab hūilibus/ est incōprehensibilis
qui apprehēdit a simplicib⁹: emite igit hūilitatē ꝛ di
scite simplicitatē/ vt e tenebris trāseatis ad infinitā
262 lucē. ¶ Cōstruebat amic⁹ vnā pulchrā ciuitatē i qua
habitaret suus amat⁹: muri erāt de fortitudine: fun-
damēta de hūilitate/ triclīniū de tēperātia/ thalam⁹
de castitate/ turres de magnificentia/ porte erant de
fide/ spe/ ꝛ charitate: vici erāt de pietate/ custodes de
iustitia/ vniuersum ideoma de amore: vt p hec oīa
293 transiret amat⁹. ¶ Bibebat amic⁹ amorem in fonte
amati: ꝛ est inebriat⁹ amore: q̄siuit causam ab alio a-
matore: ꝛ respōdit ei/ q̄a ille fons est in quo nos ama
294 tus lauit a crimine. ¶ Dicas amoris inebriate: quid
est peccatū? respōdit est inordinatio contra id q̄d ab
amato meo est ordinatū. est auersio ab amato. est ex
defectu ordinationis/ boni priuatio. est q̄d est contra
295 finē: ad quē creatū est vniuersum. ¶ Interrogauerūt
amicū/ an peccatū esset aliq̄d? respōdit dicēs: nichil
scio esse preter creaturā ꝛ amatū. si ergo amat⁹ non
creat peccatū: quōnāmodo possit esse peccatū? sed si
cut cecitas facit carere visione: sic peccatū facit care-
296 re beatitudine ¶ Videbat amic⁹ q̄ imēsitas melius
cōuenit cū suo amato q̄ est essentia īfinita in magni-
tudine ꝛ omni pfectione/ q̄ꝫ cū mūdo q̄ quātitatem/
entitatē/ ꝛ actionē habet finitā: ꝛ ideo ī iustitia ama-
ti sui videbat amicus q̄ mūdus erat nouus: ꝛ q̄ eter
nitas amati sui prior erat q̄ꝫ tēpus vt eius īmensitas
297 maior cognosceret q̄ꝫ mūdi capacitas. ¶ Excusabat
amicus suū amatū contra dicētes/ q̄ mundus esset
eternus: ꝛ dicebat q̄ ad amati immēsam iustitiā per
tinet vt vnicuiqꝫ rationali aīe reddat corpus suū/ ad
quod nō sufficeret neqꝫ materia neqꝫ loc⁹ si mūdus
esset etern⁹ ¶ Dicas amoris fatue in quo cognoscis 298
q̄ fides catholica sit vera/ ꝛ q̄ nūc lex iudeoꝝ ꝛ sarra
cenorū sit in errore ꝛ falsitate constituta? respōdit in
decē (libri gentilis ꝛ triū sapientū) cōditionib⁹ ¶ Di 299
cas amoris fatue vnde incipit sapientia? respōdit in
fide ꝛ deuotione. q̄ sunt scale/ p quas ascēdit intelle-
ctus ad intelligēdū amati sui secreta. dixit rursus: fi
des ꝛ deuotio/ vnde habent initiū? respōdit ab ama
to meo: qui illuminat fidē: et accendit deuotionem.
¶ Interrogauerūt amicum que erat maior possibili 300
tas an impossibilitas? respondit q̄ possibilitas erat
maior in creatura: ꝛ impossibilitas in amato suo. nā
possibilitas ꝛ potentia concordāt: ꝛ impossibilitas ꝛ
actiuitas. ¶ Dicas amoris fatue q̄d est maius/ diffe 301
rentia an cōcordantia? respondit q̄ extra amatū suū
differentia erat maior in pluralitate: ꝛ concordantia
maior in vnitate. sed in amato erant equales ꝛ ī plu-
ralitate ꝛ vnitate. ¶ Dicas amator q̄d est valor? re- 302
spondit q̄ est contrariū valoris huius seculi. nam va
lor huius seculi desiderat a falsis ꝛ vane glorie cupi-
dis amatoribus/ q̄ volūt valere potius per inanē va
lorem q̄ꝫ eū sequi qui omnē pcellit valorē. ¶ Fatue 303
dixerunt scis q̄d est vilitas? respondit viles cogita-
tiones. scis quid est vrbanitas? timor amati mei qui
ex amore ꝛ verecūdia nascit: ꝛ quo detractiones per-
uersoꝝ timentur. scis quid est honor? respondit cogi
tare amatum meū/ honores suos desiderare ꝛ lauda
te ipsum. ¶ Ingressus est amicus claustrū religioso 304
rum ꝛ interrogauerūt eū an esset religiosus. respōdit
sic: religiosus sum amati mei. quā regulā sequeris?
amati inq̄t mei. cui vouisti? respōdit amato meo. ha-
bes voluntatē? non/ dixit amatus meus habet illā. ad
didisti aliq̄d ad amati tui regulā? respōdit nichil ad
dendū esse ad pfectionē. Sed cur inquit Vos etiam
cū sitis religiosi/ nomē nō portatis amati: ne cū alte
rius nomē portetis/ amorē minuatis/ ꝛ cū alteri⁹ vo
cem audiatis: amatū nō intelligatis? ¶ Amoris fa- 305
tue dicas quid est amor? respōdit est id q̄d liberos po
nit in seruitute: ꝛ seruos donat libertate. ꝛ hinc orta
est q̄stio: cui sit amor libertati an seruituti ppinquior.
¶ Vocabat amatus amicū suū ꝛ ipse dulciter respō 306
debat in hūc modum: q̄d tibi placet amate/ q̄ es ocu
lus oculoꝝ meoꝝ: ꝛ cogitatio cogitationū mearū/ et
perfectio mearū pfectionū/ ꝛ amor meoꝝ amorū / et
adhuc finis mearū intētionum. ¶ Amicus dicebat 307
amato: ad te vado/ p te vado/ ꝛ in te vado: quare me
vocas? vado cōtēplaturus cū cōtēplatione tue con-
templationis. In tua ꝟtute sum/ cū tua virtute venio
vbi assumo virtutē/ saluto te cum tua salutatione/ ex
qua eternā salutē sum pcepturus. ¶ Cantabat ami- 308
cus ignis calefacit/ calor lenificat. et leuitas sursum
tollit: sic amor mētes vrit/ sic amor lenificat/ sic amor

sursum rapit. vnus amor tria nectit ⁊ in fortitudine
309 colligat. ¶ Interrogauerūt amicū quid est mūdus?
respondit liber est/scientibus legere: quo cognoscit
amatus meus. an amatus tuus sit in mundo? ita iq̄t
sicut scriptor in libro. in quo est ille liber? respōdit in
amato meo. nā amatus meus oīa cōtinet/quare mū
310 dus est in amato: ⁊ non amatus in mundo. ¶ Ami-
ce dixerūt quem stultū reputas amatorem? respōdit
amicus: eū qui amat vmbrā: ⁊ nō curat veritatē. quē
diuitem? qui amat veritatē. quē pauperē? qui amat
falsitatem. an mundus amabilis? ita dixit sicut opus
propter artificē: ⁊ sicut nox ꝑpter succedentem diem
311 ¶ Alij amatores interrogabant amicū an amati ad
ipsum esset aliqua proportio? interrogate inq̄t supre
mum celū. nā ⁊ motus huius finitus est ⁊ amati mei
vigor infinitus: sed natura ꝑportione elongat et vo
luntas proportione equat. nam quāta est amati mei
mouendi voluntas: tanta est primi motus velocitas
312 ¶ Conquerebatur amicus suo domino de suo ama
tore et suo amato de suo domino. ⁊ dicebāt dominus
et amatꝰ/quis facit de nobis separationem qui vnū
et idem sumus? respondit amicus: pietas domini: et
313 tribulatio que prouenit ratione amati. ¶ Amicus
periclitabatur in magno pelago amoris et confide-
bat in auxilio sui amati: et dixit amatus/lacus amo
ris cōtrarius est alijs lacubus. nam saluatur qui ad
fundum peruenit: ⁊ qui emergit et foras egreditur/
ille perit/oppositum autem est in alijs. et ideo amicꝰ
314 a timore desistit. ¶ Gaudebat amicꝰ quia suꝰ ama-
tus erat. nam propter suum esse/est omne aliud esse/
et venit in esse/sustentatur in esse/ ⁊ obligatur ad lau
dandum ⁊ venerandum amati sui esse: quod nullum
aliud esse potest aut delere/aut minuere/aut augere.
315 ¶ Quid est esse amati tui? respondit est radius qui
resplendet in omni re: sicut sol in vniuerso orbe: quo
retracto rerum nox est: et quo extento rerum dies. itē
esse amati mei est fundamentum: in cuius similitu-
316 dine conseruatur vniuersum. ¶ Rursus interroga-
uerunt: quid est amici tui vnitas? Respondit est que
tria nectit in eternitate sine quacunq̄ nature aut sub
stantie distinctione/tria nectit in tempore: et si quid
vsq̄ perfectum est: in eo tria nectuntur vnitate.
317 ¶ Quanta est amoris fatue/amati tui bonitas? tan-
ta est dixit q̄ omne aliud bonum eius comparatio-
ne aut nichil est aut punctum: et omne quantum est
non quantū/et que cum sit sine diuisione triplex: tri-
plex habet in rebus diuisum vestigium/ vtile videli-
318 cet/delectabile/atq̄ honestum. ¶ Potestas ama-
ti mei dicebat amicus/qui te vult mensurare: tentat
cum nichil o numerum numerare. sed tu nichilū me-
tiris: cum tu ex nichilo aliquid efficis. cum tu igitur
sola id possis: apparet manifeste q̄ tu sola ex impio
319 iustum facis. ¶ Amicus in anxietate positus recla-
mauit veritatem amati sui: amara inquit veritas vi
sita contritionē cordis mei/et da aquam oculis me-
is: quia voluntas mea te amat. et quia tu veritas es
suprema/et peccatum est falsitas: adiuua voluntatē
meam/vt vincat peccata/que veritati sunt contraria
¶ Amicus respiciebat iridem et tres illi apparuerūt 320
colores. mira dixit trium distinctio: et penitus trium
eadem res. quomodo id inquit apparet in imagine:
si non subsistit in veritate? ¶ Creauit amatus/de- 321
struxit amicus: iudicauit amatus/ plorauit amicus.
recreauit amatus: consolatur amicus. consumma-
uit amatus operationem suam: et amicꝰ habet ama
ti sui societatem eternam. ¶ Per vias vegetatio- 322
nis/sensuum/imaginationis/intellectus/et volun-
tatis ambulabat amicus querendo amatum suum/
et in illis vijs patiebatur multas difficultates vt ele
uaret intellectum suum: sed illud erat ei periocundū
quia amatus suus vult vt sui amatores /vijs omni-
bus perquirant ipsum. ¶ Mouetur amicus in esse 323
per contemplationem / et mouetur in non esse per
peccatum: questio est quis horum duorum motuum
in amico naturaliter potentiam maiorem habet/ma
iorem ve effectum. ¶ Posuisti me amate inter ma- 324
lum meum et tuum bonum: ideo te oro ꝑ parte tua
sit pietas/misericordia/patientia/clementia/ venia/
adiutorium: et restauratio. ⁊ pro parte mea sit contri
tio/perseuerantia/et cum suspirijs/ lachrimis/gemi
tibus/et fletibus tue benedicte passionis memoria.
¶ Amate qui me facis amare: si me nō adiuuas. qua 325
re voluisti me creare: aut quare tormenta passus es
mortis tam amare? postq̄ tantum me adiuuisti ad
exurgendum: adiuua me ad descendēdum: vt odiam
peccatum / quo mee cogitationes melius ascende-
re possint ad te diligendum / laudandum / et hono-
randum. ¶ Amate dixit amicus creasti velle me- 326
um liberum ad te amandum/et tuos honores hono
randum: vt possint in volūtate mea multiplicari tui
amores. In ista libertate tu amare cepisti meam vo
luntatem: ergo in hoc mundi periculo recordare
mei / qui de voluntate libera tibi facio seruitutem.
¶ Amate nunq̄ ex te in amicum tuum venit culpa 327
aut peccatum/neq̄ sine gratia tua ⁊ venia venit vnq̄
in amicum tuum aliquid perfectum: ergo postq̄ ami
cus tuus te habet in tali possessione/ non obliuisce-
ris eius in quacunq̄ tribulatione.
¶ Amate qui vno nomine nominaris deꝰ et homo/ 328
in illo tuo nomine/te vult mea voluntas deum ⁊ ho
minem collaudare. tu amate tantum honoras ami
cum tuum absq̄ meritis suis/nominando et aman
do tuum nomen dulcissimum: quare non tātum ho
noras ignorantes homines qui ob suam ignoran
tiam minus sunt culpabiles/q̄ aliquando fui ad co
gnoscendum nomen tuum salutare: et ipsum nomi
nandum: tremendum/ ⁊ honorandum.
¶ Plorabat amicus dicens amato suo / non fuisti 329

auarus et illiberalis donando amico tuo esse: et ip-
sum recreando: et multas creaturas ad eius seruiti
um deputando. vnde ergo procederet amate: q tu (q
es suprema liberalitas) esses auarus amico in dan-
do fletus/cogitationes/sapiẽtiam et amores ad ho
330 norandos tuos valores? ¶ Odorauit amicus flo-
res: et memor fuit diuitum/ auarorũ/ luxuriosorum/
superborũ et ingratorũ: gustauit amicus dulcores: et
intellexit amaritudines (in exitu huius seculi) pos-
sessionũ temporaliũ. Sensit amicus gaudia: et intel
lexit breuem eorũ in hoc seculo transitum. anhelauit
ad temporalia bona: et intellexit ex concupiscentijs
in futurum eterna tormenta. et ideo statim amicus
331 omnia vana contẽpsit gaudia. ¶ In quadam ma
gna celebritate quoddam tẽplũ intrauit amicus: et
considerabat honorem qui impendebatur amato/ et
vidit q ei impendebatur dedecus: et incepit ad tur-
bam clamare. nolite insensati irreuerenter altaria tã
gere: quia sunt sũmi regis lectus. nolite sacrum septũ
introire. quia sunt eius thalamus: et icrepauit custo-
des: q tam negligẽter custodirent eius amati hono-
332 res. ¶ Dic amans/ quid est amor? respondit amicus
amor est viuentis mors et moriẽtis vita. est in die le-
ticia: et in morte tristicia. voluptas in patria: in pere-
grinatione meror. est suspirans absentia: et sine fine
333 gaudens presentia. ¶ Rursus interrogauerũt eum
an in die ambulabat: an in nocte? respondit: meus
amor michi est dulcedo amara et amaritudo dulcis
et lachrime mee testes sunt nondũ michi esse ortum
diem: sed (amore duce) ad patriam propero: vbi non
334 licet inuenire noctem. ¶ Inter tribulationes et gau
dia erat lectus amici: cum gaudio dormiebat/ et cum
tribulationibus exurgebat. questio illi facta est: cui
illorum amicus propinquior recumbebat.
335 ¶ In ira dormitauit amicus: quia metuebat amato
suo hominũ detractionem: et in patientia excitatus
est: cum meminit amati sui laudem. quesierunt ab a-
mico: an somnus/ an excitatio esset ei acceptior. et re
spondit in patientia inuenio requiem: in ira tribula
336 tionem. ¶ Cogitauit amicus de morte et timuit: do
nec illi in memoriam venit ciuitas amati sui: cuius a-
mor est mors/ sunt porte/ atque introitus.
337 ¶ De simplicitate disputabant duo adinuicem. vnus
dicebat: simplex est qui nichil scit: alter dicebat sim-
plex est qui sine crimine viuit: superuenit amicus et di
xit: vera simplicitas est/ que omnia facta sua cõfiden
ter amato meo cõmittit. simplicitas est que magis fi
dem q intelligentiã (in ijs que supra se sunt) magni-
facit: et que vana/ superflua/ curiosa et nimis subtilia et
presumptuosa in ijs que sunt amati mei: sũmopere
deuitat. quia illa contraria sunt simplicitati.
338 ¶ Rursus ambo interrogauerunt eũ: si ergo scientia
simpliciũ sit magna. respondit: scientia magnorum sa-
pientum ingens est aceruus et pauca grana: sed sciẽ
tia simplicium modicus est aceruus: sed grana innu-
mera. nam neque presumptio/ neque curiositas/ neque ni
mia subtilitas addit ad simplicium aceruũ. quid fa-
ciunt presumptio et curiositas? respondit amicus: va
nitas est mater curiositatis: et superbia presumptio-
nia. et ideo eadem faciunt: que faciũt vanitas et sup-
bia. et per curiositatem et presumptionem inueniuntur
amati mei hostes: sicut per simplicitatẽ eius acquirũtur
amores. ¶ Conquerebatur amicus suo amato de tẽ 339
tatiõibus sibi indies occurrentibus: disturbantibusque
suos cogitatus. cui respondit amatus: tẽtationes oc
casionem esse/ qua ad deũ recurrimus: et qua suas gra
tiarũ infusiones honoramus. ¶ Perdidit amicus 340
vnũ iocale quod multũ diligebat: et perditionẽ illius
satis impatiẽter ferebat: et questionẽ ei formauit ama
tus: vtrũ magis illi profuerat iocale quod habuerat:
an magis nocuerat patientia quam perdiderat?
¶ Ibat amicus et dicebat/ primũ corpus a nullo con 341
tinetur et oĩa cõtinet: et primus motus nõ continetur sed cõ
tinet alios motus omnes: quis ergo non videt quo
modo meus amatus (cum sit omniũ omnino primus)
omnia continet: et a nullo continetur?
¶ Corã amico quadam die detrahebant amato/ id 342
autem amicus audiebat ac tacebat: questio igitur for-
mata est: vtrum maius habuerint peccatum: an illi
detrahendo/ an amicus tacendo? ¶ Recolebat ami 343
cus sua peccata: et ob metũ gehẽne voluit plorare: et
plorare nõ potuit: petijt ab amore lachrimas: et sapiẽ
tia illi respõdit vt sepius et fortius ploraret ob amati
sui amorẽ q ob penarũ formidinem. quia magis illi
placent fletus propter amorem/ q fletus qui fundun
tur ob timorẽ. ¶ Obediuit amicus sapientie/ et vno 344
oculo plorauit plures et grossiores lachrimas propter
amorem: et altero pauciores et minores propter ti-
morem: vt suo amato maiorem faceret honorem per
amorem/ q per timorem: et fletus propter amorem
dabat ei consolationem ac requiem/ fletus autem pro
pter timorem dabat dolorem et tribulationem.
¶ Dum amicus contemplaretur amatum suũ/ intel 345
lectus acuebatur contemplatione/ et volũtas succẽ
debatur amore/ quibus eius memoria fecũdabatur vbe-
rius/ ad memorandum amatũ suũ. ¶ Cũ timore et 346
feruore ambulabat amicus ad honorãdũ amatũ suũ.
feruor illũ portabat/ et timor cautũ faciebat: et ita am
bulantẽ amicũ/ amatus per suspiria et fletus saluta
bat. quesitum est ab amico quod illorum quattuor
maius gaudium tribuerat: respondit amicus fletus
et lachrimas esse feruoris ebullitionem et feruorem
esse ignem: timorem autem custodem.
¶ Interrogauerunt amicum quomodo cor homi- 347
nis se conuertit ad amandum suũ amatum? sicut in
quit ad solem se cõuertit heliotropiũ: quomodo igi-
tur non omnes amant amatum tuũ? respondit: quia
ijs qui non amant: nox est adhuc per peccatum.

348 ¶Theologia/philosophia/medicina/et ius obuia=
uerũt amico:a quibꝰ interrogauit nũciũ de suo amato.
Theologia inueniebat/philosophia inquirebat/ me
dicina conijciebat/ꝛ ius deliberabat: queritur quid
de amato vnaqueqꝫ dictarũ dominarũ indicabat.
349 ¶Obuiauit amicus cuidã diuinatorio astrologo ꝛ
interrogauit q̄d esset sua astrologia : q̄ dixit scientia
ad sciendũ futura.falleris inquit amicus:nõ est scien
tia/sed sciẽtie fallacia.necromantie ꝛ phithomantie
velamentũ/pseudo ꝓphetia/infamãs sũmi opificis
artificiũ/semꝑ maloꝝ nũcia:quã amati mei repro=
bat ꝓuidẽtia/loco maloꝝ(q̄ ipa minatur)impartiẽs
350 bona.¶Ibat amicus clamãs o q̃ vani sunt ĩ mun
do multi homĩes/q̄ curiositatẽ sequũtur aut ꝑsũptio
nẽ.nã ꝑ curiositatẽ incidũt in maximã omniũ impie
tatem/nomibus dei abutentes/malos spiritus tãq̃
bonos angelos exorcismis ꝛ imꝑcationibus inuocã
tes/nomiã dei ꝛ bonoꝝ ãgeloꝝ illis tribuẽtes/ꝛ san=
cta ꝓphanãtea ꝑ caracteres/ꝑ figuras/ꝑ imagines.
ꝑ ꝑsumptionẽ vero oẽs in mũdo seminate sunt here=
ses.ꝛ plorauit amicus vehementer : propter tantas
iniurias quas aduersus amatum committunt igno
351 rantes homines. ¶Dicas amoris fatue:quis ma=
ior et nobilior amor qui sit in creatura ? respondit il=
le qui vnus est cum creatore.nã non habet cum quo
352 possit magis creaturam nobilitare. ¶Ingressus est
amicus claustrũ religiosoꝝ et interrogauerũt eũ : an
esset religiosus?respõdit eis sic:amati mei. quã regu
lã sequeret?respõdit amati mei.cui vota fecisset? re=
spondit amato.an haberet volũtatẽ? dixit non.nam
amatus meꝰ habet illã.an aliq̄d addidisset ad ama
ti sui regulã?respõdit:nichil eẽ addẽdũ ad ꝑfectionẽ
et cur etiã cũ sitis religiosi : nomẽ nõ portans amati
mei/ne cũ aliud portetis:amorẽ minuatis. ꝛ cũ alte=
rius vocẽ audiatis:amatũ meum non intelligatis?
353 ¶Audiebat amicus detrahi amato suo : in qua de=
tractione intellectus eius iustitiã ꝛ patientiã ama=
ti sui videbat.quia iusticia detractores puniebat : et
patiẽtia ipsos ad cõtritionẽ et penitentiã expectabat
et dixit magne clemẽtie est amatus: qui(si velint)bo
354 na eterna etiã preparat hostibus. ¶Quadã die re=
spiciebat orientẽ ꝛ occidentẽ/meridiẽ estiuũ:ꝛ meri=
diẽ hiemalẽ:ꝛ cognouit amati sui signũ:et ideo ama
ti sui signũ fecit insculpi:ꝛ in qualibet quattuor extre
mitatũ/lapidẽ preciosum tanq̃ solẽ quẽdã splendi=
dissimũ collocari: et iugiter supra se portabat : et si=
355 gnũ recordationẽ veritatis faciebat. ¶Varia loca
visitabat amicus/ꝛ inuenit multos gaudentes/ ridẽ
tes/cantãtes/et in omni solatio viuentes: questio or
ta est/an magis in hoc mundo ridendũ sit an ploran
dũ?venerũt virtutes:vt questionis huius essent iudi
ces.dixit fides/plorandũ est:quia plures sunt infide
les q̃ fideles.dixit spes/plorãdũ est: quia pauciores
sperant in deo:et in terrenis bonis sperãt plures. di
xit charitas/plorandũ est:quia tam pauci dei et pro=
ximi sunt amatores:cetere virtutes sequebantur : et
idem precipiebant omnes. ¶Egrotauit amicus:et 356
cũ cõsilio amati sui testamentũ condidit : culpas et
peccata contritioni ꝛ penitentie reliquit/delectatio=
nes tẽporales vilipẽdio ꝛ spretui/fletus ꝛ lachrimas
suis oculis:suspiria ꝛ amores suo cordi :ꝛ suo intelle
ctui pulchritudinũ cõtemplationes sui amati. ¶De 357
morte cogitabat amicus et dixit:Regina celi cũ mi=
chi erit moriendũ:expande sinũ tuũ in quo dulcissi=
mũ meũ reclinasti amatũ:ꝛ nõ timebo omniũ hosti
um vniuersum insultũ. ¶Quãto arctiores sunt vie 358
ꝑ quas amicus icedit ad amatũ suũ:tãto ampliores
sunt amores. ꝛ quãto strictiores sunt amores: tanto
ampliores sunt vie. ꝛ ideo q̄ ꝑlatas huiꝰ mũdi vias
querũt incedere:euenit vt ipi aut nichil aut parũ pos
sint amare. ¶Congregati erant multi amatores/ et 359
interrogauerunt quẽdã nunciũ amoris: vbi et ĩ qua
re corerat maxime deuotione ꝛ amore inflãmandũ.
respondit nũcius amoris:in templo amati se humi=
liando toto posse:et adorãdo amatũ.quia ipse vnicũ
est sanctum sanctoꝝ.et ideo qui hoc nesciebant face=
re : nesciebant legitime amare. ¶Probauerũt ama 360
tores nũciũ amoris/et dixerũt q̃ irent ꝑ mũdũ et cla
marẽt vt adoratores colerent seruitores vt seruito=
res:et dominũ vt dũm : vt melius valeant exaudiri
sue preces . quia nullũ oportet plus amare q̃ ama=
tum:et in nullo plus q̃ in amato confidere. ¶Dicas 361
amator:quid sunt tue tribulationes/fletus/ suspiria/
luctus/labores et pericula in amato?respondit ama
ti delectatio.et interrogauerũt rursum quare amati
delectatio? quia sunt vt magis amatus diligatur et
vt plus amico retribuat. ¶Petitũ est a nũcio amo= 362
ris:vnde essent amato tot inutiles seruitores: q̄ ma=
gis viles sunt/abiecti/et contẽptibiles / q̃ homines
seculares . respondit nuncius amoris / id vicio eorũ
ꝓuenire:qui habent summo amato(qui rex regũ est)
seruitores prouidere:qui neqꝫ scientiam/neqꝫ vitam
neqꝫ mores eorũ vt oportet exquirũt. et quos nollẽt
in stabulo:sinũt vt magno regi seruiant in palatio/ ꝛ
in sue mense purissimo ministerio. vnde debent du=
ras timere retributiones:cũ vocabũtur ab amato ad
reddendas rationes. ¶Interrogauerũt amicum in 363
quo erat maior amor:an in amico qui viuebat/ an in
amico qui ob amorẽ e mũdo emigrabat. dixit ĩ ami=
co qui emigrabat.nam non potest esse maior/in ami
co qui deficit ob amorem:et potest esse maior in eo q̄
viuit ob amorem. ¶Questionem ꝓposuerunt ami= 364
co:vbi moritur amor?respondit amicus:in delectati
onibus huius seculi.vbi viuit et nutritur amor? ĩ co
gitationibus alterius mundi. proposuerunt ergo q̄
interrogauerunt fugere hunc mundum: vt alterius
mundi cogitationes multas inuenirent/vnde viue=
ret amor/et viuentem enutrirent.

365 ¶ Dicas amoris fatue quid est hoc seculũ? respondit est amati mei/carcer amatoꝝ. quis ponit eos in carcere? respondit ex vna parte conscientia/timor/amor/renũciatio seculi: cõtritio: ⁊ ex altera viliũ hominũ multitudo/vilipẽdium/cõtemptus/irrisio/et omnis iniuria que fit amato. quis eos soluit? misericordia/pietas/⁊ iusticia. vbi eos collocat? respondit in beatitudine eterna: vbi veroꝝ amantiũ est iocũda societas/sine fine amatũ amatorũ certatim laudantiũ/benedicentium/et glorificantiũ: cui sit laus/honor/gloria/virtus/potestas/et amor in seculorum secula. Amen.

¶ Libelli blaquerne de amico ⁊ amato Finis.

¶ Impressũ est hoc opus Parisijs pro Joanne paruo/mercatore morãte in vico sancti Jacobi/in leone argẽteo: e regione Maturinoꝝ. Anno saluatoris veri amati/⁊ vere hominum amatoris. M.ccccc.v.x. Decembris.

¶ Index eorum que in hoc opere pius eremita Remũdus distinctionatim ptractat: religiosas ac deo dicatas mẽtes nõ parũ promotura.

¶ Finis.

¶ Deo rerum omniũ cõditori gratie.